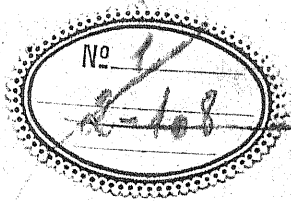

El Sr. Joseph de Lima de la Comp^a de
Nuestro congreso este libro.

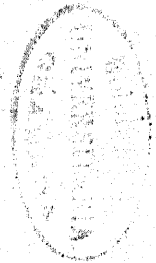
17a - 6 - 12

78437877

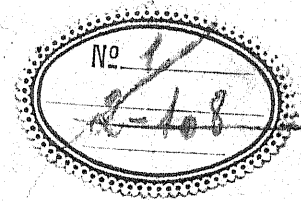
26
27

DEPARTAMENTO REAL
GRANDE
A
28
314

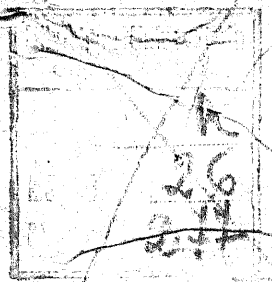

El Sr. Joseph de Lima data Comp^a de
seus conq^uis eor^o libros.

17a-6-12

78457877

REAL
Gravado
A
28
314

Del GPP de la Comp. de Nro de Granada S.B.B.E.
AELIANI

DE HISTORIA

ANIMALIVM *9998*

LIBRI XVII.

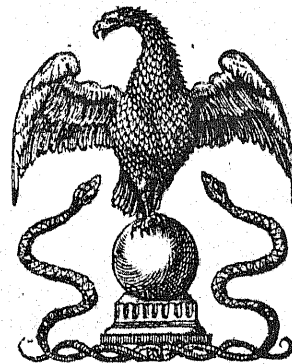
Quos ex integro ac veteri exemplari
Græco, Petrus Gillius
vertit.

Vnà cum noua elephantorum descriptione.

TEM DEMETRII DE CVRA AC-
cipitrum, & de Cura & medicina canum,
codem Petro Gillio interprete.

*Ad Reuerendissimum, & illustr. D. Georgium
Cardinalem Armaignacum.*

IN VIR T V T E,

ET FORTVNA.

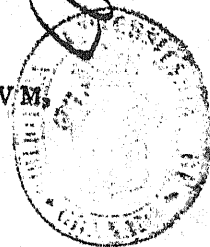
LVGDVNI.

APVD GVLIEL. ROVILLIVM,

SVB SCVTO VENETO.

M. D. L X V.

Compendio

ILLVSTRISSIMO ET
ornatiss. Card. Georgio Armaignaco
Ruthenorum Antistiti meritif-
simo, mœcenati suo Ioan-
nes Tullerius
S. D.

ELIANVS
*iste tuus (Cardin.
illustriss.) sua lin-
gua patria & civi-
tati (romanus enim
fuit) quasi postliminij iure Petri
Gillyi domestici tui, viri ingenio
singularis & diligentissimi interpre-
tis beneficio restitutus, animalium
omnium quæ isto cælo, terra, mari-
que fruuntur naturas, leges, societa-*

tes, & recõditas notiones ita ad vniũ
expressit, vt præter Atticam elegan-
tiam in eo multum laboris, vsus, &
experientia diiudices. Non est hoc
valde mirũ profectò quod Ithacen-
sis ille Vlysses (uti à præcone sua-
rum laudum Homero celebratur)
multorum hominum mores vidit,
& vrbes fecere hoc item plures ab or-
be condito, & nouarum rerum cupi-
di, & virtutis studiosi mortales. Sed
est hoc maxime mirum, prudentissi-
me Mæcenæ, & penè à fide no-
stra alienum, tanta audacia & aui-
ditate aliquos extitisse, quibus apud
veteres (credo) Aelianns iste pal-
mam præripuit, qui quasi in ipsis
Oceani latebris demersi, & rursus
ex altis gurgitibus in terram emer-
gentes, mox etiam in cœlum vsque
sub

subuecti, cum piscibus, terrestribus
animantibus, & auibus efferatis
(quibuscum homini nullum com-
mercium, nulla lex, nulla fidelitas
esse potest) quasi cum suis conuictoribus,
ita colloquerentur: vt ab illis
ipsis penitiores animi recessus & na-
turas ediscerent. Sed est illud immor-
talis & benefici Dei prouidentia non
mortale opus. Quò maior illi optimo
architecto gratia ab hominibus refe-
renda est. nec interim suo honore &
gloria fraudandi illi, qui nullis par-
centes periculis, sumptibus, valetu-
dini, nullis denique barbarorum in-
sultibus ad ea dignoscenda & in com-
munem omnium utilitatem produ-
cenda versati sunt. Quo in genere
nostro æuo primus Petrus Gillius,
Aeliani interpres fidus, facile omnes

scriptores antecelluit. Quæ enim est
natio tam barbara, quod cælum à
nostro remotum, quæ maria sinuosis
anfractibus à nobis diuisa, flumina,
syluæ, rupes, antra, urbes, pyrami-
des, colossi, quæ denique orbis plagæ
quas ille diuinus Gillius (absit assen-
tatio verbo illo) non inuestigari mo-
do, sed etiam indefatigato studio per-
quisitas & inuentas, literis suis &
monumentis non illustrarit? O vi-
rum omnibus seculis laudandum
& admirandum! Quod si potuisset
aliquando parem facere Aelianus
Gillio, utpote qui illum suis nata-
libus restituit, ita Gillium Gallie
sue integrum & valentem seruare,
næ ille vir, iudicio meo, plura quàm
Aelianus & meliora præstitisset.
Expressas enim ad viuum imagi-
nes

nes ex diuersis terrarum tractibus,
& pictos rictus, rostra, ungues, cor-
pora denique ipsa portentosa tua li-
beralitate, & sua diligentia habere-
mus. Quæ omnia ab extremis Solis
ardoribus secum Romam usque ex-
portata transtulerat: hæc videlicet
erant sui laboris præmia, fructus,
& trophæi. Sed, dij boni, partim à
pyratis, partim à plagiarijs iisq; nõ
cognitis expilata nunc desideramus.
Veruntamen opti. Card. quicquid
& illius diuini Gillij (quem honoris
causa semper nominabo) monumen-
tis, naufragijs, ruinis, & depræda-
tionibus, post illius manes superesse
potuit, hoc tantulum compactura, &
sartum tectum Roma secum dese-
rens Antonio Gillio eius nepoti vi-
ro probo, & virtutis patriæ imita-

tori sedulo largitus es. Est hoc, me-
dius fidius, auctoritate & magna-
nimitate tua dignum, ut hic pariter
à te virtutis & laboris haeres scri-
beretur: at ille nunc uti vicissim gra-
to, liberali, & obnoxio est in te, lite-
ras, & parentis sepulchrum, animo,
illius libros quasi Sibyllæ folia colli-
gens, & velut in ordinem cogens tuo
sacro sancto nomini nuncupavit, non
poteras melius nec ille honestius fe-
cisse. Post editam itaque in lucem
Bospori Thracij descriptionem, de-
inde Constantinopolitanae urbis ef-
figiem, ecce tibi Aelianus latina lin-
gua à Gillio restitutus, ex pulvere
in Solem exit integer. Quem tu, sat
scio, qua & alios adeoque defun-
ctum prosequutus es memoria, hi-
lari fronte, tum ob rerum varietate-

tem

tem, cum etiam doctrinam & fru-
ctum ex eo uberrimum excipies, nec
id ut facias à nobis argumentis inui-
tari debes. Tantum à te postulo illu-
stris. Card. uti meum in Gillium
interpretem, animum gratum &
benevolum existimes: hancque à me
epistola in fronte libri huius descri-
pta, magis illius eruditionem admi-
rando, nepotis precibus victum, quam
gloriola cupiditate stimulum fuisse:
ceteris in rebus diligentiam &
observantiam ad te, qui mearum
fortunarum columen es, sem-
per detuli, & deferam
quandiu vivam.
Bene vale.

ã 5

AELIANI IN

historiam animalium

Præfatio.

 QVOD homo sit sapiens, iustus, eorum quæ procreauerit prouidentissimus; quòd ad victum necessaria liberis inquiret, noxia declinet, reliquisque muneribus, quæ & natura dedit, ornatus sit, nihil fortasse mirabile: cum sermonis sit particeps, re omnium pretiosissima, & rationem habeat perfectissimum & utilissimum munus: deos etiam venerari, & colere nouerit. Sed rationis expertes bestias, participes esse cuiusdam virtutis natura summis iudicio suo, & præstantiam huma-

nam habere, hoc mirum videri debet. verum unicuique animali scire propria attribuere, eorumque actiones nihil de studio cedentes humanis, est hominis valde docti. Equidem quae scripta sunt ab aliis, noui, quibus à me collectis verba peculiariter thesaurum non contemnendum elaborasse me arbitror. Si cui haec videantur utilia, ipsis utatur. cui verò non videantur, sinat patri fouendos foetus suos. non enim omnium omnibus pulchra, neque omnia omnibus studio digna videtur. Iam quod post multos scripsimus, fraudi esse non debet laudi nostrae, temporis conditio: si quid praesertim doctrinae dignum studio, praestitimus praestanti vel inuentione vel voce.

Ad

LECTORI

admonitio.

HUNC illum esse librum, ne credas, quem vocant, ex Aeliani historia per Petrum Gillium Latini facti, itemque ex Porphyrio et cum eiusdem accessionibus: in quo etiam continetur de Gallicis et Latinis nominibus piscium, qui est excussus apud Gryphium 1535. id esse verum deprehendes, si hunc cum altero iunxeris et perlegeris: nam eo modo materiam non aggreditur, atque hic verus Aelianus. est autem versio, alter verò dici potest esse quadam Collectanea ex Aeliano. hac de causa te admonitum velim, ne putes, hunc excussum esse. Vale.

ERR

ERRATA QVAE IN
Aeliani historia.

Pagina I. linea. 10. lege pertractandas. 4. 10.
longas. 14. 10. artificium. 51. 4. dele ad. 52.
13. ventrem. 54. 9. cautione. 65. 13. nidificare. 66
25. coruiculi. 67. 21. confidens. ibid. li. vlti. clan-
gones. 87. 23. societatem. 116. 4. statura. 127. 2.
a fi. numerorū. 138. 21. Eū. 146. 15. scribit. 184.
8. à fi. splendidam. 202. 5. quodpiam. 204. 5. à fi.
multumq; 229. 11. hinnuli. 236. 2. catulos. 275.
lin. penul. smyrnio. 247. 2. sues. 281. 8. elephan-
tos. 307. 9. De polypo & locusta. 330. vlti. vlti-
scuntur. 372. vlti. animatos. 331. 10. lutei. 380. 9.
altionis. 427. 3. à fi. delphinus. 445. 5. inexhau-
stum. 465. 5. Cynamolgi. 455. 5. à fi. praeterca.

Extrait du priuilege du Roy.

PAR grace & priuilege du Roy est permis à Guillaume Rouille Libraire de Lyon, d'imprimer, ou faire imprimer vne foys ou plusieurs, ce present liure intitulé, *Aeliani historia animalium libri xvij. vnà cum Elephantorum descriptione &c. Petro Gillio interprete.* Et fait defences de par ledict Seigneur, à tous autres Libraires, Imprimeurs, & personnes quelconques, de non imprimer, ne faire imprimer, vèdre, ne distribuer, en ses païs, terres & seigneuries, ledict liure, si ce n'est par le consentement dudit Rouille. Et ce iusques au temps & terme de douze ans, à compter du iour & datte, que sera paracheué d'imprimer ledict liure, sur peine d'amende arbitraire, &
de

de confiscation des liures qu'ilz au-
royent imprimer. Et afin qu'aucun
ne puisse pretendre ignorance du pre-
sent priuilege, ledict Seigneur veut
& entéd, que l'extraict d'iceluy estant
mis au commencement desdictz li-
ures, serue pour toute notification,
sauf en demander copie audict Ro-
uille (si bon leur semble) & ce à leur
despens. Car telest son plaisir, non-
obstant oppositions & appellations
quelconques, comme plus à plein est
cōtenu & déclaré par lesdictes lettres
de priuilege, sur ce donnees à Sainct
Germain en Laye, le vinthuietième
iour de Decembre, mil cinq cens
cinquante huiet.

*Par le Roy, Maistre Iean Nicot,
maistre des requestes de
l'hostel, present.*

Signé, Guillaudet.

AEL

I
AELIANI LIBER

*primus historiae ani-
malium.*

De auibus Diomedæis. CAP. I.

INSVLA quædam no-
mine Diomedæa auibus
Diomedæis abundat, hæ
hominibus natione barba-
ris neque quippiam nocent,
neque eos adeunt: sin Græ-
cus aduena eò diuerterit,
diuino quodam munere ab
his auibus aditur alis explicatis tanquam manibus
ad prensationem & complexum, Græcos se per-
trectantes, non refugientes intrepide se palpari su-
stinent, in accumbentiumque sinus aduolant velut
ad mensas hospiales inuitatæ: vulgò socij Diome-
dis esse iactantur, qui vnà cum eo contra Ilium ar-
ma tulerunt prima eorū natura in auium speciem
immutata, etiam nunc se esse Græcos & Græco-
rum studiosos perseverare.

De scari libidine. CAP. II.

Scarus herba maritima vescitur & alga: o-
mnium piscium ad Venerem inflammatissi-
mus est. Causa cur capiatur, est cupiditas inexple-

a

bilis in fœminam: ea non ignorantes rei piscatoriæ peritissimi hoc modo ei insidias ponunt, ut comprehensæ fœminæ summum os ad tenuem funiculum ex sparto confectum alligent, eamque viam per mare trahant, ubi eorum cubilia esse & in quem locum congregentur norunt. Consciunt etiam graue plumbum, figura rotundum, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenso trahitur scarus fœmina captiua: aliquis eorum nassa in piscatorio nauigio accommodatæ os latè diducit, datque operam, ut nassa in scarum captum conuertatur, eam enim sensim demittitur lapide ad certam mensuram facta. Mares verò non aliter quàm iuuenis ad amatam conspectam libidinis furore feruntur, circumque eam concursantes, alius alium præuerrere eique appropinquare & contingere studet, ut solent homines vehementer amantes, aut osculum, aut vellicationem, aut aliud quodpiam furtum amatorum venantes, qui deducit fœminam sensim & pedentim insidijs collocatis recta ad nassam cum amata dices ducere amantes. Cùm proximè ad nassam hi accesserint plumbum in interiorem partem à piscatore traductum & linea decidens fœminam in nassam detrahit, quo simul influentes mares capiuntur ac poenâ dant scari eiusmodi furentis libidinis.

De capitone pisce. CAP. III.

Capito est piscium genere est, qui in paludibus degunt, cõtinentissimus, ac in victu temperatiss

perantissimus esse creditur. Etenim nullam animantem inuadit, sed cum omnibus pacem seruare solet. Si verò in quempiam iacètem inciderit, hunc in suum prandium conuertit, non prius tamen eum attingit quàm cauda mouerit, si immobilis sit, hunc prædam sibi facit, si verò moueatur, eo intacto discedit.

De anthia. CAP. IIII.

VT homines fidi & commilitones veri, perinde pisces inter se ulciscuntur, quos Anthias venationis maritime periti nominare solent, ex his quilibet cum nouerit conuictorem socium captum esse, celerrime adnare festinat, ac dorsi sui nixu ad eum inhaerescunt, incursum impulsuque prohibent pro viribus captiuum abduci.

Quemadmodum scari suos gregales captos liberant. CAP. V.

Scari gregales suos optimè vindicant, ac ad euntes lineam dentibus conficere conantur, ut ex hostibus seruent captum, & sæpe funem concidentem eum liberauerint, neque ob id petunt redemptionis præmia, frustrati sæpe non assequuntur socij liberationem, tametsi id quod suum erat promptissime præstituerunt. Iam verò in nassam cum inciderit scarus, dicunt eum posteriorem partem suam de nassa eicere, reliquos vero qui non sunt capti, circumstantes etiam morsu corripere, & foras socium proferre. Si vero in caput exierit ipsorum quispian

qui foris est caudam ei porrigit, ille cōpresa cauda sequitur. Hoc illi quidem faciunt more hominum, qui tamen si libros de amicitia non didicerunt, tamen à natura hauserunt leges amicitie.

De troctā pisce.

CAP. VI.

Piscis troctā cuius naturam, nomen & os declarant, dentes habet frequentes, & continentes, quibus quicquid inciderit perfringere potest. hamo captus solus ex piscibus non se ab hamo retrahit, sed impellit sese in ferrum, chordam consumere cupiens. Piscatores contra machinantur longas ansas, ille vero, quoniam quodam modo valet saltus, sepius ansas transilit, ac linea qua agitur concesa, ad piscium domicilia reuertitur. Hic etiam sui generis grege coacto delphinos inuadit, & ij quidem si quem segregatum circumuenire possint fortiter inuadunt, plane enim sciunt delphinū suis morsibus verberari asperere solere, itaque troctæ ei acerrime instant, delphinus contra resilit, subsilit atque indicat vt ex dolore torqueatur, idcirco tenuaciter urgent, simulq; ad saltum delphini tolluntur, hic eos repellere conatur, illi vero nihil remittentes viuum lacerant, postea vero quàm pro se quisque aliquam eius partem vulnerauit discedit, delphinus vero libenter enatat cum cōuiuas (vt ita dicam) minus inuitatos suo cum dolore exceptit.

De cane.

CAP. VII.

Glaucam citharœdam à cane amatam fuisse audio

audio, alij dicunt non à cane sed arietē, alij ab anserē, atque apud solos Cilicie populos puerum cui nomen esset Xenophon canis amauit, aliumq; adulescentem in Sparta ob speciem graculus amauit.

De pauone.

CAP. VIII.

Pauonem hominis amantissimum dicit, cum homini occurrit eum declinat reuerentia quadam & pudore ductus. Cum vero iniuria affectum hominem ab alia fera perspexerit, tum ei auxiliatur.

De canibus.

CAP. IX.

Nicias qui spiam ex venatoribus cum de improviso in carbonariam fornacem lapsus fuisset, canes qui cum eo erant hoc intuentes, non illinc discesserunt, sed primo circum caminum ingemiscentes & ululantes commorabantur, tandem prætereuntes leniter & sensim morsu vestium attrahebant, ad id quod accidisset, tanquam auxiliatores domino suo implorantes homines. Vnus igitur videns hoc idem suspicatus est id quod erat, & secutus est canes, inuenitq; Niciam in fornace deflagratam, ex reliquis coniecit rem ipsam.

De fuco.

CAP. X.

Fucus, qui inter apes nascitur, de die in mellarias cellas abditus manet, nocte vero, cum apes dormire obseruauerit, eorum opera inuadit, vastatque alueos. Hoc ille cum intellexerunt, plurimæ enim apium dormiunt nempe defesse, paucæ

vero excubant, cum viderint furem, verberant eum modice & leniter, expelluntque alis, & in exilium proijciunt. Iste vero non ob id corrigitur sua natura piger & vorax, est duobus malis praeditus, intra fauos se abdit, ut vero ad pastionem apes profectae sunt, ille rursus opus inuadens, quod suum est facit, confercit se melle, & depopulatur thesauros dulces apium. Ea è pastione redeuntes, cum ei occurrerint, non amplius leniter eum verberant, neque tanquam essent in exilium eum eiectione; sed asperè aculeis inuadentes percutiunt latronem, nec amplius multatur increpationibus, sed voracitatis, & gulae nimiae poenas vita persoluit. Apia rij hæc dicunt, ac mihi persuadent.

De apibus inertibus. CAP. XI.

EX apibus quaedam sunt inertes, non tamen moribus fuci sunt, neque enim fauos corrumpunt, neque melli insidiantur, sed ex floribus aluntur, ac cum alijs compascentibus ad pastiones volant, tametsi mellis conficiendi & condendi industria careant, non tamen prorsus otiosae sunt. Earum enim quaedam aquam regi, & apibus vetulis apportant, nam seniores apud regem ad eius stipitationem selectae permanent, aliae vero hoc munere funguntur, ut mortuas ex alueo efferant. mundos enim & pueros fauos eis esse oportet. mortuam apem intra alueum fauorum non esse patiuntur, aliae vero ex his nocte excubant substructiones non secus, ac per ar-

nam

uam urbem vigilijs asseruantes.

De aetate apium. CAP. XII.

Apium quispiam aetatem ad hunc modum inter noscere poterit, quae annu non excesserunt, nitescunt, oleiq; similitudine & speciem gerunt, vetulae vero & aspectu & tactu horridulae euadunt, atque ex aetate affecta rugis plene videntur. ea tamen fingentiorum fauorum experientia & industria praecellentiores sunt, ex longitudine nimirum temporis ad mellis scientiam eruditae, eademque tanta diuinatione praestant ut & pluuias, & frigora futura praesentiant. Et quando horum alterum, vel utrunque impendere coniecturis assequuntur, non longissime ab alueo volatu procedunt, sed circum apiaria volantes veluti foribus incubant. Ex his rebus alueorum custodes futura augurati agricolis turbulentae tempestatis aduentum praedicunt. Longè autem magis frigoris, quam pluuiæ & niuis metuentes sunt. Saepe vero vento aduersae volant parvulum lapillum pedibus portantes, quantulus inter volandum commodè gestari possit. Itaque in hunc modum contra ventorum incursionem, & afflatus aerae, ne ex itinere deducantur, eiusmodi firmitamentum ac robur sibi machinantur.

De capitonis amore. CAP. XIII.

Vlm & numen multa genera piscium nouerunt cupidinis, ne hos quidem qui in summa maris altitudine degunt, cõtemnētis. Etenim capito

diuinum huius numen colit, atque veneratur, non tamen omnis capito, sed ille, quem à faciei acuminē nominant, qui piscium genera & differentias nouerunt. In sinu Achaico, multi quantum audio, capiuntur, quare capiuntur, libido in causa est: maxime uero eorum in res Venereas libidinis furorem captura testatur. Cum ex Capitonibus foeminam piscator uenatus fuerit, alligaueritque aut lōga arundine, aut sparto etiam lōgo, in littore pedetē ingrediēs adnatantē piscē & salientē pertrahit, per eius uestigia quidam subsequens retia fert, obseruans, ubi & quando diligēter occurrēdū sit. Itaq; agitur foemina, mares uero qui hoc uiderint, ueluti adulescētes libidinosi formosae puellae praetereunti cupiditatis oculos adijcentes in eam feruntur libidinis furore agitati. Ille autem retia deijcit, & in ea quidem saepe piscium Veneris appetitione accedentium magna copia incidit, tum uenator oportet curet, ut foemina captiua formosa sit, & bene pinguis, ut plures ad eam accedant pulchritudinis illecebra tanquam esca illecti, sine macilenta sit, & sine corpore, multi ea spreta discendunt, quicumque uero horum est uehementi amore ductus, non discedit, me hercle, non formae, sed coitus desiderio detentus.

De castitate Aethnæi piscis. GAP. XIII.

Sunt igitur, & castitate praestantes pisces Aethnæus, ita appellatus posteaquam cum pari suo

suo tanquam cum uxore quadam coniunctus eam sortitus sit, aliam non attingit, neque ad fidem tuendam sponsalium tabulis illi opus est, neque male tractationis poenam timet, neque Solonem ueretur, ex quo leges nobiles, & urbes graues profectae sunt, quibus libidinosi homines non audire nihil uerentur.

De merula marina. GAP. XV.

Merula marina domiciliorum & sedecularum loco in petris & cauernis stabulatur, eorum quisque cum multis complexu uenero iungitur. Et si hoc genus matrimonij contemendum, multarūque esse studiosum, delicatorum ad res Venereas dicerem esse barbarorum, & tu qui Xenophōtia Cyripediae studuisti, diceres esse uitam Medorum & Persarum. Omnium autem piscium est maxime Zelotypus, cum semper alias, tum maxime, cum eius uxores pariunt. Si audacius compositione nominum dicta sunt, dant nobis horum potestatem naturae facta. Cum enim parturiendi doloribus ea tenentur, domi quiescunt, mas autem nempe maritus, foribus incubans cauet, ne extrinsecus insidiae inferantur metu paruulorum, uideatur nondum genitos amare, metuque paterno motus, his timere iam, & totos dies in eorum custodia permanet nihil gustans, cura ipsum alit, sub crepusculum uespertinum intermittit hanc custodiendi necessitatem, cibūque exquirat, quod ipsum as-

sequitur, foeminae autem intus manentes siue sunt in partus doloribus, siue iam enixae, cum alijs vescuntur tum copia algarum, quae in caavernis & circum petras nascuntur.

De merula pisce. CAP. XVI.

Experiens piscator hamum graui plumbo accommodatum squillaque implicatum & alligatum deijcit & submouet lineam excitans & exacuens piscem ad escam, squilla vero mota speciem quandam sui praebet ingressurae in caavernas Merulae, hoc enim ipsum Merula capitaliter odit, itaque cum id fieri sentit, iracunde inuadit squillam existimans eam hostem esse, non enim illi tum cibus curae est, cumque squillam dentibus lacerauit discedit, cibo praestabiliorem & antiquiorem vigilandi curam ducens: alioqui cum aliquid ex cibis obujs est comesturus, primo perfringit, deinde iacere sinit: vidensque rem mortuam & non palpitantem ex ea comedit, foemina vero quamdiu marem vident propugnantem, domi manent, formamque tuendae familiae seruant: ubi vero mas e medio sublatu est, ea praemore acquiescere non valentes errant, eas enim tristitia foras educit, & producit, tum capiuntur. Quid ad haec poetae dicunt: Euadnen & Alcestin dudir nobis gloriose lugetes?

De glauco pisce. CAP. XVII.

Glaucus piscis pater factus, quos sustulit ex coniuge, diligentissime cauet ne insidijs impetantur

petantur, neue pernicijs vlla eis inferatur, & quoad alacriter ac sine periculo natare possint, tamdiu ille custodire non intermittit, nunc a tergo cum eis natans, nunc vero non a tergo, sed adnatat, nunc ad unum eorum latus, nunc ad alterum. Si quis vero ex paruulis timere coeperit, ille timore cognito, ore hianti paruulum excipit, deinde, timore praeterito, quem deuorauerat reuomit qualem acceperat, ille rursus natat.

De canicula marina. CAP. XVIII.

Canicula marina simulatque peperit, nulla mora interposita suos paruulos simul secum natantes habet: si quis vero eorum timeat, ingreditur rursus per genitalia in ventrem matris, ubi timor abierit, is prodit tanquam rursus editus.

De delphini amore erga suam procreationem. CAP. XIX.

Mulierum in filios studium magnam quidem hominum admiratione habet: veruntamen perspicio, filijs qui e vita excesserunt superesse matres, nec ex eorum casu more delphinorum perire, sed tristitia mitigata in doloris obliuionem venire. delphinus autem foemina omnium maxime animalium eorum, quae procreauit studio tenetur, ex sese geminos parere solet. Cum autem piscator aut tridente eius procreationem vulnerauit, aut teio cepit, enimvero longi teli ex parte superiori, ad quam funis alligatur perforatis, cuspides vincinat, ac fi-

x.e in delphini corpore eum retinent, is quamdiu in omnes partes resiliendo se versans aliquod robur habet, piscator funem laxat, ne vi abrumpatur, piscemque & ferrum amittat. Cum autem ex vulnere delphinū labori succumbere, atque ex vulnere aliquantum de contentione insultandi remittere piscator animaduertit, sensim ad nauem subducit, prædæque potitur. Iam verò mater nec catuli sui casum perhorrescit, nec metu reprimitur, sed incredibili desiderio filium insequitur, & quod filium in media cæde versantem sibi deserendum non existimat, nullis terroribus ab insequendo deterretur, atque ad eam filio venientem subsidio percutere manu facile est, ut collibuerit volenti cedere unà cum filio capitur, cui sese ex periculis seruare, & discedere integrum erat, ac si adsint ei ambo catuli, intelligatque alterū lesū esse, atque (ut diximus) captiuum abduci, integrū alterū caudæ verberatione persequitur, ac mordicus præmēs ablegat, atque sibillum quantum maximum potest, mittit tanquam tesseram, ut fuga salutem adipiscatur, cuius admonitu discedit ille, ipsa verò remanet ut capiat, atque simul cum altero filio moriatur.

De boue marino.

CAP. XX.

Bos marinus in cœno nascitur, à partu perparuuus est, ex minimo euadit maximus, ab inferiori alui parte albescit, dorsum, faciem, latera

nigra

nigra habet, natura timidus & nullis viribus præditus est. os illi paruum, dentes abditis, & reconditi, ut ne videri quidem possint, est longissimus & latissimus, multos pisces depascitur, humanis carnibus delectatur, infirmitatis & imbecillitatis suæ sibi maxime conscius est, unice magnitudini suæ confidit, quare ad conspectum natantis alicuius aut piscantis sese in excelsum efferens contra eum natat & insidiatur, desuper grauius virgēs, premens, instans, terrorem iniiciens, & totum corpus suum tanquam funem explicans, supra infelicem piscatorem, prohibet eum emergere, & respirare, itaque spiritus angustijs compressus moritur, bos agressor quod maxime inquirebat prandium assequitur.

De Cicadis.

CAP. XXI.

Cæteræ aues Indiæ os expressum habent, ac ore valent ad cantum, moreque hominum lingua loquuntur. Cicadæ non ita, sed ex membranæ verberatione loquuntur, rore vescuntur à prima luce, donec impleantur hominum conuentu foras, silent, vigore solis progrediente cantare aggrediuntur, laboriosi quidam ut ita dicam chori moderatores supra caput pastorum, messorum, viatorum cantantes, hoc autem cantandi studium solis maribus à natura tributum est. Cicada foemina muta est, ac amore sponsæ verecundæ silentium sibi conuenire existimat.

De Ara

De araneo. CAP. XXII.

Textrinam, & lanificia deam nomine Erganen inuenisse fama hominibus celebratum est. Araneus vero ad textrinum opus sua sponte naturaque natus est, non enim textili artificio studet, neque aliumve filium assumit, sed ex suo ventre stamina deducit, celeritate pedum venabula contexit, atque in retis speciem diffundit, tum filis que ad texendum de ventre suo detrahit, ipsam ventrem suum studiosissime alit: mulieres autem, que maxime ad nendi artificium digitorum argutijs valent, filumque elaboratissimum conficere preclare sciunt, non cum eo subtilitate operis sunt conferenda, huius nimirum filum tenuitate pilum vincit.

De formicis. CAP. XXIII.

Rerum cœlestium notionem habere, cursum siderum tenere, atque vim intelligere, sapereque Babilonios, & Chaldaeos testantur historici: formicæ vero neque cœlum suspiciunt, neque digitis mensis dies numerare sciunt, hoc tamen eis natura donauit admirabile, ut mensis nono quoque die non pedem ex cauerna egredientes admodum quiete tecto se teneant.

De sargis. CAP. XXIIII.

Sargis piscibus idonea domicilia saxa & cauerne sunt, que non latis luminibus fenestras habent, sed tanquam fenestellas paruulas tanto interuall

interuallo distantes, quo pertinere & permeare solis splendor, earumque distantiam lumen à sole complere possit. Cum enim omni luce sargi delectentur, tum vero solis maxime radios sitienter expetunt, in loco multi eodem habitant, apud paludes, & breuia vitam agunt, vicinam, proximam continentem se habere gaudent. Capras vehementissime amant: namque cum caprarum proxime, & secundum littus pascentium, vnius aut alterius umbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes summo studio adnatant, ac saltu non admodum ad saltandum idonei capras contingere affectant, sensum caprini odoris percipiunt, & si sub fluctibus natant: itaque voluptate gestientes ad eas accedere student. Quod autem tanta amoris insania in capras existunt, ex his idcirco capiuntur, que tantopere desiderant. nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens insidias parat, sole à tergo relicto, atque farinam caprino iure madefactam in eam maris partem spargit, ac abijcit, ubi habitare solent sargi, quibus tanquam filero quodam odoris supradicti allectati, accedunt, farina vescentur: pellis assimulata capra conspectu permulcentur, ex his autem multos piscator hamo robusto capit, cuius linea alba non ex arundine appensa est, sed virga cornea simul ac ad hamum adhaerit, subtrahere expeditissime conuenit,

ne alios conturbet, manu etiam capiuntur, si quis spinas, quas ad tuitionem sui excitant à capite in partem inferiorem reuocando, & reflectendo declinet, premendoque ex lapidibus, in quos ad latendum se compellunt, extrahat.

De vipera. CAP. XXV.

Vipera sua circumplicatus foemina cum ea coit. hæc verò sine molestia iniri se patitur, postquam ad coeundi finem peruenerunt, uxor pro coitus consuetudine mala significatione amoris maritum excipit, nam ei ad collum inherens morsu abscindit caput. Itaque ex viperino coitu hæc perit, illa verò prægnans efficitur, non autem ova parit, sed animantes partus edit, iam iam idoneos natura ad perniciem inferendam. In ipso enim partu matris aluum distrahunt, & lacerant, perque disruptum ventrem erumpunt ulciscentes patrem in hunc modum. *Heus mi tragædi! quid ad hæc Oreste Alcmiones?*

De hyena serpente. CAP. XXVI.

Hyenam si videas, nunc quidem marem, nunc quam mox videbis foeminam. Si vero nunc foeminam, postea marem, utriusque enim sexus particeps est, eundem marem cui ante nupserat, uxorem ducit. quotannis autem genitalia immutat, Cenæum igitur & Tyresiam non ostentatione verborum, sed rebus ipsis exprimit, & declarat hoc animal.

De

De cantharorum marinorum salacitate. CAP. XXVII.

Pugnans de foeminis iuxta, ac viri de pulchris mulieribus, hirci contra hircos, tauri contra tauros, de quibus arietes depugnant cum procis stimulantur in foeminas canthari maritimi, nascuntur locis asperis. Quod vero in amatores suarum coniugum odium acerbum habent, acerrimas pugnas edi videres: nec tamen illis more sargorum piscium de multis certamen instituitur. at non aliter quam Menelaus cum Paride pro una uxore decertant.

De polypi edacitate. CAP. XXVIII.

Polypus cum alijs cibis pascitur. est enim edacissimus, ad fraudemque & insidias callidissimus, tum verò suorum membrorum conficientissimus est, quorum argumentum est, si venatio cum deficiat, pilos suos deuorat, ac ventrem morsu vellicat, inopiamque venationis leuat, deinde renascitur quod deest, hoc tanquam promptum prandium ad famem restinguendam comparante natura.

De vespis. CAP. XXIX.

Equi cadauer proiectum vespas gignit, ex huius putrescentis medulla euolant vespæ, nimium volucris progenies ex equo animali velocissimo.

De noctua. CAP. XXX.

Mulieribus veneficia & cantiones exercentibus similis est noctua captiosum animal.

b

hæc enim capta suos imprimis aucupes, sic captio-
nibus suis in se illicit, ut eam velut ludicrum &
delicias circumferant, eamque me hercule tanquam
ornamentum quoddam in humeris circumferant,
noctu vigilat, & voce quasi quibusdam præsti-
gijs ac illecebris aves allicit, easque sibi assidere
facit, interdum verò alia aucupij inductione uti-
tur, aibus illudit, nimirum in aliam atque aliam
speciem vultum conuertens, aves adulescentes in
admirationem raptæ manere apud eam perseverant
maximo eorum in quæ se format timore percussæ.

De lupo marino. CAP. XXXI.

Lupus à squilla superatur, quaquam voracissi-
mus, itaque palustris, & cœnosi loci incohe
insidias moliuntur palustribus & lutarijs, sunt
enim tria genera squillarum, vnum cœno gaudet,
alterum alga oblectatur, tertium saxatile est, cum
autem se ipsas ulcisci non queunt, pro vltione ex-
tremum spiritum in victoria effundere non dubi-
tant. equidem earum astutias & fraudes non gra-
uabor narrare, cum se interceptas sentiunt, fasti-
gium quod eminet à capite simile acutissimo rostro
erremis, quòdque in summa parte secturas habet
modo ferrulæ vncinatæ versantes, generosæ squil-
læ saluunt, atque summa leuitate, & saltu valen-
tes saltatorium versant orbem, lupus ore hiantes,
atque imminenti, cum sit, pelle tenera, & molli
squillam lassitudine viribus defectam comprehen-
dit

dit, atque prandium fore arbitratur, squilla pri-
mum gutturus laxitate, & spatio saltat, post acu-
leos in miserum venatorè defigit, huic interiora exul-
cerantur, tumescentiâq; plurimū sanguinis mittit,
deniq; suffocatione lupum interficiens, interficitur.

De hystrice. CAP. XXXII.

Vnguium robore & dentium ad dissecan-
dum præstantia confidentes, sunt vrsi, lu-
pi, pardi, leones: hystrix hæc non habet, verumta-
men à natura armis ad se tuendum destituta non
est, contra inuadentes crines tanquam tela iacu-
latur, sepeque cum crinibus dorsi horruerit, tam
contente iacit crines, ut volent non aliter quàm
neruo quodam expulsi.

De inimicitijs polypi, murena, & lo-
custæ. CAP. XXXIII.

Malum ingens, & morbus agrestis, & in-
humanus inimicitie, atque odium inherēs,
penitusq; insitum, quod etiam ratione carentibus
natura ingenuit inexpiabile, atq; implacabile, mure-
na cum polypo capitali odio dissidet, polypus cū lo-
custa graues gerit inimicitias, murenæ etiam te-
rribima hostis est locusta, atque infestissima, mu-
renæ polypo brachia abscindit dentium firmitate,
post autem in ius ventrem subiens, his malis eum
quibus verisimile est afficit, hæc enim è genere
nantium est, ille vero serpentium more gradi-
tur. Si polypus in saxorum colorem se vertat, nihil

ei astutiæ hæc fallaces profunt, murena eius vetera toriam planè tenet. Cum verò polypus locustas à se comprehensas occiderit, exprimit carnes, atque earum succum exhaurit, ac nimirum locusta cornibus erectis iracundiâ furens in eum modum murenam lacessit, ac si murena mulier irata esset. hæc igitur aduersarij aculeos quibus præmunita est mordicus tenet, illa vero pedes acutos tanquam manus prætendens, utrinque cuti inherere fortissimè non intermittit. hæc scrutiatur, seseque huc & illuc versat, & acutas testas amplectitur, quibus confixa remollescit, & succumbit, denique remissa iacet, locusta ex hoste instituit prandium.

De sphyreña. CAP. XXXIII.

Piscis sphyreña maris alumnus, si reti circumueniatur natando sapienter perquirat, aut contextus raritatem, aut aliud quippiam, quod rimas agat, si casu quodam elabatur rursus liber natat. si ex his vnus exitus foelicitatem consecutus sit, reliqui eiusdem generis simul capti ad illius fugæ modum exeunt, tanquam à duce viam quandam eruditi.

De sepia. CAP. XXXV.

Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscit sepia, suum atramentum emittit, quo circumfusa ab oculis piscantium remouetur, eorumque præstringit oculos, cum sit in eorum oculis, piscatores vero nihil tale vident. Et Aenea tenebris

bris circumsepto sefellit Achillem Neptunus, ut ait Homerus.

De fascinationis remedio. CAP. XXXVI.

Fascinantium oculos cauent etiam animalia rationis expertia. Mirabili naturæ beneficio audio fascinationis amuletum palumbos lauri folia tenuia suis nidis imponere ad custodiam suorum pullorum, milui habent rhamnum, circi intybum agrestem, turtures iridis fructum, corui agnum, vupæ adianthum, quem etiam callitrichon quidam vocant, harpa hederam, cancrum, herodius, pardix calami comam, turdus ramum myrti, alauda gramen, aquila lapidem ætiten. existimatur hic lapis bonus mulieribus vterum ferentibus. abortui resistit.

De torpedine & aliis animalib. CA. XXXVII.

Vt id, quod à torpedinis piscis tactu obtorpuisset, ei nomen dedit, ita remora quod naues remoratur ex eo nominata est. pariente alcione mare subsistit, pacem & amicitiam inter se habent venti. parit vero media hyeme, & tamen cœli temperatio alcedinibus largitur eo tempore dies esse tranquillos. Si casu equus lupi vestigium conculcat, torpore comprehenditur, si lupi calcaneum in quadrigam proieceris, sistetur ac si congelasset equis calcaneum conculcantibus. Leo in folijs ilicis ut fecit vestigium, torpore tenetur. Si lupus conculcet, vel si modo appropinquet folijs

scyllæ torpore capitur: hæc vulpes in luporum cubilia non sine causa iniiciunt, insidiosæ nimirum, non ignorant, quæ eis infestissima sunt.

De ciconiarum & aliorum animalium vi contraria. CAP. XXXVIII.

Ciconiæ ouis suis perniciem molientes vespertilioes sapientissimè vindicant. Cum hæc itaque solo suo contactu oua ipsa sterilia efficiant, hoc remedio vtuntur ciconiæ, platani folia in nidos suos inferunt, ad quæ accedentes vespertilioes torpore comprehensæ perniciem afferre non queunt. Hirundinibus hoc idem natura largita est, nam cum blattæ earum ouis perniciosæ sint, matres apij folia ante pullos projiciunt, ob idque ab illis ad pullos accessus fieri nequit. In polypos si quis rutam iniiciat, immobiles manere in sermone hominum venit, serpentem si arundine contingas à prima plaga non se commouet, torporèq; constricta quiescit, sin iterum, aut tertio plagam inflixeris, colligit, ac confirmat sese. Murena quæ plagam vnã accepit, torpescens perstat, sin plures inferas, funditus ira incenditur. piscatores dicunt polypum in terram progredi ad oliuæ germen in litore positum.

De elephanti adipe. CAP. XXXIX.

Contra omnium ferarum venena remedium est elephanti adipes, quo si quis inungatur, & nudus contra efferaissimas bestias proceat, illesus discedit. Arictis autem cornua, & suis
grun

gruini tum horrescit. Sic Romanos Pyrrhi Epirotarum regis elephantos in fugam vertisse homines dicunt, victoriàmque amplam ex eo bello retulisse mulieris forma hoc animal capitur, atque hebescens ad eius pulchritudinem remittit furorem animi sui, riualem vero fuisse in Aegypto elephantem ferunt Aristophanis Bysantini de quadam muliere coronas texente. Omnia bene olentia amat, vnguentorum & florum odore permulcetur.

De canibus. CAP. XL.

Quisquis fur aut latro vult canes ferocissimos silere aut fugare, ex pyra hominis torre sumpto contra eos procedens eos in metum conijcit. Audiri etiam illud, quod qui ex ouis lacerate à lupo lana vestem confecerit, vestis ei qui ferret molestiam afferet, & dolorem. Si quis seditionem, & litem velit in conuiuio moliri, lapidem à cane morsum vino iniiciens conuiuas molestia afficit & insania. Scarabeis malè olentibus si quis spargat vnguentum non ferentes sua uolentiam moriuntur: ita ferunt coriorum tinctorum innutritos malo cælo detestari vnguentum. Dicunt Aegyptij, serpentes omnes ibidum pennas metuere.

De turturibus. CAP. XLI.

Ad hanc rationem aucupatur turtures, qui absolute perfectèq; earum aucupium tenent:

nec longissimè ab experimento aberrant, ut sal-
tent, valdeque suauiter, præclareque canant, quorum
auditu hæc delectantur, saltationisque conspectu.
permulcentur, acceduntque propius aucupes sen-
sim & pedetentim eò secedunt, ubi retiū explica-
torum posite sunt insidiæ, in quas incidentes capiuntur,
capte primum saltatione, & cantiunculis.

De orcyuo. CAP. XLII.

Orcynus cetaceus piscis rerum suarum proxi-
mus est, non tamen artificio hoc prouidentia
munere amplissimos, sed natura ornatus est, hamum
quo tamen transfixus est, in maris altitudinem sua
impulsione deprimens ad solum allidit, eumque oris
pulsatione expellere cupit, quod si id minus fieri
queat, ab hamo acceptum vulnus luculentius in-
fert, dilatat atque exsiliendo id quod sibi molestum
exhibet expuit, abiicitque, sæpe id non assecutus
inuitus ad piscatoris prædam subtrahitur.

De melanuro. CAP. XLIII.

Timidissimi piscium melanuri, suæ timiditatis
testes habent piscatores, neque enim capiuntur
nassa, neque ad eam accedunt, si quando eis sa-
ginam circumdederis imprudentes comprehenduntur,
cum autem placidum & quietum est mare, ij ad
imam maris sedem in petris aut algis quiescunt,
tegumentoque proteguntur, quocumque corpus oc-
cultari potest. Cum in alto aduersa tempestas est,
piscisque alios vident, in altitudinem ex fluctuum
impetu

impetu descendere, hi tum fiducia implentur, simul
& ad litus appropinquat atque spumam super se
fluctuantem, seipsosque cooperientem satis esse
ad se tuendum arbitrantur. Vix dici potest quam
pernoscent eo die nocteque cum feritas maris &
immanitas efferuescit, fluctusque formidabiles in
sublimè concitantur, tum à piscatoribus non adiri
mare, ac cum seuæ maris tempestates sunt, ex his
viuunt cibis, quos è saxis partim eruunt, partim
è terra euellunt, nec tamen nisi sordidiss. pascuntur,
& abiectis, quibus non facile alius piscis, nisi
fame oppressus, vesceretur. Cum maris tranquil-
litas viget, in solo sabulo pabulum inquirunt,
hincque pascuntur, quemadmodum verò capian-
tur alius dicet.

De aquila. CAP. XLIIII.

Aquila ex auibus maximè acres, & acu-
tos oculos habet, in quam Homerus hoc
consentit, & testimonio est in morte Patrocli
similem huic aui inducens Menelaum, cum re-
quireret Antilochem, quem ad Achillem mit-
teret nuntium, tristem quidem, sed tamen ne-
cessarium de morte eius amici, quem misit qui-
dem. Veruntamen non accepit, etsi id summe de-
siderabat. Aquila non solum sibi, sed hominum
oculis utilis habetur, in melle Attico eius felle
sumpto, si cui hebescunt oculi, inungantur, pla-
nè videbit, habebitque oculos acutissimos.

Luscinia sic splendidissimè canora est, ut ei vox sit acuta, concisa, locaque deserta cantu & summa vocalitate sua percrepare faciat, huius carnes ad somni fugam utiles existimantur, mali certe conuiuiæ, qui tali cibo vescuntur, & planè indocti, malum ex cibo proficiscitur, donum scilicet fuga somni regis deorum & hominum ut ait Homerus.

De grue. CAP. XLVI.

Gruum clangores pluias accersere fama est, eius verò cerebrum quippiam amatorium habet, utile ad conciliandam mulierum gratiam, si modò bene animaduenterunt, qui hac primi obseruarunt.

De vulture. CAP. XLVII.

Vulturum odoribus alarum incensis, & suffimentis quantum audio facillimè serpentes ex latibulis proferuntur.

De pico martio. CAP. XLVIII.

Incuruato rostro, & adunco est picus martius, quo quercus percutit, vnde à Græcis dryocolaptes appellatur, hoc est quercus percussor: in ea locum excavat in quem tanquam nidum pullos suos imponit, ad nidi instructionem, non ferulis inter se connexis eget, neque ædificatiunculis. Si quis lapide immisso ei foramen obstruxerit, ille ex his coniectura affecutus insidias sibi opposi-

tas

tas esse, herbam lapidi contrariam affert, eamque contra lapidem ponit, lapis velut offensus, & non facile ferens vim herbæ exilit, atque rursus foramen pico aperitur.

De denticibus piscibus. CAP. XLIX.

Dentices congregatiles sunt, nec sibi esse à gregalibus suis solitudinem, & segregationem ferunt, sed cum equalibus congregari gaudent, ac nimirum per adolescentes separatim à reliquis natant, ij verò, qui sunt confirmatiori ætate, etiam inter se vitæ communitate illo prouerbio coniunguntur, Aequalis equallem delectat. Ac illi quidem præsentibus, tanquam ijs quibus cum societas, aut amicitie coniunctio, delectantur ex eadem consuetudine, vsuque frequenti. Aduersus piscatores sic machinantur, ut cum piscator in eos cibum demiserit, congregati & in orbem consistentes inter se conspiciant, & quasi signo dato inter se admoneant, ne prope ad cibum accedant, neve demissum cibum attingant, atque in hunc ordinem instructi permanent, sin autem soliuagus ex alio grege accesserit, hamumque deuorauerit, ac sue solitudinis præmio accepto subtrahus fuerit, illi iam confidunt se non captum iri, quod non sint capti, sicque ex fiducia se tuendi negligentiores facti capiuntur.

De

Per æstatem coruus exarefcit siti confectus, eum clamore vltionem testari fama est, cuius causam afferunt, quòd cum ad aquationem eum famulum suum Apollo misisset, ille magna segete inuenta adhuc viridi inuestigare volens, granum frumenti expectans vt maturuisset, mandatum domini neglexit, quamobrè siccissimo anni tempore siti affectus suæ moræ dat pœnas. hoc fabule simile videtur. Aliud tamen dicitur de coruo ob Apollinis reuerentiam. Hunc sacrum, & Apollinis pedisequum esse dicunt, idcirco diuinationibus præditum fatentur, eiusque clamori dant operam, qui auium sedes, & clangores, & volatus ipsarum à dextra, ac sinistra cognoscunt. Corui oua audio nigros efficere pilos. qui capillitiū suum adulterat, oportet, oleum in ore compressum habeat, nam nisi id fiat, simul cum pilis ei dentes nigri reddentur, vixq; elui possunt.

De merope. CAP. LI.

Merops auis contrà volat, atque cæteræ alie enim omnes quasi sursum ad oculos versus, illa verò retro ad caudam versus volat, & profectò naturam volatus admiratione, & insolètia pleni quæ facit hoc animal, summopere miror.

De murena. CAP. LII.

Cum libidinis impetus plena est murena, exit in terram sponsi iniquissimi desiderio per-

mota

mota latibulum viperæ intrat, ibique ambo inter se colligantur, atque coitu implicantur. Vulgò hominum opinio ait, viperam stimulis libidinis concitatam, ad mare accedere; & vt adolescens in amoribus dissolutus cum lyra fœres pulsat amatæ, sic viperæ sibilo edito amatam euocat, ea è mari exit, nã terra diuersorum locorum incolas in cupiditatem vnã, & cubile idem cogente.

De serpente. CAP. LIII.

Hominis mortui spina medullam putrescentem in serpentem conuerti aiunt, exoririq; feram, & serpente animantem immanissimum exmansuetissimum, atque bonorum honestorūq; hominum reliquias requiescentes quietem pro premio habere, vt eorum animas bona, quæ toties attestata sunt à sapientibus, malorum verò hominum spinas post è vita excessum talia monstra parere. at id aut est totum fabulosum, aut si adhibenda ei fides sit, premium meo iudicio dignum suis moribus retulerit malus, qui serpentis pater efficitur mortuus.

De hirundine. CAP. LIIII.

Hirundo significatione sua pulcherrimi temporis ostendit aduentum. ea hominis studiosa est, cuius contubernalem se esse gaudet, cum ei rursus bonum videtur, discedit, homines Homeri lege hospitalitatis eam recto recipiunt, qui precipit hospitem præsentem esse diligendum, discedere vero

re vero volentem dimittendum.

De capris.

CAP. LV.

Capra anhelandi aliud quiddam plusculum habet à cæteris animalibus: pecuarij sermones & pastorij eam ex auribus & naribus respirare testantur, sensuque audiendi esse acerrimo ex omnibus unguia bipartita præditis animalibus. Causam quare id fiat ignoro: verum si capra etiam est Promethei opus, cur ita fecerit disquirere volenti relinquo.

Decaniculis marinis.

CAP. LVI.

Canicularum marinarum tria genera, quorum maximi sunt cetacea magnitudine, reliqua duo genera procedunt ad cubiti magnitudinem, quorum alterum galeon, alterum centriten solent nominare, & horum maculosi galei appellare possent, centritas nominans reliquos non erraret, varij quidem & pellem teneriorem habent, & latiores sunt, alij vero parvi & pellem duram habent, & caput tendens in acutum, & colorem in album vergentem. Aculei ipsis innati sunt, alter in capitis vertice, alter in cauda, duri quidem aculei, & venenum quoddam iaculantur, horum parvorum canum utrunque genus capitur in cœnosis locis hac esca piscem album dissectum piscator deijcit, ac cum

vnuus

vnuus captus est hamo, omnes hoc aspicientes accurrunt ad captiuum, & sequuntur vsque ad nauem emulatione quadam, existimantes captum escam sibi prædatum fuisse, & ut eorum nonnulli in nauem aliquando insiliant, & volentes capiantur.

De morsu aspidis.

CAP. LVII.

Viperæ & aliarum serpentum morsus non carent remedio, ex hisque feri potiones, atque unguenta percipio, incantationesque quorundam illitum venenum mitigauerunt, solum aspidis morsum non curari posse, esseque omni medicina robustiorem. Dignum hoc animal odio ob redundantiam mali, at fera scelestior, & que minus vitari possit fœmina venefica, qualem fuisse Medeam, & Circen audimus. Nam aspidum venena & morsus opera sunt: illarum autem venena vel solo tactu necare feruntur.

De pastinaca marina.

CAP. LVIII.

Marine pastinaca aculeus ab omni medicina inuictus existit, etenim ut primum pupugit, statim interficit, que quidem ipsius arma vel rei maritimæ peritissimi perhorrent, neque enim alius quispiam neque vulneratrix ipsa medicinam vulnere facere potest, soli enim haste Achilles hoc datum fuit.

De ceraſt

De cerastis serpentibus. CAP. LIX.

Cerastes serpens ferum animal colore album, gemina supra frontem gerit cornua, cochleæ cornibus similia, non similiter tamen atque illius tenera, longè alia ratione in cæteros Libycos homines, ac erga nuncupatos Psyllos cerastæ afficiuntur: illis enim infesti sunt, cum his fœdere deuinciuntur, pacemque seruant. Enimuero Psyllorum gens ab eis si mordetur, non modò non sentit morsum, sed eos etiam qui in id mali inciderint facillimè sanat, si priusquam totum veneno corpus imbutum sit, ex ipsis quispian vel accersitus, vel sua sponte veniens os aqua colluerit, illiusq; manus qui morsus sit abluerit, ex veneno statim tum conualescit, tum ab omni mælo liberatur. Libyci autem homines aiunt, virum cui sua vxor venerit in suspicionem adulteri, quique ex ea susceptos liberos adulterino sanguine natos suspicetur, experimenti causa in dolium cerastarum plenum infantem puerum conijcere, sicq; obijciendo tanquam artificem aurum igni, ingenuitatem pueruli experiri cerastas protinus insultare, acerbosque fieri innatum malum puero minitantes, eos vt puer attingit, remollescere, vnde Libycus ille se legitimum patrem agnoscit. Cum serpentium, tum phalangiorum hostes cerastæ habentur, hæc vero si Afri comminiscuntur homines, non me, sed semetipsos fallunt.

De

De apum insidiatoribus. CAP. LX.

Hostilem in modum apibus insidias moliuntur pari auiculæ, vespe, hirundines, serpentes, aranei, ynges, à quibus omnibus apes de vita sua incredibiliter timent, apiarij pulicaria suffimento aut viridi papauere locum ante alueos sternendo, cum eiusmodi animalia ab eis depellunt, tum vespas hoc modo comprehendunt, ante earum nidos nassam in quam prius paruulam menam, aut membradem simul cum hiopæ aut chalcide imponi conuenit appendunt, eæ vero sua natura edaci esca allectæ, frequentes in nassam incidunt, quibus nassa comprehensis non amplius retro regredi licet, simul & eas aqua conspersas facile necant, aut igni cremant, lacertæ item insidias in apes faciunt, ac terreni crocodili pestem perniciemque illis instruunt, farina ad veratrum admista, aut tithymali, aut maluæ succo suffusa ante alueos dispersa gustantibus illis omnibus modo commemoratis perniciem affert, aranei ante alueos ad lumen accensæ lucernæ, cui vas aqua plenum subiectum sit volitantes in oleum decidunt, ac si pereunt, alia ratione non facile tolli queunt. Soboles ranarum lutariarum si quis in earum lacum verbasci, nucisve folia iniiciat, necatur. Pari aues gustatu farine vino dilute capite grauata cadunt, & iacentes palpitant, & ridiculè capiuntur euolare non valentes. Hirundo musica reuerentia permotis non ab apiarijs

c

occiditur, alioqui ad necandum facilis. Satis enim est eas prohibere prope alueos nidificare. tetro odore offenduntur apes, unguentoque odorato, ut puella urbana, & modestæ tetrum odorem contemnant, & unguenti suavitatem spernunt.

De ratione ædificandi apium. CAP. LXI.

Seniorum Cyrum de regia quam in urbe Persæ Spoli ipse ædificasset, magnam gloriam adeptum fuisse fama celebratum est, Darius lautæ ædificationis substructione quam fusius omnium sermone decantatam struxerat efferebatur, Cyrus minor ex hortis quos purpure nitore, & gemmarum fulgore ornatus in Lydia sua manu consecrasset, gloria magna cum apud omnes Græcos, tum apud Lysandrum Lacedæmonium, cum is in Lydiam ad eum venisset, fuit. Sed hæc plusquam satis historici prædicarunt. Apium nõ item domos solertiori ratione ædificatas scripserunt, cum illi tamen in regijs ædificatis permultos vexarint, apibus verò ut nihil minus molestum, sic solertius nihil esse potest. Primum regum cellas eminentiore loco magna laxitate amplas ædificant, easque sepimento tanquam muro quodam ad maiestatem regiam tuendam circumvallant, ac ut ætate & conditione triplices sunt, sic tripartito suas cellas diuidunt, quedam enim summa senectute affectæ, regie aule manent vicinæ proximæ tanquam custodes & satellites: post quas habitant natu minimæ, & quæ annum non excesserunt

serunt, adolescentiores vero & ætate confirmatio-
ri extimæ manent, ut illæ exacta ætate satellites
lictoresque regum sint, eæ autem quæ ætatis firmi-
tate robustiores existunt, tanquã murus quispiam
illarum natu minimas sepiant. Opinio una est, apium
reges non aculeatos esse, est rursus altera eas robore
aculeorum peracutorum armatas esse, nunquam
tamen eis neque contra hominem, neque contra apes
uti, quoniam non fas sit tæ nationis imperatorem
malum admittere. reliquas autem apes harum re-
rum prudentissimi testantur in conspectu suorum
imperatorum aculeos summittere quasi fasces,
veluti imperio potestatemque his cedentes. Iam verò
hoc utrunque in illis regibus quispiam ad-
mirari possit siue aculeo carcant ad
inferendam iniuriam, siue quia
habentes ab iniuria aculeos abstinere
queant.

AELIANI LIBER

secundus historiae ani-
malium.

De gruibus.

CAP. I.

Grues Thraciam relinquunt, defugiendo iniurias frigoris frequētes congregantur in Ebrum fluvium, lapidēque pro se quaeque deuorat, ut & unde prandere possit habeat, & aduersus incur- siones ventorum firmamentum assequatur, in Nilum hyberni illic victus desiderio incense, cum proximum est à Thracia ut se migrare ingrediantur vltraque progrediantur, grus quae est extremo tempore ætatis affecta ter circum vniuersum gregem volans decidit, supremūque vitæ diem conficit, quā primū sepultura reliquæ afficiunt: re- cta deinde iter in Aegyptum faciunt, neque im- mensa pelagi spatia alarum robore transmittentes usquā interquiescunt, Aegyptios sementē faciētes offendit & mensæ ut ita dicam, in armis ciborum redundantia extructæ interueniunt, ac tametsi mi- nus inuitatæ hospitalis tamē mensæ iure fruuntur.

De pyr

De pyrigonis.

CAP. II.

Terra mariq; nasci animalia nihil mirū: nam materia, nutrimentū & natura horum causa architectrix est, ex igni vero generatas bestias volucres existere nuncupatas pyrigonos, & in eo ipso igni viuere, & ali, hucq; & illuc volare, hoc admirabilitatem facit, illud item admirationem exci- tat, cum extra ignem nutrimum egrediuntur, sta- tim exeunt è vita: quæ autē causa sit ex igni ut na- scantur, contrāque aëre temperato elemento extin- gantur, alijs dicendum relinquo.

De coitu & visus recuperatione hiru-
dinum.

CAP. III.

Adversæ hirundines coeunt contrā atq; cete- ræ aues, cur id faciant causa reclusa est, atq; abdita, aliquorum tamen sermone in vulgus perua- gatū est eas sic coire, quod Tereum regem hor- reant, nequando latenter irrepens nouā tragœdiam efficiat. hirundinibus à natura donum meo iudicio summum tributum est, si acu earum oculi puncti excœcentur visum recipiunt. quid igitur Tiresiam amplius admiramur, tametsi hîc & apud inferos Homeri testimonio sapientissimum.

De animalibus vnū diem viuētib. CAP. IIII.

Animalia ephemera idcirco sunt appellata, quod id ætatis viuunt, ut vno die cursum vi- tæ conficiant, ex fæce vini acescente originem tra- hunt, aperto dolio ut in lucem suscepta sunt, vita

exceedunt, ea felicitate prædita ut ingredi quidem in vitam natura illis det, malis vero quibus vita referta est celerrimè liberet, ne nimirum quam partem suarum calamitatum sentiant.

De aspide & basilisco.

CAP. V.

EX aspidis quidem vulnere longo tempore quispiam sanus fieri possit vel exectionem membri vel exustionem ignis fortiter patiendo, vel accommodatis medicamentis malum sistendo, ne serpat longius. Basiliscus verò etsi magnitudinæ sit dodrantalis, tamen serpentium vel maximus non longo interuallo sed statim basiliscum intuens exsiccatur basilisci spiratione, ac si baculum quem quispiam teneat, ille momorderit, baculi dominus necatur.

De amore & musicæ studio delphinorum.

CAPUT VI.

Quanto delphinis in studio musica sit ex Arione Methymneò Aegyptij & Lesbij restantur, quantoque ydem ipsi amatorio affectu flagrent Theitæ delphini de amore erga eleganti forma puerum prædicant, Leonyda autem Byzantius in vrbe Pleroselino nuncupata se cum Eolida nauigando præterueheretur delphinum in illius portu vrbe habitantem ciuibusque huius tanquam hospitibus suis vtentem vidisse confirmat, idemque affert hunc delphinum de manu aniculæ cuiuspiam eiusd

eiusdem mariti educari solitum fuisse, plenosque inuitamētis cibos illi ab eisdem suppeditatos fuisse, neque tamen puer cum eis esset infans pariter alendus, illum alere desitisse, sed ambos educaſſe, ex quo conuictu delphinus puérque mutuuum inter se amorem conciliarunt, & quod prædicandum virtutisque plenum videtur, inter eos mutuus amorcharus, in præciòque erat. Delphinus vrbe quam dixi veluti patriam suam flagranti studio amplexabatur, portumque tanquam domum suam amantèter incolebat, & suis nutritijs gratiam educationis sic persoluebat, ut cum ætate grandis factus esset, deque manu educantium cibum capere non haberet necesse, extra portum in altum progressus ex prædis quas caperet, partim sibi ad prandium haberet, partim suis educatoribus afferret, unde fiebat, ut hi vehementer letarentur, ab eoque illud vectigal acerrime sibi & puero expectarent, nomen similiter delphino ut puero imposuerant. Puer ex illa viuendi cum delphino consuetudine hanc collegerat fiduciam, ut è crepidine locisque è mari eminentibus illum auderet appellare, faciliq; ad se leui appellatione euocaret, ac siue ille remigationem quandam contenderet, siue cum alijs gregatim errantibus lusione aliqua delectaretur, totum gregem præ studio festinandi venire ad puerum desaltaret, siue multa fame pressus

venaretur, illum tamen puer tanta celeritate reuocabat, ut vehementi impetu more nauis plenissimis velis impulsæ ferretur, atque ad puerulum appropinquans ad illum luderet, & adsiliret, nunc circum illum adnans, nunc illum ipsum velut pro-uocans, ut ad certamen secum amasium suum alliceret, hæc cum delphino qui vetulis & puero vechigalis esset prædicata, tum alia pleraque que vrbs illa habebat spectaculum prætereuntibus dare solent.

De sibilo basilisci.

CAP. VII.

IN Africa mulos, vel caesos, vel siti animo deficientes Archelaus ait, plerosque mortuos humi iacere proiectos, sæpèque magnam serpentium vim influere ad eorum cadauera depascenda, easque basilisci exaudito sibilo se statim in cauernas, infra-ue harenas abdere, illum verò eò profectum in tranquilla permultæ pacis libertate prandere, postea verò quàm pransus sit, sibilo repetito latitantibus serpentibus significare se iam pransum ex cadaueribus abire.

De piscatorum Euboicorum communione prædæ cum delphinis.

CAP. VIII.

Euboicorum hominum sermone huc narratio quedam perlata est, illorum piscatores pariter æquabiliterq; cum delphinis pisceis quos cœperunt communicare. Audio ad eiusmodi piscatum tempestatum quietem opus esse: id quod si accidit

acciderit, tum de prora laternas quasdam piscatores suspendunt, que etsi intra se ignem habent, sic tamen lucem transmittunt, ut ignis quidem obtegatur, lumen verò transluceat, piscibus splendor timorem facit, & molestiam affert, quare insidiarum ignoratione obstupescentes, quid sibi velit quod vident appropinquare aggrediuntur, causam tanti sui timoris cognoscere studentes, cuius rei consideratione perterriti aut ad saxum quoddam stant frequentes cum tremore & metu, aut ad littus impulsæ exsiliunt, sic obstupescit ut de caelo tacti esse videantur, facileque iam sit tridente percutere. Delphini cum ignem à piscatoribus incendi animaduertunt, se ipsos statim ad subsidium ijs ferendum comparant, & illi quidem sensim, & pedetentim remigant, delphini verò formidine exterrentes, impellunt pisces, eorumque effugia reprimunt ne elabi queant, quare pisces ex delphinorum natatu & piscatorum remigatione, vndique in angustias compulsi, & quodam modo circumsepsi, quòd sentiunt sibi ex tantis angustijs nullum patere exitum, idcirco stant, & manent, vnde efficitur ut eorum permagnus numerus capiatur, ac tum delphini velut repetentes communis laboris remunerationem sibi debitam ex illa piscatione eò procedunt, quibus prædæ auxiliatoribus si cum fide & grato animo piscatores partis æquabilitatem distribuunt, persuua-

sum his habetur qui in re maritima versantur: rursum ad piscandum etiam si minus inuitentur adiutores fore, sin autem piscatores prædam cum his communicare omiserint, hostes experientur, quos antè amicos habuerant.

De ceruorum cum serpentibus dissidio.

CAPVT IX.

Mirifico quodam munere naturæ ceruus serpentem funditus vincit, neque enim ipsum tametsi hostis in latebram abditus effugere potest, etenim ille naribus suis in serpentis cauernam incumbens vehementissimè inspirat & spiritu suo quasi amatorio quodam alliciens extrahit, inuitumque profert, ac nimirum procumbentem illum mandere ingreditur, quod hyeme facere maximè solet. Si quis autem cerui cornua in pulueres excidat, posteaque excisos in ignem pulueres coniiciat, fumus inde nascens vnaque serpentes, ne illius quidem nidorem sustinentes, fugat.

Quemadmodum afini equas incant.

CAPVT X.

Inter ceteras animantes equus magno elatoque animo est. enimvero magnitudo & celeritas ipsa ceruicisque eminentia, tibiarum facilis contractio, facilisque porrectio, vngularum erepitus

pitus inducunt, cum vt audacius is exultet, & gestiat, insolentiùsque efferatur, tum maximè comata equa mollitie & insolentia diffluens, superbiat, eamque ob rem ab afinis se miri indignissime ferat, vt maximo vicissim gaudio compleatur, cum equo quasi matrimonio sociata sit, ob idque ipsum se plurimi esse arbitretur, cuius modi affectus gnari, qui sibi mulos gigni volunt, equæ iubam temere & sine artificio tondent posteaque afinos admittunt, ea vero, tum mariti ignobilitatem cuius prius pudebat, & contra quem ante resistebat, facillime patitur, atque eius rei Sophocles meminisse videtur.

De elephantorum obedientia, docilitate musicæ studio.

CAP. XI.

Sequitur vt de natura elephantorum deinceps Saicam, de arte numerorum & obtemperacione, eorumque acutissimis sensibus, ac facilitate ad eas disciplinas assequendas, quæ ad discendum difficiles sunt, vt homini ipsi, nedum tam immani fera, & quæ alias intractata tantopere animo agresti esset, duroque aduersus omnem pertractationem. Enimvero ad numerum saltare tibie auditione demulceri, sonorum differentiam intelligere, cursum tardiare ad Joni tarditatem, seque remittere ad remissionem tibie, rursus cum acutè sonans impellit, festin

festinare discere, assequi perfecte elephantus solitus est, neque vero natura modo illum summa ex omnibus animalibus magnitudine ornauit, sed & disciplina mansuetum & tractabilem edidit, iam autem si vel Indiæ, vel Arabiæ vel Africæ elephantorum obediendi facilitatem, & docilitatem scripturus essem, cupiam fortassis fabulosa quædam nimium licenter confinxisse, atque ad eiusmodi animalium famam augendam contra naturam mentitus fuisse videri possem, quod ab studioso philosophiæ, & veritatis amatore candido alienissimum videri debet, ex his quæ ipse vidi, & quæ Romæ gesta alij antè scripserunt, pauca quædam perstringere, atque quid sit horum animalium maximè proprium constitui attingere. Elephanto ad morum mansuetudinem, & facilitatem erudito nihil mitius, nihil ad id quod volumus obtemperantius est, cum Tiberij Cæsaris nepos Germanicus gladiatorum spectaculum edidit plures grandes vtriusque sexus elephantas Romæ erant, è quibus alij plerique generati extiterunt, quorum artus interea dum committebantur, & confirmabantur, & membra infirma recens conglutinabantur, peritus vir ad pertractandos eorum sensus, animosque, nunc eos disciplina mansuetiori, nunc terroris & mirificæ verberationis plena excipiens erudiebat, primum eos maxima lenitudine & mollitudine,

citos

cibos nimirum illecebris & varietate suauium inuitamentorum refertos indulgens ad disciplinam informabat, vt si quid esset agreste expelleret, ex feritate ad mansuetudinem, & quasi ad humanitatem quandam transformaret, sicque eos moderabatur, vt feritate expulsa, disciplinis & musicæ studio operam darent, tympanorum sono nihil exterrerentur, fistula demulcerentur, pedum ingredientium strepitum, cantumque miscellaneum ferrent, eos præterea exercebat ad non formidandam hominum multitudinem, illa vero virilis disciplina non ad grauem plagarum ictum excandescere coactos membrum aliquod ad saltandum flectere non rabiose, cum essent maximo robore præditi incitari. Iam vero hanc à natura ingenuitatis præstantiam assequuti erant, vt apte compositi essent, & liberaliter dociles ad humaniores disciplinas, cum orchestodidascalus elephantorum spectaculum edidit, in tempore suo specimen dederunt se rectè institutos esse, illumque in seipsis erudiendis non operam perdidisse: nam duodecim numero theatrum ingressi composito gradu incedebant, ac toto corpore diffluebant lauto ornatu, hominum nimirum stolis saltatorijs induti, solaque magistri significatione vocis ordinatim structi gradiebantur, ac vero rursus si ita illis hoc imperaretur in orbem saltabant, eundemque orbem ad imperantis vocem repetebant, atque nunc flores

panim

pauimentum ornabant, spargentes, nunc modeste pedibus terram pulsantes, musica moderatam saltationem quandam vnâ obibant. Damonem igitur & Epentharum ac alios plerosque pulcherrime musicam eruditos, & inter paucos musica peritos existimatos fuisse, mirificum quidem at non certe incredibile, neque à ratione alienum fuit, cum homines essent rationis participes valuisse vi intelligendi, ac ratiocinandi: at vero animal rationis experis numerum, & cantum percipere, formam & ornatum tenere non à saltandi moderata elegantia aberrare, quæ didicerit repetere posse, hoc naturæ donum est, simulque vis quedam admoudum singularis, illa vero vel ad ridiculè insanendum spectatorem inducere possint in theatri harena humiles lectos spectare vario stragulo textili & magnificis operibus picto ornatos ditissimæ domus, monumenta lauta, item pocula & argenteas crateras, aurésque permulta aqua repletas, mensasque magnificas tanto pane & carnibus extructas, vt vel edacissimorum animalium ventrem implere potuissent, omnibus ita recte apparatus conuiuie intromissi sunt elefanti mares sex virili veste induti, totidemque foemine stola muliebri ornate decore epulis accubuerunt, ac in mensam promuscides tanquam manus porrexerunt, summæque cum modestia epulati sunt, neque ex ipsis quispiam visus est vorax, neque maioris partis rapax, cum esset

esset bibendum unicuique cratera exhibebatur, & hi quidem promuscidibus potionem haurientes moderate bibebant, deinde circumstantes leuiter & festiuè sine contumelia aspergebant. Non pauca eiusmodi de ingenio & natura propria horum animalium admirabilia, alij scripserunt, ego recte & ordine in tabula quadam latinas literas vidi elefantos scribere, veruntamen docentis manus subieciatur, ad literarum figuram & lineamentum instituens animal, cumq; elefantus scriberet, eius oculos immotos & detectos esse perspexi, vt grammaticum quendam dixisses.

De leporum vi & natura. CAP. XII.

Quedam propria lepori à natura ingenta sunt, palpebris patentibus somnum capit. eius annos indicant foramina quedam. nam quot sunt illi corporis cavernæ totidem annos ætatis agit, vno & eodem tempore quedam in vtero inchoata & imperfecta fert, quedam parturit, quedam modo peperit.

De duce cetacei generis. CAP. XIII.

Omnis fere cetarium genus duce ad sibi modèrandum eget, illiusque oculis ducibus ad videndum vititur, is autem dux est quemadmodum harum rerum periti testantur, longus piscis colore albo, capite pralongo, angusta cauda, huic ne duccem unicuique cetaceo natura dederit, an amicitia quadam adductus ipsa cete vltro antegrediatur, haud

haud scio plane, sed id tamen factum nature impulsu arbitraver, nam hic separatim nunquam ab illo nauigat, sed ante huius caput antecedens ipsius dux, ac quasi temo existit. etenim cuncta illi & prouidet, & presentit, caudaque extrema pramonstrat, singula tum horribilia formidolosaque inhibet, tum cibaria conciliat, insidiásque à piscatoribus positas signo quodam ostendit, atque quem locum propter magnitudinem illum adire non oporteat præsignificat, nequando nimirum irretitum funditus pereat, quod mirum videri debet, minimam bestiam maximo animali vitæ causam afferre. Cum ad pinguitudinē cete peruenit, amplius nec videre, nec audire potest, carniū enim moles & videndi & audiendi viam intercludit, & tanquam illius luminibus obstruit, quare ceti oculus ineptus efficitur ad videndum, quod si is pisciculus quo ad necessaria vititur perit, illi quoque pericundum est.

De chameleonte.

CAP. XIII.

CHameleon animal, non vno atque eodem colore spectatur, sed & sese furtim subducit, & videntium oculos velut perstringit, nam nigro colore si eum offendis, mutat se ipse, & aliud coloris genus instituit, ac se cito in viriditatem inuertit, & quasi mutatione vestium facta, alius rursus visus album colorem tanquam aliam personam vestemve veluti histrio induit naturam eminentiam,

et si

et si non veneficijs veluti Medea quadam, aut Circe illitus est, tamen præstigijjs potens videntium oculis illudere solet.

De pompylis piscibus.

CAP. XV.

Pompylus piscis pelagijs in ima sede maris versari solitus, vel omnium piscium quos auditione accepimus, maximopere cognoscendus est, is aut terram male odit, aut hæc ipsa illius odio tenetur, sic circum naues altum secantes tanquam amicas concurrant pompyli, easque stipat saltantes, & nautæ quidem quantum absint à terra ignorare solent, at ij ex pompyli tanquam canes magna sagacitate propinquam prædam presentientes, sic terram non longe abesse antè multo sentiunt, idcirco non tanto amplius studio nauium tenentur longius eas ut persequi comitando velint, sed quasi signo ad abeundum sublato frequentes in altum redeunt, vnde nautæ continentè, tametsi fascibus non eam asscuti, sed à pompylis eruditi propinquam esse sentiunt.

De tharando.

CAP. XVI.

Ruborem, pallorem, liuorem, homini & bestijs cutem mollem habentibus & minime villosis accedere nihil mirum, Tharando verò animali, cui est tergus impenetrabile & villus visorum magnitudine admirabile videri debet, seipsum enim cum villis suis hic vertit, milleque colorum species cum summo videntium stupore reddit, Scythicum animal est, dorso & magnitudine tau-

d

ro simile; eius corium ne spiculo quidem penetrari potest.

De remora. CAP. XVII.

ECheneis pelagius piscis aspectu niger, longitudine cum mediocri anguila. equandus, nomen à rebus quas agit habet, ab inhibendis nauibus echeneida Græcè scientes appellarunt, nauis secundo vento & plenis velis propulsa extremam puppim mordicus premens tanquam indomitum atque effrenatum equum freno robusto inhibens violentissime ab impetu reprimit, & constrictam tenet, frustra que ventis vela dantur, frustra venti afflant, quæ res vectores angit ac sollicitos vehementer habet.

Quemadmodum telis confixi elephantii liberantur. CAP. XVIII.

Ars & doctrina curandi vulnera apud Homerum per manus vel ad tertiam usque ætatem traditur. Patroclum Menæti filium Achilles Pelei filius medicinam docet, Achillem verò Chiron erudit, disciplinas nimirum heroes tantum & deorum filij exercebant, & radicum succos, varietates herbarum, usum pharmacorum, temperationem, cationes tum inflammationibus contrarias simul & sanguini reprimendo proprias, & alia inuenerunt, quibus quàm natura parum egeat elephantus docet, cum enim vel hasta
vel

vel sagitta ictus est, oleæ flore vel oleo ipso defixa tela expellit atque huiusmodi ratione ad incolumitatem restituitur.

Quemadmodum fingant suos catulos
vrsæ. CAP. XIX.

Vrsarum pariendi ratio permira videtur, nam nemo à partu videns tam informem tamque rudem foetum vrsam edidisse, vitalem partum iudicaret, simul enim ac in lucem hæc edidit statim carnem illam nulla vitalis figura vestigia, nullamque animalis effigiem retinentem, amore complectitur, catulum agnoscit suum, ac eum in sinu gremioque fouet, & lingua fingit sua, & paulatim in confirmationem quandam sic effingit, ut aspicienti iam catulus vrsæ hic esse videatur.

De bubus Erythreis. CAP. XX.

Tauris omnibus rigida & minime flexibilia existunt cornua, eamque ob rem cornibus perinde armati furibunde appetunt, atque ut homines armis tecti in pugnam descendunt: Erythrei autem boues mobilia similiter cornua ut aures habent.

De Aethiopiæ serpentibus. CAP. XXI.

Aethiopia generat dracones progredientes ad ad longitudinē triginta passuum, qui nomen non habent propriū, sed diu taxat interfectores elephantorū ipsos appellant, qui ad summā senectutem

perueniunt, verum huc vsque de sermonibus Æthiopicis. Dicunt Phrygi sermones, in Phrygia dracones procreari longitudine decem passuum, eosque quotidie media estate hora cum forum hominum conuentu plenum esse solet, & iam prandendum est, ex cauernis procedere, & ad nuncupatum in ponto amnem Rhyndacum cauda ad terram adniti reliquo erecto corpore toto gutture emittente & paulatim laxato ore hiante volucres superuolantes, tametsi sublime & perniciter ferantur, sua aspiratione tanquam amatorio quodam ad se attrahere, ac allicere, eas autem ex horum spiritus ductibus detractas in illorum ventem decidere, atque illabi. & hæc quidem sibi maxime propria ad occidentem solem agere, ac seipos postea occultantes gregibus ex pastione ad stabula redeuntibus insidiari, multamque perniciem inferre, atque inde prandium sibi abunde comparare.

De procreatione apuarum. CAP. XXII.

Apue pisces ex sese nec procreant, nec procreantur, sed è limo enascuntur, cœnum cum in mari concreuerit valde & limosum & atrum efficitur, atque ex sua quadam voluptate mirabili natura & vitali tepescit, atque in permulta animalia nimirum apuas immutatur. cœ autem sic in putrido luto & sordibus tanquam lumbrici generata ad natandum maxime valent, tumq; mirab

mirabili causa quadam ad salutaria impelluntur, eo nimirum vbi ad tegendam vitam perfugia, & ad tuendam propugnacula habeant, hæc autem perfugia sunt scopulosa saxa è terra eminentia, ac in multiplices sinus fremebundorum fluctuum, & saxifragarum vndarum verberatione multo tempore excauata. Hæc ideo abdita eis perfugia natura indicauit, ne salo conuellerentur, ac labefactarentur. debiles enim sunt ad resistendum, & infirmæ contra fluctuum incursiones. nullo cibo ad sese alendas egent, namque ad victum eis satis est mutuo linctu se lambere, retibus subtilibus exiguas maculas habentibus capiuntur.

De lacertorum dissectione. CAP. XXIII.

SI quis seu fortuito lacertum seu consulto in scaluaria percutiat, & virga medium discindat, huius partium neutra moritur, sed ab altera seorsum vtraque graditur, & duobus pedibus adrepens viuit, dein si coitio vtriusque cum altera fiat consentione quadam tacita & naturali colligatione velut conseruntur, contexunturque atque ex separatis duabus partibus vnus atque idem rursus efficitur lacertus, & tametsi loci prius affecti vestigium cicatrix indicat, tamen & vitam pristinam retinet, & ei cætera persimilis est, qui talia nunquam perpesus sit.

Quemadmodum vipera salua hominis perniciem infert. CAP. XXIIII.

Serpentium venenum cum pestiferum est, tum multo aspidis pestilentius, contra quæ nemo salutaria præsidia facile inueniat, etiam si ad leuationis aliquid afferendum doloribus, atque adeo ad liberandum ab illis ipsis doloribus acerrimis sapientissimus sit venenatis serpentibus incredibiliter perniciosum venenum in homine: ad hanc rationem deprehenditur. Si vipera quam ceperis, collum summa cantione contineas, in osque illius diductum expuas sputum in eius ventrem delapsum tanta ei pernicie existit, ut inde ex tabe vipera putrescat, huc accedit hominis morsum vel homini ipsi esse perniciosum, nulliusque animalis morsui de acerbitate concedere.

De formicis.

CAP. XXV.

Factis mensibus circum areas versantes formicæ ad trituram conueniunt: singula enim aut binæ, aut ternæ domicilia sua relinquentes gradiuntur, triticum legunt, eadem semita iter faciunt, aliæ ad legenda grana eunt, aliæ onus portantes redeunt, ac summo cum honore et modestia aliæ alijs de via decedunt, et multo expeditæ magis onus gerentibus in cauernis granorum acervos sibi construunt, ac singula semina exterebrant, quod excidit in suum prandium conuertunt, reliquum verò quod derosum remanet, sterile est, ergo ista generosissima economiæ, et custod

custodes formicæ intra cauernam machinantur, ne imbrium fluxionibus integra semina rursus in fruges excant, et cibi inopiam, et famem inferant, unde illis labor et sedulitas pereat. hæc igitur sicut alia pleraque natura formicis largita est.

De aquilis.

CAP. XXVI.

Aquila nunquam fontium ad potionem eget, nec puluerulentas volutationes querit, sed et contra sitim superior est, et laboris allenationem extrinsecus obiectam non expectat, verum et aquas, et quietem præciare contemnens sublime fertur, sursumque in caelestem locum volans ex alto æthere acutissime inferiora videt, cuius alarum crepitum ubi primum draco auribus pereperit, in latebras statim abditur. Hoc autem indice suorum pullorum ingenuitatem legitimam aquila experitur, eos adhuc implumes, ac ex aetate infirmos solem intueri aduersum cogit, ac si quis illorum solis radios agere intuens nictatione oculos obnubat, cum nido expellit, ac velut adulterinum abdicat, si autem solem sine nictatione respiciat, extra suspicionem est, atque idcirco inter legitimos adscribitur, quod caelestis ignis est generis incorruptus index.

De magna struthione.

CAP. XXVII.

Tamet si alis penna frequentibus magna struthio prædita est, à terra tamen nec tollitur,

nec in sublime fertur, at celerrime duabus alis explicatis graditur, quas ventus tanquam vela implens propellit, volare autem nescit.

De otide siue tarda. CAP. XXVIII.

OTis ex omnibus animalibus equorum studiosissima censetur, cui rei hoc testimonio est, quod cetera animalia vel in pratis, vel in collibus pascentia aspernatur, equum vero ut aspexerit magno statim cum gaudio ad ipsum aduolans appropinquare pergit, more hominum equini generis amantiſſimorum.

De musca. CAP. XXIX.

Musca etsi ad omnia audax existit, si tamen in aquam decidat, nec natare scit, nec ex submersione se seruare quit, si eam humore examinatam extrahas atque in cinere condas ad pristinam vitam reuiuiscit.

De gallis. CAP. XXX.

SI gallum emptum vel datum velis ponere in cohorte tuarum auium domesticarum non solues temere, aut si feceris fugitiuus statim discedet ad suos domesticos, etiam si longissime exportatus fuerit: oportet igitur ei custodiam apponere, & vincula occultiora quam Homericæ Vulcani, que talia esse intelligo, nimirum mensam in qua comedis in medium pones, gallumque ter circum ipsam mensam ages, deinde ipsum liberum errare sine cum domesticis atibus, is velut ligatus non discedet.

De sal

De salamandra. CAP. XXXI.

EX animalibus tamen si salamandra non est que igni nascuntur, quales sunt pyrigoni, contra tamen hunc ire audet, contraque illius flammam veniens tanquam aduersus hostem quendam sic eam expugnare aggreditur, cuius rei testimonium fabri, quorum opera atque artificium igne nititur, afferunt: nam quamdiu eis ex flammæ splendore ignis flagrare, eorumque artem fabrillem adiuuare videtur, huiusmodi animal magna securitate ipsi negligunt, cum autem ignis euanescit, ac restinguitur, frustra que folles flant, hoc sibi tamen animal aduersari preclare intelligunt, quare hoc ipsum vestigant, inuestigatum vlciscuntur, ignis autem postea iterum succensus fabrile opus modo ut ante erat solitus alatur, iuuare perseuerat.

De cycni cantu. CAP. XXXII.

Cycnus, quem Apollinis famulum scribunt poëte, & ij etiam qui oratione soluta vtuntur, alioqui quantum valeat cantu dicere nescio, creditur autem ab ijs qui superiori tempore fuerunt, Cycnæum illum ita nuncupatum cantum canere ante mortem: Honorauit ipsum natura, magis quam bonos & probos homines, idque iure, siquidem hos laudant, & lugent alij homines.

De crocodilo. CAP. XXXIII.

Crocodylus qua magnitudine sit, quando est iustæ magnitudinis, & quando est ex ouo

exclusus, item linguam habeat necne, & ut maxillam alteram moueat multi scribit, alij animaduertunt hoc animal quot oua pariat, & ut excludat ex illis suos fetus, ego vero audiui, ut cum moritur crocodilus scorpionis ex illo nascitur, cuius cauda aculeum habeat veneno refertum.

De aue Cinamomo. CAP. XXXIII.

Sicerta sunt haec & minime dubia, Indorum sex sermonibus petendum est quae nunc dicam fama illinc deportante, haec sunt eiusdem nominis, qua est planta, auem Cinamomum audiui, illinc plantam gentilem suam afferre ad Indos, ubi vero & quomodo nascitur haec planta, homines nihil scire.

De ibe. CAP. XXXV.

AEgyptij non ex humano intento chyseres se didicisse, sed ibim horum ad deiciendas aluos usum sibi & medicinam docuisse praedicant, eam cum luna decrescit atque recrescit, cognoscere audio, ex lunaeque accretione viuendi rationem augere, ex decrectione diminuere.

De aculeo pastinacae. CAP. XXXVI.

Ex omnibus bestijs infestissimo, ac periculosissimo aculeo pastinaca praedita est, cuius rei testimonio est si eum in arborem uentem & florentem infixerit, non longo intervallo emarcescere differt, sed potius euestigio exsiccetur: id ipsum facit in animalibus, nam si quod contigerit, necat.

De

De mure araneo. CAP. XXXVII.

MVs araneus sylvarum alumnus, quantum per loca arboribus consita pergit, viuere potest munere naturae, sed si alibi forsitan erret, perit. si in orbitam inciderit, tanquam vinculis capitur ac moritur. ei qui ab eo sit morsus remedio est terra ex orbitarum transitu sumpta, eaque simul ut vulnus aspersum sit, statim sanatur.

De ibibus. CAP. XXXVIII.

IBis luna sacra est, ad lunae rationem oua fingit tot diebus oua excludit, quot luna crescit, & minuitur, extra Aegyptum nunquam progreditur. Cur ex Aegypto nunquam decedat, causa est caeli status uicius Aegyptiaci, & luna omnium maxime stellarum inerrantium humida, si quis ut atque impetu eam ab Aegypto exportet, illa quidem ex insidiatoribus uitionem capit, vel cum magna sua pernicie mortem enim sibi fame consciscens, raptoribus studium in se exportanda extra Aegyptum vanum esse ostendit, graditur autem magna tarditate, nec eam ocuis quispiam ingredi uideat quam molli gradu, & tardo more lautarum mulierum. Ibes nigrae volucrum anguium cateruas pestilentes intra Aegyptios fines ingredi prohibent, & pro terra sibi amica propugnantes, illud uniuersum agmen interficiunt atque consumunt, aliae uero ibes ex Aethiopia Nili alluuiombus serpentes Nilum appetentes conficiunt, eorum conati-

bis

bus obuiam euntes, quæ causa prohibet Aegyptios ex accessu serpentium perire.

De aquilis. CAP. XXXIX.

Aquilarum genus quod alij chryseton, alij stellarem appellant, non sæpe apparet, eius generis aquilam Aristoteles venari ait hinulos, lepores, grues, anseres, ex cohorte aquilarum maxima hæc existimatur. In Creta vi tauros inuadi ab ea solere in hunc modum narrant, interea taurus se cum abijt ad pastum ex insidijs aquila in ceruicem inuolans, crebras illi ac acerrimas plagas rostro infligit, ille tanquam a silo excitatus primum incenditur ad cursum, deinde qua potest se in fugam confert. quandiu in plano, & stabili loco fertur, ab aquilæ molestia requiescit, ea nimirum quo ad in planitiem excurrit nihil ei negotij exhibet, at quieta volans illum acerrime obseruat, quacunque ingreditur, cum illum proxime ad præcipitem locum, ac decliuem accessisse videt, explicatis in orbem alis illius oculos quatit, & ea quæ ante pedes sunt nihil illum prouidentem magna vi præcipitem agit, laniatque ventrem appetens, quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negotio præda potitur. Ab aliena præda se continet: nihil enim tale, etsi huius iacet, attingit, sed ex suis laboribus gaudet, atque à communicando cum alijs se sustinet. Posteaquam expleta, atque exsaturata est, sua aspiratione & graui, & tetra reliquias imbutas relinquit, alijs
iam

iam ad usum ineptas. aliæ ab alijs longissime nidificant, ne mutua ex loci propinquitate de præda contendant, & molestia inter se afficiantur.

De aquilæ amore erga suos nutritios & suos pullos. CAP. XLI.

VNum genus aquilarum est, quod in nutritios suos admirabilem charitatem retinet, cuius rei exemplum est aquila Pyrrhi, quam ab omni cibo se prorsus abstinentem mortuo domino suo immortuam fuisse ferunt, quod idem alumna viri priuati fecisse dicitur, sese nimirum in medios rogos cum dominus cremaretur immisit. sunt qui dicant non viri sed mulieris alumnam fuisse. Ex omnibus animalibus maximo studio in foetus suos existit, quare accerrimo odio eum persequitur, quem in nidum inuasisse conspexerit, non inultum, impunitumque dimittit, nec ad repetendam poenarum moderationem quandam rostro utitur, sed illum alis verberat, & unguibus lacerat.

De nullo pisce. CAP. XLII.

Marinus nullus piscis est, ac edacissimus, omnia sibi obuia promiscue immodesta quadam intemperantia helluari cupit, horum nonnulli saxatiles appellantur, à locis quæ incolunt nomen trahentes, quæ quidem loca habent minuta saxa, crebrasque algas inter hæc interiectas, ac intermedias ubi subsidet limus vel arena. hominum, & piscium cadaueribus vescitur, & sordidissimis, malæque

malèque olentibus delectatur.

De accipitribus. CAP. XLII.

Accipitres non minus quam aquilæ ad aucupandum habiles, neque magnitudine aquilis inferiores. De auibus longe hominum studiosissimi habentur. Eos in Thracia auditione accepi ad hanc rationem cum hominibus per paludes societatem aucupandi coire, homines explicatis retibus quiescere, accipitres autem superuolantes exterrere aueis ac intra retia compellere. Thracæ si quas ceperint aues cum accipitribus partiri, eosque tum ad aucupij societatem fidos habere, sin cum his earum partem quas ceperint auium non communicauerint, dissociari, atque distrahi, iuste magnitudinis accipitres, & integræ ætatis cum vulpibus pugnaciter certare, & sæpenumero contra aquilas, & vultures pugnare, à cordibus tanquam sacro quodam initiatis se sustinere, nunquam enim auium corda tanquam religione quadam constrictos edere. Hominem mortuum si inhumatum prospexerint, iniecta gleba humare dicuntur, etsi illos hoc ipsum Salon sicut Athenienses non facere instituerit, quod si corpus tetigerit ieiunus manet, neque si vnus tantum aquam in sulcum deriuet aquam gustat, quod sane existimet illi vnico homini incommodare, sua nimirum portione aquam ex illius vsu auferens, sin plures homines irriget videns affluentis aque copiam, velut ab eis inuitatus libetèr bibit.

De ac

De accipitribus tinnunculis. CAP. XLIII.

Accipitrum genus quod nominatur cenchris nulla eget portione, aliud ipsorum genus est quod montanum appellant, vtrunque ardenti in feminas amore inflammatur, morèque hominum amatoria leuitate flagrantium semper sectando eas in oculis fert, si quo clam femina abscesserit, ex eo maximum capit dolorem & clangorem fundens vastum exclamat, vti que homines vehementer amantes ex amore vexantur, perinde amatorijs molestijs affligitur. Cum ex oculis laborat syluaticam lactucam euellit, eiusque acerrimum succum expressum suis oculis imponens ad sanitatem restituitur. hoc vti medicamento ad sanandos oculorum dolores, medici dicuntur, vnde oculorum medicina hieracia quasi accipitraria appellatur, vnde videre licet homines se auium discipulos profiteri, atque etiam præ se ferre non vereri. sacrilegum medicum Delphis, cum in eum incurrisset accipiter eius caput conuellens indicauit, itemque nothi accipitres esse creduntur quicquid sentur in genere aquilarum, ineunte vere delecti ex omnibus duo in Aegyptum allegantur, ad speculandas insulas quasdam desertas que Libyæ adiacent, ij autem vbi reuertentur præeuntes eò alios deducunt, quibus duobus ceteri peregre illius profectiois festum agunt, cum ad eas insulas peruenerunt, quas illi duo speculati commodiores sibi iudicarunt, hinc in multa quiete

&

Et tranquillitate pariunt Et excludunt, passeresque venantur, Et columbas pullos in magna redundantia alunt, deindeque firmos ad volandum in Ægyptum abducunt tanquam ad paternas sedes.

De iulidibus piscibus. CAP. XLIII.

Iulides pisces saxatiles sunt, quibus os veneno refertum est. quemcumque piscem degustarunt inhabilem ad edendum perniciosumque; ei qui postea gustauerit efficiunt, piscatores cum squillam quam media ex parte iulides exedissent, Et confecissent sine ullo pretio parabilem offendissent, cumque inopia pressi gustare ingressi essent illorum aluos vehementes cruciatus exceperunt. in piscatu vrinato res Et natatores infestissime persequuntur, ac ut terrene musca mordicus prement similiter iulides frequentes in eos, quos dixi incurrentes morflu affligunt, quas repellere necesse habent, aut ab his demorsi cruciabuntur, in quibus repulsandis totus vrinandi, Et natandi labor perit.

De lepore marino. CAP. XLV.

Lepus marinus mortē sepe infert, aluum acerrimis doloribus torquet, partum abigit, stomachum dissoluit: in cœno gignitur, Et sepe una cum apuis capitur, specie cochleæ tegmine nudate cernitur.

De vulturibus. CAP. XLVI.

In hominum cadauera vultures infestissimi feruntur, in quæ incurrentes tanquam hostilia inuadunt

madunt, ac hominem vicinum ad moriendum quando supremum vitæ diem agat diligenter obseruant, expeditos in bellum exercitus presentione quadam consequuntur, planè scientes, Et quòd ad bellum proficiscuntur, Et quòd omnis pugna stragem edere solet. vulturem non nasci marem aiunt, sed fœminas omnes generari, quam rem non ignorantes hæ bestie, pullorumque solitudinem, ac inopiam timentes ad gignendos pullos talia machinantur, aduersæ austro volant, vel si auster non spiraret ad Eurum ventum oris hiatu se pandunt, spiritus venti influens ipsas implet, dicunt vultures non indificare, vultures vero qui sunt medijs inter vulturum genus Et aquilarum esse tum mares, tum nigros colore, quorum quidem nidos reperiri audio, attamen oua eos excludere non existimo, sed pullos potius parere, eosque statim à partu volatiles esse intellexi, vulturibus unguentum perniciem infert.

De miluis. CAP. XLVII.

Miluis in rapinas faciendas eminentissimus si superior extiterit, carnes è macello rapacissime aufert, ex olympiæ tamen aris eas nunquam attingit, harpa auis montana impetens oculos effodit.

De coruis. CAP. XLVIII.

Agyptij corui Nilum accolentes nauigatibus quasi supplices esse videntur, sibi quippiam

elargiri efflagitantes, quod eis si quid dono detur petere cessantes nihil molesti amplius sunt, sin autem horum quæ postularint nihil impetrauerint in nauis rostro insidentes insequuntur nautas, funes arrodunt, ac vincula conscindunt, corui Libyci sese inclinantes rostrorum aduncitatem quoad possunt in vasa intendunt, atque inferunt, quæ homines sitis metu aquæ compleuerant ac ne corrumpetur supra tecta ad seruandum aeris beneficio aquam posuerant, itaque potione fruuntur, cum aquam deficere vident, calculos ore & unguibus apponentes, in vasa inferunt, atque calculi quidem in fundum detruduntur, ac desident, aqua vero de vasis fundo ex subsidentium occupatione calculorum alleuata, superiorem vasis vacuitatem replet: qua solerti machinatione corui aquam contingentes, potione referciuntur, non ignorantes, quæ sunt penitus in media philosophia recondita atque abdita unum & eundem locum duo corpora capere non posse, quantum cum sterili ager ferax differat, planè noscunt: in vberissimo enim gregatim feruntur, per sterilem agrum & infructuosum bini volare assolent, fetus suos nutritos, & etate procedente firmos, acriter insectantur nidoque expellunt, quam obrem filij corniculi deinde ea quæ sunt ad viuendū necessaria inquirūt, genitoresq; suos minime alunt.

De piscibus venenatis & de pastinaca marina. CAP. XLIX.

Gob

Gobio, draco, hirundo pisces marini pungendo venenum emittunt, minime tamen mortiferum, pastinaca sæpe aculeo mortem infert. Leonides Byzantius hominem piscium naturam, & discrimina ignorantem è reti ait pastinacam arripuisse, putabat infelix ille rombum esse, simulque vt illum rapuisset in sinum suum abdidisse, clamque se subduxisse tanquam quiddam lautum, & pretiosum nactus fuisset, vbi pastinaca ex compressione dolere cepisset, aculeo eum qui se diripuisset confixisse, atque infelicis furis viscera perdidisse, furem autem prope pastinacam proiectum iacuisse: quod maximo argumento fuit illum naturæ imprudentem fuisse, piscis quem contigisset. In mari rubro gobij duorum, & sæpe trium cubitorum nascuntur.

De corui audacia. CAP. I.

Coruus aquilæ nihil de animo concedit, quominus quàm hæc audax sit, non enim solum contra pusilla animalia aquila venire audet, sed & contra asinos, & boues pugnat, quorum in ceruicibus confidens eos percutit, ac multorum effodit oculos, cum etiam robusto asalone decertat, si quod animal contra vulpem pugnare animaduertit subsidio ei venit, amicitia adductus, quæ illi cum vulpo intercedit, atque vlciscitur. Maxime omnium auium multos elan-

c 2

gores, & varias voces fundit, nam institutus cum humanam mittit, tum eius locutio alia quaedam est ludentis, alia longe serio agentis, si enim quod pertineat ad Deum agit, hic tibi sacrum quippiam & diuinationis plenum loquitur, & quod æstiuo tempore alui relaxatione se laborare plane sciat, idcirco ab humidis cibis se continet.

De animalium partu, & de delphino, & balena. CAP. LI.

ARistoteles animalium dicit alia esse viuipara, alia ouipara, alia vermes parere, animalia autem homines generare, & reliqua quæ pilo reguntur, & cetacea branchias non habere, sed fistulam ut delphinum, & balenam.

De bubus Myfiæ, & Scythiæ. CAP. LII.

APud Myfios boues cornuum expertes sunt, non item in Scythia, ubi minime cornibus boues mutili sunt, nec mihi molestus quispiam esse debet, quod contra scribam atq; Herodotus, cum ait, bubulo generi non esse in Scythia cornua.

De scarorum cibo. CAP. LIII.

DE marinis piscibus solum Scarum similiter ut ouillum pecus & bubulum ruminare audio.

De mustello marino. CAP. LIIII.

Mustellus piscis cum timet de suis foetibus eos ore recipit, & rursus eadē via eosdem reuomens iterum viuos, & incolumes parit.

De mur

De murium iecore. CAP. LV.

A Coitu recrescente luna muris iecusculum mirabilem in modum sibi fibram quotidie quandam progignit usque ad plenilunium, deinde luna decrescente fibræ pariter decrescunt, ac in vnum corpus extenuatæ paulatim euanescent.

De ranis. CAP. LVI.

IN Thebaide cum grandine pluit mures in terra apparere audio; qui partim etiam nunc cœnum limosum, partim iam caro existunt, cum Aelianus ex Italica Neapoli Puteolos iter faceret, ait se ranas perspexisse, quarum pars quæ ad caput pertinet repebat, & duobus pedibus agebatur, altera nondum conformata concretioni limosi humoris similis trahebatur.

Quod ex bubus apes nascantur. CAP. LVII.

Bubulum genus plurimas commoditates habet, homines enim ex eo infinitis commodis afficiuntur, primum cum hominibus bouum societas rei rusticæ, & ventionis variorum onerum communitas intercedit, deinde lactis ex hoc magna utilitas percipitur, aræ exornantur, ac hominum conuentibus epulum copiosissimum præbetur, bos mortuus generosa quaedam res, & dignitatis plena existimanda est, quod apes ex ipsius reliquijs enascuntur, animalia operosissima, fructumque utilissimum, & suauissimum hominibus comparantia.

AELIANI LIBER

tertius historiae animalium.

De Maurorum leonibus.

CAP. I.

*C*um homine Mauro & aliarum rerum communitatem quandam habet, & aquam de eodem fonte bibit, hunc audio cum venandi ratione falsus fame premitur, Maurorum domos adire, ibi si vir adsit illum ab ingressu prohibere, viq; procul arcere, si in domo is abfuerit, & sola mulier ad domum tuendam relicta fuerit, hanc obiurgatorio sermone illum ut ne ulterius pergat inhibere, illiq; ita moderari ut is contineat sese à progrediēdo & minime famis immanitate efferuescat: intelligit sane leo vocē Maurisiam. verborum quibus mulier leonem increpat, huiusmodi sensus perhibetur, Non te pudet cum sis leo omnium animalium rex, ad meum tuguriolum uti pabulum tibi concilies, mulieri supplicatum venire, vicēque hominis corpore male affecti in muliebres manus respicere, ut muliebri misericordia

dia dignatus, quæ tibi opus sunt assequaris, quem potius in montibus ad captandos ceruos, & bubulos, aliâque animalia quæ ad leonis pastum pertinent exerceri? non autem more caniculi infelicis victum queritare oporteret. his quasi cantionibus mulieris leo excantatus afflicto animo, & verecundia pleno sensum oculos in terram dejiciens, iustis rationibus victus discedit, neque vero cum equos & canes ob cōiuctus communitatem minaces hominum sermones intelligere, & timere videamus, mirum videri debet si leo Mauros homines intelligat, & vereatur. Cui rei testimonio sunt pueri eorum infantes, quos simili atque catulos leonum, equalisq; victus ratione vno edēmq; tecto alunt, quamobrem leones Maurisias voces intelligere posse nec incredibile, nec præter opinionem existimandum est.

De equis Libycis & Medorum.

CAPVT II.

DE Libycis equis hæc ex hominibus eiusdem gentis audiui, equorum velocissimos esse, nullo laboris sensu affici, ex habitus tenuitate, & gracilitate, macilentos totos esse, ex sese aptos existere ad fortissime sustinendum dominorum negligentiam, pabulum enim eis non largiri, nec eos cum laborauerint strigili perfricari nec eis cubilia substernere, nec ungulas expurgare, sed simul atq; iter institutum confecerunt, ex equis desilientes

hos ad passionem dimittere, atque ita homines Liby-
cos grandi macie confectos, & squalore sordidos,
huiusmodi equis vehi, Medos contra homines
habitu corporis opimo, & luxu similiter atque il-
lorum equos diffuentes adeo nitescere, ut pariter
cum dominis equos & magnitudine corporis, &
pulchritudine, atque adeo lauto extra corpus cul-
tu videntur delectari, & sentire magnitudinem
suam, & pulchritudinem. Hac mihi de canibus è
natura loci dicere nunc venit in mentem. Cretica
canis est expeditissima, saltimque maxime valet, ut
Cretenses testantur, & fama peruagatur. Ex canibus
maximi animi est Molossus, quia acriter ani-
mosi sunt Molossi viri. Carmanius vir & canis
eiusdem nationis animo agresti, ac adeo duro, im-
mansueti, ac ferri existimantur, ut natura mansue-
scere non queant.

Quod sus non nascitur in India. CAP. III.

Hoc etiam ad naturam animalium pertinet,
quod Ctesias ait, nullum suillum pecus nec
agreste, nec domesticum in India nasci, idemque
tradit, apud Indos ouille caudæ latitudinem cubi-
talem esse.

De formicis Indicis. CAP. IIII.

Formicæ Indicæ aurum custodientes nunquam
transcunt nuncupatum Campylimum fluuium,
cum his formicis habitantes appellantur & re ve-
ra sunt populi Issedones.

De di

De diuersorum animalium natura, testudi-
nis, columbæ, perdicis. CAP. V.

Cum testudini serpentem comesse contigerit
cunila adesa, protinus extra periculum ve-
neni est, quod alioqui statim ab esu hanc funditus
sublaturum erat. Columbas ex auibus maxima esse
pudicitia, ab omni que adulterio castissimas esse
percepi. nunquam enim ex societate inter se insti-
tuta neque mas nisi morte ipsa uxoris distrahitur,
neque femina dissociatur nisi vidua fuerit. Perdi-
ces autem ad veneris libidinem intemperantissime
sunt, ob eamque rem sua ova perdunt, ne femine
sua occupationibus incubandi ac ex ouis pullos ex-
cludendi impeditæ operam sibi ad rem veneream
dare non possint.

De lupis flumen traicientibus. CAP. VI.

Lupi fluuios transmittentes, ne vi fluctuum,
atque impressione funditus euertantur, sta-
bilitatem ac firmitudinem sibi è natura sua consti-
tuentes ex undarum tempestatibus se seruant, &
flumina que transiri non possunt ad traiciendum
facilia hac machinatione efficiunt, caudas nimi-
rum inuicem mordicus tenentes resistunt ad perse-
rendos fluctus, nulloque negotio tutissime transnunt.

De diuersorum animalium repugnantia.

CAP. VII.

Asinæ nullas tineas alere dicuntur, hyenæ um-
bra canes obmutescere facit, odororum, &

unguentorum suauitas vulturibus mortem affert, olori autem cicuta perniciem infert, quantum vero camelum equus reformidet, Cyrum & Cræsum cognouisse aiunt.

De equa.

CAP. VIII.

Equæ matres cum pullos suos antè relinquunt quàm perfecte aliti sint, eos tanquam à parentibus orbos aliæ foete, illorum orbitatem miserantes unà cum pullis suis enutriunt.

De amore cornicis & eius repugnantia cum noctua.

CAP. IX.

Amanter mutuam inter se fidem seruant cornices, cum semel societate inter se coierunt, quam non temere nec licenter instituunt. Quod si alterutra moriatur, alteram quæ ei superest vsque ad extremum vitæ diem viduam permanere, harum rerum absolute periti dicunt. In nuptijs olim veteres audio post hymenæum cornicem inuocare solitos fuisse, hocque concordia signum dare ijs qui liberorū querendorum gratia conuenissent dedisse, qui vero sedes auium & volatus obseruare solent, eas inauspicatas aues captantibus auguria portendere res tristes dicunt, quibus noctuæ infestissime noctu illarum ouis insidias moliuntur, cornices contra interdum eodem modo noctuarum ouis insidias faciunt, non ignorantes earum oculos ad videndum de die habere esse.

De her

De herinaceis.

CAP. X.

Terrenus herinaceus eorū quæ ad vitæ usum pertinent natura sua nec imprudens creditur, nec imperitus comparandorum, & condendorum in hiemem fructuum. Plane enim nouit non omni tempore percipiendorum tempestiuitatem fructuum datam esse, quare seipsum in locis vbi pomorum acerui constructi sunt volitans, hirsutus suis spinis aculeatis transfixa portat non pauca in thesaurum cauernarum, in quas condita, atque abdita seruantur, vnde promere queat, cum nulla ex parte extrinsecus fructus colligi queunt.

De crocodilo & trochilo.

CAP. XI.

Cum his qui sibi adiumentū importare queunt etiam acerrime fera animalia pacem gerunt, & fœdere deuinciuntur, ingenitoque sibi malo se exsoluunt, cuiusmodi crocoailus censendus est, in quem inter natandum hiantem hirudines innatantes illum referciunt, cum ei molestiam exhibent, id ille sentiens trochilo ad medicinam dolori suo faciendam eget. Itaque hirudinibus vbi confertus est, ad litus progressus solis radios intuens aduersos maxime hiat, tumque trochilus in illius fauces rostrum inserens hirudines extrahit, quod facillime patitur crocodilus sentiens auxilium, ita fit vt hirudinibus prandeat, ille adiuetur, proque premio trochilo computat, quod nihil eum ledat.

De mor

Monedularum se beneficiarios existimant Thessali, Illyrij, Lemnij, ob eamque rem his victum vrbes publice præbendum esse decretum fecerunt, qui locustarum fruges vastantium ova perderent, earumque sobolem perimerent, vnde magna ex parte locustarum multitudo veluti in nubem coacta minuebatur, frugesque incolumes ad tempestiuitatem perueniebant.

De gruibus. CAP. XIII.

Grues in Thracia nascuntur vbi hyems solet esse atrox, & tempestas perfrigida, idcircoque eam quod ibi ortæ sint amore prosequuntur, in qua æstiuo tempore patriæ sedis studio captæ etatem ducunt, medio autumno salutis ergo frigoris vim non sustinentes tanquam terre ambitum, celi mutationem temporumque varietatem scientia, & cognitione comprehenderit, frequentes in Aegyptum, Libyam, ac Aethiopiam profiscuntur, cum illic hibernum tempus traduxerint: latissimique dies, ac tranquillillucescere cœperint, retro ad Thraciam versus gradiuntur, itineris iam experientes duces ad volatum constituunt eas, natu grandiores vero proximæ sunt: eiusque modi ad regendum extremum agmen deligunt, minores natu mediæ sunt, secundos ventos, & retro flantes obseruare norunt, duce ad iter, & impulsore ad pergendum vtuntur: trianguli figuram efficiunt,

vt

vt hæc forma facilius aëra aduersum secent, ex triquetra figura sexangulam aliquando edunt, vt aëra facilius pellentes iter expedire possint, atque more regis Persarum æstiuæ ac hiberna conficiunt, cuius homines admirabilem sapientiam ad deprehendendam celi commoditatem existimant, illasque vitro citroque fusas migrationes ad Batana peruagatas prædicant. Cum sese ab aquila impeti perspiciunt, in orbem consistunt, & contractæ in sinum, falcatæque existunt, atque ordinatim tanquam in aciem structæ speciem pugnae ostendunt, quare aquila regreditur, eæ autem ad tergum præuolantium collis & capitibus adnitentes nonnullam quietem laboriosi volatus capiunt, itaque laborem facilem efficiunt. In longissimis terræ tractibus noctu reliquæ omnes somnum capiunt, tres aut quatuor ad reliquarum custodiam aduigilant, & ne somno opprimantur cum operoso labore ac molesto stant, nempe lapillum summa cautione sublimi pede cōtinent, vt si quando somnus obrepserit, edito strepitu ex lapilli casu expergiscantur. Lapis quem denorat vt eo tanquam saburra firmentur volantes, auri index est, quem postquam eo vbi habitant se applicauerunt, reuolunt. Eas nauta cum videt gyros agere, subindeque reuolitare in medio maris, intelligit contrarijs ventis impellentibus illas ab itinere instituto absistere, animum discipulus factus ad portum renauigat, & nauem incolumen seruat ea-

rum

rum gubernandi rationem hominibus regendi resp. doctrinam dedisse ferunt.

De columbis.

CAP. XIII.

IN urbibus columbe cum hominibus frequentes habitant, seque ad pedis horum huc & illuc magna mansuetudine, & facilitate versant, in locis autem ubi ab hominum frequentia solitudo est, propinquitatem hominum minime expectantes auferunt, in multitudine hominum confidentiores sunt, seque nihil ibi graue passuras plane sciunt, ubi aucupes, venatoriæque instrumenta versari vident, non amplius sine summa ibi formidine habitant.

Quemadmodum suos foetus tuentur perdices. CAP. XV.

Perdices cum sunt vicinæ ad pariendū, arcem molliter puluere substernunt, atque fruticibus, & surculis circumsepunt, contextus arcæ cauus est, & ad incubandum accommodatus: cum enim puluerem infuderunt, & molle quidam velut cubile effecerunt, id ipsum ingrediuntur, post sese desuper fruticum inuolucris occultantes contra auium rapacitatem, hominumque insidias in multa pace incubant, non vni loco ova committunt, sed quasi migrantes ea in alium locum important, in magno enim timore sunt, nequando deprehendantur in eodem loco diu commorantes. Itaque alio loco nidificantes rursus pullos etiam nunc teneros inuehunt, fouentque, & suis alis tepefaciunt, pennisque tanquam

quam fasciis quibusdam inuoluunt, non eos quidem lauant, sed puluere respergentes nitidos efficiunt. Si quem perdix progredientem, sibi que insidias & suis molentem conspexerit, ad illius pedes se prouoluens spem ostendit sic abiectum se capi posse, tum quidem auceps inclinat se, atque in prædam quam se putat habere in manibus incurbit, ille vero sese conuoluens pedetentim elabatur, cumque illum à nido auertit, ac abduxit, vanumque ipsius laborem se elusisse sentit, magna iam fiducia venatorem oscitabundum relinquens euolat, atque ab insidijs tuta pullos appellat, hi matrem vocem agnoscentes eo aduolant. Cum ex sese ova paritura est, occultè latens respiciam, matrem fallere conatur, ne eius ova frangat, quoniam eo ille usque libidinis insania flagrat, ut matrem alendis liberis operam nauare non permittat, adeo perdicum genus libidine furit, ut cum foeminae incubatur, & ipsos reliquerint, mares animo inflammato concupiscentes res venereas vehementer inter se ira incenduntur, mutuæque verberatione acerbissime affligantur, victusque foeminarum vice venerem patiantur, turpique libidine usque quasi pædicetur, quo ad ipse quoque victor alterius, eandem flagitiosam libidinem in victum exerceat, perdices auium, & ciconias, & palumbos vulnere accepto origanum imponentes ad sanitatem redire, neque hominum vlla medicina vti habere necesse, septem diebus
nidum

midum contexcunt, septem consumunt in pariendo, septem pullos nutricantur.

De inuidis bestiis. CAP. XVI.

TRiste esse nomen inuidiæ, omnique dedecore infame Euripides inquit, quod etiam in nonnullis animalibus rationis expertibus habitat, penitusque inheret. Stello enim, ut Theophrastus ait, simulatque scnectutem membranam hybernã exiit, eam vorans consumit, ob inuidiam ex qua laborat aduersus hominem, quod suam tuniculam planè scit contra comitiales morbos plurimum valere, eeruus item in inscius dextrum suum cornu vsui magno hominibus esse, hoc ipsum inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruantur in terram occultat. Equa pariter non ignorat se vnã cum pullo amoris veneficia parere, idcirco simul atque editus pullus est id agit, ut carunculam in pulli fronte innatam magnitudine caricæ colore nigro hippomanes appellatam voret: hi autem qui per præstigias, & captiones mulieribus illudere solent, vim aiunt quandã alliciendi ad libidinẽ atq; amatoriam flammã excitandi habere, eãmq; ob rẽ equa furens inuidia non homines has præstigias permittit assequi. Vitulus marinus suum coagulum mortalibus inuidens, ne eo comitialis morbi sanari possint deuorat.

De physalo pisce maris rubri. CAP. XVII.

IN mari rubro sinu quidẽ Arabico piscem Leonides Byzãtius gigni dicit cobio ætatis perfectæ non

non minorem, habere autem ipsum neque oculos, neque os more piscium, branchias autem sibi agnatas esse, & formam capitis coniectari quidem posse, at expressam non esse, infra nimirum in ventre formam quandam leniter contractam in sinum apparere, quæ smaragdi colorem reddit, hanc ei oculorum loco, & oris esse aiunt. Quisquis hunc gustauerit, sentiet se magno malo suo expiscatum illum fuisse, nam statim ut gustauerit, acerrimis doloribus premitur, deinde illius venter cum extrema illius vitæ pernicie disrumpitur: veruntamen & is tanti mali si semel capiatur poenas pendit, cum primum est extra aquam inflatur, & si eum tetigeris, magis & magis intumens exardescit, tumq; si quis eum assidue moueat, præ siti totus perlucet, & tanquam morbo inter cutem laborans denique disrumpitur, si quis hunc etiam nunc viuentem in mari velit reycere is supernatat more inflata vento vesicæ, quocirca ex affectu Leonides ait physalum appellatum.

De phocæ inuidia. CAP. XVIII.

Vitulus marinus, ut audio, suum lac exsuggit ne morbo comitali affectis remedio esse possit, inuidum enim sane animal est vitulus marinus.

De plateis & laris. CAP. XIX.

Pelecanes quæ alio nomine plateæ siue plateleæ appellantur, fluuiatilibus conchis se com-

f

plent, easque cum stomachi calore concoxerint, euomunt, atque ita testis iam alui calore diductis eligunt, ex his quæ sunt esculenta. Lari aues, ut Eudemus scribit sublimes cochleas surripiunt, ac ex alto precipitantes magna vi ad saxa allidunt, itaque esculenta testis seiunctis eligunt.

De leone, vrsa, & fabro materiario. CAP. XX.

IN Pangeo Thracio monte Eudemus ait vrsam quæ leonis lustrum non ignorabat vacuum esse ab defensoribus, huius catulos, qui per ætatem senondum tueri quiverint interemisse: mox parentes cum alicunde ex venatu reuertissent, & cū etiam leunculorum eadem factam vidissent, acerrimo ut par erat dolore pressos vrsam insecutos fuisse: hanc verò summo cum metu quantum potuit itineris contendentem in primam quamque arborem conscendisse, ibique ut ab illorum insidijs declinaret confidisse, eam autem illi cum se viderent vlcisci nequire, lenam quidem continenter summa diligentia ad arboris truncum insidias molientem excubasse, sursumque versus intentis oculis sanguinariam aspexisse, leonem vero similiter atque hominem ex liberorum morte moerentem, longe lateque summo cum dolore totis montibus errasse, dum materiarium fabrum offendisset, cuius è manibus magnopere exterriti securim vbi is excidisse perspexisset, sese attollens illum blande, & suauiter amplexabatur, linguâq; illi faciem abstergebat, quam

benig

benignitatem homo sentiens suis rebus fidere cepit. Leo hunc cauda amplexatus ducebat, neque securim quæ huius è manibus effluxerat, illum relinquere permittebat, sed pede suo securim tollendam esse ostendebat, cum eius significationem homo non intelligeret, securim leo ore accepit, mordicusque tenens illi porrexit, ac denique eum ad lustrum suum vbi constrati catuli iacebant, perduxit, id quod lena videns ipsa quoque ad eos profecta homini significabat cladem miserabilem respiceret, atque postea sua significatione hunc impellebat suspiceret vrsam, vnde homo coniectura affectus aliquam hos ex hac grauem iniuriam accepisse, omnes nervos contendit ad excindendam arborem, quam cum euertisset, vrsam præcipitem in terram delapsam feræ distraxerunt: hominem autem illisum leo reduxit in locum, vbi prius ei occurrisset, atque materie quam principio cadebat illum inuolutum reddidit.

De ichneumione & aspide. CAP. XXI.

AEgyptiarum pugna ferarum eiusmodi est aspidis & ichneumonis, hic non inconsulte nec temere in bellum descendit neque illa trepidantius, timidiusque certamen init; ille tanquam vir omnibus armis septus in luto volutatur, ac agglutinati luti operimento obducitur, sicque postea iustus armis se rectum arbitratus in certamen

venit, si lutum desit aqua se alluens, seq; in altum madidumque sabulum abiciens, ex improvisis rebus ac fortuitis arma ad tuitionem sui & ingeniose comparat, continuoque cum capitali aduersario depugnat, summas autem nares suas teneras, ac valde ad aspdis morsum faciles suæ caudæ flexu septus tuetur, si eas aspis assequi possit, hostem debellauit, sin minus assecutus fuerit, frustra dentes contra lutum exercet: contra autem ichneumon illi anteuertens, si ex inopinato fauces comprehenderit illam strangulat, quocirca tota victoria cum sit posita in anticipatione, victor existit, qui morsibus alterum præuerterit.

De ciconiis, & herodiis, & pelicanis.

CAPVT XXII.

Magna cura ciconia exacta ætate parentes alunt, & si humanis hoc facere legibus nullis iubentur, sed sola bonitate nature ad id impellantur. Iidem parentes amanter suos foetus curare dicuntur, cuius rei hoc testimonium est, quod pullos qui per ætatem è nido nondum euolare queunt, cum aliunde ad eos alendos cibum comparare nequeunt, esculenta quæ prius ederant euomunt, atq; in educandos foetus conuertunt, & ad volandum pullis impensis duces sunt. Herodios & pelicanos similiter facere audio, pariterque ciconias cum gruibus iniurias frigoris fugientes mutatione coeli solum vertere, ac rursus hiberno tempore exacto ad

ad patriam sedem remigrantes, cum illas, tum has sicut homines domum probe nidos suos recognoscere. Alexander Myndius ciconias scribit exacta ætate, decursaque circum Oceanitidas insulas volantes hoc præmium pro pietate quam gesserint aduersus parentes assequi, vt ex auibus conuertantur in homines, quod existimo confictum ob pietatem, & sanctitatem hominum illarum insularum.

De hirundinibus.

CAP. XXIII.

Si luti facultas sit id hirundo vnguibus fert, nidumque ex eo fingit, sin minus luti facultas ei detur, vt Aristoteles ait, aqua se conspergit, atque in puluerem se abiciens alas luto mergit, idque post alis agglutinatum rostro excutiens nidificat, pulchre etiam intelligit, quod si teneros, ex pennisque nudos in duris fruticibus pullos requiescere sineret, non ferendis doloribus premerentur. quamobrem in ouium tergo confidens, floccos lanarum euellit, indeque suis pullis nidum quam mollissime substernit.

De iulitia hirundinis.

CAP. XXIII.

Iulitiam mater hirundo aduersus filios suos feruat in distributione cibariorum, suam cuique tribuens dignitatem: non enim vnica tantum cibi refectione omnes pascit, neque enim posset, cum ea quæ affert pusilla, & pauxillula sint, primum in lucem editum primo pascit, deinde ab illo secundum, tertium tertio loco partum alit, sicque deinceps vsque ad quintum progreditur, neq; vero amplius quinq;

ferri in utero, atque parere solet, huius pulli similiter atque canum catuli tardum visum accipiunt, veruntamen admota herba quadam visum eis affert, ac adhuc ex ætatis infirmitate alis hæsitantibus tremebundos, parumque ad volandum habiles è nido ad cibi inquisitionem profert. Huius herbe homines quamuis compotes fieri summo cupiãt opere, nunquam tamen in hac parte eorum studio satisfactum est.

De pupa.

CAP. XXV.

V Pupa aues immitissime mihi videntur, odio hominum nidos fingere in desertis locis, & luti loco hominis stercore circumlinere nidos, ut retro odore repellant animal sibi infestum, ne ad pullos suos accedat. Cum autem pupa in parietis diruti & deserti ruinis peperisset, id ipsumque animadvertisset parietis curator, luto rimam explevit, & obstruxit, ubi vero pupa rediens videt recessum & latebram suam clausam, herbam affert qua luto admota dissolvitur lutum illud, & defluit, illa tum intra caueam suam ad pullos suos inreeditur: iam vero si interea dum ad inquirenda cibaria rursus profecta fuerit, homo ille iterum parietis cauernam obliniens obstruxerit, eadem herba rimam aperit, quod idem tertio ac sepius facit, cuius factu parietis curator intelligens herbam illam è luto auferit, non quidem ad eos usus ad quos pupa utebatur sed ad resignandos thesauros ad se nihil pertinentes.

Leo

Leo non nascitur in Peloponneso. CAP. XXVI.

Liones non gignit Peloponnesus, quod doctissimus Homerus non ignorasse videtur, cum ait, Dianam in Tayeto, & Erymantho Peloponnesi montibus delectatam fuisse in venandis apris, & ceruis: leonum autem non meminit, & recte quidem, quod hi ab ijs vacui essent.

De perseo pisce maris rubri. CAP. XXVII.

In mari rubro piscis nascitur quem Perseum Arabes nominant, Græci quoque eodem nomine appellant, nam utrique Iouis filium Perseum vocant, ex cuius vocabulo nomen traxisse piscem hunc prædicant, is pari magnitudine est cum anthia maximo: aspectus similitudo illi etiam est cum lupo, naso est leuiter adunco, cingulis aureis distinguitur, quæ à capite exorientia oblique feruntur, & ad ventrem usque pertinent, frequētibus & permagnis dentibus munitus est, ex omnibus piscibus qui in eo mari versantur robore & audacia maxime excellere dicitur, quo modo autem capiatur alibi dixi.

De pinna:

CAP. XXVIII.

Pinna belua marina è genere concharum est, pandit sese hiatu testarum, & carunculam extra conchas eminentem ex sese præterdit, tanquam escam circumnatantibus piscibus, cum cancro comparandi cibi secietatem facit, eamque ob rem cancer cum piscem quempiam adnatate videt, illam leuiter morsu admonet, tum pinnam magis

f 4

ac magis suas conchas patefacit, ac piscem conchis compressis edit, partemque socio tribuit.

De cuculo. CAP. XXIX.

Qui ad formandos mores institutus est, non hæc ignorare debet, coccygem sapientissimum esse, nam cum ei pullos excludendi facultas non sit, tamen machinatio quædam ipsi data est, atque solertia ad hanc rem utendi aliena opera: etenim cum sibi conscius sit se neque incubare, neque ex ouis pullos excludere posse ob frigidam corporis constitutionem, nec nidum ad pariedum construit, nec paruulos foetus alit, sed ubi animaduertit quando aues in alieno domicilio ex nido suo absint, eo profectus parit, non tamen in cuiuslibet auis nido, sed alaudæ, & luteolæ, quod non ignoret ab ijs oua suis persimilia pari solere: si autem illarum nidos inuenerit inanes & vacuos repererit, non eorum aduertit, sed in eos ubi intus oua sint, atque ad ea ipsa admiscet sua, si autem illarum oua complura offenderit, ex ijs quedam perdit, ac in eorum locum sua supponit, quæ non ab illarum ouis internosci possunt ob similitudinem. Iam vero aues quas dixi aliena oua excludunt, pulli vero cuculi cum ætate procedente ad uolatum firmi paululum existunt, sibi conscii se esse illegitimos foetus, ad parentem suum euolant, iam succrescentibus penis alieni deprehenduntur, itaque acerrime verberantur. Ab ineunte uere ad canicule ortum apparent, post rarissime ceruuntur.

De gall

De gallo, leone, & basilisco. CAP. XXX.

Leo à gallo gallinaceo magno timore afficitur, eodem timore est basiliscus, cum enim eum uidet tremit animo, cumque eundem audit canentem terrore concussus propemodum emoritur. quam rem non ignorantes qui per Africam iter faciunt, gallum itineris comitem sibi adiungunt, qui eos à tam pestilenti malo basilisci prohibeat.

Diuerforum animalium repugnantia.

CAPVT XXXI.

Theophrastum audio dicentem Cretam lupis & serpentibus infestissimam esse, Macedonicum uero Olympum à lupis non adiri solere, capras item Cephallenidas sex mensibus non bibere, Abydenas autem oues nullas uideri albas, sed nigras omnes ferunt. Est etiam propria quædam differētia animalium talis. Nam alia mordent & venenum ex dentibus emittunt: alia aculeis uulnerant & venenum iaculantur.

De Libyca aspide, & vaccis Epiroticis, & capris Aegyptiis. CAP. XXXII.

Is qui aduersus respicit in aspirationem Libycaæ aspidis excæcatur, alia quidem aspis non excæcat, sed tamen celeriter interficit, vacce Epiroticæ quantum mulgere possis lactis habere dicuntur. Capræ Syriæ lac copiosissimum & quantum non alie præbere feruntur, Aegyptiæ uero singule pa-

riunt quinque, & plurimæ geminos, existimatur autor esse Nilus fecundissimam præbens aquam. Itaque pastores lactis cupidi & quibus cura est de augendo pecore, aquam ex Nilo cum lactis inopibus pecudibus, tum etiã magis infœcundis dare solent.

De cornu bouis Indici. CAP. XXXIII.

Ptolomæo secundo ex India cornu allatum ferunt quod tres amphoras caperet, vnde conijcere possumus bouem illum à quo eiusmodi tantum cornu extitisset, maximum fuisse.

De perdicum varia voce. CAP. XXXIII.

Perdicum vocem unam nunquam audies omnium, nam est varia eorũ locutio, alia Athenis, alia alibi, sed quæ sint earum vocibus nomina Theophrastus explicat, in Boëtia & opposita Euboëa idem sonant, ac ut sic dicam eiusdem sunt lingue, in Cyrena mutæ prorsus sunt, ranae item in Macedonia suæ & cicadæ mutæ sunt.

De phalangij genere quod rhaga siue rhoga vocant. CAP. XXXV.

Genus phalangij esse dicunt quod vocant rhaga, quoniam acino nigro simile sit, nascitur in Libya longis pedibus præditum, os habet in medio aluo, celeriter perimere potest.

De ranis Seriphiis. CAP. XXXVI.

In Seripho ranae prorsus mutæ sunt, si vero has aliò importes acre quiddam & tragicum sonant. In Pierium lacum qui non perennis est, sed hyeme

hyeme tantum existit, ex aquis in eum confluentibus ranae si in eum quis iniiciat, silent: alibi tamen sunt vocales. Seriphij de his ranis gloriantur, hoc videlicet fieri munere quodam diuinitus dato Perseo, qui cum rediret cum capite Medusæ, & terram lustrasset permultam, cumque, ut par erat, fessus prope lacum illum somnum capere voluisset, ranae strepentes interpellasse, itaque Perseum molestia affectum à patre Ioue deprecatum fuisse, ut ranae clamore prohiberet, patrem vero eius precationem exaudisse, ac ranae illius loci perpetui silentij condemnasse. Theophrastus tamen hanc explodens fabulam, & Seriphiorum vanam gloriationem redarguens, aquæ frigiditatem affert causam esse cur hæ mutæ sint. Locis ubi cæli status valde vuidus sit, gallos non cantare Theophrastus tradit. Lacus in Phenæo est, qui nullos pisces affert. Cicadas propter frigidam corporis constitutionem non canere, idem ait quoad sol iam procedente die incaluerit.

De caprimulgo aue. CAP. XXXVII.

Caprimulgus inter animalia audax est, paruas enim aues aspernatur, fortiterque audet capras impetere, atque eas verberibus aduolans lac suggit, nec pœnas à pastore timet, quin etiam pro saturetate capris sceleratissimum præmium reddit. Nam verberis lacteos fontes funditus exsiccat.

Depul

De pullis lusciniæ. CAP. XXXVIII.

A Reten filiam Aristippi docuisse filium suum Aristippum ut inde Metrodidactus appellatus fuerit, canunt multi. Lusciniam Aristoteles tradit visam esse quæ pullos suos cantunculas doceret, & versiculos quos imitarentur traderet: quod si capiatur iam confirmata a tate, & inclusa asseruetur in cauea, idcirco se & cantu & cibo abstinet, & pro seruitute venatorem silentio ulciscitur, quia omnium vehementissime auium libertatis retinens est, quarum rerum experientes viri iam etate grandes natu capere omittunt, & pullos comprehendere student.

De equis unū cornū habentibus. CA. XXXIX.

Terram Indiam equos uno cornu præditos procreare ferunt, quorum è cornibus pocula conficiuntur in quæ venenum mortiferum coniectum si quis biberit, nihil graue patietur, quod cornu repellat malum ipsum, neque solum equi cornū sed etiam asini hoc malum propellit.

De porphyrione aue. CAP. XL.

Porphyrionem formosissimus est, & simul nomen sibi aptissimum habet, ex puluerulentis volutationibus insatiabili gaudio completur, in locis ubi columborū lauatio esse solet lauatur, nec prius tamen se vel in puluerem, vel lauatiōē dat, quàm in ambulationem veniens certa spatia confecerit: eum pascitur, se testes sui prandij habere dolet.

Itaque

Itaque secedit & latens in occulto comedit, acerrima rivalitate ardet, & mulieres quæ sunt sine viro obseruat, si cum matrefamilias stuprum fieri cognouerit se strangulat, volans non sublime fertur, quod autem ex eo ipso homines magnam letitiam voluptatemque capiant, ideo circa ipsius curam cibariorum perspiciunt, diligentèrque illum alunt, in magnificis splendidisque domibus porphyrio ludicra delectatio est, quarum intra claustra sacer & solutus errat. Pauonem ut formosus sit luxuriose tamen viuentes homines comedunt, cuius penne magnum quidem ornamentum habent, sed id sine corpore existit. Porphyriōnem cibi gratia in coenis apposuisse hominem scio, neminem nec Calliam, nec Etesippum viros Athenienses, nec Hortensium Romanum quos è multis lurconibus paucos mihi commemorasse satis fuerit.

De fene coruo. CAP. XLI.

Coruus iam etate affecta cum non pullos alere potest, se ipsum eis cibum præstat, hi autem comedunt patrem, unde prouerbiū esse natum ferunt, Mali corui malum ouum.

De castitate palumbium. CAP. XLII.

Ex quibus castissimi ab stupro palumbes, ut enim mas & foemina tanquam nuptijs alligati sunt mutua consensione, a deo ad stabile & certum connubium per summam castimoniam adhaerescunt, ut neuter alienum cubile attingat, si autem impud

impudico amore capti ad alienam venerem libidinibus oculos adiecerint, eos reliqui circumsedentes marem quidem mares discerpunt, foeminam vero foemine disperdit. Huiusce etiam modi lex castitatis ad turtures pertinet, sanctaque & sincera permanet, tum etiam ad columbas albas manat, præterquam quod non utranque occidunt, nam marem duntaxat perimunt, foeminam vero illius misericordia permoti impunitam atque inultam ætatem reliquam ducere permittunt in viduitate.

De partu columbarum CAP. XLIII.

Aristoteles inquit foemine parturienti marem adesse, & cultu omnique officio fungisse. Pe etiam foeminam errantem & vagantem extra nidum compellere ad nidum eamque cogere ovis incubare, maremque pariter cum foemina pullos fovere, pariterque alere, & primum nutrimentum ne à cibus abhorreat exclusis iam pullis terram saluginosam in os indere, quam ut gustaverint deinde facillime reliquis cibus vesci queant: cum rapacibus cæteris avibus foedere devinciuntur, pacemque gerunt, aquilas autem marinas & circos horrent, contra accipitres quo astu utantur audire conuenit. Cum columbas accipiter sublimis persequitur, eæ deorsum versus elabuntur, at ubi ille in sede aeris inferiore volat, tum columbe in sublime feruntur, & volant supra accipitrem in sublime impetum facere non valentem.

De al

De albo elephanto Indorum. CAP. XLIIII.

Cum Indus quispiam pullorum domitor elephanti album pullum offendisset, huncque etiam nunc tenerum aluisset, & paulatim mansuefecisset, cumque eo deinde veheretur, & bellam amaret, & redamaretur, ipse suamque elephantus educationem cum maximis amicitie officijs illi Indo compensaret, Indorum rex id intelligens poposcit sibi elephantum munere mitti, & ut amans vehementi rivalitate flagrans amatorie dolebat si hunc alius quam ipse esset habiturus, itaque negans se daturum unam cum elephanto perfugit in desertissimam regionem. Rex ferens istud egre, ad eum insequendum misit, qui bestiam Indo auferrent, simulque illum comprehensum ad poenam reducerent. cum eo venissent ubi erant transfugæ, comprehenderique aggressi fuissent, è superiore loco eos homo lapidibus appetebat, pariterque elephantus ut iniuria insigni accepta impetum illorum repellerebat. ubi vero Indus lapidatione facta percussus de loco unde se defendebat præceps deiectus fuisset, elephantus more hominum armis se acerrime tuentium pro suo nutrimento propugnauit, tum etiam ex inuadentibus partim occidit, partim in fugam dedit, atque nutrimentum illum promiscide circumplexus ad stabula portauit, ac tanquam amicus permansit fidelis amico, benevolentiam ostendens qua singulari educatorem suum prosequeretur. O sceleratos homines

homines grande illud sophos inter pocula iactantes, virtutemque crebro sermone passim inculcantes, noménque amicitie plenum verborum inane rerum temere anhelantes, in periculis autem amicorum desertores!

De camelorum pietate aduersus matrem.

CAPIT. XLV.

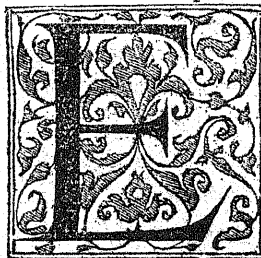
TRagoedi fabulas erroris plenas animis offundunt de Laij filio & Thelepho, qui simul recumbens cum matre, tametsi cõplexu venereo non iunctus fuerit, incestum tamẽ stuprum cum ea confecisset, nisi eos saepe diuino ductu draco diremisset, animalibus enim ratione expertibus eiusmodi concubitus ex corporis contactu natura cognoscendos dedit, neque ad eos coitus percipiendos notionibus ullis egent. Etenim camelus nunquam cum matre concumbit, cuius rei exemplo est pastor, quispiam, is cum foeminam quoad eius fieri poterat exceptis genitalibus obtexisset, deindeque filium matri sic aperte admisisset, hic ex latebris coitus appetitione falsus matrem imprudens superuenit suam, quod ubi intellexisset, camelarium scelerati coitus admissarium & mordicus premens, & ad terram abiectum genibus affligens cum summis doribus interfecit, atq; seipsum precipitem agens voluntariam mortem sibi consciiuit.

ÆEL

ÆLIANI LIBER
quartus historię animalium.

De libidine perdicum.

CAP. I.

Hic auibus perdices quod ad libidinem Veneris inflammatisimi sunt, iecirco cum foeminis assidui versantur, homines autem qui perdicces ad certamen alunt cum eos ad pugnam inter se incitare volunt, suam cuique uxorem presentem esse curant, hac enim machinationis commentatione perdicum timiditas repellitur, & mala pugna vitatur, nam male pugnando victus nunquam in conspectum amate aut coniugis audet venire, ac potius moritur, quam commissam pugnam non summa contentione pugnata amica videat. Quocirca ne quid a se turpe commissum illa videat, atque vt amica sua probetur, omnes neruos contendit. Tale quiddam Cretenses de duobus amantibus prædicant, sic enim audio amatorem Cretensem cum alijs rebus præstantẽ, tum bellicis strenuum habuisse amatorium hominem peradolescensum summa indole virtutis, liberali forma, virili

animo, & bene nato ad mathemata, quod clarissime eius illud pulcherrimum factum ostendit, eum ipsum aliquando in pugna versantem hostium frequenti cohorte toto impetu in eum incurrente ad humi strati cadaveris offensionem allapsus fuisse, quod illi egregie ad nobilitandam eius virtutem cecidisse Creteneses aiunt, nam cum hostium proximus quispiam gladio stricto plagam ei auersam illaturus esset retro ad hostem versus intuens, nequaquam inquit turpe & imbellem vulnus posticæ parti imponas, at aduerso potius pectori infligas, cum ut ne timiditatis me meus amator condemnet, tunc ne me turpitudinis notis iniustum aspiciat, & non audens accedere ad me turpiter agentem fugiat me complecti & tegere mortuum. at vero hominem rationis participem in se turpe facinus admittere vereri non admodum mirabile videri debet. At perdicem rationis expertem turpitudinis verecundiam retinere pergrauè donum naturæ videtur. Eudemus cum sese in fugam dedisset, & Cleonymus cum clypeum abiiecisset, timorèque lapsus esset Pisander, non veriti sunt neque patrias, nec uxores, nec filios se habere testes timiditatis suæ.

De Erycinis columbis.

CAP. II.

IN Eryce Sicilia festi dies sunt, quos vocant Anagogia, & colunt Erycini & tota Sicilia, causam cur ita vocentur Venerem esse dicunt, quam in Libyam transire putant per illos dies, illo

arg

argumento ducti quòd columbarum multitudo maxima sit illic, quæ postquam non videntur, Erycini dicunt eas deam comitantes abiisse, etenim Veneris delicias esse columbas decantant illi, & omnes mortales illud credunt, præteritis autem nouem diebus vnã formosam videri volentem ex pelage Libyco in Siciliam non similem reliquis gregalibus columbis, sed esse purpuream, qualem Venerem nobis canit Teius Anacreon, eam dicens purpuream, & auro similem, illam columbam sequuntur reliquarum columbarum greges, & festi dies rursum celebrantur ab Erycinis qui catagogia nuncupantur à reditu columbarum.

Leones non vnã cum leonibus eunt.

CAP. III.

NON ad venationem nec ad pugnam eadem via leo & leona proficiscuntur, causam usu periti afferunt eorum robur corporis esse, suis enim eatenus viribus confidunt, ut non alter egeat alterius.

De luparum partu.

CAP. IIII.

LUPÆ non facile pariunt, sed per duodecim dies, & totidem noctes, parturiendi doloribus vexantur. Tanto temporis intervallo Delij dicunt Latonam in Delum venisse ex Hyperboreis.

g 2

De animalibus inter se hostibus & quorundam animalium differentia. CAP. V.

Animalia inter se inimica testudo, & perdidixiconia & crex avis acuti rostri, ibidique similis. cum mergo disidet harpa, erodius cum laro, cum alauda acanthis, cum turture pirralis. miluus & corui inter se inimici sunt, seira apus nomen & circe disident, item circe & circus non solum genere sed etiam natura dissentiunt, chana piscis salacissimus est, albas formicas in Pheneo Laconico audimus esse, equos paludibus, & pratis, & pascuis delectari magis quam cura domestica, sapientes confitentur & Homerus videtur consentire, cum ait, ter mille equi paludem pascebant, equas vento concipere pastores testantur, quibus assentiunt Homerus, & Aristoteles, qui ipsas dicit venere stimulas ad boream aut notum aufugere.

De Scythico equo coacto coire cum matre. CAP. VI.

Scytharum regem cuius nomen quod nihil ad rem pertinet sciens prætereo, equam habuisse audio omni virtute que ab equa præstari queat, ornatam tum huius quoque habuisse pullum cæteris equis virtute præstantem. Cum igitur equum alium non reperiret dignum qui huic ipsi equæ admitteretur, nisi eiusdem pullum, ambos in eundem locum coegit, verum tamen ij cæteris quidem in rebus inter se amanter gesserunt, & libenter versati simul

simul sunt, non tamen ad coitum pervenerunt, quod ad per insidias admissarij vestimentis adumbrati fuissent, tum incestum stuprum admiserunt, quod quidem factum primum ut ambo intellexerit tam impium flagitium morte dissolvere conati sunt, sese enim præcipites agentes mortem sibi consciuerunt.

De equa amata ab equifone. CAP. VII.

Equam Eudemus ait adolescentem ac armeniti præstantissimam tanquam omnium formosissimam puellam ab equifone adamatam fuisse, primumque sui amoris equifonem flagrantie moderatum fuisse, deinde libidine inflammatum usque eò processisse cum equa ut venereo complexu iungeretur, remque tandem perficeret turpem, ubi verò equæ pullus incesto stupro matrem contaminari perspexisset, eam sic à domino tyrannicè tractari acerrime tulisse, itaque impetu facto virum interemisse, atque cum observasset ubi humaretur eò profectum refodisse, omnibusque supplicijs cadauer iam nullum sensum ex mærore percipiens vexantis afflixisse.

De piscibus & coitu piscium. CAP. VIII.

Purimi pisces verno tempore in venem prompti sunt, & magis in pontum secedunt, habet enim pontus thalamos & cubilia dona piscibus attributa, sed & à feris liber est. soli delphini tenues & debiles illic vagantur, est etiam polypi expers & paguri, & astaci, quod eiusmodi pisces sunt

pernicijs paruorum pisciculorum.

Quid prima luna faciunt elephanti.

CAPVT IX.

AB interlunio recrescente luna elephantos intelligo quadam nature recondita notione ex solua primum vbi pascuntur decerpere ramos, eosque deinde sublimes ferre, atque eosdem ipsos ad lunam suspicientes leniter mouere tanquam supplicationem quandam lune prætendentes vt ipsa sibi ipsis propitia esse velit.

De equarum libidine. CAP. X.

Solas de bestijs equas etiam si ventrem ferant, foetûque plenæ sint se miri sustinere audio, incendi enim eas libidine ex foeminis maxime, itaque libidinosas mulieres equas vocari solere ab eis qui grauius ijs conuitium facere student, vnde equire vocabulum ab hoc vno animali trahitur maledictum in libidinosas mulieres.

De perdicum partu. CAP. XI.

Perdicum foetus intra ouium etiam nunc circumplicatione testarum comprehensi à parentibus sui exclusionem ex ouis minime expectant, sed per se ipsi tanquam fores pulsantes oua elidunt, & iam foras eminentes seipsos nisu suo impellunt, ouique etiam nunc tegumento circumuestiti currunt atque ex dimidia teste parte si adhuc ad tergum adherescat semet expellentes velocissime ad cibi inquisitione profiliunt, ac postquam pedes

pedes extra oui testam posuerunt, statim cursu maxime valent, vt anaticularum pulli primû vt auem aspiciunt continuo à partu natant.

De astutia perdicum. CAP. XII.

EX perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & lingue facultati confidunt, quique pugnaces & ad certamen habiles sunt, se minime dignos credunt qui ad extruendas mensas capiuntur, vnde fit quia minus contra venatores de sua libertate depugnent vt comprehendantur, sibi præfidentes quod a cæde studiose ad cantus & certamina seruabuntur, reliqui autem perdices & potissime qui vocantur cirrhei, sibi conscij, quod nec ad certamina valent, neque pulchre cantare sciunt, sed si capiuntur erunt ijs prandium qui ceperint, itaque naturali quadam machinationis commentatione semetipsos macie conficiunt, nimirum cum ab omni alia esca que ad pinguitudinem eos perducere queat, se sua sponte abstinent, tum vt ne idonei sint ad hominum mensas cupide alijs vescuntur, cuius rei experientes his præteritis alio venationem conuertunt: qui verò hoc ipsum ignorant, eos vel si facultas sit, non capiunt. Quicumque autem ipsos quidem captos decoxerit, eorumque insuaues carnes expertus fuerit, se iam & tempus & operam cognoscit his vendendis perdidisse.

De mustella & serpente & earum pugna.

CAPVT XIII.

Perniciosa belua mustella est, perniciosa etiam serpens: nam mustella cum serpente pugnatu-
ra, primum quidem rutam edit, deinde fidenti ani-
mo ad pugnam tanquam armis tecta procedit. cau-
sa est rutæ odor serpentibus infestus.

De luporum saturitate. CAP. XIII.

Ex saturatus lupus longum temporis inter-
uallum in ediam fert, atque ei quidem venter
turgescit & late proijcitur, lingua tumescit, os ob-
struitur, & simul ut famem multo cibo depulit, si-
militer occurrentibus mansuetus ut agnus existit.
Neque verò insidias vnquam tum nec homini nec
bestijs ullis, ne si quidem per medium agmen ince-
dit, molitur, postea verò ei paulatim lingua exte-
nuatur, ac in antiquam figuram redit, iterumque
lupus existit.

De gallo & perdice venatore. CAP. XV.

Gallinacei si foeminarum facultas non sit, o-
mnes subigunt gallum recentem venientem
in cohortem suam: eodem modo perdices incunt re-
centi aduentu nouum & nondum cicuram perdi-
cem, eisdemque suos altores remunerantur. Nam fe-
ros & nondum captos perdices comprehendunt.
Producitur perdix venator, qui in capturam ad il-
liciendos feros ante retia propositus cantum edit,
eos lacepsentem ad pugnandum, eosdemque ut ex
insid

insidijs in laqueos inferat incitantem: contra can-
tans syluestrium dux suum gregem præcurrens
obuiam procedit cum hoc luctaturus: cicur autem
per malitiam semper insidias instruens pedem re-
fert se timere simulans: alter verò spe atq; animo
inflatus simul & sibi iam victoriam despondens
impetum facit, sed mox captiuus compage tenetur.
Quòd si venator perdix qui ad illecebras venato-
rio instrumento assidet, mas sit, ceteri gregales ei
ipsi captiuo opem ferre conantur: sin qui positus
est in insidijs foemina est, captiuum ipsum omnes
feriunt, ut qui libidine incensus in seruitutem ceci-
derit. Nec verò illud prætereundum (quando etiam
auditu dignum est) si pugnans sit foemina, ne mas
incidat, foeminae quæ sunt extra cantuuncula, illum
ex casu in compagem propinquo seruant suo cantu
tanquam amatorio quodam retractum.

De herinaceorum terrestrium & lyncis
inuidia. CAP. XVI.

Terrestris herinaceus inter animalia inuida
censetur, statim ut capitur vrina sua reddita
tergus suum conspergit, cuius vi perfusum corrup-
pitur, & quod futurum erat ad multa utile red-
dit inutile. Et lynx etiam vrinam suam in terram
occultat, quæ vbi concreuerit, ac congelarit, lapis
efficitur ad sculpendum accommodatus, & simul
ad muliebrem mundum expetitus.

De leontophono & insectis animalibus &
aliis quibusdam. CAP. XVII.

Leo edens leontophonon paruum animal mori-
tur. Insecta si oleo perfundas extinguuntur.
Vulturibus unguentum perniciem infert. Scara-
beum perdis, si rosas in eum conijcias.

De canibus Indicis. CAP. XVIII.

Canes Indici ferocissimi sunt, & fortissimi,
& canum maximi, reliqua animalia con-
temnunt. Contra leonem pergit canis Indicus, &
inuadentem leonem sustinet, & rugienti oblatrat,
& mordentem remordet, & multis malis post-
quam leonem affecit, & lesit non nisi moriens
vincitur, ac si leo victus fuerit tamen canis mor-
dens fortissime eum retinet, nec morsum remittit,
etiam si ense eius crura abscindas, nec nisi mortuus
relaxat morsum, sed quæ de his aliter intellexi alio
loco dicam.

De cordis humani situ & de animalibus ha-
bentibus ungues curuos. CAP. XIX.

Hominis cor ad papillam sinistram appensum
est, reliquorum animalium in medio pectore
constitutum est. Nullum animal ungues curuos ha-
bens neque bibere, neque meiere solet, neque gre-
gale est.

De Indico manticora. CAP. XX.

A pud Indos nascitur immenso robore prædi-
tum animal cui Indorum lingua manticore
nomen

nomen est, magnitudine maximi leonis, colore ru-
brum canis modo villosum, facie eadem prope que
hominis, dentium triplici utrinque ordine mucrone
acutissimorum caninis maiorum, auribus hominis
similibus, nisi quod hæc & grandiores, & villosio-
res, oculis cæcis & his non dissimilibus hominis,
pedibus & unguibus eisdem qui leonis, summa
cauda illi scorpionis modo terreni, aculeo plusquam
cubitali armata, reliquum caudæ utrinque aculeis
cussiditatum existit, quos tanquam tela si quis in-
sequatur eminus iaculatur, aculei si quem attige-
runt, letales emissiones habent, cum in anteriorem
partem versus aculeos iaculatur, caudam intor-
quet, sin retro versus aculeos emittit, tum exten-
tissime caudam porrigit, aculei quos iaculatur pe-
dali magnitudine & funis crassitudine sunt, Cte-
sias Indos sibi affirmasse ait locis emissorum acu-
leorum alios successere, ut sit huius pestis perpe-
tue successio. Humanis ut idem affert carnibus
maxime delectatur, quocirca complures homines
interficit, nec duntaxat singulos homines inuadit,
sed plures collectos vel ipse solus interimit. Reli-
qua item animalia vincere potest. Quod autem hu-
manis carnibus sese complere ei suave sit, eius no-
men ostendit. Indicè ideo Manticora appellatur
quod hominum conficientissimus sit, ex rebus quas
agit nomen trahens. Eadem est qua pernicissimi cer-
ui corporis velocitate, eius pullos aculeatis nondum
caudis

caudis armatos venantur, caudasque eorum ad saxum elidunt, atque crebris ictibus confringunt, ut ne aculeos postea producere queant, vocem edunt proxime accedentem ad fistule sonum, tubæque concentum. Ctesias apud Persas hoc animal se vidisse testatur, ex India regi Persarum munere missum.

De scolopendra.

CAP. XXI.

Scolopendram marinam hominis salivam persusam dirumpi ferunt.

Vt salix nihil bestiis nocet, & de suo pectore.

CAP. XXII.

Si quis tritum salicis semen bestijs dederit bibere, eis non modò quippiam nocet, sed etiam alit: si homo ipsum biberit, facultatem liberorum gignendi ei adimit, & semen genitale perdit. Quare Homerus abstrusa naturæ perscrutatus cum salices frugiperdas suis versibus dixit, earum vim adumbratè ostendisse mihi videtur. Cum autem cicutam homo biberit, ei sanguis quasi cōglaciatur, & eatenus concretionem spissus fit ut inde moriatur. suillum verò pecus huius saturitate se licet compleverit, tantum abest eius veneno tollatur, hac ut maxime pinguescat.

Quales elephantos Indi capiant.

CAP. XXIII.

Indi homines licet permulti & magna machinati non elephantos procedente iam ætate confirmatos comprehendere queunt, sed tantum eorum
catul

catulos venatores ad proxima fluminibus loca profecti capiunt. Elephantorū enim naturæ proprium est roscida, & palustria loca amare, & aquam amplecti, ex quo quanquam non sunt fluviatiles, riparos tamen dicere possumus. ex ijs autem locis cum eorum catulos etiam nunc ætate infirmos, & teneros ceperunt, ciborum illecebris, ac blandiloquentia mansuefaciunt, nam indigenarum hominum linguam elephantum intelligunt, & ut summam dicam, perinde eos quasi infantes pueros tum eis cibaria largientes, tum disciplinas tradentes alunt. Quæ res efficit, ut ad obtemperandi facilitatem traducantur, exutaque feritate humanitatem induant.

De abstinentia bouum in area.

CAP. XXIII.

Ne boues in area ad trituram accommodata spicas interim edant dum proculcant, eorum bubulo fimo nares illinendæ sunt, quæ astuta machinatio perficit ab illarum ut sese esu abstineant, hoc nimirum animal huiusmodi tetri odoris aspersione deterritum nihil, ne si fame quidem accerrima premeretur, unquam ederet.

Quemadmodum Indi lepores venantur aquilis.

CAP. XXV.

Lepores & vulpes ad hunc modum Indi venantur (neque enim ad capturam eorum canibus egent) aquilarum, & coruorum, & miluorum pullos educant, ad venationemque instituunt.

Inst

Instituendi ratio hæc est: Primum ut ad leporem & vulpem mansuefactos carnem appenderunt, eos è manibus dimittunt, ad quos ipsos à tergo inse- quendos aibus emisissis fruenda carnis ad eos ipsos alligatæ potestatem venatores concedunt, aues au- tem acriter insequuntur, & simul ut vel hanc vel illam ceperint, præmium pro captura carnem conse- quuntur. Hæc nimirum apud eos persequendi, hæc bestias maxima illecebra est. Postea vero quàm eas exactè ad venandi scientiam erudierunt, in monta- nos lepores, ac feras vulpes emittunt. Aues consue- ti prandij spe quæ ex obiecta præda eis ostenditur, & insequuntur & celeriter comprehendunt, atq; ut Ctesias ait, quod ceperunt dominis reportant, non plane insciæ pro carne illa prædæ domesticæ autea appensa, se ex fera præda nunc viscera habi- turas esse.

De grypibus. CAP. XXVI.

Grypem Indicum animantem audio similiter quadrupedem ut leonem esse, robustissimis item existere unguibus leonum similibus, tum esse posticis partibus nigrum, anticis vero rubrum, alas autem ipsas nõ item eiusmodi, sed albicantes ferunt. Ctesias eos narrat aquilino ore esse & capite, cu- iusmodi pictores fingunt, oculus autem igneis, ni- dosque in montibus facere, utque ætatis processu grandes non capi, ita eorum pullos comprehendi posse. Bactri autem Indis finitimi eos illic auri cu- stodes

stodes esse, aurumque effodere aiunt, & simul eo ipso nidos construere: quod verò auri in terram de- ciderit, Indos homines auferre: contra Indi eos auri (quod veri quidem simile videtur) custodes esse negant. Neque enim grypes auri egere: at contra ipsos cum ad colligendum aurum homines accesserint, hos de pullis suis maiorem in modum timentes pro eis propugnare, atque cum alijs etiam animali- bus concertare, eaque funditus vincere: contra au- tem leones & elephantos non stare. Idcircoque in- digene quòd ab huiusmodi animalium robore sibi timeant, non interdum, sed ad collectionem auri no- etu proficisci, quod se tum melius latere arbitren- tur. Locus ubi grypes versantur, ac ubi aurum effoditur, desertissimus est, quocirca aurum venari studentes mille aut bis mille armati eo perueniunt, simulque saccos afferunt, silentem lunam obseruan- tes. Quòd si grypes fallant, duplicem commodita- tem assequuntur, quòd & eorum vita ab illorum atrocitate seruat, & quòd etiam aurum inde domum adferunt, sin in furto deprehendantur, perie- runt. Cum semel eo profecti sunt, domum non nisi triennij aut quadriennij intervallo reuertuntur.

De gallinaceo. CAP. XXVII.

Gallinaceum ex oriente luna quasi diuino quodam spiritu afflatum bacchari, atque exultare ferunt: oriens autem sol ipsum nunquam fallit, tum vehementissime vocem contedens semet magis

magis magisque cantando vincere conatur. Latone in amore esse gallum audio: ei enim parturienti duplicem & felicem partum adfuisse gallum aiunt, propterea etiam nunc parientibus gallus adest, & videtur quodammodo faciles partus efficere. Matrīce gallina extincta is ipse incubat, & pullos ex ouis excludit, ac tum silentio utitur, quod sanè sibi conscius sit, se muliebri munus obire, & parum viriliter facere, ac si cum altero pugnans vincatur idcirco non canit, quod ex illa mala pugna spiritus fracti illi vocem supprimant, cuius offensionis verecundia confusus in primam quamque latebram sese occultat. Is autem qui ex certamine victoriam reportarit, tum oculorum eminentia, tum ceruice erecta, simul & cantus cōtentione insolenter effertur, & triumphanti similis est. Illud item in eo mirificum cum limen intrat, tametsi superum altissimum existat, is tamen sese inclinat: quod quidem ipsum superbia inductus facere videtur, ne videlicet crista uspiam offendatur.

De marina testudine. CAP. XXVIII.

Cū apud marinæ testudini abscissum non contuendū moritur, sed & videt, & si ante oculos ei manus obuersetur, eos claudit, & paulo etiam propius si manum admoueat, mordet, & diu habet oculos fulgentes, quorum pupillæ candidissimæ, ac splendidissimæ cum existant eruuntur, ut vel auro includantur, vel monilibus imponantur, quamobrem
mulierum

mulierum admiratione plurimi æstimantur, ea autem sicut audio in mari rubro gignuntur.

De amore monedularum in suas gregales & earum captura. CAP. XXIX.

Monedule suæ nationis aues vehementer amant, quæ quidem res eas sepe in perniciem inducit. Quemadmodum id accidat explicandum. Cum enim quis monedulas venaturus est, talia machinatur ut eas ubi nouerit cibaria inquirere, & in quem locum congregentur perspexerit, ibi pelues olei plenas disponat, curiosa bellè auicula eò profecta in vasis labro confidet, & simul sese inclinans suam ipsius umbram despicit, & quod existimet aliam se monedulam videre ad eam ipsam festinat descendere, eoque ut est delapsa olei crassitudine circumfusa sine laqueis, sine retibus constrieta tenetur.

De elephantis. CAP. XXX.

Elephanto duos prominere exertos, quos alij dentes, alij cornua vocant, habet singulis pedibus numero quinque digitos indiuisos, leniterque discretos, ex quo fit ut animal sit minimè ad natandum habile. Crura multo posterioribus longiora habet, huic sub armis papillæ existunt. narum manu omnino commodiorem habet: lingua etiam ei bene exigua est: fel autem non ad iecur, sed ad pectus situm habere dicitur. Biennium gerere utrum audio: alij nō tandiu, sed sesquiannum tantum ventrem

ferre aiunt. Anniculo quidē vitulo æqualem pul-
lum edit. Is statim vt natus est, ore suggit, nō pro-
muscide. Cum libidinis furore ardet, incurſu parie-
tes euertit, & similiter atque aries frontis vi atq;
imprefſione palmas proſternit. Aquam nitidam
non bibit, ſed poſtquam aquam conturbarit, turbi-
da portione delectatur, idcirco ſomnum erecto cor-
pore capit, quia ei eſſet operoſum decumbere, ſimul
& deinde à cubitu exſurgere graue. Eius ætatis
ſos eſt ſexageſimus annus. Hyemis ac frigoris im-
patiens eſt. Ad duceſcentum vitam producit.

De Indicis ouibus. CAP. XXXI.

OVes Indiæ & capras ad maximorū magni-
tudinem aſinorum audio accedere, quatuor
foetus cum plerunq; pariunt, tres verò cum mini-
mum: nunquam enim ibi neque ouillum pecus neq;
caprinum tribus minus edit. Caudæ ouillæ longitu-
do ad pedes uſque pertinet, caprinæ verò in eam
procedit longitudinem vt terram contingat. Idcir-
co eas paſtores ouibus matricibus abſcindiunt, quòd
tum ſic facilius incantur, tum ex earū adipe oleum
exprimatur: arietum quoque diſſecant caudas atq;
adipem extrahunt, eatenusque deinde ſectio con-
iunctiſſimè committitur cicatricis vt ne tenue qui-
dem veſtigiū appareat.

De chameleonte. CAP. XXXII.

Alexander Myndius dolore & moleſta cibi
inopia à chameleonte ad hunc modum ſer-
pentem

pentem affici ait, mordicus ſcilicet illum bene la-
tam feſtucam & validam tenentem, ſub eaque
perinde ſe vt ſub clypeo verſantem, contra hoſtem
ſerpentem venire, ſerpentem verò quia feſtucæ la-
titudinem circumplecti non poſſit chameleontem
dentibus conſigere non poſſe: itaq; hunc ab ipſa con-
fici exediq; nequire, membra enim vt illius reliqua
ſerpens mordeat, non tamen ea in ipſius carnē pene-
trare poteſt, tanta nimirum pellis firmitate & robo-
re exiſtit, nihil vt prorsus ſerpētis morſum ſentiat.

De leonum natura. CAP. XXXIII.

Leonis cernix non multis vertebris, ſed ex oſſi-
bus conſtat. ſi quis leonis oſſa concutiat ignis
veluti ſilicium attritu ex his elicitur. Oſſa medullis
carent: neque enim fiſtularum modo cana ſunt, ne-
que vſlo anni tempore à coitu abſtinet. Quinquies
parit, primo catulos quinq; edit, ſecundo partu qua-
tuor, deinde tres, ſicq; deinceps vnū numerū deco-
quit, vnoq; minus parit, poſtremo vnū omnium præ-
ſantiſſimū leonē regem edit. Catuli à partu recētes
exigui ſunt, duobus poſt partū menſibus ingredi in-
cipiunt. Iam quòd in ſermonem hominum venit fa-
bula eſt, eos vuluam dilacerare. Cum fame tenē-
tur, ſummo cum periculo ei occurritur: poſtea ve-
rò quàm cibo completus eſt manſueſcit, & ſimul
luſionibus delectari fertur nunquam terga vertit
in fugiendo, ſed ſenſim pederentimque ſe recipit
cum fremitu contrà intuens, vt ætate proceſſit,

ad stabula & pastorum subterraneas casas, quòd iam ad montanas preedas persequendas infirmus sit. Ignem exhorrescit. Ex his quicunque affectus est vel ætate vel statuta breuior est & crassior iuba, ignauior est & imbecillior, qui vero pilo recto & simplici generosior habetur & præstantiori animi robore præditus, & adeo auidè cibos helluatur ut solida membra rugiens exorbere feratur: expletus vel triduo nihil sæpe edit: ubi concoxit, modica portione utitur.

Bos iniuriæ non immemor. CAP. XXXIII.

Bouem licet mansuetum, non facile tamen illius qui sibi stimulos admouet obliuio capit, at iniuriam animo ac memoria vel longissimo interuallo continens pœnas pro maleficio sibi illato sumit. Nam cum est sub iugum missus, lorisque constrictus, quodammodo similis est homini in vincula coniecto, & se quidem trahi quò impellitur quiescit: ut verò solutus est, aliàs ad bubulcum versus pedem suum laxans aliquod illius membrum contriuit, aliàs sæpe in cornua incitatus incursum illum interfecit: cum tamen in ceteros subito mansuetus existat, ac quietus in stabulum ingrediatur, neque enim ferus in eos existit qui iram sibi non mouent.

De porphyro serpente Indico. CAP. XXXV.

Terram Indiam historici permulta ferre venena & plantas dicunt, è quibus partim salutaria

lutaria sunt contra morsus serpentum, partim mortifera: cuiusmodi vi est porphyrus serpens palmi magnitudine, colore accedente ad purpuream similitudinem, capite plusquam niueo, & lacte multo candidiore. Locis Indiæ calidissimis reperitur, & mordendi iccirco potestas est nulla, quòd dentium expers sit. Ergo hac ex parte eum quasi mansuetum dicere possumus, non item ex omnibus partibus, nam eius vomitio si quod vel hominis, vel alterius animalis attigerit membrum, totum tabescat necesse est. Iccirco eum captum ab cauda ex arbore suspendunt, ex quo fit illi ut caput ad terram versus propèdeat, tum sub eius os vas subijciunt æneum, in quod ex eius ore guttæ redduntur, quæ primum ut deciderunt, continuo concrescunt, aspicienti ut amygdalinæ lachrymæ speciem præbeant. Ab eo extincto vas remouetur, in cuius locum alterum etiam vas æneum supponitur, in quod saniosus liquor aquæ similitudinem speciemque gerens ex mortui ore serpentis defluit, similiterque hic concrescit, atque condensatur, horum tamen uterque colore differt ab altero, hic niger est, illæ primæ guttæ electri similes sunt, è quibus si cui magnitudine sisami in cibo potionèue dederit acerrima primum conuulsione percellitur, & affligitur, deinde ei oculi inuertuntur, cerebrum per nares expressum delabitur, sicq; ille miserabiliter quidem moritur, sed tamen celeriter, sin quis sisamo minus ex

illis sumpserit non continuo is quidem moritur, sed certe ex hoc malo non euadit, sed denique cum motu extinguitur. Quod si ex eo ipso nigro qui ex mortuo iam serpente defluit, sisami quoque magnitudine quispiam comederit extabescit, anni que intervallo consumitur, plerique eorum in biennium processerunt, paulatim morientes.

De magna struthione. CAP. XXXVI.

Et si permulta oua parit, non tamen omnia ad frugem perducit: at fecunda ab infœcundis secernit, tantumque frugiferis incubat, simul & ex ijs pullos excludit, & oua sterilia edēda editis pulvis præbet, quod si quis eam insectetur propter corporis gravitatem volando effugere nequit, sed dumtaxat explicatis alis gressu ipso effugere aggreditur, sin propior facta est ut capiatur, obuios lapides sic pedibus retro ad hostes versus tanquam funda iaculatur.

De passeribus. CAP. XXXVII.

Conscientia vel suæ infirmitatis, vel sui corporis exiguitatis passeris in ramorum cunicinibus, modo ab ijs sustineri queant, nidos contextunt, sæpēque numero ea machinatione sibi factas à venatoribus insidias declināt, eò sanè venatores propter rami tenuitatem ascendere non queunt.

De vulpe, & vespa. CAP. XXXVIII.

Vulpes in exuperantiam infinite tum malitiae, tum fraudis progreditur, nihil ut non

& malitiose & dolose agat. Cum enim vesparium refertum esse animaduertit, retrorsum eò accedit, atque tota à vespeto auersa ab aculeorum sane vulneribus declinans in cellas vesparias immissa hirsuta cauda eadēque bene proluxa vespas concutit, cum autem vesparum circumuestitam spissis pilis caudam impetentium referta est, tum eam ipsam vel ad arborem, vel ad parietem, ad maceriemue allidit, itaque multa caudæ attritione his extinctis in reliquas inuadit, perindēque eas ut primas interimit: iamque reliquas ceteras ab aculeis intelligens inopes esse, os in vesparium abijciens idipsum vorat.

De canibus. CAP. XXXIX.

Calua canis nulla ossea commissura constat, sed perpetuitate ossis continetur: cum se in plurimo cursu exercuit, multo eum effusiores & potentiores ad res venereas existere ferunt. Cum multum etate processit, ei dentes hebescunt, simul & nigri efficiuntur. Tanta narium existit sagacitate, ut nunquam caninam carnem, nedum etiam fallacissima condimentorum varietate temperatā gustet: neque verò plus tribus morbis laborat angina, rabie, podagra, cū interea homo sexcētis morbis sit opportunus: quodcumque autē à cane rabioso fuerit morsum perimitur. Podagra posteaquā tenetur perrarò ex ea cōualefcit, ad decimū quartū ei annū vita producitur. nā canis vlyxis videtur ludus esse Homeri.

De Indicis auibus sandaracæ coloris fi-
milibus. CAP. XL.

Genus Indicarum auium minimū in rupibus
altissimis, & asperis nidificat. Est ea magni-
tudine, qua ouum perdicis. sandaracæ colorem re-
fert. Indi lingua sua dicæron appellant, Græcis, vt
audio, dicæron: huius stercus si quis tantū sumat quā-
ta est milij magnitudo solutum in poculo, moritur
ad vesperam, & mors est similis somno suauissimo
molestiæ vacuo, & curas mollienti, qualem som-
num poëtæ nominare solent. Huius enim auis esus
liberator est doloris. Itaque indigentibus iucundis-
simus est: quæ causa est cur Indi maximo studio
eam auem adipisci conantur: ipsam enim malorum
obliuionem afferre putant, & inter pretiosissima
dona muneri mittunt regi Indorum, quod rex sibi
donatum omnibus donis antefert, & in thesauro
suo reconditum seruat, malorum insanabilium me-
dicinam, neque alius quisquam apud Persas id ha-
bet nisi rex & regina, quamobrem conferentes
examinemus vtrum pharmacum sit pretiosius, In-
dicumne, an Aegyptium: hoc enim in diem inhi-
bet & reprimat lachrymas, illud in sempiternum
obliuionem malorum affert. Aegyptium quidem
mulieris donum fuit, Indicum verò auis, aut po-
tius nature dissoluentis grauisimum vinculum
ministra prædicta auicula.

De att

De attagene & meleagridibus. CAP. XLII.

Attagenis meminit etiam Aristophanes in
auibus, hæc suum nomen proprium loquitur
& cantat: dicunt etiam meleagridas id ipsum face-
re & quòd ex Meleagri sint genere testari confi-
dentissimè. fabula ita habet: Quæ erant domesticæ
iuuenes Meleagro, omnes lachrymas quæ inhiberi
non poterant & dolorem misisse, nullamque dolo-
ris medicinam admittentes, sed diuina misericordia
illas mutatas fuisse in hæc animalia, simulacrumq;
& semen huius affectus his auibus inditum fuisse,
& eisdemque in hunc diem meleagron canere, testa-
tes se esse ex genere Meleagri: sed qui diuinum nu-
men adorat, & maximè Dianam, nunquam has
aues comederet.

De formicis.

CAP. XLIII.

Formicæ imprimis sedula atq; operosa anima-
lia tanto laborandi studio tenentur, vt ne no-
ctes quidem in suo opere cessent, modò sit plena lu-
na: nec verò quemadmodum homines inertie fu-
gæque laborandi excusationes prætendunt. Quid
enim inertium dierum multitudinem cõmemorem
necesse est? Indicta sunt Dionysia, lenæa, item festi
dies Athenis, quòd iisdem diebus omnis generis se-
mina in olla elixa Baccho & Mercurio offere-
bant: alia Spartam sunt translata, alia Thebis rece-
pta, quin singulis etiam vrbibus nullæ dierum in-
ertissimæ segnitie sunt indictæ, nec hoc quidem

h 5

ipsum apud barbaros solum, sed etiā apud Græcos.

Vt meminerunt beneficij accepti etiam feræ
bestiæ & de accipitre. CAP. XLIII.

Non tam immanes beluæ existunt, quin libe-
raliter beneficiorum acceptorū memoriā
studiose diligentēque scruent. nam eas in eos ipsos
à quibus beneficiū acceperint vehementer gratas
esse testimonio sunt vel Aegypti admodum fera
animalia, feles, ichneumones, crocodili & accipi-
trum genus est, quod escæ illecebris capitur, iisdem-
que mansuefactum postea nunquam abscedit ab eo
quem experitur in se benignum, homo autem &
rationis particeps, & munere prudentiæ ornatus,
tum etiam quod vel rubor ipse facillime indicat
verecundia præditus, qui modo amicus erat, nunc
repentē hostis vel leuissimis de causis grauisimus
fit, & quæ illi credita sunt vel tenuissima suspitio-
ne iniecta euomit.

De leone vlciscente canem contubernalem
suum. CAP. XLIII.

Quod de leone Eudemus dicit, non paruam
admiratiōē habet, hoc ipsum eiusmodi est,
Iuueni ferarum cicuratori canem nimirum, vrsam
& leonem fuisse, eosque primum & pacem inter
se seruasse, & amicitiam rectē coluisse: deinde
cū canis aliquando & vrsa inter se colluderent,
& ludicris morsuunculis conflictaretur, vrsam re-
pentē ad feros mores reuertisse, & canem simul
inuasis

inuasisse, & ventrem miseri vnguibus indignissi-
mè distraxisse, cuius atrocitatem facti leonem indi-
gnatum perfidiæ vrsinæ odio, quod & fœdus fre-
gisset, & amicitiam institutam violasset, inflam-
matum iusta & merita iracundia contra vrsam
& exarsisse, & ab ea pares pœnas quibus illa
prius canem affecisset, repetisse.

De lutea & vireonc. CAP. XLV.

Lutea nulla alia re quàm herba symphito nun-
cupata, quæ magna difficultate & reperitur
& effoditur, nidus construit, eosque villo & lana
substernit: vireo autem in luteæ genere mas vire
munerum sciens est, simul & aptus ad quiduis di-
scendum, idemque laboris in discendo patiens: hye-
me nisi est captiuus, non apparet, æstiuo autem sol-
stitio in lucem nostram prodit, ex oriente arcturo
sistere eò vnde huc venerat, reuertitur.

De ruffis animalibus Indicis quæ familia sunt
scarabeis, & de Cynocephalo. CA. XLVI.

A pud Indos nascuntur animalia scarabei ma-
gnitudine, ad eò rubra, vt cinnabari similia
dicere possis, primo aspectu pedes habent longissi-
mos, & tactu molles, nascuntur in arboribus feren-
tibus electrum, & harum arborum fructu vescun-
tur, Indi venantur hæc ipsa, eademque exprimunt,
& ex ipsis tingunt vestes phœniceas, & quemuis
alium pannum huiusmodi colore tinctum. Vestem
ferunt reges Persarum, cuius pulchritudo Persis
videtur

videtur mirabilis, & comparata cum vestibus Persarum indigenis longe præstat, & ut Ctesias inquit, in stuporem præ admiratione redigit spectatores: quoniam celebratis Sardianicis acriori & fulgentiori est colore. Nascuntur etiam in ea parte Indię, ubi producuntur huiusmodi scarabei cynoccephali, qui ex eo nomen trahunt quod canino præditi sint capite, cætera membra humana habent, ferarum pellibus induuntur, & iustitiæ retinentes lædunt neminem: cum que Indici sermonis indigentes sint, tamen nihil loquuntur sed ululant, ferina vescuntur, quam quidem quia velocissimi sint, ideo facile comprehendunt, & captas bestias interficiunt, non tamen eas igne sed ad solem membratim concisas coquunt, alunt etiam ouillum & caprinum pecus atque lac bibunt. eorum feci mentionem inter bestias iusta de causa, quoniam vocem articulatam expressam humanam non habent.

Quemadmodum taurus animo incitatus placatur. CAP. XLVII.

TAurus animo incitatus eo impetu cornibus appetit, ea impotentis animi effrenatione fertur, nihil ut eum neque bubulcus, nec metus ullus reprimere queat, at qui eum quidem ipsum homo sistit, atque ab impetu continet, si dextrum ipsius genu fascia quadam deligauerit.

De pardali. CAP. XLVIII.

Pardalis anterioribus pedibus quinque digi-

tos

tos habet, posterioribus quatuor, eius generis foemina maiore quam mas robore prædita est, ea si venenatam herbam à Gentili Angore suo appellatam imprudens comederit, confestim exquirat hominis sterces, eoque inuento ex veneno seruat.

De equis. CAP. XLIX.

Quia palpebris equi in gena inferiore carent, propterea Apelli Ephesio qui equum quem piam pinxisset reprehensionem attulisse ferunt, alij non Apelli istud accidisse, sed Niconi aiunt, cum tamen scientissime reliquas cæteras equi partes pinxisset, hanc partem illi vitio versam fuisse.

De asilo & tabano. CAP. L.

Asilum maxime similem muscæ esse ferunt, robustum, & bene compactum, habere quoque aculeum durum & validum ex ore appensum, sonumque tumultuosum edere, tabanum autem similem videri muscæ caninæ, sonum ut asilo maiorem edere, sic aculeum minorem possidere.

De Indicis asinis. CAP. LI.

Sylvestres asinos equis magnitudine non inferiores apud Indos nasci audio, eosque reliquo corpore albos, capite verò purpureo, oculisque nigris esse, cornuque in fronte gerere, cuius superius puniceum, inferius autem album, medium verò nigrum sit: atque hac varietate distinctis cornibus non omnes quidem Indos, sed potentiores tanquam armillis quibusdam brachia ornantes, sic ea ipsa

auro

auro certis spatijs distinguentes bibere, ex hoc cornu bibentem ab insanabilibus morbis tutum fieri, neque eum ipsum conuulsionibus corripit, neque sacro morbo tentari, neque venenis ullis ferit. Quinetiam si quid prius pestilens biberit, tum id euomere, tumque ad sanitatem redire. Cum autem ceteri asini quibuscunque in terris sint tam domestici, quam syluestres, tum solipeda animalia, nec talos, nec fel in iecore habeant, asinos Indicos cornigeros. Ctesias inquit, talis primum, iisque nigris predictos esse, deinde si quis eos cōfregit, interiora quoque nigra deprehensurum esse, neque modo corporis velocitate longe multumque ceteros asinos superare, sed et velocitate eadem multo equis, et elephantis prestare. Cum autem in viam se dede- runt, tardius primò ingrediuntur, deinde paulatim tantum confirmantur, ad contendendum iter, eos quidem vt se equi operosum sit, eorum verò cursum transcurrere nulli concedatur: postea autem quam foemine pepererunt, patres circum pullos à partu recentes summa custodia versantur, eorumque com- morationes locis Indiae desertissimis sunt, cum à ve- natoribus Indiae inuaduntur, pullos suos adhuc etate infirmos à tergo suo pascentes habent, atque pro eis propugnant. Contra equites audent venire, eosque ferire, tanto sane hi robore existunt, nihil eis vt obsistere queat: quin statim et concedat, et per- catur, equorumque incursum latera discerpunt, et lacerant

lacerant, et viscera dirumpunt. Ex quo fit vt ad eos equi appropinquare valde metuant: appropin- quatio enim capitalem vtrisque multam miserabi- lem infert. Ex eo namque conflictu non equi modo, sed et asini pereunt. Pergrauiter calcibus pugnat. Eorum morsus eatenus acerbiores existunt, vt quicquid comprehenderit funditus diripiant. Ex his verò qui sunt confirmata etate, incomprehen- sibilis sunt: carnes eorum quòd amarissimæ sint, haud- quaquam esculente.

De Libycis bestiis scientibus numerare.

CAPVT LII.

Rationis expertia animalia numerorum ra- tionem tenere Eudemus affirmat, quod qui- dem ipsum Libycorum animalium testimonio, quo- rum nomen non explicauit comprobat. Que autem dicit hæc sunt, Hæc animalia huiusmodi quodcun- que venata fuerint, in undecim partes diuidit, et decem quidem comedunt, undecimam relinquunt. Cur eam tanquam decumam relinquunt, considera- tione dignum est, suo ingenio vnum, et duo, et de- inceps reliquos numeros sciunt: mirum igitur vi- deri debet bruta animalia sua sponte nullo docente numerandi scientiam percipere, hominem autem rationis participem nisi vehementi cura, assiduo studio, ac nonnunquam ne multa quidem verbe- ratione numerorum vim cognitionemque compre- hendere posse.

De æn

De œnade, quam Theodorus vertit vina-
ginem. CAP. LIII.

OEnada auem esse, non ut quidam arbitran-
tur vitem, scire oportet, eam paulo maiorem
columbo. Aristoteles tradit, palumbo minorem,
vnde quosdam in Sparta œnadotheres quasi vina-
ginis venatores appellari audio.

De aspidis amore. CAP. LIIII.

Quod Aegyptij de aspide dicunt, id libenter
sapientie studiosi audiunt, in quadam Ae-
gyptiorum prefectura nomen ab Hercule trahen-
te formosum puerum anserum custodem ab aspide
serpente tam mirificè adamatum fuisse, ut is cum
obdormisset, è somno ad declinandas insidias quas
aspidis coniuu riuallitate commotus ei moliretur,
ab ea excitatus fuerit, & sibi cauerit. Homerus
equo dedit vocem, aspidi natura, quæ leges negli-
git, ut dicit Euripides.

De camelis. CAP. LV.

Cum camelos quinquaginta annos viuere per-
ceptum Bactrianos ad centesimum annum,
tum mares ut pugnaciores sint à Bactris populis
castrari: ita & petulantia excissa, maiori robore
esse: camelis etiam fœminis vuluas ferro exulcera-
ri, ut partibus illis quæ ad furorem libidinis inci-
tant adustis, ad bellum aptiores existant.

VDe vituli marini amore. CAP. LVI.
Vitulum marinum Eudemus ait in hominem
spongias

spongias piscari solitum amore flagrasse, eoque ubi
subterranea petra esset extra mare progressum
cum spongiatore versatum fuisse: quod autem cum
is deformissimus esset, vitulo formosissimus vide-
retur, nihil forsitan mirum videri debet, cum sæpe-
numero homines in mulieres turpissimas amore in-
flammentur: cõtrà ab elegãtibz valde abhorreant.

De hydro. CAP. LVII.

Hydro percussum Aristoteles ait statim odo-
rem teterrimũ reddere, ex eoque quod tam
malè oleat, ei neminem appropinquare posse, idem
quoque ait percussum cum obliuione circumfundi,
eiusque oculis multam caliginem offundi, tum ra-
biem, & summum tremorem eidem exoriri, ter-
tioque die perire.

De aue cyano. CAP. LVIII.

Avis cui cyanus nomen est, natura sua ab ho-
minum consuetudine abhorret. Urbanas com-
morationes odio persequitur, locorum agrestium,
ubi homines versari soleant insolens est, eis locis in
quibus est ab hominibus solitudo, & montium iu-
gis, & præcipitijs delectatur. Epirum, & insulas
hominum frequentia habitabiles haud sanè in amo-
re habet: Scyro & si qua est eiusmodi alia sterilis,
& ab hominibus inops delectatur.

De spino aue. CAP. LIX.

Spini aues in posterum longissimè prouidentes
hominibus ad rerum futurarum coniecturam

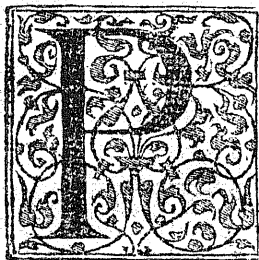
sapientiores sunt. Etenim hyemem futuram præsen-
tiunt, & niuem prænoscent, & multa cautione
observant ne ijs opprimantur, itaque earum acer-
bitatis metuentes tanquam ad perfugia, sic ad loca
nemoribus frequentia confugiunt.

ÆLIANI LIBER

quintus historia ani- malium.

De avibus Mennoniis. CAP. I.

Larianam terram Cyrico
vicinam aves aspectu ni-
gras incolere ferunt, que
figura corporis, & forma
accipitribus similes esse vi-
dentur, eæ usu carni cum
se abstinant, tum in omni
victus ratione se continent.

Eis enim ad prandendum semina satis sunt. Cum
autumnus esse coepit, Ilium gregatim advolant. Eas
autem iccirco Mennonias vocant, quod recta ad
Mennonis sepulchrum proficiscantur. Id enim vel
etiam nunc à Troadis incolis ad ornatum Men-
nonis conditum ibi fuisse dicitur, atque Mennonis
cadaver ex cæde à matre in Susa tantopere decan-
tata.

tata exportatum fuisse, ut humatione afficeretur,
eque dignitate illius exequiarum iusta ei persolue-
rentur. Aves igitur Mennonis gentiles quotannis
eò proficisci, ibique primum in contrarias partes
distrahi, deinde pugnam committere, eamque sum-
ma contentione tandiu pugnare, dum ex his media
pars pereat, altera victrix discedat. Iam de causis
cur hæc accidant philosophari nec mihi libet, neque
etiam vacuus sum ad scrutanda nature abstrusa
atque abdita: illud tamen epitaphium dicitur filio
Aurore & Tithoni. Hoc certamen concertant
tot annos predictæ aves, Peliam semel Græci deco-
rarunt certamine & Amaryncea & Patroclum
& Achillem oppugnatorem Mennonis.

De noctua, & de Creta, in qua non est ani-
mal maleficum. CAP. II.

IN Creta non nasci noctuas & importatas mori
aliunde aiunt. Videtur Euripides imperitè fe-
cisse Polyidum videntem noctuam & ex hac au-
gurantem, quoniam inueniret Glaucum mortuum
Minoi filium: audio etiam Cretenses illa canere
preter iam dicta, Cretam donum accepisse à Ioue,
nimirum Iouis nutricem & occultatricem liberam
esse omni malefico animali, ita ut neque ipsa ullum
pariat neq; aliunde exportatum alat. Cuius rei ar-
gumentum demonstratur, si quis vel tentandi vel re-
prehendendi Iouis doni causa aliquod externum hu-
iusmodi animal importaverit in Cretam, ut terram

Cretensem attigerit, id perit. Itaque qui venantur serpentes in vicina Libya tale quiddam machinari præstigiatores, qui permultos feros serpentes mansuefacere solent in admirationem hominum, cum in Cretam portant serpentes, simul cum ipsis etiam portant tantum terræ Libycæ, quantum satis sit ad usum serpentum, ne pereant. Quare cum in Cretam insulam accedunt, non prius serpentes deponunt, quam terram externam à se ipsis apportatam substrauerint, ad hæc spectanda congregant multitudinem & indoctum vulgus adducunt in admirationem. Quandiu verò serpentes in terra externa collocati manserint, etiam si assurgant, & non excedant puluerem domesticum, tandiu quidem vivere possunt. At si egrediantur in externam & sibi inimicam terram, moriuntur: & iure quidem, nam si numen Iouis Theti & alijs permultis vrile fuit, quanto magis terræ nutritici suæ videri debet?

De verme amnis Indi. CAP. III.

Indus fluiuius bestiarum ferarum expers est, solum in eo nasci vermem aiunt, speciemque eorum qui ex ligno gignuntur, & aluntur, gerere, ad septem cubitorum longitudinem & eo amplius procedere, eius crassitudinem decem annos natus puer, manibus vix complecti queat, ijs in superioris oris sede vnus dens inest, in inferiori alter, ambo quadranguli cubitalem longitudinem habent: quod enim cunque siue animal, siue lapidem comprehen-

derit

derit, facillimè conterit. Interdiu ima in sede fluminis versatur, cœno gaudens: noctu ad terram procedit, & in quodcunque inciderit, vel equum, vel bouem, vel asinum, conficit, atque in suas sedes trahit, & in flumen abstrusus, membra omnia excepto ventre exedit. Ac si de die fame premitur, & siue camelus siue bos in ripa bibit, violentissimo impetu summa labra mordicus comprehendit, & robusto tractu in aquam abreptum edit. Eius pellis duorum digitorum crassitudine est, eiusmodi autem machinatione capitur: hamum robustum ad ferream cathenam alligatum deiciunt, & ne ferum deuoret, agnum aut hædum ad illecebram in hamum implicant, deinde in fluiuium demittunt. Triginta viri hasta & ense accincti, & corneis sudibus bene robustis, si percutere sit necesse, ad sunt: deinde hamo captum trahunt, & abstractum interficiunt. Triginta dies appensum tenent, atque ex eo in fictilia vasa crassum oleum stillat: singuli vermes quinque olei sextarios reddunt, quod quidem ipsum regi Indorum apportant. Huius ea est vis olei, vt sine villo igne eius infusa hemina quencunque lignorum aceruum comburat: ac si vel hominem velis vel aliud animal exurere, primum vt hoc infuderis, funditus statim deflagauerit. Eodem ipso Persarum regem aiunt capere hostium vrbes, neque arietes, testudines, aliæque bellica tormenta ad eas capiendas opus esse: nam cum fictilia

vasa vnius hemine capacia eo impleta & obstru-
cta in portas iaculatur, vasa quidem ad portas alli-
sa rumpuntur, at oleum delapsum ignem circum-
fundit, vt restingui non possit, & flamma insu-
turabilis comburit homines pugnantes. Hæc Cte-
sas Cnidius.

De balena. CAP. IIII.

Balena quemadmodum delphinus lac. habet,
colore quanquam nigro, nõ est maxime tamen
cyaneo, qui medium inter nigrum & viridem lo-
cum tenet, conspicitur non branchijs sed fistula, sic
enim huius respirandi viam appellant spiritum du-
cit, sedes & commoratio huic est Pontus, extra se-
des illas minimè vagatur.

De auium pugna. CAP. V.

Scius belli quod cum aue mare committit fœ-
mina victoriam reportet, eius collum volupta-
te effertur: non tantum tamen quantum galli qui
inflantur, tum maximis spiritibus implentur, &
longo tiliarum tractu gradiuntur.

De amore delphinorum in suum genus.

CAPVT VI.

Vrbis Thraciæ, cui nomen est Aenos, præcla-
rum dat testimoniũ delphini amoris, quem
erga suam nationem habet. cum fortè euenisset,
delphinus vt vulnere accepto non mortifero qui-
dem, sed sanguinem mittente, caperetur, reliqui
non capti id ipsum vt senserunt maximis saltibus
ad

ad portum gregatim profecti probe studium suum
captiuo nauarunt. Paruuli delphini cum ijs qui sunt
confirmata etate ideo natate solent, quia nondum
ex etatis infirmitate soli audent. Hi igitur adole-
scentes de suis periculis pertimescentes captiuum
deseruerunt, natu maiores tanquam socium quen-
dam homines genere se contingentem, sic ij tristes
pergebant illum comitari & magno studio suble-
uare; cum vel homines ipsi cum intimis & necessa-
rijs infelicibus suis studium & curam perraro com-
municare soliti sint.

De simia & fele. CAP. VII.

Cum feles simiam in Aegypto insequerentur,
hæc autem omni neruulorum contentione in
fugam se impellens rectà conscendisset in arborem,
atque illi ad eandem arborem ascendissent, ad cor-
ticem enim inherentes sursum correpere sciunt,
hæc sane vt sola à pluribus circumuenta ex arbo-
ris trunco ad ramorum cacumina se vertens, diu
multumque ex his extremis pependit: illi tum quod
eò accedere non quirent, ad aliam se conuerterunt
venationem, hæc autem ipsa studiose, & diligen-
ter se ex periculo seruauit, nec cuiquam alij, quam
sibimetipsi salutis premium debuit.

Animalium naturales antipathia. CA. VIII.

Aristoteles serpentibus inimicam esse Asti-
paleorum terrã tradit, sicut Rhenaã terram
mustellis, cornix Atheniensium arcem non adit.

Rhegini, & locri pacem inter se habent, atq; utrisque ad alterorum agros accedere, & agri cultionem exercere liberum est, cicadæ tamen cum ijs non sentiunt, nam Locrenses in Rhegino agro silent, Rheginæ vicissim Locris mutæ sunt, huiusce silentij nec ipse causam, neque quisquam alius nisi ad differendum sit temere audax intelligit. Sola igitur natura nouit. Fluij igitur inter Rheginos & Locros mediij ripæ et si non iugeris spatia distant, tamen neutra transuolant. In Cephalenia fluuius est qui inter cicadarum sterilitatem & copiam medijs interfluit, in Macedonia etiam cicadarum genus mutum habetur.

De studio apum erga regem suum. CAP. X.

Regem suum apes lenitudine imperij dulcem & mansuetudine morum suauem, nulloque spiculo armatum, cum is defugiens ipsas reliquit, accersunt, & fugitiuum à regno insequuntur. Ipsum autem sagacissimè odorantur, ac nimirum ex eius odore deprehensum sua sponte moderationis amantes de fuga in regnum reducunt. Athenienses de ciuitate Pisistratum expulerunt, atque principatu exuerunt, Dionysium Syracusani regno eiecerunt, alij alios tyrannos iniquos, & regnandi artem quæ humanitas & subditorum moderatio est faciliare nescientes ex tyrannide deiecerunt,

& omnibus fortunis funditus euerterunt.

De earum rege.

CAP. XI.

Apum regi curæ est, modum alijs statuere, & ordinem afferre, alias enim aquari iubet, alias intus mella fingere, extruere, expolire, suggerere: alias verò ad pastiones proficisci, mutationem operarum, & vicissitudinem munerum faciunt. Prouecta etate ad id delectæ sunt, ut domo se teneant. Rex ipse satis habet illa curare quæ ante dixi, leges nimirum perinde ut summi principes, dicere: quos philosophi vel politicos, vel ad moderanda regna aptos esse scribunt, cæterum munerum operosorum immunitatem habens, at laborando quiescit. Quod si migratio potior ad usum sit, quam mansio, tum rex pergit emigrare, ac si ab etate firmus sit, antecedit examen, dux ad proficiscendum: reliquæ eius ductum sequuntur. Sin etate affectus sit, cæteris apibus vehitur. Signo dato somnum capiunt. cum tempus est ad quietem proficisci, una quæpiam à rege iubetur somni significationem dare, quæ simul ut ad dormiendum signum sustulit, statim ex somnum accipere pergunt. Quo ad rex uiuit, tandiu examen pace fruitur, omniq; ordinum perturbatione caret, fuci suis cellis libenter se continent, seniores suum locum habent, natu minores item suum, & rex separatim à reliquis habitat, soboles apum post manet. Excrementa in locum separatim congeruntur. Rege extincto omnia

perturbantur, & funditus peruertuntur. Fuci in apum cellis pariunt, atque miscent, omnia denique regis defectione ac inopia pereunt, tum etiam pure & munde viuunt: nullius animalis carnes edunt: neque tamen ad hanc cautionem Pythagoræ symbolum ijs opus est, satis habent floribus vesci, quod maxima temperantia sint. Libidinem & delicias odio persequuntur. Cuius rei testimonio est, quod unguento delibutum insectantur, & tanquam hostem qui nefarium quippiam admisit, exagitant: à complexu venereo recentem cognoscunt, atque illum sicut hostem insequuntur, fortibus nihil concedunt, neque ab animalium ullo refugiunt cum ijs qui sibi molesti non interueniunt, qui que nec malitiose, nec dolose alueos adeunt, pacem seruant, fœderè que deuinciuntur: contra inexpiabile bellum cum interpellantibus & vexantibus gerunt: mellis populator in hostium numero locoque aueritur. Vespas acerrimè verberant, eas aliquando equum. Aristoteles affirmat, non modo fortissimè inuasisse, sed etiam interemisse: atque inter se contendunt, & potentiores vincunt debiliores. Bis nocent rubetæ, & ranæ lutariæ, meropes, hirundines, & vespæ, quas quicumque viderit, Cadmeam reportat victoriam: nam valde afflictus, aculeis discedit victor: non enim animi robore minus quàm aculeis armatæ sunt. Apes non esse expertes sapientiæ & prouidentie Aristoteles colligit vel ex eo, quod profect

profectæ apes ad alueum non domesticum sed alienum, etsi mel nihil ad se pertinens populentur, tamen apes quæ sunt domesticæ illius aluei suum laborem dripi quietè & patienter tolerant futuram ultionem fortiter expectantes. Nam ut curator apum permultas apes inimicas interfecit, illæ domesticæ cognoscentes se esse, iam pares ad pugnam ulciscuntur, & pœnas iustas sumunt de externis populatricibus suis.

Quemadmodum apes ex alueis non se mouent. CAP. XII.

Hoc quidè ipsum apum sedulitati & operoso labori testimonio est, ab occasu vergiliarum ad vernum æquinoctium in locis hiberno frigore infestissimus non se ab alueis commouent, sed teporis desiderio & frigoris fuga, intus manent, reliquo anni tempore segnitiam & otium odio habentes, diligentissimè & laboriosissimè operantur, nec quisquam extra hyemale tempus ac morbum videat apem otari.

De geometria earundem. CAP. XIII.

Geometriam, figurarum pulchritudinem, fingendi elegantiam sine arte, sine regulis, sine circino simul & figuras sexangulas, & sex laterum, & equalium apes conficiunt, cum autem ex sobole alueus apibus redundat tanquam maximæ vrbes hominum multitudine redundantes, sic illæ colonias deducunt: ingruentis pluuiæ aduentum profect

presentiunt, & ventum acerbum futurum prænoscunt. Verum si ventus præter opinionem apibus acciderit, videbis singulas apes ferentes lapillum summis pedibus ad firmamentum ne euertantur. Iam verò quod diuinus Plato de cicadarum musica & cantu, hoc & de apum choro dicere posset quispiam, cum in fugam se erumpunt, & ab aluo aberrare cœperunt, tum apiarum crepitaculis sonoris crepant, eæ verò tanquam sirenibus retrahuntur, atque ad eò in consuetam domicilia reuolant.

Diuerſi mores murium & scorpionum.

CAPVT XIII.

IN P^{ar}o insula Aristoteles dicit mures esse, & terram vnde foditur ferrum comedere, id ipsum facere in Terebone terra Babylonie scribit Amyntas. In Latino Caria audio scorpium esse qui domesticos homines mortali vulnere percutiunt, at externos leni, & sine vllò damno, quod Iupiter hospitalis dedit hospitibus.

De musca.

CAP. XV.

NOs etiam muscam honoris expertem ne relinquamus & merito. nature enim illa etiã creatura est. Musca Pisatides per festum Olympiorum pacem habent cum externis & indigenis. Tot igitur sacrificijs factis, & tanto sanguine effuso & carnibus suspensis, muscæ vltro discedunt, & Alpheum fluum transuolant, & videntur non longe differre à mulieribus illius loci incolis:

eas

eas enim certaminis casti lex expellit, at muscæ volentes sua sponte à sacrificijs discedunt tempore sacrificiorum & certaminum, vt vero peracta sunt tanquam decreto reuocatae ab exilio redeunt in Elin rursus vt mulieres.

Vespæ regno non tyrannide reguntur.

CAPVT XVI.

SVb regnum, & potestatem vespæ etiam subiunguntur, non tamen sicut homines tyrannide tenentur, cuius rei testimonio est, & quòd sine spiculo sunt, & quòd earum principes quanquam duplo maiore corpore sunt, & mansueti tamen sunt, & qui neque volentes neque inuiti molestiam exhibere possunt. Quis igitur non oderit in Sicilia Dionysios, in Heraclia Clearchum, Apollodorum Casandrinorum prædonem, & Lacedæmoniorum perniciosum Abim? Siquidem hi gladiatorum confidentia regnarunt: reges verò vespæ sine aculeo mansuetudine nituntur.

De aculeatarum vespæ malitia. C A. XVII.

ACuleatæ vespæ illud facere dicuntur in vespæ, quam mortuam perspexerint inuolantes veneno aculeum imbuunt, vnde mihi homines disciplinam non eam quidem bonam veneno inficiendi sagittas hausisse videntur. Quod quidem ipsum Homerus in Odyssæa testatur, cum ait venenum querens vt iacula ærea obtineret, ac sane Hercules hydræ veneno iacula tinxit, sic vespæ viperinæ

perina acerbitate aculeos afficiunt.

De orpho. CAP. XVIII.

ORphus piscis marinus est, quem si postquam ceperis disseces, statim non moritur, sed motum non parum diu retinet, hyberno tempore cum in speluncis se tenet, tum vero ad continentem libenter commoratur, quod magis littoralis sit quam pelagijs.

De lupis. CAP. XIX.

Contra taurum lupus ire, & simul eum à fronte ideo adoriri non audeat, quod & cornua extimescat, & eorum robur mucronatum declinare studeat, quamobrem primum velut recta via contra eum pugnaturus esset præ se gerit minas, & ob illius oculos sese crebro versat, deinde se retorquens in dorsum insilit, & acerrime ad eius perniciem incumbit, atque cum nature astutia suam infirmitatem compensans ipsum expugnat.

De asello marino. CAP. XX.

Cor in ventre marinum asellum habere harum rerum periti asseueranter nos docent, atque in sermonem hominum venit, huius partum nunquam deprehensum fuisse.

De pavone. CAP. XXI.

Non modo pavo se non ignorat ex avibus formosissimum esse, verum etiam ubi formæ sita sit pulchritudo præclare tenet, atque ea elatus & cerniculum iactat, & ex pennis quæ ei non mediocre

diocre ornamentum afferunt, maximos spiritus sumit: his enim spectatoribus metum inicit, & æstivo tempore nativum & non accersitum habet tegumentum. Quod si quæ velit exterrere, pennas primum explicat, deinde ad injiciendum terrorem his concrepat, capitisque elatione, ac superbo supercilio velut triplicem cristam iactat. Cum refrigeratio ei necessaria est, tum passis pennis & in anteriorem partem reflexis ex sese corpus suum opacans caloris vim frangit, & propulsat, si retro, atque à tergo ventus flat, alas paulatim pandit, atque ventus interspirans auras, & molles, & suaves ei afflat, unde is refrigeratur. Quod si laudatur tanquam formosus puer, aut mulier pulchra, corporis præstantiam belle ostentat. Sic is ipse pennas ornate, & ordine erigit, ut vel florido prato, vel varie picturæ similis esse videatur. Ac verò ante pictorum oculos se ad imitandum exponens abunde sui pingendi potestatem facit, & spectatorem conspectu suo expleri facile patitur, & quaquaversus conchatam caudam intorquens gemmatiore, & variam magis, quam sint Medorum Persarumque vestes suam stolam ambitiose admodum, & elate ostentat. Ex Barbaris ad Græcos exportatus esse dicitur: primum autem longo temporis intervallo rarus, deinde studiosis elegantie, & pulchritudinis pretio spectatus fuit. Athenis & viros & mulieres admittentes ad huiusmodi spectaculum ex eo

quæ est

questum fecerunt, atque ut in oratione contra Erasistratum Antiphon inquit, marem & foeminam mille drachmis aestimarunt. Hortensius homo Romanus coenam primus Romae sacerdotij adijcibilem cum pavone dedit. Alexander Macedo eiusmodi aues apud Indos videns, carum admiratione commotus in eos qui has occiderent gravem poenam constituit.

De muribus. CAP. XXII.

Cum mures in aquatile vas delapsi ascendere non queunt, mutuas inter se caudas mordicus tenentes sese subtrahunt, secundum quidem primus, tertium secundus, sic enim eos mutuas inter se operas sapientissima natura ponere docuit.

De crocodilis. CAP. XXIII.

Ad hanc rationem de Nilo aquam haurientibus crocodili abstrusas insidias instruunt: nam per virgulta quibus sunt tecti, & intuentur, & subter ea ipsa natant, ac sic operti se ad littus magis saltibus incitant, confestimque ex virgultorum latebris erumpentes aquatores dum aquam hauriunt violento raptu interceptos deuorant, quod quidem ipsum crocodilorum malitiam & fraudem facile ostendit.

De canibus & otide. CAP. XXIII.

Lepus & vulpes canum metu exhorrescunt, atque interdum sola canis latrantis denuntiatione ex loco undique septo vepribus, & dumetis vestito

vestito excitantur. Canes leonem in fugam compellunt, cervos insequuntur: sed & avis nulla non canem parui facit. Vnam autem otidem excipio, quae propter corporis sui grauitatem, & tarditatem canem perhorrescit: eam enim ponderosa corporis molle constrictam ale non facile alleuant, idcircoque demisso atque humili volatu vititur, quia pondere deprimitur. Ex eo fit ut nonnunquam à canibus capiatur, itaque conscientia suae humilitatis percussa simul ac canes latrantes audiuerit, in dumeta aut paludes excurret quibus & protegatur, & ab instanti periculo seruetur.

De agnis. CAP. XXV.

Serò admodum suos parentes homo cognoscere incipit, cum tamen intueri in patrem completi matrem, versari cum domesticis doceatur, atque eius etiam oculis ac animo nomen paternum crebro inculcetur, & decantatum habeat: agni verò simul ut sunt in lucem suscepti, circum matres statim erratico saltu concursare, & domesticum incipiunt ab alieno internoscere: neque tamen ad huius rei notionem precipientium opera uti necesse habent.

De simia. CAP. XXVI.

Simia actuosum animal & ad omnia imitanda shabile, omne quod corpore agitur si doceatur praecclare discit, & id ipsum actione representat, ac si saltare doceatur saltatione assequitur, si ad tibiā

canere, canit, ego aurigæ munus obire vidi, habenas nimirum vel adducendi vel remittendi & flagello simul utendi: brevis, si quis ad alia quæpiam instituat non fallat docentem. ad eam varium natura animal est, & multiplex, ut ad omnem actionem sese verset.

Diuerse naturæ leporum & meleagridum, boum & suilli pecoris. CAP. XXVII.

AB alijs diuerse sunt naturæ, lepores apud Bithyniam bina habere iecinora Theopompus inquit. Iam in Olerio Hister ait meleagridas à nullis auibus unguis uncinatas habentibus violari. Aristoteles quoque dicit in Neuris populis boues cornua in humeris gerere. Agatharchides tradit in Æthiopia sues habere cornua. Sosistratus merulas dicit omnes esse albas Cyllene. Alexander Myndius in Ponto scribit oues pingues fieri amarissimo ab sinthio, capras natas in Minante sex menses non bibere, sed duntaxat in mare intueri hiantes aurâsq; illinc excipere idem tradit: capras Illyricas audio unguis pedum indiuisos habere. Theophrastus dicit in Babylone pisces ex flumine egredi, & in sicco cibum sepe capere.

De amore porphyriionis erga suos contubernales. CAP. XXVIII.

Porphyrio præterquam quod & riualis est, & obrectator, ea sane etiam naturæ indole præd

præditus est, ut eorum quibuscumque usu coniunctus est, amantissimus esse dicatur, cum ipsum & gallum in eodem versari domicilio percepi easdemque ambulationes, & equalia spatia conficere solere, eisdem vesci cibis: communiter puluerulentis uti volutationibus, mirificumque ex his rebus amorem inter se mutuum contraxisse. Etenim cum utriusque dominus festo quodam die cum sodalibus ut epulari sacrificium faceret, gallum occidisset, porphyrio conuictore priuatus tantum doloris accepit, sibi ut inedia mortem conscisceret.

De anser. CAP. XXIX.

IN Agio Achaiae urbe præstantem forma puerum Olenium nomine Amphilocum, sicut Theophrastus refert, anser amavit: nam cum in Aegienensi custodia is puer Olenius cum perfugis ab Olenio teneretur, ei anser dona afferebat. Nihil igitur mirum, in Chio Glaucam citharædam homines, cum ea esset pulchritudine eximia, adamasse, si quidem ab ariete, & ansere etiam eandem audio amatam fuisse. Anseres Taurum montem transmittentes aquilarum metu singuli mordicus lapidem tenent, ut ne clangorem fundant: tanquam enim silentij fræna sibi iniicientes transuolant, atque sic suppressa omnis clangoris significatione persæpe aquilas fallunt. Quod autem natura calidissimi sunt, idcirco lauationum cupidissimi existunt. Etenim natare gaudent,

quomodo cibarijs summè humidis quibus interius refrigerentur, delectantur, sic nec lauri folia ne siquidem fame opprimantur attingunt, nec rododèdram sua sponte nec adhibita vi edunt: præclare enim intelligunt si quid tale comederint, se vita priuatum iri. Contrà homines non modo in cibo & potione, sed per somnum insidijs attentantur, infinitaque hominum milia partim venenata potione perierunt, vt Alexander, partim cibo vt Claudius & Britannicus eius filius, ac veneni vi sopiti de lecto non surrexerunt.

De vulpansere. CAP. XXX.

REcte vulpanseri nomen inductum est, quod ex ingenitis nature sue rebus trahit. Cum enim anseris speciem habeat, tum probe cum vulpe callida improbitate comparari potest. Atque etiam si corpore anser inferior sit, animi tamen robore superior, & ad inuadendum præstantior habetur, ab aquila & felis & cæterorum hostium suorum iniurijs se defendit, & propulsat.

De serpente. CAP. XXXI.

Hæc etiam vis & natura ad serpentium nationem pertinet, cor quidem vt in gutture habeant, fel autem ad intestina, testiculos ad caudam possideant, longula sanè oua & mollia pariant, in dentibus venenum gerant.

De pauone. CAP. XXXII.

ID pauonis proprium etiam notione dignum est, quod

quod tres annos natus incipit ex sese parere, & varios colores fundere, non continenter quidem sed duorum dierum interuallo ouis incubat, & simul sic irrita & vana quemadmodum ceteræ aues oua parit.

De anate. CAP. XXXIII.

PRimum vt anas peperit (parit enim in terra extra aquam, aut prope stagnum, aut paludem, aliūque aquosum locum) statim eius foetus recondita quadam natura, & propria aquam persequitur. Præclare enim intelligunt se cum nature non sint ad volandum aptæ participes, coeli incolæ non esse posse, neque terrenæ, cum non sint bestia, in terra versari oportere: quocirca à partu statim natatiles ad aquam assiliunt, neque tamen natate discere necesse habent, at tanquam temporis longinquitate erudita & sapienter emergunt & merguntur. Nam cum aquila anataria in eos ipsos rapiendos inuolat, se intra aquam submersione abducunt, atque infra aquam natando ex alio loco eminent extra aquam. Quod si aquila illic quoque incumbat, & instet, hæc iterum & sepius demergitur, & tandiu id facit quoad vel ipsa demersa suffocatur, vel aquila discedit ad aliam venationem, & ipsa adepta impunitatem rursus emergit.

De cycno. CAP. XXXIII.

Maxima re hominibus cycnus præstat, non modo enim nouit quando ipse appropinquat

ut moriatur, sed ut placatissimè, & lenissimè mortem ferat à natura est præclarissimum donum consecutus. In morte enim nullum acerbi doloris sensum inesse se in optimam spem induxit: homines autem quod nesciunt, id & exhorrent, & summum malum existimant: olori verò tanta animi est tranquillitas in extremo vitæ spiritu ut sibi tanquam Næviam canat, qualem Bellerophonem heroico & magno animo ad mortem paratum canit Euripides. Illum enim inducit loquentem cum anima sua his verbis, Eas in deos pia, externis auxiliabare, non irascebare amicis. Profectò & cycnus tale funebre carmen viaticum dans peregrinationis, aut deorum hymnos, aut laudem peculiarem. Quòd autem non angore atque molestia implicatus cum extremum cantum edat, Socrates testatur, sed potius alacri animo affectus: neque enim qui animo dolorem capit, bilem ducit cantu. Neque modo ad mortem, verùm etiam ad pugnam fortis est, & ut non lacebit tanquam sanè moderatus vir & prudens, sic laceffenti & insidiant de animi robore nihil concedit. Ceteræ quidem aves cum eo pacem habent, & quasi fœdere devinciuntur: ab aquila vero sicut Aristoteles ait, sepe hostiliter appetitur, nunquam tamen vincitur, sed eam prouocantem animi, non solùm robore, se iure etiam optimo vincit.

De her

De herodio. CAP. XXXV.

Herodius ostreorum voracissimus est, & quemadmodum conchas pelecanes exsorbent, sic is ostrea testis obducta vorat, & in ea sede quæ ingluvies appellatur, concalefaciens tandiu custodit quoad calore stomachi discluduntur, post ubi is ipse diductas senserit testas, eas euomit & carnem ad sustentandum se retinet.

De asteria aue. CAP. XXXVI.

Avis nomine asteria mansuescit in Aegypto, atque adeò præclare humanam vocem intelligit, ut si quis huic conuitium faciens vel appellauerit seruam, ex ea contumelia irascatur, vel eandem ipsam vocauerit pigram eam sic dolenter tanquam ignobilitatis, & segnitie arguta indignetur.

De torpedine & succo cyrenæo. C. A. XXXVII.

Si quis tenet succum cyrenæum & torpedine scapiatur, hac statim liberatur. Draconem marinum si dextera manu subtrahere velis, non sequetur, sed fortiter reluctabitur, at si sinistra duxeris, parebit & capietur.

Quanta gloriæ cupiditate lusciniæ laborat.

CAPVT XXXVIII.

Charmidem Mafsiliensem audio dicentem non modo musicæ perstudiosam esse lusciniam, verùm gloriæ etiam cupidam: cum enim in desertata solitudine sibi tantum canit, tum simplicem

k 4

cantum, & illaboratum edit, cum autem captiua tenetur, & non caret auditoribus, cantum variat, contendit, remittit, exprimit, obscurat, quod Homerus designare videtur, cum ait, quando Pandarei puella luscinia pulchritudine veris instantis sedens in ramis densis arborum multisonam & sæpe versam fundit vocem.

Quemadmodum leo nascitur. CAP. XXXIX.

DE animalibus oculis apertis. solum leonem nasci. Democritus ait: statim à partu strenuum quiddam edentem alij obseruarunt, eum cum dormit caudam mouere, vt ostendat se non omnino dormire, vt cætera animalia, quod ipsum Aegyptij se obseruasse gloriantur, leonem videlicet à somno inuictum esse, nempe qui semper vigilet: idcirco hunc soli eos comparare existimo, quod sol laboriosissimus ad nullum temporis punctum versari intermittens circum orbem terræ, ab instituto cursu nunquam conquiescit. Cui rei Homerum testem afferunt, cum solem, inquit, operum & laborum requietem nullam habere. Cum autem insidias bubus leo molitur, suo robore prudenter vtitur: nam noctu proficiscens ad stabula, fortitudine sua omnes quidem exterret, vnum vt arripiat, vt verò exsaturatus est, in posterum quidem reliquias seruare cupit, sed pudor certe eum prohibet in custodia reliquiarum permanere, tanquam ab inopia cibi famem metuentem. Ita que maxime hians, graui spiritu

ritu suo afflat, teterrimam aspirationem exhalans: Sicque eiusmodi aspirationi tetræ custodia permiffa discedit. Cætera autem animalia quamuis eò accedant & sentiant vbi illius reliquie iacent, non attingere audent, metuentia videri prædari, & diripere aliquid de rege suo voluisse. Quod si ei feliciter ceciderit venatus, illum relictæ primi cibi capit obliuio, huncque vt euanescentem & exoletum aspernatus, relinquit. Ac si ex venatu nihil acciderit præde, ad primum tanquam penariam cellam regreditur. Cum supra quam ferre queat, cibo se compleuit, aut quiete & inedia se exhaurit, aut simiam nactus vorat, illiusque adesis carnibus ventrem molitum extenuat. Iam porrò iustus est leo, & virum qui se laceßiuerit, vlciscendi modum tenet. Nam primum caudam vibrans, & per latera contorquens, se ipsum incitat, & tanquam stimulis admotis exacuit, deinde inuadenti resistit, & eum qui se appetiuerit, sed ab ictu aberrauerit, vt pariter vlciscatur, exterret quidem, at non lædit. A prima ætate cicur factus, cum mansuetissimus est, tum verò eius occurfatio facilima & iucunda: lusionibus delectatur: quiduis (modo id suo altori gratum esse sentiat) libenter sustinet. Hanno Carthagenensis leonem, quo ad vectiones sarcinarum utebatur, habuit, vnaque cum Berenice mansuefactus leo viuebat, linguæque eius faciei blandiebatur, leniter abstergens, ac complanans rugas, demulcebat,

cum eaque in mensa conuiuiebat, humaniter & apte comedens. Onomarchus Catanæ tyrānus etiam leones habuit conuictores.

De pardalis suaueolentia. CAP. XL.

Admirabilem quandam suauitatem olet pardalis, quam bene olendi præstantiam diuino munere donatam, cum sibi propriam plane tenet, tum vero cetera animalia hanc eius vim præclare sentiunt: hæc autem hoc modo venationem capit, cum horum quæ ad victus opus sunt, eget, sese vel in loca arboribus consita, vel folijs vestita ita occultat, ut inuentu difficilis tantum respiret, hinuli, dorcades, capræ syluestres, atque alia eiusmodi animalia suauius odoris illecebra attrahuntur, & proximè accedunt, illa tum, quam mox de latebra exsiliens ad prædam se rumpit atq; eam cõprehendit.

De lolliginibus & sepiis. CAP. XLI.

Avdio animalia ruminantia tres habere ventres tribus nominibus distinctos λεγόμενοι ἐχίνου ἰνυσοῦ, reticulum, omasum abomasum, & sepia duobus sunt promuscidibus præditæ, quibus ad saxa cum est in mari tempestas adherescunt, & tanquam anchoris iactis firmate fluctuum incursionibus resistunt, post cum est tranquillitas solutis promuscidibus rursus natant, non contemnendam scientiã tenentes vitandi sane tempestates, atque ex periculis salutem consequendi.

De

De apibus.

CAP. XLII.

Si tibi libet addiscere apum nomina, sine inuidia tibi dicam quæ audiui: quedam ex apibus duces appellantur, quedam sirenes, aliæ operariæ, aliæ figulæ. Nicander ait cephenas fructum afferre, atq; in Cappadocia mel sine fauis apes conficere ferunt, idque ut oleum perinde pingue esse. In Trapezunte Pontica ex buxo mel nasci accepi, hocque cum esse odoratu graue, tum eos qui deducti sunt de menre ad sanitatem restituere, atque comitiali morbo laborantes sanare: itemque in Media mel ex arboribus stillare, ut ait Euripides in Bacchis. In Cithærone dulceis ex ramis guttas manare, in Thracia ex plantis mel nasci dicitur. In Mycono non gignitur apis, quin etiam importata moritur.

De ephemero animali apud Hipamin.

CAPVT XLIII.

ARistoteles ait bestiolam apud Hipamin fluuium vnum diem viuentem sub lucem matutinam nasci, post autè ad solis occasum extingui.

De sepia & polyporum morlu. CAP. XLIIII.

Venenatus sepia morsus, tum eius ceteris validi, & abditis, osmylus & polypus habet & iam acerrimatè mordendi, atq; polypus acerbius mordet quã sepia, & tamè minus veneni effundit.

De apro.

CAP. XLV.

Aprum priusquam in aliquem inuadit, dentes exacuerè ferunt, cui rei testimonio est

Homerus

*Homerus cum ait album acuens dētem: atq; etiam intelligo suillum pecus sese in luto volutans ac turbidam aquam bibens, cum pingue euadere, tum cibus qui vehementer inflent, & expleant delectari, tum etiam quietem & suile tenebris oppletum appetere, & Homerus videtur significare hæc. Nam quod volutabris gaudeat & delectetur sordidis lacubus, Homerus designat cum sues vocat *καυου-
βάστας*, id est, humi cubantes. Quod autem aquam turbidam bibant & pinguescant, cum dicit, bibentes aquam nigram pingues fieri: quod autem gaudeant tenebris, cum hæc scribit, sub saxo cauo dormiebant tegenti à borea: quod autem cibus inflantibus delectetur, significat, cum dicit suem glandibus suauiter vesci. Nō ignorans præterea Homerus ut sus videns foeminam sese extenuet, & carnes atterat, facit mares separatim à foeminis cubare. In Salamine si sus segetem herbescentem fuerit depastus, eius dentes lege Salaminensium exteruntur. alij aliter intelligunt & dicunt viridem segetem sues depascentes debiliores habere dentes.*

De canibus & perdicibus & pelargis.

CAPVT XLVI.

Canibus contra morbos quibus tentatur herbam naturam præstantem dedit, nam segetem herbescentē si lumbricis vexantur depasti eosdem expellunt. Cum autem vtrunque ventrem exhaurire habent necesse, herbam dicuntur quandam comesse

messe, cuius vi partim euomendo, partim deiciens da aluo superfluentes cibos eijciunt, unde Aegyptios aluos purgare didicisse ferunt. Item in sermonem hominum venit, perdices, ciconias & palumbos vulnere accepto origanum imponentes ad sanitatem redire, neque hominum vlla medicina vti necesse habere.

De lacerto.

CAP. XLVII.

Non hinc antiquorum testimonio mihi erit opus, quæ ipse vidi explicabo. Cum vir quispiam, lacertum magnum & opimum comprehendisset, atque æreo stilo excæcauisset, eundemque in fictilem ollam recentem vtrinque eatenus exiguis foraminibus pertusam, ut neque spirare fera prohiberetur, neque tamen exitum haberet, conclusisset, & simul terram roscidam, & herbam cuius nomen non explicauit, imposuisset, ac deinde ferreo anulo cui inesset gagates lapis, in quo lacertus incisus erat, nouem signa impressisset, quorum quotidie vnum deleteret, post vbi nouo signo sublato ollam reclusisset, lacertum vidi oculorum vsu recuperato clarius quàm antè excæcationem aspicere. vir qui hæc fecit anulum illum dicebat oculis bonū esse.

De amicitia & inimicitia diuerforum animalium. CAP. XLVIII.

Id summam mihi turpitudinem habere videtur, quod non inter se homines amant, cum expertia rationis animalia amicitiam inter se faciant, & retin

retineant: neque modo ea quæ sunt eiusdem speciei, verum etiam inter se, nihil genere attingentia. cum capris enim oues amicitia coniunctæ sunt, cum turture amicitia columba intercedit, palumbes item & perdices bene inter se sentiunt, halcedo & carulus mutuo inter se amore tenentur, cornix & ardeola mutuam inter se amicitiam colunt, gavia cum monedula amoris coniunctionem habet, cum harpa miluus amicitiam seruat. Contra cornices & noctuæ inexpiabili bello dissident, hostes sunt inter se miluus & coruus, itemque turtur & pyralis, ac etiam chlorio cum turture, vultures & aquilæ, & draco hostes inter se sunt. Bubalis & tauris teterrimi hostes leones existunt, elephanto infestissimus est draco, aspis & ichneumo acerrimum inter se odium exercent, ægyptus asino inimicissimus est, quem ut rudentem exaudierit, eius ova dirumpuntur, & pulli inchoati excidunt, is autem ut suos pullos ulciscatur in asini ulcera inuolans ea lacerat, circum etiam vulpes odio persequitur, coruum taurus, fero odium est cum equo, delphinus & balena dissentiunt, lupi cum mugilibus discordant, conger cum murena, aliæque item cum alijs odium habent.

De vris & elephantis. CAP. XLIX.

VRse posteaquam venatores (qui non humi modo se sternunt, sed & os ad terram abijciunt, & spiritum continent) odorati fuerint, tanquam

quam mortuos relinquunt: eiusmodi enim animalium genus existimatur mortuos odisse. Mures etiam oderunt eos qui in suis sedibus & cauernis moriuntur, itemque hirundinæ & apes suas gregales extinctas eijciunt. Formicis etiam natura tributum est, ut sui generis defunctas ex cauernis efferrant, ut mundius habitent, & quia hoc etiam peculiare brutis est sui generis mortuos ex oculis cito auferre, sermonibus græcanico fastu carentibus peruagatum est. Elephante cum alterum perspexerit mortuum, non præterit quin humum promiscide haustam velut sanctam & mysticam iniiciat, communem naturam miseratus mortuo parentans, ut ne aliquid impiè committat. Nam hoc quidem ipsum non agere execrabile ducit: quare ad hoc nefarium scelus vitandum satis est ei vel ramum iniicere, quo facto abit, communem omnium suam non aspernatus. Tum etiam ad nos is sermo permanauit, elephantos cum ex vulnere siue id in bello siue in venatione acceperint, aut obuiam herbam aut fortuito obiectum puluerem alleuantes in cælum suspicere, eumque puluerem herbam iacere & simul voce sua propria lamentari, & miserabiliter supplicare tanquam Deum ob ea que iniuste & indignè sustinent obtestantes.

Manueta animalia quibus animalibus non confidunt. CAP. L.

Hanc etiam vim naturamque animalium non ignorare

ignorare oportet, aues cicures & domesticas addacter contemnere equos, asinos, boues: ac si cum mansuefactis elephantis aluntur, non modò eos non timere, verùm per eos etiam ipsos gradi. Iam enim gallinacei vt in eorum dorsis confidere audent, sic magnum eis metum mustella vel præteriens inijcit, & qui vocem vel mugientium vel rudentium præclare contemnunt, eius illius clamorem vehementer horrent. Anseres item & canes & magnas struthiones nihili faciunt, contra accipitrem vel multo minimum formidant: gallorum cantus leones exterret, metu basiliscos exanimat, feles & miluos extimescit: clangorem quidem aut aquilarum aut vulturum facile columbæ spernunt, non item circi & marinae aquilæ. Agni & hædi pulli omnes statim vt nati sunt ad mammas maternas accurrunt, & lac suggentes implentur. Fidipeda omnia lupi & canes & leonæ & pardales supina stant cum præbent mammas suis gnatis.

Animalium diuersi soni. CAP. LI.

Quemadmodum homines varijs linguis loquuntur, sic animalibus rationis expertibus natura comparauit vt diuersum quiddam & varium sonent. Ex hominibus aliter Scythæ, aliter Indus loquitur, aliter Græcus. Animalium alia fremunt, alia mugunt, alia hinnunt, quædam rudunt, quædam latrant, alia rugiunt, nonnulla clangunt aut strident, alia suauiter cantant: sunt etiam quæ balbut

balbutiant. Sexcenta naturæ dona alia alijs animalibus propria existunt.

De aspidibus prope Nilum habitantibus.

CAPVT LII.

In utraque Nili ripa aspides latibulis se tegunt, & tanquam ædes suas homines, sic hoc flumen omni alio tempore iucundè, & suauiter accolunt. Cùm autem in agros Nilus redundat, tum triginta circiter antè diebus longius ab eo fluuio in loca eminentiora vnà cum foetibus suis demigrant: quod quidem munus à natura acceperunt, tanti vt fluminis tanquam operosi quotannis accessionem & decessionem non modò non ignorent, sed ab eius etiam damno cauere sciant, atque etiam testudines, & cancri, & crocodili in ea loca, Nilo inaccessa id temporis oua transferunt, unde ij qui oua eorum offendunt, quando Nilus sit agros irrigaturus facile colligunt.

De fluuiatilibus equis. CAP. LIII.

Fluuiatiles equi Nili alumni, sergetum vt maturitas venit, & flauent spicæ non eas continuo depasci ingrediuntur, sed extrinsecus coniecturis assequuntur, quantum ad se explendos satis sit, post considerationem pascere aggrediuntur, ac postquam sunt pabulo conferti auersis vestigijs retroq; versus ad Nilum cedere properat. Hoc enim ipsum eo pacto machinantur, vt si qui agricolæ sese inuaserint hostes aduerso corpore nõ a tergo excipiant,

summè impius est, parentem enim suum exest & conficit.

Quemadmodum pardales capiunt simias.

CAPVT LIIII.

Quamobrem in Mauritania pardales cum robore sint & viribus præstantes, non cursu quo maxime valent, simias persequi aggrediuntur. Causa est, quoniam non longè ante hanc excurrentes sese tradunt, sed & ut mox eam viderunt, in fugam se conferentes, in arbores altas ascendunt, & illius impetum declinantes illic confident, veruntamen pardalis ad hanc rationem simia dolosior, insidias molitur, & dolos neçtit. Vbi enim simiarum multitudo manet, eò profecta, ad terram se sub arbore abijcit, & ventre proiecto humi, sic iacet, tibias ut admodum remisse porrigat, oculos claudat, spiritu compresso sese anhelando cõtineat, & verè mortua videatur. Illa verò hostem ex alto despicientes, mortuum suspicantur, & facillime credunt id quod vehementer optant, nondum tamen descendere audent, at experimèti causa vnam ex ipsis quàm audaciorem putant, ad examinandum pardalis affectum præmittunt: hæc quidem non omnino sibi præfidens descendit, sed timide & peditentim primò decurrat, post metu represso reuertitur: tum verò iterum descendit, & cum proxime ad pardalim accessit, regreditur rursus: tum tertio descendit, & illius oculos speculatur, spiri-

tum

tum ducat necne tentat, illa autem immotam se fortissime præstans, paulatim huic animos addit, & iam cum hanc permanere constanter sine damno circum illam sublimiores ex superiori loca simia speculantur, fiduciam, & spiritum colligentes, ex arboribus frequentissima decurrunt, & circum eam cõkursantes saltant, simul & supra ipsam gradientes insultant, & in illius contumeliam saltationem simicam saltantes, multifariam ei illudunt, & gaudium quod de hac ipsa tanquam mortua immortaliter pergaudent, testantur. Illa autem omnia sustinens, simul ac illas ipsas insultando, & illudendo defatigatas esse intelligit, ex inopinato exsiliens, earum partim unguibus lacerat, partim dentibus distrahit, atque opimum, & adipale ex hostibus prandium sibi abunde comparat, & tanquam Vlysses ancillarum contumelias & procorum, sic diu multumque harum insultationes perpetitur, ut hostes vlcisci queat.

Quemadmodum arbores euertunt elephantum. CAPVT LV.

Cum ab Indis hominibus arborem elephantum gradicitus extrahere coguntur, non prius ad eam extirpandam aggrediuntur, quàm quatefecerint, ac tremefecerint arborem: sic periculum facientes, euertine possit, an omnino inuictam ab impetu sit se præstatura.

171 2

IN Amano, Libano, & Carmelo Syriæ montibus, cerui nascuntur, qui cum in Cyprum se transmittere volunt, gregatim ad littora perueniunt, ibique tandiu secundos ventos præstolantur, dum per pacatissimam quietem belle sibi flare senserint, tum fidenti animo sese traicere mare ingressi, & ordine natant, & verè in antecedentium tergo subsequentes, capita reponunt: ac nimirum dux idcirco retrocedit, quia non habet ubi nitatur, & post omnes clunibus proximi antegredientis, nitens ex labore quieti sese dat, simul & extremum agmen ducit. In Cyprum ideo transiunt, quòd pastionum, quæ illic amplissimæ esse dicuntur, desiderio tenentur: & profecto adeo feracem Cypri se incolere regionem testantur, de agrorum ut bonitate Aegyptijs non concedant. Eodem modo Epirotici cerui in Coryram quæ contra Epirum est, mare trans-eunt.

ÆL

ÆLIANI LIBER

sextus historia animalium.

Quemadmodum aliena hortatione non egent bestia ad fortitudinem sicut homines, ut liquet ex apro, leone, elephanto, tauro.

CAPVT I.

HOMINES ut boni viri sint hortatione egent, & suasionis oratione plena, quæ & metum tollat, & addat animos. Athletæ quidem ad stadia hortati sunt, milites ad arma. Robore nõ item extrinsecus, assumpto bestia egent, ac ex sese potius vires incitant, & semet confirmant. Aper quidem pugnaturus, lapidibus, Homero teste, dentes exacuit: leo ne quid igne faciat flagellans semetipsum cauda excitat, elephanti autem ad certamen ut incendantur promiscide sese verberant: neque tamen ad hoc ipsum cuiusquam egent præceptis. Taurus gregis dux cum ab altero fuerit duce superatus, se in quendam locum ab alijs segregat, & semetipsum non alieno impulsu, sed sua sponte exercet, atq; omni conten-

tione cornibus, calcibus, unguibus certat, cornua quidem in arbores infligit, pedibus puluerem spargit, cæterisque exercitationibus se accommodat, à vaccis se continet, sicq; à Venere abstinet, & libidini suæ moderatur, quemadmodum Iccus palestrita Tarentinus, quem Plato toto certaminum tempore omnis coitus expertem permansisse affirmat, at enim Iccum ratione præditum, atque Olympiorum cupidum, simul & gloriæ sensu affectum nihil admodum mirum videri debet emendate, & summa corporis castimonia vixisse, nam ei præmia proposita videbantur illustria, pinus Ismica, laurus Pythica, oleaster olympicus, tum verò sperabat se, quoad viveret circumspicendum esse, & cum è vita excessisset magnam laudem ex ea re adepturum. Et verè Amocum citharædum accipi uxorem duxisse, omni tamen tempore cum in certaminibus versaretur, ab ea se abstinuisset. Diogenes tragædiarum actor uniuersum omnino Veneris usum abiecit. Clitomachus pancratiastes canes si quando complexu venereo iunctos perspiceret oculos ab eorum conspectu remouens, & totum se auertebat, etsi quod in conuiuio verbum lasciuum audisset, à concessu exurgens discedebat, atqui homines ratione valentes, hæc vel ad questum, vel ad gloriâ fecisse, non magnam admirationem habet, at tauro suū aduersariū vincenti quæ præcœnia, à Platolaboriū deferuntur, aut quæ decernuntur præmia?

Quem

Quemadmodum ratione carentia suis familiaribus parcunt, in quo tractat de pardali. CAP. II.

Ratione carentia ab his quibuscum consuetudo sibi quotidiana intercedit, magna amicitie religione adducta abstinere, & parcere sæpe solent. Pardalim enim audio, cum eam à paruula cum hominibus venator versari adsueuisset, atq; adeò mansuefecisset, eamque sane tanquam amantissimam adamaret, & magna cura aleret, ob eamque rem hædum huic quem simul cum ipsa aluisset pardalim hædi esu oblectare cupiens, comedendum dedisset, edere hædum etsi occisus esset recusasset: cum enim primo die is ad pastum obiectus semel fuisset, ab eo ipso edendo se abstinuisset: quia propter cibi expletionem inedia uti necesse haberet, secundo die hædus iterū huic allatus est ab eo similiter, quoniam adhuc fame non premeretur se cōtinuisse: tertio die quamuis esuriret quidem & solito signum cibum requireret, non hædum tamen contubernalem suū attingere voluisse, sed illo relicto alterum sumpsisse. Homines autem suos intimos & pernecessarios non modò produunt, sed sæpe etiam in fratres & parentes multa perfidiose faciunt, & improbe, & malitiose.

Quando vrsa parit. CAP. III.

Quemadmodum vrsa primò carnem informem pariat deinde lingua conformet, ante

dixi: iam quod nondum narraui dicam. Hyberno tempore parit, cum peperit latibulis se tegit, nam frigoris vim reformidat & veris aduentum manet, nec ante tres menses catulos in lucem profert, cum autē se habitu corporis opimo sentit (hoc enim ipsum morbi loco ducit) latibulum quod Græci φώλιον appellant expetit, unde affectus quo latendi tenetur φώλιος Græcè nominatur. In antrum non recto motu sui corporis sed supino ingreditur, & dorsū sui tractu repit, venatoribus ut vestigia oblitteret: quò postquam est ingressa, se quieti dans habitum corporis extenuat per quadraginta dies, è quibus quidem quatuordecim immobilis manet, teste Aristotele, reliquis alijs duntaxat versat se, quadraginta igitur dies manet sine cibo, ipsique satius est dextrum pedem lingere, eique intestinum eatenus obducitur, ut propemodū cohercat, quod quidem ipsum ea sentiens aron herbam agrestem edit, cuius natura ventosa intestinum diducit & dilatat eidemque facultatem receptandi cibi affert. Cum autem cibus sese rursus refercerit formicas exedens facile exinanitur: neque quemadmodum homines ad deiectiones alui illi vel medici vel libri opus sunt.

De draconibus.

CAP. IIII.

Cum poma dracones comesuri sunt, sylvestris lactucæ succum idcirco exsorbent, quòd hæc illis ne inflatione impleant magnum adiuuent

iuuentum affert. Cum homini aut fera cuiquam insidias facturi sunt, mortiferas radices edunt, cuius rei non imperitus Homerus dicit ut draco manet circum cavernam circumplicatus, prius refertus permultis cibus venenatis & perniciosis.

Quid agant cerui amissis cornibus. CAP. V.

In latebras amissis cornibus sese cerui abdunt, hoc diligentius ab hostibus sibi cauentes, quòd à cornibus iam inopes cum à pristino robore, tum ab armis se nudos existimant: cauere etiam dicuntur, ne quando vulnera quæ acceperint recentia solis radius incumbens priusquam obducantur carnem putrefaciat.

Quo modo affecti sunt equi ad saltum fossarum. CAP. VI.

Equi ad bellum euntes suspectos habent fossarum & fouearum saltus, & maceriarum & vallorum transitus, & eiusmodi: quòd Homerus designare videtur cum ait, Hector per turmas proficiscens socios adhortabatur ut transirent fossam, equi verò celeres non audebant, sed valde hinciebant in summo labro fossæ consistentes, nam timebant fossam latam transitu difficilem.

De sepulchro cornicis apud Aegyptios.

CAPVT VII.

Ad nuncupatum lacum Myrida in Aegypto ubi Crocodillon oppidum est, cornicis sepulchrum ostenditur, cuius causam Aegyptij afferunt,

quòd cum eorum rex cui *Marres* nomen esset, cornicem valde cicurem haberet, quæ postquam audisset quòd volatus dirigendus, & quenam regio transeunda, & ubi terrarum requiescendum esset, eò regis literas ocys quàm quivis nuntius perferret, eam mortuam & sepulchri honore affecit, & cippo ornauit.

De nominibus alendi animalia. CAP. VIII.

Nomen proprium unumquodque animal habet suæ educationis; polodamnicæ à domadibus pullis vocari posset, scyllacotrophica ab alendis canibus, elephantoscomia ab elephantis, leontotrophica à leonibus alendis, & ornithosophia ab auibus sapienter tractandis, & alia eiusmodi.

De vrsis.

CAP. IX.

Vrsa si insequentibus vrgetur, eatenus suos quoad potest catulos propellit: cum autem se iam intelligit lassitudine deficere, & vt comprehendatur vicinam esse, tum alterum dorso, alterum ore gestans in arborem ascendit, eorum alter vnguibus ad dorsum vrsæ adhaerescit, alter dentibus eiusdem retinetur. Vbi vero ex fame laborans taurum inuadit, non aperto Marte pugnam committit, sed obliquo impetu palearia appetens prosternit, hic quidem oppressus mugit, & denique succumbit, illa autem deuorando expletur.

De cynocephalorum docilitate & canum, & de animalium bonitate memoria. CAP. X.

Animal

Animalia esse docilia sic cognouimus tempore quo Ptolomæi reges regnarunt, & Aegyptij cynocephalos docebant literas, & saltationem, & tibiarum cantum, & mercedem cynocephali pro his colligebant, & datam in marsupium coniungentes ferebant. iam Sybaritas ad saltationem equos docuisse antiquum est. Elephantorum docilitatem & facilitatem ad disciplinas supra scripsi. Dominorum vsui canes seruire, & res domesticas dominis administrare sciunt: & pauperi satis ad famulatum est unum possidere canem. Probe autem animalia, eorum quæ agunt memoriam tenent, nec ad memoriam Simonidis arte, nec Hippie, nec Theodectis, nec alterius cuiuspiam de memoria præceptionibus eget. Nam vacca eò nouit proficisci, ubi ab eius vberibus ad macellum vitulus abstractus fuerit, Boum sub iugum mittendorum natio libenter pareret. Equus cum freni crepitum, & strata, & cetera ornamenta videt, tum fremit, & exultans vngularum supplensione obstrepit, & ex eorum conspectu quasi furoris afflatu ad iter incenditur, voce equisonis excitatur, & aures erigit, & naribus inflatis celerem festinationem anhelat, quodam incredibili cursu studio ad currèdi memoriæ rediens.

De testudine & vipera. CAP. XI.

Terrena testudo cum origanum comederit, viperam præclare contemnit, quod si eius facultatem non assequatur, comesa ruta contra hostem

stem armatur, aut si vtriusque facultate caruerit, à serpente exeditur, planèque conficitur, cum testudini serpentem comesse contigerit cunila adesa statim extra periculum veneni est, quod aliter confestim ab usu hanc funditus sublaturum fuerat.

De ceruorum moderatione. CAP. XII.

Ceruus ad viuendum presentibus contentus est, nec plura desiderat, imò verò hominibus temperantius multo & ventri moderatur, & cupiditates continet. nam in Helleponto collis est, ubi cerui, quorum altera diffusa est auris sic pascentur, illius extra fines, ut nunquam progrediantur: nec enim alias pastiones desiderant, nec prata alia bonitate præstantiora concupiscunt, & verò satis habeat omni anni tempore presentibus vesci. Quid ad hæc homines? quos sanè nunquam ne orbis quidem terræ explere queat?

De hyena. CAP. XIII.

Hyena sicut Aristoteles tradit, dextera in manu vim sopiendi habet, & suo tactu solo somnum conciliandi, sæpeque numero in stabula ingressa cum dormientem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illum progressa fuerit, soponiferam ut ita dicam manum eius naribus admouet, sicque eas opprimit, ut hic sine sensu esse videatur, ac tantum terre suffodit, quantum sit ad eum ipsum obruendum satis: guttur verò supinum & nudum relinquit, in quod incumbens somno oppressum suffocat, postea

posteaque in latibulum abstrahit: iam cum luna orbis plenus est, retro posito lunæ fulgore suam canibus umbram inijcit, quos statim mutos reddit, & tanquam beneficio quodam eorum sensus perstringit, deinde & elingues abducit, & optatis fruitur.

De delphino oppidi Iassii. CAP. XIII.

Ad Iassium urbem delphini amores iandudum decantati erga formosum puerum, non sine mea commemoratione, & literarum memoria mihi relinquendi videntur. Itaque cum Iassium gymnasium, ubi pubes Iassia exerceri solita esset, mari adiaceret, vnde pueri, qui nondum ex ephebis excessissent, post exercitationes in curriculo ad mare peruenientes, antiquo more lauarentur, ex ijs natantibus ad vnum aliquem formæ pulchritudine præstantem delphinus, quem ardentissimè amaret, proximè profectus, primo exterruit puerum: post verò consuetudine vterque in alterius amorem se insinuans, benevolentia coniuncti fuerunt, atque inter se firmam amicitiam fecerunt, ac iam inuicem ludere cœperunt, modo adnantes inter se certabant, modo puer tanquã pullum equiso, sic in delphinum subnatantem ascendens & audacius exultans, in amasio sedebat: quod quidem facinus summam Iassentium & hospitum admiratione habebat. Enimvero dephinus puerum amores & delicias suas vehens longissime in mari procedebat, atque adeo tam longè, quam puero insedenti placeret, progrediebatur

tur. Deinde ex alto reuertens, eundem illum littori reddebat, atque mutua dimissione uterque ab altero, hic quidem in mari altitudinem, ille verò domum suam discedebat. Iam porro ad tempus cum gymnasia dimittebantur, ad excipiendum puerum delphinus præsto erat: puer autem cum ex amasijs expectatione, & eius collusione voluptate afficiebatur, tum supra humanam conditionem formosus circumspiciebatur, qui sanè nō modo hominibus, sed beluis quoque ratione carentibus formosissimus, & si non certe diu, videretur: siquidem fato quodam succubuit. Cum enim permultum se exercuisset, & currendo defatigatus esset, supra dorsum delphini se ipsum temere iniecit, non animaduertens aculeatam spinam dorsi erectam esse, atque horrentem, cuius acuminibus eius umbilicus quia exulceratus esset, ex eo factum est, ut & vene quædam abrumperentur, & permultus sanguis efflueret, ibique puer extremum spiritum effunderet. Id delphinus partim ex pondere sentiens, non enim iam ut consueuerat tam leuis & expeditus insidebat, nempe qui spiritibus sese non subleuaret, partim sanguine imbutum mare cernens, id quod res erat ut intellexit, amasio suo superstes viuere noluit. Quamobrè multo robore quemadmodū nauis remigatione, & plenis velis propulsa, sic simul cum defuncto in littus se expulit, atq; eicit, ambōque hic iam quidem mortuus, ille verò animi defec-
tione

ctione expirans, humi strati iacuerunt. Laius, ò bone Euripides, non tale facinus propter Chrysipsum consciuit, quamuis, sicut tu ipse ais, & fama docet Grecorū, primus pueros amare cæperit. Iassenses ciues, ut illorum vehementem amorem cum honoris gloria compensarent, sepulchri monumentum commune vtriusque & formosi pueri & delphini amatoris constituerunt, & statuam quæ forma eximia puerum in delphini dorso sedentem haberet, excitarunt, atque etiam numismata ex argento atque ære fecerunt, & eorum imaginibus signauerunt, ad demonstrandum vtriusque miserabilem casum, ac nimirum tantum facinus memoriæ traderunt, ut Dei amicum honorarent. In vrbe Alexandria Ptolomæo secundo regnante, simili amore delphinum flagrasse audio, quæ si Herodotus nouisset, minus sicut mihi videtur, ea quæ de Arione Methymneo dicuntur, miratus fuisset.

De acuto sensu animalium canum, & boum,
& aliorum. CAP. XV.

CAves, boues, sues, capræ, serpentes, & bestie aliæ cum impendentem pestem, tum vero terræ motum, & cæli salubritatem, & frugum fertilitatem præsentiuunt, neque tametsi ratione carent, ab eorum quæ sibi aut salutem aut perniciem afferre queunt, intelligentia aberrant.

De dracone puellæ amatore apud Idumæos.

CAPIT. XVI.

Apud

A Pud Idumæos, seu Iudæos, cum Herodes rerum potiretur, eximia magnitudine draconum perpulchram admodum adolescentem foeminam in amore fuisse indigenæ prædicant, ad quam ille quidem ventitaret, & simul cum ea amanter dormiret. Hæc verò etiã si amator quoad poterat leniter & mansuetè ad ipsam adreperet, eius tamen metu perterrita sese subduxit, & menstruum spatium abfuit, ut ex amicæ absentia amatorem oblivio amoris caperet: at amatori desiderium amicæ augebatur, in dièsque amatorius affectus catenus ingravescebat, ut noctes & dies ad eum locum ubi cum adolescentula versari solitus erat, frequens accederet. Cum verò eam quam amabat non inveniret, tanquam amator cui amor optatis non respondet, acerrimo dolore afflictabatur, postea autem quàm puella revertisset, ab eo confestim est adita, atque is valde amatorie plenus suspicionum tanquam spretus, ob eamque rem amantissima ira incitatus reliquum peradolescētis corpus circumplicans, eius crura parè & molliter verberabat. Non ergo expertia rationis animalia optimus ac maximus negligit, sed ex ijs, & alijs quemadmodum & erga ea affectus sit, & singula curet, ostenditur.

De gula serpentum & de iaculo. CAP. XVII.

Cum voracissima serpentes sint, & longam, & tenuem habeant gulam, sese humo excitant, seque eo celsas & erectus constituunt, extrema caud

ma cauda nitentes, ut in alium proclivior delabatur cibus, pedibus carent, serpunt velocissime, earum quedam similiter atque iacula semetipsas iaculantur, ex eoque quod agunt nomen trahunt: nam iaculi nominantur.

De musicis aibus.

CAP. XVIII.

Neminem latet cantum esse in aibus. Scimus enim cantu valere hirundines, merulas, & cicadarum genus: scimus etiã piccas loquaces esse, & bombis strepere cicadarum nationem, & locustas inciso cantu nos oblectare, & scimus non silentem troxalidem, & musicas esse halcedines, psittacos, item alias flebili & muliebri, alias acri & contenta vocalitate uti, alias de ramo in ramum tanquam in alteram domum ex priorè domo migrantes occinere, alias in pratis cantantes tanquam festos dies agere, & (vitam ut ita dicam) floridam, & mollem degentes veris aduentum canoris omnibus & letis acclamationibus excipere. Picca cū alias voces, tum maximè humanam imitatur, florus equi hinnitum, salpinx tube sonitum, & torquille obliquam tibiam imitatur, imbrium guttas coruus effingere conatur.

De scorpiis.

CAP. XIX.

Mares scorpij infestissimi habentur, foeminae multo remissiores, non enim tantum virus acerbitalis habent. Eorum uouem esse genera accipi, album, fulvum, fumosum, nigrum, viride,

ventricosum, aliud cancri simile infestissimum, hoc flammæum appellant, aliud etiam ferunt alatum esse & duplici, aliud aculeo armatum, aliud quod septem haberet internodia. Non ova scorpij, sed fœtus animantes pariunt. Tam quod à quibusdam dicitur, minimè ignorandum est, huiuscemodi animalia caloris æstu non ex coitu procreari, qualia vero agant, & quemadmodum interimant suis oculis oblitis, aliunde intelligetur.

De inimicitiiis elephantorum cum draconibus. CAPVT XX.

A Pud Indos, sicut audio, graues inter se gerunt inimicitias draco & elephantus, quare dracones haud inscij imperitiq; ex arboribus elephantos ramos decerpere in pastus suos solere, in has ipsas arbores primò serpunt, postea eam sui corporis partem dimidiam quæ ad caudam pertinet arborum folijs circumtegunt, alteram partem anteriorem funiculi instar appensam demittunt; eò cum accessit elephantus ad arboris cacumina colligenda, draco in huius ipsius oculos insiliens effodit, & constrictum tenens, inusitato & nouo quodam laqueo strangulat.

De animalibus mutuo inter se odio flagrantibus. CAP. XXI.

G Allum gallinaceum, ac ignem leo, pardalim Ghyana, stellionem scorpius hostiliter odit, scorpionem torpedo admota eum comprimit, draconem

nem elephantaus perhorrescit, omne iumentum mustellam reformidat, astacus polyphemum extimescit, & quamuis impulsus ex tectis non proyici se sustinent, periculi magnitudinem timent.

Quemadmodum Libyci scorpij dormientibus iusdiantur. CAP. XXII.

Fraudulenti etiam natura scorpij, & dolosi existunt, etenim Libyci ab eorum multitudine metuentes, ad vitandos ipsos omnia machinamenta moliantur, foccos ferunt in lectis cum longè à pariete remotis, tum in excelsum collocatis, tum fulcrorum pedibus in hydriis aquæ plenas impositis sublimes somnum capiunt, qua machinationis molitione facta, sese quieto & tuto somno usuros arbitrantur. Atqui scorpius si quid vnde semetipsum in tecto suspendat nanciscatur, ibi fortissimè brachijs inhaerescit, simul & exeret aculeum & deijcit: secundus igitur ex tecto descendens per primum serpit, atque suis flagellis ad illius aculeum adherefcit, & sublimem sinit suum aculeum, item à secundo tenetur tertius, à tertio quartus, quintus similem ordinem conseruat, itémque ceteri omnes demceps per primos decurrunt, postremus dormientem ferit, & per superiores recurrit, similiter ab illo secundus, tum verò ab ultimo tertius, reliquique sese subducunt; quoad velut sane catenam soluentes inter se omnes subtraxerunt.

Quæadmodû vulpes insidias parat herinaceis,
otidibus & piscibus. CAP. XXIII.

Vulpes fraudulentum animal insidias hoc pacto in herinaceos terrenos molitur, ut cum eos rectos quodam morsu vulpinum impetum spine prohibent expugnare non queat, ipsos summa cautione oris leniter primum euertens supinos constituat, deinde & laceret, & qui antea essent formidabiles exedat, conficiatque. In Ponto sic otidas venatur, ut & sese auertens, & in terram abiciens tanquam auis collum, sic caudam extendat: ea autem hac insidiarû instructione seducta ad illam tanquam ad suas gregales accedant: illa verò eas severtens nullo negotio capiat. Quandoq; verò secundum fluuiorum ripas gradiens paruulos pisciculos callidè exceptat: nam caudam in aquam deijcit inquam pisces innantes densis pilis comprehenduntur, quod quidem ipsum vulpes sentiens, caudam ex aqua remouet, & repente se in aridam subducens, caudam excutit, pisciculi excidunt, atque ab ea deuorantur. Thraces quando congeliantes fluuij periculose transeuntur, vulpis indicio, & periclitatione percipiunt. Nam si glaciem resistantem, & nihil cedentem transmiserit, eius vestigia fidenter persequuntur, ad hunc modum transmissionem non esse periculosam hæc experitur, Vt ad glaciè aurè admoueat, ac si intra non subsonare, atque subterlabi fluctus sentit, libenter se consistenti glaciè credens

credens prima transmittit, sin aliter, nequaquam transit.

De canum benevolentia erga nutritios suos.

CAPVT XXIII.

Iphidis filiam poëtæ ita decantant, ut eorum vocibus theatra personent, heroinam illam laudantium, siue quòd longè multumque alias mulieres corporis castimonia superasset, siue etiam quia propriæ vitæ coniugem suum antetulisset. Verum bestia quoque exuperantia amoris flagrant, cuius rei testimonio sunt huiuscemodi quæ sequuntur, Herigonæ canis siue dominæ sepultura affectæ immortalis est: ille vero Gelonis non à sepulchro domini sui nec vi, nec blanditijs abscessit. Dario (qui extremus regnavit apud Persas, in ea pugna quam contra Alexandrum suscepit, & commisit) cum à Besso multis vulneribus confossus esset, & iaceret stratus, omnibus mortuum relinquentibus canis ab eo educatus solus permansit fidelis, eumque tametsi non amplius suum altorem sicut tamen adhuc viuentem seruauit. Tale quid Xenophon dicit de amicis Cyri iunioris, simul permansisse, & unà cum ipso perisse, & Eunuchum nomine Artapaten sceptrum gerentem se interfecisse: Cyro mortuo, vitam sine Cyro spernentem, Lysimachi regis canis cum se seruare quiret, non inuitus eadem qua suus morte dominus defungi voluit.

De simia appellata oribate. CAP. XXV.

Simia à quibusdā oribates appellata est, ab alijs *Shypodromus*, in arboribus nascitur, & pilos habet, appellata est etiam à quibusdam psilla. Eius morsus periculosus est. Eum qui morsus sit sequitur tremor, & cordis dolor vehemens, & locus de morsus obturatur, & alter meatus ingeneratur, existimatur his malis remedio esse cancer fluuiatilis.

De fele. CAP. XXVI.

Quemadmodum felium mas est libidinosissimus, sic amantissima catulorum foemina, quæ veneream idcirco maris consuetudinem refugit, quod is calidissimum, ignisq; simile semen emittat, genitale vt foeminae comburat: eiusce quidem rei mas non ignarus communes catulos suos interimit: hæc autem nouorum catulorum desiderio permota eius libidini morem gerit. Quod autem ab omni tetro odore feles abhorreere dicantur, eò excrementa sua prius fossa facta in terram occultant.

De polypilibidine. CAP. XXVII.

Ex piscibus libidinosissimum polypum catenus flagranti Veneris cupiditate incendi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhaustis debilitatus, & ad natandum, & cibaria inquirenda tantopere infirmus factus fuerit, vt postea alijs præda efficiatur. Cum enim paruuli pisciculi, tum cancelli, & cancri ipsum exedunt, & conficiunt: quamob

quamobrem cum non amplius anno viuere dicunt, foeminaque propter crebros partus ocius consumi.

De aquila redamante puerū. CAP. XXVIII.

Perum auium studiosissimū *Philarchus* memoria prodidit, aquila pullum quem dono accepisset, vario & multiplici cibo aluisse, & studiose diligentérque curasse. Nam eum ipsum non tantam rem ludicram alebat, sed quemadmodum vel amores suos, & delicias, vel natu minorem germanum fratrem, sic sanè is aquilam magna cum cura, & diligentia tuebatur. Cum autem progressu etatis in mutuam inter se amicitiam vehementer exarsissent, atque accidisset ex morbo vt puer laboraret, tum ei aquila assiduitate officij assidebat. cum enim is quietem caperet, ipsa quoque quieti se dabat, cum vigilaret, eadem assistebat. cum non ederet ipsa pariter cibum non admittebat. Postea verò quam è vita excessisset, atq; efferretur ad monumentum sepulchri, eum prosecuta est, postq; vbi cremaretur, in medios rogos se immisit.

De asello. CAP. XXIX.

Vt cæteris quidè partibus interioribus asellus piscis nō cū alijs differt, sic certe suo proprio quodam more nihil non solitariū amat, neq; se cū alijs sociari gaudet: de piscibus solus cor in vêtre habet, & in cerebro lapillos molari figura possidet. Alij quidè pisces tempestatibus perfrigidis occultantur, hic autem ex ortu canticula latet.

Quemadmodum musica paguri capiuntur.

CAPVT XXX.

PAguros musica illecebre machinatione piscatores capiunt. Ij enim in latibula abditi, primum vt ad instrumentum quoddam musicum piscatores suauiter canere ingressos audiuerint, statim tanquam amatorio quodam ad exeundum non modo inducuntur è latebra, verum etiam voluptate allecti extra mare egrediuntur: hi quidem retro ad tibiam canentes cedunt, illi autem sequentes in arido comprehenduntur.

De thrissis Aegyptiis. CAP. XXXI.

Qui Mareotim lacum accolunt thrissas illic flebili cantu & pulsibus testarum crepantium consonantibus piscantur, etenim eæ tanquam saltatrices saltantes in piscatoria ad se comprehendendas explicata instrumenta incidunt, atq; cum saltatione & lusione Aegyptij spendidam prædam consequuntur.

Aegyptij aues & serpentes incantant.

CAPVT XXXII.

AEgyptios sua propria quadam magica ratione accipi, cum de cælo aues deducere, tum serpentes primum perstringere, deinde ex latibulis facillime easdem extrahere.

De castore. CAP. XXXIII.

Fiber in utraque sede viuit, nam die quidem in fluuios abditus ætatem agit, nocte in terra

vag

vagatur: casu & fortuito obiectis rescitur. Quod autem causam ab insequentibus venatoribus cur tam cupide petatur non ignorat, idcirco mordicus premens vsque incumbit ad elidendos testes quoad ab sese absciderit, & sic eos abiecerit tanquam homo summa prudentia in latrones incurrens, quæcunque portat, ad se redimendum exponit. Quod si posteaquam exectus, & ex periculo seruatus fuerit ab insectantibus iterum vrgeatur, hic sese alienans, atque quamobrem insequi vltterius pergere non debeant causam ostendens ad reuertendum, quod iam ea parte, quam expetunt, careat, venatores inducit. Sæpe etiam nunc testiculis præditus, cum à venatorum conspectu se longissimo cursu remouerit, eam partem desideratam ita astute comprimit, & occultat vt nõ habere quis insectatores fallat.

De buprestide. CAP. XXXIII.

Si buprestidem bestiam bubulcum pecus deuorat, tantopere inflammationibus torquetur, vt & rumpatur, & non ita multo post efflet halitum extremum.

De campe vermiculo. CAP. XXXV.

Campe & olera exedunt, & celeriter conficiunt. Oleribus mulier si per media olera peruaserit ex mensibus laborans, perniciem affert.

De oestro & myope. CAP. XXXVI.

Bobus inimicissimi oestrus & myops. Maxima muscæ similitudinem gerit oestrus: ma-

m s

gnum & firmum habet aculeum: sonitum asperi bombi plenum edit. Myops similis videtur caninae muscae, sonum ut aestro maiorem emittit, ita minorem possidet aculeum.

De aspidis morfu. CAP. XXXVII.

Aspidis morfu nemo memoratur liberatus fuisse, unde aspides in diadematis pictas Aegyptiorum reges gerunt, ex eius bestia formae regni firmitatem adumbratae significantes, earum quaedam ad longitudinem quinque cubitorum accedunt, nonnullae rutilo, plurimae nigro, cinereoque colore perspicuntur. Amplius quatuor horas quos momorderint vivere non queunt, eos conuulsio & visus obscuratio consequitur. Ichneumo autem aspidis ova disperdit, & tanquam catulis suis futuram hostilem perniciem sumyomet. Libycam aspidem sua aspiratione oculorum usum aduersus se respicientis eripere in sermonem hominum venit.

Vt liberos patres tollunt minus naturam sequentes quam bestia. CAP. XXXVIII.

Homines cum plurimos liberos susceperunt, ut ne multiplicentur eos de medio tollunt, ac nimirum cum matribus etiam venereo complexu iunguntur: quod saepe ut vel ipsis beluis sceleratum ac nefarium facinus putatur, ita Cyro & Parysardi Persae pulchrum & legitimum videbatur. Nam Cyrus matrem nefarie & turpiter amavit, & vicissim ab ea impie redamabatur. & haec sciens

scientes homines faciunt, omnia cupientes, nulli parcetes.

De muribus insulae Heracleae. CAP. XXXIX.

Quantum est cunq̄ue murium in Heraclea, quae in Ponto insula est, Deum & religiose colit, & quod Deo cunq̄ue dedicatum est non attingit, itaque cum vitis, quae ibi Deo frondescit, & soli eidem ad religionem consecrata est, cuiusq̄ racemos Dei ministri ad sacra seruant, vix assecute fuerint maturitatem, tum de insula mures decedunt, ut ne si remanerent per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non sit. Post verò ubi id anni tempus praeterierit, ad domesticam sedem reuertuntur, atque haec quidem Ponticorum murium est prohibitio. Contra Hippon Diagoras Herostratus, reliquique Dei hostes, quo modo vel à racemis, vel ab alijs rebus consecratis cupiditatem, manusque abstinuissent, qui ne ab ea quidem insania suam assensionem sustinuerint, quominus & nomina deorum, & opera quomodocunq̄e tollere conati fuerint.

De Aegyptiis muribus ex pluuia nascentibus. CAPVT XL.

Primùm ut in Aegypto pluit, per paruulis guttis mures nasci solent, qui longè lateque totis aruis vagantes maxima calamitate ex spicarum circumrosione, & succisione segetes afficiunt, & manipulorum acervos vastates magnum Aegypti

gyptijs negotium exhibent: eo fit vt ij insidias eis conentur muscipulis tendere, & sepimentis repellere, & fossis, & incensionibus arcere, sed mures vt minime ad muscipulas accedunt, sic cum sint ad salendum apti, & sepes transcendunt & fossas transiliunt, Aegyptij verò de spe & conatu depulsi omni machinatione insidiarum tanquam parum efficaci relicta, se ad suppliciter deprecandam à Deo calamitatem vertunt, mures diuinæ iræ metu in montem quendam aciei instructione ordinem quadrangulum conseruantes discedunt. Horum omnium natu minimi primò in ordine consistunt: maximi verò extremum agmen ducunt, eos qui lassitudine deficiunt urgent, ac seipsos sequi cogunt, quòd si ex itinere maximi natu laborantes subsistant, omnes quoque consequentes vt est in more belli, institutòque positum, insistent & interquiescunt, simulque se vt primi mouere coeperunt, ceteri continuo omnes subsequuntur, hoc idem qui Pontum incolunt, mures illic agere dicunt: ex omni autem domo cuius ruine impendeant, qua primum datur celeriter demigrare creduntur. Cum autem vocem felis, aut viperæ sibilum exaudiuerunt, è nido musculos in locum alium transferunt.

De capra adamata à caprario. CAP. XLII.

IN vrbe Sybari homo peradolescens nomine Crathis, cuius opera in tuendi caprini pecoris munere versabatur, cum cupiditate libidinis flagraret,

in

in eam amoris caprini consuetudinem cecidit, vt si quando veneris rebus vti haberet necesse, cum omnium caprarum formosissima venereo complexu iungeretur, eamque ipsam in amasiæ numero, locòque duceret, donaque non à capræ desiderio abhorrentia daret, hederam nimirum & iuncum edendum eidem obijceret, os illi reddens ad osculationem suaueolentius, sed & molles, & teneras vt nymphea mollius dormiret herbas substerneret. Quod quidem ipsum vt hircus gregis dux perspexit, riuualitate laborare, atque interea suum occultare animum cepit, quoad aliquando tandem cum somnum capere deprehendisset, tum enim omnibus reuocatis viribus facto in eum impetu cerebrum diminuit. Cum eiusmodi factum ad indigenas permanasset, non modò ei tumultum magnificum excitarunt, sed ex eo etiam fluium Crathin nominarunt: infantem autem puerum ex eius cum capra consuetudine susceptum caprina habentem crura, & faciem humanam in deos repositum, deorumque honore affectum fuisse, & soluanum deum esse in sermonem hominum venit. in beluis igitur obrectationem, & riuualitatem inesse hircus docet.

De terræ fossionibus quas faciunt formicæ.

CAPVT XLII.

AEgyptias fossas, & creticos labyrinthos historici literarum memoria celebrant, & poëtarum natio versibus decantat, verum fossionum

num

num, quas formicæ efficiunt, varia diuerticula, flexiones, anfractus nondum sciunt, enimvero eæ mirabili sapientia subterraneas ædificatiunculas tortuosissime construunt, ut vel difficilem inuentu aditum, vel omnino inuium insidias sibi molientibus efficiant, terram enim quam effodiunt pro foraminibus aggerant, & tanquam muros quosdam, & propugnacula circumijciunt, ut ne ex cælo aqua pluuia defluenti funditus aut maxima ex parte alluione perdantur. Inter media item sepimenta cauernas alias ab alijs secernentia solertissimè machinantur, atque ut de splendidis hominum ædibus fieri solet, domum suam triplici regione, formæque circumscribunt: alterum enim in ea locum andronem in quo mares habitent ædificant, alterũ gynæcium nuncupatum, ubi femine pariant, moliantur: tertium granorum aceruũ destinant, cum tamen ab Ischomacho & Socrate rei œconomice peritis nihil tale didicerint, cum autem tanquam ad pabulandum proficiscuntur natu grandiores similiter eas atque exercitus duces ducunt, ut ad segetes peruenerunt adolescentiores sub stipula stant: duces verò ascendunt & spicas abscissas inferioribus deijciunt: hæ autem circumstantes aristas distrahunt, simul & ex earum vallo & vaginis grana inclusa explicant, neque ad excutiendum ullo instrumento egent, neque ad ventilandum viris, neque ventis ad purganda à sordibus grana ex frumentis quæ

homines

homines exarant, cibos sibi conficientes, humanis laboribus fruuntur. Illud etiam auditum habeo prudenter factum, humatione mortuas affici à propinquis formicis, & condi in folliculis frumentorum, ut patres in urnis sepeliri solent à filijs suis & amicis.

De beneuolentia equorum erga nutritios suos. CAPVT XLIIII.

SI accurate & liberaliter tractetur equus, cum beneuolentia erga eum qui sibi benefecit, cumq; amicitia acceptum beneficium compēsāt, iam quod longè latèque peruagatus est, qualis in Alexandrum bucephalus fuerit, propterea nihil mihi iucunditatis ad narrandum habere videtur. Antiochi item equum prætereo, qui ut dominum suum uicisceretur Gallo nomine Cætoarati qui Antiochum in pugna interfecerat, necem intulit. Socles formæ pulchritudine egregius Atheniensis, quem mihi permulti ignorare videntur, equum emit pulchrum & tam vehementi in se amore incensum, ut cum adesse sentiret dominum, exultaret & gestiret, cum ascendere pararet, se ad conscensum præstaret obedientem, cum ante oculos consisteret ille, suauiter, & amatorie in eum intueretur: quæ omnia eatenus amatoria, & iucunda visa sunt, quoad petulantiam in adolescentem attentare conatus est, simul & fama turpitudinis de ambobus dissipata extitit, tum eam infamiam Socles sibi conflare non passus

passus ut in amatorem flagitiosum, & petulantem odio incensus est, & equum vendidit, is vero non ferens ab adamato suo se distractum abesse, acerri-
ma media voluntariam sibi consciuit mortem.

De inimicitias animalium. CAP. XLIIII.

Atragones & gallinacei inter se inimici gra-
uiter sunt, inimicitia intercedunt cornici
cum circo, mutuo vterque in alterum odio pelagius
accipiter & coruus flagrant, cum turture coruus
& circo infitas inimicitias gerunt, & turtur vi-
cissim hostili odio ab utroque disidet, ciconia non
modo magno vespertilionis odio tenetur, sed hæc
etiam illius, pelecane de coturnicis exitio acerbe,
& crudeliter cogitat, rursus coturnix ab ea vehe-
menter dissentit.

Quænam sunt nonnullis animalibus mor-
tiferæ. CAP. XLV.

Interficat aquilam symphytum, ibim hyenæ fel,
allij semē passerem, bitumē occidit charadrion,
herinaceum, potamogeton, echinus mergi non susti-
net fel, circo, larus, turtur, merula, vultur, &
scops si comedant mali punici grana, pereunt, flos
agni casti atricapillam, erucæ coruum, vnguentum
scarabeum perdit, adipe dorcadis vrpupa, cornix in-
cidens in reliquias carnis semesæ à lupo moritur, ga-
lerita synapis grano, grus vitis lachryma perditur.

De lepore. CAP. XLVI.

DE lepore mihi hæc in mentē hoc loco veniunt
explic

explicare, non eum sane prius sub solitum cubile
subire, & succedere, quàm modo ingrediens mo-
do egrediens sua conturbavit vestigia, ut ne ea sibi
struentibus insidias appareant naturali quadam sa-
gacitate homines astute decipiens.

De amore equæ in suos pullos. CA. XLVII.

Equa mater optima, summa charitate & fi-
de pullum suum amat, cuius sane modi amo-
ris Darius ætate inferior non imperitus equas à par-
tu recentes relictis domi pullis ad pugnas ducebat,
pulli sic alieno lacte à matribus orbi quemadmo-
dum homines parentibus amissis aluntur, Darius
cum inclinata iam acie in eo prælio quod ad Iassum
cõmiserat Persarum res premi cœpissent, cumque
victus fuga salutem adipisci necesse haberet, in
equam ascendit, quæ quod relictæ memoriam pulli
recordaretur quando maximo potuit studio & ce-
leriter eum ipsum prædicatur ex periculis eripuisse.

De mulo Atheniensi. CAP. XLVIII.

Atheniensis mulus iam vetulus quamvis im-
munitate sicut Aristoteles scribit vectu-
rarum donatus esset, non laborum tamen qui per
affectam ætatem obiri queunt studio exsolutus esse
voluit, nam cum vestalium templum Athenienses
edificarent, is nulla re onustus, nullius imperio, sed
sua sponte adolescentibus mulis tanquam ad iter fa-
ciendum dux antebat, & quemadmodum quispiam
senex artifex per exactam ætatem quidē iam opere

dimissus, veruntamen experientia & senili doctri-
na iuuenes ad laborem exacuens, sic is vltro citroq;
commeans ad opus iumenta incitabat, quod quidem
ipsum vt Atheniensis populus intellexit, per præ-
conem declarari iussit, vt ne à frumentis prohibe-
retur, sed & expleri, & satiari permetteretur, &
in Prytaneo victum huic sicut athlete iam etate
confecto præberetur à populo.

De ingenio formicæ. CAP. XLIX.

Cleantem hæc de formica historia coegit &
inuitum, & fortissimè contradicentem be-
stias concedere rationis non expertes esse: nam cum
aliquando otiosa cessione fruētem ferunt formicas,
quæ complures ad eius pedes tunc essent, animo cœ-
pisse vacuo & soluto contemplari alteras alicun-
de mortuam in alienarum domicilium, & suarum
minimè contubernalium portantes in formicario
cauernæ faucibus constitisse, atque inde prodire,
continuo, alteras perspexisse cum externis velut
quiddam contrahentes, iterum & sepius vltro ci-
troque commeasse, denique lumbricum tanquam
redemptionis pretium attulisse, eumque alteras ac-
cepisse, & simul quam ferrent mortuam diuississe,
alteras cum gaudio & libenter similiter atque vel
fratrem vel filium recepisse. Quid ad hæc dicit
Hesiodus qui scripsit, Iouem naturas distinxisse,
bestijsque terrenis, aquatilibus, volucris dedit,
vt & inter se conficerent & minime quidem mu-
tua

tua inter se iustitia vterentur: hominibus au-
tem iustitiæ munus largitum fuisse. Atqui non
hæc dicit Priamus, siquidem is ipse homo ab ho-
mine et heroe & ex Iouis stirpe oriundo ipse quo-
que Iouis progenies multa Hectorem pecunia
redemit.

De dipsade.

CAP. L.

Dipsas cuius vim & naturam eius nomen no-
bis declarat, inferior quidem est magnitudi-
ne quàm vipera, sed tamen in occidendo quàm ce-
lerrimè superior. Eius morso confixi & si assi-
duam potionem hauriunt, ad sitim tamen exarde-
scunt, & ad bibendum eatenus inflammantur
quoad celerrimè rumpuntur. Eam Sosstratus cum
albam esse ait, tum duas in cauda lineas nigras
habere, & sicut audio, vario & multiplici no-
mine nuncupatur. Quidam præsterem vocant,
alij causonem, nonnulli centrida, alij annobatem,
à quibusdam melanurus appellari fertur. Cum
in Africa, tum magis in Arabia nascitur.
Narranda est mihi fabula quam audiui, ne vi-
dear eius imperitus esse, Prometheus ignem
furatum fuisse, peruulgatum est, Iouemque
indignatum esse etiam fabula dicit, & re-
uelantibus furtum Iouem daturum pharma-
cum, quod à senectute vindicaret, hoc pharma-
cum asino superimposuisse, eos qui acceperant

audiui, at asinum pondus ferentē prodidisset. Nam cum esset æstas, asinusq; sitiret accessit ad fontem, ut bibendi necessitati satisfaceret, sed serpens qui fontem illum custodiebat asinum repressit, & repulit, asinus siti confectus mercedem potionis dedit pharmacum, quod ferebat, itaque retributione data asinus bibit, serpens senectutem exiit. & præterea asini sitim ut fama est adipiscitur. Quid? ego huius fabulæ sictor? non profecto, sed ante me Sophocles tragicus poëta, & Dinoluchus Antagonistes Epicharmi, & Ibycus Rhegirius, & Aristias, & Apollonophanes poëta comici decantant hanc fabulam.

De elephantorum sapientia. CAP. LI.

Siephanti sapienter factum præterivim, me quis cum sit auditu dignum, inscitie condemnare merito possit, cum is qui huic hordeum admetiendi procurationem habebat, hordei partem subtraxisset, illiusque in locum lapidibus suppositis ipsi debitam tamen mensuram cumulatè servasset, ut dominum utriusque si quando vidisset falleret, elephantus videns eum qui sibi debitum fraudabat, polenta coquere, primo promuscide sabulum colligit, deinde in ollam infudit, sicque solerter iniurijs iniurias sibi illatas ultus est.

De canibus Aegyptiis. CAP. LII.

Alij quidem canes feras, tum inuestigare, tum etiam capere probe norunt: at verò
Aegypt

Aegyptij fugacissimi sunt: nam cum ea quæ in Nilo degunt timeant, ab his admodum fugitivi sunt, neque quamvis illuc sitis ad bibendum eos attrahat, ferarum Nilicarum metus quiete illos potione se complere permittit. Ideo ne quid eorum, quæ infra aquam degunt emineat foras, ipsosque obtortagula de ripa in altitudinem abripiat, non inclinatione corporis abiecta incumbunt ad bibendum, sed ut primum ad ripam accesserunt, festinanter, & intranscursu lingua lambentes, rapiunt, ac certe, ut ita dicam, potionem furantur.

De terrestri herinaceo. CAP. LIII.

Terreni herinacei iam antè permultas versutias dixi, eius nunc aliam veteratoriam explicabo. cum enim is vicinus est ad capiendum, contortissime seipsum concludit. & tantopere contrahit, ut comprehendi non queat, simul & animam continet, & spiritum comprimit, & ab omni motu conquiescens mortui speciem præ se fert.

De patellis. CAP. LIIII.

Patellas non sane à saxis auellas ne Milonis quidem digitis, qui punicum malum cum apprehendisset, arctè adeò comprimebat, ut non aduersariorum quisquam posset extorquere è manu, eas autem quicunque de saxo ad quod adhærescunt abstrahere aggreditur, magna quidem voluptate ex earum comprehensione afficitur, quod eas verans sperat se præda potiturum esse, veruntamen

illarum compos quarum fieri studet, nequit: tandem aliquando ferro abrase absciuntur à saxo.

De Libycorum expeditione contra elephantos. CAP. LV.

Libyici homines bellū finitimis de finibus propagandis, non modò inferunt, sed cum elephantis etiam de horum dentibus assequendis suscipiunt. Hanc enim causam cur petantur elephantis prenoscentes, ex sese qui dente inutili sunt, ante ceteros reliquos, in prima acie constituunt, ad primum hostium impetum sine magna iactura excipiendum: reliqui qui in subsidijs manent, dentium robore integri, auxilium fessis ferunt: cum dentium altero, quem acutum ad propulsandas iniurias servant, tanquam armis utuntur, tum verò altero radices effodiunt, tum arbores extirpant.

De geometria araneorum. CAP. LVI.

Non modò texendi solertiam aranei præclare tenent, ac similiter ut Minerva, Ergane Pirya deæ tereti manuum ministerio et tenui valent, sed natura etiam sunt ad geometriam eruditi, nam et centrum servant, et quasi circino circunducunt, et circumscriptionē exacte sciunt: neque tamen Euclide egent geometricis rationibus erudito, ad medium centri sedentes insidias prædæ sue tendunt. Neque modò texendi rationem norunt, verum etiam fariendi artificio excellunt: nam si

ex

ex eorum quippiam solerti opere ruperis, statim à ruptura tanquam sartum tectum integrumque præstant.

De arithmetica phœnicum. CAP. LVII.

Sine ratiocinatione phœnices aves numerum quingentorum annorum computare sciunt, edo etæ a natura sapientissima propterea non egent neque digitis, neque arithmetica sciētia, horum quingentorum annorum tempus impletum sciunt Aegyptiorum valde pauci, et hi sacerdotes et quidem de his inter se non convenire possunt, et contendunt, vel quod nō nunc, sed in posterum hæc diuina avis veniet, vel quòd iam oportebat eam venisse: at hæc illis aliter contententibus adnotat tempus, et adest, et cogit illos sacrificia facere, et fateri se nescire, quæ sciunt aves. nonne sapientia est phœnicem avem scire ubi Aegyptus est? ubi Heliopolis? quò ipsi definitum est venire, et ubi aliquando pater conditus sit, et in quibus loculis, hæc nisi videantur mirabilia, an sane forensia, et bellica, et alias hominum inter se, et contra se insidias dicemus sapientia (ò Sisyphorum, et Cecropum emulatores homines) alloquor sanè homines qui hæc exactè sciunt.

De canum sapientia. CAP. LVIII.

Ratiocinationem, et dialecticam, ac sane partitionem canem intelligere vero proximū est, cum naturam omnium rerum habeat matrem

inuictam. Mihi verò quispiam cum dialecticis imbutus, tum venandi studio deditus, huiuscemodi dicebat, venatica quæ aderat canicula (aiebat ille) cum leporis, qui nusquam videbatur, vestigijs insisteret, cumque ea perscrutâs peruenisset ad fossam, dubitabat utrum hoc dextrum an læuum iter ad insequendum leporem susciperet. Vt verò primum sibi visa est, tanquam disserendi perita, satis rem perpendisse, cuestigiò fossam rectâ iter faciens transiliuit: is autem qui eam ipsam rationem disserendi tenere mihi dicebat, sic colligens supradicta demonstrare conabatur. Arguta canis, inquiebat ille, primum secū cōsiderate reputabat, vel hac, vel istac vel illac, lepus in fugam se cōiecit. Deinde ratiocinabatur. Non profecto hac, nec istac: ergo illac fugit. neque fallacibus cōclusiunculis mihi errare videbatur, nam non perceptis in ipsa fossa vestigijs relinquebatur leporem fossam transiliuisse: rectè igitur canis fossam transiuit: ea enim inuestigatrix diligens erat, & sagacissimè odorabatur.

De verecundo coitu camelorum. CAP. LIX.

MAssageta, ut Herodotus inquit, suspensè ad planstrum pharetra cum vxoribus in aperto, ac propatulo loco concumbunt, & concubitum licet omnes aspiciant præclare contemnunt: at contra nunquam cameli coeundam Veneris societatem palam inter se ducunt: quod quidem ipsum factine verecundia, an admirabili nature munere faciant

faciant Democrito alijsque disputandum relinquo. Cum autem inter eos coniunctionis appetitum pastor exoriri sentit, aliquid concedit, & tanquam sponso decedit ingredienti thalamum cum sponsa.

De reuerentia elephantorum aduersus senes elephantos. CAP. LX.

EX omnibus humanissimam legem iudico, quæ Lycurgus præcepit natu grandioribus minores cum vel de sedibus, vel de via decedere debere, tum verò eisdem reuerentia aduersus etatē, quam ut assequantur omnes expetunt assurgere oportere. Elephantorum genus à principio hoc idem solo nature ductu sine Lycurgi, aut Solonis, aut Zaleucii, Charondæue præceptione sanctissimè obseruant. Aetate affectis nimirum maiores de legitimo cibo cedunt, eosdēque summa & obseruantia colunt, & à periculis seruant, in fossam delapsos iniectis fruticum facibus subtrahunt, quibus tanquam scalis senectute graues ascendentes liberantur. Quando plagis affecit patrem elephantus? quando filium abdicauit elephantus pater ob plagas illatas? Vobis fortasse, homines, videor dicere fabulas arte elaboratas. At verum dicere velim, & poëtis fabulosis, & his qui fabulis non credunt.

De amore canum erga dominos. CAP. LXI.

AMantes dominorū esse canes, cum illa, quæ antè dixi argumenta sunt, tum sane illud ipsum quod modo dicam. Gelon Syracusanus cum

arctissime dormiret, se ictum è cœlo cogitabat. Hoc quod ei videbatur in somnium erat. Is etsi dormiebat inter somnum tamen contentissima voce clamabat. Canis igitur quem ipse alebat, simulatque aliorum amici sui vocem audisset, tanquam quoppiam Geloni periculum crearetur, insidieq; compararetur, in lectum maximo impetu prosiluit, & circum dominum conuersans, vehementissimè latrabat, velut insidiatorem vlcisci cupiens, Gelon cum rei funeste metu, tum canis clamore solutus est somno, quamuis arctissimo teneretur.

De dracone & eius adamato puero. CAP. LXII.

Cum paruulus draco Arcadiæ indigena simul cum puero infante natione etiam Arcadiæ educaretur, & puer ætatis progressu iam admodum adolescens esset, & draco etiam permagnus euasisset, & mutuo inter se amore flagrarent, proximi adolescentulo cognatione illius magnitudinem perhorrentes (nam is aspectu horribilis per pauculis diebus ad corporis magnitudinem inusitata progressiones effecerat) illum vnà cum puero in eodem lecto dormientem quàm longissimè gentium exportant, puer autem reuertitur, ille syluam ibi natus desertum locum vrbani commorationibus anteferens remansit. Temporis intervallo hic ad integram ætatem, & perfectam processit, ille draconis amans & amatus etiam ad confirmatam progressus, cum per desertam sui amanti regionem aliquando

quando iter faceret, in latrones incurrens strictis gladijs appetitus fuit, & percussus quidem, siue quòd doleret, siue quia opem imploraret, auxilium vt par erat exclamauit: draco autem bestia & ad audiendum acerrima, & ad videndum acutissima postquam pueri quo cum amoris consuetudinè habuerat exaudiuit, edito sibilo tanquam iræ suæ denuntiatione formidinum terrorem illis iniecit, cuius metu trepidantes scelerati, alij alio disperguntur, quosdam deprehensos acerbissima morte affecit, atque vt veteris amici vulnera quæ omnia sanabilia erant purgasset, & eum comitatus fuisset, ad eum locum reuertitur, quò expositus fuerat, neque tamen ei ex eo iratior factus est, quod in solitudines abiectus fuisset, neque vt peruersi homines antiquum amicum in periculo deseruit.

De vulpe.

CAP. LXIII.

Vulpem bestiam improbam poëtæ, & fraudulentam appellare solent, sed & improbus herinaceus terrestris, & insidiosus: nam vt vulpem is vel audiuerit, vel viderit os contrahit, pedesque comprimit, & se totum in globosam formam concludit: illa autem cum hunc sic in arcum constrictum comprehendere non quit, in eius os vri nam reddit, hic vel ex contractione, vel ex vulpis fraude spiritu intercluso suffocatur.

De lupis Mæotidis. CAP. LXIIII.

A pud Mæotidem paludem lupi quos non à canibus

nibus domesticis differre dicas, cum piscatoribus studiose versantur. quod si maritime prædæ partem fuerint affecti, cum his viris rem maritimam tractantibus & pacem habent, & tanquam foedere deuinciuntur, sin nihil consequuntur, eorum retia lacerant, & distrahunt, & pro eo quod nihil derunt, damnum retribuunt.

ÆLIANI LIBER

septimus historię animalium.

De vaccis Susorum.

CAP. I.

AVDIVI arithmetice nõ expertes esse Susidas vaccas, & sermone hominum peruagatum est, Susis regi singulas quotidie centū cados ad irrigandos hortos haurire, quem quidem laborem, siue quod eis sit certus & fato iniunctus, siue etiam quia diu maltumque in eo se exercuerint promptissimè obeunt, & ut earum nullas laboris merita ad hoc pensum consumitutum remollescere videas, ita ad alterum supra quam diximus cadum hauriendum nec verberibus,

nec

nec blanditijs inducere possis, ut inquit Ctesias.

De libera & sacra mansione elephantorum senescenium. CAP. II.

Sub radicibus Atlantis montis celebris apud Historicos & poetas mirabiles passionis sunt, & profundissimæ syluæ umbrosissimæ, & densissimæ, ad has aiunt elephantos iam senectute graues accedere, natura ductos tanquam in coloniam, & portum quietis, ubi reliquum vitæ suæ agant, ipsiq; fons aquæ potabilis, & liquidissimæ liber concessus est. Existimantur sacri, & dimittuntur ut sacrosancti etiam à Barbaris, qui inducias cum ipsis habent, ita ut ne eos quidem capiant, & celebrantur curæ esse syluanis quibusdam dei illius regionis dominis. Emanauit etiam sermo ille de elephantis, ut rex quidam illorum locorum desiderauit propter pulchritudinem dentium siue cornuum interficere quosdam ex his elephantis, ut assequeretur dentes egregios propter multitudinem annorum maximos, qui illorum animalium maxima sunt arma, hac igitur cupiditate iam imbutus misit ad hunc sacrum gregem vulnerandum trecentum delectos iuuenes, qui celeriter iter conficientes cum prope ad locum accessissent, pestis repentina eos corripens vulnerauit, & omnes perdidit, præter unum, qui regressus casum mirabilem narrauit ei qui miserat, atque in hunc modum deo amici esse elephantum deprehensi sunt.

De mon

De monope Pæonico.

CAP. III.

Pæonicum animal quod monopem Pæones nominant, piloso tauro magnitudine simile, cum ab insequentibus vrgetur præ vexatione acre & igneum reddit stercus, quod quidem ipsum si in venatorum quempiam inciderit mortem affert.

De obedientia domiti bouis. CAP. IIII.

ENatura etiã bouis est cū ex feritate ad mansuetudinem traductus est, vt ad parendum facilis sit: enimvero ad feretrum portandum subiugum missus quietus manet, siue velis eum erecto capite quiescere, siue ad terrã inclinato abijci, tum in ceruice & dorso puerum, puellamue gestari patitur: equidem ipse vidi qui supra nihil se commouentes tauros saltarent, item boues instituti sese in theatris inclinant, & erigunt, & saltant, & motus vel homini ipsi difficiles saltant.

De catobleponte apud Libycos. CAP. V.

Cum multiples, & varias Africa procreat bestias, tum catoblepontem sic nuncupatum parere existimatur, tauro similis spectatur: truculentus, terribilisque aspectu: alta ei & densa sunt supercilia, oculi non perinde quidem magni vt bubuli subiiciuntur sanguine suffusi, non directe sed ad terram versus intuetur, à vertice incipiens iuba equinae similis per eius frontem promittitur, quæ si vsque ad faciem pertinet, formidabiliorem eū reddi, mortiferas depascitur herbas, ac simul vt tau-

rino

rino aspectu conspexit, statim horret, & iubam erigit in excelsum, ac apertis labris per guttur quiddam vehementer acutum, & horrendū emit, vt aer supra caput obducatur, & inficiatur. Animalia autem appropinquantia quæ hoc cælum hauriant grauius affliguntur, & vocis vsu amittant, in letalesque conuulsiones incidant, tum etiam homo si inciderit, hæc mala subit. Nouit suam vim hæc fera, sed nouerunt etiam animalia, itaq; quàm longissime possunt aufugiunt.

De venatione elephantorum. CAP. VI.

Qui venandi elephantos scientiam tenent, nobis testatur, hos insectatione venatorum pressos, cum robore immenso, tum impetu effrenato atque præcipiti, & quem sustinere possit nemo, sic quidem per maximas arbores, tanquam per segetes excurrere, easque tanquam spicarum calamos, vbi cursum ramorū proceritate retardari vident, perfringere: vbi verò ipsi ex arboribus eminent, & proceriores existunt, tum omni neruorum contentione currere, tum viam insequentibus præcidere. Nec mirum: locorum enim consuetudinem tenent. Cum autem se ex insectatorum suorum conspectu eriperint, eosque maximis processibus itineris longe & retro positos senserint, tum ex fuga recipiunt animum simul, & tanquam periculo liberati, instunt: ibique, dum metus sollicitudine expulsa, ex immenso labore requiescunt. His interea ad cibi

cogita

cogitationem memoria excitatur, iuncos & hederas per arbores erraticis implicationibus serpentes depascuntur, atque palmarum tenera cacumina, & aliarum plantarum adolescentiores truncos. Quod si rursus insectatores ad eos propius adsint, hi etiam iterum sese in fugam impellunt: cūque ab his multam viam absunt, sese ex fuga colligentes, requietem curarum ex itineris labore habent, insequentes autem præcipitante sole debilitati, syluam incendunt, & viam ipsis obstruunt: quod ipsum sentientes elephantis se sustinent à progrediēdo. ignem non minus quàm leones extimescunt.

Ex diuersis animalibus serenitatis prognostica & tempestatum.

• C A P. VII.

VT Aristoteles inquit, grues ex mari in mediterranea volantes tempestatis atroces minas intelligenti significant, eadem silentio, & quiete volantes serenitatem promittunt, quòd si humiles volant, & clamant, & turbulentè incedunt acerbam tempestatem denuntiant. Hoc idem sonans triste ardea præsignificare existimatur, eademque ad mare recta proficiscens pluuiam portendit. Si noctua tempestatis tempore sit garrula, serenitatem & latissimos dies prænuntiat, contra sereno canens tempestatem ostendit. Coruus excitato & volubili sono crocicans, & alarum plausu se concutiens tempestates præmonstrat, rursus si coruus, cornix, graculus, crepusculo vespertino
vocales

vocales sint tempestatis aduentum prædicunt, ac monedula accipitrem æmulantes volantes modo in sublime, modo deorsum versus frigus & pluuiam monstrant. Cornix quietè & leniter succinens posteram serenitatem prænuntiat, cū autem aues albæ frequentes conueniunt, multam tempestatem demonstrant. Anates & mergi alarum gestu exultantes vehementem ventum prædicunt. Aues ex mari in mediterranea cum impetu volantes pluuiam testantur. Erithacus auis stabula circumiens, & habitata loca lustrans ex aduentu tempestatis se fugere declarat. Gallinacei cæteræque domesticæ aues alarum percussione concrepantes, gestientes, exultantes, strepentes, tempestatem nuntiant. Aues lauacione vtentes venti procellas, & turbines significant, quòd si cum est tempestas, aliæ in alias volent, & vltro citroque inter se commeent, serenum tempus pollicentur. In paludes, & lacus & fluuiorum ripas congregata tempestatem impendere non ignorant: contra marine & palustres in terram proficiscentes plurimam tempestatem prænuntiant: terrestres verò si modo silentes sint ad humidiora loca cõtendentes serenitatē denuntiant.

De oryge vt sentit ortum caniculæ, & ex animalibus aliis rursus serenitatis & tempestatis signa.

C A P. VIII.

AEgyptij dicunt orygem canicula exortum cognoscere, & suo sternutamento testari.

Libyci confidenter & fortiter asserunt suum caprinum pecus similiter eiusdem exortum stelle praescire; itemque pluias praesentire: nam ut extra caprile processerunt concitato cursu ad pastionem accedunt, deinde pabulo expletum se in stabula domestica conuertunt, eoque intuens pascitur, pastorem ut se festinet cogere expectans. Hypparchus tempore Neronis in theatro sedens, ex caprina pelle quam ferebat quod futuram tempestatem praenuntiasset, tantum Neronis admiratione mouit, ut ille Bithynia incensibus gratulatus fuerit, quod Hypparchum suum ciuem haberent. Anaxagora pelle caprina vestitum spectantem olympicos ludos, propter pluuiam quae subsequuta est, cuncta Graecia dixit diuina cognoscere quam captus hominis ferat, iam si proximum est ut pluat, ad dexteram bos coxae vertebam inclinatur: sin serenum tempus prope futurum est, ad sinistram incuruatur, praeterea si mugit, & terram olfacit, pluuiam impendet, si supra quam consuevit pabulo completur, tempestatem futuram ostendit. Oues fodientes terram pedibus videntur tempestatem significare. Caprae dormientes frequentes eadem monstrant: muscae in aromatis apparentes pluuiam praesignificant: agni & haedi lasciuientes, & inter se saltantes largos dies promittunt: mustelle & mures stridentes vehementem praesagiunt tempestatem: a desertis locis ad habitata refugientes lupi tempestatem acerbitatem

tem

tem se horrere ostendunt: leonis ad frugifera & fructuosa loca profectio siccitatem praenuntiat: iumenta supra consuetudinem exsultantia, humidiorum tempestatem praesciunt: hanc eadem, si ungulis spargunt puluerem, denuntiant, his omnibus inferiores homines sunt, & noscunt quando fiunt.

De accipitribus Apollini consecratis.

CAPVT IX.

DE accipitribus etiam haec audiunt, ut Apollinis ministri in Aegypto dicuntur, quidam vocari Hierabosci, quod sint accipitrum Apollinis educatores, & curatores: nam hoc omne genus anium huic deo sacrum est. Itaque illic quidam accipitres sacri magna cura aluntur, & nihil differunt a rebus deo dedicatis. Qui igitur horum curam habent, dicunt hos ipsos in nido parere, & in sacro nemore nutriri: paruis pullis obijciunt anium captarum cerebra cibum tenerum, at etate confirmatis praebent carnes, & nervos & fibras, quae valens nutrimentum auius rapacibus ministrant, rapacibus igitur & eis qui sunt medij inter pullos, & iam etate confirmatos, corda obijciuntur, & horum reliquiae videntur. Et sane praedicta differentia cibi fatetur accipitres scire exacte quid conueniat unicuique etati: nam cibum praeter suam etatem non attingunt, ad tempus coturnices aduertant, & aliae aues adcedunt, unde haec sacrae aues pascuntur.

De amore canum erga dominos. CAP. X.

AMantes dominorum esse canes, cum illa que antè dixi argumenta sunt, tum sane illud ipsum quod infra scribam. Gelon Syracusanus cum arctissime dormiret, se ictum è cælo cogitabat: hoc quod ei videbatur in somnium erat: is & si dormiebat, inter somnium tamen contentissima voce clamabat. Canis igitur quem ipse alebat, simulatque altoris amici sui vocem audisset, tanquam quodpiam Geloni periculum crearetur, insidieque pararentur, & in lectum maximo impetu profilit, & circum dominum conuersans, vehementissime latrabat, velut insidiatorem vlcisci cupiens. Gelon cum rei funestæ metu, tum canis clamore somno quamuis arctissimo teneretur solutus est.

De polypo. CAP. XI.

Cum in saxum non admodum è mari eminent que explicatis alis summa cum voluptate quòd frigida tempestas esset, à tepore solis calefceret, neque sanè se in saxi colorem vertisset, quod quidè ipsum cum ad declinandas, tum magis ad moliendas piscibus insidias facere solet, aquila acris & acuta in videndo prædam si non sibi futuram bonam, attamen paratam & promptam sibi & suis pullis perspicuè cernens, quanto potuit maximo alarum impetu in polypum insiluit: sed & piscis hic circumpticantibus aquilam, & pertinaciter adha-

rescen

rescentibus cirris in profundum detraxit hostem capitalissimam, simul & interfecit, quæ quidem lupus hians, vt est in prouerbiosinani spe illusa, deinde in mari mortua fluitabat. Sed homines plura eiusmodi perpetiuntur, vt Cambyses Cyri filius apud Massagetis ab Herodoto decantatos, & Polycrates ad diripiendum aurum magno studio, & diligentia in Oroeten profectus decepti fuerunt, at bestia ea pericula ignorant, homines vero non cauent, qui nec scientes & prudentes in hæc ipsa incurrunt. Sed quid opus est verbis, præceptoribus, aut verberibus, ò Cyre, & Polycrates? nam alios prætereo. Quid enim mihi prodest dementibus consulere vtilissima?

De laboris patientia canum. CAP. XII.

ELatè amplèque nunc sentiant Pæoniæ mulieres, illaque præclara facinora facientes magnos sibi spiritus sumant, quod vno tempore partim capite urnam aquæ plenam ferant, ita ceruicem erigentes, vt ipsis ingredientibus immota urna permanens nulla inclinatione propendeat, partim infantem puerum è sinu suo appensum lactent, simul & habena in brachium inserta mariti equum ad aquam ducant, simul & manibus linum neant. Darius magna admiratione affectus est, cum procerâ statura & formâ præstantem Pæones sororem suam eo modo quo antè dixi exornatam Cyro adduxissent, vt ex eius cõspectu Darius sub iugum

suum mittere Pconiam aggrederetur, studio adductus tam operose nationis : verum quantum ad gressum prestantior Pconibus mulieribus est canicula. Cum enim venabatur, quamvis ventrem ferret, leporem cepit, eaque iam capta preda statim domino cedens secessit, atque quam mox novem catulos peperit, quos aluit postea. Quod si Aegyptij eodem magnificentius sentiant, quod eorum uxores a partu statim e lecto surgunt ad obeunda domestica munia ante dicta canis factum audientes remittant spiritus inflatos, animique elationem comprimant.

De canum vigilantia.

CAP. XIII.

DE mulo supra etatem suam laborioso, simul & de cibo publico ei ab Atheniensibus decreto, cum Aristoteles meminit, tum verò nos quodam loco commemorimus. Quod canis vigilantiter quoque & fortiter non modo pie & humaniter Athenis fecit, non alienum est consuetudine nostra, institutoque opere declarare. Sacrilegus primum observato tempore intempesto, cum dormientes arctissimus somnus complexus esset, de multa nocte intra Aesculapij templum ingressus est, deinde ut permulta donaria ex æde surripuisset, re iam, ut putabat, confecta, discessum parabat. Excubitor canis intus aduigilans ad templi custodiam, editimis qui noctu ad sacras edes vigilias agebant, multo vigilantior expilatorem, direptoremque insequeretur,

sequebatur, quam maximè posset expilationem direptionemque; horribili fremitu suo predicans. Fur primum saxis lapidatione facta, canem appetebat: deinde ubi is latrare non desisteret, illum allicere conabatur, panes & offas canum illecebras obijciens: verum custos incorruptus canis, vel fur cum evasisset in domum suam, vel cum inde exiret, se illi implacabilem, inexpiabilemque præbens, furem latrare non desinebat. Tandem intellectum est ubi canis esset, ac simul animadversum quæ ornamenta deessent: is ex hac canis vociferatione esse, qui tale furtum fecisset, in Atheniensium suspicionem adductus est, atque ut verberibus & tormentis in eum quæsiuissent, totam rem cognoverunt. Itaque ex lege hic capite damnatus, extremum dedit supplicium. Cani vero cibus publicè præbitus, & publicæ curæ, ut fides custos habitus est: nempe qui editimorum nulli inferior vigilantia fuisset, fide etiam superior.

De naturali medicina quam capræ sua sponte noverunt.

CAP. XIII.

Caliginem oculorum, quam suffusionem medicici appellant, caprinum pecus probe curare scit, cum enim conturbatum oculum & non probe affectum ad videndum sentit, eum ad rubi spinam & admouet, & reserandum permittit, hæc ut pupugit pituita statim euocatur, nullaque pupille

lesione facta videndi vsum recuperat, neque sanè hominum sapientia ad faciendam sibi medicinam eget, ac potius huiusmodi curationem homines ab ea didicisse existimantur.

De elephantorum amore erga filios suos.

CAPVT XV.

Elephantorum flumen transmittentium minores natu sese traiciunt primi: hi verò qui sunt confirmata etate iam grandes, fluctibus obruuntur, duntaxat promiscidibus extra aquam eminentes; teneros vero pullos dentium proiectorum eminentia matres ferunt, ac simul tanquam vinculo promiscide illos complectentes, transuehunt: tum iuniores, vel labores, vel pericula suscipiunt, & antecedentibus etate, de cibo & potione concedunt, propter obseruantiam per quam cultu quodam & honore natu maiores dignandos existimant. Nunquam enim neque ex senectute infirmum, neque cum qui morbo teneatur, sui gregales deserunt: sed & fidiissimi ei permanent, eiusque cum ceteris in rebus student incolumitati, tum verò etiam si ipsi insectatione vrgentur, pro eo propugnant, & saucios, & fessos curant, ac integri, à vulneribus hastas, & iacula è corpore sauciorum, tanquam chirurgi periti extrahunt, vt ne homines quidem scientius pullos suos, adhuc à partu recentes, nunquam deserunt: at sanè illis à periculo tuendis constantissimè permanent, priusque animam amittunt, quam suos

suos catulos deserant. Nobis pueris vetula, cui Læ-nilla nomen erat, nō solum nobilis mulier, sed etiam nota apud omnes erat, dōque ea fabulam ex senibus audiui tum peruagari, illam cum seruo, quem ardentissime adamaret, stupri cōsuetudinē habuisse, & suorum flagitiorum maculis liberos suos affecisse, hi enim ex ordine senatorio erant, & iam inde à patre, atque maioribus stirpem generis patritij trahebant. Itaque dolore ex maternis stupris tabescentes, eam cum lenissime submonuissent, ac maxime clam facinoris turpitudinem ostendissent, hæc porro libidine flagrans, simul & ex ea tantum effrenata, vt liberis proprijs amorem suum anteferet: filiorum nomina apud principem detulit, ab eis insidias sibi factas dicens. Is autem suspiciosus & timidus, qui tum imperator erat, calumnijs aures facile patefacere solitus, eiusmodi scelus ab ingenuorum hominum cogitatione alienum facile credidit. ita factum est, vt filij qui nefarium facinus nullum admisissent, indignissime necarentur: mater hanc ex delatione mercedem assequeretur, vt cum seruo licētius stuprum facere posset. Quid igitur aut Medeam, aut Progen Atticam hic commemorare necesse est, cum memorie nostræ exempla inmanitatis proferre queamus?

Quemadmodum ab aquilis terre streps testudines occiduntur. CAP. XVI.

Terrenas testudines à se comprehensas ex alto

deicientes aquila ad saxa allidunt, & ex contrita testudinum testa extractam carnem exedunt conficiuntque, itaque Eleusinius Aeschylus tragicus poeta de vita migrasse dicitur. Cum enim is in saxo sedens ex consuetudine institutoque suo philosopharetur, & scriberet, eius caput à pilis nudum aquila saxum esse arbitrata, testudinem quam in sublime extulerat in idipsum deiecit, & sine aberratione ictum dirigens virum interfecit.

De carulo & alcedine. CAP. XVII.

Carulos senectute affectos alcedines uxores suae in dorso gestantes circumferunt, mulieres contra maritos atate proelectos & praeclare contemnunt, & per adolescentibus adijciunt oculum, tum etiam mariti in foeminas admodum adolescententes veneris insania feruntur, & vetulas aspernantur, à ratione remotius bestijs ipsis viuentes.

De propria vi & natura quorundam animalium. CAP. XVIII.

Hanc etiam vim & naturam quorundam animalium non alienum est explanare, omnis & asinus ineptissimis sunt moribus, & degeneribus animis, hinnuli, cerui, caprae, sylvestres lepores quos ptocas vocant poetæ, à metu timidi existimantur, tum ex volucris passeres, ex aquatilibus mugiles, libidinosus est perdix: clam enim & silentio foeminas dicitur inire, muscae & canes impudentes, atque importuni. Libidinosi cynocephali & hirci

hirci ad res venereas ardent: hos enim cum mulieribus venereo complexu iungi ferunt, & libidinis furore cynocephalos in virgines insanire, & vim inferre. Canes etiam cum mulieribus veneris consuetudinem habere deprehensi sunt. Nam Romæ mulier adulterij accusata à marito fuisse dicitur, adulter in iudicio canis esse prædicabatur. Inter canes cibi nulla est societas, ut persæpe de offe inter se sic lacerent & distrahant, quemadmodum de Helena Paris & Menelaus. Solos vero Mæphitos canes in medium auditione accipi rapinas proponere & communiter viuere, maxime omnium animalium defixis oculis deorum simulachra intuentur. Sues infidi, & iniqui adeo existunt, ut vel sui generis mortuum exedant & conficiant, quod idem faciunt pisces quàmplurimi. Summè impius est equus fluuiatilis, nam parentem suum exest & conficit, impudentes & non facile reprimendi muscae & canes. Lupi natura immanes & crudeles ideo existimandi sunt, quòd inter se vorant ad hunc modum, mutuas sibi molientes insidias. Eos enim ferunt primò in orbem circumagi, deinde excurrere, cum ex vertigine currendi, & caligine eorum aliquis lapsus sit, in eum humi stratum cæteri omnes facto impetu ipsum lamiant. Hoc quidem facere solent, cum venationis facultate destituuntur, ita enim præ fame omnia nugas putant, quemadmodum scelerati homines nihil non præ pecunia præclare

clare contemnunt. Cum cæteris in rebus omnium bestiarum simia peruersissima est, tum peruersior, in his in quibus hominẽ imitari conatur. Cum enim nutricem ex eminenti loco perspexisset puerũ infantem in pelui lauare, & fascias in orbem contrahere, & in arctum ad aquæ expressionem contorquere, atque quo reliquisset loco puerum obseruasset, simul & circa eum ipsum à custodibus magnam introspectisset solitudinẽ, fenestella quæ tum pateret introiuit in domum ad puerum, quem similiter vt factitari à nutrice viderat, ex lecto sublatum integumentis nudauit, & feruidam aquam succensis nimirum carbonibus calescentem pelui afferens in miserum infantem infudit, atque interfecit. Malitiosa etiam hyena & versuta, & ea quam crocutam nominant. Hyena ad stabula noctu profecta humanum vomitum assimulat, eam vt canes exaudierunt sic ad illam ipsam tanquam ad hominem adeunt, ea comprehensos vorat. Callida item crocuta, primùm enim sese in densas syluas occultans, materiarios fabros nominatim inter se appellantes auscultat, illorumque cuiuspiam nomen addiscit, deinde summa humani sermonis assimulatione comparans insidias, quod audiuit nomen humana voce appellat, ad eam accedit appellatus, retro vero illa cedens rursum appellat, idem iterum sepiusque ad humanam vocem accedit, vbi autem eum à socijs seduxit, & iam ab auxiliatoribus nudum

dum cõstituit, correptum interimit, ex eoque quem voce pellexit sibi instruit & conficit cibum.

Leo iniurias sibi illatas vlciscitur. CAP. XIX.
EVm à quo iniuriam acceperit leo, probe nouit vlcisci, & quãuis ex eo ipso nõ statim vltionem ceperit, tanto tamen post iram retinet, quoad penas pro maleficio sibi illato sumpserit: cui rei testimonio est Iuba Maurus, pater illius ipsius qui in triumphum Romam admodum puer ductus est. Is cum aliquando iter per desertam regionem faceret, vt gentem quæ ab se defecisset sub iugum rursus mitteret, è suo comitatu quispiam, cum præstanti nobilitate, tum egregia pulchritudine adolescens rei venatoriæ non imperitus, leonem casu secundum viam animaduersum sagitta appetens, non ab ictu directo aberrauit, quin ei vulnus, non tamen mortem, intulit: vulnere is accepto, statim se subduxit. Tum ille qui vulnus ei inflixisset, vnà cum cæteris discessit. Anno vertente interposito, Iuba rebus, ad quas cum exercitu profectus fuisset, præclare gestis, eadem via regressus est ad eum locum vbi anno antè leo vulnus excepisset. Is sanè & si magna hominum multitudine erat adolescens, ab inuadendis tamen cæteris suum impetum sustentauit: illum duntaxat qui se anno antè lesisset corripuit, & furorem acerbissimum, quem tandiu quàm dixi seruasset, in illum ipsum hominem per adolescentem quem ab alijs internoisset, effudit, ac simul dilacerauit.

laceravit, nec illum quispiam ab hac potuit calamitate vindicare. At gravissima leonis ira perterriti facti, qua potuerunt, fugam quaesiverunt.

Cancrorum diuersa genera CAP. XX.

Varia genera cancrorū audio esse, sunt enim saxatiles, sunt & lutenses: pariunt canculos algæ & harena. Figure ipsorum, & nomina varia multa sunt, sunt qui dromiæ appellantur, id est cursores, quod longè lateque vagentur, nam vno loco stare nesciunt, sed modò circum littora errant, modò longius proficiscuntur. Causa sæpe erroris ut vel in loca saxosa, vel cœnosa perueniant, vel argumentum tantæ errationis, quod plus quiddam assequi cupiant. In Thracio Bosphoro vbi fluctus rapidi ex Ponto deferuntur, & angustijs diffringuntur, ut canculos contra veniētes facile euertere possint, quod ipsum cancri præscientes postquam eò peruenerunt, singuli in sinuoso quodam loco se tenent, simul & reliquos expectant, deinde in eundem locum congregati adrepentes per crepidines præcipites in siccum ascendunt, & fluctuum vim euadunt, iter pedibus conficientes, cum autem hanc violentiam pedibus prætergressi sunt, rursus per crepidines in mare recurrunt.

De canum odio in adulteros. CAP. XXI.

Quemadmodum adulteris obtrectet, & iniuriat Porphyrio, animal etiam prudentissimum, non modo moderatissimum, alibi si bona memoria

memoria sum, me dicere memini. Iam verò caniculum Siculum adulteris infestissimum fuisse auditione accepi. Cum adultera mulier coniugem suum peregre redire audisset, illum qui cum ea stupri consuetudinem haberet in latebras bene penitus, ut ipsa putabat, occultauit: verum & si ex seruis non lautissimi modò, sed & ianitores pecunia corrupti, cum dominam ad occultationē adulterij iuuabant, tum adultero confidentiam ad inferendum stuprum afferebant. Tantum tamen huic mulieri hæc astutia, absuit ad præcauendum, ut certe perparuus canis partim locum illum, quo adulter abdebat, latraret, partim pedibus fores constupratoris, receptatrices eiusque conuelleret, adoriretur, domino ut non mediocri terror inijceretur, ex eoque suspicaretur ibi malum aliquod latere. Quare fores effregit, adulterum comprehendit, qui eo animo cinctus gladio noctem expectabat, ut primò dominum domus interficeret, deinde verò, quam antè dixi uxorem duceret.

Quemadmodum capræ vitant hominis saliuam valentem interficere scolopendras marinas. CAPVT XXII.

Capræ saliuam humanam perniciosam esse noscunt, itaque vitant, quemadmodum nos conamur quæ homini sunt perniciose effugere, veruntamen sæpe imprudens sibi noxia homo haurit, at non item capras saliuam hominis latet, quæ mari-

nas scolopendras potest interficere. Postea verò quàm capra proxima est vt iuguletur, non amplius cibum attingit ac nimirum indignum putans se in extremo ouili pecoris agmine incedere, gregem quidem antegreditur, at ipsam hircus barbæ fiducia antecedit.

De ouibus.

CAP. XXIII.

OMnium maxime animalium oues ad parandum faciles sunt, etenim ad verba pastorum obediunt, & canibus obtemperant. & capras sequuntur, simul & inter se amant, luporum invidijs minus idcirco patent, quòd non ita separatim à reliquis errant, quemadmodum singule capræ à gregalibus suis segregantur. Arabes dicunt ouium greges apud se musica plus sane quàm cibo pinguescere, sale delectantur, quod eiusmodi cibus potitionis desiderium mouet: neque etiam ignorant Boream & Austrum non minori esse sibi adiumento quàm arietis concubitus ad conceptionem sint. Ctesias ait apud Indos ouille caudæ latitudinē cubitalem esse. Alexander Myndius dicit in poto amarissimo absinthio pingues fieri, qui ouillam lanam pexerit, atque ex ea vestem confecerit, scabiens, vt ferunt, procreabit, ei qui ea vestietur. Atque vt Boreas concipiendis maribus sit idoneus, sic foeminis Auster præclare tenent, perindeque vt vel hac, vel illa prole sit opus dum ineuntur, aut in hunc, aut in illum ventum spectant. Achilles ad comburendum socium

in rog

in rogis iacentem, prece, obsecrationeque humili & supplice vti, tum vt Iris ei ventos imploraret, & ipse quoque aduenientibus sacrificium tanquam premium polliceretur, necesse habuit. Neoclis filius ventis sacrificare Atheniensem populum docuit, oues non item: at verò ventos ministros conceptuum sua sponte & non appellatos, & promptos habent, ad quos periti pastores eas dirigunt. Cum enim Auster flat, tunc vt foeminae, proles numerus, ouibus arietes admittunt.

De canum rursus beneuolentia. C. A. XXIII.

Cum Icarium occiderunt affines eis qui vinum biberunt, & in somno ceciderunt nullo modo scientes esse factum multam mortalem, sed somnum & capitis tyandinem, tum Dionysio volenti auxiliari primo agricolæ suarum plantarum Pithius respondit, si vellent assequi salutem, Icario sacrificarent, & Erigone huius filie, & cani decantato, propterea quòd propter exuperantiam amoris in suam dominam ipsi superuiuere nolisset.

De cancri lutariis.

CAP. XXV.

Cancrorum genus est lutarium appellatum, colore alijs albidius spectatur. Hi in luto nascuntur. Cum incessit eis timor, humo se excitant: habent enim hi paruulas pinnas, quibus quidem subleuantur, sed his gradientes vt minimè necesse habent: cum autem iniectus eis est metus, non nihil in his subsidij habent: non tamen admodum firmi, enim-

p

vero comprehenduntur, quòd sursum subuolare non queunt, quidam eos comedunt, & ex coxarum vertebri laboranti remedio esse ferunt.

De cancellis & turbinibus. CAP. XXVI.

A Conchis quidè inopes, & nudi primum cancelli nascuntur, deinde eas tanquam domicilia ad habitandum deligunt: cum enim vacuas & inanes offenderunt còchulas purpure aut turbines, primò intra eas ingrediuntur, deinde cum in amplio rem magnitudinem excreuerunt, quàm ipsi ut capi queant, in testam laxiorem tanquam domum alteram demigrant: neque modò in supradictarum conchas immigrant, sed & in permultas alias vacuas transeunt, & amplio rem nacti ea tanquam maiore domicilio gaudent. Turbines regem habent, cui se faciles ad obtemperandum præbent, rex non modò magnitudine præstat, sed longè etiam & multum pulchritudine cæteris omnibus antecellit, quòd si commodum ei videatur demergi, hoc quidem ipsum primus facit, sin emergere idem incipit, itèaque si commigrandum sit, ipse primus tentat, cæteri subsequuntur. Quicumque hunc regem ceperit, bene rem geret, omniàque ei commodè cadent. In vrbe Byzantio drachma Attica ei qui hunc comprehenderit præmium proponitur.

De echinis pifeibus. CAP. XXVII.

Turbo & tempestas ad terram echinos allidens è mari funditus in aridam expellit, huius

eius periculi metuentes, cum sentiunt mare inhorrescere, & ventorum accēbitate procellas cieri, suis spinis lapillos ad gestandū faciles tollunt, ut libramentum, ac firmamentum habeant ad euertendum opportune periculum à quo sibi timent.

De purpura. CAP. XXVIII.

Purpura vehemèter edax est, longam linguam habet, ea attrahit quæ comedit, eadem etiam capitur. Capiendi modus eiusmodi est, Paruam nassam densò contextu, exiguis maculis purpurarū piscatores contextunt, intus in media nassa turbo piscis illecebra appenditur ad eas alliciendas, purpura maiorem in modum linguam distendere contendens eo pertinere, & Strombum ipsum assequi conatur, & ne ab esca quam ligurit aberret, omnem eam necesse habet exerere, itaque ipsam eatenus exprimit, quoad intumescētem retrahere non quit, vnde fit ut eam piscator liguritione irretitam comprehendat.

De scolopendra & vrtica. CAP. XXIX.

Scolopendra marina terrestri perquam similis est, quam primum ut homo contigerit, statim pruritu mordetur, & simili, atque is qui ab vrtica terrestri pungitur doloris sensu afficitur. Pisces item vrticæ pruritum mouent, & vredinem concitant, sed non tam acrem quàm centipeda. Post æquinoctium vrticarum genus esculentius est.

De amore canū in nutritios suos. CAP. XXX.

Canum proprium in altiores suos beneuolentia, illud de viro Colophonio testatur. Is ad auidinas proficiscens vti quaedam ibi emeret (nam eius in mercaturis faciendis versabatur industria) pecuniam, seruum, & canem suum accepit, ac quidem seruus qui eam ipsam pecuniam ferebat, cum vix aliquantum processissent, ad deiciendam aluum ex instituto itinere diuertit, quem secutus est canis, seruus postquam necessitati dedisset operam, è terra marsypium tollere oblitus discessit. At verò canis ibi remansit, marsypio incubans, deinde simul vt ad emporium dominus & seruus venissent, re infecta, cum nummi eis abessent ad emendum, eadem via qua profecti fuissent reuersi sunt, atque cum eò venissent vnde prius ille diuertisset de recta via ab itinere suscepto deflexerunt, eodem vbi sane nummos seruus reliquisset, vbi canem marsypio incubantem prae fame vix spirantem offendunt, qui vix dum viderat dominum & cōseruum suum cum à marsypio se remouens, vno eodemque tempore & custodia, & vna excessit. Non igitur Argus canis fabulosum poëma erat, ò diuine Home, si quidem eadem acciderunt cani suprascripto.

De fuga elephantorum, atque vt sunt leonibus formidabiles. CAP. XXXI.

Cum à venatoribus elephantum tanquam milites in bello, funduntur & fugantur, non alij ab

ab alijs separatim, sed omnes simul & communiter in fugam se dant, ac simul inter se prementes ad gregales suos adherescunt, horum autem qui iam sunt firmata & integra etate, reliquos sic circumcludunt, tanquam pugnacissimi propugnatores totum agmen circummuniunt, qui verò longius sunt etate prouecti, atque matres sub se quæque suos pullos ita occultantes, perrarò hi paruuli vt videantur, subtermedium obtinent locum. Quod si hos ipsos sic frequentes coactos leones perspiciant, alij aliò in fugam tanquam humili, ab elephantis sibi incredibiliter timentes, sese in fugam coniungunt: & tametsi antea formidabiles, maximos terrores adferebant, & vel solo conspectu denuntiabant, ex horum tamen aspectione exterreantur: nunquam verò elephanti ab reliquorum agmine secernitur, nisi aut filiorum suorum aut egrotantium causa: pro his nimirum nihil non moliens inexpugnabilis manet. Contra omnium ferarum venena remedium est elephanti adeps, quo si quis inungatur & nudus, contra efferacissimas bestias procedat, illæsus discedet. Arietis autem cornua & suis grunitum horrescunt.

De amore elephantorum erga nutritios suos. CAP. XXXII.

Cum Porus Indorum rex, in prælio, quod cum Alexandro cōmiserat, multis telis confixus esset elephanti quo vehebatur, & si sane multis

etiam ipse sagittis vulneratus erat, defixa tamen in corpore Pori tela, leniter & cautè promuscide extrahere non prius destitit, quàm dominu intellexisset ex redundãri sanguinis profusione, debilitari & evanescere. Itaque leniter & sensim se inflexit, vt ne ex alto decidens, Pori corpus graui casu affligeretur magis. Cùm autem Pyrrhus Epirotarum rex ad Argos occubuisse, in eo conflictu elephantus fuit qui sessorem suum tantopere amaret, vt non prius (quamuis auriga iam cecidisset) currere omiserit, quàm suum nutritium ex hostibus & seruasset, & intra fines amicos reportasset.

De canum rursus amore singulari in dominos. CAPVT XXXIII.

CVM Hircanis & Magnesijs canes quasi societatem bellorum gerendorum inire solebant, hisque maximo ad bella inferenda, adiumentum erant. In pugna ad Marathonem commissa cuiuspiam Atheniensis canis, summa contentione illi tulit auxilium, ac simul ex ea actione vterque in varijs scripttionibus honoris memoriam consecutus est. hoc sane admirabilis canum amoris exuperantiam declarat. Cum Polus, cuius dum viueret munus erat tragedias agere, animam quoque egisset, & antiquo more cremaretur, canis eius alumnus in medios rogos sese immittens, viuis vnà cum alatore suo exustus est. Rogo etiam eodem in quem

Mentor

Mentor impositus fuisset, huius canes voluntariam mortem sibi consciuerunt. Vt verò Theodorum saltatorem sui propinqui, in sepulchrum imposuissent, eius Melitensis catellus, vltro seipsum in cadaueris tumultum iniiciens, pariter cum domino humatione & sepultura affici voluit. Natio Aethiopum est, quæ canes, & habet regem suū, & illius etiam appetitui paret, si adulatur, eum non iratū esse credunt: si latrat iram agnoscunt, tum etiã vellicationes, vlulatus, discursus coniectantes, ei obtrèperant.

Quòd ceruæ feminae cornua non gignunt.

CAPVT XXXIIII.

QVI dicunt ceruam cornua non habere, non verentur contrarios testes. Primum Sophoclem dicentem ad pastiones quædam cornigera cerua ab altis collibus serpebat, & rursus terrebat ceruas cornigeras: hoc quidè Sophocles in Eleadis. Euripides verò in Iphigenia, Ceruam cornigeram dabo manibus Achæorum, quam simul cum puella iugulabunt, idem Eurixides dicit in Timenidis ceruam cornua habere. Venit ad ceruam aureis cornibus armatam. Thecaus ipse poëta canit aures cornibus prædictam ceruam agentè, & Anacreon in fœmina veluti hinnulus lactens in sylua, à cornigera matre relictus terrebatur.

De canū rursus beneuolentia. CAP. XXXV.

ILlud etiam est argumèto summe beneuolentiae canum in suos patronos: nam cùm Polus tragedi-

diarum actor mortuus esset, & iam cōbureretur, eius canis domesticus in rogum insiluit, & unā cum domino se ipsum combussit, similiter cū Mentor deflagraret, eius canes simul se exusserunt voluntarij. Theodorum fidicinem præstantem in tumulum propinqui imposuerunt, ranis Mælitens in ipsius sepulchrum se ipsum projecit, & simul sepultus est. Audio esse Aethiopum gentem, cuius rex est canis, & huius parent affectui: nam cum adulatur, sciunt esse non iratum: cum latrat, eius iram intelligunt.

De benevolentia anseris & elephantii.

CAPVT XXXVI.

Cum Lycadem peripateticum altorem suum anser tantopere amaret, ut & cum ipso simul ambularet, & cum ille sederet, hic quoq; ab ambulando conquiesceret, & ipsum nunquam relinqueret, eum ipsum non minus ambitiose quàm aut fratrem aut filium sepulturae honore affecit.

De mulo. CAP. XXXVII.

Malitiose factum muli Thales Milesius manifestò deprehensum ingeniose admodum ultus est. Cum enim ille sale onustus fluvium aliquando transmitteret, vsu forè euenit ut & caderet, & sarcina euertetur, sal autem aqua perfusus liquefieret, is ex eo quòd iam ab onere solutus & liber factus esset, magnam letitiam voluptatēque cepit, & simul ut quantum inter laborem

& otium interesset cognouisset, in reliquum tempus fortunam sibi iam magistrā statuens, quam primò labē & casum inuitus fecisset, deinde summa cum voluptate prudens & sciens admittebat: hoc quidem ipsum Thales ubi intellexisset, sapientia viciscendam illius malitiam arbitratus, pro sale cum spongijs & lana onerari præcepit. Mulus instructarum sibi insidiarum ignarus, ex veteri consuetudine cecidit, cum autem aqua completum onus esse grauius sensisset, atque astutiam in detrimentum sibi uersum percepisset, ex eo tempore sine fraude & molestia flumina transiens ab omni lapsu tibias sustinebat, & salem ab eo incommodo integrum conseruabat.

De elephāto mulieris amatore. C. A. XXXVIII.

In Antiochia, Syriae vrbe audio cicurem elephantum fuisse, huncque dum ad pastiones iret, mulierem corollas vendentem cum quā suauissime aspexisset, tum verò etiam quā libentissime in illius conspectu acquiescisse, atque huius faciem promuscide tersisse, suauiterque contrectando illi blanditum fuisse; mulierem vicissim ex suo artificio illecebras amatorias, corollas videlicet ad tempus ita contextuisse, ut quotidie illi quidem sumere operæpretium, huic verò etiam opus largiri esset. Postea autem quā mulier excessit è vita, elephantus nec pristinae consuetudinis compos, nec quam amaret amplius mulierem videns, tanquam amans

qui amasiam amiserit, sic eam desiderabat, animoque incitabatur, ac qui ante mansuetus fuisset, humanitate expulsa, feritatem induebat, tanquamque homines ex tristitia, ac mœrore laborantes de potestate animi exeunt, sic is furens ferebatur. Mulieris forma hoc animal capitur, atque hebescens ad eius pulchritudinem, remittit furorem animi sui. Riualetm vero fuisse in vrbe Alexandria elephantum ferunt Aristophanis Byzantini, de quadam muliere coronas texente. Omnia bene olentia amat, vnguentorum & florum odore permulcetur.

De religione elephantorum. CAP. XXXIX.

Ex orientem solem elephanti venerantur, pro muscidem, tanquam manum aduersus solis radios alluantes. Itaque hos ei charos esse & egregie diligere Philopator Ptolemæus testis est nobis locuples. Is sane post partam victoriâ eius belli quod cum Antiocho gessisset, cum quàm gratissimus aduersus solem, quem deum existimabat, esse vellet, proque victoria ei gratias persolueret, tum alia magnifica sacrificia fecit, tum verò quatuor elephantos, bene magnitudine grandes, existimans se sic Deum religiose colere, primum immolauit: deinde cum in somnijs minis Dei percussus fuisset, ob inuisam numini talem hostiam; religionis metu permotus, pro immolatis exere quatuor elephantos in honorem solis excitauit: hoc ut supplici facto hunc sibi placatum efficeret. ergone Deum elephanti ve-

neran

nerantur? homines autem rationis participes, sitne Deus necne sit, dubitant: tum si sit, humanas ne res curatione, & administratione dignetur.

Ibis non sordidam aquam bibit & de elephanto. CAP. XLI.

In Aegypto sacerdotes non omni aqua se aspergunt, sed ea duntaxat ex qua ibim bibisse credunt, nam plane sciunt hanc nunquam solitam esse bibere aquam sordidam. Elephantos auicio in vulneratos leniter velut chirurgos manu extrahere tela, & hastas ex vulneratis. Gaudebat Pyrrhus cum audiebat se vocari aquilam, similiter Antiochus cum se accipitrem appellari percipiebat. Varia hæc quidem & congesta dicentur, sed tamen ab homine docto non indigna.

Quemadmodum taurus, equus, ceruus Mithridatem amauerint. CAP. XLII.

Mithridatem Ponticus cum somnum capiebat sui custodiam corporis non modo armis & satellitibus, sed & tauro, & equo, & ceruo, quos mansuefactos habebat: hi enim ad custodiam dormientis Mithridatis aduigilantes si quis accederet, celeriter ipsum ex respiratione sentiebant, atque ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria voce Mithridatem e somno excitabant.

Ferarum bestiarum filij diuersis nominibus appellantur. CAP. XLIII.

Ferarum bestiarum filij diuersis nominibus appellantur.

pellantur, & earum pleraque duplici nomine nuncupantur. Leonum prolem catullos & leones appellari testatur Aristophanes Byzantius, pardalium filij catuli etiam appellantur, & arceli: sunt tamen qui dicunt alterum genus pardalium esse arcelos, at thoum solummodo catuli solent nominari, & tigrum similiter & formicarum, & pantherarum, videntur etiam lyncum filij similiter appellandi, In lasi nuncupatis dithyrambis sic inuenitur, catulus dictus filius lincys, simiarum audio catulos dici eosdemque pithecides, bubalorum pullos, & orygam si audias ne mirere, idem ille Aristophanes Byzantius dicit canum & luporum scylaces posse vocari, atque etiam luporum posse appellari lycides, ut confirmata aetate recte vocaretur manolycus, leporum, lagides vocantur, at qui confirmata aetate sunt, ptocas vocare solent poëtae, Lacedaemonij vero tachinas appellant, vulpium vero filij alopecides dicuntur, at ipsa mater vocari potest cerdo, & scaphora, & scindacus, aprorum vero filij molobria nominantur, audias etiam hipponactem & ipsum suum molobritē nominari alicubi, vocantur vero etiam suum monie quidam, dorcadum vero xorca & proces solent appellari, histricum & huiuscemodi filij obria appellatur, & meminisse Euripides nominis in tragœdia inscripta Peliassi, & Aeschylus in Agamemnone, & piscatoribus foetus qui adhuc in ventre sunt vocant embrya

brya, etiam auium & serpētum & crocodilorum, quidam embrya etiā psacalos vocant, ut sunt Thesali. Teneras vero auiculas pullos, & ortalichos, gallinarum vero filios alectrides vocant, & anserum chenides, & chenolopocum chenolopicides, & eiusmodi similiter formantur, Achaus tragœdiarū poëta pullum hirūdinis moschum nominauit.

Quemadmodum beneuolē affectus est in bene de se meritos leo. CAP. XLIII.

Probitatem quae beneficium agnoscat animalibus rationis expertibus inesse sine ulla ingenuarum artium doctrina & sapientia, quam circulatores philosophiae quidam se excogitasse gloriantur, illa quae mox dicam argumento sunt: cum enim à senatore Romano seruus cui nomen Androcles erat, aufugisset, quia facinus quodpiam nefarium (id vero quale fuerit ignoro) admisisset, & vero in Aphricam venisset, relictis urbibus in desertissimam processit regionem, ibique cum ardore solis torreretur, speluncam subiens, ab aestu quiescebat: haec autem spelunca leonis erat cubile. Postea autem quam ex venatu leo summo cum dolore quo laborabat ex pede transfixo stirpe à summo praecuta reuertisset, atque in iuuenem qui intra specum abdebatur, incidisset, ipsum leniter aspexit, ac blandiri coepit, pedemque porrexit, & quo ad poterat sibi stirpem extrahi rogabat. Ille primo, & si mors illi necessaria erat, ab eo pertimuit, deinde postquam

postquam mansuetam vidisset beluam, & pedis morbum cognouisset, tum id quod pedem vexaret, euellit, tum vero dolore liberauit. Qua curatione leo delectatus, illum hospitaliter & amicè tractando, & quæ venaretur cum illo communicando, præmium salutis persoluit. Is quidem incoctus, ut leonum mos fert, pascebatur: ille vero assis vescebatur, communiq; vtriusque mensa secundum suam quisque viuendi rationem utebatur. Itaque totum triennium ibi Androcles ætatem duxit. Cum eiusmodi habitationis illum tederet, iamque solitudinibus eius animus expleretur, à leone discedens, vagari cœpit: cumque vbi esset, intellectum fuisset, comprehenderunt eum, vincitumque Romam ad dominum miserunt. Hunc dominus tum de his quæ admisset facinoribus reum facit: ita factum est, ut is sic capite damnaretur, ut distrahendus bestiis daretur. Tum vero ille Libycus leo forte captus fuit, & in theatrum immissus, simul & eo ad pereundum coniectus est homo leonis aliquando hospes, & conuictor. Primum quidem seruatorem suum non recognouit: leo contra statim hominem diuersorem suum agnouit, suauitòrque blanditus est, & totius corporis inclinatione ad pedes hominis se abiecit. Androcles tandem suum hospitem recognouit, & leonem tanquam peregre venientem amplexatur. Interea pardalis Androclẽm cum inuadere aggredere, leo illum, qui videlicet

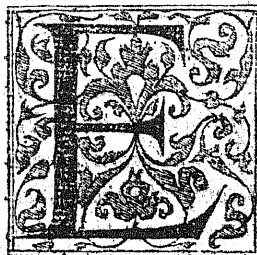
ei aliq

ei aliquando salutem attulisset, ab huius laniatu seruauit, illamque lacerauit. Spectatores, ut par erat, incredibili tenebantur admiratione. Qui autem spectacula præbebat, Androclẽm accersuit, ab eoque totam rem cognouit. Inde primò rumor in multitudinem affluxit, deinde re cognita, populis clamorem sustulit, cunctusque concessus multiplicem plausum dedit, homini ipsi, & leoni esse largiendam libertatem.

AELIANI LIBER
octauus historia ani-
malium.

De Indicis canibus.

CAP. I.

Hinc Indicarum rerum scriptis, de his quæ subsequuntur docemur, canes feminas multo generosissimas, tum ad inuestigandas ferarum sagacitate præstantissimas, tum vero ad cursum velocissimas in loca vbi rigidibus est habitandi consuetudo, venandi rationibus eruditi, perductas, ut primum ad arborem alligarunt, ac eamque, ut vulgò dicitur, iecerunt, discedunt

dunt. In has autem tigres incurrentes venationis inopia ex fame laborantes lacerant. Si autem ad libidinem inflammati, & cibo completi sunt, cum canibus complexu venereo iunguntur, namque illi quoque cum sunt exsaturati, venere[m] meminerunt. Ex hac quidem tigridum cum canibus, tigris qui non generatur, sed semen ad deteriorem delapsum, maternum genus referens, canis efficitur. Ij canes tigride patre nati, ut vel cerui, vel apri venatum præclare spernunt, sic cum in leones incurrun[t], gaudio vehementi exiliunt. Summa Indus nobilitate homo Alexandro Philippi regis filio, horum roboris canum, sic periculum fecit, ut primo ceruum emitteret, canis ex eo loco, ubi quiescebat, eum despicatissimum habens, nihil se commouit, deinde ad aprum dimissum, quemadmodum affectus fuerat, in ceruum immotus permansit, tum vero ubi rursus immisus fuisset, atque hunc, atque alios despicatui ducens, ab eo inuadendo se tenuit, ad extremum hic leonem quem protulissent in medium, ut vidit, cum ira exarsit, ac profecto tanquam iustus hostis in certamen descendisset, sine mora intrepidus inuasit, atque acerrima comprehensione, leonem constrictum tenens, illius fauces premebat, & suffocabat. Tum Indus qui hoc spectaculum regi præbebat, qui que probe sciebat eius robur animi & constantiam, primum huic caudam abscindi iussit, is præ ipso leone, quem mordicus tenebat, sibi caudam

caudam facile abscindi patiebatur, deinde etiam crus unum suffringi imperauit. Is vero æquè ut à principio vrgebat, & perinde nihil remittebat, quasi alienum crus, & ad se nihil pertinens suffringeretur. post alterum, unde quoque is nihil commotus arte tenebat, tum tertium incidi præcepit, is similiter ut antè nihil se relaxauit à retinendo leone: tum etiam quartum crus abscindi voluit, is nihilo remissior factus, nihilque minus leonis retinens maximo robore ad eius perniciem incumbebat. Denique & si caput à reliquo corpore abscisum erat, illius tamen dentes, ex illa leonis parte, in quam primum defixi fuissent, pendebant simul, & quamuis is qui eos in initio defixisset, iam mortuus esset, eius tamen ipsius etiam nunc ex leone appensum caput sublime ferebatur. Hic cum Alexander non mediocri dolore afficeretur, ipsius admiratione virtutis obstupefactus, quod is qui tale virtutis experimentum dedisset è vita, quam ex robore animi cedere maluisset. Quare Indus videns Alexandrum ex huius casu dolorem non mediocrem cepisse, quatuor canes huic simillimos illius donauit: ille cum grato & iucundo animo eos munere accepit: tum vero eum ipsum qui dedisset tanto pretio, quanto par esset præstantissimum regem, remuneratus est. Itaque horum quatuor munere Alexander ex memoria dolorem quem ex primo suscepisset, deponuit.

De fide quam venatoribus canes in venando seruant. CAP. II.

OMnis canis venaticus ex eo quod ceperit feram, non mediocri voluptate afficitur, & tanquam premio, si dominus ei permittat, sic ea capta vititur. Si quidem non conceditur, bestiam seruat, quo ad venator aduentarit, de totaque captura pro suo arbitratu statuerit. quod si mortuo vel apro vel ceruo incidit, non attingit quidem nec enim alienis se laboribus adscribit, nec quæ ad se non pertineant, sibi assumit: ex quo apparet emulationum virtutis natura eum non expertem esse. nec enim carnes querere, sed victoriam amare videtur. nec iam alienum est explicare, quid usu venandi peritus canis agat, in eo ipso temporis articulo, cum venator longo venatoris vinculo alligatus. Antecedat, & silentio odoratur simul, & quandiu nulla ei præda occurrit, ante venatorem præcurrit, quia suo sensu narium acerrimo ad sensum venationis percipiendum habilior existat, atque alacribus & promptus ad inuestigandum naribus magnos venandi processus efficiens, venatorem ad pergendum ire ulterius attrahit, & allicit. Si verò vestigia deprehenderit, & quodam bestie sensu afficiatur, hic se subito retinens, sistit pedem, & quod venationis proventus prope sit, gaudio perfusus venatori blanditur: eò ille cum proximo accessit, eius osculatione pedum, & complexu inuitat ad prædam.

ac

ac simul ad institutam venationem incumbere perseverat, & pedetentim usque eò procedit, quoad ad cubilis locum peruenerit, quem ultra non progreditur: quo animaduerso canis dux, propria venatorum significatione prædam adesse, his qui retia ferunt denuntiat, hi autem retia circumijciunt, canis intelligens voce opus esse, ad excitandam feram, latrat, ut ex fuga in casses incidens comprehendatur. ex hac porro capta, canis quemadmodum viri, qui ex pugna victoriam retulerint, sic exultat letitia, triumphat gaudio, & quasi vitulatur. hæc de captis apris & ceruis agunt canes.

Parem gratiam delphini referunt bene de se meritis. CAPVT III.

AD referendam gratiam delphini hominibus iustiores sunt, cum tamen lege Persarum, quam laudibus tollit Xenophon, minimè teneantur. Cæranus sic nuncupatus, natione Parus, à piscatoribus delphinos ad Byzantium captos argento redemit, & liberos dimisit: ex ea libertatis largitione hanc collegit gratiam, ut naue quam viris (sicut in sermonem hominum venit) Milesis vectoribus plenam duceret, in medijs angustijs. Parij maris funditus euersa, & vectoribus naufragio perditis, illum ipsum delphini ex hoc periculo seruauerunt, eique ad parem gratiam

q 2

cum beneficio quod priores ab ipso accepissent, persoluendam satis fecerunt: quod quidem ipsum saxum nomine Ceranium, quo ipsum exposuerunt facile ostendit. Itaque postea Ceranium mortuum secundum mare illud cognatione ei proximi sepultura affecerunt: quod quidem ipsum, ut delphini senserunt, frequentes tanquam ad iusta funeri persoluenda ad litus conuenerunt, & quoad pyra arderet, tandiu sicut amicis amici fidi permanserunt: deinde restincto rogo discesserunt. non item certè homines ac potius viuos colunt, & eos quidem diuitijs diffuentes, & opibus. Contra vero ab ijs defunctis & si iustis exequiarum carent, se totos auertunt, ut ne gratiam pro beneficijs, quibus ab eis dum uiuerent, affecti fuerunt, persoluant.

De piscium mansuetudine & de murena.

CAPVT IIII.

Pisces ad hominum consuetudinè mansuescunt, & cum appellantur intelligunt, & è manu largientium cibos capiunt, ut anguille in sacra Arethusæ, murena Crassi Romani omnium prædicatione celebrata sic in auribus, & gemmis distincto monili tanquam sane eximia formæ pulchritudine puella ornabatur, & appellantis vocem Crassi agnoscebat, atque ad eum adnatabat, cumque quippiam ei porrigebat, gaudio exiliens prompto, & parato animo accipiebat. Hanc ille mortuam fleuit uerius, atque honore sepulture affectit, at enim cum ali

aliquando asperè & acerbè Domitius in hunc dixisset, stultè Crasse murenam fleuisti mortuam, ad hæc respondens Crassus, Equidem inquit, de bestie morte fleuisti, tu uero nullos ne ex trium quidem uxorum interitu quas ad sepulturam dedisti, luctus percepisti. De crocodilis hanc etiam auditionem ex Aegyptijs accepi, sacros esse & mansuescere, & à ministris se facile contrectari sustinere, & sibi frustra esculenta in dentes insita extrahentibus patulum os præbere, atque antiquiores & præstantiores diuinatione pollere Aegyptij ferunt, idque Ptolomæi testimonio comprobant: eum sane cui ex crocodilis antiquissimum & præstantissimum appellaret, non exauditum fuisse, cum cibaria ei comedenda obiecisset reiecisse, inde sacerdotes collegisse ex Ptolomæo, iccirco crocodilum quod eum vicinum ad moriendum prænosceret, cibum capere noluisse.

Ut Lycij populi diuinant per pisces. CAP. V.

Avibus quosdam diuinare audio, & aues obseruantes examinare volatus ipsarum & sedes, & celebrantur in hac sapientia Tiresias, Polydamas, Polyidos, & Theochlymenus, & alij multi viscerum positiones & naturas cognoscere optime nouerant. Audio etiam esse qui farinis diuinent, & cribris, & caseolis; accepi etiam inter Myram & Phellum oppida, esse vicum nomine Scyrham, in quo diuinant quidam ex piscibus, &

sciunt quid sibi velit piscium vocatorum accessus
& recessus, & cum pisces non audiunt vocan-
tem, quid significant, & cum multi accedunt,
quid demonstrant, quid item cum saltant, cum
mortui fluitant, quid cum cibum capiunt & rur-
sus quid cum non capiunt ostendant.

Quenam facile capiantur à quibusdam.

CAPVT VI.

Nullo negotio lupi asinos comprehendunt, &
facile è vita tollunt meropibus apes, & hi-
rundinibus sicadæ sunt faciles capti, à ceruis ser-
pentes expedite capiuntur & interficiuntur, par-
dalis cursus celeritate cum alia pleraque assequi-
tur, tum verò maxime simias exceptat.

Quemadmodum bestia quædam sine mor-
tu mortem inferunt. CAP. VII.

Megasthenem audio dicentem in mari Indico
quendam pisciculum nasci, eumque quoad
vixit in profundo quidem natantem non apparere:
mortuum verò ad summam aquam existere &
fluitare, qui eum contigerit animi defectionibus
primum tentari, deinde obire morte. In libro de the-
riaca Apollodorus ait eum qui chersydrum con-
culcauerit etiam si morsus non fuerit, mortem cum
vita commutare, quod eius tactus quiddam omnino
tabificum habere dicatur: tum ei qui curare &
quoquo modo remedium afferre morienti tentaue-
rit, ex sola eius qui conculcauit tactione pustulas
exoriri

exoriri. Aristoxenus quodam loco dicit, virum
qui serpentem quendam interfecisset, nullo morsu
ab ea affectum ex solo tactu vitam amisisse, illius-
que vestem quam eò tempore cum serpentem in-
terimebat gestaret, non ita multo post putrisse.
Nicander amphibeneæ pellem inquit bacillo cir-
cuniectam omnes serpentes pellere, & alia ani-
malia, quæ etiam si non momorderit sed tetige-
rit, interficit.

Qua ratione se curat & sanat canes. CAP. VIII.

Cum redundantia canis vexatur, herbam in
macerijs nascentem nouit, qua comesa omne
id, quo affligitur cum multa pituita & bile euo-
mit, & valde aluum deicit, sibi que salutem affert
sine ullius medici opera, quo ad expellendam ei bi-
lem nihil ei opus est, quæ nisi curetur rabiem facit.
Lumbricis vexatos Aristoteles ait herbam ede-
re. Si vulnus acceperint lingua huic medicinam fa-
ciunt, vulnerum obligationibus & pharmacorum
temperationibus multam salutem dicentes, atque
ad salutem plagam reducunt. Nec verò canem illa
fallunt, quod & si fraxini fructus ad pinguitudi-
nem perducit sues, tamen sibi dolorem vertebræ
coxarum contrahit, itaque videns suillum pecus
illius fructu exsaturatum ab illo abscedit: contra
autem homines ratione præditi recte admonenti-
bus non obtemperantes perniciosius sæpe rebus im-
moderate abutuntur.

Quemadmodum contra insidias elephantum
se gerunt. CAP. IX.

Insidias quas elephantum venatores instruxerint, non eos facile latent. nam cum ad foueam, quam contra ipsos suffodere venatores solent, proximi accesserunt, seu naturali quadam intelligentia, seu retrusa & abdita presensione, & scientia rerum futurarum, à progrediendo ulterius se sustinent: ac quam mox itinere conuerso, venatores inuadunt, vique & impressione, sese in medios insidiatores incitant, simul & eos euertere conantur, fuga ut salutem contra insidias superiores facti adipiscantur. Id igitur temporis cum atrox pugna, tum verò vel hominum, vel elephantorum cædes, & occisio fit multiplex. huius pugne ratio talis est: Homines quidem eminus hastas & iacula intorquentes, ac collimantes, ictu directo eos feriunt. Contra elephantum, ex hominibus si quem cecidisse animaduertent, statim violenter illum & corripunt, & ad terram à se abiectum, proterunt, & conculant: simul & cornibus (sic enim eorum dentes appellantur) tandiu profligant, quoad miserabili, & referata acerrimis doloribus morte, hunc proiectum affecerint. cum autem huiusmodi animalia inuadunt, tanquam vela ex animi incitatione quam contentissime aures, quas habent patulas, intendunt, & pandunt more magnarum struthionum, que vel dum fugiunt, vel dum inuadunt explicatis alis feruntur.

Itémque

Itémque promuscidibus, sub cornua redactis, & contractis quemadmodum rostra nauium plenissimis velis propulsa, sic elephantum vehementi impressione irruentes, multos mortales funditus euertunt: tumque perinde ut tuba belli classicum sonans, clamores vastissimos edunt. Humi porrò prostratorum, & genibus contritorum, & ossium obritorum, tantus est strepitus, ut vel illinc longissime exaudiat: nec non sepe elisis oculis, naribus distractis, fronte disrupta, facieque forma amissa, non vel à proximis cognatione sibi noscuntur. Iam ex his nonnulli ad hunc modum inopinatò seruantur. Quamuis enim sanè venatorem beluæ cursus celeritate comprehenderit: præ tamen vehementi impetu, hunc transcurrens, genibus in terram precipitibus actis, cornua aut in radicem, aut in quippiam aliud tale compingit: ex quo retinetur, ac vix dum se retraxit, cum venator elapsus iam salutem fuga est consecutus. In hac igitur pugna, elephantum sepe vincunt, sepe item varijs terroribus iniectis vincuntur. Tubarum enim clangor vastum clamorem efficit, ipsique homines armis concrepantes, clypeos videlicet hastis contudentes, & ululatum tollentes, strepitu undique omnia circumsonare faciunt: tum vero partim in terra ignem incendentes, partim in sublime tollentes, ac tanquam fundam contorquentes, partim ignitos torres iaculantes, atque etiam longas faces in ferarum oculos ma-

9 5

gna vi inferentes, & intrudentes, eis hæc omnia ægry intuentibus, timorem afferunt: vnde adeo impelluntur, exterrunturq; vt interdū in foueam, quæ ante declinabant, detrudantur & compingantur.

De serpente qui Aleuam pastorem Theffalum amauit. CAP. X.

HEgemon in Dardanicis versibus de Aleua Theffalo cum amatum fuisse à serpente conscribit, tum Aleuam habuisse comam auream verbis exaggerat, at ego satis habeo dicere eum comam flauam habuisse. Idem tradit in eius amorem insitata magnitudine serpentem, cum ad Theffalicum fontem nomine Hæmonium boues pasceret, venisse, sensimque adrepere, ad suum amatum solitum fuisse, & comam illius osculatione prosecutum fuisse, & faciem linxisse, & venantem multa illi tulisse & dono dedisse, etenim si glauca citharædæ, quam Ptolomæus etiam amaret, amore incensus fuerit aries, & in Iasso vrbe puerum amauerit delphinus, quid vetat serpentem flagrasse amore in pastorem forma præstantem, & cum acres atque acutos oculos haberet, bonum eximie pulchritudinis iudicè fuisse. è natura igitur bestiarum est non modo sui generis, sed etiam alieni animalia modo formosa amare.

De paria serpente. CAP. XI.

PArias seu paruas (sic enim vult Apollodorus), igneo colore est, & magnis est oculis & pulchris

Pulchris & acribus, & largo ore, nihil mordèdo nocet, sed mitis cū sit, deorū humanissimo Aesculapio ipsum cōsecrarunt, & eius ministerio dedicarunt.

Quemadmodum delapfos boues in lacum lupi capiunt. CAP. XII.

SI boui qui in profundā inciderit paludem, lupi interuenerint, extrinsecus terrorem ei iaciunt, eundemque periculi denūntiatione agitant, non extra paludem cum permittentes egredi: quem postquam diu multumque in paludis angustias cōpulsū, & in luto volutatum suffocari coegerunt, maxime omnium illorum strenuus in aquam insiliens, & mordicus bubulam caudam tenens, extra paludem in terram ipsum trahere aggreditur, simul & huius alter caudam apprehendēs ipsum trahit. & secundum tertius, & hunc ipsum quartus hoc idem vsque ad postremum qui extra aquam consistit faciunt, atq; ad hunc modum extracto in aridum boue, lupi explentur & satiantur. Iam verò bouis errantē vitulum per insidias inuadūt, & arreptis naribus trahunt, is contra sese retrahit, & permulta interim pugna editur, dum illi hunc vi expugnare, hic resistere conatur: cum autem hunc tam pugnantiter contra se repugnare perspiciunt, eum obnitentem remittunt, is ex vi retrahendi se, & cōtra eos tergiuersandi, retro versus in dorsum suū recidit, lupi facto impetu eius ventrem lacerant, & distretum exedunt, & conficiunt.

De

De scorpionibus Aethiopicis. CAP. XIII.

IN Aethiopia nuncupatos sibratas scorpions (sic enim ipsos indigenæ nominare solent) audio comedere lacertas, aspides, sphondylas, & omne genus serpentium, horum scorpionum excrementa qui conculcauerit; exulceratur. In Corcyra serpentes procreantur appellatae hydræ, quæ se retorquentes retro versus ad insectantes spiritum malum anhelant & ab impetu suos insectatores reprimunt, ab seseque auertunt. Typhlopæ, quem etiam Typhlenam nominant & cophiam murenæ caput habere simile in sermonem hominum venit, tum per paruulis oculis esse, ex his duobus nominibus alterum ex eo trahit, quod non sint ei oculi probe affecti ad videndum. Cophiæ nomen iccirco habet, quod hebetes eidem aures sint: adeo item dura est pelle, vix ut tandem secari queat. Acontiam aiunt esse chersydrum, propterea quod etiam in arido permultum versetur. hic omni animalium generi insidias molitur. Huius cautio in faciendis insidijs eiusmodi est, ut secundum vias abdite lateat, persæpe etiam correpens in arborem conscendat, ibique sese contortè concludens, & in orbem coarctans, caputque in spiram occultans, ut prætereuntes tacitus ex occulto perspexerit, in id ipsum quod præterit, siue fuerit bestia, siue homo, se iaculetur: nam valet saltu, ut viginti cubitorum spatium transilire queat, protinusque ad ea quæ saltu appetit inhereat.

Quemad

Quemadmodum elephanti fossas transeunt.

CAPVT

XIII.

CVM elephanti fossam transilire non queunt, de his vnus aliquis in hanc sese demittit, & transuersus fossæ stans, partim vacuitatem occupat, partim pontis se vicarium præstat. Ceteri supra hunc gradientes transmittunt, & euadunt, simul & eum, qui pontis loco erat, hoc modo ex fossa conseruant. Superiore enim ex loco qui spîa porrigit pedem, quem is qui infra est, promuscide circumplicat, reliqui autem virgultorum fascies deiciunt, ad quos ille, cum fortissimè, tum cautissimè pedibus aditès, celeri ascensu subtrahitur. Apud Indos tractus est, cui nomen est Phalacrus, quasi latinè caluus: eoque ita appellatur, quod qui herbam in eo nascentem gustauerit, & pilos & cornua amittit. Itaque elephanti nisi cogantur, non accedunt ad locum illum: imò verò prope cum accesserint, perinde atque homines prudētissimi, ab omni illius loci germine refugientes, pedem referunt.

De spongia.

CAP. XV.

SPONGIAM dirigit pusilla bestia, non specie quidem cancro, sed magis araneo similis. neque enim inanima hæc est, nec sanguinis expers, sed partus maris animans, quemadmodum in saxis inmiscitur, & cetera animalia motu prædita sunt, sic hæc ipsa suum quendam motum habet. veruntamen animalculo ad se sensu afficiendæ, & ut sit animata eger: nam

nam propter quandam caritatem ingentem, & mollitudinem pertusam non se commouet, sed cum quippiam in sua foramina incidit, ab ea bestiola quam dixi araneo similem excitata, id comprehendit, & exedit: cum autem ad euellendam eam esca xis homo accedit, ipsa ab eo ipso animali conuictore suo stimulata inhorrescit, & contorquens se arctissime contrahit, quæ causa hercule est, cur piscatori plurimum negotij facessat.

De castitate & probitate elephantorum.

CAPVT XVI.

Quemadmodum moderatè elephantum libidines contineant, explicare conuenit. ij igitur ab omni immoderata libidine castissimi sunt. Numquam enim neque ut constupratores, neque ut item valde lasciuui societatem veneris cum foemina faciunt, sed tanquam generis successionem carentes, liberis procreandis dant operam: sic hi, sua stirps ut ne deficiat, complexu uenero iunguntur: neque id sane plusquam semel in uita, & eo duntaxat tempore, cum se iniri foeminae patiuntur. Ut autem eorum quisque uxorem implenerit, non eam amplius attingit. Apertè porro et palàm in aliorum oculis non coeunt, sed secedentes, aut sese in arbores densas, & frequentes occultant, aut in concauum locum, & profundum ad occultandos eos facultatem habentem, se abdunt. Iam quemadmodum ma-

los

los aduersentur, & sceleratos detestentur, si cui est otium, attendat animum ad ea quæ consequuntur. Cum autem cicuris elephantum moderator, coniugem non illam quidem amabilem, sed sane diuitem haberet, amoris oculos primùm ad alteram aliam adiecit: deinde eam uxorem ducere studens, alteram priorem strangulauit, ac prope ab elephantum præsepi homo præcipiti consilio non defodit modo, sed alteram quam amaret, in matrimonium duxit. Elefantus autem cum tanti facinoris conscientia incitatus, tum uerò suapte natura à malis abhorrens, nouam uxorem eò perduxit, ubi humata altera iaceret, cadauèrque dentibus refodiens & denudans quæ dicere nequiret, ex ipsis operibus hæc mulieri ostendere conabatur: eam edocens, quibus esset moribus præditus is, cui ipsa nupsisset.

De engraulis siue engrasicholis. CAP. XVII.

Engraulis pisces quos alij engrasicholos, alij lycostomos appellant, parui pisciculi natura foecundi albi perspiciuntur, & quòd ab alijs piscium gregibus exedi & confici valde metuant: iccirco ad insidias quibus sunt opportuni uitandas, catenis confertis turmis densi natant, ut eorum quisque ad vicinum proximum arctissime adhaerescat, ut ne scaphæ quidem incurrentes eos dissocient, nec si quis remis dispergere conetur eorum societatem dirimere possit, ita inter se

restrictè

restricte & pertinaciter tanquam contexti contrahuntur, ut tanquam ex aceruo frumentorum, aut fabarum si quis in eos in miserit manum accipere queat, non tamen sine vi abstrahuntur, quin persepe distrahantur, ut & eorum alteram partem abruptam capias, & alteram relinuas, & in plerisque caudam retineas, in alijs non assequaris, ex alijs caput reportes, & alteram partem in mari reliquam facias. Eorum conferta & continens natio à rei maritimæ peritis βόλος appellatur, quæ quinquaginta piscatorias nauis iactus vnus sepe implet.

Quemadmodum suillum pecus aliorum suarum vocem intelligit. CAP. XVIII.

Porculatoris vocem suillum pecus sic agnoscit, ut etiamsi ab eo procul seductum fuerit appellentem intelligat. Cui quidem rei testimonio est id quod proxime sequitur. Cum maris prædones ad Tyrrhenam terram piraticam nauem appulissent, ex hara permultos suos furto abactos imposuerunt in nauim, quam soluentes ad nauigandum incubuerunt, subulci presentibus Piratis silentium tenebāt, suesque eatenus abduci quiescebant, quoad ex portu se eripuissent, & latrones à terra soluisent, tum voce suis audiri solita suarum quam maxime poterant exclamantes, eos retro versus ad se reuocabant, porci primum ut sublatum clamorem pastorum exaudierunt, statim se in alterum nauis latus compell

compellentes eam euerterunt, malefici pirata nauis fragio quam mox funditus perierunt, & suis ad suos enatarunt.

Quemadmodum ciconia obtre &atrix est.

CAP. XIX.

DE porphirionis & canis riuualitate & obtre &atione supra mentionem feci, nunc de ciconia agam. Ea enim etiā riuuali inuidia laborare fertur: nam cum in Crannone Thessaliæ eximia forma mulier, cui nomen esset Alcinoe, à coniuge peregre profecto domi relicta stupri, consuetudinem cum seruo quodam fecisset, hoc quidem ipsum ciconia intelligens, seruiles iniurias in dominum non sustinuit, quo nimis quam mox facto impetu eum sensu oculorum orbans iniuriam in dominum illatam vlcisceretur.

De colore quem animalia ex varietate fluminum mutant. CAP. XX.

AD diuersam potionem colorum mutationem oues faciunt, quod quidem ipsum ex vi & natura annuum vsu eis euenire eo anni tempore, cum ineuntur solet, itaque ex albis commutatio in nigras fit: contraque ex nigris in albas conuertuntur. Hæc autem cum ad Antandri amnem accidunt, tum ad Thraciæ fluuium, cuius nomen Thracæ accolæ tibi dicet, tum vero ad Troiam Scamander ex aqua sua potantes oues fuluas efficit, ex eo factum est, ut huic qui initio Scamander nomina-

retur, deinde aliud nomen aduentitius ouium color Xanthum imposuerit.

De ciconia quæ beneficij accepti Tarétinæ mulieri gratiam retulit. CAP. XXI.

GRatam accepti beneficij memoriam ipsæ etiã bestia retinent. Tarentina mulier nomine Heracleis, & cæteris in rebus, ex maxime raro foeminarum genere fuit, & vero ab omni stupro integram castamque se marito conseruauit: quippe quæ ut uiuentem cum studiose & diligenter coluisset, sic posteaquam è vita excessit, se fidißimam & ab omni libidine continentem humato coniugi præstans, urbanas commorationes, & domum, in qua mortuum uidisset maritum, adeò malè odebat, ut præ mœrore ad sepulchri monumētum, ubi sepultura affectus ille esset, miserimè commoretur. Hæc igitur foemina cum Aestiuo anni tempore, ciconijs pullorum suorum volatum experientibus, vnus & infirmisima etate, & alarum debilitate delapsus, alterum crus fregisset, eiusmodi casum intuita, se cognito morbo, misericordè pullo præbuit, nam & vulnus obligauit, & medicamentis, & cibo potionèque adhibitis cicatricem obduxit, & ad incolumitatem perduxit, atque iam ad volatum confirmatum, è manibus dimisit. Hic admirabili quadam naturæ intelligentia non ignorans se conseruare vitæ præmium mulieri debere, anno post cum ad vernum solem fortè apricantem eam, quæ

quæ sibi benignè fecerat, perspexisset, demisso atque humili volatu proximè ad ipsam profecta, in eius sinum lapidem euomuit, deinde in tecto subsedit, cuius facti admiratione commota Heracleis, dubitabat quid istuc esset. Cum igitur lapidem intus alicubi deposuisset, nocte insequenti somno soluta eum fulgere, & radiatam domum tanquam immisissis facibus ex eo splendere perspexit: ubi verò ciconiam comprehendisset, & vulneris cicatricem percepisset, hanc agnouit eam esse, quam miseratione commota curauisset.

De venatrice aue. CAP. XXII.

Genus quoddam merulis affine est venaticum & captiosum colore atrum, splendide canorum, rectè ex eo venaticum appellatum quod ex auibus multas sui cantus permulsiōne ad se allicit, & capit, cuius ingenitæ sibi præstantiæ hæc auis non ignara eo naturæ munere ad se voluntate & cibo explendam uti videtur, nam ex sui cantus auditione & bellissimas oblectationes habet, & aucupio atque venatione proximè ad se accedentium auicularum exsaturatur. Quod si quando quisquam hanc captam concluserit in caueam, non modò canere omittit, verumetiam pro seruitute sua à venatore poenas silentio sumens muta permanet atque elinguis.

Quemadmodum suorum cōuictorum astacus memor est. CAP. XXXII.

SI quem astacum comprehendiſti cum longiſſimè exportes, relicto ibi ſigno vnde ipſum cepiſti, eodem cum ipſum vnde comprehenſus fuerat irrepſiſſe reperies, ſi inquam modo ita ex mari exportaueris, vt deinde ſic prope depoſueris, vt in mari adrepere queat.

Quemadmodum crocodilus ichneumonis inſidiis appetitus adiuuatur à trochilo. CAPVT XXXIII.

ANtè dixi ſicut etiam in Aegyptiacarum rerum commemoratione Herodotus conſcribit, cuiuſmodi beneficio crocodilos trochili afficiant: quæ, quantum equidem ſcio, nondum dixi, modo explicabitur. Trochilus è genere incoſentiu fruteta auium eſt, & circum ripas fluminum errat, & cibus fortuito obiectis veſcitur, & à crocodilo alitur: quod quidem beneficium magnis officijs ille compenſat. Nam & diligenter & ſtudioſe ad ipſius dormiētis cuſtodiam iccirco aduigilat, quòd crocodilo cum humi ſtratus artiſſimo ſomno oppreſſus eſt, inſidias ichneumon molitur, & ſæpe ad illius pellem inherens eum ſuffocat: at verò trochilus exclamans, & illius nares verberans è ſomno excitat, & in hoſtem excacuit.

De marina paſtinaca. CAP. XXV.
PAſtinaca marina cum natandi eſt cupiditate affecta

affecta, natare poteſt: cum ruruſus volandi ſtudio tenetur, ruſſum verſus ſublimis volat. Aculeum cuius antè mentionem feci, mortiferum habet, vt vel celeriter non modo homines, ſed etiam animalia alia perdere queat. Quod quidem ipſum vt non admirabilitatem facit, ſic certè ad ſtupendam admirationem habet. Quòd ſi ad maximam arborem, & vegetam, & ſummè virentem aculeum admoveas, & deſigas, non multò poſt amittit folia, quæ poſtquam defluxerunt, totus truncus ſimilis eſt arboribus ſolis ardoribus exſiccatis, & eſtate cum eſt maxima ſiccitas.

De partu elephantorum. CAP. XXVI.

Elephanti partus in caput procedit ad lucem. Partus magnitudo eſt inſtar integræ ætatis, & iuſtæ magnitudinis porci. Nec verò ſi quis hunc à partu recentem contigerit, matres indignantur. planè enim noſcunt non animo quidem ledendi contrectari, ſed ad ludicram delectationem, & blanditias ſuſcipi, eſſeque hominis naturam ea excellitate animi, ſuo vt partui adhuc tantillo incommodare noller. Poſtea autem quàm in foueam inciderunt, & ſe iam teneri ſentiunt, animaduertentes exitus locum nullum ſibi relictum eſſe, cum eos priſtini animi, tum libertatis caput obliuio: tu verò facile cibos ex largiētibus ſumunt, tum ſi quis prebeat, libenter bibunt, atque vinum ſi in promuſcides effundas, ſine reuſatione admittunt.

Hellopem sacrum piscem potest vocari existimant. *Fama est eum esse rarum inuentum in profundo Pamphylia capitur: sed neque tamen etiam inde nisi difficulter: quod se capiatur, coronis ob secundam piscationem sese non modo piscatores ornant, sed et piscatoria nauigia fertis redimiri curant, et plausus, et tibiarum sono prædam testantes ad terram nauem applicant. Alij propterea non hunc, sed anthiam sacrum existimant, quia locus quem anthias incolit et beluarum sit expertus, et cuius fiducia pisces confirmati ibidem pariunt, nature causam penitus reclusam et abditam non meum est explicare, non magis quam explicare causas cur gallinaceum leo et basiliscus timeant, cur suillum pecus elephantis horret, in quibus exquirendis et si qui permulto abundant otio, plurimum temporis consumant, non tamen optatum assequuntur.*

ÆL

ÆLIANI LIBER
nonus *historiæ animalium.*

De leonibus senibus. CAPVT I.

LEO cum ætate processerit, et iam grauis factus fuerit, tum ad venandum infirmus, aut in specubus, aut nemorosis tractibus libenter requiescit, neque tum vel cum infirmissimis animalibus, ætatis sue infirmitati diffidens versari fidenter audet: sed considerans corporis sui imbecillitatem, semper timide et diffidenter cum ijs agit. Ex hoc procreati et robusti et vigentis ætatis fiducia nitentes, longe procedunt ad venandum: ac patrem iam senem secum abducunt, eum impellentes: deinde in media via quando ingressi fuerint, illum relinquentes, toto animo ipsi in prædæ curâ incumbunt, ac tantumdem prædæ consecuti, quantum vel sibi vel genitori satis ad prandium sit, generoso quodam et contentissimo rugitu edito parentem suum secum (is ut conuiuium ineat) tanquam conuictores ad prandium

conuiuam inuitant. Senex tum sensim & pedetentim velut reptans, eò accedens, primò filios amplexatur, deinde lingua eis suauiter, velut horum laudans felicem venationem, blanditur: post & prandio dat operam, & cum his epulatur. Tamen si Solon qui lege sanxiuit filijs parentes alendos esse, hæc eos facere non iussit: sed natura humanis legibus nihil egens, ipsa immobilis lex ad hoc officij munus docuit.

De pennis aquilæ.

CAP. II.

Non modo presentem & viuentem reginam nauium aquilam cætera omnes volucres extimescunt, atque eius conspectum exhorrent, sed & pennæ eiusdem si quis cum aliarum pennis commiscuerit, incorruptæ atque integræ manent, aliæ cum illis communitatem non ferentes putrescunt.

De muribus & crocodilis.

CAP. III.

Mures cum sua sponte fœcunda animalia crebro partus ex sese edunt, tum multo supra consuetudinem accedente salis usu pariunt, in Paro insula ferrum exedere & conficere dicuntur. Amyntas in teredone Babylonica scribit eodem cibo uti, cum ex sese crocodili pepererunt. Hoc experimento legitimum ab spurio internoscunt, ut si quid simul atque exclusus est rapuerit, in reliquum tempus in crocodilini generis numero locoque à parentibus ducatur, sin ignauia eum ipsum tardauerit ad comprehendendam alicunde aut muscam aut lacert

lacertulas, eum parens tanquam à se degenerantem nihilque ad se pertinentem lacerat, atque tanquam ad solis radios aquilæ suorum ingenuitatem experiuntur: sic crocodili celeri alacritate prædam capiendi suos probant.

De aspidis dentibus & de scorpio. C.A. IIII.

Aspidiam rectè vocare possit, esse vestitus tunicis valde tenuibus, & membranæ similibus, ac cum aspidis cuiuspiam morsum imprimit, verti dicunt has membranulas, & venenum effundi, rursusque coire & coniungi. Scorpij aculeus habet quoddam sinuosum tegmentum præ subtilitate non omnino conspicuum, intra quod consistit venenum, simulque pulsu proijcit per aculeum, foramenque est, & hoc quidem ne visu quidem conspicuum, per quod venenum exit, hominis saliuæ aculeus obtunditur & remollescit, & ad plagam inferendam inefficax efficitur.

Quemadmodum ius primigenium maximo

natu catulo suo canis largitur. CAP. V.

Canis & si permultos ex sese parit catulos, horum tamen è numero primus prodians in lucem patrem refert, omninoque similitudinem speciemque illius gerit, cæteri ut casus tulerit, nascuntur, quod studio, & providentia naturæ fieri videtur ut matri patrem antepontis ita cæteris catulis primigenium anteferentis.

Inaniora sunt testacea & crustacea & infirmiora iuméta luna decrefcente. C. A. VI.

Testa crustæue intectorū hoc etiam proprium est, vt ad decrefcentem lunam ex inanitate & exilitate corporis laborent, quod quidem ipsum declarant testacei generis purpuræ, buccinæ, & his affines, itémque crustacei generis paguri, locustæ, astaci, cancri & id genus, itémque imbecilliora infirmioraque decrefcente luna iumenta fieri dicuntur, eamque ob causam harum rerum prudentes in hac mensis parte genita quod minus laboriosa sunt, consulunt, non alenda esse, animalia audio primo die lunæ crescentis loqui quiddam vernacula lingua sua, aut cadere, solus leo, vt ait Aristoteles, neutrum horum facit.

De acrimonia pisciū in audiēdo, lupi, salpæ, mugilum & reliquorum. C. A. VII.

Sensu audiendi acerrimo esse lupum chromin, salpam, mugilem ex Aristotelis præceptione patet. Lupum præterea præclare intelligere se in capite possidere lapidem hyberno tempore perfrigidum, sibi que infestissimum. Itaque illo ipso anni tempore eum lapidem calfacere haudquaquam inscium contra lapidis frigus remedium esse ipsum tepescere, similem etiam lapidē chromin pagrum umbram habere, eandemque vitandi frigoris quam lupum sequi rationem: itémque esse in piscium genere parasitos cuiusmodi pedunculum appellatum, que

que delphinus ceperit deuorantem: itaque ex eius præda tanquam ex locuplete mensa refertum pinguescere, eo nimirum delphinum tantopere delectari, vt cum ipso libenter que comprehenderit communicet, & ille apud Menandrum valde effertur, quod decipiens homines, eos pro pabulo haberet, cuiusmodi parasitus appellatus. Struthias Cleodemus Philippi parasitus alterum oculum suum ligatum habebat, gratificans Philippo qui in obsidione Methonæ alterum oculum amiserat, at mihi amicitia videtur & domesticus vsus esse pisci pediculo cum delphino, adulationem vt alia mala homo nouit, rationis expertia non nouerunt.

De charitate & pietate elephantorū. C. A. VIII.

Cum alia pleraque naturali quodam amoris habitu elephantos cum filijs suis conciliatos esse ostendunt, tum verò maximè illa, que consequitur nature commendatio ad amorem vehemens declarat, quanta eorum que procrearint charitate teneantur. Horum venatores caueas instruunt, in quas cum animalia incidunt, ex his partim capiuntur, partim tolluntur. Huius verò fossæ faciendæ que sit ratio, aliàs dicam. Nunc pergo explicare, quam in genere elephantorum matres charos pullos suos habeant. Cum enim in foueam pullum suum incidisse mater perspexisset, ne minimam quidē moram interposuit, nec eius cursum vlla ad pullum consequendum segnitia tardauit, quin vehementi dolore

dolore affecta, quanto maximo posset incitato incursu, in delapsum filium proceps ageretur, ambobque eodem casu morte occumberent: hic quidem materno pōdere pressus contereretur: illa sane precipitata, caput diffringeret. Risu igitur obruendi, qui utrum naturalis sit, necne, amor parentum in filios, dubitant.

Vbivituli marini pariant. CAP. IX.

Vituli marini primum in arido pariunt foetus suos, deinde in lucem editos paulatim cū in humidiora loca subducunt, atque ad degustandum mare eos introducunt, tum in aridum natalem locum reducunt, inde rursus in mare deducunt, & quām mox educunt, sepeque numero cum id fecerunt, aptissimos ad natandum efficiunt, partim doctrina institutos, partim natura ad mores & sedes maternas amandas impulsos.

De aquilis. CAPVT X.

Aquila violentum animal, & tyrannicum: neque modo in assequendis ad viuendum necessarijs rapinas facit, sed etiam usu carniū delectatur. nam ad se explendam lepores, hinnulos, anseres ex cohorte & alia pleraque rapit. Vna tantum ex aquilarum genere, quæ Iouis appellatur, carnes non attingit, sed & ad victum ei herba satis est, & si Pythagoram Samium non audiuit, nullam tamen animantem edit.

De

De morſu aspidis. CAP. XI.

Si quis phalangium duntaxat attigerit, ipsum dicunt non valde vehementi dolore mori, at aspidis morſum Cleopatra lenissimum esse periclitacione percepit. Cum enim aduentante Augusto quænam sine acerbo doloris sensu mors esset in conuiuiō de circumstantibus se exquireret, eam quæ gladio inferretur, doloribus refertam esse ex his qui aliquod vulnus acceperant reperiebat, acerbam autem ex venenis & laboriosam conuulsionem enim facere, & stomacho & cordi dolorem inurere.

De marina vulpe. CAP. XII.

Quemadmodum vulpes terrena animal fraudulentum existimatur, ita etiam marine vulpi machinatio quædam atque solertia ad declinandas insidias attributa est. Principio enim aut ad hamum non accedit, aut simul ut hunc deuorauerit statim tanquam vestem inuertens & interiora sua euomit, & ad hunc modum ferrum expellit.

Quemadmodum ex ranis ad coitum mares alliciant fœminas. CAP. XIII.

Vt hominum illecebræ quædam amoris esse dicuntur, sic rane amatorium quiddam in voce vsurpant. Etenim quemadmodum ad captandos amores suos homo amans lasciuam cantiunculam cantitare solet, sic suæ cuiusdam emissionem vocis, quam ololyginem vocat, coitus significationem mas feminae dat: atque ut eam allegerit, ambo no-

ctem

Item, quòd in aqua non queant coire, expectant: interdiu venereo complexu implicari horrent. At noctu in magna securitate veneri dant operã. Cum vocalius quiddam quàm sint solite sonant, plumie aduentum denuntiant.

De torpedine. CAP. XIII.

VT remora, quòd naueis remoratur, ex eo nominatur, sic id quod à torpedinis piscis tatione obtorpuisset, ei nomen dedit. Ex matre mea cum essem puer, audiui si quis eam contigerit, manum obtorpescere. Itemque de sapientibus viris hanc auditionem accepi, quòd si quis rete in quo fuerit capta attigerit, torpere. Sin autem quis eam viuat in vas imposuerit, & marinam aquam infuderit tum si grauida sit & tempus pariendi aduenit, parit quidem in vase: quòd si quis postea ex hoc vase aquam capiat & infundat in manum aut pedem, torpescere manum aut pedem necesse est.

Quædam bestia postquam attigerunt venenatum quippiam, acerbiores sunt ad plagas: & de cane rabido. CAP. XV.

Non eam vim ad plagas & morsus semper habent animalia, sed sepe propter causas quasdam morsus acerbitas intenditur, nam gustata serpente vespa longe morsu infestior est: musca item cum eiusmodi quippiã attigerit, acriores morsus habet, & dolorem maiorem facit. Aspidis morsus si ranam comederit, insanabilis omnino fit. Canis si incol

si incolumis momorderit, vulnus quidem infert & dolorem, non tamen pestiferum inurit: sin rabiosus plagam inflixerit, perniciem molitur. Primò enim aqua metum inijcit, & qui mediocriter se habere videtur: deinde ingrauescente rabie in dolorem exardescit, & latrat, denique moritur. Cum autem vestem quam rabidus canis lacerasset, sarcinatrix mordicus, vt eam sarciret tenuisset, in rabiem acta perijt. Ieiuni hominis morsus acerbior est, atque ad sanandum difficilior. Scythe dicuntur ad toxicum quo sagittas oblinunt, humani admiscere cruorem, huius rationem Theophrastus conijcere nouit.

Quemadmodum oculorum hebetudinem sanat serpens. CAP. XVI.

INeunte vere cum senectutem serpens exuerit, tum etiam visus hebetudinem tanquam oculorum senectutem abijcit, quo ex morbo admotis ad marathrum oculis liberatur: nam ex eius hyberna in latibulis obscuris mansione oculos hebetes & præstrictos frigoribus calfaciens marathrum purgat, atque acres & acutos efficit.

De halcyonis partu & de cõstructione nidi.

CAP. XVII.

Halcyon suam grauiditatem sentiens, nidum ad excipiendos pullos machinatur, sed ita vt non egeat luto, neque edium trabibus vt hirundo que etiam domibus eget ad constructionem nidi, & hospes non vocata ingreditur domos, consu-

mens

mens tempus matutinum in loquacitate, & rumpens suauissimum somnum: at halcedo congregans belonæ spinas vinculo quodam incredibiliter disposito nidum suum deuincit, spinasque alias rectas obligat, alias transversus texit, ut mulicrem dicas textrinæ peritam telam aut pannum texentem. Et quanquam nidum aliqua ex parte sinuosum & sublongum velut nassam efficit, tamen leniter in rotundam figuram subtexit, deinde in mare defert ubi fluitans ab incurfantibus undis earum opus probatur, & partes quas aqua incurrens ostendit non firmas esse, ita sarcit, ut ne siquidem percutiatur saxo rumpatur, neque ferro discindatur. Os nidi non planè conspicuū & inaccessum solum illam suscipere potest, neque per ipsum os quicquam ex mari intro influere potest, ibidemque pullos nutrit, undis circumlata, ut aiunt.

De lycoctono herba. CAP. XVIII.

Proximè Nilum herba nascitur, quæ non sine causa lycoctonos appellatur, quod eam lupus calcans conuulsionibus moritur: propterea Aegyptij in terras suas eiusmodi herbam importari prohibent, quod hoc animal venerentur.

De gallinis & galeota, quem Plinius stellionem vocat. CAP. XIX.

Gallina si in vinum ceciderit & suffocetur, nihil ledere aiunt neque vini neque ea que sunt intus, si in aquam delabitur, malè olentem reddit

reddit aquam, & malo odore aërem afficit. At galeota si in vinum aut in aquam delapsus suffocetur, nihil ledit, si in oleum ceciderit & moriatur oleum tetra odore imbuat, eosque qui eo usi fuerint, pedunculis implet.

De cerui coruu & lapide serpentes fugante.

CAPVT XX.

Ceruini cornu suffimento serpentes fugari manifestum est. Aristoteles dicit in ponto flumine (est autem hic in regione Indica & Mæonica) lapidem esse, cuius suffitu fugantur serpentes, ac si quis aqua perfuderit exardescit: si ardentem flabella magis incendere velis restinguitur, eius suffimentū odorem sulphure tetriciorem emittit, in quod quidem ipsum Nicander consentit.

De Pharo insula, & de eius serpentibus.

CAPVT XXI.

Quæ dicturus sum antiqui Aegyptij tradit: nimirum Pharum insulam varijs & multis serpentibus fuisse plenam: at postquam Othonis rex Aegyptiorum Helenam apud se depositam à Menelao erranti in Aegypto atque Aethiopia amauit, vique stuprū intulit illi, fama est Helenam metuentem hæc omnia dixisse Polydamne uxori Thonidis, quæ metuens ne quando pulchriorem se duceret Othonis Helenam, & tamen ipsius miserens exposuit in Pharum insulam, herbamque illi dedit inimicam serpentibus eius insule, cuius sen-

sum percipientes serpentes postea latuere. Eam herbam Helena plantauit, quæ temporis intervallo germinauit, & semen emisit, inimicum serpentibus. Hanc herbam appellari Helenium dicunt, qui eiusmodi res callent.

De stellis marinis.

CAP. XXII.

STella marine crusta inter ostreis tam crudeliter inimica sunt, ut hæc ipsa exedant & conficiant. Ratio insidiarum quas eis moliuntur, eiusmodi est, cum testacea suas patefaciunt conchas ut & refrigerentur, & si quid quod pertineat ad victum inciderit, compressis conchis exceptant, & suo pede intra testas insito eas claudi prohibentes ostreis expleantur.

De amphibena.

CAP. XXIII.

HYDRAM Lerneam Hercules certamen decantant poëtae, & veterum fabularum opifices: quorum è numero est Hecatæus historicus: chimeræ naturam tricipitis canit Homerus, Monstrum hoc Lyciæ Amyrodari Lyciorum regis in perniciem multorum beluam variam & inexpugnabilem. Quæ mihi profecto sic in fabulis numeranda videntur, ut verum est: amphibenam sanè serpentes duo habere capita, alterum in anteriori parte, alterum in posteriori. Cum enim aliquò necesse habet progredi, caudæ loco alterum ponit, altero pro capite utitur, tum rursus si ei retro sit opus cedere, capitibus contrà quàm prius utitur.

De

De rana piscatrice.

CAP. XXIII.

E Genere ranarum quædam piscatrix appellatur, nomen ex ijs Ætionibus rerum quæ molitur trahens. Hæc nte oculos has sane pisciculorum capiendorum decebras habet: longulos nimirum pilos, eos sibi conscia à natura coparatos esse dande ansæ ad ducendos in escam pisces, sese in turbidissima & referta limo loca abdit, atque illic ibidem silentio delitescens porrigit pilos & preterdit, parui igitur pisciculi ad pilos adnatant, & extremum quod propilatatum est escam esse putant: ea verò in abstrusis insidijs manens, ubi illos propius accessisse perceperit, pilos ad se subducit. Subducuntur enim occultis quibusdam vijs: pisciculi autem qui helluatione & liguratione allecti proximè accesserint, comprehenduntur, & ei esca fiunt.

De locustæ & polypi inimicitias.

CAP. XXV.

Locusta ideo inimicitias cum polypo graues habet, quòd hic cum locustæ brachia circumplexus fuerit, aculeos quos illa in dorso insitos habet, pro nihilo habens, locustam soffocat: cuius sanè rei haud inscia locusta à polypo summè refugit, cum nullius rei metu afficitur, tum antè versus progreditur, non preteritis quidem, sed obliquis & demissis in latera cornibus, partim ut ne aqua contra natationem veniens reprimat cornua, partim verò ne ultra progredi prohibeatur: sin fugit &

retrocedit, tum longè atque sua cornua & porrigit & tanquam remis sapham propellens sic sese commouens multum conficit itineris. Quòd si locustæ inter se pugnant, alij contra alios ita erectis cornibus veniunt, vt incurrentes vietas allidunt & conferunt frontes. Iam enim ant. certamen murene & locustæ explicauit.

Quemadmodum serpentes agnis & nepeta persequitur. CAP. XVI.

Permultam serpentium fugã nepeta & agnos faciunt & longè lateque expellunt, in Atheniensem Theismophoris Atticæ mulieres agni folijs cubitus suos substernunt, quòd serpentibus sit infesta & quòd existimetur ab appetitione Veneris prohibere, vnde nomen traxisse videtur. Herba etiam libanotis nuncupata serpentibus formidabilis existit.

Quemadmodum scorpionum necat herba thelyphonus. CAP. XVII.

Thelyphonum herbam Theophrastus narrat, si eam ad scorpionum dorsum admoueas, hunc statim perire. Idemque affert eundem ad integritatem valetudinis restitui, si eum candida helleboro oblinas, atque equidem Thelyphonum probo, non item helleborum, quòd sanè ita homines egregie diligam vt acerbe & penitus scorpiones oderim. Callimachus etiam canit in terra Trachimia arborem nomine Smilum nasci, ad quam appropinquantes & eam

cont

contingentes serpentes pereunt.

De serpentibus Euphratem accolentibus.

CAPVT XXVIII.

Euphrates qui inter Parthos & Syros intermedius fluit, quàm longè cæteris fluminibus præstet, aliàs dicam. Iam nunc de eo ipso quod Parthi & Syri non ignorant, quòdque ab hoc instituto sermone nũ abhorret ponam. Ad primos ortus huius fluminis quedam serpentes nascuntur hominibus inimicissimæ, non indigenis quidem, sed externis adeò infestæ sunt, vt eos interficiant.

De sue & salamandra. CAP. XXIX.

Sue suauiores carnes habere, iam dudum creditum est, ac si quando salamandram comederit, extra periculum est, eos autem qui suis carnibus vescuntur interimit.

De gressu leonis. CAP. XXX.

Cum leo graditur, nec rectà iter facit, nec simplex ponit vestigium, sed varium imprimat, & multiplex, modo enim progreditur, modo regreditur, tum rursus procedit, idemque vicissim retro commeat, nunc quasi sursum versus, nunc permissim facit vestigiũ, deinde partim præcedit viã, partim obliterat, vt ne venatores vestigijs insistentes lustrum vbi cum suis catulis habitat reperire possint, quod diuino munere propriũ nature leonũ datũ est.

De singultu animalium & herba illi contraria.

CAPVT XXXI.

PASTOR bonus diligit oves & capras, at odit singultum strangulatorii, morbum qui etiam homines sepe tentat. Hunc morbum affert satietas: itaque herbam quandam huic malo contrariam iuxta stabula plantant, quæ pecudes prohibet ab hoc malo. Dicunt periti etiam hominibus hoc affectu laborantibus hanc herbam prodesse.

Quæ modo hyosciamon & opon per volucres extrahunt. CAP. XXXII.

HYOSCIAMON & opon quibus opus est colligere, hi circumfodiunt quidem circa radices, non suis manibus, sed per volucres extrahunt: quam postquæ venati sunt aut emerunt, eius alteri pedem alligant ad herbam, quam avis circumuolans extrahit. Et sunt utiles ambæ ad ea, quibus egent homines. Quod si quis non ita herbas extrahat, perdit operam, nam aliter efficaces non sunt.

De polypo pisce nauta. CAP. XXXIII.

NAUTILUS est genere polyporum est, & concha una præditus, cum ex ima maris sede ad summam aquam effertur, inuertit & mutat concham deorsum versus, ut ne hausta aqua rursus demergatur: ubi ad summum æquoris peruenit, & mare ab aduersa tempestate cõquiescit supremam concham vertit, hæc enim tanquam scapha navigatione fertur. Is autem duo brachia in utrunque latus demissa sensim atque moderatè mouens remingat, domesticamque & natiuam nauem propellit:

ac si

ac si ventus flat, brachia quæ tanquam remos prius longè lateque porrigebat, gubernacula constituit, atque cæterorum brachiorum longè lateque passorum remigatione utitur, inter quæ mediæ est membranula pertenuis: ea passa & intenta pro velo utitur: sicque cum est sine metu nauigat, sin quippiam à volentioribus beluis metuit, se demergens concham aqua complet, & simul ex pondere in profundum delabens sese occultat, atque ita hostem effugit. Post ubi mare est tempestate vacuum, & à beluis quietum, de imo maris gurgite se extollens rursus per summum mare nauigat, unde nomè habet.

De lumbricis & abrotono. CA. XXXIII.

ABROTONUM quantas commoditates habeat, & ut vias præbeat spiritui, ipsamque purget, non est mihi nunc tempestiuum declarare, sed animal perniciosum lumbricum interimit, quod adeò angefcit ut fera efficiatur: intestinis innascitur, & inter morbos humanos numeratur, & quidem inter eos qui difficulter curantur. Iam verò id quod de hoc verme narrat Reginus historicus, tale est: Mulier habebat lumbricum & eam sanare desperabât etiam graues medici. Itaq; ad Epidaurum profecta, deum rogabat ut sibi auxiliaretur. Non aderat deus, tamè editimi dei ministri iubent discumbere mulierem ubi sanare deus solebat egentes tali auxilio: mulier quietè obediebat ministris: at hi dum ea quæ pertinent ad sanitatem, mulieri

ministrabant, caput à ceruice separant: demittit alter manum & extrahit lumbricum feram magnam, sed in pristinam sedem caput restituere nesciebant, interea Deus aduenit, ministris irascitur, quod tentassent opus viribus humanis præstantius, ipse diuina vi caput restituit in suum locum & ad sanitatem restituit mulierem. Non tamen, Aesculapi humanissime, sapientiæ tuæ comparo abrotonum: non enim eò vsque insanio: verum in commemoratione abrotoni recordatus sum tui beneficij & curationis stupendæ. Sed quin donum tuum sit herba abrotonum, non est dubitandum.

In quantam altitudinem maris visus hominis penetrare potest. CAP. XXXV.

Maris altitudinem humanus visus penetrare vsque ad triginta passus posse dicitur, ulterius non potest pertingere, siue autem pisces subnatant, siue feræ sunt, ultra non accedant, siue dei marini hanc regionem ulteriore tenent non valde laboro, neque alius dicit.

De pisce adonide exocoeto appellato.

CAPVT XXXVI.

Piscis aspectu flauus è genere mugilum saxa incolere, & simul in ijs victitare solet, eius sanè duo in vulgus nomina minimè ignota atque peruagata sunt: alij enim Adonin nominant, alij exocoeton, quòd extra mare in arido cubet. Cum enim est tranquilla tempestas, in siccum vndarum impetu

impetu peruectus ad saxa sese exponit, ibidè que libenter & quietè altum somnum capit: cum autem alijs omnibus animalibus tanquã fœdere deuinctus est, pacemque habet, non similiter cum incolis maris auibus pace cõiungitur, sed & eas perhorret, ac si earum quæpiam comparuerit, sese versat & tandiu saltatorio quodam facto tripudio saltat, dum de saxo in vndã desiliens salutem adeptus fuerit: cum autem mare & terram amicam habeat, ipsum iccirco adonin (quemadmodum mea fert opinio) y appellarunt, qui huiuscemodi nomè ei imposuerunt, quòd Adonidis qui Cynaræ regis filius fuit, vitam inspexerit. Eum sanè duabus in amore deabus fuisse alteri maris, alteri terrestri.

Quemadmodũ plantæ ramus alienæ arbori inseritur opera auium. CA. XXXVII.

Vnus plantæ ramus sæpe innascitur & succrescit alienæ arbori. Causam cur id fiat, Theophrastus abstrusas rerum naturas perscrutatus affert. Aues enim arborum fructum comedentes posteaquam in arboribus confidentes excrementa egerere, semènque in cauernas delapsum pluuia irrigatum enasci, & pullulare, itaque in oliua ficum, in alijs que alias ingenerari.

De oue & hepato piscibus marinis.

CAP. XXXVIII.

In specubus abdite latent maris incolæ oues & hepato & à piscatoribus Præpõtes nominari

soliti, & quanquam natura maximi videntur, tamen ad natandum segnes sunt, non enim à suis latibus longè aberrant, imò verò circum ea ipsa semper voluntantur, infirmioribus piscibus adnantibus insidias faciunt, asellus inter eos numerari potest, hic exortum cuniculæ extimescit.

De cantharidibus & vbi nascantur.

CAPVT XXXIX.

Cantharidum genus nascitur in segetibus & alnis & ficibus vt Aristoteles dicit in ciceribus campæ, in orobis generantur phalangia quædam, in porris blatta, in crambe generatur vermiculi genus cui est nomen crambis.

Quemadmodum nouerunt animalia in quos habent fortitudinem vt xyphias, pastinaca, murena.

CAP. XL.

In qua parte insitam vim habeat præclare nouit innumquodque animal, cuius cum insidias facit, fiducia nititur, vt gladius piscis ea parte vnde nomen traxit tanquam gladio vtitur. pastinaca aculeo se tnetur, murena dentibus eo commodius se defendit, quod eorum prædita sit duplici ordine.

De muribus marinis.

CAP. XLII.

Incole domorum mures cum ad cætera omnia timidi & perimbecilli habentur, tum maximè strepitus timore afficiuntur, sed nihil peius quam felis vocem perhorrent: timidi etiam agrestes, sed domesticis audaciores, non item marini. At enim

& si non magno sunt corpore inexpugnabili tamen septi sunt robore atque muniti, quippe qui ad propugnandum duplici confidunt armature, præduræ nimirum pelli & dentiura robori: cum enim valentibus piscibus & rei piscatorie hominibus peritissimis pugnant.

De thunnis.

CAP. XLIII.

Temporum commutationem thunni sentiunt, solstitia præclare noscunt: nihilq; ijs ad hanc rem cœlestium rerum peritis opus est, vbi eos hyemis initium deprehenderit, ibi libenter commorantur: & ex eo loco ad vernum æquinoctium non se commouent: eosdem Aristoteles ait altero oculo acutius, altero hebetius videre, in quem hoc idem consentit Aeschylus, cum inquit, sinistrum oculum thunni more intorquens, eoque limè & obscure aspiciens. Pontum ingredientiæ ad dextrum latus vnde acrius vident, terram constituunt, egredientes ad contrarium littus se accommodant & terram secundum eum oculum quo clarius vident, statuentes nauigant.

De paguris.

CAP. XLIII.

Crusta paguris rumpitur, & senectutè quemadmodum serpentes sic se ipsi testa exuunt, cuius circumplicatione sui corpus cum obductum esse sentiunt, tum huc & illuc tanquam furijs incitati feruntur, pleniorẽ victum inquirentes, vt tumoris accessione & corporis mole inflati inuolucrum

crum suum rumpere possint: ex quo ubi elapsi sunt atque se explicarunt, in sabulo iacent mortuorum similitudinem speciemque gerentes. De nascente pelle etiam nunc molli & tenera maximo afficiuntur timore: ut autem ex dissolutione & diuulsione se paulatim collegerunt, & quodam modo reuixerunt, primum sane gustant sabulum, tandiu timidi sunt, & viribus suis diffidentes, quoad tegumento extrinsecus obiecto circumuestiantur, id simul ut coeptum fuerit conglutinari, atque ad naturam testis traduci, tum continuo tegmini tanquam armatura confidentes adsunt animis & amittunt timorem.

De serpentibus apud Troglodytas.

CAPVT XLIIII.

Troglodytarum genus hominum quod ex habitandi & viuendi ratione nomen duxit, serpentibus iccirco formidabile est, quod serpentes eiusmodi hominum natio exest, ac conficit, teterrimum porro odore serpentes inter se mista emittunt.

Quemadmodum polyphi & osmyli adrepunt ad arborum fructus. CAP. XLV.

Polypos & osmylos in siccum egressos aestiuo tempore ex maritimis arboribus frugiferis fructus surripientes saepe agricolae & deprehendunt, & pro direptis fructibus poenas ex comprehensis sumunt, & ex sese conuiuium largiuntur dominis fructuum direptorum.

De

De fufanco genere piscium. CAP. XLVI.

Fufanci generis pisces marini sapientes sunt ad diligenter penitusque cognoscendam temporum mutationem: nam ineunte hyeme ad vitandam frigoris vim ex natatione conualescentes & consistentes ipsa commoratione & quiete, aequaliter, & fraternè sese tepesciunt, postea verno tempore ingrediuntur longiora itinera facere, neque modo obuijs sed ijs etiam quos inquisierint & inuestigarint cibis pascuntur.

De echynis marinis. CAP. XLVII.

Echinos adhuc viuentes obductos testa, atque aculeis communitos si quis contriuerit, & alia separatim ab alijs frustra in mare abiecerit, haec tamen coherentiam, & coitionem inter se faciunt, & affinem partem recognoscunt, & applicata cohaerescunt, & velut conseruntur, simul & naturali rursus quadam conciliatione integrantur.

Quemadmodum ad amplificandam prolem animalia excitantur. CAP. XLVIII.

Ex animalibus sibi quo plus proles nascatur harum rerum curatores & pastores ouium, caprarum, & equorum genitalia tempore coitus delibutis multo sale & nitro manibus perfricant, unde ijs vehementer coitus appetitio exoritur: alij ea pipere, alij nitro perungunt, alij vrtice fructu: sunt etiam qui smyrni & nitro eadem inungant, ex ea sanè fricatione foemine & libidinosiores euad

evadunt, & mares sustinent.

De maximis cetis. CAP. XLIX.

AD littora aut minime profunda loca, aut bre-
via ex cetaceo genere nullum appropinquat,
sed in alto & profundo versatur, eximia autem
magnitudine existimantur leo, & ygena, pardalis,
physalus, pristis, maltha belua inexpugnabilis,
aries vel ipso aspectu infestissimus & periculosis-
simus, procul enim licet compareat, maris procellas
& tempestates ciet, & agitatur: & ygena non est
aspectu fausto navigantibus, neque prospera illis
operatur, de canum differentia supra diximus.

De castoridibus. CAP. L.

Castorides animalia marina ad littora &
saxa eminentia ululatum diritatis plenum
edunt & gravissime rugiunt: earum sonitum qui-
cunque audierit, non effugiet quin paulo post exce-
dat e vita. Balena e mari eminet & procedit &
radijs solis calefit. Vituli marini exeunt quidem
de mari nocturno tempore magis, sed & interdiu
atque etiam meridie extra mare dormiunt, quod
quidem ipsum Homerus in Odyssæa Menelaum fa-
cit narrantem Telemacho & Pisistrato, cum de
Pharo & de Protheo marino demone, & divina-
tione qua Protheus utebatur, Menelaus narratio-
nem inducit.

De nullo pisce. CAP. LI.

De nullo superius dixi: quod non dixi nunc
dicam

dicam. Eleusine sacris initiati iccirco nullo pisce
honores habent, vel quod us ter anno parit, vel quia
mortiferum homini leporem exest, planèq; conficit.

Quemadmodum ex piscibus loligines, hiru-
dines, accipitres volant. CAP. LII.

Volant pisces cum timent & exsiliunt e ma-
ri loligines & accipitres marini & hiru-
do pelagia: loligines auxilio pinnarum longissimum
saltum saltant, & sese in sublime attollunt, &
gregatim avium more efferuntur, hirundines humi-
liori & non ita sublimi volatu utuntur. Accipi-
tres paulo supra summam maris aquam tolli solent
ut ad indicandum sit difficile natentne, an volitent.

De varia & multiplici piscium natatione.

CAP. LIII.

Vagantur pisces atque errant, alij quidem
frequentes similiter atque vel greges peco-
rum vel ordines militum turmatim euntium, vel
acies longior quam altior, a fronte nimirum ad ter-
gum porrecta, alij ordinibus a fronte ad tergum si-
gillatim explicatis cum ornatu proficiscuntur, alij
cohortium similitudinem speciemque gerunt, non-
nulli velut decuriati natant, tum quidam instructis
ab uno cornu ad alterum ordinibus natant, sunt qui
in cavernis se tenent, ibidemque eum agitant.

Quemadmodum pinguescunt animalia. CAP. LIIII.

Rei pastoricie peritos audio cum ad pinguitu-
dinem volunt animalia perducere, cornua eis
amput

amputare: ad coitum verò procliuiores hircos cum efficere student, horum nares & mentum smyrnio perungere, contraque medijs caudis lino alligatis eosdem à vehemēti coitua appetitione reprimere. Abortum Aristoteles ait equam facere, si paulo vehementius fumantis funiculi odorem extincta lucernæ senserit. Itēque ut ne canes aufugiant, audio eos hac machinatione & solertia retineri, eorum caudam primum arundine quæ butyro sit oblita dimetiuntur, deinde hanc eis ad lambendum concedunt, eo fit ut postea tanquam ligati permanent.

De silentio canis & asini.

CAP. LV.

Vis etiam cani hæc est, ut eum non latret qui mustelæ caudam secum habet, modò cauda abscissa viuam dimittat mustelam. Aiunt etiam asinum si ex eius cauda lapidē appendas nō rudere.

De elephantorū intellectu & quòd sua pericula cognoscunt.

CAP. LVI.

Anni æstiu tempore cum calor à sole intenditur, & æstus ingrauescit, tum elephantum ad calorem frangendum inter se crasso perfunduntur coeno, quo partim vim caloris depellant, partim vel umbrosis speluncis, vel arboribus quæ ramorum frequentia eos opacare possint, refrigerentur, tum etiam sagacissime odorantur, tum acerrimis sensibus existunt, tum vero ex his, partim antegredientes, partim subsequentes, ordinatim eunt, atque horum

horum primus narium sagacitate, herbam ante pedes suos positam sentiens humanis vestigijs esse transitam, eam euellit, & ei, qui à tergo proximus est, odorandam tradit: is rursus alteri, qui post eum stat: ac deinceps per omnium quasi manus sagaciter contrectatur, quoad ad illum ipsum qui extremum agmen ducit peruētum fuerit: is simulac olfecerit, barritum vastum edens, quasi signum ad fugam dat. Hi tunc in conualles profundas, ac in loca concaua & palustria, vel si minus id concedatur, in nemorosa campestria, ab eo loco iter auertunt, prorsusque se totos auertunt ab his locis, quacunque frequentes homines iter facere solent: quod ab hominibus ut animalibus sibi infestissimis timeant. Cum eos cætera pabula defecerint, radices effodiunt, quibus pascuntur. è quibus primus qui aliquam prædam repererit, regreditur, ut & suos gregales aduocet & in prædæ cōmunionē deducat.

Quemadmodum in summa hyeme se pisces tepefaciunt.

CAP. LVII.

Hyme summa & teterrima cum mare maximis turbinibus & acerrima tempestate furit, tum ad imam maris sedem pisces adherescunt, horrentes perfrigidam maris tempestatem. Itaque ex ipsis sunt qui arenas pennis exaggerent, & his tecti se ipsi tepefaciant, alij in saxorum angustias compulsi atque compressi ibi in protectione à frigore libenter quiescant, alij in pelagi cauernas

abditæ atque abstrusi summam maris inhorrentem vitent: neque enim in mari imò tam aiunt furentes & inflatas quàm in summo tempestates cieri, & agitari, ineunte vere cùm cælum serenum est, & dies leti illucent, & herbæ prata conuestiunt, plantæ virere incipiunt, tum pisces maris tranquillitatem sentientes, ad extimum & summum mare efferuntur, vagos & saltatorios agunt motus, & tanquam peregre redeuntes prope à continenti natant.

Ex minima origine in maximã crescunt magnitudinem crocodilus, struthio magna, elephantus. CAP. LVIII.

Hæc tria ex minimis euadunt maxima animalia, ex aquatilibus crocodilus, ex volucribus magna struthio, ex quadrupedibus elephantus. Iuba rex elephantum scribit patri suo fuisse qui multa secula vixisset, nempe qui emanasset & permanens traditus fuisset vsque ab huius alta stirpe: & Ptolomæo Philadelpho Aethiopem elephantum fuisse, qui multas ætates vixisset, vel ex hominum consuetudine, vel institutione mansuetissimum, atque idem ipse ait se vidisse elephantum Seleuci cognomine Nicanoris, qui vsque ad Anthiochorum postremam expugnationem vixisset.

Quemadmodum ad pariendū pisces enatant in flumina vicina. CAP. LIX.

Pisces

Pisces cùm vicini sunt ad pariendum, ex saltilagine ad flumina lacusue mari suo propinquos sese incitant, aquam à tempestatibus conquiescentem cupide amplexantes. Etenim aquarum tranquillitas probè affecta est ad excipiendos piscium partus, & conseruandos ex damni contractione, atq; insidiarum cõparatione propter beluarū quietem & paucitatē, cuiuscemodi libertatem & immunitatē flumina & lacus habere solent, atq; ideo Euxinus pontus plurimis piscibus abūdat, quod nō solitus sit beluas procreare, & sicubi aut vitulos marinos, aut delphinos profert breuissimos, à cæteris autē omnibus beluis maleficis pisces ibidē tuti sunt.

De acu marina. CAP. LX.

Marina acus quod sunt pertenuis, & minime tortuosam & sinuosam vterum feceruntque capacem habent, iccirco suorum filiorum sustinentes incrementum disrumpuntur: non igitur pariunt catulos sed expellunt atque eijciunt.

Qualia sunt aspidis morsus vestigia. CA. LXI.

Morsuum vestigia tam perparum apparentia aspis imprimere dicitur, vt indicia vix acri oculorum acie deprehendantur. Cur verò sint tam obscura ignotūq; causam hæc esse audio, ipsius veneni ad trāsmissendū peracutū mirabiliq; celeritate ad intima trāsitionē faciēs. Cùm enim hæc ipsa morsum effecit, venenum non eminet & apparet, sed sub cutem subiens intra meatus bene penitus

subest, atque sic ad intima delabitur, ut nihil extet atq; emineat, quare ab Octavianis Cleopatrae mors non facile oculis comprehensa est, nisi tandem serò admodum ex duobus punctis difficilibus ad videndum & comperendum animaduersis mortis obscura significatio deprehensa est, alioqui aspidis tractus vestigia manifesto apparent his qui historiam motus horum animalium tenent.

De aspide quæ in quinquatriis momordit.

CAPVT LXII.

CVM Pompeius Rufus Romæ ædilitiæ munus obiret quinquatrijs, ut solet in Romano foro fieri, circulator alijs permultis, qui eandem quam is ipse artem facitarent circumstantibus ad suam ipsius ostendendam sapientiam, simulque ex artificio suo specimen dandum, aspidem ad brachium admonet, & ex impresso morsu malum exuggit, cum postea non aquam, quam sibi preparauerat exorbuiisset, quod ea esset subducta, ex insidijs nimium vas fuerat euersum, veneno non exhausto neque eiecto, secundo post die sine doloris sensu cum sensim & pedetentim pernicio veneni illapsa eius os ceteraq; mēbra extabuissent, vita priuatus est.

De coitu animalium & de piscibus. CA. LXIII.

Vigente verno tempore, & efflorescēte terra libidinis ardore bestia terrene aquatiles & volatiles flagrant, ex piscibus alij frequentia oua atque alia ex alijs nexa arenis atterunt, alij
interea

interea cum natant infinitatem quandam ouorum expellunt, atque eijciunt, quorum non pauca à tergo nantes exsorbent. Enimvero mares antecedunt & semen spargunt, fœminæ verò insequentibus insaturabiliter hiantes atque eminentes explentur. Iam quod piscium quidam sic cum fœminis versantur tanquam cum vxoribus, easq; custodiunt, quod etiam ex piscium genere aliqui rivalitate laborant, atque obrectatione, antè dixi.

Dulci aqua in mari pisces aluntur. CA. LXIIII.

ARISTOTELES, & ante hunc Democritus ex hisque Theophrastus dicit non aqua salsa sed uici pisces qui mare incolunt ali, idemq; quod propemodum incredibile videtur, ex ipsis operibus confirmare volens quandam potabilem in omni mari aquam esse, id experimēto docet: nam si quis cœcauum è cera vas tenui opere finxerit, atq; in mare demiserit inane aut uicē appensum ut aquam transmittere queat, die ac nocte una calciculo & potabili humore completur. Empedocles Agigetinus aliquam etiam ait dulcem non omnibus notam in mari aquam esse qua pisces nutriantur, causamque affert cur in salso aulis sit, quam ex eius scriptis cognosces.

Cur non edunt sacerdotes mustellum & mullum pisces.

CAP. LXV.

MUSTELLUM piscem aiunt nunquam sacerdotes edere, non enim quoniam ore parit mundum cibum esse. Quidam non ipsum ore parere fe-

runt, sed insidiarum timore perculsum ut occul-
tet catulos suos deuorare, deinde cum nihil ab insti-
diarum comparatione timet viuos euomere, item-
que nullum nunquam attingunt nec sacerdotes nec
fœmina Argolicæ Iunonis sacerdos. Causas cur
ab eo se abstineant, quodam loco antè me dixisse
memini.

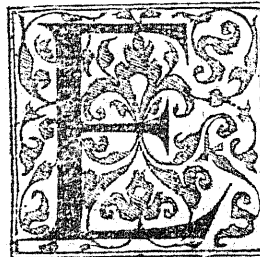
De vipera & murena. CAP. LXVI.

Cum proximum est ut vipera complexu ve-
nerco iungatur cum murena, venenum vo-
mitione eijcit, atque expellit, ut suavis decorusque
sponsus videatur: postea edito sibilo tanquam Hy-
meneo quodam ante nuptias misso sponsam appel-
lat, atque ubi mutuam Veneris libidinem in-
ter se expleuerunt, hæc quidem ad
mare regreditur, illa verò ex-
sorpto veneno, & recol-
lecto ad domesti-
cam sedem
reuerti-
tur.

ÆL

ÆLIANI LIBER
decimus historiæ ani-
malium.

De amore elephatorum. CAPUT I.

Lephanum quamuis raro
amare ferunt, quoniam, ut
antè dictum est, libidinum
moderatione temperatus sit,
tamen ipse illud admira-
bile amore plenum audiui,
quod consequitur: Vir ve-
nandi elephantos haud im-
peritus, scribit se, cum ab Imperatore Romano
cum potestate in Mauritaniam ad venandos ele-
phantos allegatus esset, ex elephantino genere ado-
lescentem formosam vidisse, coeuntem cum ele-
phanto, & adolescente, & pulchro: alterum ve-
rò seniore, quia huius siue amator siue maritus
esset, ut se spectum, ignominie loco hoc tulisse:
quare acriter animo incitatum impetum fecisse, ut
nihil proprius factum fuerit, quã nos, inquit, omnes
perderet, sicq; incurrisse in illi formosum riualem
suum, pugnamq; edidisse tanquam eum, qui de ami-
ca sibi erepta, doloribus acerrimis premitur: adeo-
que infestis animis vtrunque cum altero pugnam.

commisisse, ut ex impetu cornibus ambo mutilarentur. neutrum ideo non vicisse, quod multa verberatione eos venatores distraxerint. Postea autem quam amissis armis in posterum inutiles ad conferendam quasi manum inter se facti essent, rivalitatem amantium conquieuisse. Trahebatur Paris à Menelao & suffocabatur loro ipsum premente, & traxisset, infinitamque gloriam cepisset Atrei filius, nisi lorum fuisset ruptum: & nisi filia Iouis & Dionæ Paridem ex pugna turpi & effamina te pugnata rapuisset, qui ut euasit timidius dormiuit cum adulterata Helena.

De piscium coitu de lupo & mullo. CAP. II.

Non uno eodemque tempore pisces habent libidinem procreandi: verum alij verno tempore se ad venerem rumpunt, alij æstiuo ad coitum impelluntur, alij autumnò amoris flamma conflantur, complures hyeme venerem complexum expetunt, plurimi ut semel peperere, deinde toto anno à pariendo conquiescunt, lupum anno binos partus edere audio, nullum ter singulis annis ventrem ferre, eius nomen significare aiunt.

De camelis.

CAP. III.

Herodotus scribit Camelum in posterioribus cruribus gerere quatuor femora, & totidem genua, & veretrum inter posteriora crura caudam versus spectare.

De

De Arabicis ouibus.

CAP. IIII.

Preditas esse oues Arabiæ caudis insolitis & diuersis ab alio genere ouium Herodotus scribit: earum sanè duo genera ponit: vnum dicit caudas maxima magnitudine habere, ut dimetienti non tribus breuiores sint cubitis, quæ si trahantur omnino ad terram atteruntur, & exulcerantur. At pastores ad fabrilem artem instituti plostella fabricant, ad quæ ipsa alligatæ caudæ nituntur & sustinentur, quo fit ut à vulneratione defendantur. Alterum caudarum genus dicit esse cubitali latitudine.

De cochleis terrenis.

CAP. V.

Perdices & herodios iccirco defugiunt cochleæ quod eos pernoscent penitus hostes sibi esse: nec cernere est limaces ibi serpere, ubi illi ipsi versentur: eos tamen naturali quadam astutia cochleæ quædam præstantiores ariones appellatæ, decipiunt & circumueniunt. Siquidem ex natiuis testis egresse in magna securitate pascuntur: aues autem quas modo dixi, in testas inanes tanquam in easdem illas inuolant, ut verò nihil inuenerint, eas ut sibi inutiles abijciunt, atque discedunt: ille verò singulæ exsaturatæ pastu atque ex aberratione qua hostes fellerunt seruatæ, ita in testas tanquam suam propriam domum reuertuntur.

De cochleis ponticis.

CAP. VI.

Persarum reuem cochleæ ponticæ imitantur,

† 5

æstiuos dies Susis agentem, hybernos verò Ecbatani-
nis: etenim ad nuncupatam Propontidem calidam
hyemant: æstiuum autè tempus ad Aegialum agi-
tant, propter molles auras quas mare eis afflat.

De mullorum piscium ventre. CAP. VII.

Avdio peritissimos coquos cū volunt mullo-
rum interea dum coquantur ventres non
rumpi, osculari ipsorum ora, quo factò integri per-
manent, vt aiunt.

De natatione delphinorum. CAP. VIII.

Delphinus fœmina similiter atque mulier
mammæ habet, simul & vberimo lacte
catulos suos lactat: ex ætatum ratione dispositi gre-
gatim natant. Etenim per paruuli etiam nunc ex
ætate infirmi in primo ordine locantur: hos natatio-
ne proximi sequuntur, qui sunt confirmata ætate.
Nam delphinus cum catulorum suorum amanti-
ssimum animal est, tum de ijs vehementer metuens,
diligenti custodia eos conseruat: ac nimirum sic na-
tant, vt tanquam in militari cuneo alij in prima
acie, alij secunda, alij tertia constituentur: natu mi-
nimi ante prænatant: post verò hos fœminæ sequun-
tur, deinde mares extremum agmen ducentes, fi-
liorum & vxorum natationem inspiciunt, atque
obseruât. Quid ad hos Nestor bone Homere? quem
ais ad instruendas acies principum suæ ætatis præ-
stantissimum fuisse?

περι

περι ἐχέως καὶ ἐχιδνῶν, id est, de vipera. C. A. IX.

Exij ἀπὸ τῆς ἐχιδνῶν genere, non natura
nonnulli differre aiunt: illum marem esse,
hanc fœminam. Alij etiam natura differre existi-
mant: & sunt quidem qui dicant, ἀπὸ τοῦ ἐχέως
percussum conuulsione affici, non itè ἀπὸ ἐχιδνῶν.
Alij dicunt ἐχιδνῶν album morsum esse, ἐχέως non
eiusmodi, sed liuidum. Nicander dicit, cum morsum
inflexit ἐχίς, duorum dentium vestigia apparere:
cum autem ἐχιδνῶν leserit, plurium videri.

Quemadmodū mansuefiant elephanti. C. A. X.

Quid elephantés, post quā capti sunt faciunt,
vt mansuescant, dicendum est. Primò in syl-
uam non ita longo interuallo ab ea fossa, vbi com-
prehensi fuerint, distantem, sic eos strictè constri-
ctos funibus trahunt, vt ne permittāt quidem, nèue
hi præcurrant, nèue rursus retrahantur: deinde cer-
to & dimenso spatio horum quenque ad maxi-
mam arborem alligantes, vt neu in anteriorem par-
tem insilire, neu rursus admodum in posteriorem
resilire queant, nèue ipsis ex funis laxitate facultas
sit ad inferendam iniuriā, victus tenuitate & fa-
me, horum robur frangunt. Postea verò quàm eo-
rum domitores duritiā animi tandiu paulatim mol-
liuerunt, quo ad pristina inexpugnabilis feritatis
eos ceperit obliuio, de manu cibum sumendum dant.
Hi necessitate pressi, cum non malitiose iam, tum
verò hilarioribus oculis, & mansuetioribus, quàm
essent

essent soliti, intuentur. Horum autē, qui sunt etate robusti, vinculis ruptis, cum dentium robore, tum vero promuscide arbores reuellunt, & frangunt, vixque sero admodum, partim fame, partim ciborum illecebris, partim verberibus mansuefiunt: ut vero cicures euaserunt, panibus maximis, hordeo, caricis, cœpis, allijs, iunco, palma, hederaceis folijs, vescuntur.

Non omnes pisces muti sunt. CAP. XI.

Qui omnes pisces silentij condemnant, eos & mutos affirmantes ij in eorum natura indoliti sunt & rudes, nam ex ijs nonnulli editis sibilis strident & grunniunt, lacerta enim grunit, & chromis, & aper sicut tradit Aristoteles. Chalcis sibilat, coccyx similiter atq; auis sua gentilis vnde nomen traxit, vocem emittit.

Quæ pars elephanti esui apta. CAP. XII.

In elephāto tametsi maxima corporis moles esse videtur, ex eo tamen nihil esculentum est, nisi promuscis & labra & cornuum medulle. Eius animalis adeps cōtra venenata valet, nam si quis eo inungatur, eiusue suffimento expietur, hæc ab ipso aufugiunt longissime.

De Arabicorum animalium variis coloribus & de rubri maris ostrcis. CAP. XIII.

Arabicorum animalium varius color & multiplex omnem picturam longè multamque superat, neque modò magna animalia & generosa
hac

hac permulta colorum varietate picta, atque ornata sunt, sed etiam ignobilia. Etenim locustæ & serpentes aurei coloris similitudinem speciemque gerunt, tum pisces, præterquam quòd varios ornatus habent, horribiles etiam sunt aspectu & formidolosi, tum maris rubri quod idem est Arabicum mare. Ostrea huius splendoris expertia haudquaquam sunt: imò verò flammeis illustrantur zonis, ea ut diceres varij coloris temperatione ad iridis similitudinem accedere, adeò lineis perpetuo ductu æque inter se distantibus distinguntur, atq; describuntur.

De margaritis & conchis. CAP. XIII.

In sano hominū vel pretio vel sermone celebris est atque illustris margarita, & simul mulierum admirationem habet. Maris fœtura est. Hanc ad partum deduci aiunt, cum in apertas conchas fulgura affulserint. Bona tempestate & tranquillo mari conchæ huius genitrices capiuntur. Eas posteaquam piscatores comprehenderunt, ab illis margaritam animorum libidinosorum illecebram eximunt, in maxima concha parua inuenire est: contrà in parua magnam: alia inanis est, alia non plus quàm vnā habet: pleræque adeò multos uniones possident, ut sint qui dicant in concha vna viginti procreatos fuisse. Quòd si quis ante legitimū pariendi tempus conchas aperuerit, carnem quidem reperiet: huius autem palmam piscationis non assequetur. Humoris ne minimū quidem in se continet.

Iam

Iam verò qui vendunt aut emunt, earum pulchritudinem & pretium ex candore & magnitudine estimant: & quidem hanc artem facitantes, plerique ex eis locupletati fuerunt. Nò etiam illud me fugit, auulsis his lapidibus quasi redemptionis premio persoluto conchas liberas dimitti, iterumque uniones renasci. Quod si priusquam lapis eximitur huius altrix bestia moriatur, vnà cum carne putrescere & perire dicitur. Suapte natura rotundus & leuis est probèque circumscriptus. Si quem ex eis velis affabrè aliter quàm natus est, expolire, is artificium prodit: non enim cedit, sed asper fit, & se fraudibus atque insidijs ad speciem indicat attentari.

Quemadmodù Aegyptij accipitrem colunt.

CAPVT XV.

Accipitrem Apollini consecrant Aegyptij & veneratur. Oron sua lingua deum hunc appellant. Auem eiusmodi autem Thautum nominant. Cum Apolline iccirco conuenientiam habere aiunt, quòd de aibus soli accipitres semper nullo negotio aduersos solis radios intuentur, neque intentis oculis sursum versus iter suscipere grauantur, nec diuina flamma offenduntur, ydem ipsi serpentibus & venenatis bestijs inimicissimi sunt, nec enim ipsos serpens, nec scorpheus vllàue alia mala bestia latere potest. Nullus fruges exedunt & conficiunt, sed & carnes vorant & sanguinè exsorbent

forbent, ysdemque suos alunt pullos: ad libidinè sunt inflammatisimi: os illorù si ad aurum admoueatur, sic ipsum illecebra quadam mirabili ad se allicit, quemadmodù heracleotem lapidè sua vi prædicant quasi præstigijs & captionibus ferrù ad se attrahere. Aegyptij dicunt ad septingentos annos viuere accipitrè, sed me non persuadèt: veruntamè quæ audio dico. Et videtur Homerus accipitrè esse amicù filio Iouis & latone significare, cum dicit, Ibat per Ideos montes accipitri veloci similis Apollo.

Pilularius scarabeus caret foemina. C. A. XVI.

IN suo genere scarabeorum natio foeminei sexus quòd sit expers, ideo in fimi pilam semè emittit, quam octo & viginti dierum spatio & volutat & calefacit, deinde foetum procreat. Aegyptiorum porrò bellatores scarabzum in digitis insculptum habere solbant, ex eo adumbrante nimirum legislatore, solos omnino mares pro patria bellum gerere oportere.

Quemadmodù suillum pecus voracissimum, itè de ciconia, vulpàfere, vpupa. C. A. XVII.

Suillum pecus tantopere explendo abdomini editum est, vt ne proprijs quidem suis foetibus parcat, neque helluationem suam ab humano corpore abstineat. Quæ causa est, cur huiusmodi animal vt impurum, detestabile, & voracissimum apud Aegyptios in summo odio habeatur: contra autem mitiores bestia nature miserie

miseri cordis & pie participes præcipuo quodam honore à prudentibus viris solita sunt affici. Ciconiæ enim apud Aegyptios eò veneratione habent, quòd senectute affectos parentes alunt, ydémque ipsi iccirco vulpanseribus & upupis honorem habent, quia illi quidem sint pullorum suorum amantes, hæc autem aduersum parentes existimantur pie. Manethonem porro Aegyptium summa sapientia virum, audio dicere, eum qui suillo lacte vescatur, vitiliginibus & lepra oppletum iri, quos quidem morbos Aſiani omnes pessimè oderunt. Aegyptij verò, quibus persuasissimum est, sues Soli & Lunæ inimicissimos esse, semel tantum cum festos dies agitant, eos lunæ singulos annos, aliàs verò nunquã nec huic ipsi nec cuiquam alij deorum sacrificant, idque propterea faciunt, quia execrandos & detestabiles ducunt. Athenienses in mysterijs iure optimo sues immolant, propter pernitiem quam segetibus moluuntur, nam ex spicis sepe alias exinaniunt, alias quæ nondum ad maturitatem peruenerunt vastant, alias effodiunt. Eudoxus ideo inquit Aegyptios ab immolandis suis se sustinere, quòd posteaquam sementem fecerunt, eorum greges ad proterendam & conculcandam frumentorum sationem, atque depellendam detrudendamque in altiorrem terram & humidiorrem inducere soleant, vt ne ab auibus, hac quasi occasione terra obducta, semina exhauriantur.

Quemad

Quemadmodum consuetam terram amant elephanti. CAP. XVIII.

Abstracti à suis elephãti edibus patrijs, quãuis vinculis primum & fame, deinde varijs cibariorum blandimentis mansuefacti sint, tanta tamen naturalis soli illecebra tenentur, vt patriæ memoria eis obscurari & euanescere nequeat: quare cum horum plerique grauissimo mœore suscepto conficiuntur: tum verò quidam ex his, vberimè flentes, tantam lachrymarum vim profundunt, vt oculorum sensibus capiantur, in nauis autem immittuntur, ponte vtrinque ramis frondescentibus adumbrato, ad fallenda huiuscemodi animalia, hoc enim ipsum cum vident, se per terram (quia hoc eis mare videndi facultatem adimat) etiam nunc iter facere arbitrantur.

Quemadmodum vtrunque æquinoctium significat arietis cubitus. CAP. XIX.

Aries sex hybernos menses in læuum latus iacens quietem capit, contraque ab æquinoctio verno in dextrum incumbens somnum accipit, ad vtrunque igitur æquinoctium ipsam aries mutat cubandi rationem.

De pagris & mœotis piscibus Nili. CAP. XX.

AEgyptij Syenita sacros pisces pagros ducunt, atque Elephantinam sic nuncupatam incolentes eadem existimatione mœotas pisces ornant. Causa verò cur huiuscemodi pisciũ vtrunq; genus

hanc apud eos populos venerationem habeat, & magnam religionem possideat, ex eo profecta est, quod aduentantem Nilum hi præcurrentes futuram aquam prænuntiant, & mirifica quadam vi eius accessionem præsentientes sua antecessione suspensas Aegyptiorum mentes optima spe recreant, iccirco etiam eo honore afficiunt, quia in eo permanent, nullum ut sui generis comedant.

De conchis maris rubri. CAP. XXI.

IN mari rubro quædam conche nascuntur, quæ restas non leues, sed concavas & secturis plenas habent: eadèmq; extremas partes acutas habent & coeunt inter se, sic alterno incurso coniunguntur, ut tanquam duarum ferrarum coeuntium dentes videantur inter se conuenire. Vnde fit ut si piscatoris natantis quamcunque partem etiam si sub eam os subest, mordicus apprehenderint, amputent.

Quemadmodum erga crocodilos Aegyptij sunt affecti. CAP. XXII.

CROCODILORUM colentes Ombite Aegyptij populi sic hos dierum celebratione dignantur, quemadmodum magnificentissima celebramus olympicæ certamina, crocodilus suos liberos rapti mirificè gaudent, & matres ex eo magnam letitiam voluntatemque capiunt, & simul magnificè, & amplè de se sentiunt, quæ nimirum deo cibaria pepererint: contra Apollonopolitæ, qui sunt ex præfectura Tentyrite appellata, comprehensos suspendunt sub-

limes

limes ex arbore perseæ peculiari illi loco, atque eos primùm flebiliter gementes permulta verberatione affligunt: deinde ipsi concisis vescuntur. Crocodili sexaginta dies ventrem ferunt, sexaginta oua totidem diebus ex sese pariunt, totidèmq; dies hæc fouent. Sexaginta vertebrae in spina habent, quam totidem nervis alligatam esse ferunt. Curatio partus ab ipsè sexaginta diebus peragitur. Annos viuunt sexaginta: totidem dentes possident: totidem quotannis dies sine ullo cibo in latibulis quiescunt. Tam crocodili qui in paludibus manu Ombitarum factis nutriuntur, eis domestici & vernaculi sunt, & se appellantes intelligunt: capita idcirco hostiarum eis edenda obijciunt, quod ea ipsa non comedunt. Apollonopolitæ eiusmodi bestiam odere, quod dicant Typhonem eius formam induisse: alij non ob eam causam, sed quod Pisanmyti regis iustissimi viri filiam crocodilus rapuerit, eius cladis recollectione suos posteros vniuersam eorum nationem odisse.

De vulturibus. CAP. XXIII.

BARCEI gens Hesperia ex aliquo morbo mortuos ut muliebriter atque ignauiter defunctos ad notandam mortis ignominiam igni cremant: eos verò qui in bello morte occubuerunt, ut summa virtute ornatos vulturibus deuorandos obijciunt, quod eas aues sacras existimant. Romulus in Palatino colle ex duodecim vulturibus optima auguria egit: nam ex auium

numero commutatione in duodecim homines facta, principes totidem Romanos quot aues perspexisset virgus antecedere iussit. Eiusmodi volucres Iunoni sacras Aegyptij ducunt, atque earum pennis Isidis caput & vestibulorum fastigia ornant. Antè de hac aue multa alia dixi.

De capris feris.

CAP. XXIII.

IN Copto Aegyptij vrbe & magna conficiendorum aliorum sacrorum religione Isim Aegyptij colunt, & verò eodem cultu hanc ipsam venerantur coniuges, quo aut liberi à lugentibus afficiuntur: ubi Isis hanc religionem possidet, ibi accerimi ad pestiferum vulnus inferendum scorpj maximi versantur, qui ut percusserunt statim interficiunt, ad quorum vitationem omne cautionis genus Aegyptij adhibent, sexcenta machimamenta molliuntur, veruntamen lugentes ad Isidis fanū caprae feræ ex omnibus tegumentis nude inter scorpjos humi iacentes ab horum acerbitate integræ incolumésque permanent, ex quo fit, ut Coptite eius capri ni generis foeminas ad diuinitatem & religionem consecrent, & religiosissimè colant, easdémq; Isidi in amore & delitijs esse existiment: contrà autem mares immolent.

De crocodilis & accipitribus. CAP. XXV

CROCODILUS natura timidus, improbus, malitiosus, fallax cum ad rapinas faciendas, tum ad comparandas insidias acerrimus & promptissimus existit

existit, omnem strepitum perhorrescit, humanam vocem contentiorem extimescit. Eos à quibus paulo confidètius inuaditur reformidat. Teteryntæ sic nuncupati Aegyptij qua ex parte cõprehensibilis atque expugnabilis sit præclare intelligunt. Etenim eius oculos quòd sint hebetes planè sciunt peropportunos esse ad vulnus accipiendū, atque etiam eiusdè ventrem, quia molli & tenui sit cutes, siccirco commode feriri posse: cõtrà verò tergum & caudā ab omni ictu inuicta ideo existere quòd tecta sint & quasi armata squammarum & corticij robore testis crustisue haud dissimilium. Ij igitur, quos antè dixi populi, eos comprehendere soliti tam valde ijs ipsis inimico infensoq; animo sunt, ut illic stuuus à crocodilis tantopere conquiescat & liber sit, ut fidenter ibidem natatio exerceri queat, non item in Ombitis, vel Coptitis, vel Arsinoitis tutum est aut pedes lauare, aut aquā haurire, sed neq; in ripis inambulare, nisi summa cautione liberum est. Iam accipitrem Teteryntæ sanctissime colunt: contrà eos Coptite ut crocodilorum hostes odio adducti sepe in cruce[m] agunt. Porrò hi ob similitudinē quam cum aqua crocodilis esse affirmant, hos diuino honore afficiunt, illi autem accipitres adorant, propter comparisonem quam cū igne ijs esse asserunt, atq; huius rei testimonium asserunt, quòd similiter hi atq; ignis veloces & violenti sint, tum etiam aquam simul cum igne existere non posse asserunt.

De cynocephalis.

CAP. XXVI.

Post vastam Aegypti solitudinem quam septē diebus transiri ferunt, secundum viam quæ ad Aethiopiā pertinet cynoprofopi homines habitantes ex venatu dorcadam & bubalorū viuunt, nigro aspectu, capite & dentibus caninis præditi sunt. Quæ eorum similitudo cum canibus effecit, ut hîc ipsorum mentionem interposuerim, vocis quidem expertes sunt, sed strident acutè, infra barbam mentum possident, sic promissum ut serpentium simile id esse videatur, eorum manus robustis unguibus & acutis armantur, similiterq; toto pectore ut canes hirsuti habentur, atque etiam pedum celeritate valent.

De lupis.

CAP. XXVII.

Lupi collum in eas breuitatis angustias cōpressum atque vehementer cōpressum est, ut con- torqueri, retròque versari non queat, etsi retro velit aspicere, totum corporis truncum retorqueat necesse est, acerrimis atque acutissimis præditus est oculis, enimvero intempesta nocte, vel luna ipsa silente lucis vsura perfruitur. Et tametsi omnibus tenebræ offunduntur, non huic tamen lux eripitur. Hinc lycophos id temporis appellatur cum lucem is solus nature munere oculis perceptā habet. Et verè Homerus mihi vocare videtur id tempus, cum iam tunc cernēs lupus se in viā dat ἀμφυλόκην νύκτα, iam lycobanta iccirco annum nominari existimant, quòd

quòd erga lupum sol amorem habeat, tum etiam eo Apollinem delectari aiunt, quia hic ex Latona in lupæ speciem similitudinēque conuersa editus in lucem & susceptus fuisse feratur. Cuius sanè rei Homerus meminit, cum Apollinem nominat Lycopogenen: eamque ob rem lupi simulachrum in Delphico templo ad designandum partum Latonæ ex are excitatum esse arbitror: alij non id propterea ibidem positum esse dicunt, sed donaria ex templo cum expilata direptaque fuissent, eademque à sacrilegis defossa lupus indicauit, cum intra tēplum ingressus prophetarum quempiam sacrā illius vestem mordicus comprehendens traxit ad locū vsq; in quem donaria occultata fuissent, deinde anterioribus pedibus eum ipsum locum effodit.

Cur vacca Veneri cōsecrāt Aegyptij. c. XXVIII.

In Aegypti vico Scussa nuncupato non magno quidē, sed certe elegāti qui in Hermopolite præfecturā censetur, Venerē religiose & sanctissime colunt, quā Vraniā appellant: atq; vaccam etiā ideo veneratur, quia affinitatē & conuenientiā cū dea ipsa habere existimetur. Etenim huiuscemodi bestia tantopere ad venerē incitata est, ut cū maris mugitum audit ad coitū vehemētissime exardescat: atq; adeò sicuti harū rerū experiētes cōfirmant, taurū à triginta stadijs ipso mugitu amatoriā significationē quasi tessera Veneris dantē exaudiat, itēq; Isimbubulis cornibus Aegyptij & fingit & pingit.

Quemadmodum asinum, & orygem Aegyptij oderunt. CAP. XXIX.

BVirite. Abydus, Lycopolis iccirco tubæ sonitum ab auditione sua detestantur, atque execrantur, quod ab asino rudente eius clangor dissimilitudinem non habet, & simul eis qui Serapidis religionem obseruant, odio est asinus atque acerbitati, cuius rei nō ignarus Ochus Perses Apim quidem interfecit, asinum autem & consecrauit & sanctissimam religionem coli iussit, Aegyptios ut molestia afficeret: sed is sanè tanti sceleris sacroboui persoluit poenas nec iniustus neque minus graueis quàm Cambyses dedisset, qui primus bello sacrilego religionibus indicto eiusmodi impietatem commiserat. Et verò etiam quos modo cōmemorauit Serapidem colentes, ex eo orygem male oderunt, quod ad solis exortum conuersus, sicut Aegyptij ferunt, aluum deijciat. Et Pithagorei de animalibus solum asinum afferunt ad harmoniā non factum esse, proinde absurdam bestiam nullo sensu ad tyre sonum affici. Geminos asinam ex sese peperisse non facile quenquam meminisse ferunt.

De ibe.

CAP. XXX.

Illam ibidis etiam vim de Aegyptiorum libris accepit: ibim nimirum cum in pennas quæ sub petus existunt, collum & caput abdiderit, cordis figuram exprimere: eandem Aegyptij ferunt ore coire & parere, veruntamen ea de re mihi non facile persuad

persuadent, qui Taricheæ bestijs presunt. Ibis in testinum sex & nonaginta cubitorum esse affirmant, quod idem in Luna defectione comprimitur, iccircoque orationis parenti Mercurio eiusmodi auem aiunt in amore esse, quia orationis speciem similitudinēque gerat: namque eius nigrae pennæ cum tacito & nondum emisso sermone comparari queunt, candidæ necdum prolatae orationi intimorū sensuum enūciatrici possunt conferri. Apion eam ait longissima vitæ atque in eam Hermopolis sacerdotes citat sibi sanè immortalē ibim ostendisse: quod quidem ipsum huic non minus procul à vero abesse videtur, quàm ab omni ratione abhorrere existimo. Quod autem calidissima sit natura, propterea vel pessimarum rerum conficientissima vorago est, siquidem serpentes & scorpiones exest & conficit, atque ex his partim facile & calore quo permulto abundat, exerit, & concoquit, partim nullo negotio excrementa excernit, atque expellit, ægritudine perrarò afficitur, in quidlibet vel sordidissimum immittit rostrum, ut quippiam illic inquirat, ex inquisitione tamen cibi cum se quieti tradit, cubile lauat & purgat, in palmis ad euitandos feles nidificat: non enim facile in palma ob eminentem & cutellatum trunci corticem ij sepe repulsi & reiecti sursum correpere possunt. Iam porrò si pennis ibidis crocodilus contingatur, immobilis redditur.

De cynocephalis.

CAP. XXXI.

DE cynocephalis mihi etiam illa veniunt in mentem explicare. Si esculenta testaceis inuolucris circumuestita reperiant, cuiuscemodi sunt amygdala, glandes, nuces excernunt, præclare intelligentes intima quidem esculenta esse, extima vero reijci oportere: vini item potione vesci non recusant, atque etiam carnibus vel elixis vel asis exsaturantur, & his quidem recte & suauiter apparatus magna delectatione afficiuntur: contra ex non accurate elixis valde offenduntur. Veste indui mirifice gaudent, ac si eorum catulos etiam nunc per paruulos ad mulieris vbera admoueat tanquam pueruli lac exugunt.

De aspide, quam Aegyptij Thermuthin nominant. CAP. XXXII.

Thermuthin Aegyptij aspidem appellantes & sacram esse aiunt & summa religione colunt. Itaque ea Isidis simulacra tanquam regio quodam diademate coronant, eandem etiam ferunt non in perniciem proborum hominum natam esse, imò verò comminiscuntur eam se ab ijs abstinere, contra autem improbis necem afferre, ijdémque addunt Isidem in sceleratos aspidem immittere, ijdémque inquirunt sexdecim ætates viuere, atque in sacris ædibus ad vnumquëq; angulum subterranea sacella exædificant, vbi sanè aspidi habitati bulbū adipem edendū interuallis quibusdā obijciunt.

De

De spino seu ligurio appellato. CA. XXXIII.

AD notionem auum periti spinum auem dicunt ex spinis vbi viuit nomē traxisse. Hæc cum non sit à musis auersa, splendide canora est. Quòd si sicut Aristoteles ait, spini & ægitali sanguinem in eodem vase permisceas & simul temperes, non coire nec commisceri. Hunc sacrum esse aiunt genijs qui præsunt hominibus itinera ingredientibus.

De turture.

CAP. XXXIII.

Castam esse turturem, & nulli admisceri, nisi ei cui à principio: nunquamque alienum lectum attingere supra dixi. Qui accurate tenent vim & naturam turturum, auditum est, albas sepe apparere, easdémque cum Veneri & Cereri, tum verò Parcisi & Furijs sacras esse.

De hirundinibus.

CAP. XXXV.

Apparent aliquando, sicut dicit Alexander Myndius, albe hirundines: nam in Pyrrhi pueri tabernaculo nidificans hirundo, rerum actiones quas susciperet non bene & feliciter euenturas esse significauit: & item Anthioco altera nidum in huius tectis cõstruens, qua ei malè casura essent prænuntiauit: contra enim Medos profectus non reuersus est ad suos, sed rebus malè gestis de loco quopiam se precipitem deiecit. Dionysio priori arcem relinquenti nidificantes ibidem reditum præmonstrarunt. Hirundinum genus dijs penatibus &

Veneri

Veneri quæ ipsa quoque è numero penatium est, charum esse dicitur.

De perdicibus. CAP. XXXVI.

Incubantium perdicum latebræ fruticibus aliisue densis præfulciuntur, atque præmuniuntur, ut ab ovibus humber, quibusue alius humor prohibeatur. Hæc enim si madefiant, nisi rediens mater rursus fouerit, irrita celeriter atque sterilia fiunt, quindecim ova sepe ex sese pariunt. Paphlagonum duplex cor habere Theophrastus quodam loco testatur, Ioni & Latonæ sacri esse dicuntur.

De cynis. CAP. XXXVII.

Dixi antè de cynis: dicam nunc quæ nondum dixi. In mari Aphrico Aristoteles ait cynorum gregem sæpe apparere, & à præternavigantibus exaudiri cantum tanquam ex choro quodam consonanti suauem quidem at lugubrem, & velut ad misericordiam inclinantem, & quosdam cynos mori cantantes dicit visos fuisse fontes, lacus, paludes, aliæue loca aquis redundantia incolere solent, ubi earum rerum periti dicunt eos musicas rationes exercere.

De noctua. CAP. XXXVIII.

Accedenti ad seriam quampiam actionem homini occurrètem noctuam inauspicatam significationem dare aiunt. Cui quidem rei testimonio fuit Pyrrhus Epirotarum rex, cum in Argos Pyrrhi proficiscentis, hastam quam erectam ferebat, hæc

hæc avis sedisset, ei malum auspiciam dedit: nam Argos ingressus, valde ingloria atque ignobili morte occubuit. Quare mihi Homerus præclare intellexisse videtur, auem hanc mali auspiciæ esse cum Diomedi ad castra Troianorum exploranda proficiscenti Minervam facit auspiciato mittentem herodium non noctuam, etsi Minervæ amica sit noctua.

De polypo & noctua. CAP. XXXIX.

Tam vehementer polypum locusta extimescit, ut si quando uno & eodem reti ambo comprehenduntur, hæc continuo moriatur. In Thurijs fluvius Lusias appellatus tametsi perlucidos liquores habet, nigerrimos tamen piscis procreat.

De vite appellata pardali. CAP. XL.

Vitem pardalim sic appellari dicunt quæ vim peculiarem præter ceteras habet, & ipsam audio acinos non habere, quæ si inspecta fuerit à mulieribus, eas conijcit in morbum repentinum.

De asini cornibus Stygis aquam continentibus. CAP. XLI.

In Scythia asini cornibus præditi nascuntur, quorum cornua Arcadiæ fluminis Stygis aquam continent, quæ transmittit cetera vasa omnia, etiam si sint ex ferro. Hæc cornua à Sopatro apportata fuisse aiunt Alexandro Macedoni, & illum audio admiratum misisse Delphos ut dedicarentur Pythio cum hac inscriptione, Tibi hoc cornu Alexander dedic

dedicauit Apollo, asini Scythi figuram felicitis, quod Stigis inuicti aqua non domatum fuit, sed tulit aqua robur. Ceres hanc aquam emisit prope Feneum. cauisam dixi alibi.

De cane Eupolidis comici. CAP. XLII.

Eupolidi poetae comico Augeas Eleusinius munere donauit canem, non modo genere Moliticum, sed etiam forma præstantem, quem eodem nomine Eupolis, quod Augeas erat, appellauit. Canis iam nomine Augeas, cum longa consuetudine, tum verò ciborum illecebris allectus, et blanditijs, diligebat dominum, ut præclare ostendit, cum aliquando seruus nomine Ephialtes dramata quedam Eupolidis domini sui surriperet, tum non latuit canem furax seruus. Is itaque acerrimo impetu, crudelique incurrit in hunc direptorem, mordicusque comprehendens interfecit. Post autem aliquanto in Aegina Eupolis excessit à vita, ibique eius corpus ad sepulturam datum fuit. Huius verò canis morti illius ingemiscens, non tantum ululatu primò illius excessum à vita luxit, sed deinde mœrore inediaque extabit, in odiumque vitæ adductus ex altoris sui morte, extinctus est. Ex eo locus hic, ad huius casus memoriam conseruandam, canis luctus appellatur.

De formica læerte nuncupata, & eiusdem nominis vespis, CAP. XLIII.

Mortiferum genus quoddam formicarum esse dicitur, quæ læerte nuncupatur, eodem nomine

mine vespas quasdam appellari. hæc ait Telephus Cretenfis ex Mysio Pergamo profectus.

De piscibus Nili. CAP. XLIIII.

Maximis æstatis caloribus cum in Aegyptiorum agros Nilus redundat et dilabatur, atque explicatus marini æquoris speciem similitudinemque gerit, tum Aegyptij ibi piscantur, ubi antea arationes essent, et nauibus ad fluij accessionem accommodatis nauigant: postea verò quam Nilus redit ad se, atque ad pristinam modi rationem à natura sibi attributam pisces à parëtis fluij decessu deserti ad breuia limosa adherescunt, atque agricolis ad prædam relinquuntur. Quamobrem huiusmodi alluio Aegyptijs piscium messis quodam modo dici potest.

Cicadarum nomina. CAP. XLV.

Cicadarum genus multiplex à peritis harum rerum et collectum, et nominatum est, vnum appellatur ex colore cinereum: alterum membrax, quod quidem nomē nescio cur huic generi impositum sit: aliud argutum, aliud cercopam, aliud achanthiam nuncupant. tot cicadarum genera me audisse memini. Cui plura veniunt in mentem explicet.

De natura canis & quare ipsum venerantur.

Aegyptij. CAP. XLVI.

Hæc etiam de natura canum accipi: catulos nasci cæcos, à partuque tredecim primis diebus ita oculis affectos esse: postea tamen acerrimo ocul

oculorum sensu esse. Eos Ægyptij venerantur, ex eoque legem quampiam vocitarunt. Cur id faciant duplicem causam afferunt: alteram, quòd cum Isis usquequaque Osirim quæreret, canes præcurrentes, partim unà cum ipsa puerum inuestigare conarentur, partim feras reprimerent. Alterà, quòd cum stella canis (quem Orionis fuisse fama celebratum est) exoritur, tum cum ipso pariter Nilus sese attollens irrigationem in terram Ægyptum inuehit, in agròsque redundat. quamobrem canem ut fertilis aquæ conciliatorem Ægyptij venerantur.

De oxyryncho Nili pisce. CA. XLVII.

OXyrynchus Nili alumnus, ex acumine rostri nomen trahens, illic venerationem & religionem habet, ut piscatores valde timeant, nequando is piscis apud eos sacer, & magna religione præditus hamo traiciatur: quem si fortè hamo ceperint, nunquam tamen edere audent, atque cum pisces retibus comprehenduntur, diligenter etiam atq; etià perscrutantur, nunquid horù piscium unà cù alijs imprudètes ceperint. Malunt enim nihil piscium accipere, quàm hoc retèto maximù pisciù numerù assequi. Dicunt Nili accole hunc piscè ex Osiris vulneribus factù esse. Osirim autè esse Nilum.

Quèadmodù ichneumo vtriusq; sexus est particeps, & aspidi & crocodilo hostis. CA. XLVIII.

Ichneumoni vtriusque sexus participi à natura tributum est, ut & suo semine grauiditatè & partum

partum afferat, & ipse quoque ventrem ferat, & ex sese pariat. Qui in pugna quam inter se pugnatè victi fuerint, ea bellicæ offensionis nota inuruntur, ut & in viliores sexum censeantur, & muliebria patiantur: contrà, ij qui ex bello superiores euaserunt, victos subigunt, & simul suo semine implent: at victi ex ea malè à se pugnata pugna, hoc præmio afficiuntur, ut & partus dolores sufferat, & ex patribus qui iam antè fuissent, matres reddantur. Cum homini infestissimis bestijs aspide & crocodilo inimicitias gerunt. Latonæ & Lucinæ sacri esse existimantur. Apud Ægyptios Heracleopolitas venerationè & religionè possidere feruntur.

Quemadmodum dracones gratiam referre nouerunt. CAP. XLIX.

LYcaoni Emathie regi nomine Macedo filius fuit, ex quo postea antiquo nomine obsoleto nominata regio est, ex hoc quoque Pindus (id enim ei nomen erat) filius procreatus, cum robore animi, atque virtutis indole præditus fuit, tum forma etià excellens, ex illo item alij liberi nati improbo animo affecti, & corpore minus strenui, cum Pindo & virtutem & ceteras illius dotes inuiderent, non modò illum oppresserunt, verum etiam pœnas tanti malefici pendentes, se ipsos funditus perdidērunt. Pindus sentiens se fratrù inuidia ardere, atq; ab ijs insidias sibi comparari, regno, quod à patre acceperat relicto, cum robustus esset, & ad venadi

studium propensus non solum quidem vertit, sed certe illic ibidem eum in venando agitans, cum semel hinnulos, insequeretur, & summa viriū contentione equum incitasset, ab eis qui secum venabantur se longissimè abduxit: hinnuli verò altissimam cauernam subeuntes ex insectantis conspectu se eripuerunt, atque ex periculo se seruarunt. Is ex equo defiliens cum hunc ad proximam arborem alligasset, cumque ut diligentissimè potuit latebram illam manibus perscrutās hinnulos exquireret, sibi denuntiantem vocem exaudiuit, ne hinnulos tangeret: quare ubi diu multumque circumspexisset, nec quicquam videret, vocem ut ex maiore quadam causa redditam extimuit, & simul in equum ascendens ex eo loco discessit. Postero autem die ad eundem locum reuertitur, non eò tamen quò illi se abdidissent, ingreditur, vocis memoria, quam auribus acceperat deterritus. Cum igitur dubitaret quisnam pridie se ab insectanda præda auertisset, ac ut par erat, circumspicaret aut montanos pastores, aut venatores, interea ei inusitata magnitudine draco apparet ex maxima parte corporis adrepens, collumque, & caput paululum attollens, & ad se velut intendens. Collum autem cum capite erat ea proceritate, ut vel cum procerrimo homine æquare potuisset, verum ut eius conspectus Pindum exterruerit, certe nō in fugam impulit. Nam is sese ex maximo terrore colligens sapienter bestiam circunuenit

eunuenit, nam ex auibus quas immolabat ei edendum obijcit & tanquam hospitalem mensam & redemptionis suæ præmium apposuit. Is sanè velut donis delinitus, & captionibus, ut ita dicam, præstrictus ex eo loco excessit: quod quidem ipsum ita iucundum Pindo fuit, ut ea quæ vel ex venationibus montanis vel ex aucupio capere posset ut draconi non ingratus adeptæ salutis mercedem afferret, neque tamen sine fructu has ei donationes ex præda constituit, nam fortuna ei prosperè ire cepit: omnium enim quæ venaretur secunda venatione fungebatur, siue terrena, siue volucra persequeretur, quare gloria magna apud omnes erat, quod contra feras congregeretur, & eas expedite caperet. Erat ea proceritate ut corporis mole perterrefaceret, tum verò firma corporis constitutione, tum pulcherrimi oris habitu foeminas ad se amandum ut vehementer inflammaret: & sanè cælibes omnes quasi furentes, atque bacchantes ad eius venationes proficiscerentur, & nuptijs alligatæ à maritorum custodijs asservatæ mallent cum illo concumbere, quàm in numerum dearum referri. Plerique hominum eum quod ipsius virtus & forma suam omnium admirationem excitaret diligebant, soli fratres infenso, atque inimico animo in illum erant, quamobrem eum ipsum aliquando solum venantem ex insidijs

aggrediuntur, atque in propinqui fluminis angustias compulsum, auxiliòque destitutum strictis gladijs appetunt, atque adeò trucidant. Hunc exclamantem cum draco ipsius amicus exaudisset (etenim est animal sensu audiendi cum acerrimo, tum videnti acutissimo) prodijt ex suo cubili & simul impios circumplicans suffocauit, & casum summa diligentia tandiu custodire non destitit, dum cognatione defuncto proximi desiderio permoti ad illi humi iacentem venissent. Hi propius facti, etsi iusto in luctu & squalore essent, sepultura tamen & iustis exequiarum interfectum custodis metu afficere prohibebantur: veruntamen hic recòdita quadam, ac mirabili natura intelligens se illos arcere de presidio, stationeque cadaueris, discessit, quo commodius nulla interpellatione supremam gratiam à propinquis assequeretur. Magnificè igitur & splendide honore sepulture ornatus fuit, atque etiam fluiuius facte occisioni proximus ex mortuo nomen traxit. Bestijs igitur peculiare est, à quibus beneficium acceperint, eis gratiam referre.

Locus Clarius Apollini consecratus, non aditur à venenatis animalibus. C. A. L.

Hoc etiam peculiare loco Clario, ubi filij Iouis & Latonæ venerantur Clarij & tota Græcia. Hic locus inuius inimicissimusque est feris venenatis. Dei providentia omnes feræ horrent Apollincm, ut qui seruare sciat & qui seruato-

rem

rem & morborum depulsores genuerit, Aesculapium. Nicander eorum quæ dico testis est, cum ait, Non viperæ, non phalangia, non scorpius altum vulnus inferens in Clarijs nemoribus versantur, postquam Apollo illic vallè profundam carminibus dedicauit, occultato malo fundamento & procul positis venenatis animalibus.

Quo modo asylla sunt in Erycino tēplo Veneris, & ut victimæ vltio illuc accedunt.

CAPVT LI.

IN Eryce, ubi est Veneris templum celebre, cuius supra mentionem feci, cum de columbis Erycinis dixi, audio esse permultum aurum & plurimum argentum, & monilia & annulos valde pretiosos sacrosancta intactaque dea Veneris metu semper antea fuisse, item audio Amilcarem Afrum depredatum illa fuisse, & in argentum & aurum factum conuertisse, deinde ex his sceleratum stipendium exercitui distribuisse, & pro his ipsam grauissimè verberibus casum fuisse, & cruci affixum pependisse, acerbissimæque morte affectum fuisse, patriamque Amilcaris antea felicem, & beatam existimatam breui tempore importatis sacris rebus seruam fuisse: quæ etsi grauias, tamen meo proposito non opportuna, quod verò est meis rationibus affine hoc dicitur iam. Totum annum & totum diem sacrificant Veneri Erycinæ nõ modò indigenæ, sed etiã externi, & quauis multis oblati sacri-

ficijs altare maximum quod sub dio est, totos dies
 vsque ad noctes incendio lucet, tamen neque car-
 bones, neque cineres, neque torrium semiustorum
 reliquias ostendit, imò verò rore plenum est, &
 recenti herba que renascitur singulis noctibus,
 victime ex vnoquoque grege sua sponte illuc ac-
 cedunt, & altari præsto sunt. Agit ipsas pri-
 mum dea, deinde vis & sacrificantis voluntas.
 Si sacrificare ouem velis, ecce tibi ad altare præsto
 est ouis, & lotione facta sacrificata siue capram siue
 hoedum. Quòd si viriliore animo sis præditus, &
 vaccam sacrificare studeas, etiam si plureis velis,
 aderunt, neque tamen pastor pro his pretium aut
 mulctam abs te repetet, neque tu propterea pasto-
 rem molestia affeceris. Iustam enim actionem dea
 intuetur, & tu bono animo affectus ipsam propi-
 tiam habebis. Quòd si velis victimam tibi
 necessariam emere, interea dum pe-
 cuniam depromis animal abit
 & sacrificare
 non potes.

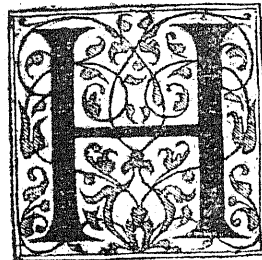
AEL

AELIANI LIBER
 undecimus historia ani-
 malium.

De cyncis venientibus à montibus Riphæis.
 ad Apollinis téplum apud Hyperborcos.

CAPVT

I.

OMINVM Hyperbo-
 reorum genus, & honores
 qui illic fiunt Apollini can-
 tant poëtae, & historici ce-
 lebrant, inter quos est He-
 catæus non Milesius, sed
 Abderita. Que autem di-
 cit, multa & graua, alia
 non mihi expedire videtur nunc narrare, itaque in
 aliud tempus illa differam, cum singula illa dicere
 mihi & iucundius & auditoribus vtilius erit,
 nunc dicam duntaxat de sacris Apollinis, Boreæ
 & Chiones filij tres numero fratres natura, lon-
 gi sex pedes, cum sacrificia solita tempore solito
 faciunt, ex Riphæis montibus deuolant infiniti gre-
 ges cyncorum, qui postquam circum templum vola-
 runt, & tanquam lustrarunt, in templi muros ma-
 ximos & pulcherrimos desident, & cum homines
 suam musicam deo cantant, & citharistæ choro

accinunt congruum cantum, tum etiam cycni auxiliantes simul canunt, nequaquam absonum cantum, imo verò ut ex chorodidascalo cui accinere chororum oportet, præscriptum accipiētes, simul cum sacerdotibus cantant, deinde hymno absoluto postquam per totum diem honore solito Apollinem coluerunt, discedunt.

De draconibus factis in Epiro. CAP. II.

Sacrificant etiam alias Pirota Apollini, neque modo ipsi, sed etiam omnes Græci qui illuc accedunt, et iam maximum festum agunt. Vno die anniuersario est Apollini lucus consecratus, qui septum habet, et intus sunt in circuitu dracones Apollinis delitiæ. Fœmina sacerdos virgo sola ingreditur in lucum, et cibi draconibus affert. Dicuntur ab Epirotis esse progenies Pithonis Delphici. Si dracones sacerdotem accedentem suauiter intueantur et cibos promptè excipiant, annonæ abundantiam significare ostendunt, et annum salubrē: sin ipsam exterreant, et non accipiant cibaria que porrigit sacerdos, contraria et dracones vaticinantur, et Epirota sperant.

De canibus Aetnæ montis. CAP. III.

In Aetna Sicula Vulcani colitur templum, et sunt luci septi et sacri, et ignis æternus et peruigil, sunt etiam circum templum et lucum canes sacri, qui velut castitatis et moderationis amatores et periti blandiuntur hominibus castè

et

et ut oportet et decet in templum ingredientibus: sin aliquis sceleratus sit, hunc mordent et lacertant, alios verò ex quadam consuetudine venientes impunitos solum summouent et fugant.

De bobus qui sacrificatur Cereri. CA. IIII.

Cererem Hermionenses colunt et sacrificijs magnificis venerantur: maximos igitur boves audio fœminam sacerdotem Cereris agere ad altare ex grege, et sacrificandos præbere, et eorum que dico testis est Aristoteles, qui alicubi dicit, Ceres valde fructifera tu apud Siculos et Athenienses vim tuam demonstraſti, et magnam quiddam ostendis apud Hermionenses, nam ex grege ferum taurum, quem duodecim viri non capiunt, hunc vnica vetula per solam aurem trahit ad altare, et taurus ut matrem puer sequitur. tuum hoc est robur. Ceres propitia sis.

De canibus Dauliæ. CAP. V.

In terra Daulia templum esse Mineræ Iliæsis, canes qui illic nutriuntur laudant, nam Græcis illuc accedentibus adulantur et blandiuntur: barbaros verò latratibus insequuntur.

De loco Arcadiæ appellato Aula, templo panis, et de animalibus illuc confugientibus.

CAPVT VI.

In Arcadia est templum panis, cui nomen est Aula, quecumque animates in idipsum templum confugiunt tanquam supplices Deus seruat incolu-

et 5

meis: eas enim lupi insequentes ingredi intrò horrent, & solo aspectu reprimuntur illius loci quò confugerunt.

De ceruis qui sunt in Curidio. CAP. VII.

IN Curidio ceruorum multitudo est, & venatores multi ad illorum venationem attentí, cum in Apollinis lucum maximum confugerint, latrant quidem canes, sed propè accedere non audent, cerui autem intrepide pascuntur mirabili quadam natura suam salutem Deo credentes.

De muscis cedentibus Apollinis templo,

Actio appellato. CAP. VIII.

SUprà alicubi dixi muscas olympicas instante ludorum celebritate voluntarias excedere, & cum mulieribus quibus non licebat adesse ludis, ad contrariam ripam Alphæi transire. In Leucade promontorium est excelsum, in quo Apollinis est templum Actium appellatum, cuius festo instante, in quo saltant saltationes quasdam, in Dei gratiam sacrificant bouem muscis, quæ sanguine plene discedunt. Ergo Decumanis donis ex affectu abeunt. At Piseæ, nullo munere donatæ secedunt, meliores hæ igitur Dei reuerentia non mercede honesta facientes.

De Icaro insulæ capris & damis. CAP. IX.

IN Icaro insula templum est Dianæ & multitudo caprarum ferarum & damarum pinguis-
marum & leporum, quos si quis postulauerit à
Diana

Diana, non capit venationem, & dat poenas quas alij dicunt.

De api tauro Memphidis.

CAP. X.

CUM cycnorum Riphæorù apud Hyperboreos quotidie colentiù diligenter filium Iouis & Latonæ mentionem fecerim, si tauri sacri quem deum faciunt Aegyptij non dicam vim, quo modo non reprehenderet nos & historia & natura, cuius hoc opus & donum est? Dicam igitur non se-
gniter huius theologiam. Apis apud Aegyptios efficacissimus deus creditur ex vacca, quæ fulgure afflata cõceperit nascitur, Epaphum Græci vocant, atque huius generis antiquam stirpem repetentes, Io Argiuam Inachi filiam illius matrem fuisse testantur: sed hunc sermonem Aegyptij vt mendacem redarguunt, temporis antiquam longinquitatem testantes. Epaphum enim multis post seculis exiitisse ferunt: verum Apim primum multis annorum milibus in homines venisse, insignis eius notas Herodotus & Aristogoras explicant, quibus Aegyptij non assentiuntur, & viginti nouem notas sacro huic boui aptas & consentaneas esse dicunt, sed quæ nam sint, tum vt per corpus sparsæ, & vt ipsis quasi floribus insignitus sit aliunde intelligendum: cuiusnam autem ex syderibus naturam vnumquodque insigne per notas designet, Aegyptij significare norunt. Etenim Nili ascensum vnum significare aiunt, aliud mûdi figuram, aliud lumen,
aliud

aliud lunata forma designat figuram lunæ, aliæque insignia aliarum rerum significationes esse, haud profectò prophanis & diuinæ historiæ intellectu facilia. Cum autem fama emanauit, Aegyptiorum Deum exortum esse ex Scribis & sacerdotibus, quidam ut documentum procreationis à patre traditum insignium notarum accuratè exquirant, eò ubi diuina vacca peperit, accedunt, atq; ibidem domum ad orientem solem excitant, ubi sanè vitulus alatur quatuor menseis: postea autem quam ibi nutritus est exoriète luna scribæ, sacerdotes, & propheta eodem proficiscuntur, & simul nauem huic sacram ornant, eaque ipsum transportant Memphin ubi sedes huic sunt, & commorationes suauis, tum curricula, puluerationes, exercitationes, & vaccarum formæ præstantia insignium ædes tanquam thalami, in quos ingreditur, cum superuenire eam quam amat, appetit, itémque est puteus & fons aquæ potabilis, nam eiusmodi huic semper conducere ministri & sacerdotes asserunt, non item ex Nili potione, ne propter dulcedinem in molem immensam pinguescat. Iam verò quas pompas, quæ sacrificia Aegyptij conficiant, cum nouæ alluionis aduentum, tum dei exortu celebrantes, quas etiam saltationes, quos conuentus habeant, tum quemadmodum omnes vrbes & vici immortaliter gaudeant, longum esset explicare. Is autè ex cuius armento hæc diuina bestia exorta fuerit, beatus habetur

habetur, summamque Aegyptiorum admirationem habet, is bos præsentione & prædictione valet, nec sanè vel puellas vel auiculas ad tripodem seßitantes habet, neque sacra potione implet, sed pueri diuino afflatu concitati extrà ludentes, atque inter se ad numerum saltantes consulentibus futura prædicunt. Apim Aegyptij Oro Apollini comparant, quem credunt annonæ abundantis & fertilis anni summum authorem, ac de varijs coloribus bouis philosophantur, varietatem morum cõiectantes per signa. Sermo quidam prophetarum nec omnibus notus dicit Aegyptiorum regem excogitasse ut animal viuum colerent Aegyptij, & elegisse taurum: omnium animalium formosissimum taurum esse existimantem.

De Mneuide boue Aegyptio. CAP. XI.

Sed age trāsito, ut ait prouerbium, non ad equum, sed in ipso decantando orationem consumito, sed Mneuin bouem dicito, quem Aegyptij sibi sacrum esse dicunt: at verò Apin lunæ dedicatum esse dicunt, propriamque huic esse notam, nimirum non esse spurium, sed amicum deo prædicto, sed de hoc alius dicit. Quem verò sermonem audiui Aegyptium qui pertinet ad probandum taurum hunc an sit seminis præstantioris an non, hunc narrare volo. Bocchoris Aegyptiorum rex Aegyptijs negotium faceßere cupiens, taurum ferum induxit aduersarium in lucta contra Mneuin. Is igitur Mneuis

Mneuis mugit. itēq; externus taurus contrā mugiens furorēque elatus incurrere cupiens cōtra taurum deo charum errauit, & in perſearū arborum ramos incidens cornibus retentus eſt, at Mneuis illius latus capite confodiens interfecit ipſum: quo factō Bocchoris verecundia confuſus eſt, & ipſum oderunt Aegyptij.

De delphinorum intellectu & prudentia.

CAPVT XII.

Quā̄m vehemēti delphini muſicæ amore teantur, quā̄mque admirabili ad vocis cantum ſtudio concitentur, ſermone & literis multorum longē latēque peruagatum eſt: quā̄m item hominum amantes ſunt, cū̄m alij plerique ſcripſerunt, tum nos antē explicauimus: nunc iam de intelligendi prudentia dicere non alienum eſt. Simul enim vt in retia delphinus incidit, ſtatim primō quidē quietē & liberē manet, neque omnino fugere meminit: ſed & epulatur, & alios ſecum captos depaſcitur, & tanquam huic condiētum eſſet conuiuium, ex ijs exſaturatur: deinde cū̄m ſe extrahi atque ad littus appropinquare intelligit, dentibus lacerato reti, ſeruitute liberatur. Iam ſi quando piſcatores poſteaquam captiui delphini nares holoſcæno iunco traiecerint, quodam obſequio atque indulgentia eum ex poteſtate idcirco dimittant, ſeruitutēq; liberent, vt hac notionis nota inuſta, ſi iterum captatur, apertiora det indicia, ſe alijs captum & ſeruatum

eum fuiſſe, is velut indicium & notam priſtinæ captiuitatis veritus, non amplius ad ſaginam appropinquat. Cū̄m delphinus quiſpiam comprehenſus in piſcatoriam ſubtractus eſſet, alij tum permulti nauiculam hanc circumnatantes, tandiu ſe ibi crebris ſaltibus verſarunt, & tanquam piſcatoribus pro huius ſalute ſupplicantes, prouoluerunt, dum piſcatores ad captiui miſericordiam inducti fuiſſent, eiſq; ita ſuppliciter quaſi petentibus ceſſiſſent, atq; irretitum ex vinculis in libertatem expediuiſſent.

De canibus Daphnidis paſtoris Syracuſani.

CAPVT XIII.

Daphnidis paſtoris Syracuſani à nympha patiens illa decantata, quinq; canes domeſticos nuncupatos Sanon, Podargon, Lampada, Falcimon, & Theonta videntes domini affectus calamitoſos, mortem oppetiſſe aiunt, & multum prius luxiſſe & fleuiſſe.

De memoria & fide elephantorū. CAP. XIII.

Variam & multiplicem Elephantorum naturam antē dixi: nunc quā̄m memoria ſint bona, quā̄mque diligenter præceptum officij aduerſus præcipientes teneant, quā̄m ſimul eorum qui quippiam eis committunt, vel expectationem vel fidem non fallant, explicandum eſt. Cū̄m Antigonus Megarenſem urbem obſideret, mulier ſimul cum vno de elephantis bellatoribus verſabatur: hæc enim illius qui elephantum aleret vxor, infantem puerum

puerum pepererat, quē huic elephantō, lingua v̄tēs Indica, quam elephantī intelligunt, credidit. Vt verō is primum sibi creditus est, illum diligebat, & custodiebat, ex eoque proximē adiacenti magnam voluptatem capiebat: cū ploraret, oculos tum auer-
tebat, tum verō ab eo dormiente muscas abigebat. Arundines ei pro pabulo obijciebantur, quas, & omnem cibum, nisi puer adesset reijciebat. Nutrix igitur necesse habebat postea quā eum lacte com-
pleuisset, elephantō curatori apponere, vel omnino elephantus non parum iracundia incitabatur, ac nonnunquam in verbera erumpebat, interdū etiam cū vagiret infans, cunas ubi iaceret mouebat: sicq; eidem ipsi ex hoc motu oblectamenta & solatia, sicut nutrix, afferre studebat.

De odio elephantī in adulteros. CAP. XV.

Obtrectationem ac riualitatem vehementem diuersorum animalium porphyriōnis, canis, & ciconiæ diximus suis locis: nunc mihi exponendum videtur elephantī odium in eos qui cum alienis vxoribus stuprum faciant. Nam cū vxorem sui domitoris & altoris stuprari manifestō deprehendisset, ambos, & eum qui stuprum inferebat, & eam qua cum id faciebat cornibus transfigens, interfecit. ac in stragulis constupratis, & lecto adulterato iacentes reliquit. Vt verō primum elephantī rector venisset, & manifestō nefarium facinus, & huius vindicem cognouit. hoc quidem factum,
ab Ind

ab India huc ad nos manauit. At Romæ aliud simile euenisse audio: præterquam quod addunt, ibi elephantum non vtrunque modo occidisse, sed & stragula veste eos texisse, & nutritio aduenienti stragulam reiecisse, & retexisse, & proxime inter se iacentes demonstrasse, ita ille tum facile iniuriam illatam sibi fuisse intellexit, tum etiam maxime facinus ei liquebat, vbi cornu quo ipsos confixisset, cruentum perspexit.

De draconis diuinatione. CAP. XVI.

Propria etiam draconibus est diuinatione. In oppidulo Lauinio, quod est Latiniæ regionis, & appellatum est a latini filia Lauinia, cū Latinus vnā cum Aenea pugnauit contra Rutulos, & vicit ipsos: Aeneas Anchisæ filius Troianus vicit Lauinium urbem quam matrem primariam Romæ dicere possumus. Hinc enim profectus Ascanius Aeneæ & Creusæ Troianæ filius cōdidit Albam: Albanorum enim Roma colonia est. In Lauinio lucus magnus & densus colitur, & habet vicinum templum Iunonis Argolicæ. In luco est antrum magnum & profundum & est draconis cubile. Virgines sacræ certis diebus accedūt ad lucum manibus offam ferentes, & oculos linteis velatos habentes, sed ducit ipsas recta via ad cubile draconis spiritus diuinus, & sine offensione pedetentim & quiete procedunt, tanquam non velatis oculis videntes, quæ si virgines sunt draco capeſſit cibos castos

Et animali dijs charo conuenientes: san virgines non sunt, ieiunus manet præsciens earum corruptelam. Formicæ offam virginis corruptæ minutatim primò concidunt, vt eius frustra facile ferre possint, deinde extra locum efferunt, purgantes locum. Cognoscitur à vicinis factum et accusantur vitiate virgines, et ex lege supplicij affectæ puniuntur.

De dracone Melitæ Aegyptiæ. CAP. XVII.

Dicit Homerus, difficulter dij videntur manifesti: quiddam simile habet draco in sanctissimis honoribus diuinis et id ipsum scire non vtile. Quod dico tale est. In Melite Aegyptia draco est sacer in turre, et colitur, et habet ministros et mensam et crateram, in quam quotidie farinam subigunt et temperant melicrato deinde discedunt, et postbidie reuertentes vacuum inueniunt crateram. Ministrorum senior vehementi desiderio afficiebatur vt videret draconem: itaque solus ingressus vt fecit consueta, substitit, draco ascendens in mensam epulabatur: at ille curiosus portas aperiens de more clausas strepitum edidit vehementem, draco indignatus discessit, ille quem cupiebat videns suo malo factus est demens, et cum dixisset quæ vidisset et vt se impiè egisse confessus esset, factus est mutus, et non multo post cecidit et mortuus est.

Pecul

Peculiarior quædam aliquor animalibus vitia. CAPVT XVIII.

Propria et hæc animalium sunt, pavo contra fascinoles lini radicem velut amuletum quoddam naturale inquiri, et sub altera ala occultatam circumfert. Equi vrina si impediatur virgo soluens zonam quam fert, si equum zona verberet in fronte, statim dicitur vrinam et quidem multam meiere, et dolore liberari. Equam in res venereas insanientem sedare facile est, vt Aristoteles tradit, si quis ipsius iubam totonderit. Verecundatur enim et desinit lasciuire.

Quemadmodum mures ruinofam domum collapsuram prænoscent. CAP. XIX.

Quod vicinã domum ad edendas ruinas mures et mustellæ præsentiuut, idcirco eius casum et collapsionem præuertentes ex ipsa emigrant: quod quidẽ ipsum in Helice oppido vsu euenisse dicitur. Cum enim Helicenses impiũ facinus in se aduersus Iones admisissent, eos nimirum in altaribus mactantes, tum sane his propinqua ruina ex ostentis porteta fuit. Nam quinq; antè diebus, quàm Helice funditus euertetur, qui in ea essent mures, mustellæ, serpentes et spondyli, cæteraq; eiusmodi frequentia, via quæ est in Coriam exierunt. Quod quidem facinus Helicensibus id ipsum intuentibus summam quidem admirationem mouebat: verumtamen quamobrem discederent causam conijcere

non quibant: postea verò quàm ex vrbe hæc animalia excessere, ex terræ motu tanta labes domorum noctu facta sunt, vt non modò ex hoc casu desederit vrbs, & conciderit, atque ex permulte tempestatibus alluione funditus deleta fuerit, verum etiam cum fortè decem naues Lacedæmoniorum in vrbs portu stationeque essent ex marinorù æstuum tempestate perierunt. Diuina enim iustitia satellibus atque ministris bestijs ad vlciscendos impios homines vtitur. Cui rei etiam testimonio est Panteclas Lacedæmonius, qui cum fabros Dionysianos iter facere ad Cytheram per Spartam prohibuisset, post in sessione Ephorum à canibus laceratus fuit & distractus.

De canibus Adrani oppidi Siculi. CAP. XX.
IN Sicilia Adranos vrbs est, vt dicit Nymphodorus, in hac vrbe templum tutelaris dei eius loci clarum dicit esse. Verum quæ de deo ipso dicit, quo modo patet & expeditus est & propitius egētibus, prætereo. Iam illud dicā. Canes sunt sacri & cultores ipsius dei, & pulchritudine & magnitudine superantes Molossos canes. Sunt non minus quàm mille, qui interdum adulantur & blandiuntur ingredientibus templum & lucum siue externis siue indigenis: nocte verò ebrios & iam à via aberrantes, tanquam itineris duces liberaliter ducunt præeuntes in domum suam & debacchantes, & cõtumeliosos ex nimia vini petulãtia vsciscuntur

tur & debitis pœnis puniunt: nã in ipsos insiliunt, vestem lacerant, & castigant, ac furari conantes acerbissimè lacerant.

De cochlea marina.

CAP. XXI.

Cochlea marina quæ in mari rubro nascitur, cum maxima magnitudine, tum formosissimo aspectu est. Nam integumento rubro est: clauiculas habet varias pictas florentes, sic à natura descriptas, vt dissimiles non sint contextæ ex florum varietate aliorum in alios implicatorum coronæ, siquidem colores virides latei purpurei situ alternante, atque pariter, æqualitèrque interuallis inter se distantibus asperguntur, atque distinguuntur.

Quemadmodum delphinus semper mouetur.

CAP. XXII.

XXII.

Delphinum perpetuo motu præditum esse ferunt, nec quoad viuit, ne dormiens quidem à motione conquiescit: cum enim necesse habet dormire, ex alto ad summam aquam elatus, vt totus videatur, dormit: non enim somni expers est, atque ita dormiens, in profundum tandiu depellitur, quoad imam sedem maris contingat: ad quam postquam funditus delapsus est, terræ pulsu è somno excitatur: deinde ex alto emergit, ac repetito somno similiter atque prius ad maris fundum appulsus, expergiscitur, tum rursus eminet extra aquam, & hoc ipsum sepe facit, eamque ob causam inter quietem ac actionem agens, nunquam omnino à motu quiescit.

De citharædo pisce maris rubri. CAP. XXIIL.

IN mari rubro piscis procreatur, cuius corpus ita figuratum est, ut speciem similitudinemque lingue bubule eius latitudo gerere feratur: squame non magnam tangenti asperitatem habent, subaureo est colore, lineisque à summo capitis vertice ad extremam caudam sic distinguitur, ut eas citharæ fidiculas contentas esse dicas, unde is citharædus appellatur. Os ei pessum it, & subsidet, idemque nigerrimum est, cinguloque croceo circumligatur, vertex varietate distinguitur fulgore aureo & nigris quibusdam lineis & pinnas aureas habet: cauda est nigra præter extrema. Ea enim candidissimo colore asperguntur: alij item picti nasci dicuntur toto corpore purpurei certis intervallis aureolas lineas possidentes: eorum verò caput cingulis violaceis illustratur, uno quod est ante oculos ad branchias pertinente: altero secundum oculos usq; ad medium caput excurrente, alio autem tanquam monili sic collum circumplicante.

De pardali pisce & oxyryncho. CA. XXIIL.

Pardalis piscis, ut ij qui ipsum viderunt, dicunt, in mari rubro nascitur, colore & maculis orbiculatis similis est terrene pardali: oxyrynchus, quem mare rubrum profert: ore est prolongo, oculis ad similitudinem auri fulgentibus, palpebris albis: eius dorso signa pallore insignita sunt, pinnae priores ei nigrae existunt. Eæ verò quæ sunt
in

in dorso albæ, cauda prolixa & prasino colore quæ mediam aureola linea intersecat.

De hinnulo intelligere Græcum sermonem.

CAPVT

XXV.

PTolomeus secundus, quem etiam Philadelphum appellant, cervi hinnulum munere accepit, qui lingue Græcæ innutritus sic ad Græcum sermonem assuefactus est, ut loquentes intelligeret: cum tamen ante hunc ipsum creditum esset solam Indorum linguam cervos percipere.

Quemadmodum fœminis mares præstant.

CAPVT

XXVI.

IN rationis expertibus mari prærogatiuum honorem, atque præstantiam quandam natura largita est: mas enim serpens cristas habet, gallus item formæ excellentia illustratur, cervus cornibus præstat, iuba leo antecellit, cicadarum mas voce anteit.

Quæ bestia belli causa fuerint. CAP. XXVII.

GRæcis & Troianis belli causam Helena dedit, Darij vxor quod ancillas Atticas & Ionias habere desideraret, Persis ad bellum Græcis inferendum argumentum dedit, & tabella contra Megarenseis causam attulit Græcis longissimi belli gerendi, Magnesium atque Ephesios locusta ad bellum excitavit, atq; inflammanit, columba Charnos & Illyricos in bellum cômisit, Thebani in Aegypto de cane contra Romanos pugnasse dicuntur.

Paruæ causæ sæpe magnorum impetus represserunt. CAP. XXVIII.

Pythocharin Auleten cum ad tibiam magna contentione incitatos & generosos numeros caneret, luporum impetū repressisse, ferit. Muscarū multitudo Megarēses sedibus pepulit. Phaselitas vespæ fugarunt, scolopendræ exegerūt Rhoetiēses.

De ouibus sine felle. CAP. XXIX.

Oves in ponto sine felle esse dicuntur, contra in Naxo insula duplici felle præditas esse. Aristotelis filius Nicomachus in Budianorum regione ait albam ouem nullam nasci, sed nigras omnibus esse.

De meropis pietate aduersus parentes suos.

CAP. XXX.

Merops eo iustior ciconijs existimanda est, quod non in senectutem parentes alere differt: sed statim ut per ætatem volare potest, hoc ipsum exequitur, iustitia enim & pietate omnibus auibz præstat.

Quod etiā rationis expertia deus procurat.

CAP. XXXII.

Peculiare etiam animalium hoc bonum. Nam ipsa dij etiam procurant, neque ea negligunt, etsi ratione carent, non tamen prudentiæ & sapientiæ in rebus ad se pertinentibus sunt expertia, quo modo dijs sint amica dicam ex multis pauca. Vir eques Lineus appellatus equū habebat affectu formosum

mosum, cursu velocissimum, robore animi fortissimum & bonum ad ludos equestres, & generosum & valentem in bello insequi vbi opportunitas & secedere vbi necessitas esset, ex his omnibus pretiosa possessio equus erat: eques verò illustris inter equites videbatur: accidit vt is equus tanta virtute equestri præditus videre non posset dextro oculo ob plagam acceptam. Lineus videns suam spem omnem fluctuare in morbo equi generosi sui, ad Sarapidis templum equum ducit, & ex animo deum tanquam pro fratre aut filio rogat vt miseretur supplicatis pro equo nihil mali operato, nam homines nonnulli autores sunt suorum malorum, vel cum faciunt aliquid impium, vel cum dicunt malum: sed equi, dicebat ille, quod sacrilegium? quæ cædes? quod maledictum? Testatur deum & ipse vt nullo malo vnquam quenquam affecisset, quare commilitonem suum & amicū deprecatur vt morbo liberaret. Deus igitur misertus egrotantis & supplicantis pro egrotante non neglexit sanare rationis & vocis expertem, & præcepit nō oculum fouendum esse cum infusione, sed fomentis siccis tepefaciendum, medio die in templi porticu quæ cum essent facta sanatus est equi oculus, & Lineus pro beneficio accepto tanquam pro sua vita recepta deo sacrificauit. Equus exultabat circū templum, hinniebat, fremebat, apparebat maior, & pulchrior & letior, & circum altare currens & circum

gradus sese versans, videbatur deo seruatori gratias habere. Iam verò agricola in vinea cum faceret scrobem ut palmitem plantaret, ligone fregit sacram aspidem & hominibus minime hostem, & terram effodiens cum vidisset caudam harena involutam & mediam partem ex ventre in collum assurgentem & adhuc serpentem & cruore perfusum propter sectionem stupefit, & in maniam vehementissimam cadit: interdum quidem rationis impotens erat, & noctu demens ex lecto exiliebat, & dicebat se aspide urgeri & tanquam vulnus accepisset horribiliter vociferabatur, implorabat socios, aspidis occisæ à se ipso imaginem minantem videre se dicebat, & profitebatur aliquando se ab illo ledi, & illum dolore affici ex his quæ faciebat constabat. Eius propinqui postquam diu egrotasset, ipsum ducunt supplicem ad Sarapidis templum & deprecantur ut deus repellere & tollere velit aspidis prædictæ visionem. miseretur igitur deus hominis & sanat. Ut impunita non mansit aspis, dictum abunde est. Pauonem Indicum dono accipiens rex Aegyptiorum maximum & formosissimum non existimat cum alijs gregalibus alendum esse vel deliciarum causa in domo, vel cibi gratia, sed attribuit urbis custodi Iouis, indicans hunc dedicandum esse deo. Iuuenis gulae luxurique deditus & permultum diues undique varietatem cibi & cum periculo paratam & plurimi constantem

lucrum

lucrum existimans præter quàm quòd magnam mercedem sacrilegij proponit cuidam, qui minister dei erat: præterea pollicetur aliam mercedem, hic adductus pauonem capere aggreditur ut diuiti afferret: at hic pauonem non videt, sed aspidem maximam rectam videt in se concitatam, itaque primò timuit & secessit: sed prodigo iuvene instante & impellente minister ad pauonem inquirendum redijt. Pauo se ipsum alis sublimem efferens neque in vlla arbore ex his quæ sacræ erant ad templum sedit, neque in vllò alio loco excelso sed in medio templo dei constitit, & in ipsos rectis oculis intuebatur velut subostendens se illorum insidijs superiorem esse, & esse in loco vnde non esset illis fas ipsum capere, quapropter cum nihil factum fuisset, is prodigus qui pecuniam dederat, illam repetebat: ille non reddebat, dicens se quod in se esset omnino fecisse & non potuisse deorum possessionem surripere, rixa igitur ut solet & vociferatio exorta inter eos est. Sacerdos superuenit his altercantibus & percontatur causam cur in templo contenderent, illi inter se accusant: & diues quidem conuictus & minis affectus vbi discessisset, & alterius auis os deuorasset, cum summis doloribus vitam finiuit, ministrum sceleratum ut sacrilegum urbis magistratus puniuit: pauonem verò neque viuètem neque mortuum vidit: qui quidem pauo vbi centum annos vixisset, è conspectu hominum ablatu est. Cum superioribus

consentit

consentit Cissus ita appellatus minister Sarapidis: is primum vehementibus insidijs appetitus à sua amasia, deinde ab uxore cum ova serpentum comedit et grauiter laboraret, et ex eo moriturus videretur, rogat deum. Iussit deus vt emeret murenam viam et poneret manum in viuarii. Cissus paruit et demisit manum: murena manum mordicus premebat: quæ abstracta, simul morbum abstractit à iuuenē, et ita murena ministra curationis dei ad vestras aures peruenit. Chrysernum tempore Neronis sanguinē vomentem et tabescentem iam sanguinem tauri bibentem idem hic deus sanauit. Ego hæc dico animalia vsque eò dei esse amica, vt et à dijs seruentur, et per illa seruent alios, vt Bathylim Cretensem tabe laborantē hoc malo deus liberauit esu carnis asinine.

De equorum lauatione. CAP. XXXII.

EX ijs qui equinæ tractationis periti sunt, audiui equum delectari lauatione, vnguentis. Simonides in iambis dicit Persas post Cyri pugnam in Lydia camelos simul cum equis alere, equorum metū ex camelis conuictu conantes expellere, equas commodiores esse ad currus ducendos dicunt.

Diuisio animalium. CAP. XXXIII.

CHartilaginea vocantur quæ squamis carent, vt murena, conger, torpedo, pastinaca, bos, mustellus, delphinus, balena: hæc enim sola de aquatilibus sunt viuipara. Mollia appellantur ex aquatilibus

tilibus ossium expertia vt polypus, sepia, loligo, vtrica, quæ etiam sanguine et visceribus carent: crustis tenuibus tecta, astaci, squille, cancri, paguri, hæc senectutem exuunt, siliceis testis conclusa conchæ, murices, buccinæ, turbines, echini, locustæ. Iam dentibus ferratis prædita esse dicuntur, quæ dentes teretes et acutos habent, vt lupus, canis, leo, panthera, hæc eadem sunt carnuora: vtrinq; dentati, homo, equus, asinus et sane adipem habent. Dentes continuos possidet bos, ovis: dentes excertos habent, quæ extra dentes eminentes ostendunt aper, nam elephanti potius quam dentes cornua appellanda sunt, insecta vt vespa, apes: hæc enim spiratione carere dicuntur: ambigentia equus fluuiatilis, lûtrix, castor, crocodilus: corticibus teguntur lacertus, salamandra, testudo, crocodilus, serpens. Hæc quoque senectutem exuunt præter crocodilum et testudinem. Bisulca equus, asinus, bos elephantus, capra, ovis, sus: multifida, vt homo, canis: planipeda, cycnus, anser: cuteis alis prædita vespertilio, vncinatis vnguibus sunt, quibus incuruum est rostrum vt accipitres, aquile.

De chenolopecce. CAP. XXXIIII.

Pillos suos chenolopis vehementer amat, eademque operam quam perdix in eis tuendis ponit, nam ante suos fetus sese prouoluens aucupium sui capiendi ostendit: hi verò interea cum venator illuditur elabuntur, quibus fuga elapsis is sese alis

alis alienans discedit, ac sepe ut pulli facilius elabuntur capiendum se venatoribus prebet.

De accipitre. CAP. XXXV.

INterea accipiter quoad viuit, cum apud Aegyptios egregie charus deo esse existimatur, tum post excessum à vita futura ostendere, ab eodemque somniorum significationes proficisci atque apud eosdem populos tripodam accipitris aliquando fuisse unde oracula consulentibus diuino instinctu afflata funderentur.

De animalibus duplex membrum habentibus ut perdices, lepores, cerui & alia.

CAPVT XXXVI.

Perdices paphlagonum duplici corde Theophrastus confirmat: in Bisaltia duplex iecur lepores Theopompus ait habere: Apion verò nisi nugatur, ceruos locis quibusdam quatuor renes habere: idemque affert Oeneo in Menide regnante bicipitem gruem apparuisse, tumque Aegyptum feracem extitisse, atque sub alio rege quadricipitem auem visam fuisse, & quanta antea nunquam. Nilum alluione redundasse, frugumque ubertatem mirificam fuisse, quadricornem ceruum Nicocreon Cyprius habuit, quem Pythio consecrauit: oues quadricornes & tricornes sunt in templo Iouis custodis urbis. Ego cera fictum bouem quinque preditum pedibus vidi sacrum & dedicatum deo qui colitur ad Alexandream in luco ubi persea arbores consistit.

sita perpulchra umbra opacant. Pedem is in armis appensum habebat cum ad ingrediendum adiuantem, tum absolute factum, & hæc non videbantur omnino natura consentire, ego tamen quæ ad meos oculos & aures peruenerunt, dixi.

ÆLIANI LIBER duodecimus historiarum animalium.

De orphis sacris piscibus Myrensi.

CAPVT I.

IN Myrensi Lycie sinu Apollinis templum est, ad cuius sacerdotem vitulinas carunculas distrahentem orphi adnatant, & tanquam sane conuiuæ ad epulas inuitati, carnes comedunt: & verò immolantes ex eo magna voluptate afficiuntur, quòd pisces sua sacrificacione pascantur: quod quidè ipsum res suas bene & feliciter sibi casuras esse significare persuadent, idcircoque propitium esse sibi deum dicunt, quòd suis cibus pisces expleantur. Quòd si caudis carnes in terram eyciant, tanquam sordidas à se

à se detestantes, inde sibi iram dei protēdi arbitrantur. itēque huiusmodi piscium genus sacerdotis vocem & agnoscit, & si ad eos à quibus appellatur, accesserit, sic incredibilem ipsis letitiam affert, at si contra fecerit, magnum dolorem eis eisdē inurit.

De Hieropolitanis piscibus. CAP. II.

AD Bambycem olim sic appellatam, nunc vero Hierapolim à Seleneo nuncupatam pisces & sacri habentur, & confertis turmis natant, duces item habent, & cibos quos eis vorandos obijciunt exedunt & conficiunt, maximēque ex omnibus piscibus amicitiam inter se seruant, perpetuāque pace deuinciuntur: siue quod deus hunc animorum consensum eis afflat, siue etiam quia obiectis escis cum abunde expleantur necesse non habent aliorum attingere escas.

De agno Aegyptio habente duas caudas & duo capita octōque pedes. CAP. III.

Dicunt Aegyptij, quibus non assentior, octo pedibus & duabus caudis præditum tempore Bocchoris regis agnum fuisse, & vocem misisse, & duo capita cecantant habuisse, & quatuor cornua. Homero igitur danti vocem Xantho equo ignoscere par est. Poëta enim erat.

De renascentibus pennis accipitū. CA. II II.

Illud etiam de accipitribus scio me audiuisse, antequam Nilus Aegypto innatet & accipitres pennas iam senescētes amittere velut plantarū

ramos

ramos sicca folia & renasci nouas, molles, teneras, formosas velut florem ex arboribus. Genera accipitrum plura esse significare videtur Aristophanes, cum ait, Sed misimus ter mille accipitres ex equo sagittas iaculantes. Omne genus accipitrum ungues aduncos habet. Ex genere eorum sunt tinunculus, buteo, gypsi, cymnidis, aquila: separatim consecrati sunt multis dijs, perdicotheres & in acutum desinentes pennas habens, & celeriter volans, Apollinis minister esse dicitur: osifragam & harpam Mineræ attribuunt: columbarium Mercurio sacrum esse dicunt, Iunoni tanypteron, buteonem Dianæ, matri deorum mermon: ita legitur in Eliano, & alibi inuenimus, morphnon genus aquilæ, & mermon esse genus accipitris, item alios alijs dijs consecratos esse.

De mustella, quam Thebani in Bœothia adorant, & de muribus smynthis. CAP. V.

AEgyptios quod diuersa animalium genera in deos referant, & sacra religione colant, multiplex & varius risus consequitur. At Thebani, natione quidem Græci, risu obruendi, qui mustellam religiose venerentur & dicant, cum Herculem Alcmena parturiret, & parere non posset, hanc accurrisse, & parturiendi vincula dissoluisse, eoque esse factum, in lucem vt Hercules expeditius exiret. Mures item adorant ij, qui Troadis Aniaximum incolunt, vnde Apollinem, qui apud

κ.

eos magna religione est Smynthium appellant, murum enim Smynthium Aeoles & Troiani nominant, sicut Aeschylus in Sisypho testatur, cum ait, Sed agrestis quis est Smynthius. tum verò apud Smynthios cicures aluntur mures, eisque victus publicè præbetur, atque infra altare, ubi degant latibula habent. Apud etiam tripodem Apollinis mus manet, de cuius religione hanc accepi fabellam, per multa murium milia cum Aeolium & Troianorum segetes inuasissent, atque immaturas succidissent, & simul eis qui earum sementem fecissent infructuosas reddidissent, cumque Delphicus deus de hac re consultus esset, respondisse: oportere significare Smynthio Apollini, eos quibus datum esset oraculum responsum secutos, ab hoc murium impetu liberatos fuisse, & frumentum eis ad solitas messes peruenisse. Huc etiam addunt Cretenses in coloniam domo missos Pythium rogasse, quempiam sibi locum ad habitandum appositum ostenderet, illum oraculum edidisse, ubi terra geniti bellum eis inferrent, sibi considendum, atque urbem excitandam esse: ita eos profectos in Amaxytum castra posuisset, ut illic quiescerent: murium verò incredibilem multitudinem erupisse, & clypeorum lora derosisse, & arcuum nervos deuorasse, ex quo coniecturam duxerunt illos esse terrigenas: proinde ad armorum inopiam redactos, hunc locum incoluisse, atque Smynthio Apollini templum excitasse.

Defunct

Defunctos sui generis delphini sepeliunt.

CAPVT

VI.

MOrtuorum etiam memoriam delphini tenent, & suos gregales extinctos non produnt: imò verò defunctos in imum delabentes, cum ex altitudine ad summam aquam alleuant, tum ad continentem velut funere illos efferentes, hominibus ipsos sepeliendos tradunt: post verò sequitur magna delphinorum multitudo, tanquam funeri operam dantium, atque in extinctos honorem conferentium, sanèque eos ab impetu aliarum beluarum ne deuorentur defendentium. Itaque homines rei musice intelligentes, reuerentia studij in delphinorum musicam adducti, humatione eos afficiunt. Vos verò inscitiae veniam agrestibus hominibus qui à musis auersi sunt, delphini tribuite, quandoquidem vel ipsi Atheuienses Phocionem probum virum inhumatum proiecerunt: tum Olympias, quæ filium Iouis peperisset, ut ipsa gloriabatur, & ille profitebatur, insepulta iacuit. Pompeius magnus cum tot tantasque res præclaras gessisset, summis victorijs partis, de triplici orbis parte triumphasset, interfectoris sui patrem seruasset, & in regnum restituisset, Aegyptij non modo interfecerunt, sed capite mulctatum proiectum ad litus reliquerunt.

2 2

De leonibus Aegypti in deos relatis & de
sphyngæ. CAP. VII.

Leonibus in Aegypto religiosus cultus non modo tribuitur, sed etiam ex ijs vrbs nomen traxit: quorum sanè vim ac naturam exponere non alienum videtur. Tempa habent sibi consecrata, & sedes ad commorandum amplas, & ad exercendum spatia & curricula laxa, tum eis bubule carnes quotidie præbentur, quas distractas, atque ab osibus nudas cum interea exedunt & conficiunt ab Aegyptijs incantantur Aegyptia voce. Cantionis argumentum huiusmodi est, ne ex aspicientibus quenquam fascinent: & videtur cantio pro amuleto esse. Neque verò eorum modo permulti diuinitatem & religionem apud ipsos habet: verum etiam sedes eis dedicata, è regione contrarios auersosque aspectus habent, quarum fenestrae tam quæ ad solis exortum pertinent, tam etiam quæ ad occasum spectant, apertæ suauiore viuenti rationem eis, & iucundius habitandi domicilium efficiunt, tum eis etiam sunt exercitationū loca ad tuendam valetudinē, tum propinquæ palestra, eos ideo Vulcanus Aegyptij consecrarunt, quòd sint natura vehementer ignita, atque adeo exteriorem ignem ob copiam ignis interioris ægerrimè intuentur. & fugiunt, tum leonem iccirco solis domicilium constituunt, quòd igneus sit, simul & solem cum est æstiuo tempore calidissimus, accedere ad leonem cœlest

cœlestem dicunt, & ij quidem qui magnam Helioptum incolunt in templi vestibulis eos diuinæ cuiusquam sortis, vt Aegyptij dicunt, participes alunt: nam ijs, quibus propitius est deus, somniorum significationibus secundum quietem futura non solum ostendunt, sed etiam a periuris quòd iusiurandum non conseruent, & fidem violent non longo interuallo atque adeo euestigiò deo eis iniustum impetum afflante pœnas illorum fraudi debitas repetunt. Empedocles inquit, Si post excessum è vita homo de semetipso in bestiarum naturam demigrat, multo præstantissimam commutationem esse, quæ fit ex homine in leonem. Sin homines è natura sua in plantas commutantur, optimam esse conuersionem, & demigrationem ex humano genere in laurum. Quòd si Aegyptiorum, qui in notione nature versantur, rationem æstimatione dignandam ducimus, hæc etiam non leui momento æstimare oportet, cum attribuunt igni huius animalis anteriora, aquæ verò posteriora. Sphingen Aegyptij, qui sculpturam exercent, & Thebanæ fabulæ duplici natura conformantes, biforem nobis conantur representare, ipsum ex corpore virginis & leonis cum grauitate, & compositione architectantes. Hoc Euripides significare videtur, cum ait, Caudam verens seadebat in basi leonis pedes habenti. Iam verò Nemaum leonem ex luna excidisse dicunt, id quod

Epimenides designare videtur, cum ait, Ego sum genus lunæ quæ leonem horrens excussi feram, leonem in Nemea duces ipsum propter venerandam Iunonem. Sed hæc in fabellas reijcienda nos leonum vim cum antè, tum nunc abunde explicuimus.

De pyrausta.

CAP. VIII.

EX ignis fulgore pyrausta, quod vehementi afficitur voluptate, idcirco cum flamma vel maxime viget, ad lucernas aduolat, atque non nihil apprehendere videtur. At enim delapsus, vivus comburitur, huius Aechylus tragicus poeta meminit, cum ait, Timui stultam mortem pyrauste.

De cinclo aue, quam motacillam appellare possemus.

CAP. IX.

Cinclus avis, quod posteriore parte debilis sit, ideo per se dicunt hanc non posse sibi nidum construere, sed in alieno parere, eamque ob rem pauperes in rusticorum proverbio cincli appellari solent. Caudam mouet, ut apud Archilocum Ceryllus. Aristophanes etiam meminit cincli in Amphiarao, dicens, lumbos ex summo *Αἰκίλιου*, id est, moueto more Cincli viri senioris. Celebrat autem bonam incantationem in comœdia inscripta Gera senis Obstipi *κλιτυλιόβοταυ ῥιθμῶν*, item in comœdia Tympanistis appellata, ut puella virginis hys amantes leniter saltantes, comam manibus

bus reuocantes apud Dianam Ephesiam pulcherrime clunes sursum deorsum motitates more Cincli.

Quemadmodum sua sponte mures cum moriuntur eorum partes non generatim, sed sigillatim extinguuntur.

CAP. X.

MVres qui non ex insidijs, sed sua sponte moriuntur, defluentibus membris, è vita paulatim excedunt: vnde profectum id quod est in proverbio, Iuxta muris interitum. Cuius Menander meminit in Thaide. Flagranti autem libidine dicunt mures esse, testemque Cratinum afferunt, dicentem in poemate inscripto, Fugitiuis: Age nunc tibi ex æthere murinam lasciuiam Xenophontis fulmine percutiam. Atque foeminam quoque murem maiore Veneris rabie flagrare dicunt. Et rursus apud Epicratem in poemate quod inscribitur Chorus: Postremò subiit detestabilis leæna, deierans per Dianam esse vitulam, esse virginem, esse pullam indomitam: at illa murina erat.

De tauro quem vocant Aegyptij onuphin.

CAP. XI.

Colunt Aegyptij nigrum bouem & vocant Onuphin, & loci nomen vbi nutritur, Aegyptij sermones vobis dicunt: maximus hic bos est & excedens chaonas quos Celerinos vocant Thesproti & Epirote, stirpis esse boum Geryontis narrantes: hic onuphis depascitur herbam medicam.

Omnium velocissimi sunt delphini. CAP. XII.

Non modo aquatiliū bestiarum, sed etiam terrenarum omnium delphinus velocissimus, & ad salendum præstantissimus est, nauium enim, sicut Aristoteles ait, malos transfilit, & causam conatur asferre eiusmodi. Quemadmodum enim urinatores animam continent, sic ille primo spiritum comprimit, deinde corpus sicut sagittam nervo expulsam iaculatur, nam spiritus intus compressus, & illum & urinatores impellit & iaculatur.

De phyla pisce. CAP. XIII.

Phyla Aegyptius piscis admirabili natura præditus est, nam cum notionem habere ferunt, quando luna augeatur & diminuatur, eiusque iecur cum luna pariter decrescere, pariterque recrescere, corporisque habitu modo esse opimo, modo gracili & tenui.

De glanide pisce. CAP. XIII.

Glanis piscis incola Meædri & Lyci Asiæ norum fluminum, & Europæi Strymonis, speciem siluri similitudinemque gerit. Ex piscibus suorum foetuum amantissimus est, nam simul ut foemina peperit, cura quidem illa de partu suo liberatur, ac nimirum cubitans suorum tuitione exsoluitur: at verò assiduū se præstans mas custodem ad conseruationem eorum que procreauerit, aduigilat; & eos ab omnibus insidijs prohibet: atque sicut Aristoteles inquit, hamum deuorare potest.

De

De rana & de hydro & crocodilo. CAP. XV.

Quod natricem colubrum rana male oderit, atque incredibiliter pertimescat ipsum ideo contra summa vocis contentione exterrere conatur. Ad comprehendendos homines aliæque bestias crocodilo hæc est malitia, & veteratoria, ut qua nouerit eos in flumen descendere, vel ad aquationem, vel ad conscensionem in naues, viam ore quod quidem ipsum permulta compleuerit aqua, de nocte madefaciat, precipitem efficere studens, quo faciliorem sibi captu prædam reddat: ij sane quoniam lubricum gradum sustinere non queant, precipites aguntur, & crocodili impetu corripuntur, & deuorantur. Iam tamen si non pauca sint trochilorum genera & nomina, que sane quidem quoniam dura sunt, & ab aure religiosa, & tereti auersa prætereo: haud quaquam cum ijs omnibus foedere deuincitur amicitiamque colit crocodilus, sed cum solo nuncupato cladoryncho societatem atque amicitiam facit, enimvero nulla hic offensione hirudines ei legere potest.

Vbi crebrius abortus fiunt. CAP. XVI.

In austrinis vel regionibus vel tempestatibus partus magis relaxari atque adeo decidere Democritus ait, quam septentrionibus, quod quidem ipsum cur fiat causam affert: quia ventrem ferentibus corpora austro laxentur, & dissoluantur, iccirco receptaculo dilatato & luge lateque diffuso,

Et male compacto partus errare vagari, eosdemque concalesfactos huc et illuc dilabi et diffluere, ac iam locis disclusis et remissis facilius excidere. Contra si tempestas sit frigida et septentriones venti sint locorum astrictione fetus contrahi, et comprimi ut de locis dimoueri ac depelli non queant, nec sane dissolutione et laxitate quasi tempestate quati, praesertim cum a perturbatione coquiescant, et firmissima sede distringantur ut facile ad pariendi tempus durare possint, in frigore consistit in calore excidit saepe. necesse enim dicit Democritus calore redundanti venas et articulos laxari.

CUR CERUORUM CORNUA RENASCUNTUR. CAP. XVII.

Causam cur cornua ceruis renascantur Democritus eam dicit, ventrem ipsi calidissimum esse, et eorum venas per uniuersum corpus pertinentes esse rarissimas, et os quod cerebrum amplectitur membranae instar tenuissimum et perarum esse, indeque ad summum capitis verticem crassissimas atque opimas venas exoriri, itaque cibum et huius nutrimentum minime concoctum a nativo calore in totum corpus eiusque partes distrahitis, idemque ait eis pinguitudinem extrinsecus circumfundi, simul et cibi vim per venas in caput retorqueri, et reflecti, ex eo cornua permulto humore irrigata enasci: continenter enim vicinis ad cadendum succrescentia et influentia summovent atque expellunt priora, ac sane exortus humor extra cor-

pus

pus durefcit ab aere eum ipsum consolidante, et in corneam duritatem confirmante, humor autem qui etiam nunc intra cutem subest mollis et tener partim ab exteriori refrigeratione durefcit, partim ab interiore tepore tenerum manet, quocirca recens cornu enascens, et intrinsecus premens et prodire cupiens vetus tanquam alienum expellit, et sane humor concrefcens ad depellendum antiquum infirmus est, at durefcens priora extrudere potest, quorum pleraque interno robore extrahuntur, nonnulla arborum ramis circumplicata et feram ad cursum incitatam vi impediencia abrumpuntur, eo pacto vetera excidunt, recentia ad erumpendum parata nature munere proferuntur.

De genere bubulo castrato & non castrato.

CAPVT. XVIII.

Bubulo pecori castrato Democritus ait tortuosam, graciliam, longa nasci cornua, contra testibus praedito enasci secundum radicem crassa recta multoque minus prolixa, eosdemque latiori quam alteros fronte esse, nam hic ibidem cum multae venae sint ab ipsis ossa dilatantur, simul et cornuum eruptio quoniam crassior existat, frontem huic in latitudinem profert, castrato vero quod sedes cornuum et initium enascendi per paruum habeat circulum minus dilatantur.

De bobus cornuum expertibus. CA. XIX.

Boum genus quoddam iccirco cornibus muti-

lura

lum est, quod vniuersum caluarie os nullas commissuras habeat, nihilque humorum confluentium propter duritiem resistentem capiat, & venæ per hoc ipsum os pertinentes propterea graciliores & debiliores sunt, quia minus alantur, itemque eorundem, qui à cornibus nudi sunt eo sicciore cervicem ac minus fortem esse necesse est, quod ipsorum peruenies venæ sint, vaccæ Arabicæ propter alietum humorum cõfluxum, qui permultum generosa propagationis nutrimentum cornibus præstat eiisdem excellunt: quæ verò cornibus carent, os humorem capere solitum solidius habent, & haudquaquam hunc ipsum cibi humorem recipere potest, quare vt breuiter dicam, incrementi causa cornibus existit influentia, quam sane plurimæ & crassissimæ venæ plene humore quatum ferre possunt infundunt.

Quemadmodum aquila puerum seruauit.

CAPVT XX.

AD animalium naturã pertinet etiam humanitas, & sermonem afferam testem eorum quæ proposui, Babylonij regnate Senochoro, Chaldaei dixerunt filium qui nasceretur ex illius filia regnum ablaturum auo, auus hoc timuit, itaq; puellam diligentissime custodiendam curabat: sed fato quod rege Babyloniorum sapientius erat, parit grauidata ex quodam viro incognito. Hunc partum custodes regis proiecerunt ex arce vbi custodiebatur puella. Aquila cum pueri casum acutissime vidisset

disset antequam puer allideretur subijt ipsum, & tergum supposuit, & tulit in hortum quendam & deponit leniter. Horti procurator pulchrum puerum intuitus ipsum nutriuit & appellauit Gilolum, & regnauit Persis. Quod si hoc fabulosum cuiquam videatur, addam aliud, Achemenẽ Persam, à quo proficiscitur Persarum nobilitas, aquila nutritium fuisse.

De canibus tẽpli Dianæ Cretensis. C. A. XXI.

IN Creta Rocceas est, ita enim appellatur Dianæ templum vbi canes vehementem in rabiem cadunt, in hanc vbi ceciderint, se ipsos ex alto precipites agunt in mare.

De leonibus cicuribus in templo Adonidis.

CAPVT XXII.

IN Aelimeæ regione tẽplum est Adonidis, vbi leones tantopere cicures sunt, vt eos, qui intra templum ingrediuntur, amplectentur, & adulentur. atque etiam si quis edens appellet, ij tanquam inuitati conuiue, accedunt, & acceptis quæ eis præbuerit, moderate discedunt.

De maris rubri hygrophœnice pisce, de lacto & charace & sagittario. C. A. XXIII.

Pisces in mari rubro nasci ferunt, cui nomen hygrophœnix: is nigris lineis quas ceruleæ interfecant macule, distinguitur. Eiusdem maris lactertus est, cuius magnitudo ei qui nascitur apud nos, æqualis est, virgatus spectatur, lineis nimirum aureolis

aureolis circumdatur à branchijs ad caudam pertinentibus, quas media argentea distinguit. Ore est hiante, maxilla inferior eminet in superiorem, virides oculos habet, quos aureo fulgore palpebræ ambiunt. Eius item maris foetura est Charax nuncupatus piscis, pinnas habet, & vtrinque & à tergo auri similitudinem speciemque gerit. Inferiores partes purpureis cingulis illustratur, similiter eiusdem cauda auri colorem gerit. Purpureus color oculos pulchre adumbrat. Sagittarius in eo mari procreatur, & quoniam herinacei speciem & similitudinē habet, firmis & bene lōgis armatur aculeis.

De hystrice Libyca. CAP. XXIII.

Hystrices Libyca seipsas tangentem acerbepungunt, & earum aculei acerbissimum dolorem faciunt, & cicatrices puncturæ ex earum aculeis apparere aiunt in mortuis.

De Simia maris rubri. CAP. XXV.

Est etiam in mari rubro Simia, non piscis quidem hæc, sed bestia cartilaginea, & velut squammarum expers, eaque ipsa non magna. Colore est terrestri similis, tum aspectu speciem similitudinēque eiusdem terrænæ Simiæ gerit. non pisceo terminè reliquum corpus, circumuestitur, sed cuiusmodi testudinis inuolucrum est. eadem similiter atque terrestris resima est, eius reliquū corpus instar torpedinis latum est, ut dicas auem esse alas explicantē. Cum natat volare videtur. Cū terrestri

partim

partim conuenit, partim differt, maculis distinguitur, pars illa quæ pertinet ad collum & ad branchiarū locū ruffa est, os non habet in summo rostro.

De aibus cantum mutantibus & de thoe.

CAPVT XXVI.

Lycinia colorem & vocem per æstatem in aliam speciem immutat, neque enim sic cantum variat, distinguit, inflectit, acuit, quemadmodum verno tempore merula æstate quidem canit, at enim hyeme strepit, & quasi vestis mutatione facta ex nigro colore in ruffum conuertitur, turdus vere inspicitur murino colore, æstate vero varietate circa collum coloris distinguitur: & vero pisces ex alio colore in alium mutabiles sunt, ut turdi, merule, phycides, menæ, item thoes sicut Aristoteles scribit, æstiuo tempore à pilis nudi, hyberno contra hirti efficiuntur.

De siluris piscibus. CAPVT XXVII.

In Bubasto Aegyptia lacus est vbi cicures per multi siluri aluntur & exultantes alij in alios saliant, & obiecto ad se nutriendos pane pascuntur, ydem etiam in fluminibus procreantur ut in Cydno Cylicie fluuius: sed ij quidem iccirco minutè proueniunt quod eius confluens nitidus & frigidus sit, quo non ipsi delectantur, sed turbido potius ac plane limoso & gaudent & pinguescunt, & Pyramus quidem atque Sarus cilices fluuij eos longe pleniore ferunt, tum Orontes Syrorum fluuius eos

progig

progignit, Ptolemæus item fluuius & Apamien-
 sis lacus maximos generant: permultis denique lo-
 cis mansuesacti pisces & se appellantis obtem-
 perantes aluntur ut in Epiroticæ olim nuncupatæ
 Stephaneleos templo, atque in Peloro Siculo olim
 Syracusiorum propugnaculo, tum in templo Iouis
 Labradei fons nitidus mansuetos pisces habet mo-
 nilibus & aureolis inauribus ornatos, quod qui-
 dem templum septuaginta stadia ab vrbe Mylasa
 distat, & ex huius Iouis statua gladius nomine
 Carius appensus ideo venerationem habet, quod
 Cares primi officinas belli instituerat, pecunia mi-
 litarunt, loris clypeos appenderunt, cristas galeis
 accommodarunt. Cares sunt appellati à Care Ioue
 Cretenfi, Iupiter Labradeus nominatus quod per-
 multum pluisset in Chio ad portum nuncupatum
 ῥερόντων. Cicurum magnus est piscium numerus,
 quos Chij ad solatium senectutis exacta ætate affe-
 ctis alunt, inter Eufratem & Tigritem fons inter-
 esse predicatur cuius aqua vsque ad imam sedem
 perlucida est, & fluuium nomine Bura aquam
 albam emittit, vbi piscium mansuetorum greges
 exultantes errant, addunt indigenæ sermonem sa-
 crum sermo talis est, luno postquam cum Ioue dor-
 misset, hic lauabatur, ut dicunt etiam Syri & in
 hunc diem locus suauem odorem spirat, & aër in
 circuitu tali odore temperatur.

De

De lupo.

CAP. XXVIII.

A Nimalium vim & naturam ne dij quidem
 à sua cognitione scientiæque aspernantur.
 Siquidem Euristenem & Proctem audio cum in
 matrimonium foeminas ducere constitutum habe-
 rent, profectos ad Delphicum oraculum, deum
 consuluisse, quo cum Græcorum barbarorumue af-
 finitate deumcti, pulchre & prudenter nuptijs
 alligati viderentur: ijs deum respondisse, quia ve-
 nissent, in Lacedæmoniam reuerterentur. Vbicun-
 que porrò terrarum summe ferum animal ferens
 mitissimum eis occurreret, inde ducendas uxores
 esse, sic enim feliciter ipsis & prospere processu-
 rum esse. Cui oraculo obtemperantes, cum in Cleo-
 neorum regionem venissent, ipsis occurrit lupo,
 agnum quem alicunde diripuerat portans: ex eo illi
 coniecerunt, Apollinem de ijs animalibus oraculo
 significationem dedisse: proinde ipsos Thefandri
 Cleonymi probi viri filias uxores duxisse. Ergo si
 probe dij tenent quodnam animal sit mansuetissi-
 mum, quodque immanitate efferacissimum, non est
 nobis horum scientia negligenda.

De serpentibus Indiæ. CAP. XXIX.

INDIA multa & varia fert, & eorum aliqua
 felicitis & mirabilis copie sunt testimonia, ali-
 qua verò quæ digna non sunt ut laudentur, aut desi-
 derentur, nam multas & diuersas terra India ser-
 pentes profert, quæ non solum hominibus, verum-

A

etiam alijs animantibus perniciose incommodant: eademque herbas defendentes à venenatorum morsuum pernicie, gignit: ad quarum usum & scientiam tantopere periti sunt indigenæ, ut quodnam medicamentum cuique serpētium aduersetur, probe teneant: simul & ne acerrima veneni vis celerime per corpus manet, neue id ipsum conficiat, præsens sibi mutuo ferunt auxilium, quod necessarium regio ipsa abunde ministrat. Iam porro serpentes quæ hominem interfecerit, Inai vtentes permultis in hanc rem testibus Libycis & Aegyptijs Thebarum incolis dicunt, idcirco subterraneam latebram quia terra suis ipsa sedibus eam nõ amplius recipiat, atque quasi gremio suo in exilium eijciat ingredi nequire, sed postea errare, vagari, & plurimis iactatam miserijs æstiuo ac hyberno sub die erumpsum omne ætatis tempus degere, neque amplius à coniugibus adiri, neq; ab ijs quos se procreauerit parentem agnosci, ergo pœnas diuina prouidentia vindice etiam rationis expertia ob cædes hominum factas dependunt, quod quidem ipsum à me commemoratur vir prudens, ut ex earum supplicio documentum, ne ipse humanam occisionem efficiat capere possit.

De anseribus.

CAP.

XXX.

Anseres acrius quàm canes ad custodiã aduigilare Romani planè & exploratè perceperunt. cum enim acerrimum bellũ Galli eis intulissent

lissent, simul & vi, atque impressione intra urbem irrupissent, Romamque, præter arccm capitulinam, ad quam difficilis ascensus erat, cepissent, quam etiam fidei suæ permissam custodiebat M. Manlius Consul, qui filium suum, etsi rebus præclare gestus & pugna strenuè pugnata, tamen quòd iniussu Imperatoris pugnasset, morte multauit. eam tum Galli vndique sibi inaccessam videntes & noctem intempestam ad inuadendos ex insidijs arctissime dormientes accommodatam rati, qua non custodiebatur, ac silentium à custodibus erat, non arbitrantibus inde Gallos inuasuros esse aggrediuntur, ac tum capta arx fuisset nisi anseres interfuissent: nam canes obiectum cibum silentio edebant. At enim anseres, cum ex eorum natura sit ad obiecta cibaria clamores tollere, & minime ab strepitu conquiescere, editis clangoribus, M. Manlium, & circumfusas custodias è somno excitarunt. Ex quo factum est, ut nunc iam quotannis canes suæ fraudis pœnas Romanis dent, cum ad memoriam veteris eorum prodicionis anser certis diebus in honore est apud Romanos, & magna pompa in foro incedit.

Quemadmodũ diuersæ rationes vario more bestiis vtuntur.

CAP. XXXI.

Hæc etiam non à cognitione scientiæque animalium abhorrent, Scythæ ligni inopia quæ dijs immolant eorundem osibus succensis

A 2

coquunt, apud Phryges si quis aratorem bouem occiderit, morte mulctatur. Sagaræses quotannis summa aduersus Mineruam obseruantia ei celebrant camelorum certamen, enimuero velocissimi apud eos procreantur. Saracori asinis ad ferenda onera nec utuntur, neque tamen otiosos, sed bellatores habent, & quemadmodum in equis Græci sedentes, sic asinis hi bellica pericula excipiunt, quod si quis eorum eminentiore, & tumidiore sit dorso, hunc Marti sacrificant. Clearchus peripateticus solos de Peloponensibus Argiuos dicit certis quibusdam diebus, quos illi Arneidas appellant, serpentem non interimere: sin canis in forum ingreditur, eum interficere, in Thessalia vero is qui uxorem ducturus est pro nuptijs sacrificans, equum bellatorē inducit frenatis, atque in omnibus armis instructum, deinde sacrificacione facta equum uxori habens ducendum tradit, iam porrò id quam significacionem habeat, Thessalis explicandum relinquo. Tenedij olim præstantissimā grauidam vaccam alunt, & ei cum peperit tanquam sane puerperæ inseruiunt, pullum recentem natum coturnis induti immolant, qui eum securi percusserit lapidacione facta appetitur, atque ad expiandam occisionem in mare fugit. Erythrienses Dianæ in loco appellato Myrintho sacrificant mutila.

P De amore canis in dominū. CAP. XXXII.
Rater ea equidem quæ suprâ dixi, intellexi Xanthip

Xanthippi canes domini perstudiosos fuisse eo tempore, cum ingenti bello Persarum in Græciam exardescente Athenienses ex oraculis instinctu diuino afflatūque editis, relicta patria, in classem demigrarunt, tum Xanthippi canes vnâ cum domino transeunti se ipsi ex Attica in Salamina traicerunt, hæc dicunt Aristoteles & Philochorus.

De portione fluij Crathis quo pecora albescunt & de ouibus. CAP. XXXIII.

Confluentem candidi coloris efficientem Crathis fluius emittit, nam ouillum & bubulum pecus, & omnis grex quadrupes sicut Theophrastus ait, ex eo bibens, de nigro ruffouē albus fit, bones quoque in Eubœa ferè omnes albi nascuntur, poëtæ Eubœam bouum principatum tenere testantur, & Ἐβόαιον appellant.

De gallo qui vini ministrum amauit, itémque de graculo & apibus. CAP. XXXIII.

PHilo dicit eum, qui Nicomedi Bithyniæ regi pocula administraret à gallinaceo adamatum fuisse, tum graculo formosum puerum in amore fuisse, tum apes amatorio affectu flagrare, ob eamque causam à pungendis hominibus plerisque aculeos sustinere.

De sphinge & alato sue. CAP. XXXV.

Sphingem alatum tum pingunt, tum fingunt Somnes qui in ea arte quæ actionem manuum habet, operam ponunt. Sphingem Aegyptij qui

sculpturam exercent, suem alatu Claxomenis exortum fuisse auditum est, qui Claxomenios agros vastaret, quod quidem ipsum in Claxomeniorum finibus Artemon confirmat accidisse, unde illic locus decantatus sus alatus nominatur. Id quod si cuiquam fabula videatur, & ego hoc idem non ignorem, tamen de animali dictum facile patior. Agatharcides ait sues in Aethiopia cornua habere.

De draconibus ophiogenum. CAP. XXXVI.

Aliati mulieri erranti circum lucum Dianae (erat hic lucus in Phrygia) draco apparuit diuinus maximus aspectu, & cum ipsa concubuit, unde appellati Ophiogenes populi à prima origine profecti sunt.

Quanam animalia apud quosdam venerationem habeantur. CAP. XXXVII.

Lupum Delphi colunt, Samij ouem venerantur, leenam Ampraciote adorant. Causas autem cur huiuscemodi bestias diuini cultus honore prosequantur, non alienum est explicare. Delphis aurum sacrum furto lectum, direptumque, & in Parnaso defossus, sicut dicit Polemon, inuestigauit lupus. Samijs item aurum furto sublatum ouis inuenit, quare Mandrobulus Samius Iunoni ouem consecrauit. Ampraciote leenam quod tyrannum suum lacerasset, & distraxisset iccirco ut suae libertatis vindicem summa religione colunt, Militiades treis equas Olympiae occisas sepulturae honore

in

in Seramico affecit, Euagoras, Lacon, idemque Olympionices equos ad sepulturam magnificentissimè dedit.

De cetaceo genere Gangis. CAP. XXXVIII.

Ganges Indiae fluius initium ducens à fontibus, cum per se fluit, & nondum ad alios admixtus est, altitudine est viginti passuum, latitudine vero octuaginta stadiorum, cum autem alij in eum influxerunt altius profluit sexagenos passus, dilatatur & diffunditur in quadraginta stadia. Insulas Lesbo, Cyrnoue efficit maiores. Cete procreat è quorum adipe farina cõficiuntur. In eo etiã testudines nascuntur, quarum testa non minori magnitudine sit quam colium capax viginti amphorarum: generat duo crocodilorum genera: horum alteri nihil nocent, alteri inexorabili atque immiferi cordi voragine voracissimi sunt cuiusuis carnis: in eorum summo rostro quiddam tanquam cornu eminet, ijs ipsis administris ad vlciscendos maleficos turpissimis indicijs conuictos Indi vtitur: nam eosdem rerum capitalium damnatos crocodilis obijciunt, neque ad percutiendos eos securi, aut ad frangendam gulam eorum carnifice egent.

Quaescapapiuntur nonnulli pisces. C. A. XXXIX.

Peritos rei marinae escam obycere Leonides dicit coriamum & caron, quibus herbis facile capitur scarus, nam ad eas aünat & carni suauitate tanquam prestigijs capitur: beta capis multum delectatur enim hoc olere.

A 4

Piscationis genera dicunt esse quatuor rhetiæ, contos, nassas, hamos, Retis ars diues est & similis castrametationi est, & pisces eo capti similes captiuis: eget vario instrumento sparto, lino albo & nigro, cypero, suberibus, plumbo, pinu, loro, lapide, velo, cornu, naue, sex remorum tabula, scy-talide, tympano, ferro, lignis, pice. Rete capit varia piscium genera, & greges varios & multos. Conti verò ars omnium robustissima eget piscatore fortissimo, cui adesse oportet hastam rectam, oleum, chordas, ex sparto confectas, facem piceæ arboris, scapha, remigibus fortibus & bona brachia habentibus. Nassæ piscatio insidiosissima est, & minimè conuenit ingenuis viris, eget iunco, vimine, saxo, ramis, lapide, alga marina, cupressi coma, suberibus, esca, nauicula. Hamorum ratio sapientissima est, & hominibus liberis dignissima, eget equinis setis albis, nigris, ruffis, & medijs cuiusdam caniciei quibus intertexunt albas aut purpureas: aliæ omnes nõ bonæ sunt, vtuntur etiam setis suillis & terminto planta, quæ est similis lino, & ære plurimo & plumbo & sparto & pennis præcipuè albis aut nigris & varijs: vtuntur etiam piscatores rubris & purpureis & suberibus & lignis & ferro, & alijs egent, inter quæ est calamus ferula & virga cornea & capræ cornua & pellis & alius alio instrumento capitur piscis.

De

De Indiæ elephâtis & equis Libycis. C. A. XLI.

Indus & Libycus genere diuersi in hunc sermonem conueniunt, dicit Indus de regione sua, item Libycus quæ nouit quæ vterque decantat comoda ad hunc sermonem hæc sunt: Si apud Indos elephantus robore ætatis confirmatus capiatur, ex feritate ægrè traducitur ad mansuetudinem, & quòd desiderio libertatis teneatur, ideo cædes facit, ac si vinculis deuincitur & constringatur, magis incitatur animo, neque vllam seruitutem perpetitur. At enim Indi varijs & multiplicibus cibariorum illecebris eum delinire student, ille tamen nihil de acerbitate sua remittens, nihilque ab ijs blanditijs mitescens ijs præclare contemptis pergit eisdem infestus esse. Quid igitur ij cõmimiscuntur & machinantur? nempe instructio quodam musico quod Indi scindapson vocant, vernaculam cantiunculam ei canunt, is animum attendit, aurèmq; ad audiendum erigit, & suauitate illius demulcetur: animi incitatio cõprimitur, tum paulatim in obiectum cibum respicit, & tametsi omnibus vinculis exsoluitur, tamen cantu deuinctus non amplius ad pristinos mores à mansuetudine deficit. Tibiæ quidem cantu vsque eo capiuntur Libycæ equæ vt huius blandimentis ad homines mansuescant & seuire & insultare desinant, quocumque eas cantiuncularum blanditijs inuitauerint, eò pastorem consequuntur, cum is insistit, illæ etiam à progrediendo sese

A 5

sustinent, quod si cantum contentius excitatum ad tibiā canat, ex eo tanta voluptate afficiuntur, ut lacrymas tenere non queant. Earum pastores rhododaphnæ arboris ramos excauantes pastoritiam fistulam conficiunt, cuius sonoro inflatu armentum antegredientes id ipsum demulcent: & Euripides quidem ait, pastores ad fistulam cantitare quosdam hymenæos, qui huiuscemodi sunt ut ad Venerem equas incitent, equos vero ad ineundas fœminas incendant, ac nimirum ad hunc modum equinæ nuptiæ initiantur, & vero nuptiale carmen fistula præcinere videtur.

De amore & musicæ studio delphinorum.

CAPVT XIIII.

Delphinorum nationem esse musicæ studiosam, testis amplius Arion Methymnæus, ex statua posita in oppido Tenaro, & Arionis inscriptione deorum immortalium triumphisunt, Arionem Ciclei filium ex Siculo pelago seruauit hoc vehiculum. Arionis hymnus gratias agit Neptuno, & testimonium affert, quàm studiosi sint delphini musicæ, & velut præmium redemptionis soluit ex hac inscriptione, quæ talis est: Altissime deorum Neptune qui tridentem auream habes, & terram continens, circum te saltant feræ nauigantes, & veloces delphini studiosi musicæ, maris alumni, & Nereidum puellarum quas dea Amphitrita genuit qui me in Peloponesum ad Tenari littus traieciſti vestris

vestris curuis dorsis inuiam secantes viam, homines marini me ex nauē in fluctus purpureos proiecerunt.

Quemadmodum apri & cerui musica capiuntur. CAP. XLIII.

Tyrrenorum sermone peruagatum est apros & ceruos apud eos cum retibus & canibus ut venandi sane usus ferre solet, tum multo maxime musica adiuuamento capi: quod quidem ipsum quemadmodum fiat, iam porro dicam. Circumiectis retibus & cæteris instrumentis accommodatis ad faciendas bestijs insidias collocatis homo ad tibiā canēdi bene peritus quo ad eius fieri potest, omnem cantus cōtentionem remittit & relaxat, & quilibet ad canendum suauē præclare usurpat, & sensim pedetentimque progrediens in montium vertices, & conualles, atque ut breui explicē, in omnia lustra ferarum & cubilia tibiæ cantu influit, ac nimirum primò in eorum aures influentis soni insolentia ipsos exterret: deinde cum impotenti voluptate aures tenentur, tum nullo negotio comprehenduntur: cantusque suauitate permulsi & deliniri in eorum quæ procreauerint & domesticarum sedium obliuionem veniunt, etiamsi feræ bestię non à locis ubi versari assueuerunt aberrare solent. Sic igitur Tyrrenæ bestię paulatim tanquā suadæ illecebra ducuntur, & quasi cātu præstricte in laqueos sese inserunt quibus illaqueatæ comprehenduntur.

Quid

Quid capti anthiæ pisces faciât. CA. XLVIII.

Pisces anthiæ cum sunt capti miserabile præbent spectaculum: mortem suam lugere, & quodam modo supplicare videntur: ac nimirum quemadmodum homines qui in latrones immisericordes & cædis auidos incurrerunt, aufugere conantur, sic sanè anthiæ retibus insultantes insidias transilire conantur: qui hoc genus mortis euadunt in terram piscium hostem exiliunt, atque hîc ibidem mortem obire malunt, quàm gladio perire.

ÆLIANI LIBER

decimustertius historiæ
animalium.

De aquila quæ Gordio regnum præsignificauit, & de lupo qui Gelonè Syraculanum seruauit. CAPVT I.

Ex aquile significatione filium suū nomine Midam Gordius regem fore coniecit, cum supra Gordij caput arantis primò volauisset, deinde totum diem in iugo seditare nō prius destitisset, quàm is ad vesperam

ram arationē dimisisset. Lupus item maxima magnitudine cum in ludum inuasisset, & de manibus Gelonis Syracusani pueri tabellas rapuisset, Gelon de sella surrexit, & sane quidem feram non timore perterrens, sed tamen acerrimè tabellarum suarum retinens eum insequabatur: postea autè quàm hic extra tabernam ludi literarij fuisset, hæc quidem ipsa labem fecit & repentina ruina concidens pueros vnà cum præceptore confecit, & opressit: solus Gelon diuinæ prouidentie munere sodalibus suis superfuit: quod ipsum non eum à lupo occisum, sed potius seruatum fuisse magnam profecto admirationem habet. Non igitur rationis expertia deus negligit: imò verò chara habet, cum diuino instinctu partim ex his regnum præsignificarit, partim ex impendente periculo seruauerit: ergo bestiarum etiam hæc est vis in amore, vt sint diuino numini.

De sargorum piscatu. CAP. II.

SArgos hoc modo Cares capiūt: Cum enim molles & remissas auras auster afflat, & ad harenas moderatè & leniter fluctus resonant, tum ad piscatum arundine piscator nihil eget: sed virga iuniperi bene robusta eget, ex qua summa lineam appendit, atque ad hamum accommodat piscem conditum, deinde in piscatorij nauigij puppe sedens insidias tendit, insidiasque in mare demissas leniter mouet simul & ei puer probe tenēs vt sensim pedetentimque nauis impellenda sit, ad terram versus remigat

migat: tum sargi permulti exultantes & gestiētes escam assequi sese ex suis latibulis incitāt, & profiliunt, atque escæ illecebra allectati, in hamum congregantur, cūmque propius à terra sunt, cibi auditate capti facile comprehenduntur.

Quemadmodum pisces diuerfas sedes & cibos habent. CAP. III.

Permultas sedes commorantium pisces habent, alij enim in saxis versantur, alij ad harenas adherescunt, nonnulli ad herbas commorantur. nam permultæ herbe marinæ & variæ habentur: earum quedam musci, quedam algæ appellantur, quedam ampeli, statile sunt etiam quæ vocentur, est quedam nomine brassica, nonnullæ vocantur triches, quarum aliæ alijs pastus ministrant, nec piscium quisquam aliam atque eam quam assueuerit depasci attingit.

De callionymo pisce. CAP. IIII.

DE rei piscatorie bene peritis audire potes ex piscibus quendam esse nomine callionymum, huic Aristoteles ait in iecore magnum fel situm esse, iecur autem ad dexterum latus situm esse: cui quidem rei testimonio est Menander in Mesenia, Facio, inquit, te habere fel callionymo copiosius. Anaxippus itē in Epidicæ omeno, nisi moueas & sic vt Callionymi feruere efficias omne fel.

De marina rana. CAP. V.

Non animantos partus edit, sed similiter vt aues

aves ex sese rana marina ouium parit: cuiusquidem factus, vel à partu recentes capite præciti sunt, tum magno tum aspero, cūmque ob rem cum quippiam metuunt, ipsa intra se recipere non quit, nam illam etiam rursus subeuntes, exulcerant non modo cum in aspectu lucemque proferuntur in exeundo lædunt. Non ergo faciles partus habet, nec foetibus bona perfugia præstat. Huius ouum non nature ouatæ speciem similitudinēque proprie garit, cum sit squamosum, asperum, & ad tactum resistens, & durum.

Quemadmodum polypi fiunt maximi & expugnati difficiles. CAP. VI.

Temporis longinquitate polypi ad eò magni euadunt, vt ad ceti magnitudinem accedant, ceteræque generis numerum obtineant. Puteolis oppido Italiæ auditum est, polypum cum inusitata ad corporis molem facta progressione ad maximam magnitudinem peruenisset, egregie spreto & neglecto maritimo victu in continentem processisset, & terrena pleraque vastasse & per subterraneam specum Puteolanas sordes in mare transmittentem in maritimam domum ascendisse, vbi mercatorum res salsamentaque in magnis vasis essent, brachiorum circumplexione primo vasa stricte comprimentem corrupisset, deinde salsamenta depopulatum fuisse. Mercatores verò ingressos vbi dolia disrupta inisset, & permagnum earum rerum, quas nauē aduexisset

aduexissent numerū exhaustum deprehendissent, stupuisse, ac nimirum cū ab insidijs fores integras, tecta ab omni irruptione intacta, parietes non perfossos intuerentur: quisnam populator fuisset nulla coniectura assequi potuisse. At enim cū reliquias conditorum piscium animaduernerent, eos constituisse ex domesticis audacissimum armatum intus in insidijs ponendum esse, polypum verò noctu ad epulas assuetas adrepētem reuertisse, & tanquam athletam aduersarium strictissime correptum suffocat. Sic flagellis vasa circumplicantē perfregisse: eum porrò qui insidias moliretur, etiamsi lunæ fulgore domus illustraretur, omniāq; conspicua essent, non tamen quia solus esset. bestię metu perterritum hanc aggressum fuisse, sed manē mercatoribus totam rem explicasse. Quod quidē ipsum ij audientes ei fidem enarratarum rerum non habebant, deinde ob tantum acceptum detrimentum periculi memoria deposita consenserunt simul ingredi, & congregari cum hoste. Tum alij inusitati & incredibilis spectaculi studio sua sponte, sese auxiliatores vnā in domum illam concluderunt: postea vero quā sub vesperam in solita dolia fur inuassisset, ex eis partim cloacam obstruebant, partim armis tecti in hostem irruentes gladijs eius brachia abscindebant, cūque ut frondatores arborum robustissimos ramos secant, sic ij ipsius membra circumcidissent, tandem vix non pauci eum ipsum confecerunt

cerunt, atque opprefferunt, & quod quidem admirationem habet, in terra piscem mercatores fuerunt expiscati, huiusque beluę propriam veteratoriam nobis ostenderunt.

Quemadmodum elephantorum vulnera Indii sanant. CAP. VII.

Eorum quos ceperint Indi elephantorum vulneribus ad hunc modum medicinā afferunt: Aqua primum tepida hæc alluunt, deinde si hæc ipsa luculenter sint alta, butyro vngunt, postea inflammationem leniunt, suillam carnem recenti sanguine madentem & calidam admouentes. Oculorum morbos ad hanc rationem sanant, ut bubulum lac tepesactum infundant, quo hi remedio oculos aperiuunt, & magno cum voluptatis sensu sicut homines, vim medicinę agnoscunt: ceteris quibus tentantur morbis, vinum nigrum medetur. quod si hac medicina ex morbo non liberantur, insanabiles sunt.

Differentia cibi elephantorum gregariorum & certamini destinatorum. CA. VIII.

Elephantus quidē gregarius assuefactus aque vititur potione, ei verò qui ad bellum certat, non ex vitibus confecti, sed ex oryza factiij vini vsus indulgetur, simul & calami & flores eis dantur, atque in prata ad legendos flores, quia suauitatem odorum amplectentur aguntur, ipso enim odoratu flores internoscentes colligunt, atq; etiam hos lectos in calathum inferunt, quem eorum rector

sustinet, postquam hunc floribus compleuerunt tanquam vindemia facta lauatione similiter atque homines lauti delectantur: ut vero eâ vbi eò reuertentur vbi quasillum floribus plenum reliquerint, expectunt, quod si rector afferre tardauerit barritum edunt, neque prius cibum sumunt quàm ei quispiam quos collegerint flores attulerit, eos allatos de quasillo tollentes sui præsepis labra ornant, hanc nimirum cibo suauitatem ex his bene olentibus comparantes, stabulum vbi diuersantur floribus permultis sternunt. Indici elephanti nouem cubitorum altitudine, latitudine verò quinque habentur, maximi illic qui præsy appellatur, secundi vero ab his existimantur taxile nuncupati. Militaris elephantis dorso suo vel nudo tres bellatores fert, alterum dextra, alterum sinistra pugnantem, tertium retro versus bellantem, ac simul quartum manibus moderamina tenentem, sicque illis animal dirigentem tanquam nauem clauo nauicularium rei nauticæ bene peritum.

Equi Indici ad domandū difficiles. c. a. p. ix.

Indicum equum exultantem & immoderatus excurrentem continere, & coercere, habenas adducere, vel remittere, non est cuiusuis, sed hominum qui à primis temporibus ætatis ad rerū equestrium scientiam instituti sint. Hi freno ipsos sustinere assueuerunt, simul & refractarium atque effræne os lupatis refringere, quos quidem equinæ tract

tractationis bene periti ex indomita effrenatione in exiguum gyrum compellunt, veruntamen ad hunc gyrum agendum atque conficiendum orbem manuum robore opus est, & summa rei equestris scientia: qui huius discipline sunt experientissimi & callidissimi agitantes, currum versare in orbem norunt: quadrigariam facile versare certamen non est contemnendum, præsertim cum duos milites pugnantem ferre queat.

Quæadmodū pardales venantur Mauri. c. a. x.

Pardales cum Mauri venantur, tales insidias collocant, ut intra edificatiunculam lapidibus quam primo struxerint, putrescentis iam carnis frustum ex longiore funiculo appendant, deinde ex viminibus & arundinibus ianuam raram structuram imponant, ut per arundines foetida carnis odor emanet, & longè lateque vagetur, hunc incensum foetorem feræ bestie sentiunt. Nam quodammodo teris odoribus delectantur: hunc odorem proponit venator vel in agrestibus montibus, vel in vallibus, itaque huius cibi appetitione huc illuc circumferuntur, & tanquam quadam amatoriam illecebra attractæ & incidunt in laqueos & infelici esca constructe tenentur, & vero illaqueatæ poenas dant ligurationis & belluationis importunæ.

Quæadmodū à vulpibus lepores captantur. c. x. i.

Lepores interdū à vulpibus non tantum cursu, sed etiam magis arte cōprehenduntur captiose

enim circūuenire, inducere vulpes probe nouit. Cum enim noctū in leporis uestigium inciderit, & sensum ex eo perceperit, animam cōtinens, spiritumq; comprimens, sensum & pedetētim usque eō leporis uestigij insistit, quoad in ipso cubili eum deprehendens, tanquam de insidijs securum animi & insperantem capere aggreditur. At enim non hic dissolutum & ignauius remisso animo, sed suspensum & sollicitum somnum capit, simul ac primum uulpem aduentantem sensu comprehenderit, de cubili exilit, properans fugam capere, & cursum ad summam celeritatem facit: uulpes item uestigij eum insequens ingreditur currere. Verum longam uiam ubi hic confecerit, ut qui iam longinquo abscessu contra uulpem superior factus sit, sub dumeta, aliāue fruteta densiora subiens, ex longo cursu, libetī animo & prolixo se quieti dat: at uulpes euestigio insequens, ei non concedit ex fuga ut consistat, & laboris quietem habeat, sed ad alterum cursum ex quiete eū excitat, & agit. Postea uero quā incitato cursu is permultum uia procedens, itinera non minora quā prius fugerit, rursus uehementer quietem cupit capere: illa uero frutetum quō se is coniecerit urget, ac radicitus excutiens, ab assiduo cursu non sinit conuiescere: itaque is iterum excurret, illa quoque non se ad insequendum tardans, currere insistit, cum autem continenter ex alio alius cursus hunc uigilijs diu multumque fatigatum

gatum exceperit, currendo fessus, & laboribus succumbit, & longius procedere desistit: ipsa uero consecuta, eum ipsum non sane cursu, sed longinquitate temporis, & captiosa inuestigatione comprehendit. Iam porro foetus suos quum in plureis locos lepus dispergit, hoc pacto arbitrās a rapinis tutiores esse, tum summo in eos amore flagrat, neque à uenaticis modo insidijs de se timet, uerum etiam uulpiū incursiones perhorrescit, nec minus auium impetus extimescit, sed & coruorum, & aquilarū uocem multo maxime metuit, atque horret: & sane quidem cum his auibus nulla pace cōiungitur, sed sese abstrudit in dumeta, in aliāue fruteta, aut cespites, aut cū necessitate urgetur, in quoduis aliud latibulum se abdens contegitur.

Que madmodum mas lepus parit. CA. XII.

DE uero rei uenatorię bene perito, & cetera quā bono, & à mendacijs alieno, auditione accipi, mares lepores uno eodēque tempore tum alios implere, tum ex sese parere, tum nutrire, nempe qui sint utriusque sexus participes. Idēmq; testabatur aliquando duos, aliquando tres parere: huc etiam addebat, marem semimortuum captum fuisse, ipsum autem pregnantem fuisse, atque in dissecti utero tres lepusculos ad uulnam repositos fuisse eos primum extractos immobiles fuisse, deinde à sole intepescentes, reuixisse, & eorū quendam postea respexisse, celeriterque & linguam

porrexisse, & cibi desiderio os aperuisse: itaque lac ei admotum fuisse, & paulatim alitum fuisse.

Tempora & ventos lepus cognoscit. CAP. XIII.

Rationem tum ventorum, tum temporum lepus plane scit. hyeme apricis locis cubilia idcirco informat, atque imprimit, quod apricationem vehementer appetit: frigus hostilem in modum declinat, æstate vero, alioris sedis studio captus ad aquilonem cubitat: temporum commutationes nares ei indicant. Non oculos claudit cum somnum capit, imò verò cum reliqua membra somnum accipiunt, interea tamen oculi vident. in pastionibus tum nocturnus tum longinquis pabulum inquiri, siue etiã quantum equidem intelligo, ut se exerceat, & pedum celeritatem firmet. viam retrouersus pertinentem cupide amplexatur, cõsuetam sedem omnibus locis antefert, eoque non parum sepe capitur, quod assuetum cubile relinquere non possit.

De leporum velocitate montanorum & campestrium. CAP. XIII.

Lepus quem canes & equi insectantur si campestris sit, celeriore & concitatore cursu quam montanus viã conficit propter corporis exiguitatem & tenuitatem: cum enim gracili habitu sit, ipsum celeritate præstare vero proximum est, primum igitur ex terra exiliens saltu fertur, & per dumeta aliãque desiora virgulta expeditus perlabitur: tũ verò sicubi herbæ sint altæ, & frequen-

tes

tes, ex eis facile sese explicat, atq; elabitur, ac quæ admodum leonibus caudæ ad excitandas vires magno adiumento esse dicuntur, sic huic aures roboris numina, & vexilla, & cursus incitamenta existunt. Fugiens aures ad tergum retorquet, sicque ipsis tanquam stimulis torporem & ignauiam ne à currendo segnitia retardetur concitat. Iam porrò cursum nec vnum, nec rectum tenet, sed & huc illuc se versat, & vero de recto cursu deflectit, ut exterreat canes, & circumucniat, ad id quidẽ vericulum quo vult iter conuertere, de auribus alteram intorquet, atque inflectit, eaque quasi moderatrice cursum dirigit: neque vero improvidè vno eodẽque tempore omnes suarum virium nervulos contendit, sed & impetum insequentis obseruat, & si ad insequendum tardus & segnis sit, nõ omnem suam celeritatem profundit, sed duntaxat canes antegredi maturas sese integrum seruat, & viribus suis moderatur, ne omne suam currendi facultatem vrgens ex incitato cursu viribus deficiatur: penitus enim cognoscit se ad cursum longè multumque antecellere, & videt impensius laborare non esse necesse. Quod si pedum celeritate canis ad conficiendum iter pollet, tum omnibus reuocatis viribus lepus quanto maximo potest cursu fertur cum autem longo sane intervallo venatores atq; equos reliquerit, tum certe in aliquem tumultum

B 4

ascendit, & in posteriores pedes sese erigens tanquam ex aliqua specula, & insectantium certamen prospicit, & quantum equidem existimo eos ut debiliores ridet: post ex eo loco intuens se omnia superiora habere, is nimirum quietem & tranquillitatem adeptus ex lassitudine gratè & libenter dormit. Montium incole non tam veloces quàm qui in planitie versantur, nisi quando sub montem subiectos habent tractus in planitiem explicatos quo ex montibus decurrant, unde fit ut tametsi montes incolant, tamen in campis exerccantur, unde sæpe campani homines eos excitant, atque insequuntur. Cum autem proximi sunt ut capiantur, campestris viæ breuitatem declinâtes in altiores locos & montosos se conuertunt, in suas nimirum sedes festinantes, iccircoque euadunt, & insperatam salutem assequuntur, quòd canibus & equis montium itinera infesta, atque inimica pedes obterunt, & debilitant, sed eo acerbius canes vexantur, quòd carneos pedes, & minime ad perpetiendâ saxa resistentes quemadmodum equi ungulas habent, contra lepus conestitos pilis pedes habet, & duritatis & asperitatis patietes. Iam ex leporibus qui in crebris fruticetorum & dumetorum frequentia locis cõmorantur laboris inertia segnes non ad cursum velocitate valent, pedum tarditate adfigiendum laborantes, nam huiuscemodi opimo habitu & cessatione torpentes currendi insueti sunt, & ad proficiscendum longissime

mè ex dumosis locis perimbecilles, ipsorum ratio venandorum talis est. Primum per frutices perparuos & minime continenti crebritate densos permeant, densiores vero qui trãfiri nõ possunt transiliunt: veruntamen ubi fruticetum aliud ex alio nexum latissime continuatur ibi hoc ipsum facere coacti cum sint corporis grauitate ad saltum parum valentes, sanè quàm cito lorant, & succumbunt, canes vero ab eis ipsis primùm aberrant, quod non eos propter minutarum arbuscularum frequetiam vident, & vero per frutices saliuunt, odoris sensu illecti, deinde tandem aliquando visos insequuntur, de contentione currendi nihil remittentes, illi autem ipsi ex continuatione falliendi ad capiendam fugam longiorem remollescunt, & viribus defecti comprehenduntur, atque etiam ut facile sursum versus feruntur, quod posteriora membra longiora habent, sic sane deorsum versus ægrè ideo decurrunt, quia anteriora cum sint breuiora eos afflicent.

De cunicalis.

CAPVT XV.

Aliud etiam est genus leporum, natura paruum, nec tamè augetur vnquam, ei cuniculus nomen est: quod quidem ipsum nouatum à me non est, at etiam in conscribenda historia Græci, quidam vsi sunt, quod à principio Hispani impouissent: color huic præter ceteros lepores niger est, caudam item ceteris breuiorem habet, cetera reliquis leporibus cõsimilis est, præter quàm quòd ma-

gnitudo capitis quippiam differt, quia exilius sit, & minima carne praeditum, eius uniuersum corpus candidius quam reliquorum leporum.

Quemadmodum thunnorum piscationem Itali & Siculi nuncupant. CAP. XVI.

Thunnorum piscationem Itali & Siculi Cetia appellare solent, tū loca quo hi abdi soliti sunt tum magna retia: ceterumque instrumentum quo captari assueuerunt, cetotheria ideo nomināt, quod magnos thunnos in numerum reliquorum cetaceorum referre velint. Celtas audio, & Massilienses, atque omnem Africam maximis & firmissimis hamis ex ferro confectis thunnos comprehendere solere, de thunnis praeter ea quae antè diximus, iam hoc dixisse satis sit.

De pisce aulopio. CAP. XVII.

Qui circum insulas Tyrrhenicas nuncupatas in maritimis rebus versantur, cetaceum quempiā piscem aulopion appellant, cuius vim & naturam explicare non alienum est. Magnitudine maximum aulopion maximi thunni superat, at robore aulopios cum illis collatus primas fert: quāuis thynnorum natio fortissima est, & aduersarij aulopij prompte repugnantis primum impetum vi sanguinis consistentis sustinet, quo celeriter dispulso, vincitur. Aulopios verò per diu pugnam tolerat, ac nimirum contra piscatores decertat, & saepissime victoriam reportat, sese vrgens, & caput in profundum

fundum deprimēs. sua enim natura ore ac tanquam ceruice est robusta. Cum est captus eximia forma spectatur, oculis est patulis, rotundis, magnis, cuiusmodi Homerus bubulos canit: dorso est caeruleo, & ventre candido: à capite ad caudam pertinens aurea quaedam linea in orbē desinit. Iam quā in insidiosis captionibus comprehendatur mihi sicut auditione accepi exponendum est. Homines ad piscatum prudentes loca ubi domesticas sedes & commorationes arbitrantur aulopios tenere, speculatione praecipiant & presumunt, deinde postquam per magnum piscium coracinarum numerum ceperunt, & nauem suam anchorarijs inhibitionibus in stationem compulerunt, strepitum quendam more vesparum faciunt, & coracinos ad illiciendos eos praetendunt, ubi vero ij strepitum exaudierunt & esculentam illecebram animaduuererūt, alij aliunde eò ire pergunt, & gregatim circum piscatoriam errant, atque eatenus plausu & cibo ad piscatores mansuescunt, siue meo iudicio esca cupiditate capti, siue quemadmodum piscatores inquit suo permulto robore nitentes, ut non ab hominum contactu refugiant, nonnulli ex eis cicures sunt, quos sanè piscatores ut beneficos ab alijs inter noscunt, foedereque cum ijs deuincuntur, pacemque seruant, eos tanquam duces sectantur: alij feri aulopij, quos ut piscatores & capiunt & occidunt, ita à captura masuetiorum qui similes sunt columbis domesticis allicientibus feros ad

ad retia se abstinēt, quasi fœdus quoddam cum ijs sancitum habentes. Nec verò piscator bene peritus quantalibet inopia prematur, mansuetum aulopion prudens & sciens comprehendit: quinimò si eum ipsum imprudens ceperit, non mediocri dolore afficitur. capitur aut hamo transfixus, aut mortifero vulnere ictus.

De psittacis Indicis & reliquis auibus.

CAPVT XVIII.

IN regijs edibus Indiae ubi regum maximus illic regna tenētium etatem degit, cum alia permulta, & magnam hominum admirationem, & nullam comparationem habent, quibuscum sane nec Memnonia Susa, neque tota eorum reip. administratio est conferenda, neque Ecbatanorum magnificentia cum his in cōparatione coniungenda est: etenim illa Persici fastus vanitas si cum ijs comparentur, videri possint, reliqua scriptione percurrere non huius est instituti, sed in hortis pauonès & fastiani mansueti aluntur, & plantae quidem summa regionum procuratorum cura elaboratæ sunt: enimvero umbrosa sunt nemora, & pastiones arboribus confite, & rami sapienti quadam frondatorum colligatione conferti & contexti: alij enim ex alijs nexi sunt, alij in alios implicati arbores semper virentes, nulla senectute folia amittunt, ex eisque partim sunt indigene, partim ex alijs locis Indiae magno studio importatæ, quæ & regionem ornāt.

terram

terra India non gignit, neque aliunde importatam fert. Sunt item aliæ aues ab nexu liberæ, nullaque seruitutis cōditione astricte, quæ sua sponte eo ventitantes nidus fingunt, & construunt, ubi etiam psittaci aluntur, & sursum deorsum, vltro citròq; circum regem versantur. Neque psittacum idcirco Indorum quisquam, & si eoru sit magna illic multitudo, edit, quod eos sacros putent, & Brachmanæ quidem ex auibus plurimi hunc existiment, quod quidem ipsum nō abs re se facere profitentur, quod solus psittacus humanam verborum appellationem explanata oris expressione, & vocis conformatione imitando consequatur. Atque etiam in his hortis perbella stagna sunt manufacta, ubi maxima magnitudine pisces sicures ænum agitant, nec eos quisquam alius piscatur, quàm regis liberi, qui nondum ex pueris excessere, ipsi enim in aqua tràquilla & non periculosa ludentes & captant pisces, & vero natate discunt.

De capitonibus maris Ionij. CAP. XIX.

IN mari Ionio ad Leucadiū, & Actium Epirotica loca capitones velut cōfertis turmis frequentes natant, ipsorum captura quæ ad hanc rationem fit, mirifica est, pisces bini obseruato noctis tempore cum luna silet, nauem coenati conscendūt, & à terra soluentes, modo mare à tempestate cōquiescat, silentio & moderate remigant, simul & eorum alteruter sensim ac leniter remo nauem impellit

lit, alter recubans suam nauis partem vsque eo de-
 primit, quo ad eius labrum proxime ad aquam ac-
 cesserit, capitones, horumque speciem similitudi-
 nemque gerentes mugiles, siue quod ex nocte leti-
 tiam, & voluptatem percipiunt, siue etiam quia à
 tranquillitate maris delectantur cauernas & late-
 bras relinquentes, sic ad summam aquam efferun-
 tur, vt ex aqua summo rostro emineant, & natate
 vsque eo pergant donec ad littus propius acceffe-
 rint, quod quidem ipsum piscatores postquam per-
 spexerunt, sedata remigatione, & pedetentim ac-
 cessu ad pisces facto nauigant, vbi vero ex piscato-
 riæ motione fluctus cieri ac agitari cepti sunt, à
 terra statim pisces refugiunt, & frequentes in par-
 tem nauis inclinantem & præcipitantem sine reti-
 bus innatant, & vero sub potestatem piscantium
 cadunt.

De maximis cetis, quæ & rotæ appellantur.

CAPVT XX.

CEte immensa corporis mole exaggerata in
 altitudine maris versantur, & verò fuscis-
 nis feriuntur: inter huiuscemodi beluas numerantur
 quæ rotæ appellantur. hæc gregatim natant, præser-
 tim in dextera Athonis Thraciæ à sinu Sigeo nauig-
 antes, in has beluas incidunt secundum cõtrariam
 continentem ad Artacci nuncupatum sepulchrum,
 & Achantheum fretum, vbi Xerxis sectio qua
 dissecuit Athonem, cete hæc quæ appellantur rotæ,

non

non fortes esse ferunt, earum vertices apparent, lon-
 gis sunt hirsutæ spinis, vt hæc extra mare emineant
 cum remigationis strepitum perceperunt, tum cir-
 cunuersantur, & conuoluuntur, vt quàm altissimè
 in profundum sese detrudant, rursusq; ex imò gur-
 gite ad summum sese efferentes reuersiones in or-
 bem faciunt, vnde nomen traxerunt.

De tritonibus.

CAP. XXI.

ET si non admodum explicatam rationem ad
 demonstrandam tritonum formam piscatores
 afferre posse dicuntur, magna tamen fama est in ser-
 mone hominum sane multorum cete quædam à ca-
 pite ad medium corporis humanam speciem simili-
 tudinemque gerentia in mari nasci. Demonstratum
 in libris quos de piscatu conscripsit, conditum trito-
 nem in oppido Tanagra spectatum fuisse, cetera
 quidem sicut idem ait fictis & pictis similem, eius
 vero caput quod vetustate obscuratum esset, &
 euaniisset non facile intelligentia comprehendit, &
 percipi potuisse, sed ad solam Demonstrati tactionè
 squamas illius asperas & duras dilapsas fuisse.
 Idemque affert quempiam ex magistratibus Gre-
 cæ qui sortitione facta annum magistratû gerunt,
 cum eius naturâ exquirere experiri que vellet, pau-
 lum quiddam de corio detraxisset, atque in succen-
 sum ignem iniectisset, idque ambustum in circunstan-
 tium nares teterrimum odorem immisisset: neque
 verò, quemadmodum inquit, terrenumne an mari-

num

num esset animal, coniectura assequi potuimus: sed experientia non bonam mercedem ei reddidit. Is enim paucis post diebus mortuus est, cum transiret strictum fretum & breue. Demonstratus dicit Tanagros illum propter ea mortuum quæ impiè gessisset in tritonem, idque Tanagros collegisse, ex eo quod ex mari mortuus relatus saniam emitteret similem odorem redolentem ei, quem pellis tritonis ab ipso combusta retulisset, sed vnde aberrasset, & quo modo illuc expulsus fuisset triton, Tanagros dicant & Demonstratus post quos reuereor deum dignum cui credatur. Is est Apollo, qui omnia conijcere potest. Hic dicit tritonem esse alumnium maris monstrum, quare si deus omnia sciens tritones esse dicit, nos de tritonibus dubitare non oportet.

De astantibus elephantis Indorum regi.

CAPVT XXII.

Elephantus Indorum regem ad forum euntem, primus adorat. huic præest rector, qui illum huius instituti commonefacit, ipsique memoriam discipline instrumenti quo illum moderatur pulsus, atque voce Indorum propria renouat, cuius natura quadam admirabili recondita elephantis intelligentes sunt, tum etiam motus quosdam bellicos edit, velut ostendens, quod hanc etiam disciplinam seruat. Viginti quatuor elephantis huic regi permanent custodes alternis vigilijs, alij alijs in stationem succedentes tanquam ceteri custodes homines. Sapientia
item

item quadam Indica ad vigiliarum disciplinam erudiuntur, ne inter custodias somnum capiant. Hi igitur ad vigilijs agendas præstantissimi excubitores, & à somno inuictissimi, & secundum homines fidiissimi illic sunt.

De scolopendra. CAP. XXIII.

Scolopendre vim & naturam quanto equidem maximo potui studio cum multum, ac diu perscrutatus essem, sic mihi persuasi quoddam etiam maximum cetum marinum scolopendram esse, quam de mari tempestatibus in littus expulsam nemo est tam male sanus & audax, quin aspiciere horreat. Itaque qui res maritimas percallent, eas inquit spectari fluitas, eminentesque è mari, & narium pilos magna excelsitate apparere, & eius cauda similiter atque locustæ lata perspicitur, reliquumque corpus conferri potest cum triremi iustæ magnitudinis, non intra aquam abditum, sed per summum mare innataus perspicuum est, atque permultis pedibus utrinque ordine tanquam ex scalmis appensis natat, quibus remigās fluctus ciet leniter sonantes.

Vt sint ducendi canes. CAP. XXIII.

Xenophon de canibus hæc ait: Per motes eos agitari oportere. Sic enim minus libidine incenduntur: limites transuersos cultorum locorum, & in liras digestorum eis negotium exhibere, pedumque offensiones inferre. multo enim idem præstare ait. Per aspera canes agitare: robustioribus

enim fieri pedibus, & ad cursum præstantiores, corpora exercentes: tum verò ad meridiè hos æstiuo tempore agitandos esse. Hyeme per totum diem, autumno post meridiem, vere autem ad vesperam; itèmq; leporis vestigia multum hyemis tempore procedere, propter longiores noctes, parum autem æstate, quia sint tum noctes contractiores.

Quàm studiosè curat Persarū rex pabulum equorum & elephantorū. CAP. XXV.

E Quos & elephantos animalia ad bellum utilia Indi æstimant, & fœni fasciculos, quos præsepibus portant, prius regi monstrant esse recentes & salutare, qui si tales sunt, laudat rex; sin minus acerbè punit elephantorum & equorum curatores, neque præterea reliqua parua animalia contemnit: imò verò illa libenter excipit, sibi dono data. Nam Indi nullum contemnuunt animal siue mansuetum siue ferum: itaque subditi donant eis, quos honoratos habent vt grues, anseres, gallinas, anates, turtures, attagenas, perdices, ficedulas, & appellatas cenchridas, alis explicatis ipsas demonstrant, vt quàm sint pingues ostendant: neque modo in auibus pinguitudinem monstrant, sed etiam in elephantis, bubalis dorcadibus & oryxibus & asinis vnum cornu habentibus, quorum supra mentionem feci, & præterea piscium varia genera donant.

De

De marinis cicadis. CAP. XXVI.

E St etiam cicadarum genus marinum, quarum maxima parua locustæ similitudinem speciemque gerit: veruntamen cornua non similiter atque ille magna, nec aculeos habet: alia ipsius exigua sub oculis existunt similes alis terrestrium. Hominum plerique à cicada marina iccirco se abstinent, quod sacram existiment. Seriphij in retia vel fortuito delapsam non sanè retinent, sed mari reddunt, atque etiam mortuam flentes, & sordidari humatione afficiunt, quòd eam dicant Perseo Iouis filio, quem ipsi summa religione colant, consecratam esse.

De hyena, trachuro, ihunno torpedine & pulmone piscibus. CAP. XXVII.

S Hyenæ piscis marini, qui hyenæ terrestri genitilis est, pinnam dextram ad hominem somno consopitum admoueat, sane quàm cum ipsum perturbabis: etenim formidolosa secundū quietem spectra videbit acerbâq; insomnia perpetietur. Item si posteaquã trachuri caudã abscideris, ipsumq; in mari liberū remiseris, eam equæ ventrè ferenti appetas, non multò certè post abortū pariet. Iam vero si quis qui nodū excesserit ex extrema pueritia, ihunni sanguine illinatur, non pubescet, hoc idè torpedo, & marinus pulmo efficiunt, nam in aceto putrefactæ eorū carnes & mento asperse fugam pilorū facere dicuntur. Quid ad hæc Tarētini & Tyrrheni

C 2

sophistæ malorum inuestigatores, conâtes pilorum
euulsione ex viris mulieres facere.

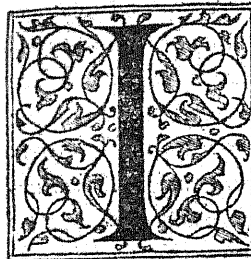
Deaurata pisce. CAP. XXVIII.

Avrata omnium piscium timidus est: nam sub
arcturi tempus cum maris accessus & re-
cessus maximè fiunt, & eo altius exaggerata are-
na ad littus relinquitur, vt naues sæpe ex omnibus
aquis nude in terra iaceant, tum piscatores post-
quam alnorum ramos frondibus conuestitos paxil-
lorum modo in mucronem acutos in arenam defi-
xere, discedunt: post autem rursus accedens mare
secum imbellem auratarum multitudinẽ atrahit,
que vbi æstus reciprocauit, & recessit in exigua
aqua concauis locis retenta relinquuntur, & verò
ramorum metu quiescunt, adeò nimirũ ramos ven-
to agitato exhorrent, vt ne loco quidem se commo-
uere audeant, quamobrem primò cuique magnum
meticulorum piscium numerũ capere, & ferire
licet, neq; modo ab vsu & doctrina piscandi
instructi, sed etiam totius piscationis
rudes, atque adeò pueri &
fœminæ capere
possunt.

ÆL

ÆLIANI LIBER
decimusquartus historiae
animalium.

De scombris piscibus. CAP. I.

IN mari Ionio prope Epi-
damnum vbi Taulatij pro-
pe habitant, insula est que
Athenas appellatur, eam
piscatores incolunt, & la-
cus est vbi scombrorum qui
ad consuetudinem piscato-
rum assueuerunt, & man-
suefacti sunt, greges aluntur ijs sane cibaria eden-
da piscatores iccirco obijciunt, quòd cum ijsdem fœ-
dus quoddam sanctum habent, atque adeò firma
pace deuinciuntur. nam hoc piscium genus ab omni
captura tum liberum est, atque ad errandum sine
vlla exceptione solutum: tum verò eatenus etate
procedit, vt viuat ibidem ad summam senectutem,
nec tamen etatis tempus ignauiter traducit, neque
in suos altores ingratum est. At enim de piscatori-
bus pastum cum mas acceperit, piscationem cape-
sit, vt se nutricantibus præmium pro nutrimento
perfoluat, quare ex partu soluentes ad feros scom-
bros gentiles suos natare contendit: ac simul vt ad

eos peruenit, cum ipsis ita continuo tanquam cum aliqua phalange suorum popularium errat, & nimirum cum eiusdem generis sint, non inter se fugiunt: sed simul natant: post autem sicures circumferos concursantes in orbem consistunt, & suorum corporum obstructione eos fugari, exituque intercludentes suorum nutritiorum ut pro ijs quibus expleri cibus fuerint illos remunerentur. Aduentum acerrimè tandiu expectant, dum piscatores eò profecti captorum permultas caedes effecerint, deinde cicures properantes ad portum regrediuntur, atque ibidem intra cauernas abditi à piscatoribus cibaria expectant, quæ quidem ipsa eis quotidie largiuntur, si ipsos ad piscatum adiutores, atque amicos fidos habere velint, quod si hominibus ex iecore laborantibus atque ex arcuato morbo ægrotantibus scombrum edendum dederis, ij quemadmodum rei piscatoris bene periti docent, ad sanitatem redibunt.

Quemadmodum in sinibus vadosis pisces capiuntur. CAP. II.

Sine nassis, hamis, euerriculis hoc pacto pisces comprehenduntur ut homines in piscatorio artificio callidi ad maris sinus vadosos & minimè inaccessos eo tempore cum ij à procellis & tempestatibus conquiescunt: multos mortales adducant, eosque iubent arenam eatenus proterere, & conculcare: quoad ex vehementi pedum impressione bene alta vestigia faciant, sed ita ut ne ipsa vesti-

gia

gia concidens arena confundat, neue ventorum perturbatione aqua concitetur, non longo interuallo eò ingressi, in vestigijs impressis amplios pisces, consopitos passeris, rhombos, torpedines, & plerosque alios eiusmodi capiunt.

Quibus rebus commodus sit echinus marinus & terrestris. CAP. III.

AD stomachum hebetantem non parum proficit echinus marinus. etenim eum vel omnium ciborum fastidio laborantem in pristinae valetudinis statum restituit, atque vesicam, quemadmodum harum rerum bene periti affirmant, vacuam facit, etsi corpus scabie infectum eo perungatur, ad sanitatem redit, vulnere sordes cum testis crematus extergit. Cinis terreni herinacei cremati ad piscem admistus, & locis à pilo nudis illitus pilum ut sic dicam à suis sedibus fugitiuum reducit, in vini autem portione sumptus remedium ad dolores renum adhibetur, ad aquam inter cutem datus medicinam efficit, ex eiusdem iecore ad assum solem exsiccato elephantiasis morbi sanatio efficitur.

Utra maris an fœminæ cornua in genere elephantorū pretiosiora sint. CAP. IIII.

EX elephantino genere cornua fœminæ maius pretium quam maris habere, huiusmodi rerum scientia instructi & predicant, & illa nos docent: nimirum in Mauritania quemadmodum quotannis ceruis, sic decimo quoque anno cornua elephantis excidere

C 4

solere: itaque hi in cornua incumbentes vsque adeo ea impellunt & defigunt in terram expositam in planiciem, quoad illa ipsa occultauerint: nam præ ceteris camporum patentium æquora & palustria amant, deinde locum in quem abstruserunt, & reposerunt eiusmodi thesaurum pedibus exæquant & complanant: terra autem quod sit feracissima, post paulum herbam proferens abditorum cornuum aspectum viatoribus adumbrat. Eorum peruestigatores, qui sane ad illorum insidias & astus prudentes sunt, in eum locum in quæ cornua defossa suspicantur, vtribus aquam deportant, & verum alium alio ex vtribus dispartunt, & disponunt, atq; ibi commorantur, alius quidem dormiens, alius potans, alius cantiunculam canens suam amicam meditatur: quod si sit iuuenis puer socius huius inuestigationis formosus, ne mirere, si quis eius pudicitiam interea tentet. Sunt enim Mauri s; formosi & magni, & virili aspectu, & venationi dant operam, & puerorum amore flagrant. Quod si cornua sint alicubi prope defossa, quadam mirabili illecebra ex vtribus sic aquam eliciunt, vt & vasa exsiccant & exinaniant, ij autem qui cornua exquirunt, statim sine canibus sagacissime prædam odorati, locum illum perfodiunt, & optatum consequuntur: si verò vtres permanserint pleni, eos inde transferentes alio se conferunt.

Eleph

Elephantus duplex cor habere dicitur. CA. V.

Duplici tum corde tum sensu animi elephantus esse dicitur, & altero quidem ira incendi, altero mitigari, & leniri Maurorum sermonibus peruagatum est, idemque celebrant lynces, & ipsas dicunt magis esse simas quàm pardalim, & summas aures habere hirsutas & saltu maxime valere, & quæ cõprehenderit fortissime cõtinerere.

De magna struthione.

CAP. VI.

IN struthionis ventre cum is à sordibus expiatur, lapides inueniuntur, quos hæc posteaquam deuorauit in omaso prope reticulum diu asseruatos concoquit. Is sane ad efficiendam oculorum medicinam salutare sunt, atque illius adeps & nerui auxilium & salutem neruis hominum asserunt: eademque in cursu deficiens lassitudine comprehenditur ab equitibus. Et enim in orbem currenti ei orbem præcidentes equites currendo defessam ipsam assequuntur. Ad hunc etiam modum capitur, pedibus sanè sabulum architectans in solo humilem nidum fingit & construit, cuius medium concuum efficit, labra nidum ambientia altè exaggerat, ac tanquam muro circumunit, vt munitio eminentens pluuiam in nidum influere, & pullos etiam nunc teneros alluere prohibeat, amplius octoginta oua ex sese parit, non tamen vno eodemque tempore ex ouis pullos excludit, sed ex his partim iam in lucem proferuntur, partim intra oua informantur,

C 5

Et coagulantur, partim etiam fouentur: cum autem ipsam sic incubantem, vir eius venationis bene peritus animaduernerit, peracutos ex ferro cuspides, spiculorum more rectas circum nidum defigit, Et alicubi prope in occulto latens ex insidijs rei euentum acerrime expectat: struthio vero quoniam amore quem erga foetus suos acerrimum habet, flagrans, sitienter cum eis versari cupiat ex inquisitione pastus reuertitur, ac nimirum priusquam in nidum introeat, huc illuc versans oculos circumspicit, quod metuat ne quis sese speculetur, deinde ardentissimo pullorum studio victa, etsi ferrum splendet, ita tamen alis passis tanquam velis contento fune explicatis intra nidum miserabiliter ingreditur, nam cuspidato ferro transfixa acerba morte afficitur, venator vero repentinus eò accedit, Et simul cum matre pullos capit.

Quemadmodum in flumine Eretano Vicentinorum anguilla capiantur. CAP. VII.

Oppidum est Patanium pertinens ad loca Italiae ad occasum vergentia: Antenoris Troiani opus esse dicunt, quod condidit ex interitu patriae seruatus, cum Ilio capto Antenoris periclitantis Graeci rationem habuissent, Et incolumem dimississent: quod Menelaum cum Vlisse Helene causa legationem obeuntes contra Antimachi consilium ipsos necandos ducentis seruasset. Huic igitur oppido vicina est Vicetia quam alluit Eretanus fluiuius

fluiuius, Et decurso non paruo terre spatio influit in Eridanum. In illo Vicentinorum Eretano maxime anguilla nascuntur, pinguiore alijs quae alibi sunt, Et capiuntur ad hanc rationem, Homo piscandorum anguillarum vsu peritus ad sinuosum locum vbi latius confluens dilatatur in saxis ex aqua eminentibus, vel in arbore radicibus ventorum turbini- bus extirpata Et iam putrescenti, sedens perpinguis intestini ex agno recenter occiso tria aut quatuor cubita patentis alterum caput in aquam deijcit, quod aquae vorticibus agitati volutatur, idemque illius alterum extremum manibus tenet, in quod quidem ipsum arundinis frustum perinde longum atque gladij capulum insertum est: neque vero diu anguillas esca latet, quin continuo earum prima quaeque fame stimulata, hianti ore atque imminenti hamatos ac vncinatos dentes suos in idipsum intestinum defigit, atque hoc idem crebra insultatione detrahere conatur: at enim piscator anguillam intelligens ad fluctuans intestinum inherescere, arundinem ad quam alligatum est intestinum, oris suo admouet, Et quoad potest intestinum inflat, quod quidem ipsum defluentis hominis aspiratione Et impletur, Et penitus intumescit, Et ventus in anguillam illapsus ipsius fauces opplet, atque anhelitum eatenus obstruit, vt ea non queat respirare, neque infatos dentes retrahere, quare suffocatur Et captus subtrahitur.

Leo marinus similis est locuste, sed tenuiori est habitu: eius partes nonnullæ extra crustam eminentes cæruleo colore distinguuntur: forcipes eius maximæ sunt, & cancrorum speciem similitudinemque gerunt. A piscatoribus bene peritis membranas quasdam habere dicitur appensas ex crustis & colligatas, sub quas subiectæ sunt molles caruncule, & teneræ, quæ leonis adeps appellantur. Is ad hoc ipsum homines adiuvat, ut squalidam, atque horridam faciem ad nitorem adducat, rosaceo delibutus & in unguentum conformatus formæ pulchritudinem conciliat, & candorem enitere facit. Id etiam auditione accepi, terrenum leonem summe timere marini aspectum inusitatum, neque eiusdem odorem ferre: itemque leonem terrestrem dicunt marini leonis extritarum crustarum pulverem in aquam infusum bibentem à ventris morbo liberatum iri.

De asinis Mauritaniæ. CAP. IX.

MAurisy asini primum ut se in viam dede-
runt, incredibiliter incitata celeritate iter
conficiunt, ut euolare non excurrere videantur: de-
inde eos cito fessos de via & pedes & spiritus de-
ficiunt, & pedum tarditate ad currendum cōstri-
cti insistent, & acerrimas profundunt lachrymas,
non tantopere (meo iudicio) ob futuram mortem,
quàm ob pedum infirmitatem, quare ut captiui ad
equos

equos alligati trahuntur.

De Libycis bobus. CAP. X.

Libycorum bouum tanta est innumerabilitas,
tanta item celeritas, ut unum insequentes
venatores interdum fallantur, quod nimirum in
alios feros incidat, & ille interim sub dumeta, sal-
túsue subiens se subducatur: alij autem similes exoriantur,
& venatorum oculos fallant, quorum quem-
piam si quis ingrediatur insequi, ne equo quidem, sed
fessum longinquitate temporis comprehendet: con-
ficiuntur tamen, quotannis multi & moriuntur,
sed eorum soboles permulta restat. Promiscuè errant
cum vitulis tauri, & vaccæ tam gravidæ, quàm
non gravidæ. Quod si quis vitulum adhuc tenerum
ceperit, & non statim occiderit, ex eo duplici com-
modo afficietur: nam præterquam quod & ipse
commoditatem affert, matrem suam in captiuita-
tem inducit: postea enim quàm venator vitulum
fune alligauit, ab eo secedit, illa filij desiderio in-
flammatâ tanquam asylo stimulata fertur, cupiens
dissoluta veste eum adducere, ac nimirum cornua
compingit, ut vinculum laxet, & distrahat: at enim
cornibus in funis complicationem insertis unâ cum
vitulo constricta tenetur, cuius iecur & vbera ad-
huc ob copiam lactis extensa cum venator exci-
dit, & pellem detraxit, carnes relinquit auibus
& feris, vitulum domum portat: est enim sua-
vis cibi.

De

De dracone marino. CAP. XI.

DRACO marinus alijs piscibus reliquo corpore assimilis est: at similis est draconi terreno capite & oculorum magnitudine. Magni enim sunt & pulchri. Maxille etiam illius formam similem quandam habent cum terrestribus. Habet squammas sed duras: adeo ut palpanti non videantur longe abesse à pelle draconis terreni, simul & aculeis armatus est grauibus & venenatis & tantis perniciosis.

Quæ bellaria edit rex Indorum. CAP. XII.

VT Græci pro bellarijs comedunt palmas humiles, ita rex Indorū in vltima mensa prandij loco bellariorum edit vermē quendam in planta natum, leuiter tostum, suauissimum ut Indi dicunt, & magnam voluptatem regi afferre aiunt. Iam verò quod addunt regem Indorum edere etiam oua struthiocamelorum & anserum nō improbo, quod autem oua edit cynnorum Apollini seruientium, & cantu valentium ut fama est: non amplius mihi sunt amici Indi insidiantes cynnorum soboli, dum illorum oua perdunt.

De dorcadibus & cernadibus. CAP. XIII.

DE Libycis dorcadibus & cernadibus animus est mihi nunc dicere. Dorcades quamquam velocitate sunt mirabili, tamen inferiores sunt in currendo equis Libycis, capiuntur etiam retibus: earum alius nigris vittis distinguitur, reli-

qui

qui corporis color rubet, & pedes quidem eis longi sunt: cornibus caput ornatur, oculi sunt nigri, longissimi & aures habentur. Cemas à Poëtis nuncupatur turbinis instar celerrimè fertur, flauis pilis spectatur: cauda est tum pilosissima, tum exalbens, eius oculi cyaneo colore tincti videntur, aures peralitis pilis refertæ, neque modo in terra pedum celeritatem ostendit, sed etiam cum in fluuij confluentem inciderit, vngulis pedum remigans fluctus percurrunt, & verò in lacubus natare gaudet, vnde sibi partum cõparat, virides iuncos, & cyperū depascitur.

De myrone pisce. CAP. XIII.

PISCem esse accepi nomine myronem: vnde nomen duxerit haud equidem scio, dicunt ipsum esse marinum serpentem: ac si illius vtercunq; ocularerutus pro amuleto gestetur, liberat hominem à sicca ophthalmia, ac alterum oculum huic renasci loco eruti aiunt, sed oportet viuum dimittere, vel frustra illius oculum geris amuletum.

De feris capris. CAP. XV.

CAPRA feræ ad summos Libycorum montium vertices commorantur, ad boum magnitudinem accedunt, metum ipsarum, armi & crura luxuriosis pilis diffluunt & redundant, tibijs paruis, frontibus rotundis, oculis raris, & concavis, non valde proiectis sunt, cornibus post primū exortum vtrisque ab alteris longe auersis, & aberrantibus, & incuruis: non enim similiter atque aliarum caprarum

prorum recta existunt, sed eatenus retorquentur, ut ad armos pertingant. Ex capris longè maxima ad saliendum habilitate sunt: nam ex cacumine in aliud longe distans cacumen transiliunt, & tametsi saepe earum quæpiam dum est in vno vertice in alterum saltare contendit, ob nimiam interuallorum distantiam, per prærupta saxa præceps agitur, nihil tamen læditur: sic est aduersus saxorum duritiem membrorum resistenti firmitate, ut nec cornua frangat, nec caput diminuat. In summis montibus plurimas solertia quadam captandi caprarij generis nimirum vel iaculis, vel retibus, vel laqueis à doctrina artis venaticæ instructi comprehendunt. Iam in patentium camporum æquoribus quilibet vel tardus pedibus eas, quòd ibidem non valent ad fugiendum, capere queat. Earum pelles & cornua aliquot commoditates habent: nam in frigidis tempestatibus ad vim frigorum, atque hyemem excipiendam pastoribus & fabris materiarijs pelles mirificè prosunt: cornua ad hauriendam de præterfluentium riuorum confluentibus, aut è fontibus potationem ad depellendam sitim non minori vsui habentur, quàm vel calices ipsi: tanta enim capacitate sunt, ut in bibendo respirare sit necesse: ab homine expoliendi bene perito purganda intus sunt cornua, quorum alterum treis mensuras capere potest.

T De montana testudine. CAP. XVI.

Testudines Libycorum montium incolæ testam habent

habent ad conficiendos barbitos commodam.

De hippomane.

CAP. XVII.

C Arunculam vnà cum pullo enatam alij in fronte insitam esse, alij ad lumbos, alij ad genitalia adherescere aiunt, eam saue nuncupatam hippomanes primum ut ex sese equa peperit, continuo deuorat, & dei benignitate misericordi in equi nam stirpem occultat, ne si ut ferunt, id ipsum usq; ad extremum vitæ diem pullus semper insitum in se perseveraret habere, ad effrenationem impotentis veneris tam mas quàm femina rueret. At si hoc hippij Neptuni & Mineruæ hippie donum equis datum, ut equinum genus permaneat, & ne libidinis rabie funditus percat, quod quidem ipsum penitus cognitum pastores habent, ac si quando ad moliendas alicui amatorias insidias egeat, ut ipsum ad cupidinem veneris inflamment, diligenter obseruant quando equa ventrem ferens pariat, atq; statim à partu pulum à pullo abscindunt, & in equæ ungulam inijciunt: nam in hanc abditum, & cõditum optimè seruatur, simul & pullum quoniam ipsum postea nõ lactaret mater illa insigni & propria benevolentia nota carentem exorienti soli immolant, nam ideo pullum vehementer amare ingreditur, quòd illam deuoravit carunculam. Iam quicumque per insidias carnem illam gustauerit, effrenata & præcipite amatoriam libidine cõstrictus tenetur, furit, & perbacchatur, & vociferatur, atq;

D

effrenatus ad omnem muliebris sexus etatem cupiditatis adijcit oculos, ac morbum testans obuijs omnibus quemadmodum conflagret amoris flamma exponit, tum ex eo illius corpus diffluit, & extabescit, quod veneris insania animus exagitetur. Equam olympiæ ex ære excitatam esse accepi, ad cuius conspectũ equi amatores adhinniant, ac amoris furore incitati cum ea gesticant venereo complexu implicari, quod abstrusa quadam artificis machinatione hippomanes reconditum intra æream statuam equos alliciat, neque enim est tam diligens fabrica vt ex ea equi eatenus fallantur, & inducantur, vt tantopere ad illius conspectum in venerem stimulari debeant.

De piscibus qui viuunt in feruente aqua.

CAPVT XVIII.

IN Africa feruentis aquæ lacus esse dicitur, in quo pisces & viuere, & natare dicuntur, & ad obiectum cibum adsalire: ac si quis in frigidam eos iniecerit, auditione accepi ipsos interire.

De hippocampo.

CAP. XIX.

REi piscatoriæ bene periti homines dicunt hippocampi ventrẽ in vino decoctum & liquefactum si quis dederit cuiquam bibere, eum primo ex ea potione acerrimo singultu affici, deinde tussire, & sicca quidem tussi vehementer torqueri: at enim nihil excreare, sed & superiorem ei ventrem intumescere, & calidas fluxiones in summũ

caput

caput efferrì, & verò per nares minutatim deflueret, ac pisculentum odorem reddere, simul & oculos eius sanguine suffusos ignei coloris flagrantia laborare, & eorundem oculorum genus inflari, & vomendi quidem cupiditate ardere ferunt: verum nihil emittere: quod si natura euicerit, hunc tamen periclitata prius morte in obliuionem & dementia incurrere: sin in ventrem inferiorem delapsum fuerit, ipsum omnibus iam membris captum è vita excedere, ex morte verò qui euadunt, mente capti aquam summo studio persequuntur. Hanc enim ipsam iccirco expetunt aspiceret, tum stillantem & seaturientem audire, quod sanc eis egritudinis leuationem afferat, & somnum conciliet. Itaque ad perennes fluuios, aut ad littora, aut iuges fontes, aut lacus commorationes eis gratæ sunt, & iucundæ: cum tamen non magnopere desiderent bibere, sed & ipsum natare, & pedes aqua alluere eis plurimum iucunditatis affert. Sunt qui non hæc mala dicant huius bestie ventrem creare, sed hippocampum algam quandã acerbissimã ex qua ita afficiatur depasci: veruntamen solertia veterani piscatoris, & ad res maritimas bene prudentis salutaris etiam repertus est hippocampus: is & Cretensis erat, & filios admodũ adolentes piscatores etiam habebat. Accidit igitur vt hic piscator hippocampus simul cum alijs piscibus caperet: & adolentes à rabida canicula morderentur, cum

D 2

eorum in Methyna Cretensi ad littus iacentium vicem dolentes spectatores interficiendam caniculam censerent, & illius iecur medicamentum ad rabiem edendum iuuenibus dandum esse: alij consulerent à Diana Rocca salutem petendam: senex piscator eos de consilijs quæ afferrent laudatos dimisit, & hippocamporum exenteratorum alios affos eis comedendos dedit, alios in acetum & mel contriuit, ipsæque morsus ulcera obligauit, atque hominum adolescentium rabiem vicit, eosque ad incolunitatem tandem restituit.

De caniculis fluuiarilibus. CAP. XX.

Multa ante de canibus marinis diximus. Fluuiatiles canicula terrestrium canum parvulorum speciem similitudinemque gerunt, hirsuta sunt cauda, earum sanguis aquæ & aceto mistus intumescens hominum nervos lenire existimatur, atque ex pelle ipsorum calcei conficiuntur, qui nervis salutes esse dicuntur.

De thymalo pisce. CAP. XXI.

Pisces thymalus sic nuncupatum Ticinus fluuius Italiae procreat. Is ad cubiti magnitudinem accedit, & lupi & mugilis communem & mediam speciem similitudinemque gerit, eius capti odor non indignam admirationem habet: non enim ut cæteri pisces pisculentum quendam mittit odorem: imò verò existimes te eius gentilem herbam nuper ex terra lectam manibus tenere: tanta odoris suauitate

suauitate flagrat, ut qui eum ipsum non videt gratissimam apibus herbam unde nomen duxit intus esse putet. Reti facile capi potest, ut esca & hamo non facile ipsum capies, non suillo adipe, non chama: non alterius piscis intestinis, non strombis, sed solo culice bestia noctes & dies homini infesta, quod hac sola delectetur comprehensibilis est.

De xiphia & aliis piscibus Danubij. CA. XXI.
Initium Europeorum fluminum maximi Danubij ad septentriones ventos sub alpium radices subiectum contra solis exortum: à non magnò fonte nascitur: deinde simul permulti tanquam stipantes indigenarum fluminum regem exoriuntur, & eorum confluentia continuatur; & perennis est, quorum nomina qui eiusmodi fluuios accolunt, plane sciunt. I) postquam in Danubium influxerunt primigenio nomine appellari desistentes, Europa fluuiorum regi de suo nomine decedunt, atque ex eo nominati simul in Euxinum defluunt. In hoc flumine piscium diuersa sunt genera, coracini, myalis, antacæ, cyprini nigri, hi quidem, & porci, & hesychi aspectu albi, perca, & xiphie, qui conuenientissimum nomē habent, cum enim omni corpore teneri sunt, & tactu suaues, & grati, tum omnino nec obliqui dentes, neque immanes spectantur; nec sic horret spina in dorso quemadmodum delphinorum, nec in cauda, sed quod magnam vel audientium vel legentium admirationem moueat, sub naso

ex quo respirat, & fluctus ipsi diffluit in brachias in mucronem rostrum procedit, & rectum porrigitur, sensimque & leuiter in longitudinem & crassitudinem augetur, & cum ad cetaceam magnitudinem peruenit, illius mucro trivremis rostro similis est: neque modo cum cibi inopia vrgetur, mucronati rostri incursum pisces interficit, atque exest & conficit, sed etiam maxima cete propellit, & ulciscitur, non quidem armis ex ferro confectis, sed natura comparatus, ut ij qui magnitudine processerunt, contra nauem mucronem in eam defigentes venire audeant. Quidam gloriantur se spectauisse nauem Bithymie in littus expulsam atque eiectam vetustate aut vacuitate oneris, atque in eam gladij caput infixum inspexisse, cuius cum in nauem mucronem suum defixisset, & nullis viribus ipsum retrahere quiuisset, corpus colli neruis retentum fuit, & rostrum infixum ut à principio inciderat remansit. Capitur in mari & Danubio, quod & salsa, & dulci aqua delectetur.

De canicula pisce.

CAP. XXIII.

Semma estate canicule & ceteræ maris bestie quibus innata audacia est, ad prærupta maris littora accedunt, & in angustos & profundos sinus & freta innatant, & pelagias sedes & commorationes fugiunt, & pelagiam pabulationem contemnunt, in saxis in imam maris sedem in hærescentibus phycos nascitur, cuius magnitudo instar

instar miricæ est, similem fert papaueri fructum: alio anni tempore conclusus manet, hic fructus & durus est testæ modo, post tamen solstitium æstiuum panditur, ut in rosarijs calices & ambiens inuolucrum testaceum id quod custodit intus ruberrimum est, at eius tuniula cerulea, & laxa, ut inflata vesica, ex hoc inuolucro perniciosum pharmacum manans, noctu igneum splendorem & scintillas quasdam iaculatur, sub canicule exortum huius pharmaci malitia magis magisque ingrauescit, ad eius floris speciem flammæ marine canicule noctu incurrentes partim huius pharmaco epoto, partim alluenti, partim in branchias influenti moriuntur, ac quàm mox in summa aqua fluitant. Qui bene periti sunt in hoc inuestigando pharmaco, ex ijs cetaceis aliud ex reliquis membris, aliud ex ore piscis colligunt, & id quidem perniciosum, huic frutici cynospaston nomen terrestris aglaophotidis imposuerunt.

Quemadmodum Istrianus filurus capitur.

CAPVT

XXIII.

Mysi non ij qui Telephi Pergamum incolunt, sed inferiores qui ad pontu prope Scythiam accedunt, qui que munitis natura locis Scytharum incursiones propulsant, prope Heracleam & Tonin

intelligo ubi Medeam indigenæ celebrant, illud facinus Apsyrtum fratrum sceleratis manibus ausam fuisse. Myfi igitur talem piscandi rationem tenent, ut Istrianus piscator ad Istri ripam boum par impellat, non ad arandum: nam ut in sermonem hominū venit, nulla bovi cōmunitas cum delphino intercedit: sic piscatoris manibus unde amicitia cum aratro? sed ad piscandum potius, iugatos boues aut equos in ea loca primum impellit, ubi commodam piscationē arbitratur, atque ad ripam iumentis pabulū apponit, unde interea hac complentur, postea funis bene robusti alterū caput ad medium iugum alligat, ex altero capite hamū appendit, quem asso tauri pulmone instructum ad illiciendum silurum deijcit, ex linea ad quam hamus alligatus est, quantum satis est plumbi ad moderandum tractum appendit, ubi silurus bubule escæ sensum percepit, statim imminente ore escam appetens hamum incaute deuorat: quo transfixus ex eo euadere cupiēs, omnibus viribus funem exagitat, & affligit: quod quidem ipsum animaduertens piscator, cum summo gaudio quāam mox à sessione exsurgit, ut histrio in comœdia, ita ille aratoris deposita persona, se transfert ad piscandi munus, & boues equosue admotis stimulis incitat, ac iumentis cum cctaceo bene robusto luctatio est: nam hic Istri alumnus omni virium contentione in altitudinem deprimit, illa contrā retrahunt, sed piscis vincitur ex amborū tractu, atq;

in ripam boum iugo expellitur. Homeri studiosus diceret roboris truncum trahere mulos quosdam, ut in Patrocli sepultura canit Homerus. hæc sane alibi decantata.

Quemadmodū ex Istro congelante pisces capiuntur & de natura antaceorū. C. A. XXV.

Est etiā Istro sinus adeo profundus & latus, ut mare esse videatur, in quē onerariæ naues mare transmittentes ad usum accolētium insinuantur, atque appelluntur: itaque tempestatibus cum is quatitur, quemadmodum mare inhorrescit. Sunt etiam in eo insulae & recessus quidam in quos refugere licet, & crepidines riparum bene eminentes quibus cum æstus reciprocatur, fluctus refringuntur, atque eodem velut in angustias compulsi in mare retunduntur: hoc ipsum incunte hyeme fieri solet, tum enim hunc augetem boreas impellit & concitat, hic adeo duram glaciē defert, ut hæc venturas omnes sustineat: contrā acerrimus boreas flans huic resistit, & sic in altitudinem deprimit ut bene penitus congeliet, & eius confuens vijs occultis infra delabatur, glacies campi patentis æquor esse videatur, ac nimirum homines vel equis insulientes, vel iugata iumenta agētes iter faciunt. Qua ratione experitur & deprehendit glaciem Thracij Strymonis scelerata bestia & vulpes, antè dixi. Glacies Istri nauem onerariam in confluenta versantem tantopere circūligat, ut nec passa vela.

nec gubernatores opus sint, quod ea glaciæ vinculo constricta tenentur, nec sane naus esse videtur: non enim amplius fluctibus verberatur, sed in magna planicie tumuli, aut cuiusdam speculæ similitudinem speciemque gerit. Vbi nauæ exsiliunt in flumine excurrentes, plaustrisque onera transuehunt, tum glaciem in orbem perfodientes puteum excavant, ut vel putei, vel maximi dolij os esse videatur: permulti pisces lucis desiderio ex glaciæ tanquam ex tecto effugere cupientes in apertum os innatant, eodemque frequentes congregantur, ut inter se trudant, ubi ut in stricto scrobe cum permulti alij pisces facile capiuntur, tum plurimi cyprini, & coracini, & percæ & xiphie, qui necdum confirmata ætate, nec mucronato rostro existunt, & antæci & ij quidem teneri: nam qui ætate processerunt ad maximi thunni magnitudinem accedunt, ij sane pinguisimo abdomine sunt, ut eius ventrem lactantis scrofe suos fetus vbera dicas. Pellem habet asperam, & hac poliunt hastas fabri hastarum. Ab illius capitis vertice ad caudam mollis, & stricta membrana pertinet, quam ad assum solem exciccata flagellum ad concitanda iumenta efficere possis. Cum est iusta magnitudine, sub glaciem subiens nunquam ad caueam peruenit, sed aut sub saxa subijcitur, aut in imam harenam ad vitandum frigus abditur: nam id temporis cum gelidum est flumen, & perfrigida tempestas nullis nec herbis, nec piscibus

piscibus vesci necesse habet, tantum inertia laboris gaudet, & alitur ex pingui suo succo. Et quemadmodum polypi cum præda destituuntur, brachia sua circumrodunt, sic is suam pinguitudinem excidens viuit. Ineunte vere iam liberè fluente Istro odit ignauiam, itaque sese ex latibus ad summam aquam incitans, aquæ spuma expletur, quæ multa esse solet ubi fluxus & magno murmure rapidus fertur. A piscatoribus ad hunc modum insidias ei molientibus facile ibidem capitur, ut hamus cum linea in spumam demissus sub alborem occultetur, & ferri splendor minime perspicuus sit, is tum ore hianti atque imminente liguricus insidiosam escam deuorat, ex eoque perit unde prius alebatur.

Quomodo canis opera extrahunt herbam appellatam cynospastum & aglaophotida.

CAPVT XXVI.

Nomen plantæ cynospastos est, eadem etiam naglaophotis appellatur, volo exponere, eius vim recordatus eam esse hac natura præditam: interdum enim inter alias herbas latet, omninoque non est conspicua, noctu apparet & enitescit ut stella: flammeo enim colore similis est igni, cuius radicibus signum aliquod ubi defixerunt, discedunt. Colorem de die non vident, neque eius speciem: at postquam nox abiit, ad locum accedunt ubi signum reliquerunt, quod conspicati & agnoscetes id esse quo egret: nam alioqui nihil differt de die ab alijs herbis:

non

non extrahunt ipsi hanc plane neque effodiunt: nam aiunt eum qui primus propter imperitiam ipsam attigisset, quam mox mortuum fuisse. Itaque canem illuc ducunt aliquot dies nullo cibo pastum & valde esurientem, eumque simul & aglaophotidis scapum longo fune alligant, & cani carnes multas assas olentes apponunt; canis fame flagrans & nido carnis impulsus ad propositas carnes radicitus plantam subtrahit: ac si radices eius sol aspexerit, statim canis moritur, ipsumque sepeliunt in ipso loco, & arcanis sacris quibusdam factis cadauer canis, ut qui pro ipsis mortuus fuerit honorant; deinde tangere plantam audent praedictam, & domum apportant, & ut aiunt cum ad multa utiliter utuntur, tum lunaticos sanare illam aiunt, & oculorum morbum qui humore redundante visum oculis eripit.

De nerite cohlea marina. CAP. XXVII.

Cochlea marina magnitudine exigua, forme pulchritudine eximia spectatur, eo maris ubi foraium vacuitas est, & tranquillitas viget, & in faxis ad imam sedem maris ahaerescētibus nascitur, haec nerites appellatur. De ea duplex est sermo, & uterque mihi cognitus est: exigua quaedam fabulosa narrare in longa historia, nihil aliud est, quam recreare auditorem. Nereum marinū quinquaginta filias sustulisse ex Doride Oceani filia canit Hesiodus, unūque filium inter tot filias habuisse Neriten

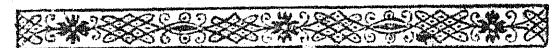
Neriten appellatum, deorum hominumque formosissimum. Venerem autem in mari simul viuentem delectatam fuisse hoc Nerite, amicūque habuisse, cum tempus fato definitum venisset, quo oportuit inter Olympios inscribi, hanc deam audio patre accersente ascendisse in Olympum, & amasium & collusorem suū Venerem voluisse ducere, at hunc non paruisse Veneri in sermonem hominum venit, Olympo anteponentem cum sororibus & parentibus commorationem recusatis alis, quas ei Venus dare volebat: itaque dea irata illum in cochleam conuertit: ipsa vero elegit ministrum pro illo Cupidinem, & iuuenem & pulchrum, ei alas illius dedit. Alius sermo exclamat Neriten amatū fuisse à Neptuno, & redamatum fuisse Neptunum. Redamantis hinc initium extitisse, simul versatum alias fuisse amatum cum amante audio, tum Neptuno currum per fluctus agente delphinos & tritonas ex penetratibus maris exsiluisse & saltasse circa currum: quod Homerus in Iliade dicit nobis, omnesque cessisse celeritati equorum solum Neriten prope secutum fuisse Neptunum, undasque ei viam strauisse, & cessisse reuerentiae Neptuni, voluisse dei amasium clarum haberi, & habitu excellere. At Solem inuidisse celeritati pueri fabula dicit, & mutasse corpus in cochleam. Sed unde Sol hanc inuidiam sumpserit dicere nescio, neque fabula dicit: nisi coniectare quiddam oportet de rebus quae nullas

nulla nota deprehendi possunt. Dicuntur fuisse rivales Neptunus & Sol, & fortasse Solem indignatum fuisse, & noluisse eum inter cetacea numerari, sed inter ostrea: sed fabulis sit finis, & dii propitij sint his quæ dixi, sin audacius quiddam fabulis illorum crimen attribuat.

Quemadmodum in Eridano & Tenaro pisces capiuntur. CAP. XXVIII.

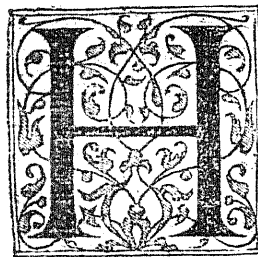
Vbi insignis Eridanus, & ignobilis Tenarus coitionem faciunt, ibi hoc piscandi genus, quod accepi ex versibus viri Mitylenæi, accole exercent, ut hiberno quidem tempore arationibus & sementibus faciendis operam dent: deinde in eunte vere nondum confluyente frigorebus congelare desinente, qui antea agricolæ essent, nunc piscatores facti sinuosum locum deligunt, quem peracutus scuribus circuncidant, & quiddam lacui simile efficiant, non tamen glaciem prope ripam secant, sed in suo statu consistere sinunt, atque locum à glacie nudatum circundant amplo verriculo, quod quidem ipsum piscatores in ripa consistentes trahunt, ac nimirum per multi etiam piscatorie artis imperiti, piscium captionem animi causa spectant: cum autem ij qui adducunt prope ripam venerunt, tum piscatores extrinsecus glaciem ripæ continentem frangunt, atque in prædam incumbentes in rete pisces extrinsecus retrudunt: quo facto rete piscibus plenum circuncisam glaciem impellit, supra quam piscat

piscatores consistentes videntur ferri supra insulam natatilem. Quod genus piscandi illic proprium alibi inusitatum. Ex quo fit ut duplicem fructum percipientes, alterum ex terra, alterum ex flumine, & nautæ, & agricolæ censendi sint.

ÆLIANI LIBER decimus quintus historiarum animalium.

Quemadmodum in Macedonia non admodum vilitatè pisces capiuntur. CAP. I.

Hiuscemodi Macedonicæ piscandi rationem auditione comprehensam habeo in fluvio nomine Astræo, qui inter Beroeam & Thessalonicem medius fluit, distincti varijs coloribus pisces gignitur, qui Macedones appellantur, & indigenis muscis in fluvio volitantibus pastum sibi comparant. Eæ nec simile de specie quicquam aliarum muscarum habent, quæ ubique sunt, nec ad apum similitudinem accedunt, nec vesparum speciem gerunt: harum tamen aliquam cuiusque propriam particulam referunt, tum in audacia

cia quiddam simile cæterarum muscarum habent, tum magnitudine apibus similes sunt, tum vesparii colorem reddunt, & similiter quidem atque apes bombitatione strepunt: eas hippuros appellant indigenæ. Et ad summam aquam versantes piscium nationem non latent: nam ut ex his quispian earum aliquam per summa apparentem conspexit, silentio sub aquas subiens, ne prædam aqua agitatione loco moueat, proxime ad illius umbram accedit, & quemadmodum vel de grege ouem lupus, vel anserem ex cohorte aquila rapit, sic is ore hianti atque imminente eam deuorat: quod quidem ipsum etsi piscatores haudquaquam ignorant, non ijs tamen muscis ad inescandos pisces utuntur. Simul enim ac hominis manu continguntur, & natiuum colorem perdunt, & penna evanescunt, & inepti ad escam piscium omnino redduntur, quæ causa est, cur earum odio incensi ipsas à se detestentur, veruntamen qui piscandi scientiam cognitionemque præclare tenent, captiosa quadam machinatione, atque solertia, eiusmodi pisces circunueniunt. Purpurascens enim lana hamum circunuestiunt, & ad eandem lanam gallinacii pennas duas sub barbæ appendiculis natas cerei coloris speciem similitudinemque gerentes accommodant, & conglutinant, quaternum cubitorum est arundo, ad quam alligatum est ferrum, totidem est lineas atque has abstrusas insidias in flumen deijciunt. Pisces colore illecti cupidè

cupidè pergunt contrà venire, ac nimirum lautum cibum se habituros ex pulchro aspectu arbitrantur hamatis escis configuntur, iisdemque acerbis captiui fruuntur.

De marinis arietibus.

CAP. II.

MArini arietes, quorum quidem nomē apud multos peruagatum est, sed non tamen historia omnino explicata, nisi ex ea parte, quatenus à pictoribus, & fictoribus ostenditur, circa Corsicum & Sardoum fretum hibernant, atque ex summa aqua eminentes spectantur, simul & maximi delphini circum eos natant. Mas aries frontem albâ vitta redimitam habet, ut vel hanc Lysimachi, vel Antigonis, vel alterius cuiuspiam regum Macedoniae diadema dicas: aries verò femina quemadmodum barbæ appendiculas gallinacii quasdam possident, sic ipsa cirros ex imò collo pendentes habet: neque modo eorum uterque mortua, sed & viua corpora exest & conficit, in natando magnos fluctus facit tempestate quam ex sua agitatione ciet: naues funditus euertit, ac eos qui secundum mare versantur, rapit. Iam porrò qui Corsicam incolunt, dicunt virum ex tempestate qui naufragium fecisset, natandi bene peritum, ubi permultum maris natando transmisisset, circa Corsicam crepidinem quandam assecutum ascendisse, ibique constitisse tanquam tutum ab omni periculo: post verò quàm aries eum oculis comprehendisset, posteriore sui

E

parte plurimum mare concitasse, deinde ab intumescente aestu elatum instar procellæ & turbinis hominem corripuisse, hunc Corsicum raptum, & venationem arietis eatenus qui ad Oceanum habitant fabulosè exaggerant, ut dicant Atlantidis reges ex Neptuni semine ferre in capite arietum masculorum tentas, indicia principatus, illorumque uxores crines ferre, foeminarum piscium arietum indices principatus, itémque tanto narium robore prædita est huiuscemodi belua, spiritum ut vehementem & permultum anhelet, & immensum aëra respiratione ad se attrahat, eaque aspiratione marinos vitulos ad hanc rationem comprehendat, cum enim arietem nouerunt vicinum esse ad molendas sibi ipsis insidias, in terram celerrime enantes in subterranea saxa conduntur. Is cognita fuga insequitur, & contra antrum stans, ex corporis odore prædam intus esse percipit, & narium illecebra quadam acri aëra inter se, & vitulos intermedium attrahit, hi tanquam vel sagittam vel speculum, sic sane illius appulsum declinant, & refugiunt, tandem tamen violentissimo anhelitus ductu inuiti, & tanquam loris quibusdam, aut funibus constricti ex latebra extrahuntur, & ab ariete deuorantur: ex arietis naribus enatos pilos harum rerum periti magnos usus afferre testantur.

De

De thyanis Bubonicis. CAP. III.

AD promontorium Bubonicū innumeræ thyanorum gentes versantur, eorum maximi similiter ut sues, soli & separatim natant, alij more luporum bini proficiscuntur, alij gregatim eunt, quemadmodum capræ, quæ in latis pastionibus pascuntur, exoriète canicula & ingrauescente aestiuo calore in Euxinum natate contendunt, & marinis fluctibus ab feruidè radiato sole calefcentibus inter se velut conferti contextique confertis turmis natant, & corporum coniunctione ad perfrendam opacitatem colligantur.

De pisce nuncupato luna. CAP. IIII.

Demostratus vir à piscandi scientia eatenus instructus, ut probè rem piscatoriam interpretetur, piscem formæ pulchritudine eximium dicit appellari lunæ, exigua magnitudine, lata figura, idémque affert cyanei coloris speciem similitudinemque gerere, in dorso pinnas habere, non duras, neque asperas, sed molles & lenes, easdémque in natando explicare, & ad similitudinem lunæ semicirculum efficere, idémque Demonstratus tradit Cyprios piscatores dicere, piscem hunc luna plena ipsum impleri, & implere arbores, si ex his illum appenderis. At decrescente luna, si illum ad plantas admoueris, eas marcescere, & euanescere, si iam plena luna in id aquæ quod in persofsis puteis

reperitur quis hunc piscem iniecerit, aquam iugem
 & perennem fore: sin extrema luna aquam exa-
 rescere: quod si hunc eundem in fontem scaturien-
 tem conieceris, quomodo dixi de puteo, is ad ratio-
 nem lune modo euanescet, modo implebitur.

De thynnīs.

CAP. V.

QUmadmodum in propontidem thynni in-
 natant & enatant, supra scripsi, iam porro
 qui Heracliam, Tion, Amasiam ponticas vrbes in-
 colunt, plane sciunt quo anni tempore eiusmodi pi-
 sces eò accedant, quare permulta contra eos instru-
 menta comparant, naues, retia, speculam in excel-
 sum excitatam quam in littoris eminenti loco &
 circumspectum facilem habenti defigunt: cuius con-
 ficiendi rationem molestum mihi non erit explica-
 re: Tigna bina abiegra alta eriguntur intercepta,
 & iuncta inter se trabibus latis, & crebris im-
 missis, & facilem ascensum speculatori præstan-
 tibus, singule naues utrinque sex iuuenes expedi-
 ti remigantes habent, retia bene longa sunt. Itaque
 verno sole illucente, ventis placide & tranquille
 flantibus, cælo lato, & quasi ridenti, conquiescen-
 te à tempestatibus mari, frequentes thynnorum pi-
 scium greges in pontum innatant, quod quidem
 ipsum simul vt ex specula prudenter & acute spe-
 culator prospexit, piscatoribus vnde veniant de-
 nuntiat: hi ad vocis significationem retia tendunt,
 ac si intra retia ingrediantur, sicut dux exercitus
 hoc

hoc ipsum signo dato edocet: cum thynnorum cohortes
 in altis sese incitauerint, is qui ex specula acerrima
 oculorum acie horum actiones obseruat, conten-
 ta voce exclamat, recta ad altum remigationem
 contendendam, illucque insequendos esse: hi porro
 alligato ad alterutrum tignum quod speculam susti-
 net perlongo retium fune naues ordine remis pro-
 pellunt. Postquam enim singulis nauibus rete disten-
 tum est, prima nauis vbi suam retis partem eicit,
 discedit, hoc idem facit deinceps secunda, & ter-
 tia, & quarta, qui quintam remis impellunt, adhuc
 iccirco contantur, quod hi nunquam laxare debent,
 deinde alij aliò remigant, & pro se quisque retis
 partem trahit, postea quiescunt: segnes thynni nul-
 lum facinus audax tentare audentes, quiescunt, re-
 miges vt vrbe capta capiunt piscium, vt poëta qui-
 dam diceret, gentem.

Cur vota nuncupant Neptuno thynnorum
 piscatores. CAP. VI.

CUM thynni circumretiti tenentur, Neptuno
 malorum depulsori piscatores vota faciunt,
 ne gladius piscis, neue delphinus in captiuorum nu-
 mero sit: nam sepe gladius qui iam sit xtate confir-
 mata, lacerato reti thynnorum gregi irretito ad
 se exuendum ex laqueis facultatem dedit, dephe-
 nus etiam ad moliendas retibus insidias acerrimus
 ijs perniciem affert.

Quemadmodum apud Indos lac dulcescit.

CAPVT VII.

IN India, & maxime in Præstorum regione liquido melle pluit, quod in herbas ac palustrium arundini comas deciens mirificas pastiones ouilo, & bubulo pecori præstat, quod quidem ipsum à pastoribus eo ubi dulcis plus roris de cælo delapsus est agitur, & sic illis pastionibus tanquam epulis iucundè accipitur, pastoresque vicissim prolixo epulo compensat, nam ex pecore suauissimum lac exprimunt, neque sicut Græci faciunt mel miscere, & temperare habent necesse.

De Indica margarita. CAP. VIII.

Indica vrbs est nomine Perimuda, cui eo tēpore cū in Baetris Eucratides regnaret, Soras ex generis regij stirpe profectus, imperauit. Hanc quidem ipsam Ichthyophagi incolētes margaritas retibus comprehendunt: margaritifera concha magnorum turbinum similitudinem gerentes gregatim natant: & quemadmodum apum examina duces, sic ex reges habent, tum formæ pulchritudine, tum magnitudine præstantes. Summa autem contentione vrinatores ideo certant ad capiendum gregis ducem, quod eo capto cunctum gregem rectore orbantum non loco se mouentem assequuntur, quandiu rex fugiendo elabi potest, sapienter eas regit & conseruat, iam captas in paruulis dolijs sale condiunt, cum erosa caro fuerit, & diffluerit vi-

na

nō relinquatur optimus Indicus, & in mari rubro procreatus existimatur, itēque in occiduo oceano, ubi existit Britānia nascitur, videtur quodammodo auro similis, & fulgorem habet hebetiorem & obscuriorem, quam Indicus aut Herytriensis. Iubas in Bosphori freto nasci tradit margaritam, sed Britannica inferiorem. Indicus terrenus dicitur naturam habere non propriam, sed fœturam esse crysalli non gelu concrenentis, sed fossitij.

De marina grue. CAP. IX.

DE gruibus aubus antè scripsisse me plane scio, gruem piscem marinum audio alumnus esse Corinthiaci pelagi, quod vergit ad Histhmii pelagus Athenas spectans: is ad quindecim pedum iusta mensura dimetitorū magnitudinem procedit, crassitudine est angullæ non maximæ, eius os & caput speciem similitudinēque alitis gruis gerunt, squammæ gentilis auis pinnis similes esse videntur, natare ingreditur non flexuose vt pisces gregatim natantes, sed tanto robore salendi est, vt tanquam emissum à contento neruo telum feratur. In sermonem Epidaurorum venit hoc animal ex nullo pisce generari: sed cum volucres grues Thracium frigus fugientes, tum fœminæ ad coitum exardescentes, tum mares veneris libidine conflagrantes inter se complexu venereo iungi cuperent, fœminas suspensum coitum

E 4

sustinere non posse, iccircoque semē emittere, quōd voti compotes fieri non possint, ac si supra terram volent, id ipsum ad nihilum recidere: sin supra mare eō delapsū tanquam thesaurum per manus traditū sic amari hunc fœtum, aſſeruari, animantēque effici, neque velut aliuū sterilem illapsū perire. Demonstratus, cuius antè mentionem feci, hunc, inquit, piscem vidi, & magnopere admiratus sum, cūque vt alijs ostendere possem sale condire vellem, coquis ipsum secantibus & viscera intuerer, tum ex utroque latere spinas coeuntes & earum fines inclinantes inter se & similiter atque tabulas legum triangulas esse, tum eius iecur in longitudinem procedere aspexi, tum iecori subiectum fel habere longum follem tanquam scorteam, vt faba recens videretur: vbi verò primum iecur & epar exempta fuissent ambo statim intumuisse, vt iecur instar epatis maximi piscis videretur, fel verò lapidem super quem fortè positum fuerat, consumpsisse.

De captura pelamidum.

CAP. X.

Rationem piscādi pelamides haud sane peruulgatam non à seria consideratione alienū est explicare. Decem iuuenes ad summum ætatis vigorem florescentes expeditam nauem, & celerem conscendunt, & simul atque se cibo expleuerint pariter æqualiterque in vtrunque nauis latus distributi remigare contendunt, atque huc illuc

errant

errant: eorum vnus aliquis ad puppim sedens armatus hamis lineas ad vtranque nauis partem demittit, tum ad singulos hamos esca ex purpura pisce confecta strictè religat, tum lari marine auis pennam ad hamum quēque alligat, vt ab occurrente aqua sensim, & leniter agitur: pelamides autem esca sic instructa illecebra delinitæ, in hamos innatant, cum autem ex ijs aliqua liguritione appri me stimulatæ os in escam impegerit, tum reliqua consequentes hamis configuntur, vt hami ob multitudinem vno eodēque tempore transfixorum piscium vexentur: iuuenes verò remigare desistentes de transtris surgunt ad subtrahendas lineas multitudine piscium onustas: quos posteaquam in nauem subduxerunt, secundissima piscatio ex permagno piscium numero aperte ostenditur.

De mustela terrestri & marina. CAP. XI.

Terrestrem mustelam ita appellatam incantatricem, & veneficam, libidinosam, & venis illegitime conciliatricem audio cōuersam in hoc animal fuisse ira Hecata: at Hecate propitia relinquo alijs fabulam. Quod autem sit fera insidiosissima, & quod inuadat homines mortuos, & nisi arceatur eorum oculos diripiat, & exsorbeat, manifestum est. Ferunt autem mustele testiculos per insidias alligatos mulieri parturienti retinere partum: item viscera mustele certo modo preparata quem auerunt harum rerum periti, & in vinum

E 5

ex insidijs coniecta amicitiam diuidere, & conium
 etiam antea beneuolentiam distrahere. Est etiam
 mustela piscis ita nuncupatus paruus, qui nullam
 communitatem habet cum galeis, id est mustelis:
 nam hi quidem cartilaginei sunt & pelagij, &
 magni, & caniculis similes, at mustelam dices
 esse hepatum. Illa enim piscis est breuis, oculos con-
 iuientes habet, pupillis est cyaneis, mentum hepato
 maius habet, & chremete minus, est etiam saxati-
 lis, algas depascitur, atque similiter vt terrena om-
 nium cadauerum in qua incurrit, oculos exest &
 conficit. Utuntur piscatores aquatili mustela ad ea
 veneficia ad qua utuntur terrestri homines in con-
 tinenti uiuentes. Ceterum cum piscium genus sit
 carniuorum, piscatores altissimas vrinationes obi-
 turi nigrore inficiunt plantas pedum, & volas ma-
 nuum occultare conantes illorum candorem: nam
 he partes ex membris humanis maxime in aqua
 splendent, & alliciunt piscium genus.

De chamis.

CAP. XII.

CHamae marinae & variae & multiplices
 sunt, nam aliae asperae, aliae valde lenes: &
 haec quidem digitorum compressu confringuntur,
 illae vero vel agerrime saxo conteruntur: quaedam
 ipsarum nigerrimae sunt, nonnullae argentei coloris
 similitudinem gerere videntur, aliae temperatione
 omnium praedictorum colorum ornatae sunt: ac quem-
 admodum carum est varium & multiplex genus,
 sic

sic multas & diuersas sedes habent. Quaedam enim
 in littoribus dispersae iacent in arena, nonnullae sub
 algam subiiciuntur, aliae in limo commorantur, aliae
 in saxis & stabulantur & praefulciuntur, ac praem-
 uniuntur. Aestiuo tempore cum fit messis in Istri-
 co mari gregatim natant: Euri & Austri iccirco
 fugientes sunt, quod eos ventos ferre non possint:
 contra ex tranquillo mari mirifica voluptate affi-
 ciuntur, & Fauonij mollibus auris afflari gaudet,
 eamque ob rem in latebras abdite cum a tempesta-
 tibus mare sentiunt conquelescere, & Fauonij fla-
 re, tum relictis sedibus ad summam maris aquam
 natant, & explicatis testis sic tanquam vel spon-
 sae prodeunt, vel rosae ad Solis radios exporrectae ex
 inuolucris erumpunt, alteram concham substernen-
 tes, alteram erigentes, simul & altera pro velo, al-
 tera pro navi ad nauigandum utuntur, vt si eas pro-
 cul videas classem nauium existimes: quod si na-
 uem ad se accedere sentiunt, aut beluae impetum,
 aut valentioris piscis natationem, metu perculse
 contractis testis frequentes delabuntur, & occul-
 tantur.

De haemorrhoo genere viperarum. CA. XIII.

Haemorrhous e genere viperarum in saxo-
 rum caernis domesticam sedem habet, pe-
 dem vnum tum longus est, tum a lato capite ad cau-
 dam in tenuitatem eius corporis habitus procedit:
 colore est partim flammeo, partim nigro: eius caput
 tanquam

tanquam cornibus quibusdam inhorrescit, sensim
 & pigre serpit, ventris squamis terram premens
 tortuosa non recta via progreditur, gradiendo leni-
 ter substrepit, vnde eius segnicies ostenditur. Pri-
 mum vt momordit, statim punctus cyanei coloris
 exoritur, percussus stomachi doloribus affligitur,
 venter celeriter exhauritur, caligine offunditur,
 sanguis per nares & aures cū bilioso veneno mit-
 titur, vesica sanguineam vrinam reddit, cicatrices
 si quæ sint in percussi corpore, etiamsi cōsenuerint,
 tamen recrudescunt. Hemorrhoi foeminae quodam
 impulsu venenum ex summis tunicis dētium emit-
 tunt, quod ad extremas gingiuas accedit, & san-
 guis effunditur multus, gingiuarum dentes elidun-
 tur. In hanc ferā incidisse in Aegypto ferunt Me-
 nelai gubernatorem Canopum Thonide regnante,
 Helenamque serpentis vim intelligentem eius spi-
 nam fregisse, pharmacumque extraxisse, sed in
 quos usus Helena festinarit, hunc thesaurum ca-
 pere nescio.

De simiis.

CAP. XIII.

Tigres domitos, cicures pantheras, oryges qua-
 dricornes & boues duorum generum curso-
 res & agrestes, columbas pallidas, quas negant man-
 sue fieri posse, ad suum regē Indi afferunt, & aues
 quas cercuronos solent appellare: tum generosos can-
 es, de quibus supra scripsi, tum simias nonnullas
 albas, alias nigras: nam ruffas ideo in vrbes non ad-
 ducunt

ducunt, quòd Veneris libidine inflammatae in mu-
 liebrem sexum furentes sint, ac si quando deprehen-
 dunt eas tanquam adulteros odio persequentes in-
 terficiunt.

De cornigeris apud Indos certantibus be-
 stiis, vbi de tauris.

CAP. XV.

Magnus Indorū rex quotannis diem vnum
 proponit hominum cursibus & pugillatio-
 nibus, tum luctationibus bestiarum, quæ sane inter
 se cornibus appetentes mirabili natura quadam ea-
 tenus strenue decertant, quoad aduersarium fundi-
 tus vicerint, sicque omni neruorum contentione
 quemadmodum athletæ, vt aut maximo affician-
 tur premio, aut gloriam capiāt certaminis, nitun-
 tur: rationes quidem expertes sunt feri tauri, arie-
 tes mansueti, asini vno armati cornu, hyenæ quas
 quidem damis minores esse aiunt, sed ceruis auda-
 ciores. Postremi in certamen veniunt elephanti, hi
 inter se vulnerant, & alter sepe alterum vincit,
 atque adedò interimit, sepe etiam vterque vulneri-
 bus confectus simul decumbit.

Quid Theophrastus sentit de partu vipe-
 rarum.

CAPVT XVI.

Viperæ catulos Theophrastus scribit parentis
 vterum non exedere atque conficere, neque
 sane vt quiddam ludens dicam foribus effractis ob-
 structum exitum perrumpere, sed foeminam vteri
 angustijs cōpulsam non parere, sed disrumpi. Cuius
 senten

sententia ita rem habere mihi ad veritatem planè persuadet, siquidem marina acus, quia tennes sint, & haudquaquã sinuosam & capacem aluum habeant, iccirco similiter à suis foetibus afficiuntur, etsi iam antè fabulosè viperarum partus descripsi, tamen ne mihi Herodotus succenseat, quales ipse conscripsit.

De naturali affinitate leonis cum delphino.

CAPVT XVII.

IN media natura quedam communitas retrusa leoni est, & affinitas cum delphino: non ex ea parte solum quòd vterque imperat, ille quidè terrenis bestijs, hic verò aquatilibus: sed quòd senectute ambo tabescunt, & cum sunt in ægritudine, illi terrestris simia medetur, huic quoque marina simia remedio est. Nam vt in terra, sic etiam in mari aliquod est simiarum genus, quod similiter huic, vt illi, medicinam illa ipsa morbi affert.

De sepedone serpente. CAP. XVIII.

INest in sepedone serpente immanis infinitaque pernicies. Eodem colore & figura quibus est hæmorrhous sepedonem esse tradit Nicander, sed celerius graditur, & gyros & flexiones persequens, non rectè progreditur: quod quidem ipsum causa est, quamobrem inspectantes nesciant de eius magnitudine iudicare. Vulnus quod infert acerbitatis plurimum habet, & bene penitus intrat, & putrefacit, qua ex vi nomen traxit: inexpressibili celeritate

leritate ipsius venenù in vniuersum corpus transitionem facit, capillus vulnerati putrescit, & funditus interit, tum superciliorum, & palpebrarum pili defluunt, oculi offusi tenebris obscurantur, & marcescunt.

De libidine testudinis terrestris. CAP. XIX.

EX terrenis testudinibus mas ad venerem inflammatissimus est, facinam humi ad coitum stratam Demonstratus ait supinam iacere deinde expleto coitu propter testæ magnitudinè curiose conuertere non queat, escam paratam à marito relinqui cum alijs animalibus, tum aquile: vnde fit vt mares eas ad coitum ideo illicere non possint, quòd foemina magna moderatione libidinis contineant, & salutem voluptati anteponan. At enim mares mirabili quadam natura illecebram amatorium, & omnis metus obliuionem afferentem foemina inuicant, neque tamen huiuscemodi illecebræ sunt cantiunculae quales Theocritus pastoritice lusionis compositor nugatur: sed occulta herba, cuius neque ille nomen se scire dicit, neque aliud cognoscere confitetur: itaque mares eam ore continentes ad libidinem foeminas alliciunt, & quæ antea fugiebant, nunc exardescunt ad coitum, & nullo de se timore afficiuntur.

De gallis mutis. CAP. XX.

THessalonicæ Macedonicæ locus vicinus est nuncupatus Nibas, vbi galli gallinacei sui can-

tus naturalis expertes sunt, & silent omnino: adeo ut vulgò circumferatur prouerbiū in rebus factū difficillimis, quod tale est, tunc illud haberi poterit cum Nibas gallus cantabit.

De dracone quem in India inuenit Alexan-
der Macedo. CAP. XXI.

Alexander cum alia pleraque animalia apud Indos inuenit, tum draconem quem, quia sacrum in antro quodam Indi existimarent, & summa religione colerent, idcirco precibus Alexandrum obsecrarunt, ne in illū ipsum inuaderet: quod quidem ipsum ille annuit. At enim draco cū exercitus strepitum sensit, (quod sit animal tum audienti, tum videndi acerrimo, atque acutissimo sensu præditum) maximo sibillo, & summo afflatu edito omnes exterruit, & perturbauit, septuaginta cubita longus esse existimabatur: neque enim eis totus apparuit, sed illius solum caput ex antro eminuit, eius oculi ad magni clypei Macedonici magnitudinem accessisse dicuntur.

De contentione aquilæ & cornicis. CA. XXII.

Et si aquilas conflictatiunculis cornices eludere student, has tamen ille præclare contemnant, & deorsum ferri sinunt, ipsæ vero sursum subuolantes æthereum locum secant: quod quidem ipsum non cornicum timore agunt. Quis nam hoc dicat, qui planè sciat aquilarum vim, sed potius propria quadam animi magnitudine earum infra se vol

se volantium lapsus facile patiuntur.

De pompylis piscibus. CAP. XXIII.

Pompylum piscem dicunt non modo Neptuno, sed etiam incolis Samothraciæ dijs sacrum & charum esse, ob eamque causam piscatorem nomine (sicut dicitur) Epopeum, ex Icaro in insula profectum ætate iam affectum, quod aliquando cum nihil aliud piscium præter pompylos cœpisset, protinus huic pisci meritas pœnas persoluisse. Etenim cete facto in eius piscatoriam impetu ipsum deuorauit. Pompylum hostili odio delphini persequuntur: neq; hoc ipsum tamen impune faciunt: cum enim gustauerunt, inefficaces stupidique continuo redduntur, & quod furore inflammati consistere non queunt, iccirco in littora expelluntur, atque fluctu eiecti à marinis cornicibus, gauijs, cæterisque maritimis auibus exeduntur, & conficiuntur. Apollonius Rhodius siue Naucratis dicit hunc aliquando hominem fuisse portitorem, qui cum puella Apollo amore teneretur, qua cum etiam complexu uenero iungi conaretur, hæc autem effugiens Miletum venisset, & Pompylum precibus obsecrasset ut se traiceret, is quidem paruit: at verò Apollo sese ostendens, hanc quidem rapuit, nauem autem in lapidem, Pompylum vero in piscem conuertit.

De certamine Indicorum bouum qui cursu
valent. CAP. XXIIII.

In bubulo pecore quod incitato cursu valet, cu-
F

ram Indi ponunt, & simul de eorū velocitate rex, & permulti principes decertant, neq; turpe ducunt pro huiuscemodi animalium genere auro, argentōve sponſionē facere, currēdi metā bobus hęc cōstituitur ut inter se nexi, & iugati triginta stadia currant æquales & pares boues equis currūt: neq; velocitate boues ab equis internoſcas: ac si quando rex de suis bobus cum quopiam sponſionē fecerit, in tantum contentionis studium procedit, ut is ipse in curru sequatur, atque adeo aurigam incitet is qui sane quidem equos stimulis cruentat: à bubus verò manus abstinet, si quidem boues nullis admotis stimulis incitatissimo cursu ferūtur. Ac nimirum tam ambitiosa est bibuli certaminis contentio, ut non diuites modo & domini, sed etiam aurigæ, sed inferioris status homines eiusmodi cōcertationibus permultū contendant, ut Idomeneus & Ajax apud Homerum. Sunt item apud Indos alij boues qui maximos hircos magnitudinē non superare vidētur, ij coniugati velocissimè currunt, nec minus strenuē quàm Getici equi cursum conficiunt.

Quemadmodū equi rabie incitantur bibentes ex Cossinito flumine, & fonte Potinæ. c. A. X. V.

Equos efferari & rabie inflāmari ferūt bibētes ex Cossinito flumine Thraciæ, qui de fluit in agrum Abderitanū, & denique consumitur in Bistoniciū stagnū, ubi Diomedis Thracis qui immenses equos habebat, quos Hercules expugnauit, regia olim

olim fuit. Ex eodem morbo laborare dicunt equos bibentes de fonte Potinæ, qui nō longe ab vrbe Thebis abest, itēque Herotas & Gedrusios fama est tanquam fœnum pisces equis edendos obijcere: Celtas etiam audio boues & equos piscibus alere: & nonnulli quoque testantur Macedones, & Lydos piscibus equos suos pascere, ac nimirum oues Lydiæ & Macedoniæ ex eisdem pinguescere dicuntur, apud Mysos cum equinum genus coit, quidam velut hymenæum quendam nuptijs præcinunt, & cantus suauitate permulsa equæ celeriter grauidæ fiunt, & formæ pulchritudine eximios pullos ex sese pariunt. Iam verò equos ætate affectos aiunt pullos cum ceteris in rebus debiles, tum pedibus infirmos procreare solere. Aristoteles tradit equos ad triginta quinque annos procedere, & quidam equum septuaginta vixisse.

De scorpiis qui nascuntur inter Mediam & Susidem. CAP. XXVI.

In itinere secundi diei eorum qui à Persiciis Susis in Mediam proficiscuntur, quod permagna scorpionum multitudo nasci dicitur, idcirco Persarum rex quum eò suscipit iter, triduo antè omnibus imperat, ut eos venentur, & ei qui plurimos confecerit, donat munera. Nisi hoc fiat, locus transiri non potest: nam subter omnem lapidem & cespitem abditus scorpium manet. Dicunt Rhysienses populos expulsos fuisse à multitudine

scolopendrarum, in Cyrene diuersa tum colore, tum forma murium genera nasci ferunt: ac quosdam ipsorum quemadmodum mustelas ita lata facie esse, alios viperæ speciem similitudinemque gerentes acutas spinas habere, quos indigenæ Echenatas vocant, in Aegypto audio bipedes mures esse maximos, & prioribus pedibus tanquam manibus uti, vicini illis Libyci mures sunt, qui recti gradiuntur duobus pedibus nitentes, cum ab insequentibus urgentur salliunt, hæc Theophrastus.

Quemadmodum libertatem in volando amant
attagenes aues. CAPVT XXVII.

Attagenas aues ferunt ex Lydia in Aegyptum deportatas, & in syluam dimissas primo coturnicis vocem misisse, post cum fluminis alluione cælum pestilens factum esset, quo multi passim mortales perierunt, eiusmodi aues non intermisisse maiori oris expressione, quam quemuis explanatissimæ linguæ puerum loqui, & dicere, τρις τρις κακοῖς τὰ κακὰ, id est, Ter mala malis. Itemque aiunt eas captas neque mansuescere, neque iccirco amplius pristinas voces edere, quod seruitute contrescunt, & obmutescunt. Quod si ex potestate in libertatem volandi dimittantur, & in suas sedes perueniant, rursum loqui, pariterque cum libertate vocem recipere.

Scopes, quos Theodorus vertit asiones, saltatione capiuntur. CAP. XXVIII.

Scopes

Scopes aues, quarum Homerus in Odyssæa mentem facit, cum eas circum Calypsus antrum versari scribit, viri saltandi bene periti dicunt cum saltatione comprehendere, tum genus quoddam saltationis esse: quæ si adhibenda ijs fides sit, scopos appelletur: nam quod ijs auius iucundissimum sit quosdam ridicule imitari, ex eo profectum est verbum σκωπω, quod significat effingere, & non aberrare ab eis imitandis, quos ludicra assimulatione imitantur. Dicitur scopos hic minor semper esse quam noctua, plumbei coloris speciem similitudinemque eius pennæ gerunt, & albis maculis distinguuntur, à supercilijs secundum utraque tempora duæ plumæ existunt. Callymachus duo genera ponit, scopas & ascopas, id est, semper asiones, quorum alterum vocale sit, alterum mutum. Alexander Myndius dicit apud Homerum, non scopas per sigma, sed copas legi oportere. Ascopes omnibus anni temporibus patent: eæ sanæ esculentæ non sunt propter carnis vitium, scopes aliquando apparent, neque tamen vno aut altero plus die commorantur, quæ esui accommodatæ sunt, & valde probantur, & differunt à perennibus illis velocitate, & turturibus & palumbis similes sunt.

De Pigmæis populis. CAP. XXIX.

Pigmæorum gentem audio solitam habere reges suæ nationis, & deficientibus regibus reginam

nomine Geranon, id est, gruc̃ illis imperasse, quam deam facientes Pigmæi, & amplioribus honoribus eam afficientes quam deceret hominem, in eam arrogantem insolentiam adduxerunt, vt deas contemneret: sed maximè Iunonem, & Mineruam, & Dianam, & Venerem, adeò vt diceret Cupidinem aberrare ab scopo, qui suam pulchritudinem non illis anteponeret: vnde Iuno irata in auem deforme Geranon cõuertit, & est nunc Geranos pugnans contra Pigmæos, quòd ab illis de mente diuinis honoribus deducta esset & perditã.

AEL

ÆLIANI LIBER
decimus sextus historia
animalium.

De purpura.

CAPVT I.

Purpurarius infector, si postquam purpuram non in hominum cibum, sed ad tingendas lanas comprehenderit, inexaustum velit fieri colorem, & perfecte tinctum, vno saxi ictu purpuram interimit: quòd si le-

uior plaga inferatur, & etiam nunc spirans relinquatur, atque iterum lapide percutiatur, ad tincturam fit inutilis: nam ex eo dolore tincturam amittit. Quod quidem ipsum præclare Homerum intellexisse dicunt: iccircoque vno ictu celeriter morientes purpure morte affici ait, peruulgatum suis versibus illud canens, Cœpit hunc purpurea mors, & fortis parca.

De psittacis & pauonibus Liuiis. CAP. II.

Pud Indos intelligo psittacos nasci, quorum etiam antè mentionē feci: quæ nondum dixi, hæc mihi nunc dicenda videntur. Ex tribus

Indiæ psittacorum generibus quemadmodum pueri erudiuntur, sic ij omnes humane vocis usum addiscunt. In syluis incõditam vocem cuiusmodi aues indoctæ edere solent, mittunt, non autẽ expressum os & explanatum habent, nascuntur pauones in India omnium pauonum qui vbique sunt multo maximi. In India Liuiæ columbæ virides pennas habent, vt is primo aspectu qui sit rudis in scientia auium psittacum non columbam dicat, earum labra & crura colore perdicibus Græciæ sunt similia. In India gallinacæ nascuntur maximi, non rubram habent cristam vt nostris, sed ita variam & floridam quemadmodum coronam ex floribus contextum, pennas posteriores non inflexas habent, neque in orbem reuolutas, sed latas, quas cum non erigunt, vt pauones trahunt, eorũ pennæ smaragdi colorem gerunt.

De aue quam Indi vocant cercionẽ, eam Latini motacillã appellare possent. CA. III.

In India auis ad sturni magnitudinem accedens varijs coloribus picta nascitur, quæ & humanam vocem effingit, & psittacis vocalior, & maiore est docilitate, & ingenio, nõ tamen humanum victum æquo animo sustinet, sed libertatis desiderio in eam potiusquam seruitutem cibus refertam amplectitur, ipsum Macedonum coloni qui habitant in vrbe Bucephalũ & Cyropoli, & alijs vr-bibus quas Alexander in India excitauit, ideo cercio

cercionem appellant, quòd similiter caudam atque cinclus mouet.

De aue quam Indi celam vocant. CAP. IIII.

Auem in India nasci accepi magnitudine triplo maiorem otide, ore permagno, & longis cruribus absorum quiddam sonare, eiusque summas alas pallidas: ceteras verò pennas cineritias esse.

De vpupa Indica. CAP. V.

Indicam vpupam duplo maiorem nostra & foriosiore Indorum rex amores & delicias suas circumgestat, & eius venustatem summa admiratione frequenter intuens magnã lætitiã voluptatẽque capit. Huic aui succinunt fabulam Branchmanes. Fabula hæc est, Indorum regi filius fuit: is fratres habuit, qui viri facti iniustissimi & audacissimi euaserunt, illumque vt puerum contempserunt, & patrem irriserunt, & matrẽ, senectutem ipsorum spernentes, & recusarunt cum illis habitare, itaque puer & parentes senes fugerunt, & longo & laborioso itinere fessi animumque despondentes mortui sunt: filius eos non neglexit, imo verò intra se ipsos sepeliuit gladio dissecans caput, cuius pietatem maximã auunt intuentem solem illum in auem mutasse aspectu pulcherrimam, & longa vi præditam, ex eiusque vertice apicem excitasse velut monumentum rerum gestarum in fuga. Taliã quedam etiam Athenienses de alaũcia fabulose narrant, quos secutus fuisse mihi videtur Aristot-

phanes comicus poeta in auibus dicens, Indoctus sum non curiosus, neque Aesopum contriui, qui dicit, alaudam omnium primam auem natam esse, & quidem priorem terra ipsa, cuius pater cum morbo aegrotasset, mortuus est, & cum iam quintum die iaceret inhumatus, filia pro rei difficultate dubia patrem suum in capite sepeliuit, videtur fabula & si de alia aue ab Indis manasse ad Grecos: nam Brachmanes longo temporis interuallo ante regis Indorum filium dicunt, in vrpupam mutatum fuisse, quam illam in alaudam.

De phattage Indica. CAP. VI.

IN Indis nascitur bestia quae crocodili speciem similitudinemque gerit: magnitudine est Melitensis canis: eius pellis adeo astrictis squamis quibusdam squatur, ut more ferrae as dissecet, & ferrum exedat, & conficiat, eam Indi phattagen vocant.

De syroperdice Phrygio. CAP. VII.

SYROPERDIX in Antiochia Psidiae lapides exest & conficit, perdice minor est, niger item est excepto rostro, quod ruffum spectatur, non mansuescit, sed semper perseverat ferus esse, eius carnes & densiores sunt quam ceterorum, & suavioriorem cibi usum praestant.

De marinis hydris & serpentibus Indicis.

CAP. VIII.

INDICUM mare hydros marinos parit latas candidas habentes, item stagna pariunt maximos hydros

hydros, serpentes marinae videntur dentibus serratis, grauius vulnus inferre, nimirum venenatum.

De rassis mulis Indiae. CAP. IX.

IN India equarum & asinorum greges sunt, & asinos equae facillime admittunt, & mulos rubros pariunt ad currendum praestantissimos, quos compedibus captos ad Prasiorum regem adducunt, ex ijs qui biennium agentes comprehenduntur, domari possunt, contra vetuli ab immanissimis, & carnivoris feris nihil differunt.

De simiis Prasiorum Indiae. CAP. X.

IN Prasijs Indijs simiarum genus esse ferunt humanis sensibus, & magnitudine Hircanorum canum, tum earum comam etsi naturalem, artificio tamen veritatis imperito elaboratam videri, tum barbam ipsarum speciem satyricae similitudinemque gerere, caudamque leoninae similem spectari, reliquo corpore albas, capite & extrema cauda flauas esse: neque verò quod viuendi ratione, & genere ipso syluestres sint: montanis enim rebus & agrestibus pascuntur, propterea ferus esse, imò naturae cicures, ad suburbium Latageae urbis frequentes proficiscuntur, quibus coctam oryxam rex comedendam obijcit, ac quotidie cibaria eis projiciuntur, expletae in domesticas sedes syluestres cum magna moderatione redire, neque obuium quicquam iudere dicuntur.

De

De poephagis animalibus Indiæ pulcherri-
mam caudam habentibus. CAP. XI.

Indicum animal poepagus duplo quàm equus maior, spississima cauda & nigerrima præditus est: humani pili subtilitatem eius setæ vincunt, permagni eas idcirco Indiæ mulieres æstimant, quòd eis ipsi crines suos pulcherrimè implicent, & denunciant: ad bina cubita singule ipsius setæ longitudine procedunt. Ex vna radice triginta simul exoriuntur. Omnium animalium timidissimus est: nam si à quopiam se inspectum sentit, euestigiò quanta maxima potest celeritate sese properat conyere in fugam: in quam magis studiose quàm celeriter se impellit, ac si cum insequentibus canibus, & equis ad currendum promptissimis vrgetur, intelligat se appropinquare vt comprehendatur, prius occultata cauda contrà stans venatores intuetur, simul & ex magno timore colligit se, & quadam fiducia nititur: neque enim iam cauda abdita vllius pretij putat se amplius visum iri: quòd præclare scit in causa caudam esse quamobrem tantopere appetatur. Veruntamen interea quispiam præstanti telo illum ferit, & ab occiso caudam præmium prædæ abscindit, & pelle, quæ utilis est, ex toto corpore detracta cadauer abijcit, quòd eiusmodi carniū vsū nullum Indi habent.

De Indicis cetis & lupis, & amiis, & auratis.

CAPVT XII.

In

In mari Indico cete quincuplo maximis elephantis maiora nascuntur, vt & cetacea lateris costa in vicena cubita longitudine procedat, & testudinis tegmentum quindecim cubita longum, & septem latum sit, & buccinæ & purpuræ eò vsq; augeantur, vt facillè capiant heminam. Echinatorum testa tantundem capere possunt. Auditione item accepi ibidem inusitata magnitudine lupos, amias, auratas eo maxime tempore cum fluuij imbribus aucti rapidi feruntur, & terras inundant, in agros expelli, & in tenui aqua errare: atque postquam aqua pluuiā destiterit, fluuios redundanter exple- re, ydemque ad suos alueos reuerterint in equoribus camporum vbi breuis consistit aqua agricolas pisces debili natatione ob recessum fluminum vtentes, comprehendere solere.

De raia & squilla Indicis. CAP. XIII.

Non maiores Argolico clypeo raia gignuntur in India, itémq; squilla locustis maiores Indiæ sunt: quæ autem ex mari veniunt in Gangem forcipes maximos, & tangentibus asperos habent, quæ verò ex mari rubro in Indum excidunt, lenes audio habere spinas, sed longis & pilosis distinctas esse, helicibus & forcipibus carere.

De Indica & fluuiatili & terrena testudine.

CAPVT XIII.

Testudinis Indiæ, & fluuiatilis testa non minor est, quàm scapha iuste magnitudinis decem enim

enim leguminum modios capit: ac illic quoque terrenæ testudines gignuntur magnitudine maximarū glebarum, quæ in altis arationibus terræ non difficilis excitantur, bene penitus intrante aratro, & sulcum facillime profcendente, & glebas in excelsum excitante, eiusmodi testudinum genus aiunt testas exuere, ac sane easdem ab agricolis sic ligonibus abstrahi, quemadmodum vermicis ex verminosis locis, eademque non amaræ ut marinæ sunt, sed & suaves & pingues habentur earum carnes.

De formica.

CAP. XV.

Sua sponte prudentia non aliena institutione valent etiam apud nos animalia, non totidem tamen quot sunt in India, illic enim eiusmodi sunt elephanti, psittacus, sphinges & nuncupati satyri. Nostrates formicæ cavernas quidem, & latibula quedam effodiunt, sub terra habitantes, at Indicæ singulari sapientia præditæ domunculas commodas in excelsis locis construunt, non in deuexis & planis, qui facile inundari queant, in eis ambitus & ut ita dicam, fossas Aegyptias, & Creticos labyrinthos magna sapientia effodientes domesticas sedes constituunt, non rectas quidem & peruias, aut in quas quippiam influere possit, sed sinuosis foraminibus obliquas, in quarum superficie foramen vnum relinquunt, per quod quidē ipsum ingrediantur ipsæ, & semina quæ colligunt in suos thesauros inferant, in excelsis quidem locis latibula machinant

uantur, ut fluminum alluiones effugiant, ac sua sapientia assequuntur ut tanquam in speculis quibusdam aut in insulis habitent: nam cum circa formicariam domum aqua restagnat, adeò tamen exaggerata est illarum domus ut non alluatur, neque euellatur, imò verò stabiliatur primò à rore matutino, vnde tunicam quandam tenuem sed tamen fortem induit, & in ima sua parte alligatur cortice algosæ limi fluuiatilis. Sed de formicis Indicis postea dicā: nunc satis fuerit id quod de eis locutus sum.

De animalibus quæ in Plutonis hiatum deiciuntur.

CAP. XVI.

A pud Arianos Indos hiatus Plutonis est, in cuius profundo occulta cauernæ, & recessus immensi & hominibus incogniti: quemadmodum autem sit in tantam altitudinem depressus, neque Indi explicant, neque id cognoscere admodum laboro. Amplius tria milia diuersorum animalium ouium, caprarum, boum eò agunt Indi, ac nimirum secundum quietem quicunque perniciose rei metu percussus fuerit, malitue auspicij auem inspexerit, pro facultatibus suis se redimens deijcienda curat animalia, quæ quidem ipsa nec constricta vinculis, sed sua sponte viam conficiunt, tanquam illecebris quibusdam allecta: postea verò quam ad barathri fauces accesserunt, non inuita defiliunt, neque sanè postquam in hiatum immensum, & cæcum inciderunt amplius hominibus comparent, boum tamen mugitus

mugitus, ouium balatus, caprarum vox, equorum hinnitus exaudiuntur, ac si quis aures illius faucibus admouerit, diutissimè eiuscemodi audiet, neque enim sanè promiscuus sonus cessat resonare, quòd eò quotidie præcipites bestie aguntur: an ne verò sole recentes deiectione exaudiantur, an etiam ex primis quedam, haud equidem scio.

De testudinibus maris magni. CAP. XVII.

In nuncupato mari magno insulam esse longam & excelsam nomine Taprobanem peruagatum est, longitudine septem mil. stadiorum, latitudine verò quinque mil. vrbes autem non habere sed quinquaginta & septingentos vicos, tecta ex ligno facta non esse, sed ex integumentis maximarum testudinum, quæ in eo mari procreantur. Vniuscuiusque superficies integrum tectum prestare potest: nam singule teste ad quindecim cubitorum magnitudinem procedunt, vt sub eis non pauci habitare queant, ac nimirum vehementissimos solis ardores defendunt, & prolixam umbram efficiunt, sicque ad perferendos imbres resistunt, vt meliusquam omnes tegule pluuiarum vim repellant: neque enim sic eas habitatores quemadmodum tegulas fractas facere, habent necesse, nam totum tectum ex solida testa constat, & suffoso saxo & cauernoso, & natium tectum efficienti similis esse videtur. In Gange Indiae fluuio testudines nascuntur, quarum

testa

testa non minori magnitudine est, quam dolium capax viginti amphorarum.

De elephantis Taprobanæ insulæ & cetis & monstris piscibus. CAP. XVIII.

In magni maris insula Taprobane palmeta in ordinem sic mirifice plantatur, quemadmodum in elaboratis hortis opacantes arbores feruntur, itemque permultorum & valde grandium elephantorum pastiones in ea insula vigent, ac nimirum in insulani elephantum animi robore & virtutis indole, & corporis magnitudine eis qui in continenti degunt præstantiores existimantur, eos magnis manibus in continentem transportantes Calingarum regi vendunt. Eius quidem insulæ mediterranei mare incognitum habent, maritimi verò elephantorum venationem nisi auditione, & fama haudquaquam acceperunt, omne studium, atque operam ad piscationem conferunt, id mare magnum eam insulam ambiens infinitos pisces procreare ferunt, habentes capita leonum, pantherarum, & arietum, aliorumque animalium, & quod magnam admirationem habet, satyrorum speciem similitudinemque pisces nonnullos gerere, ac cete existere muliebri facie, eisque pro crinibus spinas esse. Præterea dicunt id mare alias formas procreare monstruosas, quarum genere describendi quidè periti exacte explicare queunt, ac in eodem mari beluas caudam longam habentes, & pedes crurum flexu intortos & ungulis præ-

G

ditos, in utraque sede viuentes audio, & noctu segetes, & herbas depasci, quodque palmarum fructu iam maturefcenti gaudeant. Idcirco eas arbores amplexu suo concutere, & excussos violento impetu excedere, & conficere, easdemque cum iam incipit dilucescere, in mare abdi, tum etiam permultas balenas delphinis insidiantes ibidem esse aiunt, tum duo delphinorum genera illic nasci, alterum ferum, & inexpiabili immanitate piscatoribus infestum, alterum natura mansuetum circum homines natate, & more canum blandiri, & se contractari sustinere, atque obiectum cibum libenter sumere.

De marino lepore magni maris. CAP. XIX.

Magni maris lepus (nam alterum qui in alio mari nascitur ante dixi) ex omni parte ad terreni similitudinē accedit, præter pilos, nam terrestri pili & molles sunt, & ad tactum haudquam resistentes: contra illius spinosi & erecti, eum qui contigerit ledunt, eum quidem ipsum in summa aqua maris natate non in altitudinem demergi dicunt, celeri autem & concitata natatione uti, ex animalibus eo difficillimum ad capiendum esse, quod neque in rete incidit, neque ad lineam escam accedit: cum egritudine afficitur natate non quit, simul & funditus expellitur, atque eicitur, quisquis tum manum ad eum admouet, nisi medicina adhibetur perit, ac si hunc bacillo terigerit, hoc idem peric

periculum ei procreatur quod basiliscus baculo tactus affert. Radicem ad idē mare nasci ferunt, haudquaquam in vulgus ignotam, que animi defectionibus illius qui sic affectus fuerit, medicatur, ea enim animo deficienti naribus admota facit ut is reuiuiscat, & recreetur, si negligitur, tam sane robusta pernicie hic præditus est, ut ad mortem usque homini morbus procedat.

De monocerote ab Indis nūcupato cartazono.

CAPVT XX.

Montes esse dicuntur in intimis regionibus Indiæ, ad quos difficulter eatur, ubi quæ apud nos bestie domesticæ sunt feras aiunt esse, ut oues, capras, boues & per se & sua sponte errare, & canes feros ab omni cura pastoritia exsolutos esse, earum quidem ferarum innumerabilitatē infinitatēque, & historicorum & Indorum sermones testantur, inter quos Brachmanes numerandi, qui hoc idē sentiunt, in ijs monocerotē quem vocant cartazono, numerant, eumque magnitudine ad confirmatæ atatis equum accedere dicunt, iubaque, & pilis fuluū esse, pedum bonitate & totius corporis celeritate excellere, atque similiter ut elephantos pedum digitis indiuisis esse apri caudam habere, inter supercilia cornu vno eodēque nigro non leui quidē, sed versuras quasdam naturales habente, atque in acutissimū mucronē desinente ornatum existere, omniumque maximè animalium absonam vocē & contētam mittere, & ad alias quidē

bestias ad se accedentes mansuescere, cum verò gregalibus suis pugnare, neque modò cum maribus naturali quadam cõtentione disidere, sed contra etiã foeminas certare, pugnamque vsque ad mortem ingrauescere, nam & maximo robore præditus, & inexpugnabili cornu armatus est, desertissimas regiones persequitur, simul & solitarius errat, coitus tempore ad foeminam mansuete assuescit, & gregalis fit, cū hoc tempus transierit, & ventrem foemina ferre coeperit, rursus efferatur, & solus vagatur, Prasiorum regi illius pullos etiam nunc teneros aiunt deportari, eosdẽmque festis diebus ad pugnam committi, ad robur ostendendum, nam integræ ætatis & perfectæ nullum vnquam quisquam meminit captum fuisse.

De Indicis animalibus satyrorum similibus.

CAPVT XXI.

Finitimos Indiæ montes transmittenti ad intimum latius densissimas conualles videri aiunt, & Corudam locum nominari, vbi bestie satyrorũ similitudinem formamque gerentes, & toto corpore hirsutæ versantur, atque equina cauda præditæ dicuntur, eæ cum non à venatoribus agitantur, in opacis & spissis syluis solent viuere, cum autem venantium strepitum sentiunt, & canum latratus exaudiunt in montium vertices incredibili celeritate recurrunt: nam per montes iter cõficere assuetæ sunt, contra eos qui se insequuntur pugnant, de
summis

summis montibus saxa deuoluentes: ex ijs nonnullæ sed ægerrime tandem aut ægotantes, aut grauidæ comprehenduntur, illæ quæm propter morbum, hæ verò ob grauiditatem.

De serpentibus Scyratarum gentium Indiæ.

CAPVT XXII.

A pud Scyratas Indiæ populos qui naribus famis sunt, inusitata magnitudine serpentes nascuntur, quæ armenta rapiunt, & deuorant, sanguinemque exsorbent.

De equorum docilitate. CAP. XXIII.

Esse equum docilem vel illud argumento sit, Sybaritas Italiæ populos audio cælitij supra modum studere, caterarumque rerum omiſsa cura totam vitam consumere in luxu inertie pleno: sed narrare per partes eorum singularem inertiam, longum esset, illud testatur immensus delitias equos docebant saltare ad tibiam tempore conuiuij, quod intelligentes Crotoniæ bellum Sybaritis intulerunt, tubam quidem canentem bellicum non sumpserunt, sed tibias & tibiares, qui commisso iam prælio ceciderunt cantilenam saltatoriam, quam audientes Sybaritarũ equi memores domesticæ discipiinæ excusserunt equites, & exultantes & saltantes ordinẽ perturbarunt, & victoriam hostibus dederunt.

De lycospadibus equis. CAP. XXIII.

Equi lycospades nuncupati, Grecorum hominum cum studiosi esse dicuntur, tum de huius-

cemodi hominum genere mirificam notionem habere, ut naturali quodam sensu ad eos amandos afficiantur: neque enim palpantibus se offenduntur: neque resiliunt: sed tanquam constricti tenerentur, totum diem cum ijs trañcunt, atque somnum prope eisdem capiunt: sin ad ipsos barbarus accedit, quemadmodum ex vestigijs sagaciter odorantes canes feras percipiunt, sic eos equi cognoscunt, & clamorẽ tollunt. & tanquam sanẽ feram bestiam extimescentes dant se in fugam. Iam porrò ijs, ad quos assueverunt, & pabulum obijcientibus mirificè delectantur, maximè aurigis formosis videri student, quod quidem ipsum cu natant ostendunt: tum enim in aquam bene penitus procedunt ut & nitidum os efficiant, & ne sordidum quippiam ex præsenti aut de via illitum deformet speciosum nitorem, ac adorati unguenti suavitatem in amore & delitijs habere existimantur. Homerus testatur eos unktionibus delectari, cum ait, aurigæ qui equis sæpe liquidum oleum iubis infundebat, & aqua nitida lauabat. item Simonides ex omnibus feris dicens, mulieres compositas, scribit eas mundi & unguenti studiosas esse more equorũ. Quæ dicit hæc sunt, Hanc equus iubatus genuit, seruilia opera ipsam insanire cogunt: nunquam molam attingere vult, neque cribrum versare studet, neque stercus ex domo exportaret, neque equum sordidũ curaret. necessitas virum facit amicum: sed lauatur ipsa quotidie bis, aut

ter

ter & unguentis ungitur, semper fert comam unguentis deibutam, pulchrum igitur spectaculum mulier aijs, sed habenti malum spectaculum est, quo nullus neque tyrannus, neque princeps mentem suam oblectare possset.

Quemadmodũ Perfæ equos audaces & bellicosos efficiunt. CAP. XXV.

NE armorum fremitum, & gladiatorũ ad clypeos resonantium crepitu equi extimescant, eos ad strepitum & sonitum assuescere cogunt, armataque cadaverum simulacra sub ipsum foenum subiiciunt, ut casorũ conspectum in bello ferre consuecant, ne rerum terribilium metu affecti ad rem militarem inutiles sint: quod quidem ipsum Homerus haud sanè ignorauit, cum Diomedem in Iliade scripsit Thraces iugulare, Vlysssem autem pedibus interfectos subtrahere, ne in cadauera incurrentes Thraces equi formidine perterrentur, atque ad hæc ipsa insueti, ut per formidolosa quedam ingredienties precipites effrenatione efferreretur, ij etiam ad discendum dociles sunt, neque rerum memoriam quas perceperunt vlla obliuio delet.

In gelidis locis oues fellis expertes sunt.

CAPVT XXVI.

IN regionibus perfrigidis, cum niue & hyeme vehementi anni tempus infestum est, fellis expertes est quillum pecus, intra enim ouilia cõpulsũ nouo pabulo non vitur: demde ineunte vere cum ad

G 4

passiones proficiscitur, felle impletur, quod ipsum Scythicis onibus usu maximè euenire solere aiunt.

De Pfyllis Africis & de cerasiis. CA. XXVII.

A Gatharcides dicit in Africa Pfyllorum gentem esse, & nihil quidem ad viuendi rationem à reliquis hominibus differre: veritamen, cum alijs nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas eis bestias quicquam nocere posse, neq; phalangiorum mortiferis vulneribus vt ceteros homines affici, neque scorpionum aculeis ledi solere. Cum enim venenatum quiddam ad eos accesserit, & vel eorum corpus attigerit, vel aliquem odorem exhausserit, veluti soporiferam bibisset potionem sopitur, & tandiu debilitatur quo ab eo Pfyllus recesserit. Vt vero filios suos examinent an legitimi sint an illegitimi, eos in serpentum multitudinem cōiicientes, & probantes vt aurum artifices, antè dixi.

Quomodo Pfylli auxiliantur eis qui serpentibus sint icti. CAP. XXVIII.

C Allius libro decimo historię quam conscripsit de Syracusano Agathocle, cerasius inquit, pestiferu morsum infligere solere, etenim & bestias ratione carentes, & homines interficere, nisi Libycus vir natione Pfyllus ad curādum accesserit: hic sanè siue euocatus, siue fortuito aduenerit, & plagam adhuc tolerabiliter dolentem viderit, sola salua dolorem mitigat, & prestringit: sin percussum

cussum offenderit & gerrinè dolentem, intra dentes permultam aquam haurit, & os suum primò ex ea colluit, post verò eam in poculum eiectam vulnerato exsorbendam tradit, quod veneni acerbitas acrius inualefcit, hic egrotanti nudo nudus accumbit, & proprio suo corpore morbi vim frangit, & malo hominem liberat. Ad quod probandum amplius testis est Nicander Colophonius, qui testatur Pfyllorum gentem quam Syrtis pascit, non modo non ledi ictibus serpentum, sed etiam alijs mortalibus ictis auxiliari.

De animalibus habentibus duplicia mēbra.

CAPVT XXXIX.

Empedocles physicus cum loquitur de animalium vi quædam simul genita diuersa coniunctione coniungi. Quæ dicit hæc sunt, Multa quidem duplicem faciē & duplex pectus habere, quædam ex boue genita vultum humanum habere, quædam ex homine genita, aspectum bouis gerere, alia muliebri, & virili forma adumbrata esse.

De capris Lyciæ. CAP. XXX.

C Allisthenes Olynthius capras scribit in Lyciæ densissimo & prolixissimo hirsutas esse pilo, vt muliebres crines esse videantur, & passim tanquam oues tonderi, ex eisdemque nauium fabros rudentes contexere.

P De bobus Phœniciæ & Lyciæ. CA. XXXI.

Hænicum libri testantur inæigenas vaccas ea

esse magnitudine, ut vel procerissimi pastores, cum mulgent stare, atque adeo in scabellum ascendere habeant necesse, ubera ut possint pertingere. In Libya Indis finitima retrouersus pascetium bouum esse armenta auditione accepi. Causa cur sic pascantur est, quod ante oculos cornua habent, & quae ante pedes sunt, videre non queant, ex quo fit ut ingressionem ad caudam retorquentes herbam depascantur. Aristoteles ait Leutricorum bouum cornua atque aures ex una stirpe cognata, & simul cõtexta esse: idem dicit Libycorum capras ex pectore appensa habere. Aristotelis filius Nicomachus ait in regione Budianorum albam ouem nullam nasci, sed nigras omnes.

De canibus Cynamolgorum Indiae populorum.

CAPVT XXXII.

In his libris, quos Cnidius Ctesias de rebus Indicis conscripsit, Cynamolgorum gentem, ait canes permultos, magnitudine Hircanis canibus pares alere solere. Quamobrem sit haec natio tam canum studiosa, causam idem affert, cum ab aestiuo solstitio ad mediam hyemem, tanquam apum examina, quae ad alueos frequentes versantur, sic armenta numero ampliora bouum ferorum eos cornibus vehementer incitata appetant & noceant, hi non aliter haec retundere valentes, canes quos magna cura aluerunt, in ipsos immittunt, qui facile boues debellant, & interimunt. Deinde ante commemorati homi-

nes

nes, quas esculentas carnes existimant, sibi auferunt, reliquas canibus impertiunt, libenterque communicant. Reliquo anni tempore cum non amplius eò boues accedunt, ad venandas alias feras secum ducunt. Idcircoque Cynamologi appellantur, quod à canibus lac exprimunt mulctra, tum verò sic id ipsum quemadmodum nos vel ouillum vel caprinum bibunt.

De ouibus Ciorum. CAP. XXXIII.

Aeschylides in libris de re rustica in agris Ciorum dicit paucas oues esse unicuique rusticorum, propterea quod Ciorum terra sit permacra, & quod pastiones non habeat, sed ouibus obijciunt cytisum & fici folia, & folia oliuae, & leguminum scapos varios, & spinas, quibus pabulis nutrita lac procreant: ex quo caseus optimus fit appellatus cynthius, qui carissimè venditur, agniq; illis procreantur pulcherrimi, qui non eo pretio quo ceteri venduntur: imò verò longe carius.

De capris Sardiniae. CAP. XXXIIII.

Sardiniam pecudum optimam esse parentem Nymphodorus scribit, caprasque procreare, quarum pellibus pro vestimentis indigenae vtantur: tamque mirifica vi esse, ut hyberno tempore calfaciant, aestiuo refrigerent, simulque ijs ipsis pellibus cubiti magnitudine pilos inuasci, atque ei qui ijs indutus fuerit, si commodum videatur, cum est frigida tempestas, pilos ad corpus conuertit, ut ab ijs cale-
lescat

lescat, cum autem est æstas, inuertit, ne calore vexetur.

De capris pagi nuncupati Coythe. CA. XXXV.

Non silēto præteribo Orthagoram: is in libris quos conscripsit de rebus Indicis inquit, in Coytha vico sic nuncupato, ab indigenis pisces capris comedendos obijci.

De elephantorum cum suis dissidio.

CAPVT XXXVI.

Elephantum à suillo pecore timere antè dixi: nunc explicare placet quod ad Megaram accidit: cum ab Antipatro Megarenses circumsederentur, acerrimèque Macedones incumberent, primò in suos pice oblitos incendium Megarei excitarunt, deinde sic incensos in hostes immiserunt. Is itaque furore inflammati, cum in elephantorū agmina incurrerunt, tum clamantes, nempe igni flagrantes, quasi quibusdam furijs elephantos incitarunt, & grauer perturbarunt. Hi enim nullum neque ordinem tenebant, neque amplius, quamuis à primo ætatis tempore domiti fuissent, mansuefacti erant: siue quòd sua quadam recondita natura à suillo pecore longè abhorreant, grauique in id odio sint: siue etiam quia horum absonum vocis acumen perhorreant. Cuius rei non ignari educatores generis elephantini, vnà cum suis pullos alunt, ex consuetudine eos vt minus horreant. Sic Romanos (quoniam non cornua modo arietis, sed etiam suilli peco-

ris

ris grunitum oderunt) Pyrrhi Epirotarum regis elephantos in fugam vertisse homines dicunt, victoriamque amplam ex eo bello retulisse.

De Indicorum Pnyllorū equis, ouibus & reliquis bestiis quantula magnitudine sint, & vt suillum pecus non nascitur in India.

CAPVT XXXVII.

A pud Indos Pnyllos (nā sunt etiā alteri Africi) arietibus nō maiores equi gignuntur, oves non magnitudine agnos nostros superant, asini paruuli sunt, & similiter muli, boues, & quòd illic cumque bestiarum per paruulum est, apud Indos nullum suem neque ferum neque cicurem nasci Ctesias Cnidius ait, & suilli generis vsus Indos à se detestari, & tantopere ab eo vescendo quā ab humanis carnibus abhorreere, in Macedonia suos muti esse dicuntur.

De metropoleos Ephesiae cancris hostibus serpentium.

CAP. XXXVIII.

Ad paludem que iuxta Ephesiam metropolim existit, aiunt cauernam esse maximam magnitudine serpentium plenam, que vt magnum acerbatis virus habent in mordendo, ita tametsi ex cauerna prodeuntes vsque ad circumiectam paludem serpunt, tamen natate conantes ad primam aquam consistunt, cancrorum qui eas extensis forcipibus comprehensas interficiunt metu deterrite, itaque cōquiescunt, atque à transmittendo se sustinēt,

cancr

cancrorum custodias formidantes, & pœnarum metum exhorrescentes, ac nisi mirabili nature dono paludis fauces cancri incolerent, & tuta illic omnia præstarent, dudum pestiferis serpentium moribus incolæ perissent.

De diuersorum locorum draconibus & aspidibus.

CAPVT XXXIX.

ONesciritus Astypaleus duos in India scribit dracones fuisse: alterum sex & quadraginta: alterum octoginta cubitorum, eosdemque Alexandrū ardentem videre expetuisse. Regnante Philadelpho, duos itē ex Aethiopia dracones in Alexandriam deportatos fuisse, apud Aegyptios pernegatum est, alterum magnitudine quatuordecim, alterum tredecim cubitorum. Euergetis regis temporibus tres etiam fuisse: unum nouem, alterum septem cubitorum, tertium magna cura in Aesculapij templo nutritum fuisse, atque etiam aspides quatuor cubitorum Aegyptij apparuisse afferunt. Iam qui de Chiorum rebus historiam conscripserunt, ad quandam Pellicis montis vallem proceris arboribus frequentem, atque opacam, maxima magnitudine draconem inquit procreatum fuisse, cuius sibilum Chij vehementer perhorrescerent, cuius magnitudinem nulli, neque agricolæ, neque pastores accedendo propius considerare auderent, sed ex solo sibilo ingentem quandam, & formidolosam feram bestiam esse suspicarentur, eius tamen magnitud

gnitudinem tandem mirabili quadam machinatione, atque solertia cognitam fuisse, vento nimirum vehementissimo vallis arbores concussas, & violenter collisos ramos ignem peperisse, & simul inde ingens incendium excitatum locum omnem comprehendisse, & feram circundedisse, atque interceptam cum elabi non posset, ardore flammæ conflagrasse, itaque nudato loco omnia conspicua facta fuisse, & verò Chios metu liberatos, cum spectatum venissent inusitata magnitudine, ossa, & immane caput offendisse, ut ex ijs quantus viuus ille fuisset conijci posset.

Qua vi & natura fit præditus seps serpens.

CAPVT XL.

SEps è genere serpentum ex eo magnam admirationem excitat, quòd colorem in eorum quæ contingit similitudinem immutat, eius imos quatuor dentes tunnicule quadam occultant: ex ijs venenum emittens, celeriter & putrefacit, & interimit.

De Aegypti scorpionibus alatis, & duplici aculeo præditis, & de serpētibus.

CAP. XLII.

PAmmenes in eo opere quod de venenatis conscripsit, alatos tradit scorpiones in Aegypto nasci duplici aculeo armatos, & id quidem ipsum ait se non auditione accepisse, sed ex sese hanc historiam profiteri, bicipites serpentes binis pedibus ad caudam præditas esse in flumine nomine Argade, quod ad Persicam Psittacem est, Cresias inquit, serpentes

pentis capite albas, reliquo corpore nigras quatuor cubitorum magnitudinem habere, & quos percusserint interimere, interdum eas haudquaquam natave solere, sed noctu vel aquantibus, vel linteis lauantibus perniciem inferre.

De alatis scorpionibus Indiae, & serpētibz & lacertis. CAP. XIII.

MEgasthenes in India scorpiones dicit maximos procreari, & similiter aculeis atque europeos pungere. Alatas in India serpentes noctu proficisci ait Megasthenes non interdum, tum eam urinam reddere, quae id statim corpus in quod defluerit putrefacit. Polictetus maximos ait lacertos in India tam valde vario colore nasci, ut pellis floridis quibusdam picturis maxime distincta,

& ad tactum mollis & tenera sit. In

Arabia lacerti, sicut inquit Aristoteles, ad duorum cubitorum magnitudinem accedunt.

AEL

AELIANI LIBER
decimus septimus historiae
animalium.

De serpentibus ab Alexandro spectatis.

CAPVT I.

IN navigatione maris Rubri Alexander dicit se serpentes vidisse longitudine quadraginta cubitorum, & crassitudine pro rata longitudinis portione, & Cancrorum genus quorum crassa quoquo versum pedem

haberet & maximi forcipes appensi essent: atque iccirco eis non insidias quenquam moliri, quod Neptuno sacri esse dicerentur.

De serpentibus Indicis. CAP. II.

CLitarchus inquit in India serpentem sexdecim cubitorum gigni, atque etiam aliud serpentium genus non speciem similitudinemque aliorum gerere, sed magnitudine multo inferiores esse, tanquamque pigmentis distinctos sic versicolores spectari. Vittas enim à capite ad caudam pertinentes habere alias aereas alias argenteas, nonnullas rubras, alias aureas, easdemque pestifero morsu ce-

H

lerrimè interimere posse.

De viperis.

CAP. III.

Nymphes librorum quos conscripsit de Ptole-
meis nono, vyperas dicit in Troglodyde si
cum alijs conferantur ingenti nasci magnitudi-
decem enim & septem cubitorum existere. Testu-
dinum tegmenta ea esse magnitudine vt sex mo-
dios Atticos singula capiant.

De prester serpente.

CAP. IIII.

Primum vt morsum prester è genere serpen-
tium effecit, statim stuporem infert & immo-
bilem reddit: post menti obliuio & tenebræ offun-
duntur, vt neque notionem habeat, neque respirare,
neque meiere queat, simul & percussum à pilis
nudum iam morsu factū suffocatio sequitur cū con-
uulsionibus, & morte acerrimis doloribus referta.

Quemadmodū Aspides ab Aegyptiis man-
suefiunt.

CAP. V.

Philarchus libro duodecimo in vulgus edidit
Aspides ab Aegyptijs vehementer coleri, eas-
demque ex eo cultu mansuescere, ciboque cicures
ferri, neque simul cum pueris infantibus viuentes
eis quippiam nocere, & verò appellatas ex caueis
prodire, atque ad appellantem accedere: digitorum
autem crepitu vocantur. Aegyptij in Aspidum
nationem hospitalissimi primū vt pransi sunt sta-
tim temperatas vino & melle farinas in mensam
in qua pransi sunt exponunt, postea plausu dato

ead

eas tanquā conuiuas ad prandium vocant, ille verò
velut ad condictam cœnam inuitate, alie aliunde
erumpentes accedunt, & mensam circunstant, ac
reliqua omni spira in solo terræ relicta caput alle-
uantes circunlambunt, sensimque atque moderatè
explentur: cū autem Aegyptij de nocte habent
neccesse surgere ne ipsas in tenebris conculcent ite-
rum percussione digitorum vtuntur, eis vt de via
decedant signum dantes: ille sanè sonitus discrimen
intelligentes confestim in latibula abstrudun-
tur, itaq; is qui de lecto surgit, postea in nullas ipsa-
rum incurrit.

De crocodilis & de cetorum magnitudine.

CAP. VI.

Intam valde magnam sepe magnitudinem ex-
crescit crocodilus vt Psamnitici Aegyptiorum
regis tempore Philarchus viginti quinque cubito-
rum dicit visum fuisse. Regnante Amaside sex
& viginti cubita excessisse. Amonetus in qua-
dam Libyca vrbe dicit sacerdotes ex lacu quodam
cantonum illecebris præstrictos crocodilos decem
& septem cubitorum educere. In Lacedæmoni-
co mari accepi ingentia cete gigni, eamque ob
causam quidam Critici Homerum dicunt Lacedæ-
monem cetosam appellasse. Circa Citheram in-
sulam cete prædicant maiori granditate genera-
ri, eorumque nervos accommodatos esse ad confi-
ciendas non solum psalteriorum & musicorum

H 2

aliorum organorum fidiculas, sed ad bellica etiam instrumenta, atque ex ijs confecta arcuum chorda censentur. Optimè Theocles libro quarto ad Syrtim ait cete procreari trivremibus maiores. Circa Gedrosiam Indiae regionem non ignobilis Onesicritus atque Orthogoras scripserunt, cete longitudine dimidiati stadij, & latitudine pro rata longitudinis portione nasci, tantoque robore septa esse, ut saepe cum naribus respirarint, tantopere in sublime marinos fluctus iactent, ut hæc imperitis maximæ maris tempestates esse videantur. In mari rubro sunt scorpj pisces & cobij duorum, ac nonnulli trium cubitorum.

De pastu & potione elephanti. CAP. VII.

Elephanti nouem ordej modios Macedonicos exedunt, & metretas Lacedæmonicas quatuordecim bibere possunt, & rursus ad eiusdē diei vesperam octo, ducentos autem atque eorum nonnulli trecentos annos viuunt. Claræ aquæ potio elephanto inimicissima est, turbulentam & sordidam suauissimè bibit, ac si ad flumen aut ad lacum accesserit, non priusquam cœnum pedibus perturbationis, & pulchritudinem aquæ deformarit ad hauriendā aquam incumbit. Sine potione octo dies fert.

De animali Cepo nuncupato. CAP. VIII.

Terrenum quoddam animal Pythagoras scribit secundum mare rubrum procreari & Cepum hoc est hortij apposite iccirco nominari, quod tanq

tanquam hortus varijs coloribus distingatur. Cum existit confirmata etate, pari magnitudine est cum Herythriensibus canibus. Iam porrò eius colorum varietatem sicut ille scribit, animus nobis est explicare. Eius caput & posticæ partes ad caudā usque prorsus valde igneo colore sunt, tum aurei quidam pili disseminati spectantur, tum album rostrum, inde ad collum aureæ vittæ pertinent, collæ inferiores partes ad pectus, & anteriores pedes omnino albi, mammae duæ manum implentes cæruleo colore visuntur, venter candidus, pedes posteriores nigri sunt, rostri forma cynocephalo recte comparari potest.

De onocentauro.

CAP. IX.

Onocentaurum quisquis vidit non incredibile ducit, quod fama peruagatum est, centauros fuisse, neque fictores atque pictores in eorum descriptione errasse: verum siue reuera fuerint, siue omni cera flexibilior & ad fingendum habilior illos finxerit, prætereo. De onocentauro quidem mihi nunc est animus explicare, quæ auditione, & fama accepi, eum ipsum homini ore & promissa barba similem esse, simul & collum & pectus humanam speciem similitudinēque gere, mammæ distantes ex pectore pendere, humeros, brachia humanam figuram habere, dorsum, ventrem, posteriores pedes asino persimiles esse, & quemadmodum asinum, sic cinereo colore esse.

imum ventrem leuiter exalbescere, duplicem usum
 & manus præstare, nam celeritate ubi sit opus, e
 manus præcurrunt ante posteriores pedes, ex quo
 fit ut non caterorum quadrupedum cursu superetur.
 ac ubi rursus habet necesse, vel cibum capere,
 vel aliud quiddam tollere, qui antea pedes essent,
 manus efficiuntur, tumque non graditur, sed in ses-
 sione quiescit. Animal est graui animi acerbitate:
 nam si capiatur, non ferens seruitutem libertatis
 desiderio ab omni cibo abhorret, & fame sibi mor-
 tem consciscit. Hæc de Onocentauro Pythagoram
 narrare testatur Crates ex Mysio Pergamo pro-
 fectus.

Quæ animalia quibus locis non sint. CAP. X.

Bœotia terre solum talpis caret: ÷sdem Leba-
 dia non foditur, ac si importentur aliunde mo-
 riantur, ad eius vicinam Orchomenem permulte
 procreantur, & arua subruunt, in Africa nulli
 sunt, neque apri, neque cerui, in Ponto neque mol-
 lia neque testacea nisi rarò & per pauca gignun-
 tur. Dinon vnicornes aues inquit in Aethiopia
 esse, & sues quadricornes, itémque ouillum pecus
 à lana quidem inops, veruntamen pilis Camelorum
 hirsutum existere.

De Phalangiis Zacynthi. CAP. XI.

In Zacyntho Phalangiorum morsu percussis
 bene periti dicunt, non ea modo accedere, que
 alibi

alibi ictus usu euenire solent, sed eadem ipsa etiam
 omnia acerbiora fieri, primum enim ut morsus
 sit, totum corpus obtorpescere, & debilitari, post
 tremore affici, & frigidissimum esse, & vo-
 mitum cum conuulsione subsequi. Iam porro quod
 audientibus terrorem inicit, & videntibus ad-
 mirationem mouet, exponam, cum ab eorum
 morsu quidam integri, atque intacti balneas,
 quarum lauacione Phalangio vulnerati fuissent
 vsi, subijssent, & pedes abluissent, omnibus
 doloribus quibus torquentur morsu pressi exar-
 serunt.

De rubeta rana. CAP. XII.

Est rubetarum genus, cuius facta non modò
 perniciofa, sed illius aspectus aspicientibus
 infestissimus existit: nam si quis ex ys qui ma-
 las artes ingeniose factitare sciunt, eam primò
 contriuerit, deinde eius sanguinem siue ad vi-
 num siue ad aliam potionem admistum cuiquam
 per insuuias bibendum dederit, is sane sine mo-
 ra perit. Eius aspectus hanc improbitatem habet,
 ut eam aduersam si quis acriter intueatur, &
 illa contrà improbo obtutu suo respiciat ac suam
 respirationem humano colorì hostilem anhelau-
 rit, hominem eo pallore afficit, ut egrotanti simi-
 lis esse videatur, ac pallor per aliquot dies manet,
 deinde euanescit.

De charadrio siue galgulo. CAP. XIII.

Charadrius auis eximio naturæ beneficio affecta est, nam si quis ictericus in eam acerrimè intueatur, illa contra sine nictatione ex animo respiciat, sic affectum hominem suo obtutu ad sanitatem reducit.

De perdicibus & rubetis. CAP. XIII.

Aristoteles dicit, si perdices fœminæ aduersè amaribus stiterint, ventusque inde afflet, ubi mares stant, concipere natura quadam mirabili. Præterea perdix septem diebus nidum contexit, septem parit, totidem pullos nutricatur. Timeus & Heracles & Meocles medicus dicunt rubetas ranas duo habere iecinora, & alterū quidem occidere, alterum alteri contrarium afferre salutem.

De monedulis CAP. XV.

Theopompus Venetos inquit Adriam accolentes, cum sementes faciunt, monedulis farinas oleo temperatas muneri iccirco mittere, ut eos permulceant, & cum ipsis tanquam fœdus sanciant, ne sementes refodiant, & grana sparsa legant. Lycus cum hæc vera esse fatetur, tum eosdem addit loros rubros eis proponere, & monedularum greges extra fines manere, ac nimirum duos, aut tres ex urbibus tanquam legatos ad eos mitti solere, exploraturos hospitum multitudinem, qui ut eam perspexerunt, inuitant, & reuertuntur: eæ autem inuitatæ gregatim proficiscuntur: ac si offas obiect

obiectas comederint, se pacem & fœdus habere Veneti intelligunt: si contempserint, & tanquam vilia non dignètur comedere, indigenæ sibi persuasum habent illorum contemptum famem ostendere, & tanquam muneribus incorrupti, nec ex obiectis escis quippiam gustantes in arationes inuolant, & cum maxima animi acerbitate inuestigantes semina prædantur.

Quemadmodum pastinaca saltatione musica capitur. CAPVT XVI.

Cum pastinacam subnatantem piscator intuitus fuerit, ridiculum quiddam in piscatoria saltat, & ad tibiam quam tanquam illecebrā fert, canere incipit, hæc ex ea re magnā lætitiā voluptatēque capit. Etenim, sicut ferunt, aures habent, tum musicatum saltationis oculos intelligētes, atque hæc permulsione illecta sensim ad summam aquam effertur, interea cum is, qui cantu, & saltatione illecebras egregiè machinatur, alter qui spiam piscatorio captu imprudentem subducit.

De bobus & equis & muribus terræ Caspiæ.

CAPVT XVII.

Amyntas in mansionibus, quas sic inscripsit, in Caspia innumerabiles bouum & equorum greges esse. Præterea addit in Caspiæ montes murium multitudinem accedere, eosdemque in perennis fluuijs rapidè præcipitantibus intrepidè innatare, & caudas inter se mordicus tenentes firma-

mentum habere, eoque firmo vinculo fluuios trans-
mittere. Cum autem in arationes transferint, sege-
tes succidunt, & in arbores ascendentes fructus
edunt, & ramos frangunt, quibus Caspij ubi resi-
stere non queunt hoc modo infestas eorum incursio-
nes moliuntur ulcisci. Vncinatos unguis auibus ha-
bentibus parcut, quæ quidem ipsæ tantis sanè gre-
gibus vt nubes esse videantur eò aduolantes mures
sedibus pellunt, & suo proprio quodam nature
munere à Caspijs famem depellunt. Vulpiam Ca-
spiarum tanta est multitudo, vt non modò acce-
dant ad stabula agrestia, sed etiam in vrbes ingre-
diantur, & domos introeant, non feræ rapaces, sed
velut domesticæ & adulantes Caspijs, vt apud nos
canes. Verùm mures ad Caspios agros venientes ea
magnitudine sunt, quæ Aegyptij Echnemones,
agrestes sunt & acerbi non aliter disseccare ac de-
uorare possunt quàm mures ferrum in Teredone
Babyloniæ, quorum pelles molles à mercatoribus ad
Persas portantur, quibus vestes fiunt, & corpus
optimè fouent.

De parnopibus Galatarum. CAP. XVIII.

Evdoxus ait Galatas qui ad orientem solem
pertinent, eiusmodi facere, quæ si cui credi-
bilia videntur, fidem adhibeat, sin minus, rejiciat,
Cum maximi Parnopum greges, vt nubes esse vi-
deantur in Galatiæ agros inuolantes frugibus in-
commodant, tum Galatiæ quibusdam precationibus
&

& obsecrationibus vtuntur, simul & sacra confi-
ciunt, quibus aues implorant, eæ autem illorum pre-
cibus obsequentes frequentes veniunt, & Parno-
pes perdunt: ac si quis è Galatis eas ipsas compre-
henderit, hoc supplicium in eum ex legibus illius
gentis constitutum est, vt morte mulctetur: ac si
huic qui eas cœperit, ignotum fuerit, aues tanto-
pere offenduntur, vt iterum inuocant, & propter im-
punitatē illius non ipsorum precationibus obtēperent.

De hirundine alba. CAP. XIX.

ARistoteles in Samo ait albam nasci Hirundē
nem, cuius oculos si quis pupugerit, statim
quidem excæcatur, post verò visum recipit, &
sicut ille dicit, sic acutè quemadmodum à princi-
pio videt.

De Cinamomo aue. CAP. XX.

Cinamomum auem auditione accepi ex plan-
tæ gentilis suæ surculis & luto nidus con-
struere, ac nimirū qui eiusmodi ramulos ambiunt,
iacula graui robusto & contentissimo neruo ex-
pulsā magno impetu contra ramos quibus nititur
nidus mittere, itaque rumpuntur, & festucæ
decidunt.

De horione aue Indica. CAP. XXI.

CLitarchus in India scribit volucrem amato-
rio affectu flagrantem nomine horionē nasci,
magnitudine Herodio similem, rubris cruribus,
oculis ceruleis, sic à musica instructam, vt nature
munere

munere tam suauiter canat, vt decantatum deum
Hymen eum, & ipsas Sirenas lacescere possit.

De carreo aue.

CAP. XXII.

CAtreum auem ita nuncupatam eximia for-
ma cum pulchritudine Clitarchus ait, tum
pauonis magnitudine esse, tum pennarum eius ex-
tremitates Smaragdi similitudinem gerere: ac si
alios intuetur, eius oculi nescias quo colore sint: sin-
te aspiciat, purpureos dices, quod in aliorum oculis
album, in illius pallidum est. Acri atque acuto vi-
dendi sensu prædita est, capitis plumæ partim can-
didulis ac ocellis partim guttis quibusdam alijs in
alias implicatis distinctæ sunt: pedes eius Sandara-
cini, & vox canora, & quemadmodum lusciniæ
acuta & concisa, eam in delitijs maximè omnium
auium Indi habent, vt aspectu illius expleri non
possint, ex oculis facula splendet, lucidissimæ vt
flammæ similis sit, tantoque opere gregatim volant
vt nubes esse videantur, cantandi suauitas & oris
expressio tanta est, comparationem vt nullam ha-
beat, vt crassum sit, Sirenas quasdam alatas eas
dicere.

De cyncnis.

CAP. XXIII.

Cyncnis sedes & commorationes sunt in lacu-
bus, paludibus, stagnis, & perennibus flu-
uijs, quorum confluens moderatè, & sedatè fertur,
suapte natura pacati sunt, ad senectutemque perue-
niunt non sibi grauem, robori quo magno præditi
sunt

sunt confidentiores: non tamen vt iniquè in ceteras
aues dominantur, sed vt lacesiti iniurias propul-
sent, facile aquilas prouocati vincunt.

De simijs Indicis.

CAP. XXIII.

IN India Clitarchus tradit simiarum genus va-
rium & multiplex oriri, tantamque earum in
montibus multitudinem esse, vt vel Alexandrum
magnis copijs septum Simiæ frequentes per terre-
fecerint, quod arbitraretur se sibi insidiatam exer-
citurum videre: nam cum Alexandro se ostenderunt
casu, excelso & recto corpore erant, non capiun-
tur retibus, neque sagacium canum venandi soler-
tia præditorum, sed cum sit animal saltationis au-
dum, saltare cupit, si item quempiam viderit cal-
ceos induentem imitatur, & si quem viderit ocu-
los pingentem aut lauantiem hoc idem facere stu-
det: itaque pro his ex plumbo factos graues calceos
proponunt, & laqueos subiiciunt, vt pes quidem in-
gredi possit, & interim firmo vinculo retineri:
itemque visco decipiuntur: nam illis videntibus, In-
dus pelues aqua plenos in earum conspectu ponit,
ex eaque oculos oblinunt, ac mox viscum pro aqua
reponit: illæ aspicientes, vt sunt ad omnia imitanda
aptæ, continuo descendunt, oculosque & ora ipsi
similiter visco oblinunt, at vis glutinis oculos clau-
dit: itaque non videntes & fugere non valentes fa-
cillimè capiuntur. Alia dicta sunt de Simijs Indicis
& reliquis.

De

LEones in India nasci maximos, ne tenuissima quidem dubitatio est: terra enim India mater optima aliorum animalium in causa est. Hi immantissimi dicuntur, eorum pelles aspectu nigrae sunt, & horridae & formidolosae. Si capiantur, mansuescunt quidem, modo ne maximi sunt: tum verò ad eò assuefiunt loro, ut faciliè similiter atq; canes ad venandos ceruos, apros, tauros, & asinos syluestres duci queant: sagacissimè enim, sicut audio, odorantur.

De gente quadam Libyæ. CAP. XXVI.

IN Libycorum regione gens est, quam dicunt appellari Nomæam felicem, quo ad tandem deleta est ab leonibus, qui magnitudine maximi, multitudine frequentes, viribus inexpugnabiles, illam gentem inuaserunt, & funditus perdiderunt.

De feris animalibus Samiis. CAP. XXVII.

EVphorion in suis commentarijs scriptum reliquit Samum cum olim desertissimam fuisset, tum in ea bestias feras maxima magnitudine nomine Neades fuisset, quarum sola voce terra discederet, indeque profectum esse id prouerbium quod vulgo Samij dicunt, maius vi Neadum. Idemque affert, earum ossa maxima vel sua etate exitisse.

De elephantorū fortitudine. CAP. XXVIII.

Indorum regem hostibus bellum inferentem, bellatorum triginta milia elephantorū antecedunt: tum verò maximorum & fortissimorū tria milia

milia subsequuntur, ad hostiles muros ipso incursum euertendos institutorum. Cum enim rex iubet, euerunt. & que se audiuisse Cresias scribit: idemque Babylonem se vidisse dicit, palmas ab his ad moderatorem sui iussum violentissimo impetu extirpatas.

De piscibus paludis Pæonidis CAP. XXXIX.

ZEnorhenis scribit in Pæonide palude quosdam pisces procreari, quos si bubulo pecori edendos obicias, eis adhuc palpitantibus expletur libentius quàm cæteri boues fæno, contra ab eorundem mortuorum usu, sicut idem ait, tantopere abhorret, ut non attingat.

De piscibus Armeniæ. CAP. XXX.

IN Armenia excelsum saxum auditione acceper multam aquam emittere, sub enim saxum subijci fontem quadrangulum, tres passus altum, singulæque eius latera stadij dimidium occupare, & simul cum aqua pisces frequentes excidere, cubiti magnitudine, tum maiores, tum non multo minores, & ex ijs partim quidem delabi semimortuos, partim adhuc palpitantes ad mortem precipitare, & peruagatum est eos colore esse nigerrimos, & non aspectu insuauis: veruntamen si quid eorum vel homo vel fera bestia gustauerit, statim mori: propterea Armenios, quod ferarum multitudine redundant, primùm eos collectos ad solis radios exsiccare, deinde ne hausta piscium aspiratione graui & pestilenti pereant, ore & naribus obtur

obturatis hoc piscium genus dissecare, quod quidem ipsum in farinas redigunt, & ad ficus admittas in ea loca quæ maximè abundant feris disseminant, bestie primum ut eas attigerunt, statim moriuntur, atque ea fraude apri, feræ capræ, cervi, ursi, asini sylvestres necantur, nam eiusmodi animalia existunt & ficuum & farinarum avidissima. Iam verò alio modo tollunt leones, pardales, lupos, nam in domesticarum ovium, & caprarum discissum latus farinas ex ijs piscibus temperatas abdunt: post, verò hanc escam ad eos alienandos obijciunt, accum eiusmodi quippiam pardalis, leo, lupo gustarint continuo interimuntur.

De oxyrynchis Caspiis. CAP. XXXI.

IN maximo Caspie lacu oxyrynchi ab acumine nostri nuncupati magnitudine octo cubitorum procreantur, eos Caspij captos distrahunt, & muria conditos, atque exsiccatos camelis Ecbatana vehunt, simul & adipe detracto farinas ex ijs conficiunt, & huiusmodi salsamenta quidem vendunt, ex his piscibus facto oleo pinguisimo & suaevolenti unguentur, atque etiam exempta ex ijs viscera excoquunt, unde ad permultos usus accommodatum fit glutinum aspectu splendidum. Nam non modo ad quæcumque applicatum fuerit adhærescit, sed & firmissimè retinet, ut & decem diebus madefactum nunquam postea dissolvatur, & eo ad elephantos comprehendendos venatores

tores

tores utantur, & pulchra facinora edant.

De Caspia volucre. CAP. XXXII.

FAma quedam venit in sermonem hominum, apud Caspios autè procreari magnitudine maximi gallinæ versicolore varietate florentem: atque auditione accipi eam supinam volare, & sub collum extensis cruribus ipsum eisdem subleuare, tum catelli vocem mittere, neque in sublime, sed circum terram iccirco volare, quòd in altum non queat sese attollere.

De aue Caspia vel potius Indica.

CAP. XXXIII.

Avis Caspia vel potius Indica, nam in India etiam nascitur anseris magnitudine, & lato quidem, sed tenui capite, cruribus parvis prædita est, vario colore distinguitur, nam eius dorsum pureum est, venter maximè coccineus, caput & cutis exalbescunt, vocem caprinam mittit.

De Caspiis capris. CAP. XXXIII.

CAspie capræ & albissimæ sunt, & cornibus mutile, & ad maximorum equorum magnitudinem accedunt, earum villi adèd molles, cum milesiis lanis ut mollitudine comparari possint, ex iisque Sacerdotes, & Caspiorū ditissimi vestes ut conficiant.

I

De auibus quæ nascuntur in insulis Caspij
maris. CAP. XXXV.

IN maris Caspij insulis cum alias aues nasci fe-
runt, tum maxime unam ea vi, & natura affe-
ctam, vt magnitudinem quidem vel egregium an-
serem superet, pedes autem habeat grui persimiles,
dorso sit vehementer rubro, ventre viridi, collo al-
bo, & disseminatis maculis croceis distincto, non
minus quam duo cubita longo, capite item tenui &
longo, rostro nigro, vocem ranis similem mittit.

De prasiensis simiis.

CAP. XXXVI.

IN Prasiens Indorum regione Megasthenes si-
mias scribit maximis canibus non inferiores es-
se, magnitudine quinque cubitorum caudam habe-
re, tum ex earum fronte comas propendere, cas-
demque barbam promittere, tum facie alba esse, &
vero corpus nigrum spectari, neque malitia cæte-
ris simiis ingenta, sed mansuetudine & humani-
tate imbutas esse.

De culicibus & scorpiis & phalangiis nun-
cupatis Terragnathis. CAP. XXXVII.

APud Indos nuncupatos Rhisophagos ad flu-
uium Estabaram culicum multitudines tan-
tæ, vt nubes esse videantur horribiles in aere, ap-
parentes ex ortu canicula multa ledunt, sed præci-
pue, ad paludem nuncupatam Aoratiã, quæ non
long

longe est à supradicto flumine, culices redundant
regionem vicinam inde ferunt superioribus tem-
poribus ab hominibus habitatam fuisse. At scor-
piorum multitudinem inexpugnabilem emeruisse,
& Phalangiorum quæ appellant Terragnathas in-
uasisse, & hæc mala nata ex pernicie hymbrium,
primum homines illic misere tolerauisse, dein-
de cum se tueri nequirent regionem reliquerunt.

Quæ animalia sedibus homines expulerint.

CAP. XXXVIII.

DE patriis sedibus quosdam Italie populos
incurtio murium agrestium expulit, atque
in fugam compulit: quæ sanè sic segetes, & plan-
tas tanquam summa siccitas, aut teterrimum fri-
gus, aliæque mala tempestas vastabat, radices suc-
cidens Medicam regionem etiam homines habi-
tantes expulit murium multitudo sementes cor-
rumpens. Auriates Indi ranis inchoatis & im-
perfectis de cælo lapsis in alium locum demigrare
coacti sunt, & quandam nationem Libycam No-
madum cum alijs rebus felicem, tum lacte abun-
dantem maximorum leonum magna multitudo de
suis locis depulit.

De Cariæ & Lyciæ Pardalibus. CAP. XXXIX.

Lyciæ & Cariæ pardalis nec animosa est, ne-
que valde valet saltu, nisi cum est vulnerata,

tum spiculis resistit neque ferro facile cedit.

De rhinocerote & quemadmodum pugnat
contra elephantum. CAP. XL.

Rhinocerotis figuram nimis valde frigidum
esset describere, cum permulti ex Græcis,
& Romanis qui illum viderunt, eius formam pla-
ne sciunt: at enim vim & illius naturam actio-
num non alienum est exponere: quòd in summa
nare cornu gerit, cuius mucro acutus existit: ex
eo nomen traxit, neque ipsum illud de robore con-
cedit ferro, quod quidem ipsum cum est contra ele-
phantum pugnaturus, saxis excacuit & limat:
cetera non ei paria cum elephanto: nam hic &
procerissimus est & fortissimus. Cornu igitur cu-
spidato elephanti crura subiens aluum discerpit
& lacerat, isque effuso sanguine decumbit. Pu-
gna eorum est de pastionibus, pro iisque tuendis
multi mori dicuntur, ac si aluum non præoccupar-
it rhinoceros, sed in aliam elephanti partem aber-
rarit: elephantinis dentibus distrahitur, ac tamen
si eius pellis ea existat firmitate ut ægrè iaculo pe-
netrari queat, tamen tam violentus est elephanti
impetus, ut eam traiciat.

De tauris Aethiopicis & quemadmodum
venantur. CAP. XLI.

Feri tauri Aethiopici si cum Græcorum bobus
conferantur, duplam habent magnitudinem,
ac velocitate corporis summè excellunt, tum ruf-
fis pil-

sis pilis vestiuntur, tum caesis oculis ornantur, &
alias quemadmodum aures sic cornua mobilia ha-
bent. At enim in pugna ea ita animi feruore con-
tendunt & erigunt, pugna ut nulla flecti queant.
Eius tergora tanto robore sunt, ut nullis neque
spiculis, neque telis penetrari possint, in equorum
& bouum armenta & feras omnes inuadunt. Ita-
que pastores ad tuendum suum pecus occultas fo-
ueas in magnam altitudinem depressas machinan-
tes moliantur eis insidias, hi cum deciderunt a-
cerbe ferunt, & atrocis animi excandescencia
suffocantur. Apud Troglodytas iustus de causis
eiusmodi bestie præstantissima existimantur: nam
habent leonis vires, equi celeritatem, tauri robur,
& ferri duritiem superant.

De gallinaceis & gallinis.

CAP. XLII.

Mnasias dicit esse templum Iouis Herculis
& huius coniugis quam canunt poetæ Iu-
nonis filiam, & addit in templi claustris cicures
aves permultas nutriri: nimirum gallos & galli-
nas, pascuntur enim & congregantur inter se ma-
res cum maribus, foemina cum foeminis, victusque
eis ex publico præbetur, & sacræ aves habentur,
gallinæ quidem in septis Iunonis pascuntur: galli
vero in Herculis. Euripus perennis & pure aquæ
fluit medius, foemina nullæ ingrediuntur in septum
Herculis: mares cum tempus est coeundi, præter-

uolant Euripum coituri cum gallinis, deinde redeunt in septum suum perpurgata aqua dirimenti genera auum: ex eorum coitu ova nascuntur, quibus incubant matres, & pullos exclusos si mares sunt galli ad sua cubilia ducunt, & nutriunt. Si vero foemina extiterint, gallinae eas nutriunt.

Leo comedit carnes cameli.

CAP. XLIII.

CAmeli carnes à leonibus comedi solere testimonio est Herodotus, cum in Xerxis camelos, qui comeatum portarent, dicit leones inuasisse, & ex aliis animalibus nulla neque iumenta, neque homines attigisse.

De apibus chalcocidibus nuncupatis.

CAP. XLIII.

ANtenor in tractatione Creticarum rerum in Rocciorum urbem ait diuino quodam impulsu apum quae vocarentur chalcocidae examen accessisse, & defixis aculeis molestiam eis exhibuisse: illos earum impetum non sustinentes solum mutasse.

Quemadmodum aquila ab homine auxilium affecuta statim sibi benefacta retribuerit.

CAP. XLV.

Decem & sex viri frumentum in area baculis excutientes, vastissimis solis ardoribus cum ard

ardentissime sitirent, unum ex suis, ut aquam de proximo hauriret fonte, miserunt, is messoriam falcem in manibus habebat, & in humeris situlam gestabat, ubi verò ad fontem venit, aquilam offendit à serpente circumplicatam iam iam proximam ut strangularetur, in eam, ut sepe solet, inuolauerat: veruntamen non suarum fraudum compos in ea ipsa expugnanda euaserat, neque illud Homericum pullis suis escam attulerat, at enim spiris illius circumuenta vicina erat ad pereundum: agricola, vel quod non ignoraret, vel quòd auditione accepisset aquilam Iouis nunciam, & ministram esse, & item quòd egregie teneret feram bestiam esse, falce serpentem ab aquila abscidit, & vinculis eam vnde effugere non poterat, exsoluit. Cumque his obiter gestis reuertisset, atque hausta aqua vinum temperatum omnibus ministraisset, ij quidem avidissime bibere ingreduntur: is autem qui aquam haussisset, iam post illos bibiturus erat, nam tum famulus non compotor erat, ad labra poculum cum admovisset, seruata aquila circum locum illum etiam nunc versans, sic in poculum inuolauit, ut potio effunderetur: ille quòd grauiter sitiret, indignatus ait: hanc ne gratiam cum sis illa (nam auem recognoscebat) tuo conseruatori refers? Itane Iouem gratiarum inspectorem & praefectum vereris. Cum haec elocutus se ad alios conuertisset, videt ex venenata potione palpitantes extremum spiritum efflari.

Serpens, vt conicere licebat, suo veneno fontem imbuerat, itaque redemptionis premium ei, qui se conseruasset aquila cum pari salute compensauit. hæc dicit Crates Pergamenus, & Stefichorus, in quodã poemate graui, & antiquo in vulgus haudquaquam peruulgato.

Autoris peroratio.

CAP. XLVI.

QUæ studium meum & cura & labor inuenire potuerunt de animalibus, & que inuenerunt probati viri & philosophi animalium vires periclitati, quantum potui differui, non præteriens quæ noui, neque contempsi animalia rationis & vocis expertia, imò ingenitus amor sapientiæ me inflammauit ad eorum vires persequendas, nec ignoro quosdam qui acriter persequuntur studium pecuniæ & honorum meam industriam damnaturos, quam non contenderim similiter ad ambitionis studium. Cum ego etiam potuissem supercilia attollere & inter aulicos cæseri & procedere ad magnas diuitias, at meus labor est de vulpibus, lacertis, scarabeis, serpentibus, & leonibus, & quid facit pardalis, & vt Ciconia, in parentes pia, vt luscinia vocalis, vt elephanta philosophus, & genera piscium, gruuum peregrinationes, serpentum naturas, & cætera quæ hæc historia laboriose collecta habet obseruare pergo, neque desidero inter diuites numerari & censeri. Sed si poetæ sapientes & viri natura secreta videre & considera

derare valentes & historici experientia longissima prouecti animalium historiam se ipsis dignam existimarunt, ego inter eos quoquomodo me vnum numerari conor, & malo doctrina quadam excellere, quàm assequi decantatas ditissimorum diuitias. Sed de his nunc satis. Nec ignoro illud, quosdam non probaturos quòd singulorum animalium rationem non vno loco separatim tractauerim, sed intermiscuerim variè. Ego primum mei iudicij non alieni sum seruus, deinde varietate lectionis lectorem allicere studens, & ex similibus fastidium fugiens velut pratum aut coronam pulchram ex multis coloribus existimaui oportere texere historiam. Tam verò si venatoribus vel vnum animal inuenire videtur prosperum quiddam: at tot animalium vestigia deprehendere, ego dico generosum quiddam, & quas natura animalibus dedit vires investigare. Quid ad hæc Cephali & Hippolyti & si quis alius in montibus exercitatus fuit ad captendas feras, at non item ad capiendos pisces vt vel Metrodorus Byzantius, vel Leonides huius filius, vel Demonstratus, vel alij plerique periti piscandorum piscium & pictores, quos magno spiritu affecit, vel equus pulcherrimè pictus, vt Aglaophontem, vel hinnulus vt Apellem, vel buccula ficta vt Myronem, vel aliud quippiam. Quòd si vnus tot animalium mores, figuram, sapientiam, ingenium, iustitiam, moderationem, amorem in parentes & fi-

lios pietatem inuestigauit, & illustrauit, cur non hic admirandus? Iam uerò illud non demonstrabo, quòd si animalium rationis expertium pietatem decantamus, hominum impietatem arguimus, quod in principio dixi, repetam. Si dixi que omnes, uel plurimi, non accusandus sum: animalia ipse alia fingere non potui: que uerò noni permulta demonstraui. Adde quòd nonnulla que nullus alius experientia edoctus dixi. Mihi amica ueritas, cum aliis in rebus, tum maximè in his. Vt uerò hec

scripsi, & quanto cum labore, & quam illustri nominum & uerborum compositione, nisi uer
tar malis iudicibus,
lectores cognoscent.

FINIS.

ELEPHANTI NOVA DESCRIPTIO,

AD REVERENDISSIMUM
GEORGIUM CARDINA-
LEM ARMAIGNACVM,

AUTHORE PETRO GIL-
LIO ALBIENSE.

*Hæc sunt quæ hoc libello
tractantur.*

Præfatio, vbi materiam statim aggreditur.	
De Elephantorum oculis.	cap.1
De Elephanti dentibus extra os prominentibus.	cap.2
De eius interioribus dentibus.	cap.3
De pede illius.	cap.4
De Magnitudine.	cap.5
De Elephantis Constantinopolis.	cap.6
De marino Elephanto.	cap.7
De Hippopotamo.	cap.8
De Chamelopardali.	cap.9
De cauda bouis Indici.	cap.10
De Ichneumone & de muribus Arabicis, & Aegyptiacis.	cap.11

ELEPHANTI NOVA

descriptio, missa ad Reuerendissimum
Cardinalem Arnaignacum, ex
vrbe Berrhoëa Syriaca,

AVTHORE PETRO GILLIO.

B illis literis, quibus proximè summam
totius nostri itineris ab vrbe Bizantio
vsque ad Tephricem, Mediæ urbem, in-
de vsque ad Berrhoëam Syriacam tibi
breuiter designaui, nihil notabilius obseruaui,
quàm heri interitum elephanti, eiusque sectionem:
quæ, quoniam tot per secula inaudita inusitataque
habetur, eam tibi informabo, sub aspectumque tuum
subijciam elephatum, quem ex Persia ad Regem do-
minus Aramotius, Regis legatus, peruenire cupie-
bat, iamque longo & difficili Mediæ, Mesopotamiæ,
Armenia itinere cōfecto, Tigri que atque Euphrate
traiectus, incolumem, simul cum rectore Indo in Sy-
riam, ineunte hyeme, perduxerat: qua exacta, quo-
niam frigore leditur, ad Regem properaturus erat:
sed intere à interiit: quam ob causam, postea afferam,
quàm ostendero quid ex eo viuo perceperim, cum
ipse mihi egrotanti assidua in itinere spectacula
præberet,

præberet, vel promuscidis varijs & multiplicibus gestibus, vel admisione eorum, qui in eius dorso sessare goriarentur, vel colludere cuperent. Nam siue ob exquisitam mansuetudinem, siue ob ætatem (non dum enim quadricennium superasse dicebatur) semper ad ludicras luctationes paratus erat à nostris sibi obiectus, à quibus, etiam imbecillioribus, interdum vinci se patiebatur: ac si quis nostrum, infertis in collum illius brachijs, cum eo luctaretur, ipsumque supplantaret, in terramque abijceret, exhibarescere & quasi ridere videbatur. Hilariter enim & facile patiebatur à suis concertatoribus corripis, nunc promuscidem, nunc dentes, nunc collum, nunc crura, quibus singulis, cum eos facile rejicere potuisset: tamen se rejici, in latus impelli, supplantari, prosterni ita facile patiebatur, ut etiam si solo dorso ad terram adnitens, quatuor pedibus in cælum erectis, supinus constitueretur: tamen nullius auxilio se facile invertebat, atque erigebat, alacriterque pugnans ludicras redintegrabat. Quis ex his Strabonem, ceterosque non rideret? scribentes, elephantorum venatores notare arbores, quibus elephanti accumbere solent, atque ex altera parte truncum rescindere, cui bestia inhaeserit, eamque pariter cum arbore rucere: cumque resurgere nequeat, propterea quòd crura continuum & inflexum os habeant, ex arboribus desilientes illam obtruncare. Quod commentitium deprehendi, nõ modo ex

do ex antè dictis, sed etiam ex eius gressu, quo cum iter feci quindecim dierum, atque ad eò ex eiusdem extincti sectione, id quod paulo infra ostendã, quam adscripsero exigua quedam, quæ egrotans observare potui in eius itinere, quod passu gradario tantum conficit, quantum festinantes equi. Molliter incedit, ut sessor immobilis esse videatur, non solum rectorem ascendere tentantem crure flexo incuruat, & in gradum excipit, sed alios quoque assidere volentes à tergo rectoris. Primum ascendentem crure priore erecto excipit, reliquos crure posteriore similiter erecto. Ita enim cruris inclinatur, ut ipsum flectat, tibiamque in gradum dispositam, etiam diu suspensam teneat, si quis cunctatur in ascensu: neque modo si rector iusserit, latere inclinatur, & genu flexo excipit assensorem, sed etiam totum latus inclinatur & simul ad terram abijcit eiusdem lateris tibiam priorem & posteriorem, ut facilius, quæ rector voluerit, suscipiat. In itinere promuscidem gerit porrectam ad terram vsque, & nisi paululum incuruaret, reptantem humi traheret, aut pedibus calcaret, ipsam huc illuc circumfert, semper inquirens aliquid, quod edat, nunquam otiosam habet, nunc folia stringit, nunc herbas decerpit, quas ut fruticasas esse percipit, earum cacumina proboscide corripit, pede autem radicitus euellit, eo pedis impetu utens, quo agricola ligonis extirpat frutices: nunc à vicinis quippiam exposcit, & cum hæc defunt

defunt petras voluit, aut terram proijcit. Promuscide
dem ita flexibilem habet, ut ea utatur supina, pro-
na, obliqua, ut modo infra ventrem, modo in latera
inflectat abigens muscas, modo reflectat sursum
versus, ut etiam supra caput erigat, petens, aut ac-
cipiens à rectore cibum, modo promuscide pulverē
colligat, eūque spargat in locum, quē muscæ vr-
gent. Capistro non regitur, neque freno, sed claua fer-
rea. Gubernator enim sedens in eius dorso, clauam
vucinatam præ se gerit, cuius mucrone frontem le-
uiter ferit, cuius metu etiam leuissimè tangentis,
omniā rectoris iussa obire solet: neque semper re-
ctor clauam manu tenere necesse habet, sed dunta-
xat ex elephanti fronte appendere. Is cū ad diuer-
soria venit, iamque videt rectorem descendisse, cla-
uam ex fronte pendentem, promuscide corripit, in
terrāque leuiter abijcit: id quod in itinere, etiam
si rector descendat, & secedat abijcere non solet.
Promuscide bibit & spirat, sine ea nullum cibum
capere potest, quem ut extensa promuscide ceperit,
eam in os reflectit, eiusdemque extremam partem
pabulum tenentem intra os immittit, ut solent ho-
mines cochlear. Aquam ita haurit, ut promuscidē
impleat, deinde ipsam reflectit, intrāque os promus-
cidis extremam partem dabit, benè penitus, tum e-
tiam ex promuscide aquam in fauces respirans at-
trahit, & promuscidem, ut mamillam, sugit. Pro-
muscide spirat & respirat magno sonitu, & lon-
go, cū

go, cū dormit. Nam eius spiratio tandiu perma-
net, ut triginta vocabula proferre possis, totidem-
que à fine aspirationis ad initiū respirationis re-
petere valeas. In respiratione tantum temporis po-
nit, quantum in spiratione: quæ utraque cū sit so-
nans, velut fistula quædam, tamen spiratio est si-
ne percussione soni: at respiratio habet quasdam
percussiones, velut fistula ad tactum foraminum.
In luce versari gaudet, itaque candela ei apponi-
tur de nocte. Quod autem murem capitaliter o-
dit, ideo qui præ sunt elephantis, feles habere so-
lent in stabulis. Quam iustum sit animal, cū ex
alijs illius actis deprehendi, tum ex eo, quod non
semel vidi, cū equi vicini auenam & fœnum
edisset, postea ex sacco, quem fortè in angulo sta-
buli inuenit, promuscide auenam iterum & se-
pius deportauit, equoque obiecit edendam: simili-
ter fœnum sibi datum, promuscide comprehen-
dens, equo obtulit, sensum gradiens, ne equum ter-
reret, equique fœnum oblatum comedentis supra
dorsum promuscidem posuit, ei blandiens. Postea
verò quàm in Berrhoëa Syriaca, quam nunc Ca-
lep nominant, hycinasset, iam iamque ad Regem
iter ingressurus esset, incidit in agritudinē, quam
alij dicebant contractam negligentia rectoris, alij
animi angore, quod rectoris negligentiam ægrè fe-
rens, ipsius latus lesisset cornibus. Ex eo tempore
visus mæstior, & cibi parum appetens: id quod

videns ipse, prædixi rectori, id animal esse ex illo genere, quod ex offensione rectorum suorum egritudine contrahere solet, indeque sæpe mortem sequi: proinde eum, cui minas intentauerat, eiq; verbis lingue Indicæ iratus fuerat, & iam triuuium non viderat, letus adiret ac consolaretur. Meam admonitionem rector, vt homo humanus erat, humaniter accipiens, elephantum extra urbem exhilarandi causa duxit, sed serò, iam enim morbus conceptus inualuerat, atque in stabulum ad vesperam, postquam reductus fuisset, grauius egrotare cepit, pauloque post ea nocte magno strepitu totus cecidit in terram, iam iam moriturus. Per horam prostratus iacuit, magnis gemitibus dolorem testans, ac quàm mox, editis suspirijs mortiferis, extinctus est. Alij eum veneno interijisse suspicabantur. Sed nulla signa veneni neque in corde, neque in cæteris visceribus deprehendere potui. Postridie cum illius interitus nuntiatus esset mihi, iam pridem languenti, & tum valde fesso exitione & reditione à foro, vbi equos emeram ad profectionem Hierosolymitanam, tardè ad eum accessi, non tam labore retardatus, quàm dolore non modo meo, quem priuatim ceperam ex tam humano comite peregrinationis nostræ: sed etiam magis ex Aramonty legati vehementi angore, quo afficiebatur, cum eius interitu, tum maximè Regis ex inani expectatione, quam dolebat frustra Regi attulisse

tulisse, quæ in causa fuerunt, quamobrem ea obseruare non potuerim, quæ obseruanda erant in sectione tam musitati animalis. Accersiti Syri, camelorum equorumque excoriandorum periti. Primum à genitalibus ad oris labrum inferius gladio pellem secuerunt, deinde vsque ad dorsum pellem subtraxerunt, crurum pellem ab imo ad summum secantes: mediam diripuerunt, iuncturis inferioribus supra pedem alligatis, gladio diuisis, vt plantam pedis cum pelle relinquerent, sed etiam plures iuncturis reliquerunt vnà cum pelle supra pedem: itaque scitè eum nudarunt, vt pellis omnium membrorum continua, & integra extracta sit. Cum dico omnium, intelligo etiam promiscidem, caudam, scortum genitaliū vnà cum duobus dentibus extrà prominentibus in pelle relictis, quos excicare à capitis ossibus, multis ictibus securis opus fuit. Pelle expulsa, ventrem illius secuerunt. Primum extraxerunt intestina ingentia, & candidissima, & planè colaris eburnei, ita si iuosa, vt aluos habere quatuor videretur, deinde viscera nudarunt. Splen longus erat quatuor pedes, largus dodrantem. iecur felle carens ex medio centro quoquo versus habebat pedem, atque eo plus, vbi sunt anguli obtusi: crassum erat septem digitos. Cor amplum pedem vnum, testes intus continet ad alium alligatos. Lingua eius lata non est, neque plana, sed vergens in formam

teretem, desinens in mucronem, pro tanti animalis portione, perpusilla, bene abdita, ut in eo viuente vix videre potuerim. Deinde crura à corpore abscissa sunt, eorumque ossa extracta candidissima, & planè eburnea omnia. Tum apertè vidi quàm mendaces illi sint, qui tradunt elephantorum crura carere articulis & iuncturis, cum singula duas iuncturas habeant, vnâ supra pedem, qua pes adnectitur ossi tibiæ, inter quam & pedem multiplex iunctura multis ossibus compingitur; latis alijs super alia structis. Post hanc iuncturæ structuram sequebatur os tibiæ: deinde secunda iunctura genuum & poplitum, supra quam os femoris: denique omnia eius ossa eburnea, & tam candida, quàm ipsius dentes, que periti dicebant esse commoda ad ea, quæ ebore illustrari solent.

De elephantorum oculis. CAP. I.

Oculi elephantorum minores, quàm pro corporis portione: similitudinem oculorum humanorum gerunt non modo figura: sed etiam affectu ipso. Humani enim & graues & moderati, ut sapientiam, iustitiam, moderationem, reliquasque animi dotes secundas ab homine præ se gerant. Tanta enim grauitas in oculis est, ut vel ipso nutu regem se animalium, atque adeò humanis sensibus vicinum, proximum profiteatur. Ignotos homines ad se accedentes leues, insolentes, petulant

tes

tes oculis internoscere præ se fert à moderatis & grauibus, quos libentius intueri videtur.

De elephantis dentibus prominentibus extra os. CAP. II.

Dentes prominentes extrâ, non ex eodem osse, neque ex eo loco nascuntur, quo interiores: sed illorum radices aliquo interuallo distant à radicibus interiorum, atque exoriuntur ab ossibus anterioribus frontis, at interiores ex capitibus lateribus. Errant igitur qui scribunt eos dentes ex ore, atque ex maxilla superiore prodire. Ex ore enim non prodeunt, sed ex pelle eminente supra os, qua circumdantur ad suas radices. Vidi eorum partem excisam relictam intra capitibus os cauam exorientem à fronte paulo infra radices promuscidis: at maxillæ aliquo spatio ab eo loco distant, itaque potius cornua sunt, quàm dentes. Errant enim, qui dicunt hos dentes vergere ad terram. Non enim sursum neque deorsum feruntur, sed recti in anteriorem partem sensim in fine incuruati sursum versus, ut lineæ à media dentis radice ad summum mucronem non excederet extra directionem plus digito, sed in mucrone recessi erant, itaque minus curui, & breviores erant, longi sesquipedem, quorum singulorum perimenter in medio habebat pedem.

K 3

De eius dentibus interioribus. CAP. III.

DVos interiores habet dentes in singulis maxillis, quorum maior est perpetuum os, multus figuris distinctum, cuius superficies ad libellam plana est, longa septem digitos, lata tres digitos exasperata in decem velut gradus, seu pulvinos, canaliculis distinctos, ferratos & exasperatos utrinque dentibus, velut vicinis ferrularum. Singuli autem canaliculi transversi huius superficiem secantes non modo à lateribus, sed etiam ab utrisque capitibus clauduntur puluini. Alter dens intimus est, cuius superficies est plana, longa tres digitos, lata, totidem etiam exiguus canaliculis exasperata, in lateribus utriusque dentis singularum maxillarum apparent puluini, velut dentes respondentes puluini positus in superficies distincti strijs, velut natura unum dentem in decem formare condiscende. Dentes igitur maxillares habet octo contra Plinium, qui duntaxat elephanto intus quatuor dentes attribuit, id quod ipse planius perspicies ex duobus dentibus unius maxillæ, quos harum literarum tabellario ad re dedi.

De eius pede. CAP. IIII.

PLanta pedis prioris rotunda, quoquoersus habens diametrum pedis unius: at posterioris pedis longa pedem & digitum, larga vndecim digitos. in singulis pedibus anterioribus habet
quinq

quinque ungulas inter se leuiter discretas, sed non eminentes extra rotundam pedis formam: & in parte interiori callus est loco ungule quintæ. Planta omnium pedum equalis est ungulis, callosa non perpetuo callo, sed diuiso fissuris. Tenera est, & spinis penetrabilis. Ungularum singularum infera pars plana equalisque est planitie plantæ, larga tres digitos, longa quinque digitos, ungula alta tres digitos. Ungule ei sunt data pariter contra asperum iter: nam cum planta sit tenera, pes adnititur ad terram unguiculis: pariter ad radices extirpandas.

De eius magnitudine. CAP. V.

QUoniam viuum, ne mortuum quidem me tiri recordatus sum, postea cum incidissem in eius pellem, extensam quidem, sed iam exiccatam & contractam in solaris hospitio mei, atque in eius ossa ibidem iacentia, omnia mensus sum, ex quibus deprehenditur eius magnitudo. Pellis durissima, fusca, accedens ad colorem bouum, qui vulgò bufali appellari solent, crassa medium digitum, lata nouem pedes & decem digitos: longa vero à radice caudæ ad frontem tantundem, in qua dimentione complector colli pellem, largam quinque pedes. Collum breuius est quam latius, os vicinum pectori, quod oris porcini similitudinem aliquam gerit. Singulorum crurum pellis in

medio cruce larga duos pedes. Promuscidis pel-
lis larga pedem vnum, & sex digitos à radi-
ce dentium exteriorum ad nares longa quatuor
pedes, & sex digitos: in extremitate, ubi nares
exitum habent, crassa digitum vnum. Et differt
pars inferior à superiore. Nam inferior extreni-
tas, facta velut labrum, crassa est, larga quinque
digitos, crassa digitum: at pars superior in mucro-
nem desinit, & tres digitos longior existit, quam
inferior pars. Sensim desinit in mucronem, initio
latum tres digitos, in extremo minimum digitum.
Hac superiore parte aperire & tegere nares so-
let, & eam incuruare, ut nos digitos solemus,
cùm aliquid capere volumus. Os cruris antero-
ris in femore longum duos pedes, cuius medium
habet perimetrum dodrantalem. Eiusdem pars at-
tingens genu, habet diametrum pedis, & quin-
decim digitorum. Eiusdem cruris os tibiæ est lon-
gum pedem, & dodrantem: cuius pars, quæ adne-
ctitur iuncturæ, ad quam alligatur pes, habet pe-
rimetrum pedis & quatuordecim digitorum:
eius medium habet ambitu quindecim digitorum.
Os cruris posterioris femorale longum duos pe-
des & decem digitos. eius medium habet peri-
metrum dodrantalem: huius ossis pars attingens
iuncturam, qua alligatur ad tibiæ, est peri-
metri pedalis & quatuordecim digitorum. Tibiæ
os est duplex, vel potius vnum, partim ita con-
iunct

iunctum ut in suis duobus capitibus sit idem: de-
inde diuisum ab vno capite ad caput alterum in
duo ossa inter se distantia duos digitos, quorum
vnum magnum, alterum paruum. Magni qui-
dem perimenter in medio est dodrantalis: ac parui
sesquidigitalis. Caudæ crassitudo iuxta radicem
dodrantalis in medio septem digitorum: extrema
caudæ crassa quatuor digitos habet, setas longas
tres digitos. Auris eius longa pedem vnum, lata
pedem & decem digitos, quæ tegit foramen au-
rium sic, ut si velit, ne ventus quidem, neque ani-
malia ingredi queant. Aures mouet ut ventila-
bra: inferior auricula inferior non est digito: fora-
men auris implet pollex. Auris totius crassitudo
non est crassior reliqua pelle, intelligo à radice ad
medium: nam à medio ad extremum panno laneo
crassior non est. Circa aurem pilos habet longos di-
gitos tres. Eius caro rubra est, ut bufalorum &
tenera, quam aliqui in India vsi carne elephanti-
na, affirmabant bubula meliorem. Plura observa-
re studentem non permisit ferocitas importuna
Arabum eorum, qui statim ut excecuerunt, extra
urbem membratim distractum exportarunt, can-
ibus lacerandum.

De elephantis Constantinopolis. CAP. VI.
Duo elephantis visuntur hodie Constantino-
poli, quorum maiorem ita mensus sum, cuius
perimeter transiens per medium ventrem

Et dorsum, est quindecim pedum Et semipedis.
 Eius altitudo est decem pedum Et dodrantis: lon-
 gitudo ab oculo ad extremum tergum undecim pe-
 dum Et dodrantis unius: ab oculo ad extremam
 promuscidem octo pedes, ab oculo ad summam
 frontem duo pedes Et semipes: frons lata tres
 pedes, proboscis ab ore ad extremum longa sex pe-
 des, Et tres digitos. Summa promuscis habet pe-
 rimetrum quatuor pedum Et semipedis. Auris
 longa duos pedes Et semipedem: tantundem lata
 est. Crus procerum quinque pedes, duos digitos.
 Cruris summi perimenter est quinque pedum, Et
 semipedis: medij cruris ambitus trium pedum Et
 decem digitorum. Imi cruris supra pedem perime-
 ter trium pedum Et trium digitorum. Pes est ro-
 tundus, cuius perimenter est quinque pedum. Pes
 habet quinque ungues, leuiter discretos, quorum
 quatuor ampli, singuli decem digitos, alii septem
 digitos. Cruris posterioris summi perimenter quin-
 que pedum, septem digitorum: imi trium pedum
 Et semipedis. Cauda alta quinque pedes, cuius
 summe perimenter cubitalis, media pedalis: ime
 caudae ambitus semipedalis. Colli perimenter un-
 decim pedum, quatuor digitorum est: ipsum col-
 lum longum duos pedes Et dodrantem. Tibiæ an-
 teriores distant a posterioribus quatuor pedes.
 Dentis perimenter unius pedis Et quinque digito-
 rum. Elephātus glaber est, excipio caudam extre-
 mam

mam, ubi pauci pili, Et mentum, ubi rari pili. Cu-
 te est dura Et rugosa. discursus rugarum est can-
 cellatus Et velut reticulatus. altior est non modo
 cruribus anterioribus, sed parte dorsti anterioris
 quàm posteriori. Tibias habet teretes, sed anterio-
 res teretiores Et rotundiores Et ferè equali cras-
 situdine: pedesque rotundos habet, Et plantā pedis
 planam: promuscidem sursum, deorsum, ante, post
 obliquè fleclit Et porrigit, incuruat, cōtrahit: mo-
 do implicat in cornua, Et intorquet varijs spiris:
 nunc eam porrigit rectam, nunc obliquam retor-
 quet, modo infra aluum inter tibias iaculatur, te-
 nentem herbarū manipulum ad abigendas muscas,
 modo sabulum aut puluerem colligit; deinde pro-
 muscide erecta spargit supra dorsum ad muscas
 abigendas. Depascitur herbas promuscide curua-
 ta, eas decerpens (sic enim promuscidem extendit,
 Et contrahit, vt homo manum) neque eas solum
 excerpit herbas: sed etiam excerpit in manipu-
 lum contrahit, vt facilius eas in os iniicere possit.
 Post enim quàm herbas collegit, promuscide eas
 huc illuc versat, quoad herbas longas contraxit in
 manipulum. Cum autè herbas non multum longas
 decerpit, eas in os promuscide subducit, deinde os
 mouet, vt dentibus interioribus mandat. Collum
 non incuruat ad pascendum, sed extento collo, Et
 tam eminenti, quàm dorsum eminent: paslum ca-
 pit promuscide, qua etiam bibit, ita vt intra nares
 aquam

aquam sugēdo attrahat: deinde intra os abdit promuscidis plenæ partem longiorem duobus pedibus quò minus aquæ decidat. Pastor elephantorum siue fœnum, siue frumentum det, utrunque contrahit in manipulos rotundos. Frumentum quidem innouit in manipulum fœni rotundum, longum circiter dodrantem, latum ferè tantundem: eos siue manipulos, siue potius globos frumenti circumplicatos fœno projicit pastor in terram ante elephantum, quos elephantus, promuscide cõprehendens, in os coniicit. Aduerti id, quod Aristoteles ante me aduenterat, crura posteriora flectere, more hominis, in anteriorem partem, contrà quàm equus, & bos flectentes in posteriorem. Bene vale ex vrbe Berrhoëa, emporio maximo totius ditionis Turcicæ.

De elephanto marino. CAP. VII.

Cum ex monte Sinæo in peninsula, quam efficiunt duo recessus Arabici sinus, vnus appellatus Aelaniticus ab Aelana vrbe, siue Ailaticus ab Aila vico posito in eius intima parte vsque ad hanc diem nomen retinēte apud Arabes sine diphthongo ipsum pronuntiantes. Alter primò nominatus Hereopoliticus: deinde Arsinoticus, siue Cleopatricius, nunc vulgò Sues nuncupatus, cum inquam ex monte Sinæo descendissem ad maris Rubri portum, à Grecis vocatum Raitthon, ab Arabibus Eltor, ibique ferè menssem expect

expectarem itineris comites, quibus cum tutò redirem in castrum Babylonie Aegyptiæ, quod vulgus iam appellat Cairum, multa & varia pisciū, à piscibus interim maris longè diuersa notau: è quibus vnum duntaxat nunc afferam, quem à nonnullis Arabibus audiui appellari elephantum à dentibus extra os prominentibus, atque à tergo elephantino, cuiusmodi multa tergora vidi, quæ mercatores Rhaitini vendere solent agrestibus Arabibus, & monachis montis Sinei ad soleas calceorum validissima, & per diu durabilia, si illis vtantur ad sicca loca. Nam madefacta citius consumuntur: è quibus vnum perspexi ea magnitudine, qua tergo existit bubulum, crassitudine digitali, colore fusco. Emi eius dētes pedalis longitudinis, singulos ambitu complectentes sex digitos, vt per te colliges ex his, quos ad te mitto.

De Hippopotamo. CAP. VIII.

Hippopotamum, cuius corium ad te dedi, viuum non vidi, sed Byzantijs longè antè alterum videram, cuius circa medium transversum ventrem perimeter octo dodrantes complectebatur. Colli verò ambitus quinque dodrantes excedebat. Eius longitudo à cauda ad frontem sex dodrantum erat & semissis frons patebat in latitudinem dodrantalem. tantundem spatij intercedebat inter aures. Oculi distabant inter se semipedem: nares existebant supra rostrum supinum inter

ter se distantes palmum minorem: ubi rostrum dilatatur in latitudinem decem digitorum à rostro summo, unde eminebat os, usque ad frontem, longitudo erat sesquipedalis. Aures longa erant sex digitos. Cauda producebatur in longitudinem quidem paulo plus dodrantem: in latitudinem vero trium digitorum. Eius extrema pars latior erat quam crassior, aliquot pilis hirsuta. Illius pes quatuor digitos habebat unguibus præditos longitudine trium digitorum, qui similitudinem gerebant testudinis. Tibia anterior in ima parte paulo supra pedem habebat perimetrum pedalem: tantundem longa erat. Veruntamen ventris ima à terra altior non erat semipede. Oris rictus hiatusque patebat in amplitudinem duorum pedum. Dorsum nigrum erat, ut venter subalbidus maculis distinguebatur. Corio tegebatur durissimo exasperatoque ad modum elephanti, idque cum est siccum: nam aqua perfusum efficitur molle & lubricum. Prope aures & in ventre pellis longè mollior. Animaduerti ex eius corio humoris guttas exire, velut videmus ex cortice cerasorum emanare succum lacrymosum. Oculis erat rotundis, ut nihil rotundius viderim, magnitudine non excedentibus oculos parvi vitellis, excepta parte ambiente, quæ valde alba erat. Supercilia pilis carebant, quorum eminentia erat alta tres digitos. In rostro aliquot pilos habebat, sed

sed graciles. In parte oris anteriore atque inferiore duo magni dentes ex utroque rostri angulo prominebant, etiam ex ore clauso, quos inter existebant quatuor denticuli exigui. Item in parte supera & antiqua duo magni dentes erant, inter quos intercedebant longè minores quatuor dentes. Singule maxille armabantur septem dentibus: rostrum in quadrum redigebatur. Nam ferè ab imo ad summum eadem erat latitudine, quæ frons, quæ patebat in nouem digitos. Rictus quadratura sita inter duos dentes angulares, quos dixi prominere extra os, intererat spatium semipedale. Ab Arabibus eius curatoribus percunctatus sum, quam vocem edere soleret? Vnus respondit Equinam, alter, Mulinam. Verùm nationi vafre nihil credens, illius aures paulo grauius vellere cœpi. Sed nullam vocem elicere potui. Arabesque semel & iterum, mercede propofita, frustra sollicitavi, ut illum cogèrent vocem aliquam emittere. Hoc vnum duntaxat adnotavi, eodem anhelâdi sonitu respirare, quo bos solet. Edebat fœnũ & cætera quæ boues & equi edere solent. Eius caput similitudinem gerebat bubuli capitis. Tardè gradiebatur, ut sus perpinguis, quæ referebat incubando, gaudebat versari in loco humido. Mutissimum erat, seque palpari patiebatur, osque impune aperiri à volentibus sinebat. In Nilo captum esse aiebant. Ille verò, cuius corium ad te mitto

mitto, captus fuerat in Damiatâ urbe, quam Stephanus Tamiatim per literam Tafz scribit, arbitratur quasi olim Tamiatim, unde hostium Tamiaticum, siue Tamiticum. Itaque longè errant, qui putant Damiatam esse Pelusium. Illud enim sicum erat in ultimo Nili hostio, quod vidi propinquum Orienti esse, quàm Damiatam, ubi multa antiquitatis vestigiâ in hunc vsque diem extant. Iam verò huiusmodi animal à me informatum, sitne hippopotamus, an chæropotamus, an boopotamus, inquirendum est. Vt autem hippopotamus sit, ex dētibus & tergo duro videtur Herodoto, Aristoteli, Diodoro, Pausania, Plinio tradentibus hippopotamum dentes habere exertos, vt apros, corioque esse ad eò duro, vt ex eo pila missilia, & hasta fiant. At iisdem autoribus hippopotamus esse non videtur, qui addunt hippopotamâ iubam habere vt equum, atque bifidos pedes, atque vngulas bubulas. At illud à nobis suprâ descriptum iuba caret, vngulas quadrifidas habet, nihil similitudinis gerentes vngularum bubularû. Quamobrem si tot autores recte scripserunt, alius est in Nilo hippopotamus ab hoc diuersus. neque enim à vero alienum esse videtur, Nilum tam fecundum ferre hippopotamos, & chæropotamos, & boopotamos, vt India fert, non modo elephantos & tauros, sed etiam chærelephantos, & taurelaphos. Nam ex hominibus, mihi in multis rebus probata

fidei

fidei cognitâ, intellexi in India & Aethiopia inueniri taurelaphos, quibus Indi vecturas factitare solent piperis, aliarumque rerû, atq; ex ipsis lac mulgere, & butyrum ex eo facere, carnibusque ipsorum Indos vesci, taurelaphosque Indicos mansuescere, Aethiopicos cicurari non posse. Idem restabantur se vidisse, & comedisse chærelephantos. Cosmas Iudopleutes eadem sentit, qui temporibus Iustini Imperatoris eruditè de India & Aethiopia scripsit, testatur se hippopotami Niliaci dentem vidisse ponderantem tredecim libras. Quod si fortasse tot & tanti à me cõmemorati scriptores errarunt, male describentes hippopotamum. nam facilius in animali perraro errare potuerunt, quàm Aristoteles in Delphino, omnibus maribus vsitato, dum ipsum tradit non in summo rostro, sed in parte rostri prona habere os. Nã si in Nilo essent sues & boues fluuiatiles amphibia animalia, miror à nullo scriptore extante illa commemorata fuisse: sed dūtaxat hippopotamum & crocodilum, qui non modo scriptorum monumentis, sed etiam antiquis numismatibus, & colossis Nileis celebrantur: vt videre licet in numismatibus plerisque, etiam nunc extantibus, atque in Nilo Colosso in hunc diem extante in Vaticani horti ædibus nuncupatis, Pulchri aspectus, ubi Nilus Colossus in sua basi affabrè scalptos habet septem hippopotamos tales, quales habebat: quem

L

antè me dixi vidisse Byzantij sine iuba, sine un-
gulis bifidis: & tamen verisimilius videtur ve-
rum hippopotamum Romæ in spectaculis fre-
quenter insculptum fuisse, quàm aut suem aut
bouem, si huiusmodi unquam fluviatiles fuerunt.
Alexandria proficiscens Byzantium, præter
tergora elephanti marini & hippopotami dedi ad
te mercatoribus Massiliensibus pellem Chamelo-
pardaleos raram, & rege dignam, & caudam
bouis Indici: quorum aspectu, ut plenius fruare,
subiungam, quales sunt viue Chamelopardales,
etiam quis vsus caudæ Indici bouis. Item iisdem
dedi in caueis inclusos Ichneumonem, muresque
Arabicos & Aegyptios, quos, ut clarius perspi-
cias, addam quæ in ipsis adnotauit.

De chamelopardali. . . CAP. IX.

Giraphas, quas Græci & Latini vocant Cha-
melopardales, vidi in vrbe Cairæ tres, qua-
rum vnã ita mensus sum, Duo cornicula ex
fronte eminebant circiter sex digitos, in fronte
media tuberculum existebat, velut tertium cor-
nu, altum circiter duos digitos. Oculis erat ma-
gnis, nigris, latis. Aures excedunt longitudinem
ad quadrantalem. Collum longum septem pedes: cum
caput extollit, sexdecim pedes à terra effert.
Illius longitudo à cauda ad capitis verticem est
duodeviginti pedum. Tibiæ tam altæ posteriores,
quàm priores: at femora anteriora longè altio-

ra

ra posterioribus. Nimirum dorsum à cauda ad
summum capitis verticem, velut scala, velutque
rectum carinatum attollitur: totum corpus gran-
dibus maculis distinguitur, coloris ceruini ob-
quadratis: sed in collo magis quàm in corpore,
quoquo versus latis circiter dod: antem: at clau-
sula macularum alba digito latior. Itaque totum
corpus reticulatum est, neque tamen, ut parda-
lis maculas habet rotundas, sed aut obquadratas,
aut oblongas. Infra genua maculosa non est, sed
tota tibia alba. Pes bifidus, ut bubulus. Labrum
superum longè eminet supra inferum. Cauda te-
nuis & exigua, in cacumine pilosa. Rumi-
nat ut bos: edit fœnum, & cætera, quæ boues
edere solent. Iubam habet, ut equus à dorso ad
capitis verticem. In gradiendo claudicare vi-
detur nunc dextris, nunc sinistris non modo
cruribus, sed etiam lateribus. Cum ex terra ci-
bum aut potum capere habet necesse, crura la-
tissimè distendit priora, non enim, nisi latè diduc-
tus, longèque diuaticatis tibijs cibum ex terra ca-
pere potest.

De cauda bouis Indici.

CAPVT X.

Indicus bos ferus caudæ comam habet al-
tissimam, subtilissimis pilis capillatam, ex
qua Turci & Persæ velut muscaria faciunt,
quæ erecta ex summo capitis vertice, velut

L 2

triplicem pauones cristam iactant, aut ex equi collo appensam, totam caudæ comam gestant.

De ichneumone & de muribus Arabicis & Aegyptiacis. CAP. XI.

Quanta quidem cùm Ponticorū, tum aliarum nationum sit varietas murū, ex meis literis, quas ad te anno superiore scripsi, animaduertere potuisti: quanta verò Arabicorum, Aegyptiorumque, nunc non explicabo: duntaxat eorum, quos ad te mitto, attingam variam formam, inter quas primus est Ichneumon, quem murem Pharaonis, alij Aegyptiacum vulgò nominant, dimidio maior est, quam meles, sed longior, & pilis diuersus, longis, duris, colorem habentibus proprium, multis animalibus Europeis communem, quem declarare non possum. Cauda teres & longa est: rostrum suillum. Oculi acerrimi & viuacissimi. Aures semper erectæ. Hic ille est nobilis Ichneumon, qui crocodilum interficit, cùm tamen mansuefacto nihil mitius, nihil ludicrius: assiduis collusionibus gaudet, semper ad ludicra paratus, neque, ut cæteræ huiusmodi feræ, nunc tristis, nunc hilaris. Cùm frigus nocturnum sentiebat, iuxta pectus meum dormiebat, quem dum recipere volebam, ibat ad pantheras, quæ eadem nauis ex vrbe Cairæ Alexandriam vehentur, intèrque pãtherarum femora, nocturni frigoris fugiendi causa, se abæbat, ac ligatus eo cum penetrare

trare nequibat, se ut herinaceus in pilam contorquebat, capite abdito intra sua genitalia, quæ magno afflatu anheandi incalfaciebat. Dum cibum capit, assidue fremit, ringit, nihil eo volucrius, nihil animosius, ut maxima animalia inuadere audeat, ut equos, camelos, elephantos, serpentes maximos: ut nihil mirum sit, si inuadit crocodilum dormientem & oscitantem, verum qua corporis figura, plenius cognosces ex eo, qui est sculptus in base colossi Niliaci, extantis in Vaticano horto, cauda erecta, & capite elato insidians crocodilo dormienti. Iam vero mures Arabicos captos in monte Sineo quinque attuli Alexandriam, è quibus vnum ita mensus sum, in pedibus posterioribus habentem tres digitos longos, pollicem, carentes unguibus, excipio vnum digitum: in pedibus anterioribus quatuor habet digitos. Pes posterior longus quatuor digitos, largus digitum vnum: cuius planta plana, ut ferè hominis, nigra pelle tecta carente pilis, anterior longus tres digitos, latus pollicem, simili pelle tectus. Fronte lata duos digitos, alta quatuor digitos. Flexum duntaxat habens iuxta pedem: a summa tibia ad talum nullam flexionem habet: at iuxta talum habet velut cubiti nodum, quo pes vertitur ad eò facillè in tibia, ut nos solemus cubitum flectere in partem interiore. Colore est subruffo, & plane vaccino. Alij sunt colore badio. Omnes à natura cauda

priuati sunt, vt illi, quos vulgus appellat, Cuniculos Indicos, gerentes potius murium similitudinem, quàm cuniculorum, licet magis edentium grunitum nefrendium porculorum, quàm murium. Vocem murinam omnes supradicti mures Arabici emittunt. Maiores sunt, quàm magni feles. De his Aristoteles exiliter loquitur. In Arabia, inquit, mures foricibus auctiores, quibus crura priora, vel palmi mensura: posteriora ad primum digiti nodum habentur. Aliud genus vidi in Armenia & Aegypto. Is, quem describo, longus est sex digitos, crura priora pollicaris longitudinis, unguiculis prædita acutis quinque, quibus cibum capit, velut manibus: at crura posteriora longa septem digitos, similia cruribus ceruinis. Aures autem erigebantur in pollicarem altitudinem, similes leporinis. Pilo tegebatur supernè subruffo, infernè subalbo. Cauda longa sex digitos extrema pilosa. Dentes acutos habet, & in rostro pilos longos, vt mures & feles habent mysticas à muribus appellatas potius quàm vt vulgus Grammaticorum censet ἀπὸ τῶν μυστικῶν. Vidi longè maiores, nempe longitudine palmi maioris. Inueniuntur pedalis longitudinis, & eò plus erecti, vt homines gradum pedibus posterioribus solis nitentes, saltantes. Cum gradum sistunt, etiam prioribus pedibus nituntur, celeriterque currunt. Aruales sunt, in scrobibus degunt. Adiungerem
 huc

huc varia genera animalium, non modò terrestrium, cœlestium, verum etiam aquatiliū omnium: nisi hoc esset nimium spissum opus atque imperfectum, priusquam expeditis tot meis peregrinationibus valde impeditis nancisci: ar vacuum tempus & liberum in aliquo nido senectutis meae, vbi collatis omnibus meis obseruationibus adnotatis iam per viginti quinque annos in Europa & Asia, possim aliquid noui afferre post infinita multorum commenta nata in cubiculis calidis, & in alta pluma, & foris piscatorijs & libris piscinarijs compilata. Bene vale.

Ex Aegyptiaca
 Alexandria.

FINIS.

DEMETRII
CONSTANTINO-
POLITANI DE
Cura & medicina
accipitrum.

PETRO GILLIO
INTERPRETE.

Ad reuerendissimum, & Illustrissimum
D. Georgium Cardinalem
Armaignacum.

DEMETRII CON-

stantinopolitani, de cura

Et medicina acci-

pitrum,

LIBER PRIMVS.

PETRO GILLIO INTERPRETE.

ITVDIO tuo vt satisfaciam, Potentissime Rex, quo vehemens es ad educandos accipitres, curandisque illos: Et dudum tibi cupis nonnulla de curandi ratione conscribi, per quam possis sacrarum auium saluti artem quandam parare: ad hanc conscriptionem accessi, Et singulis morbis suam medicinam adhibui, subministrante natura, que hominũ generi multa peperit beneficia, partim ex herbis multis & varijs: partim ex lapidibus, salutarem vim possidentibus, non pauci veteres sapientissimi viri, domesticarum auium curationes scripserunt, easque confecerunt: alias diuina quadam inuentione, nonnullas humana prudentia: alij studio ducti vel utilitatis, vel delectationis, vel vtriusque, diligenter tradid

tradiderunt de curatione equorum, boum, canum, mulorum, auium suauiter canentium, solam accipitrum educationem medicinamque, nescio quo pacto, praterierunt: presertim cum hominibus non parum utilitatis delectationisque accipitres afferant. Perspicuum enim est rem esse nullam, quae recte peragi possit, nisi amore comire, hoc studium quod domini habent in sua animalia, excitetur ad illa curanda. Iam vero ex his, quae sum ipse consecutus partim diuino instinctu, partim usu longo, conatus sum ad commoditatem sacrarum auium aliquid posteritati tradere. Quare prius loquutus de cura, aucupio, educatione, curatione, audacia, fortitudine, ingenio accipitrum, ad rem institutam pergam, atque singulis suam accommodabo curationis inscriptionem.

Qua ratione & quo tempore capiendi sunt accipitres.

Cum aetatem instare sentiunt ij, qui capere student accipitres, relictis domesticis sedibus in vertices montium profecti, omnem syluam perscrutantur, & ficta quadam arte voces patrum imitantes, naturam ementiri conantur. Vox vero venatorum, quae similis voci auium videtur, in fraudem aues inducit hoc pacto, Corticem de ceraso arbore detractum, scite in tenuem membranulam cum extenuarunt, & tanquam tenuem tunicam effecerunt, atque in illam inse-

ruerunt

ruerunt calamum ad numeros temperatum, accurata lingua illud instrumentum tangunt, per quod ducto & reducto spiritu vehementiori, similem accipitrinae voci videntur mittere vocem, patrumque artificiosè sonum imitari: pulli vero, qui per atatem ignorant hominum insidias, atque insidiarum euitatione, instrumenti voce allecti, per ramos arborum exiliunt ac gestiunt, patrumque vocibus ab aucupe effictis, dum flebile quiddam respondere conantur, se ipsos vel ex longinquo spatio aucupibus produunt. Nam venatores illorum voce ducti prope accedunt, atque in exiguo quodam loco arboribus vacuo delecto, ut sine impedimento obiectam escam pulli videre possint, tugurium defigunt, quod satis sit ad virum unum tegendum, in eoque multis folijs circummunto, ne aues insidias videant, delitefcunt: speculatoriam tamen fenestellam relinquunt, leuiter tectam, ut tempore opportuno praedam, sine impedimento videre possint: ad tugurium alligatam gallinam cohortalem, aut columbam volare ac reuolare in tugurium faciunt, ita ut auis videatur non arte illuc esse adducta, sed habitare in eo loco: pulli efficta aucupis voce, & captivae auis clamore prouocati, repente ex sylua prodeunt, ac opinantes auem moliri fugam, ex eo loco, vbi tenetur, in ipsam inuolant, & cum praeda facile unguibus correpta in syluam reuolare conantes, occulto captivae auis vinculo retinentur

nentur. Cui interea dum relucantur, auceps per speculam porrecta manu, ipsos pedibus subtrahit, ac mox capit, quos quibusdam fascijs & panniculis postquam totos, excepto naturali exitu excrementorum, sic inuoluit, ut infantes pueros solent matres, humi deponit, triduūque, aut quatuoriduum eos ita ligatos sinit, post fascijs exolutos, docet primum perticæ insistere. Quod si forte hæc ratio insidiandi nihil profuerit, alteram machinationem moliantur ad eos capiendos. Primum cursus, per quos pulli patres escam ferunt, obseruant, ac diligenter obsident, ut patribus pullos priuent, patresque captos & ligatos toto die fame affligunt: postridie sub dio, eos ad tugurium alligant, & solita instrumenti voce appellant. Tum pulli fame pressi, & ficta voce deliniti, celeri volatu ex altera arbore in alteram commeant: ac cum patres vincitos vident abundare carnibus, quas permultas illis venatores prebere solent, repente in eas inuolant, & simul capiuntur: patres verò dimittunt. Eorum enim coguntur misereri homines propter futuram prolem. Noui nonnullos aucupes, qui supinos in terrâ abijciunt, & molli foeno totum corpus suum occultant, exceptis oculis, ut venientem videant accipitrē, tum sinistra manu, & ea similiter tecta, columbā, aut alterā auē tenent, quam sensim sic mouent, ut ea similis volatur esse videatur, tum instrumenti eiusmodi

eiusmodi, quale antè dixi, sono vrētes, insidias moluntur: Tu tectam præterea dextrā habet paratam ad capiendū venientē accipitrem, quē captū, prædictis fascijs inuolutū, in tuguriū reponit. Alij item auē humi ligatā et longissimo tenuiq; funiculo tractā pedibus sensim mouētes ipsam volare permittunt: virgæ etiā per circuitū explicāt, visci plenas, quibus capiuntur accipitres, post oleo calido viscum adhaerentē eximunt. Hæc capiēdi ratio ledit accipitrē. Nā cū effugere cōtendit, dilaceratur impetu suo. Itaq; sæpe fractis alis ad venationē inutilis redditur. Alij ad summas arbores retia appēdunt, colubāq; in medio, aut gallinā apponunt, atq; in huc modū accipitres capiunt. Est hoc aucupādi genus periculosū. Sæpe enim ipsi accipitres cadūt & cōsumuntur. Sunt qui longas arboribus scalas applicēt, et ita ex nido pullos capiāt, nō sine periculo. Nā propter tenerū corpus, accipitres facile leduntur. Mala est igitur eiusmodi aucupādi ratio, præsertim cū etiā molestū sit seruare paruulū accipitrē, flebititer dies noctesq; vociferantē. Hæc sunt cōtra accipitrē inuenta machinæ, quas sufficere arbitror.

De eligendo accipitre.

Qui bonum eligere accipitrē cupit, inuenit primum querat oportet, deinde Ophiocephalum appellatū. Sunt enim nonnulli capite paruo, serpentini capitis similitudinem gerente. hoc est æquabiliter in extremas partes porrecto & lato. Sunt etiam alij longi: sed meliores rotundi

Quadrati, quorum nares nigrae, caput paruum, summus capitis vertex, ut aquilarum, planus, lingua omnino nigra, in cauda tredecim aut quatuordecim pennae, squamae in digitis, similes squamis Cyprini piscis: ad radices calcarii nota quadam. Citrinus color in accipitre ne sit valde candidus: nam ostendit accipitrem non longaeuum fore. Qui lingua sunt partim alba, partim nigra, secundas bonitatis ferunt. Qui alba omnino, improbandi sunt: ille vero, qui aëtophoros appellatur, colore oleaceo, est brevis vitae.

De discrimine accipitrum.

Multa sunt genera accipitrum, alij celeres ad venandum, columbis & palumbis infestissimi. Hi aues minores capiunt. Alij ad volandum pigerrimi, & adeo tardi, ut velint ab alijs nutriri. Ii ranis insidiantur. Nonnulli venandi societatem cum hominibus coeunt, & alaude & hirundinibus hostes sunt, quos aliquis cognatos Terei dicere possit. Maximè hebetes oculos habent, sed se curare norunt succo lactucæ agrestis.

Si velis emere accipitrem, quibus signis cognoscatur, utrum sanus sit, an ægrotus.

Columbam vino odorato & veteri aspersam cum lasere præbeto accipitri edendam, tum mox cognosces, sanus sit, necne. Si sit enim ægrotus, illam non attinget: vel eundem humi de-

ponito

ponito, non procul à pedibus tuis, extollito manum tuam altè quantum potes, eumque carnibus appellato. Si confestim venerit in manum, scito sanum esse: sin minus, egrotare. Ne igitur hunc emeris. Vel sumito ex fabri officina ferri ramentum, idque bene tritum ex carne detur accipitri edendum, si ipsum deuorauit, sanus est: sin minus, egrotat. Sed si cum sanguine illud expuit, signum est eius viscera malè affecta esse. Ac si acciderit, ubi ferri scobem sumpserit, ut eius ossa & articuli sonent, signum illud tibi sit debilia esse eius interiora. Vel sumito ouillum pulmonem calidum, accipitrique præbeto. Si confestim nullam sentit molestiam, sanguis eius interiora existimato: sin laborat, & concoctione affligitur, scito ægrotum esse, postridieque grauius habiturum, itaque emendus non est. Quod si tuus est, istum accommodato remedio curabis.

De aucupio, educatione, & cicuratione accipitrum.

Aucupandi accipitres paruulos, & nondum ex nido prodeuntes, tempus incipit pridie Cal. Iunij: desinit in fine Iunij. Verum aucupandi eos qui cum patribus iam venantur, tempus est usque ad Augustum. Captos in obscuram domum includi conuenit, ubi in pertica quietè insistant, ac paucis post diebus leniter manu gestandi, estate quidem Oriente, & Occidente sole, horisque

M

altioribus. Nam si in cœlo calido multum gestentur, tum ex calore solis, tum ex venatoris manu, pulmonis inflammatione flagrantes, celeriter consumuntur; cum item in feruore solis aucupantur, cito defessi pereunt. Loro ligandi sunt, quod quindecim longitudine digitorum sit, & colore nigro, non rubro, ne aquilus rapine causam det coloris rubor. Nam accipitres cum rubro loro volantes, celeriter ab aquilis capiuntur, lorum rubrum procul visum existimantibus carnes esse. Nec item illud ignorandum ut in summo pugno sinistra manus gestandi sint, & non in extrema manu, aut magno digito insistere permittendi, ne cum in prædam emittuntur, debilius ex manu expulsi ferantur. Iam verò suavi manuum contrectatione, & verborum blanditijs multum mansuescere solent, cum sint animantes, quæ sensibus & ratione quadam vigeant, neque memoria sint expertes. Morem, quo semel imbuti sunt, ad mortem usque semper seruant. Et quoniam fumo offenduntur, prope ignem, aut lucernam versari non debent. In tenebris lux illis representata, animos eorum agrestes mansuescere solet. Lignum, in quo insistant, ne valde crassum sit, neque nimis tenue, aut inæquale; sed tantum quantum pedibus complectantur, ut posteriores possint unguibus accommodare ad flexuram inferiorum. Vinculum,

quo

quo ad perticam ligantur, laxius sit, ut & volare, & reuolare in perticam possint. Nam nimium strictum vinculum ex accipitrum volatibus inuersum, dum illorum volatum inhibet, ad perticam alliduntur & distrahuntur. Supponendum perticæ velum est, ne circa perticam volare nitentes, inuertantur & distorqueantur. Inter vincula, quibus ad perticam alligantur, sit intercapedo viginti quinque digitorum. Quod si præter hanc mensuram propius inter se collocentur, unguibus inter se contententes, alteri alteros interficiunt. Vbi semel ad venandum assuefacti sunt, prædãque gustarunt, si esuriant, ne suo quidem generi parcunt. Cibus horis matutinis, isque recens dandus, sed quotidie mutandus. Idem continuatus fastidium affert: at mutatus & diuersus appetitum excitat. Quod enim iucundè sumitur, faciliè etiam concoquitur. Tribus aut quatuor diebus lauandi aqua, vel fontium vel perennium fluuiorum, à sordibus ut purgentur alia, ut celerius etiam volent: ac paucis interpositis diebus, de solito cibo aliquid minuendum. Assuescendi vocantibus parère. Ex manu alicuius propè stantis primùm docendi saltare in alterius vocantis manum, in qua carnes sint. Cum hoc satis didicerunt, funiculo pertenui viginti quinque pedes longo, in quo alligatus sit circulus ferreus, accipiter ligandus: deinde

alterum funiculi caput vnà cum accipitre emittendum, tum sinistra manu pellibus munita alterum caput funiculi: & simul caro tenenda, tum accipitri cibus ostendendus, tum vociferatione sibilis, exhortationibus euocandus: ita enim diligenter edoctus, tanquam extenso quodam funiculo, ad aucupem discet rectum volatum facere: neque, si ad pristinam libertatem redire velit, poterit, retentus funiculo, per quem circulus collabens vnà cum accipitris volatu, vel nolentem reducit in aucupis manum, ad quem cum accessit, & carne sese explere cupit, permittatur quidem gustare bis, aut ter, vt iterum cibi recordetur: deinde ex eius unguibus caro scite subtrahatur, ne pedes, aut ungues suos, vel venatoris manum laedat, dum cibum detrahare conatur. Sed hoc aucupandi genus perniciosum: nam funiculum trahens cum celeri volatu ad aucupem defertur, vel lapidibus terra eminentibus, vel herbis retinetur, & detrahitur ex cursu, & ad solū alliditur & cōsumitur. Iam cum longa cōsuetudine vocati parere assuetus est, & naturalis libertatis penitus oblitus, tū vinculo liber assuefaciendus vocanti parere & celeriter venire. Est etiā optimū, vt qui ipsum venari docent, primum in paruas aues immittāt, vt graculos, vt coruices, vt ijs similes. Ex paruis enim collecta audacia, contra maiores audacius proficietur.

Quomo

Quomodo dirigendi & docendi venari, & qua ratione accipitribus venantibus auxiliari oportet.

ANtequam ad venationem exeas, duos fere dies accipiter semper gestandus. Primo die parum pascendus: altero, propter pituitam, quam habet intra se collectam, exiguo cibo nucis ponticæ non excedente magnitudinem alendus: nocte insequente somnus minimè perturbatus accipitri capiendus: postridie ante exortum solis, implorato prius diuino auxilio, prompto animo proficiscere ad bellum auium, & paulum progressus extra portam, postquam lorum, quo accipiter ligatus tenetur, in vnum coegeris, atq; occultaueris, tegumento sinistrae manus quoquouersus specularè auium lapsus, atque vbi ad insidias aptum locum inueneris, dextram manum, in qua insidet accipiter, protensa furacibus & dolosis oculis diligenter intuens, & simulans te aliò spectare, sensim & cautè ad aues pergito, ad quas appropinquans, cursu facto, eas excitato, & vehementi contentione ex manu amissum accipitrem, magna voce ad inuadendas confidenter hostiles aues hortator. Haec vbi feceris, tum tu quoque perceleriter subsequitor, & propius factus, priusquam quidquam grane patiatur, accipitri auxilium feras. Illum enim solum, & tuo auxilio nudum si aues videant, quæ sunt eiusdem generis, cuius est illa,

M 3

quæ ab accipitre tenetur, opprimunt. Grui grues, anseri anseres auxiliantur. Hæc enim duo genera maximè inter se congregari solent. Neq; solùm vicinæ contra accipitrem proficiscitur, sed etiam multo interuallo distantibus magno studio auxiliari properant, accipitrem circumstantes discernunt, eiusque alas obterunt, rostrorumque percussu eripiunt auem captiuam, aut cum ipsa simul accipitrè perdunt: venator sensim progressus prope accipitrem, dispergit gregem auium, captamque ab accipitre comprehendit, atque humi sedens, sensim altero pede pinnas caudæ accipitris allenuat, ne acies ipsarum frangatur, quas natura dedit, ut tanquam gubernaculis his utatur ad æreos cursus eo dirigendos, quo volare intendit: deinde districto gladio, quem ad sinistrum latus appensum habet, ad caedem auium: auis capte gulam incidit, ac profluentem sanguinem calidum accipitri præbet bibendum, edentiamque carnem ex collo, tum ex cerebro, corde, hepate, ventre: deinde accipitri carnem subtrahit, & subtractam scitè occultato, ne fraudem sentiat accipiter, illumque ita ad alterius prædæ impetum comparato, ut ne exaturatus alteram prædæ negligat, ad quam inuitabitur, & memor efficietur, si eius pedes respergatur sanguine auis captæ. Valet memoria & comòdè scit uti occurrentibus. Contumeliâ ab adulatione interno scit, ubi ter aut quater ad venandis emissus sit, ne amplius emittatur, etiâ si

magno studio euolare cupiat, ne nimium defatigatus vnius diei labore, in multos dies inutilis reddatur. Requiete quidè reficitur, at improbo & nimium assiduo labore in morbis incidit. Iam interdum euenit ut à prædâ aberrat, propter multa, quæ occurrere solent, ut si interea, dum auem insequitur, repètè aquilam videat, & metu potètiorem, immemor prædæ, se ipsum seruare, quam prædâ capere malit, aut sepe sine arte è manu emissus, illius rebus repente lesis prædâ non assequatur: interdum etiam lori vinculo implicatus aberrat à prædâ. Præterea permulta alia fortuito accidètia, quæ illum sæpe impediunt, quominus prædâ cõsequatur, quæ breui tẽpore studiosos experiètia docebit. Cum igitur intra diè vnum aut alterum receperis accipitrè, pectori tuo admotum: verborum blanditijs demulceto, & tanquam ad generosam auem, in pugnaq; primas obinentem, cum alia verba facito, tu illa quod mali cuiusdam demonis nõ insidijs nõ sit adeptus victoriã. laudè enim et virtute rationè intelligit, hominumq; voluntates ex gestibus percipit, ut alibi demonstrabitur, cum physicis rationibus accipitrũ rationes exponemus. Quod si necessitate magis quam voluntate ad volandum segnior videatur, propter susceptos prius labores, satiandus est & quieti tradendus, & domum re-latus, ea ratione curandus, quam post explicabo. Iam si in arboribus desideat, indignatus ob prædâ amissam, supra dicta arte reuocandus est. Ac s̄

fortè ad audiendum tardior sit, vel propter naturam acerbam & contumacem ad obediendum, vel propter prædam amissam, vel contumeliam ab aucupe acceptam. His enim ita sepe indignatur, ut ad multam diem in arbore resideat, aucupem quidem intuens gestantem carnes, neque tamen ad ipsum reuertens, tum alligata prius carne ad alterum caput tenuis funiculi, & ad eiusdem funiculi alterũ caput, alligato saxo aut ligno, quod accipiter trahens carnem excutere non possit, oportet venatorem secedere. ita enim fiet, ut cum venatorem non adesse videbit, inuolet in carnes & recipiatur. Si hanc naturæ malitiam iterum retineat, relegandus est ad nouam sobolem procreandam. Præstat eius sobolem expectare, quàm ipso malo uti ad venationem, molestias, non delectationis causam præbenti. Multa dixi de aucupio accipitrum, restat iam exponam curandi rationes, unde singuli morbi, quibus accipitres laborant, gignantur, & qua ratione curentur.

Ad accipitrem, qui sit difficulter reuocatus.

Misodulon herbam siue aridam, siue siccam, bene tusam cribro cernito, & Cumini, tantundem similiter tritum & cribratum, melle optimo temperata per biduum dato accipitri: aut sumito agriostaphidos albegrana quindecim: aloë, laseris singular utreis siliquas: gixomeni granula decem

decem: oui album liquorem: vini, quàm optimi, quod satis sit: spumam nitri albi, medietatem, mellis exiguam, omnia rectè contrita liquidis permisceto, hisque accipitrem linito.

Si accipiter magna alarum distractione euolare contendit.

Accipitrem alarum & membrorum contentione euolare cupientem, tegumento velatum ducito in paruum balneum, & nunquam fugiet: ac si ferus esse perseveret, illum tectum ducito in fabri officinam ferrarij, suspensumque mansue fieri finito ab strepitu fabrilis.

Contra eiulatum.

Eiulantem & sibilis strepentem antè, quàm sedem capiat, trito allio, quod sumptum sit ex sulco, allines, dicens illius eiulati, Te allino: aut sumes vesperilionem, càmque prius depastam pedicularie herbe tria grana edendam accipitri præbeto: post illam alligato ad perticam. Si celeriter nõ concoquit, eiulabit quidem duos dies, sed amplius non eiulabit.

Ad accipitrem incitandum ad aucupium, qui aucupandi studio non tenetur.

Gallinam vernaculam occidito, sanguinem quoque folio exceptum & congelatum dato accipitri edendum, cum es exiturus ad venandum, & ita cupidus & promptus fiet ad venandum.

Quomodo post venationem accipitres recipiendi, nutriendi, & in quas caueas includendi.

Postquam aues, quæ peregrinationibus vtuntur, non apparent, vt sunt anseres, vt anates, vt grues, vt alie: tum venator gestans accipitrē, quotidie exeat ad aucupium coruorum, cornicum, aliarumq; auium peregrinationem ignorantium. Hoc aucupio obiter vitor à Calendis Maij, vsq; dum accipiter claudendus sit, tum includito in caueam amplam, quæ ad solis ortum habeat fenestellam, neque vitros, sed virgīs circunsepiatur, vt & luminis habeat, quod satis sit, & tuto accipitrem custodiat. Nam vitrū cito rumpit, circunvolitans, ludens, impetum faciens, tanquam homo nocens in carcerem cōditus, ex vinculis erumpit: sic accipiter euadit, aut vitri fragmento, quasi gladio læsus, corrumpitur. In media cauea sit lignum transfuersum, vbi sedeat accipiter, neq; vñquā in ligneo vase desit aqua, quotidie mutata, neq; vas sit profundum, neque omnino patulum, sed latū, & medio-criter concauum, ne accipitris lauandis pectus lædat, neue distorqueat pinnas natas: quales enim diuiguntur, tales perpetuò manent. Carnē salidam, aut pridie occisam in cauea edat: interdum caro suilla præbeatur: dentur etiam interdum columbæ, aut mures, aut catuli, quos aliqui exponere solent, pellēmque serpentis minutatim concisam, carnib

carnibus immistam: ea enim ad mutandas pinnas maximè prodest: vel testudinem ex succis locis captam, testa nudam, supinam accipitri præbeto. Huius carnis succus mirificè facit ad celerē mutationem pinnarum totius corporis, vt quidam imperiti faciunt. Pinnarum vulsura affligendus: sed potius naturaliter curandus molli & delicata ratione, quæ sine dolore pinnas mutet: solas caudæ, quæ effractæ sunt, sensim vellito, & eas quidem necessitate adductus, & vide ne cum cruore vellas. Nam si cruenta euelluntur, postea distortæ & cruenta renascuntur. Illum semper miti ratione habeto, ne multo labore post exitum ex cauea egeat ad cicurationem: vno, aut altero die de manu tua cibum capiat, alijs diebus in pertica carnem ligato, vt illinc cibum capiat, non ex terra, ne sordibus lædatur: ita habitus permanebit mansuetus. Post exitum ex cauea: eget multo labore, vt dirigatur. Nam è cauea receptus eo modo, quo à principio captus, erudiendus & mansuefaciendus amissis pinnis. Cauda magna renascitur primo anno, tenuior se: undo: alijs deinceps annis eandem caudæ retinebit formam, non auctam, neque diminutam.

Quo remedio pinnae celeriter mutantur.

Si inclusus accipiter non celeriter pinnas mutat, vt ere eiusmodi viuendi ratione. Primum edat

edat, quæ diximus, deinde per dies septem ex vitium sarmento cinerem purum, hoc est, ex nulla alia materia factum, cum aqua commistum, accipitri apponito. Sunt accipitrum curatores nonnulli, qui marinam aquam accipitribus inclusis apponunt: aut si marine facultas non est, salem in aquâ adijciunt: ita quouis modo (vt dictum est) cinere apposito, vel ex porione, vel ex lauatiōe, laxatur corpus accipitris, vt pinnas celeriter mutet. Bibens hanc cineream aquam, nunquam calculis laborabit. Postquam pinnas mutauerit, aquam puram, vt prius, reponito. Sunt nonnulli, qui agni casti semen contritum, aqua dulci dilutum, percolatum columbæ bibendum præbeant, ipsamque per noctem sinant, postero die accipitri edendam dent. Alij verò lacertam viridem in nouam ollam, in qua ferueat aqua, addunt, deinde mortario contusam, cum sua decoctione, adiecta etiam altera aqua tepida iniiciunt in peluim, in quam demersus & lotus accipiter, velociter pinnas abijcit. Vel opobalsamum cum carne eidem edendum præbent, aut pullos hirundinum.

Aliud.

Lacertam minutatim concisam, ne vnguibus accipiter capiat, sed ore: nam si lacerta caro in accipitrem, velut lac quoddam emiserit, damnum adferet, & pedem in partem intericrem constringit: itaque minutatim occidito, ne ipsam
vngu

vnguibus possit capere.

De moderatione & mensura cibi.

EDat accipiter ex trutina ouille carnis dextantem, caprinæ dodrantē, hircinæ dextantem, ceruinæ bessēm, leporinæ quincuncem, suille selibrām, nefrendis sextuncem, catelli bessēm, bubule selibrām: auium verò, vt gruum, vt anseris: vt turdorum, passerum carnibus satiandus, neque remouendus, priusquam vnà cum carnibus ossa, pilos, plumas comederit. Cui si quis alium cibum apponit, priusquam illa deuorarit, valde illum ledit. Vires enim eius debilitat, appetitum tollit. Caro vnà cum ossibus & pilis comesta valde utilis. Nam stomachi pituitam exsiccat & concoquit, & accipitrem contra graues morbos tuetur.

Quota hora pascendus.

HOra quarta post gestationem pascendus: deinde ad solitam perticam tandiu ligatus tenendus, dum concoxerit: infra perticam velum appendendum. Pertica autem sit tiliacea, equalis, non valde crassa, neque rursus valde tenuis. Si nõ concoquit, maluam domesticam teneram cum carne commistam edat, adiuuabitur: sed multo magis is, qui suas pinnas corrodit. Hierno tempore priusquam accedas ad aucupandum, ipsi dabis silen, appellatum geoponomum, & aloën pro magnitudine accipitris. Si magnus est, præbeto ad magnitudinem fabæ, si non magnus, dandum, quod sit
ciceris

ciceris magnitudine. Est item purgandus, aut mure, aut bono oleo, aut melle.

A quibus cibis abstinere debet, & quam ob causam.

Nillius animalis male olentem carnem accipitri dederis. Pestilentem enim morbum concipit, & calculos gignit, interiora putrefacit, & cito perdit accipitrem: neque item caro cum sale danda. Sal enim in stomacho liquatus, extinguit spiritum accipitris: rursus absque carne datus, viscera consumit. A deys cuiusvis animalis alienus à cibo accipitrum. Vim enim concoctionis dissolvit, & naturam stomachi corrumpit. Oleum datum cum sale inimicum accipitri.

Qui cibus commodus, & quo tempore dandus.

Non omnis caro omni tempore confert. Suillatum danda, cum extenuatus est: nam illa perpinguem efficit. Danda autem hyeme, cum frigore est facta tenerior: sed bubula raro. hæc ad purgandum auxilio est. Detur autem bis aut tertio in mense caprina: ouilla omni tempore conuenit. Esus calidorum semper est commodus. Pulli columbini tum hyeme, tum æstate accipitrum victui accommodati: sed caro coruorum, aut cornicum nunquam prodest, potius nocet: at caro anserina optima.

Amisissis veteribus plumis, ut nouæ celeriter nascentur.

Pinn

Pinnarum coliculos vsina axungia inungito, & celeriter pinnæ nascentur.

Vt celeriter crescant.

Rubi radicibus cum vino contusis foueto foueam, unde pinnæ veteres ceciderunt, & celeri incremento augebuntur.

Quæ purgatio danda viginti diebus, antequam includatur accipiter.

Viginti diebus, antequam accipiter intra caueam claudatur, oui vitellum, mellis exiguum, rosacei tantundem in vinum comista, adiectionibus tribus partibus recentis carnis comedenda accipitri quotidie præbeto. Tum tribus aut quatuor diebus, paulo antequam includatur, ouillum cerebri, quod calidum adhuc sit, quotidie accipitri edendum dato.

Ad excæcationem pinnarum.

Postquam acicula sedem cæcæ pinnæ aperueris, spargito olei & butyri æquales portiones.

Qui cibi idonei accipitribus.

Carnes recetes comedat accipitres: sed sicubi inopia cogatur edere minus recetes, duobus diebus edat, tertio abstineat. Calculos enim procreat, & cuiusque morbi pestilentis causam afferunt. Sit victus accipitrum caro agnorum, ouium, hircorum, bouum, porcorum: paruorum quidem & tenerorum semper cum pilis: sed magnorum sine pilis. Cum labore extenuati fuerint accipitres, vno aut altero die carnis vescantur: eorum pluribus continuis diebus vsus accipitrum animos

animos efferat: præterquam quòd multis diebus continuatus, calculos gignit. Singulorum prædictorum animalium, singulis diebus vsus mutandus. Bubula multos dies continuata, cruditatem adfert. Caprina in ventre lapillos quidem egregiè dissoluit: sed stomachum aqua implet, appetitumque tollit. Ouilla assidua lapides generat. Sanguinem hirci oportet statim à iugulatione excipere, & concretum dare. hic calculos maximè frangere solet, atque ut historiarum monumentis traditum est, ab hoc adamas lapis frangitur. Leporum omnis caro cum sanguine data sine pilis & medullis est commodissima: sed ossa exesa in auis ventre generare dicuntur vermes, à quibus conficiatur, occultam causam ignorante aucupe. Cervina, quanquam difficilis est ad concoquendum, ad satietatem dandum non est, ac si opus sit vsine calidæ exiguum dandum: nam eius satietas grauissima est. Catellorum sanguis calidus totus edatur cum carnibus. is enim, ut hircinus, ad ventris dissoluendos lapides commodus est. Murina utilis illa quidem etià quotidie, aut alternis diebus, sed duntaxat cum pilis data, omnibus intestinis auxiliatur, purgat pituitam, bilem deducit, reprimat vapores, elicit destillationes, corroborat dissolutum stomachum: Breuiter accipitrum generi maximè salutaris est. Sed ex auibus columba mirificentissimè prodest exesa vnà cum concisis minutatim pedibus & alis

alis: & si nonnullam sitim affert. Coruorum cor, cerebrum, iecur pectuscula accipiter modicè capere potest, modo omnino ne bibat illorum sanguinem. Nam & salsus, & ut omnia cum sale mista, accipitri perniciosus est: itèmq; cornicum caro vitetur, neq; ossium, aut intestinorum quidquam capiat. Vim enim incendendi habent, intolerabilemque sitim excitant. Anatis omnes carnes maximè profunt, & sanguis. Tum gruina & anserina utiles quidem, sed sine multo sanguine. Expletus enim accipiter anserino sanguine, corde grauat, ut homines ebrj facti, mentem & rationem obumbrant, immoderatèque feruntur: ita ille ad venationem ineptus fertur, quoad concoxerit. Ardeole, quam veteres Græci herodiam vocant, cerebrum simul cum corde & iecinore comedit, necesse est: ne molestia affectus, minus promptus reddatur ad venandum. nam egrè fert, se ex sua venatione solius cerebri participem factum, reliquis verò partibus esse priuatum. Lari cor cum sanguine, & paucis pectoris carnibus, comedit. Ipsi enim reliquæ partes graues, & malè olent: sed mergi satietur carne, quæ & suauissima est, & facilis ad concoquendum. Otidis etià & turdi optima. Paluba, merula, gallinæ vernaculæ, tēpore data cōmodissima circūcis pedibus alisque, ne sentiat auē esse domesticā, posteaq; agrestibus neglectis, circa gallinarum tegeticulas oberret.

Quomodo capitis dolor cognoscatur
& sanetur.

Capitis dolor grauiter infestat hoc auium genus. Qui de harum capitis dolore indefinitè conscripserunt, magnum incommodum pro remedio his animantibus attulerunt. Non enim capite dolent vnā, sed plures ob causas, quarum singulis medicina est adhibenda. Etenim caput dolet accipitri, qui id de more non erigit, sed alis frequenter occultat, sic vt dormire videatur. Is dolor accidit à multo noxio humore, ex alienis cibis collecto, in caputque contracto, atque ex obstructione meantium vaporum acrium in caput incumbentium. Fit etiam ab immoderato frigore, contracto ex aucupio, ita vt ex destillatione laboret: interdum à feruore estūque solis: nonnunquam à fumo: aliquando ab odore vini, quod perniciosum est. Nam nisi auceps intelligit accipitrem ab odore remouendum esse, perit accipiter, naturalibus instrumentis laesus. Curatur, si ferri scoriam, mortario diligenter tritam, arido illius palato infricaueris, atque in id inspiraueris vetus vinum, & vt mos est, ipsum curaueris.

De capitis dolore ob venarum obstructionē.

Capite aggravatus, aspectu mœstus, palpebras oculorum difficulter trahens, significat suorum temporum venas obstructas esse, ex eoque caput torqueri. Hunc hoc modo curabis,

Vetus

Vetus vinum ore sumptum in illius caput, oculos, naresque inspirato, quotidieque lauato, & ad sanitatem perducet.

Destillationis cognitio & cura.

Contrahitur hæc agritudo frequenter diei pestilentis inconstantia, aut sordidarum carniū vsu. Cognoscitur, cum supra oculos capitis caua loca plena existunt: aut cum carnem carpit, guttæ quædam aquæ decidunt: aut cum oculorum pupillæ, velut nebule aquosæ implentur. Cum vnū ex his signis apparet, hoc sicco remedio curabis. Costi, foij Indici, singulorum scrupulos quinque: baccarum lauri aridarum, drachmam: pulicariæ scrupulum: omnia contusa & tenui cribro transmissa arida seruato, hisque, cum opus erit, illius palatum confricato: fauces melle illinito, tum ex arido prædicto in nares inijcito, deinde horā vnā ad solem ipsum exponito & curabitur.

Ad destillationem capitis remedium.

Si capitis fluxionibus laborat, permultum liquoris per nares emittit, curabis hoc remedio, Glycyrrhizæ contusam & cribratam cum carne comedendam præbeto: at si destillatio permanet, nardi guttas treis in nares ipsius instillato, ipsumque ad solem horas duas, cum coelum tranquillum est, exponito. Quod si etiam postero die similiter affectus sit, calentem columbam, eodem puluere sparsam, edat oportet & sanabitur.

N 2

Ita etiam sanare possis.

Piperis albi Caryophylli paria pondera trita, parvi calami fistula naribus infundatur. Signum egreditur ostenditur ex eo, quod aqua defluit ex naribus. Vnum ore sumptum inspirabis similiter in eius nares ipsūque in sole statues.

Medicamentum tryphertum vtile ad grauedinem capitis.

Baccas lauri septē, pediculariæ grana quinque, allij exiguum, cumini quod satis est, opo balsami sextantem, mellis ligulam; hæc mortario contusa, & cribro excreta, liquidis permisceto, diligentēque accipitris palatum linito.

Aridum medicamentum.

Pediculariæ granum vnum, piperis grana septem, costi foliorum, spicæ nardi, singulorum siliquas duas, Castorei siliquam contundito, cribrato, hisque siccis palatum illius illinito.

Remedium ad destillationem.

Vrticæ grana quindecim bene contrita, dato cum carne edenda in treis partes diuisa. Si seminis vrticæ non sit facultas, rheoponticum tritum cū carne similiter accipitri edendū præbeto.

Vt pituita capitis substat.

Salem Cappadocum, oleum omphacinum, oui salbum liquorem æquis ponderibus, & mellis, quod satis sit, in vas adijcias, & cum carne accipitri edenda præbeas.

Medicamentum, quod omni tempore tuetur contra omnem morbum accipitres, & quod omnem liquorem ex capite detrahit: purgat etiam defluxum in oculos, cuius compositio hæc est.

Piperis semissem, laseris obolum, & in ziberis, ruta aridæ singulos sextantes, caryophylli, castorei singulorum quincuncem, pediculariæ grana quatuor conterito, & quàm minutissimè per cribrum ceruito, in mortarium misceto, adiecto melle acapno, & vino veteris, utroque quod satis sit: hisque allinito palatum, orēque accipitris compresso, suge eiusdem nares, ut medicamentum transmitatur: quod ubi feceris, illum in sole collocabis. Hoc hyeme singulis mensibus facito, æstate nunquam.

Ad grauedinem capitis.

Piperis, pediculariam, geponomum, folium spicatum, nardum, caryophyllum, cuminum, sagapenum, balaustium, semina ruta, marathri, coriani, petroselini, æquis ponderibus mista contundito & cribrato, & cum opus erit, interdū cum melle obline, interdum etiam arido vtere.

Medicamentum aridum purgans caput accipitris & pituitam.

FLoris, quem facit schoenos, costi, singulorum trientem, folij scrupulos tres, & in ziberis, pedicularis, singulorum quadrantem, balsami, rhu,

quo coriarij vtuntur, singulorum scrupulum vñi, tragagãthe elotæ, piperis, petroselinij singulas sextulas, mellis, quod satis sit, arida contunãe, & liquidis permisce, hisque vtete, vt antè dictum est. hoc illitum & datum cum carne valde auxiliatur.

Medicamentum omni tempore purgans caput accipitris.

Pedicularie grana mundata quatuor, arseni. ci scissilis, quod satis sit: diligenter simul ex vino austerò tere, atque ex eo guttas duas naribus instilla, vel potius inspira, quò facilius in palatum transmittatur. hoc discutit omnem crassam pituitam. Sed ante hanc purgationem vtile vti hac viuendiratione, Nitrum album diligenter tritum in nares immitte, vinumque vetus ore sumptum in nares inspira, aut pinnam vino madefactam in os & fauces, tâquam spongiam exprime.

Ad accipitrem, qui plumas mutauit, tuedum contra omnem morbum.

Costus, castorei, euphorbij, laseris, singulorum scrupulum: pedicularie grana tredecim: contunde, cribro incerne, obline accipitrem, tuebere ab omni ægritudine.

Ad conseruandos pullos accipitrum.

Folij sicilicum, piperis, carpobalsami singulorum scrupulum: laseris sesquiscrupulum, trita

trita cribrata commisce cum melle, quod satis sit, hisque alline.

Remedium ad morbum comitalem.

Si comitali morbo conuellitur accipiter, ei comitam vespertilionem comedendam præbe, & sanus fiet: aut hœdi cerebrum quod per annulum aureum tractum sit, præbe manducandum.

Si conuulsionibus corripitur.

Cyperij, musci, herbe nun. upat. e drimytat. e. coenantes, lactis caprini, vrinæ, stercoris que humani equalia pondera, arida trita, liquidis mista, infundantur.

Quibus subitæ vertigines obuersantur.

Significationem accipiter huius morbi dat. Nam subita vertigine corripitur, neque stare potest. Sumito pedicularie grana quinque, ipsaque trita & cribrata, in mediam carnem permista commanducanda præbero accipitri. Si cibum auersatur, in globulum carnem conformatam, scitè, aperto ore illius, coge ipsum capere. Videbis post horam vnam, aut alteram, reiectis malis humoribus, morbo liberatum esse, postea cibum illi calentem recentemque dabis.

Remedia ad oculos.

Non paucis morbis laborant accipitrum oculi: nam in quos morbos incidunt cetera animalia, iisdem afficiuntur accipitres: qui de his indoctè scripserunt, plura præterierunt, ego

illorum minus perspicua, quoad potero declarabo.
De albugine oculorum.

EA, quæ oculos impediunt, quominus videant, alij albugines, alij nebulas appellant: his medere in hunc modum, Mel Atticum acapnon, id est, non infectum fumo. crocodili albi stercus, ex æquo mista, mortario diligenter tandiu teras, quoad lentescat, deinde pinna illis imbuta illine oculos. Sed si aliqua offensione oculi dolent, & lachrymantur, salem Cappadocum rectè molitum oculo inspira: vel salem ipsum ex aqua dissolue, eoque ablue oculum, nequid sordium adherescat, postea ore sume ex ablutione, & oculo inspira. Alij ex aqua salem liquant, eoque per pinnam illinunt oculum, idque sæpe die faciunt. At melius est salem ore sumptum oculo inspirare, propterea quod sæpe accipiter renititur aut hominù aspectum, aut manum reformidat.

Si in albescit oculus, vel ab ictu,
vel à sanguine.

SEPIÆ testam, ipsiusque accipitris fimum, galbanum, mel acapnon, pari mensura mortario rectè conterito: deinde pinna oculum linito. ita paucis diebus ipsum pristinae valetudini restitues. Aut sume atriplicis semen, diligenter tritum, tenui cribro excretum, eoque alline oculum. Aut thus, sepia testam ex æquo trita, tenuiter cribrata, oculo inspira. Aut simul hederæ succum oculo
insp

inspira. Aut simul hederæ & rutæ succum, pari portione mistum, oculo infunde. Aut fabis nigris exustis pari pondere, melle immistis, utere. Aut ammoniacum muliebri lacte conspersum minutè mortario tere, oculosque pinna perunge. Aut melle acapno linito oculum. Aut vitis agrestis cinerem cum pelle anguina tritum, pari mensura per pinnam demitte leniter bis die in oculum. Hoc efficacius facies, si prius caput accipitris purgaueris præscripto medicamento: ex capite omnè liquorem per nares destillantem detrahit. Aut sume serpentis pellem arefactam, concisam, cribratam, aridam, seruatò inclusam, ne exhalatione euascescat, & cum erit necesse, oculo inspirabis. Aut ipsam melli miscabis, pinnaque oculum illines. Aut panem exustum cum sale ammoniaco, conteres, adijcies aloën in iecinoris spissitudinem concretæ: utere & purgabis. Aut sepia testam, foeniculi succum, crocum, myrrham, ex æquo misce cù melle, tere, utere. Aliud, fel caninù & mel in unum cocta, illita albugines abolent. Item, turturis fimum cum melle illitus, albuginibus succurrit.

Remedium ad quemuis ictum oculorum accipitris.

SALEM ammoniacum tritum oculo inspirabis, deinde exiguo melle, quod fumo infectum non fuerit, oculum unges.

Ad inflammationem oculorum.

O pobalsamo oculum madefacito, & ipsius palatum illinito. Aut oleastri foliorū succus inflammationem reprimat & mitigat illitus. Aut anemone cum dulci vino cocta oculo illita, inflammationes reprimat.

Ad repentinam inflammationem oculorum.

Ad portulacæ succum expressum, admisce opium & crocum, utriusque quod satis sit, succoque oculos illine. Aut spongiam aceto, multo tepido imbutam super oculum impone.

Ad fluxiones oculorum aduisione reprimendas.

Svbula aenea candente affectæ partis pellem, quæ super oculum est, adure, & ab oculo arcebis fluxionem.

Aduersus oculorum debilitationem.

Solent hebescere sepe accipitrum oculi. vel nimio fumo, vel acrimonia, vel molli pituita, cum defluxio multa & vehemens oculos vexat: curabis, si melle acapno illos inunxeris, croco, rotundi iunci flore, oui liquore, marathri succo, interdum in vnum mistis: nonnunquam etiam per se.

Ad oculos qui ex offensione externa, sanguine suffusi sint.

Pullo columbino multas pinnas euellit, easque digitis exprimito, atque ex ipsis decidētem

tem sanguinem in accipitris oculum instillato: post duos aut tres dies conturbatum oculum, frequenter eluito rore, quod oleribus insidere solet.

Ad suffusionem oculorum.

Suffusio appellatur, cum illasi oculi apparent, & tamen non vident prædam: nempe in quorū partes interiores, materia crassa deciderit, impediens visum. Si igitur suffusos oculos habet, & frequentius similis dormienti id patitur: & tamen si apertos oculos habet, tamen non videt. Mel & rosam ex fontis aqua satis coquito: deinde hoc decoctum per pinna oculium illinito. Aut mellis acapni, & fellis vulturini æquales partes sumito, hisque pinna imbuta cautè oculum inungito manet & vespere, & ut prius, acutè videbit.

Ad visum debilitatum fumo.

Dum gestatur, conuiuet, & difficulter videt, lachrymas profundit, in nares iniectio pobalsamo, ad sanitatem perueniet.

Medicamentum ad purgandam visus debilitationem.

Piperis, costi, folij baccarum lauri, singulorum scrupula bina, nardi spicata, euphorbij, xirix iberis pedicularia, laseris, singulorum sesqui scrupulū, caryophylli scrupulū. unā tūsa hæc omnia, & cribro tenuissimo transmissa, conijciantur in calami, aut aeneæ fistulæ, ne exhalata euanescant. Cum accipiter illinendus erit, prius palatum eius veteri

veteri vino erit madefaciendū, in eiusdemque os vehementer inspirandū, vt medicamentum purgatorium imbibatur. In vtrasque nares tantum iniiciendum, quantum capiunt. Hoc vbi ter factum fuerit, id quod sumitur ex medicamento purgatorio, sicco melle Attico aspergetur, eoque accipitris palatum & guttur defruabitur, & vt imbibatur per pinnam procurandum: deinde in sole collocandus, vt omnes humores, qui capiti & ventriculo infederunt, dissoluantur, atque expurgentur. Post horas quinque detur ipsi columba: hora nona adaquandus, vt & bibat & lauet. Nam ex medicamento siti flagrantem, valde portio recreabit. Postero die ad perdicum aucupium emittendus, vt plenius illorum esu confirmetur.

Ad vermes oculorum.

Oculis accipitrum vermes ingenerari solent, ex longo & copioso vsu carniū sordidarum & male olentium: ex his putrida materia in capite colligitur esca: oculi laborāt defluxionibus, que à cerebro putride manantes gignunt vermes. Hos sequitur oculorum prurigo, & sternutatio frequens, sanguis per nares erumpit. Hoc morbo affectum, ita curari conuenit. Accipitrem trale alteri scitè manibus tenendum, tu verò illius leniter palpebras referatis, melle Attico imbuta molli spongia, latentes vermes depellito: Sic enim excutiuntur ad mellis crassitudinem adhærescentes

tes

tes: multi etiam aucupes acu pertenui & acuta sigillatim vn̄quēq; vermē detrahunt & sanāt.

Ad oculorum pituitam spumofam
& glutinosam.

Accipitri, cuius ex oculis spumea quædam pituita erumpit subrumum catulum concisum, adhuc calentem per biduum, aut triduis edendum præbeto: at si glutinosa lachryma albuginem oculo offundit, pelle serpentis exusta, oculus est ilinendus, tum sale ammoniaco in sputo liquata inungendus: deinde accipitri cornix danda.

Vt accipitri sanguis mittendus sit.

Sivis accipitri sanguinem detrahere, in caueam includito, & cum vtriusque pedis venæ eminent, ex cruribus plumas euellito, itaque sanguinem detrahit: Sin minus venæ apparent, primi digiti venam ferias. Hoc facito cum noxijs humoribus redundat, & in morbum cecidit.

Ad accipitrem difficulter audientem.

Piperis al'i & longi æquales portiones tundas & cribratas cū carne, da accipitri edendas per triduum, & tibi audiet vocatus.

Ad eum, qui ex fumo ægrotat.

Ex fumo ægrotare incipientem cognosces, cum videbis tristem & præter consuetudinem obstipum, graue caput deferentem, alas frequenter pandentem, palpebram inferiorem humoris plenam habentem, sese affricantem peticæ, aut homini

homini gestanti: aut vnguibz suas nares vellican-
tem, promptum remedium primum est, Si ipsum
astrahas à causa ledente, nimirum fumo: deinde
veteri vino frequentius eius oculos foueas: Sin
diurno fumo iam afflicus est, alij exiguum
cum veteri vino contusum, per pinnam eius na-
ribus infundes. Hoc idem facit opobalsamus nari-
bus instillatus, & garum, quàm optimum, cum
vino & rosaceo ex aquo commistum, per pinnam
illitum, naribus & palato. Quod ubi feceris, in so-
le per horam ipsum colloca, atq; eundem pasce car-
ne nervosa, & pristina valetudini restitueris.

Remedium ad eundem.

EX fumo caput & oculi intumescunt, nares
obstruuntur. Remedio sunt piperis longi grana
sex, costi scrupula tria, caryophylli, castorij,
anemones, croci singuli scrupuli ex iunco odorato
floris opobalsami, tragacanthæ, scrupuli bini: pe-
dicularis grana septem: piperis cõmunis grana qua-
tuordecim. Hæc arida contusa, & tenuissimo in-
cerniculo creta, vino austero excipiantur, oculõ-
que illinantur. Quod si videas eum acerbè feren-
tem, melle albo inunge palatum accipitris, vt mi-
tescat, eundemque, ne molestia afficiatur, ex aqua
aspergito. Sunt qui allium, diligenter tritum, acci-
pitri simul cum carne & lacte caprino præbeant,
ac confestim mel in eius nares inijciant semel aut
bis die, vinoque austero eiusdem oculos foueant.

Summa

Summa eius egritudinis cautio est, ne accipiter fu-
mo appropinquet: quoniam eo leditur, distillatio-
nes excitantur: pinnae exarescunt.

Qua ratione destillatio & grauedo gene-
rantur, cognoscuntur, curantur.

Destillationis & grauedinis plura genera à
varijs causis oriuntur: interdum à putridis
carribus, interdum à diurnis fumis, aliquando
à pituita ventriculi, aliquando à defluxione capi-
tis destillante in fauces, nonnunquam à fame: se-
pe à nimia edacitate, tum ab iclu illato plage ac-
cipitris: item ab exhalatione grauioris cœli, aut à
vaporibus generatis à lapide ventris. Cognoscitur
ex oculorum tumore, sternutatione, lingua, cum
excrementum nigrum infra linguam collectum
est: aut cum accipiter caput fricat, aut infra alas
demittit, aut vnguibz nares suas vellicat, aut so-
litum cibum non capit. Destillationis sex sunt spe-
cies, quarum nomina & curationes suis locis red-
demus. Prima est sicca & arida.

Ad aridam pituitam.

Sicca est pituita, cum sternutans accipiter, ni-
hil per nares emittit. Remedio est pix munda
subacta cum aceto acerrimo, quã minutissimè eousq;
contusa, dum strigmeti balnearum crassitudinẽ ha-
beat, eaq; pinna imbuta in illius nares demittito se-
mel die, similiterq; altero die curato, si vides pro-
fuisse: quietiã tertio die simili curatione vitior, si
vides

vides accipitrem melius habere. quoties curabis, toties post vntionis digestionem melle eius fauces pe unges, vt ab aëro flagrantem recrees. Sed commodius esset medicinam cum exiguis frustulis carnis commistam dare, vt acerbitas medicina hu deglutiretur, melius, quàm spiritu accipitris. Si hoc remedium profuerit, garum primæ notæ similiter naribus immitte semel die. Quòd si similiter permanet, neque vllò prædicto remedio discussa sit, columba detur edenda. Si non habes columbam, suilla caro calida cum oleo. Et ad sanitatem perduces. Equidem ipse ex longo vsu meminerecrementa ferri, minutatim trita & cribrata cum carne data per triduum, hunc affectum sanare. Sed ad omnem morbum optimè facit noctua in cibum data.

Vnguentum hybernum ad omnem destillationem, quod recipit

Piperis, castorij, singulorum scrupula bina, zinziberis, costi, nardi spicatae, euphorbij, agarici, scrupulos binos. Pyrethri, pedicularie singulas siliquas. Hæc omnia contusa & tenuissimè cribrata excipiuntur melle optimo, & veteri vino. His inungatur palatum accipitris: deinde in sole post horam detur columba: tum asari, piperis, mellis & vini, singulorum quantum satis est, naribus infundatur: post infusionem per duas horas in sole statuatur.

Aliud

Aliud remedium ad siccam pituitam.

EX destillationibus laboranti accipitri, intuceleri eget auxilio: sed in primis supradictò vnguento, quoad perfectè curatus sit. Aut hoc vtere vnguento. Allij succum misceto cum vino austero, eoque palatum ipsius perline: victui calida præbe, ne aquam gustare ipsum permittit, si succum allij biberit. Aliud remedium, quod continet opij, costi, folij, euphorbij singulos scrupulos: piperis grana quadraginta: castorij binos scrupulos. Hæc omnia tunc atque vtere. Aut gari, vini, olei rosacei æquas portiones subactas, naribus infunde ad molliendam destillationem: deinde ipsi ad solem exposto, neruosam carnem carpendam præbe, vt siquid humoris restat, per nares ex capite detrahatur. Eidem medetur laser, siue liquidum, siue aridum in nares demissum.

Aliud vnguentum.

Pulvis stillatitiæ myrrhæ cum aqua conijciatur in vas, quod in ima parte pertusum sit, permittatur effluere: deinde illo percolato, palatum illius perfricetur, videbis liquorem per nares defferri, quæ spongiola ex aqua calida expressa abstergitur. Alia compositio, quæ habet pedicularie, laseris singulorum scrupula bina, piperis, pyrethri singulos trientes, costi vnciam. Hæc omnia in puluerem redacta, & tenuissimo incerniculo

*excreta, arida seruentur: sed ita, vt ne exhalatio-
ne exolefcant. Cum vsus necessitas postulabit, ac-
cipitris apertum os vino veteri & mero diluatur:
deinde acapno melle fauces illinantur, constringa-
tur illius os: exugantur nares, donec aliquantum
mellis ad os tuum perueniat. Vbi supradictorum
pulvere accipiter illitus fuerit, in sole collocetur,*

Medicamentum, quod innoxium tuerur ab
omni destillatione.

Pedicularie grana tria, tinsa, cribrata, tri-
bus carnis adiectis partibus accipitri den-
tur per quadraginta dies: ita fiet vt nunquam de-
stillatione laboret, neque gestatus, neq; inclusus.

Commune remedium, ne vlla destillatio-
ne accipiter facilè laedatur.

Alio primæ notæ diligenter contuso, caput
inungatur accipitris, paulatimque eidem
edendum detur. Ipsi item commune oleum da-
tum, similiter & mel, eadem efficiunt: item
butyrum similiter. Omnia enim noxia ad eius
ventrem adhaerentia expurgantur: sed maxi-
mè hyberno tempore, propterea quòd illum vi-
res incalescant naturali efficacia. Illum etiam
mirificè iuuat esca calida, præparata ex anima-
libus, quæ antè scripsimus, sed maximè murina
caro, naturalem quandam commoditatem affert
huic animantium generi.

Medic

Medicamentum ad siccam pituitam
accipitris.

Balsami & butyri equalibus portionibus lo-
um accipitrem vnge. alij & hyosciami
succo pari mensura misce, & vinum austerum,
quàtum satis est, illius palatum illinito, post ipsum
ponito in sole.

De pituita continua.

Hæc efficit, vt omnino oculi, tanquam spu-
ro conspersi videatur, & velut aqua made-
facti. Vis huius affectus ab oculis primum se o-
stendit: huic mediæ conuenit hoc medicamine,
quod habet sideritem, vinum vetus & bonum,
mellis, quantum satis est. Simul omnia contundan-
tur, donec strigenti balnearum crassitudinem
habeant: deinde eo asperge suillam, murem du-
rum, qui quamuis illius contactu corrumpatur:
tamen si dederis accipitri edendum, sanabit acci-
pitrem. Tantam habet vim naturalem, vt si co-
quatur cum fungis veneratis, id quod in eis vene-
num est, tollat, fungosque esculentos reddat.

De pituita humida.

NOtiæ appellatur ex eo, quòd humorem ha-
bet, & spumeum quiddam ex oculis mittit:
oculi tumet, per nares nihil defluit: ea, nisi præca-
ueris, periculum affert, & propemodum est insanabi-
lis. Deprehenditur, cum oculorum angulos videas
vtrique spumæ exiguum habere. Curabis, si pe-

diculariæ, piperis, singulorum grana septem, unâ diligenter trita cum vino in promptu habeas: deinde exiguas carnis portiunculas mellitas des accipitri comedendas quinque, aut sex: post hæc eum in sinu tuo teneas, sed commodè, ne lædantur illius remiges pinne. Primum linguâ ipsius leniter exeras, & videas. Siquid tanquam lingula, quod est morbi fundamentum, infra ipsam decumbit, id vngue leuiter incidas, donec expurgatus locus sit: deinde vino veteri fauces & palatum eluas, & diligenter digitis defrices, tum eiusdem nares auceps ore suo exugat, pulueremque sumat ex his, quæ diximus, redactum, eoque illius palatum confricat, singulis curationibus vtere, pondere duarum fabarum: in sole paulisper locato, vsque eò duntaxat quoad incalefactus sit: deinde ipsum à sole remoue, & ligatum tene in umbra, & tandiu obserua, quoad per nares & os eijcit morbum, exigua frustula carnis, quæ ante pharmaci curationem acceperat, videbis fœculentam pituitam emittere accipitrem ex efficaci pharmaco. Cum animaduertes ipsum expurgatû, neque quicquam amplius emittere, melle illine fauces & palatû, vt antè diximus, vt mitigetur accipiter ex acerbitate pharmaci, tum ei detur columba edenda, aut ouilla caro calida, aut alterius animalis boni succi. Quod si morbi vis adhuc permanet, tum adhibeatur hoc remedium, quod recipit agrestis mâli & hiosc

hioscyami æquales portiones commistas cum oleo, quod fumo infectum sit, ex his officæ agglomerentur, eademque opera opobalsamo illinantur: vino prius foueatur os accipitris: deinde detur ipsi officæ vna pondere vnus scrupuli. Potes etiam hoc remedio vti, quod continet piperis vnciam, laseris drachmam, costi folij singulorum scrupulos quinque, pediculariæ grana vndecim. Contundantur simul omnia, & tenuissimo incerniculo cribrentur. Seruetur eorum puluis, eoque, cum exigit vsus, palatum & fauces illius defricentur.

De molli & humida destillatione.

Mollis destillationis hæc sunt signa. Primum ex naribus aqua defluit: deinde sternutamenta, sputa, muci crassi ex naribus erumpunt, oculi humore redundant & tumescunt. Hanc ipsædem pharmaci eodem modo, quo humidam curabis. Sunt qui laser in aquam cõijciant, idque madesieri & macerari tandiu sinant, dum aqua dissolutum sit, eoque conspersum pullum columbinum, adhuc calentem dent accipitri. Cum accipiter assidue liquorem per os & nares emittit, & palpebræ tumescunt, hic non eget auxilio vnguentorum, quæ ipsam nihil iuuant, sed magis humorem destillationis augment. Vtere duntaxat hoc remedio, quod recipit piperis triti & cribrati puluerem: is naribus inspiratus sanum facit accipitrem. Cum caput atque oculi tument & stertit & si-

billi elidit accipiter, hoc curabitur remedio, quod continet piperis grana quadraginta, costi sextulam, opij scrupulum, folij pyrethri, euphorbij, singulorum scrupula bina, pedicularis grana viginti, opobalsami ligulas tres, arida contundantur, liquidis misceantur, opium vino conspergatur & liquidis adijciatur, eoque utere, cum erit opus. Humidam & mollem pituitam aperte indicat defluxio ex oculis & naribus. Primum remedium est perungere palatum semisextula supradicti unguenti. Quod si permanet morbus, laurini olei guttas binas singulis naribus instilla. Si ne hoc quidem adiuuatur animans, eius capiti ferrum candens sic adinoueto, quemadmodum paulo post dicitur. Ruta pulvisculus, diligenter tritus, illius naribus inspiretur, calidis carnibus auium vescatur, neque omnino in sole manere permittatur: exigua aqua utatur ad commodius accipienda auxilia. Humida pituita deprehenditur, cum circa oculorum angulos & tempora humor spumeus fertur: cum frequenter sternuit, euellantur plume ex eius temporibus, venaeque fricatione excitentur, ut ex temporibus emineant: deinde exiguo ferro candenti scite adurantur, & quam mox vino mero conspergantur.

Ad humidam pituitam orientia tubera.

Saepe in naribus accipitrum oriuntur tubera. Sex humida destillatione. Remedio sunt tres
guc

guttae gari optimi quotidie naribus instillatæ.

Ad inflammationem narium.

Narium inflammatio cognoscitur, cum circum oculos & os glutinosus humor exundat. Sanatur hoc medicamento, quod habet agrestis ulmi semina concisa & tinsa cum oleo in offas agglomerata, palatoque accipitris infricata, tum eius naribus instillatus succus rosaceus, omphacino oleo temperatus. Da etiam columbam & c. quæ dicentur infra in cap. de Thoracis pituita.

Ad destillationem, quæ per nares mucum reddit.

Piperis grana decem & septem mortario contrita una cum sapone & stillatitia myrrha, tenuiter cribrata, & ea quidem ad proportionem piperis iniecta & mista accipe, illisque postquam accipiter cibum sumpserit, eius nares illinantur & ad sanitatem perueniet.

Cum ex naribus liquor redditur.

Sex naribus aqua defertur, raphani seminis contusis, cribratis eius nares illinito. Potest etiam uti aparina semine contrito, & tenuissimè cribrato, eoque scite palatum accipitris defricato & facile cognosces mucos exhaustos esse. A nonnullis melle puro palatum, & quæ sequuntur infra in cap. de Thoracis pituita.

Auxilium aduersus pectoris & thoracis pituitam.

Sandarache vnciam, butyri, medulle ceruinae singulorum sextantes, duorum ouorum alborum liquidorū, olei laurini, mellis quā optimi, singulorum semunciam misceto vna, & in globulos paruulos redacta, accipitri deuoranda praebeantur.

De occulta pituita.

Hac laborat accipiter, cum diu in fumo versatur. hanc ipsam cognosces, cum eius palpebrae liuidae sunt. ex naribus autem destillat lip-pitudo spumosa, vehementerque stertit: depellitur hoc remedio, Hioscyami seminis, piperis scrupuli singuli, laseris scrupuli bini: simul terantur, mellis acapno misceantur, illisque illinatur palatum: victui calida detur. Alij hanc pituitam tollunt hoc medicamento, quod componitur ex costi, piperis longi, hioscyami seminis, pari portione: laseris, piperis scrupulis singulis, omnibus simul confusis, & cribratis melle conspersis eius palatū illinunt.

De thoracis pituita.

EA grauis quidem affectio, nisi statim succurratur: efficitur ex redundantia humoris. Signum huius est, cum graniter spirat, vt fit, ab exercitatione: ad pectus accipitris humor multus exaggeratur, quae stertere, recinere, obstrepere faciunt accipitrem. Succurrendum hac ratione: Eo die victui columba, potui aqua mulsa danda est aut rosacea, quas bibat accipiter, donec omnino

refic

reficiatur. Calidam curationem nihil iuuare experientia animaduersum est, ac potius adiuuare frigidam, & cruda comedere, tribus frustulis additis plantaginis, in mediam carnem immisis. Aliud remedium, cum assidue stertit, sibilum elidit, stertit, linguam exerit, hac medicina sanus fiet, quae recipit butyrum cum rosa confusum, & exiguum folij Indici, confusi & cribrati. Haec omnia simul subacta, in pellem soricis conice: deinde scite accipitri pellem, ita preparatam da deuorandam: da etiam columbam, vt ante dictum est, & in vtrasque nares laurinum oleum instilla: fac sub dio maneat, & restituetur. A nonnullis melle puro palatum & fauces inspirantur, aut infricantur allio multo & bene purgato, tum lati cumini & pedicularia parua pondera diligenter contrita butyro excipiantur, eoque caro illita, edenda accipitri praebeatur. Itemque cum accipiter incidit in thoracis pituitam, ostendit ex eo, quod circum nares inflammationes exoriuntur eiusmodi. Pituita afficitur accipiter, aut nimium madefactus, aut in multo fumo versatus, hoc remedio sanabis. Sume asininum allium, pilo tundes, linteo tenui succum exprime in illius nares. Alij vrticae grana septem aut nouem trita, cum tribus carnis partibus dant. Sunt qui hirci sanguinem, media ex caede, aut non multo post effusum sanguinem poculo, aut altero vase exceptum sinunt concrefcere: posteaq;

O 5

dant accipitri comedendum.

De morbis oris.

ORi innascitur morbus hermius nūcupatus, iuxta labrum, sinuosus est & fistulosus in quem influit humor, non perficitur, sed per partes inflatur, influentibus indomitis, appellatis humoribus, in vlcere foramina. Os igitur accipitris aperiendum, atque imprimis fistule squammam pinna purgari conuenit: deinde pinna, melle imbuta, illini oportet, vt omnis sanies expurgetur. In os fistule, non autem intra foramen ipsius, calcithis contrita iniicienda est, vt id quod est putrefactū, exhauriat. exest enim omnia vlcere tubercula.

De vlcerebus manantibus quas Græci ἀφθῆς vocant, tum de paulò durioribus vlcerebus subalbidis, quas Græci ὑδραρυάδες vocant.

Cognoscitur accipiter huiusmodi vlcerebus laborare, cum eius palatū totum exalibuit, & quasi milij grana parua dispersa in ore videntur: huic medicabere ad hanc rationē. Tuum digitum indicem inuolues linteo, eoque melle rosato asperso, auis palatū & linguā fricabis. Si facultas mellis rosati non sit, vino mulso vtere. Calida victui præbe: vel foueto os accipitris, vino austero, adiecto melle rosato, aut ipsa rosa sola, aut rosaceo oleo, quod confectū sit ex omphacio. Vel omphacium cum mulso cōteratur, eoque illinatur eius palatū

⁊

& lingua. Vel palatū et lingua primū aceto & melle vsq; eò perfricetur, dum expurgata sint: deinde melle crebro illinatur. Ricini semina cōterantur, ex aqua coquantur, & percolantur eorū decocto: admiscatur tantundem mellis, ac rursus coquant, donec ad mellis crassitudinē peruenerint: deinde hac cōpositione accipitris illinatur os totū. Quòd si in capite auis aphthas sic nuncupata vlcera habent cognosces, si ex manu violēter deuolat, & cum ad manū reuersus est, si videbis eum cum violētia respirare, scito esse in eius iecinore vlcus insanabile. Sin in solo capite hic affectus versatur, primū illinito opobalsamo: deinde altero die vnguēto habente opobalsamū: altero quoq; die allinatur melle rosato, adiecto malicorio et euphorbio. Quòd si vlcera inflammationibus flagrāt, oui albus liquor cum eiusdem vitello cōmiscetur, eoque illinatur.

Ad pustulas accipitris.

Sin ore, aut alia corporis parte, pustule sint, strade alteri accipitrem scitè tenendum: tu verò acicula pustulas aperito, easque finito euaporari, deinde melle rosato illinito.

Ad recinentem & sterrentem accipitrem.

Si stertit, sibilū elidit, augetur & coactus comedit, scito in eius faucibus pituitā esse. Remedio est ferri ramentū tenue cū carne calida datum, aut & in ziberis, sulphurus puris, ignē nondū experti parmodus, cū oleo rosaceo tēperatus, cū carne victui datus

datus. Item solum rosaceum ex carne datum discutit pituitas ad thoracem adherentes. Sunt qui & in & ziberis partem vnā tritam, butyri partem, alteram rosacei sufficientes partes simul cum carnis accipitri dent comedendas.

Quomodo morbi pulmonis cognoscantur, gignantur, curentur.

S*I vel in quiete, vel in motu accipiter difficulter spirat, vt cum sono & anhelatione procul audiatur, scito redundante calore materia incumbentis in partem affectam, pulmones inflammatos esse. Id accidit cum imperitia gestantis proiectus est ex manu. Nam ab aere susceptus calor & imperitia gestantis auctus pulmones distrahunt, ad salutē perducetur hoc medicamine, quod habet lenticulam crudā, tunsam, melle subactam, conspersam exigua scobe ferri cum carne edendam accipitri præbitam. Accipitres pulmonarios scito esse insanabiles, præterquam cum ægrotare incipiunt. Sanauimus hos sæpe, potui dantes frigidam ad satietatem, aut rosaceum mel refrigeratum. Accipiter cum grauius & crebro spirat, aquamque valde expetit, tum pulmonibus male affectis esse solet. Sanabitur, si primum melle putu mundum temperato, eius palatum illinatur: deinde oui vitellum cum vino commissum & tritum accipitri infundas.*

Ad

Ad angustias pectoris.

C*um angustia laborat in cibo capiēdo, & difficultatem cibi transmittendi affert gutturis inflammatio, sanabus, si partem vnā ramenti ferri, & carnis calide alteram partem, ouique vitellum vbi miscueris, accipitri dederis.*

Ad anginam.

O*lei, vini, mellis equalis mensura cum carne detur edenda.*

Ad obfessas fauces.

L*aser in vino teratur, hisque perfusa caro nimia edacitate, vel ex nimio humore intus infra pectus & cor & maxillas quiddam humoris plenum nasci simile pustulis, aut strumis, cui nisi citò succurratur consumit auem, nec ita multo post tum cognosces affectum, si vides ipsum frequenter expetere aquam. cum enim aquam aspicit, aut puteum, aut stagnum, ardentem illuc cupit ire, & crebro euolare contendit, inflammato humore exardescens, hunc ita sanum facies. Oui illam carnem frigidam, melle sparsam vno die tantum cibatum dato: altero die Hispanicum oleum cum carne vitui præbeto. Si nihil horum inuat suillas setas, asperas minutim concisas, cum carnis mistas, accipitri edendas dato. Delapsa enim subtilia setarum fragmenta, atque incidentia in pustulas, exulcerant ipsas & dirumpunt: itaque effuso humo-*

re

re animans liberatur. Hoc ubi feceris, postridie ad eius curationem melle utere, & prorsus ipsum morbo liberaueris.

Remedium aduersus sitim.

Accipiter crebrò bibens, & seipsum sepe proyiciens ex manu gestans, cum aquam videt, ostendit circa aut guttur, aut ingluuiem, aut axillas strumas intus esse, quæ ipsi sitim præbent. Periclitatur, nisi promptum remedium affertur. Sanus efficitur, si ipsi carnes nunc melle, nunc oleo rosaceo illitus dederis, eique aquam querenti, crocum cum vino aminco in puluerem resolutum præbueris. Aliqui ita medentur, Primum ipsi viuum columbam interficiendam præbent, quam cum comedere incipit, tum illius sanguine & carne perfricant folia ally & bliri diligenter in mortario ligneo contusa pilo ligneo, eaque ipsi præbent edenda.

Remedium contra abscessus.

Si abscessus habeat accipiter, celeriter subsilit. Abscessuum duo sunt genera, alterum lapidosum, alterum sanguineum. Ita sanabis, Adiantum ad tertias coquito, percolato, eique adijcito exiguum calcis viue, & mellis, quod satis est: unam subigito, in pastillum conformato, quo frequenter dando, absterges omnes abscessuum sordes: tum ex hac compositione toto die unam cum portionibus carnis eius cibatum dabis primum duas partes: post exiguam diem duas aut tres æquales: in summa ca-

piat

piat quinque, aut sex. Ne finito illo die, quo illas comederit, accipitrem aliud quicquam edere. Nam ex his cognosces abscessus sanguineumne, an lapidosum quidpiam habeat.

Quibus signis cognoscatur interior accipitris ægritudo, unde oriatur, & quomodo curari debeat.

Si aut manus aut perticæ insistentes accipiter multum quiescit, & discedens tardè reuertitur, & parum admodum edit: si & mæstus est, & sterCUS nigrum crassumque; emittit, præsertim cum carnem recentem ac mundam sumpsit, scito hæc esse signa ægritudinis generatæ ex crassis humoribus, nondum concoctis in ventriculo, tum ex carnis fetiditas, herbisque, quas sepe humi sedens carpit & comedit. Ita curato, Sume portulacam paulum contusam, deinde cum butyro commistam præbeto accipitri edendam cum carne ouilla calida, aut rutæ in puluerem redactæ, ex veteri vino diligenter quotidie, per aliquot dies dato tres ligulas, & ad sanitatem perduces.

Ad occultum morbum accipitris.

Accipitris demonstratur occultus morbus, cum in venatione comedere non vult, tunc scito eum ex aliquo intestino laborare. Detur ei caro melle & butyro cõpersa, et curabitur. Optime fiet, si eius cibatum calidus detur pullus columbinus. Nam omnium remediorum ferè optimum est. calida esca.

Ad

Ad molestias & anxietates tollendas.

Sandarachæ tertiam, butyri recentis partem unam misceto, & cum carnibus recentibus edendam dato. Cùm mœrore & angore affectum esse cognosces, cùm eius aspectus horridus est & tristis, remedium est columba in cibum data, quæ pridie poscam biberit.

Ad morbos latentes, & plagas intestinas.

STyracis optimi sesquiscrupulum, recentis butyri, medullæ ceruine uncias singulas, mellis boni & olei Hispanici sufficientes partes, unam misceto, igne lento calefacito, vsque dum bene commiscueris: ubi refrigeraueris, dato comedere vel carnibus immistas, vel in murinam pellem coniectas: & si quo intestino affectu laborat, sanabitur. Est etiam remedio, vel ouillum cerebrum ipsi datum cum reo pontico contuso & cribrato. Vel columba, quæ saram biberit: post tridie, si accipitris victui viua detur. Aliqui in vas cœcauum indunt mellis & olei Hispanici ligulas singulas, & oui album: quæ ubi subegerunt, adijciunt triti salis Cappadocis & spumæ nitri duos scrupulos, hisq; exiguas carnis particulas sparsas obijciunt accipitri.

Ad tabescentem.

Columbæ acetum potui detur, eius os ligetur, ne rejiciat acetum, appensa habeatur, vsque dum ipsius caro dissoluta fuerit: deinde accipitri præbeatur.

Ad

Aduersus omnem morbum accipitris.

SInapis & coaguli lactis siliquam cum carnibus dato accipitris, isque in multas horas iuxta aquas maneat, finito: ungitio eius nares, ut per nares attrahat vim medicinæ.

Quomodo pinguem accipitrem & venandi negligentem extenuari, & cupidum aucupandi efficere conueniat.

Is, qui nimio cibo & delitijs supra modum pinguescit, ob idque aucupari negligit, ita extenuandus & ad venandi studium restituendus est. Testudo aquatilis illius cibatus semel die, aut bis danda, vsque dum eius carnes luxuriantes ad mediocritatem redierint. Cibi etiam inopia, quæ plena sunt, exinaniri ipsa medicinæ ars præcipit. Sunt qui dent pulegij & allij æquales partes unam contusas cum carne bubula. itaque citò reddunt graciles.

Ad extenuatum ex obscura causa.

SVillam carnem cum oleo communi des, citòq; pinguis reddetur, vel etiã restituetur ad pristinam pinguedinem, si eius potui symphyco decoctum, cibatus verò suillam carnem cum butyro & melle dederis.

Ad æstus accipitris.

Accipitribus per æstatem venantibus, Solis ardore æstuantibus, bile flagrantibus ou

P

albus liquor ex rosaceo dādus, ducendus ad aquā,
in loco auris exposito collocandus.

Aduersus bilem.

Rasilis eruginis nondum cocta, olei Hispanici, vini veteris parem mensurā in vas indito, & simul vbi miscueris, carnibus illis dato.

Ad refrigeratum.

Multi accipitrem ad thermas adducunt & calefaciunt & nihil tamen adiuerunt, potius etiam laeserunt: at tu ipsum stragula veste teclum, repone in commodo loco, ei que, ut caleseat, butyrum cū vrticā semine prabeto & refeceris.

Remedium aduersus bilem.

Ineunte autūno & principio cū captus est, iut diu immoratur perticā, aut solis ardore incensus, aut praeliatus bili laborat, cuius signa sunt, Totus tristis est, oculi sicci & compressi videntur, multo aqua desiderio tenetur, & ipsam multam bibit: tremit totus, dispersas atque inaequales habet plumas, easque interdum explicat, interdum etiam contrahit: pedes nigros, & ab vnguibus vsque ad genua frigidus habet, hoc remedio curabis, Aquam rosaceam infundes, cibi praebebis ex rosaceo & omphacino oleo cum caprina carne: cum in terra frigida sedere fines totum diē, nocte subidio habebis, itaque sanabitur. Cibum calidū omnino ne dederis, sed neque vsq; dum perfecte curatus sit, ipsum gestaueris. Bibat vespere

re aquam, ut bilis calor tēperetur frigore potionis.

Defatigati remedium.

Ex aucupio & longo volatu fatigatum, cibi-que fastidio affectum, restitues in pristini cibi appetitum, si suillam carnem aceto acerrimo perfusam in tres partes diuisam dederis, aut mu-rem largiter edendum praeberis, recreabitur accipiter, & ipse restituetur appetitus.

Ad inflationem.

Inflatur saepe accipiter, cū aut ab altero accipit- tre vulneratur, aut in spinosum locū ingressus, spinis sauciabitur. Eius corpus totum aqua egelida perfundatur: pellis inflata acicula ita leuiter compingatur, ut ne caro attingatur, & pernicioso trās- misso humore tumor remittetur. Quod si inflatio permanet, theriacā liquidā magnitudine fabae vi- no veteri resolue: perfunde accipitrē et sanus fiet. Si vel inguen, vel axilla ab ictu tumeat: aqua ro- sacea & cera igne lento liquentur: adijciatur sym- phytum minutatim confectum: simul omnia subi- gantur, plagae imponantur. Sed si gula intumescit, acicula refecetur, vinoque oleo misto calido made- fiat et bene habebit. Ita se affectū ostendit, cū ei subita vertigines oboriuntur, ut cōsistere nequeat, ei exhibēda est par portio glycyrrhizae et maluae.

Stomacho malè affecto remedium.

Si stomachus malè affectus sit ex noxio humo- re, rosaceum vetus cū carne, accipitris victui

exhibeatur. Ita affectum cognosces, cum toto die videbis eum oscitantem. Cui etiam remedium erit laser Cyrenaicum magnitudine grani piperis cum carne datum.

Stomachus, quando non est cibi tenax, & debilitatus, fastidit cibum: vnde cognoscatur, & quomodo curetur.

SAepe nimio labore defatigatus, aut malè gestatus, aut contra auem fortiter preliatus, aut offensus in aliqua corporis parte debiliore, aut vinculo inuerso allisus ad perticam, dissoluit stomachum in cruditatè que incidit. Cognoscitur affectus primùm, cum pro sua consuetudine non edit, aut cibum omnino non capit, aut lento capite, aut etiam lentius volat, aut sedet, aut emissus ad exiguam venationem, omnino volare nequit, aut cum ante pedes aucupis cibum semicrudum reijcit. manifestum remedium est: Si oui album liquorem accuratè à vitello separatum in mortarium simul cum melle vsque ad dimidiam ligulam imponas: olei Hispanici cochlear vnum, vini aminei tantundem, piperis grana tria, seorsum conteras, donec corpus vnum sit, eoque conspersam carnem accipitri adhibeas. Quod si sumere recuset, illum continuo ad sinum tuum, & carnem dissectam in exiguas particulas similiter conspersas ipsi dato pondere unciae. Si vides ex stercore illum, vt natura

exigit

exigit, concoxisse, adde cibo prædictum medicamentum: quo semel dato, si ipsum curaueris, bene est: sin minus, similem medicinã triduo adhibeas, & sine dubitatione illum liberabis: itè que raphani seminibus in puluerem reductis, cum vino absyntite nondum cocto commistis inpersas carnes accipitri præbe. Si nolit edere, ipsi ad sinum tuum compresso cibum dabis, & sanabis: Ouis recentè ingulatae caput calidum ipsi præbeto comedere, & ad sanitatem perduces.

Quomodo cognoscatur cruditas, & quibus remediis curetur.

CRuditatem auceps facile cognoscit ex reliquijs residentibus etiamnum postero die in ingluuie. Id vsu euenit, propter vel stomachi debilitatem, vel susceptum laborè, vel immoderatam carnis sibi datæ multitudinè, vel quod non se exercuerit, aut quia malè gestatus, aut imperitè collectus fuerit. Hanc discuties hoc remedio, Stacten quercinam aqua dilutam, & percolatam iubeto aucupem, quam ore capere potest, sorbere & infundere faucibus accipitris, retenti per te, vt antè dictum est, laneamque fasciam calidam ingluuiei ac concoquendam cruditatem imponere, & paulo post, quam concoxerit, tenuem cibum ipsi dato. Vtitor oui remedio antè descripto. Sed còmorius feceris, si cum carne remedium calidum adhiberis. Verùm si nulla signa superiora apparuerint,

Et tamen cibum respuit, nihilominus utere praedicto remedio, aliisque auxilijs ad reficiendas eius vires accommodatis.

Ad eum, qui concoquit quidem, sed carnes reiicit.

Si ei vini vetus detur cum carne, et recuperabit appetitum: deinde postridie quinque grana geponomi trita eidem obijciantur: cum particula carnis.

Ad eum, qui non concoquit.

Si non concoquit et cibum euomit, ita curabis, Costi et folij drachmas singulas, laseris semidrachmam, melli quam optimo permisceantur, et dentur accipitri, atque aliquanto post ei cibum praebatur columbae. Alij hoc remedio utuntur. Qui recentis vitelli, mellis, olei, sufficientes partes permistas et subactas ipsi praebent edendas cum carne: quidam etiam vinum admiscent, ut efficacius remedium sit. Sunt, qui dent tribus particulis carnis reoponticum additum. Nonnulli folia spicae nardi, et geponomi aequo pondere trita, vino amineo conspersa infundunt, aut geponomum leuigatum carni immistum accipitri esuriienti apponunt, ne odorem sentiat.

Ad nauseantem.

Laser et suillam carnem aqua conspergito, eius cibatum tessellatim dato, et quandiu cibum fastidit, tandiu simili aqua carnem inspergit.

Ad

Ad eum, qui euomit cibum.

Evomuisse cibum cognoscitur accipiter ex eo quod tristis est. Curatur ita folij parte una, et costi tantunde, piperis grana duo in vini tunsa, et cum melle subacta edenda praebeto.

Ad cruditatem et nauseam alia remedia.

Si cibi permanent in stomacho crudi, eosque non euomuerit, usque ad decimam diei horam, nullus cibus est ei dandus, sed tantum aqua tepens cum oleo et sale in illius os infundenda est: aut aqua marina tepesfacta, et ita post horam aluum deijcit, et adiuuabitur, deinde eidem passeruli duo, troglodytae appellati, vini obijciendi. Sed si ante cibum euomuerit, nihil dandum, nisi sola tepens aqua mista cum oleo: postero die gallinacei pulli vino potati, cibatum, et potui sanguis dandus. At si comedere non valeat, solum sanguinem bibat. Quod si nihil horum profuit, murem aut vesperilionem ei dari conueniet, et reficietur.

Adhuc de vomitu.

Butyrum, mel, spumam nitri, nigrae columbae simus, lumbrici, qui ad filum tandiu pependerit, dum sint arefacti: lotium humani, vini paulum: omnia misceantur, hisque caro conspersa dentur accipitri. Sunt qui vesperiliones quinque interficiant, ipsorumque sanguinem vitreo vase exceptum arefcere sinant, et minute tritum seorsum

P 4

seruent, vsque dum vsus necessitas requireret, tumque tres alias vesperiliones vino veteri odorato madefactas, & prædicto puluere conspersas dent accipitri comedendas.

Ad malè affectum iecur.

EX iecinore laborans accipiter, aut à canibus laceratus, cognoscitur ex eo, quòd tristis videtur, & pedes linidos habet. Remedio est eruum leuigatum, ac subactum cum melle in parui pastilli formam redactum cibatum datum: vel axungia recentior occisi, fassiani: vel menta tinsa cum carne accipitri obiecta.

De tinceis siue lumbricis.

His signis cognoscet, an tincas habeat accipiter insistens perticæ, cum volare cupit, alas suas impeditas habet, & tanquam si distortos nervos haberet, tremit, pedum modo hunc, modo illum porrigit, siue in pertica maneat, seu manu aucupis gestetur, & pinnas suas vellicet, nunc eas que sunt in pectore, nunc illas, que sunt in femoribus. in summa, neque in manu aucupis, neque in pertica insistit. Ita curabis, Carpobalsami granatrua, ceruinam medullam, vrticæ pauca semina, & nigelle tantundem, vnà simul omnia leuigata, contundito cum helixine prius arefacta, & mista da accipitri cum carne perdicis: aut si huius non sit facultas, cum carne gallinæ vernacule, & ita vel per os, vel per sedem tincas educes: Accipiter

pter tinceis afflictus, frequenti volatu vitur, ipsum refeceris, si cum pastillo piper ipsi dederis edendum. Idem præstabit cerui medulla, & geponomum in puluerem redacta cum carne data. Nec minus efficax est sesami & papaueris æquè pondus in puluerem redactum. Si his insperferis stacten quercinam, & carni miscueris, & dederis accipitri edere, aut si aloë pura & mundu leuigata animantem perfuderis posca. Sunt qui allij succum expressum cum omphacino oleo, pari mensura mistum infundant.

Remedium ad intestinum.

EX intestino laborare se ostendit accipiter, cum pedibus sepe stringit manum gestantis, & pedibus cædit perticam, cui insistit. Quidam censent sandaracham cum carne calida & butyro dandam. Alij verò, si omnia viscera simul cum intestinis doleant, vini amineci, & rutæ tritæ singulorum ligulam dandam existimant.

Quomodo calculosi cognoscantur, & qua ex causa calculi oriuntur.

Generari lapis in visceribus solet, cum accipiter carnibus vescitur pinguibus, aut malè olentibus, aut multis expletur. Ardeolarum caro calculos gignit. Laborare calculis primum cognoscitur, cum difficulter ventrem deijcit: deinde deprehenditur ex stercore eiecto, quòd emissum adheret pavimento, sed integrum iacet, neq;

virgis similem extensionem habet, ut sanorū habere solet. Id accidit, quoniam vi eiectum est, propter lapidē impediētem exitum excrementorū liquidorū, sed tamē à solo stercore, quod saepe varie solet, cognosci hoc vitium nō potest: cognosces aliquo modo. Nā cum vel aucupis manui, aut perticæ insistentis frequēter agitatur, scito ipsum calculis vexatū hoc facere, ita curabis. Rapū de terra lectū excavato, salē nondū tritū, quantū duobus digitis capere potes, in illud excavatū indito, idq; deinde in ollam novā imposito: et postquā succensis ignibus, sal in rapū inditū, liquatus fuerit, adijcito suillam carnē recentē, cibari præbeto, ac paulo post ipsum ad aquā alligato, illicq; totū ferē diē maneat finito, aquaq; se oblectantē, ob salsos sumptos cibos, permittito bibere, quantū potest: ita enim lapidē minutatim eijciet. Potes etiā hoc vti remedio. Nigella semen tritū cum melle & oleo ter die dabis: post tri die momentū salis in carnē recentē abdito, carnem edendā præbeto: tertio die paruum pullū columbinum, nondū multis plumis vestitū, dato concisum cū osibus comedendū. Potest etiā alia ratione sanari, cum in manu insistentē vides aluum deijcere conantem, neq; tamen valentē: dextræ manus medicos duos digitos sedis anulo subijcito, cōprimito lapidē, qui est prope anulū: deinde expresso lapidē & exempto, locū vnde exemptus sit, foueto oleo rosaceo: hircini sanguinis glaciati vncia lapidē resoluit

resoluit: quod si plus quàm vncia detur, ipsum ledit. Murina etiam caro esui data, etsi lētius quàm hircinus sanguis, tamen lapillos frangit. Nonnulli etiam dixerūt butyrum prodesse. Alij tradit accipitres calculis laborare solere, ex eo quod comederunt carnes sordidas, & dilaniatas in terra. Quamobrē nonnulli quidā illas suspensas ligant ad caueam, ne puluere sordidas edant. Solent etiā in hunc mrbū incidere ex eo, quod eis in cauea aqua satis non subministratū fuerit: deprehenditur hoc morbo affligi, cum difficulter excrementa excernit, & ea quidem dura & dispersa. Ipsum etiam videas conuiuentem, & grauo capite dormitantem, & cum excrementa reddit, anulum vellentē & stringentē: ita curabis. Rosacei ex oleo omphacino cōfecti duas ligulas, & oui album liquorē in vas indito vsq; dum vnum corpus fiant: per os accipitris infundito. Præterea ab alijs traditum est, illum comedere non posse ex eo quod sedem lapidis obsidet & clausam tenet, hoc remedium adhibent, Auri paulum, aut scissum arsenicum bene cōtritum ex melle dant accipitri, tum testudinem fluiatilem escam apponunt.

Aliud optimum remedium.

Coccum gnidium, galbanū, cochlea, sapa, butyrum instar granulorū triū optime lapidē frangunt. Accipitri calculis laboranti oculi intumescent, & nebule offunduntur, nares inflantur.

Oculi

Oculi fouendi betonica, & pluuiatili aqua. Iam ad aluum deijciendam ei cibus dandus, catulus subrumus, adhuc cecus, per tres aut quatuor dies: post eà aloë elota magnitudine vnus siliqua prebenda. Quòd si permanet lapillus, & non frangitur, vitis sarmento adurito partem capitis subtermediam inter duos oculos, vsq; dū videas palpebras oculorum horrentes: deinde paruum digitum melle imbutum subijcito in animantis anulum, scite dissoluens lapidem, & curabitur.

Ad lumbaginem.

Cum lumbi dolent ex mala gestatione, illum suspersum teneto pulchre supra vinum in ollam inditum & inferuefactum: & vt vini vapor in illius femora & lumbos exhaletur, ollam vsque agitato, donec refrixerit: deinde vinum spongia exprimito in partes auis superiores, eademque molle fœnum substernito.

Ad lumbaginem & pinnarum relaxationem.

Altheam ex aqua coquito, decoctam aquã tantisper deferuescere sinito, dum tantum modo tepescat, eaque lumbos foueto, postea ad pamentum ligato. Accipitri cubile substernito molli fœno, vel ipsum ad balneas ductum, teneto supra calidam, sed ita, ne aqua respergatur: aqua duntaxat agitetur, vt à vapore accipiter incalescat: interim danda opera, ne decidat ex manu & pericl

periclitetur. Ex balneo eductus, paulisper sedeat, facito, & tegito: post tres dies per inferna sanguinem deijciet.

Aliud remedium.

Symphyti tres partes ex carne dentur, que si nihil profuerint, elaphoboscon & symphyton in vnum misceto, dato tres partes & ad sanitatem perduces.

Ad scabiem.

Scabiei prurigo accipitrem cogit contra se, tanquam cõtra hostem, vnguibus & rostro vti: sed tu locum scabiosum exprimito, donec sanguis eliciatur: deinde aconiti succo per triduum illinito, tum aceto quàm acerrimo eluito, & thus masculum aceto conspersum terito, eoque scabiosas partes linito, accipitremque tantisper teneto, dum partes, quas leueris, desiccata fuerint. Vel saponis spumæ, nitri æquas partes acerrimo aceto misceto, iisque accipitrem linito, modo prius in balneo ipsum calefeceris, & postridie calda potabili eluito, & quàm mox sanabitur. Aut argentum viuum cum saliuã terito, eoque accipitrem vngito. Aut bitumen ex veteri vino & oleo ad secundas decoquito, eoque calido animantem inungito.

Ad lichenas.

Nitrum Alexandrinum quàm minutissimè terito, idque in oleum acerrimum misceto: locum lichenibus infestum lenito.

Aduer

Aduersus pediculos remedia.

Pedunculi nascuntur à noxio humore carnū,
 & ex cruditate cum auceps inconsideratè
 accipitri crudo alium cibum apponit, antequàm
 alterum cibum concoxerit: id quod cognoscitur.
 Nam pedunculi circum oculos cursant & exun-
 dant in ipsum gestantem. Remedium est sandara-
 cha, si butyro aut carne aut oleo imbuta ipsi præ-
 beatur edenda. Aut saponem in tepenti aqua dis-
 soluito, eoque auem linito cælo sereno, & sanum
 facies, ipsumque tunica inuolutum in solem calidū
 exponito. Si pediculos procreauerit accipiter, non
 valde ex eo leditur, potius alitur, & ad venatio-
 nem impellitur. Pediculos autē concipit, cum ma-
 net prope gallinaria atque auitaria. Fumo nun-
 quam appropinquet, nam & leditur & pedicu-
 los, & pituitam, & destillationem contrahit &
 pinnae torrefiunt. Sc. pediunculis laborare ostendit,
 cum pinnas vellens, frequenter pedunculos in-
 quit. Remedium afferes, si lupinorum decocto ipsum
 laueris: sed ita, ut caueas, ne capiti admoueas fer-
 uentem decoctionem, lotūque in sole per horam
 ponito: & illinc ubi ipsum tolles, dulci aqua la-
 uato, ne pellis vastetur: tum vino austero pin-
 nae inspicientur. Vel sarmenti, aut fici, aut oliuae
 cinerem quàm minutissimè per cribrum cernas,
 accipitremque illinas, eundemque linteo tegas, &
 pediculi in linteum decident.

Ad

Ad horrorem.

Horrore percellitur, cum ex pediculis, tum
 alijs ex causis: ei subuenit nefrendis caro:
 auium caro cum sit calida permultum, ipsum ex-
 ficcat, & unā cum macie pediculos procreat. Facit
 idem ouilla caro: at cornicinae & coruinae carnes
 omnino dandæ non sunt: nā & salsæ sunt, & val-
 de perniciosæ accipitri pediculis laboranti.

Item ad horrorem.

Cum horret accipiter, tum corpore concidit,
 tristiq; & agroto est aspectu. Corruptus
 hoc affectu, excrementa reddit corrupta maleolē-
 tia: nisi morbo occursum sit, cōsumitur anus. Hoc
 remedio subuenitur, quod recipit symphyti surcu-
 los cum radicibus & reopoticum: simul miscean-
 tur, ex aqua ad tertias decoquantur, in quartam
 partem decoctionis reopoticum addatur, accipiter
 perfundatur, vsque dum persanatus sit, post infu-
 sionem ei cibus detur columba.

Ad defluxionem pinnarum.

Vtillissima res est accipitri pinnarum orna-
 tus, & ad illius virtutis officium præstandū
 aptissima. Si pinnae ipsius defluant, & ipse spolie-
 tur naturali suo ornamento, Sumatur teda pinguis,
 & rubi radicum & platani, singulorum manipu-
 lus vnus, in ollam iniiciatur, ad tertias decoqua-
 tur ex acerrimo aceto, eaque decoctione consper-
 gatur accipiter, & pinnae fluere desinent.

Quomo

Quomodo & corrodantur pinnae accipitrum & curentur.

Exeduntur saepe pinnae noxio quodam humore: ita curari conuenit, Nitrum Gallicum & cimices, qui nondum ex lecto deciderunt, conteras in acerrimo aceto: emplastrum facias, aperias pinnas, ubi videbuntur corrosae, linito & sanabis.

Si pinnae inflationibus turgeant:

Inflationes rescindas, & pinnas plenas perfores, & vino veteri locum eluas, & vitis sarmenta combusta, cum bubulo felle in puluerem redigas, cum infundas in plenas pinnas.

Ad eum, qui suas pinnas rodit.

Si accipiter suas corrodit pinnas, & cum pedunculis non habeat, tamen pedunculos inquiri, scrutare coliculos pinnarum caudae & plumas, inuenies quiddam nigrum intra radices pinnarum, id acu compungito, inspirato vinum vetus mali punici cortice trito ungitur.

Ad fractas pinnas.

Quia à natura rectas non habet pinnas, sed refractas, ita curabis, Aque potabili calida frequenter remiges pinnas fruebis.

Decidentium pinnarum remedium.

Lauri vel nucis oleo foramina, unde pinnae decidunt, ungitur, aut ex tuo ore in loca, unde exciderunt, inflato caprinum lac.

Ad

Ad defluxionem pinnarum.

Plegij, sandarachae, scrupuli tres, croci scrupulus. ex aceti sufficientibus partibus simul coquantur, refrigerentur: deinde spogia oculi illinantur bis in die. Quod si remiges pinnae decidunt, sandarachae & thuris tantundem: conterantur, subrogantur, inungantur pinnae.

Ad fluxionibus laborantem, & ob fluxiones pinnas amittentem.

Si defluxionibus alarum flexus, qui est tanquam cubitus, laborat, amittit remiges pinnas: ita curabis, Scrutator venulas adiacentes alis, ex ipsis mittito sanguinem: & postquam sanguinis paululum deflexerit, aceto frigido alas foueto, ut locus obturetur. Itaque fiet, ut postea neque accipiter fluxionibus laboret, neque fluant pinnae.

Ad fractas pinnas remedium.

Cum accipiter pugnat cum praeda, saepe accidit ut pinnas frangat, nimirum ad terram detractus: interea dum praedam retinere conatur: aliquando etiam alliditur ad perticam, dum euolare contendit. Solet enim naturali prudentia tegere caput, quod obnoxium habet lateralibus ictibus: ideoque aluum, latera, lumbos percussioni exponit. id quod si acciderit, hoc remedio ei succurres, quo minus impediatur ad continuandam occupationem. Habeto accipitris mortui pinnas, & cum aliqua frangetur, reponito ex mortuis dextram

Q

quidem dextræ, sinistram sinistræ parti, caudam caudæ accommodans: nimirum fractam pinnam non valde prope carnem scindito ad inferendam loco illius alteram, quam de mortuo seruata habes numerosè temperatam, lino nigro liges utranque inter se commissam.

Ad fractas pinnas remedium.

VLmi corticem & maluæ agrestis radicem ex vino veteri coquas, & decocto pinnas foueas, & sanaueris: seu myrrham in pila tundito, & simul cum oui vitello stuppæ illinito etiam cum folijs superimponito, scitè ligato, auem obseruato, & sanabitur.

Quomodo inferendæ sint pinnae remiges nuncupatæ.

EX pinnis quæ volatui maximè auxiliantur, sunt remiges propterea nuncupatæ, quod tanquam remi, aërium pelagus secant. Quod si fortè earum aliqua fracta fuerit, eius insitionem ars machinata est, ab agricolis hanc fortè mutata, qui surculum alienum suo trunco inserunt. Remigem igitur pinnam, quam insiturus es, scinde ex vna parte, vt possit includi in alteram, eaque in aqua remollescat, sinito: deinde scinde accipitris fractam pinnam, & vbi exactè dimensus fueris, & exæquaueris alijs pinnis remigibus, ita vt neque maior sit, neque minor, mediam perforato tenui subula, & inserito accipitris mortui pinnam
in

in foramen fractæ viuæ, filo utrinque ligato, & postea non impediatur, quo minus volare queat.

Ad lacerationem accipitris.

Nullum auium genus inerme natura produxit, sed & unguium robore, & rostri impetu ad venandum, & ad se defendendum armat. Si igitur aliqua vel magnitudine, vel robore præstant, accipitrem percusserit, & voluptatem cibi in molestiam conuerterit, suillam axungiam cum sarmentorū cinere subactam in plagam prius purgatam imposito: deinde acicula tenui scitè consuito, nequid sordium in plagam incidat & ita perducetur ad sanitatem. Alij brassicæ caulem comburunt, & similiter chartam, ex hisque cinerem collectum, cum auium adipe subactum in plagam injiciunt. Quod si à grue percussus sit in pectore, aut in carnosiss partibus, symphyto prius oblitato affectum locum, eumque consuito triangulis aciculis laneum filum ducentibus exterius, suturam symphyto inspergito: Si filum disrupatur, & consui non possit hoc faciliore vitior auxilio, quod continet chartam scriptam, siue non scriptam diligenter combustam: eius cinerem cum oleo misceto, locumq; vbi plaga est, ungit. Quod si sanguis ex plaga defluit, chalcitide prius plagam conspergito, & adiuuabitur. Quod si percussus sit in ossibus, aut nervosis locis, sumito thus masculum, eoque contrito inspergito, aut cephalicon

appellatum, quo ad curandos homines vtuntur, in locum affectum imposito, & citò sanabis. Cephalici compositio hæc recipit, dulcis olei trientem: bituminis, ceræ, picis aridæ, singulorum selibram, spumæ argenti scrupulos binos, cerusæ scrupulos quatuor & semis, thuris, aloë, myrrhæ, singulorum sextulam: opij, mandragoræ, pomorum succi, singulas sextulas, aluminis scissilis, atramenti sutorij, chalcitidis, croci, singulorum sextulam, acetis, quod satis est: quæ liquari possunt, liquato, & inspergito aridis, contusis & cribratis: quæ ubi subegeris, reponito: & cum vsus necessitas requireret, ex rosaceo dissolutum plagæ indito.

Ad dilacerationem.

SI accipitris ventrem grus vnguibus lacerauerit, & pellem illius diruperit: ita curabis, Confestim ipsum recipito, cõsuito plagam acicula tenui filum ducente, & distractam pellem coniungito: deinde corticis quercini cinerem ex oleo dulci subactum inspergito: Columbinum fimum oleo & vino permistum, in pastilli formam redactum, super plagam imposito, non aberrabis ab optima curatione.

Aliud remedium.

CONSUITO id quod discissum est: deinde symphyton cum sarcocolla mistum imposito, & paucis diebus auem sanam facies: seu sarcocollam bene mollitam, tunsam cum sanguine gallinæ nuper

per occisæ, imposito, & citò sanaueris.

Ad plagam aut rupturam accipitris.

SI acciderit accipitrem confringi, cum fertur in cornicem aut perdicem: ita curato. Reoponticum tritum ex vino veteri ipsi dabis.

Ad detractam pellem.

SI accipitri pelles detracta sit ab aue, quam insectatur: is qui eum emisit, super ipsum lotium faciat, & confestim lenabitur plagæ dolor. Quod si à grue aut alia quapiam aue percussus fuerit, iniice intra fissuram suillum adipem, & ita cõsuito & inspergito resinam aridam & ferream scobem, quæ decidit in officina fabrili.

Si accipiter victus fuerit, dum contendit cum auibus.

GLABRUM facito locum, ubi ictus sit, domestice vitis sarmenta cõburito, & postquam locum affectum, vino foueris, cinerem inspergito, vel aloën, & columbæ fimum equis partibus conterito, cribrato, excipito adipe anserino, ictui imposito. Vel thuris & cerusæ par pondus cum symphyto, quantum satis est, in pila contundito, & bene subactum super ictum imposito.

Ad laceratum à cane, aut ab aquila.

COMPLICATUS teneatur accipiter, locus laceratus vino & oleo inspiretur, illinatur puluisculo, cuius compositio hæc est, Roboris cortex, sarmenti tantundem: conterantur, misceantur sym-

phyto, thuri, aristolochia, resina, simo columbae agrestis: singulorum aquae portiones, terantur, tenuissimo cribro incernantur, earumque pulvere affectus locus conspergatur.

Ad plagam accipitris.

Cucurbitam oleo inueteratam comburito, eius cinerem cum lotio humano misceto, vulneri imposito. Aut si huiusmodi cucurbita non est facultas, aliam aridam comburito, eius cinerem cum oleo commisceto, imposito vulneri.

Qua ex causa frangatur, aut luxetur accipiter, & quomodo curandus sit.

Inaucupio cum fortioribus animantibus, ut grue, anseris, lepore pugnant, interdum illorum unguibus caeditur & frangitur, interdum alis percutitur, aliquando ad perticam alliditur: accidunt praeterea aliae multae causae offensionis, quas, propter multitudinem, praetereo. Si tibia fracta sit, calamus poliatur, eoque circumligetur pes accipitris, ut fieri solet hominum, qui tale quippiam patiuntur. Locum affectum glabrum facito, maxime si axillas, aut femur fregerit. Quod si os axillae excidit in exteriorem partem, insanabile est. deinde sumatur ulmi radix, ex multo vino coquatur, usquedum succosa & pinguis effecta sit: ea saepe die locus affectus foueatur, & quidem assidue, donec ad sanitatem perducatur. Alij herbam

Synch

synchlon appellatam ex aqua coquunt, eiusque decocto locum affectum per septem dies fouent & sanant. Sed per plures dies facere idem ne graueris, donec curaueris.

Ceratum ad fractum pedem.

Nitrum, Alexandrinam myrrham probam, picem, thus minutissimè terantur, ouique albo liquore excepta imponantur, fascia lanea ligentur: accipiter demittatur in caueam. Signum est eum bene habere, cum inuenies auxilium laeum esse, tum utere malagmate Phoenicæ, cuius compositio recipit ammoniaci thymiamatis bdely, butyri, singulorum unciam: styracis, castorij, galbani, seu taurini, adipis anserini, singulorum sexunciam, olei veteris sicyoni, cere, singulorum selibram, visci quercini, terebinthi sexunciam, omnia liquato & subigito, postea utere. Aut cochleam montanam, myrrham, oui vitellum, leuigato atque imposito: post dimitte accipitrem in cellam obscuram, eique cubile substerne molli foeno.

Alia compositio Phoenicæ.

Quam minutissimè ubi contriueris spumæ argenti trepondo, chalcitidis trientē, axungiae veteris liquatæ duapodo primum exiguo oleo subiges chalcitidē: deinde cum spuma argenti miscebis totū oleū infundes, axungia liquatā in ipsum oleū inijcies in ahenu nitidū, lento igne coques, agitabis

rudicula: deinde ex igne detracta subiges, & cum vsus necessitas exiget, vitor.

Aliud ceratum siue allinamentum.

Ammoniaci, thymiamatis, propolis, mastice, resinæ, gummi, baccarum iuniperi, singulorum æqualem mensuram: in pila contundito, deinde his contusis addito vernacule gallinæ sterco, & allinamentis excipito, ligato, vt solent medici. Est aliud quod habet marmoris, testæ, myrrhæ, vitri, fuliginis, liquidæ picis, mastice, singulorum partem vnā: mastice, piperis, resinæ, sarmenti, vitis nigræ, singulorum combustam & aridam partem vnā. Hæc omnia contundito, cribrato: addito gallinæ sterco, & acetum, quod satis sit ad illa excipiēda, & vt proximè diximus, ligato.

Malagma.

Myrtha probæ notæ, aloë, vnà misceantur & terantur: oui vitellus adijciatur ad ea excipiēda, scitè imponantur & ligentur; idque tandiu sanatur, donec à loco affecto resoluatur.

Ad fractum pedem.

Myrtha & thus terantur, oui albo liquore excipiantur, lana alba alligentur ad pedem, dimittatur in caueam & restituetur.

Quæ fracta sanari possint, & quæ insanabilia sint.

Multæ fractæ partes sanantur. Inguem fractum insanabile est: similiter etiam armi.

Quæ

Quæ ad sanitatem peruenire possunt, ad ferulam aut calamum alliganda sunt. Accipiter accommodatè alligatus, in cellam molli scæno substratam, ne vexetur, dimittendus est. Carnes concisæ obijcienda per duodecim dies: deinde ex cella educendus, & ferula ex fracto loco exoluenda: emplastrum, habens vim molliendi, imponendum, ad laxandos & molliendos nervos. Emplastri compositio recipit spumæ argenti, bituminis Iudaici, pinneæ resinæ arefactæ, cere albe, singulorum libras duas. picis, thuris, aloë, myrrhæ, ammoniaci thymiamatis, bdelij, colophonie, chalcitidis, singulorum sesquilibrium, adipis taurini, succi altheæ, lini seminis, singulorum selibram, oleum chamæmelinum, quantum satis sit. Quæ liquari possunt ex adipe taurino, liquentur. Spuma argenti & succi ex oleo coquantur, adijciantur liquidis, rursusque simul temperata omnia concoquantur: quibus ex igne remotis, conspergatur bitumen: & thus tritum rudicula agitetur, vsquedum refrixerint, & mollita sint, atque ita præparatis, cum necessitas requirit, vitor.

Ad luxatum pedem.

Volucrum genus alis quidem & pinnis natura ditauit, quibus aërem secare solèr: sed nec minorem dedit ipsis vtilitatē & efficaciam, cum eas pedibus ornauit, per quos venantur, hostes suos superant, cibum capeffunt, quietem ca-

Q 5

piunt. Sed naturæ dotes quid nunc necesse est numerem? Itaque, his omissis, de remedio luxatorum dicam. Cum accipitri pes exciderit, aut digitus luxatus sit, ita curandus est, Recremento aris contundito, & diligenter ex aceto terito, locum affectum illinito. Facit idem paruarum cochlearum unguentum.

Malagma.

Quod recipit castorei, rasilis æruginis, folij, spuma argenti, singulorum semunciam, myrrhæ, cere, bituminis, singulorum sextantem. Castorium, spuma argenti, folium, cõterantur, & tenui cribro incernantur: quæ liquari possunt, liquentur & subigantur, hisque affectus locus illinatur, modo prius aqua calida foueatur.

De tumore seu spongia.

Ignitur à tēporis acerbitate, ab acerbis niuibus hic morbus. Remedium, Pedum tubercula liuentia stylo acutissima corrigantur: deinde thus, spumam argenti, vitrum Alexandrinum, oui album liquorem, cochleæ saliuam limosam, terito, hisque pedem linito, deligato: neque soluito, donec sanitatem receperit, post vino calido foueto, & persanabitur.

Ad tumentem pedem.

Cere trientem, adipis gallinacei sextantem, Copobalsami sufficientes partes, misceto, cerotum facito, idque pedi imponito.

Si

Si talus luxatus aut inflammatus sit.

Svmatur thus masculum, vitrum, marmor, æqua pondera singulorum, terantur & leuigentur: adijciatur fel hircinum & oui album imponantur in talum accipitris, & scitè ligentur.

Ad inflammationem.

Ricinorum, myrrhæ, acaciæ vt par modus teratur, pilis in puluerem redigatur, instilletur acetum, eoque, cum strigenti crassitudinem habebit, pes illinatur. Alij sumunt cochleas paruas, easque vnà cum testis tritas, linteo alligatas, pedi imponent. Sunt qui marmoris, testæ, gypsi ammoniaci, propoleos, stercoris gallinæ, salis gangrivi, resinæ paria pondera simul contrita & subacta imponant.

Ad vulneratos nervos.

EX concertatione interdum ledit nervos accipiter, eiusque pes lesus contrahitur. Ita affectus, tepenti oleo fouendus est, post fomentum laxans emplastrum imponendum, sæpius fomentum applicandum.

Ad fornicationem.

Solent fornicatione laborare accipitres. Emitnet ex corpore callosum quiddam orbiculatum, latam sedem habens, cuius compunctio sentitur similis morsui formicæ. Ita curari conuenit, Caprifici radix recens contundenda, eiusque succus in fornicationem exprimendus, & sanitatem

tatem recipiet. Vel cedrinus cum acerrimo aceto misceatur & illinatur. Alij verrucaria herba, & rutæ viridis singulos manipulos in pila contundunt, hisque affectum locum oblinunt.

Ad claues.

TEstudinis sanguis cum acerrimo aceto mistus clauis illinatur.

Ad dolorem pedum.

VT homo, ita accipiter pedibus laborare solet, destillatione quadam ex loco superiore in locum inferiorem delabente. Morbi causa proficiscitur ex noxijs humoribus. Hoc medicamento curandus est, quod habet acaciæ, statæ binas sextulas, ammoniaci thymiamatis scrupulos duos, aloë Indicæ, bulbi scyllacei, glutinis fabrilis, thuris masculi, ellebori Cretensis, singulorum scrupulum, olei acerrimi, quantum satis sit, ammoniacum & thus aceto diluantur, reliqua contendantur & illis adijciantur. Rursus terantur, in globulos conformentur, ad usum seruentur, & tum aceto dissoluantur. Iam verò poros, qui in pedibus nascuntur, semper sanabimus, si eos aqua frigida fouerimus.

Ad fluxionem, quæ decedit in pedes.

Picem liquidam, aridam lappam in ollam indito, & coquito, in spergito centaurium contusum, ubi subegeris, pedes accipitris linito.

Ad

Ad vngues remedium.

SApe euenit vt accipiter pugnans cum auibus, vnguem aliquem amittat, & maximè cum vngues, quod defixit in hostilem auem, vehemènti vi, à pugna recedere conatur, non remittit ipse, ita euictus consumitur potius, & vnguem amittit, viribus non valens illum extrahere, hoc modo curabis, Excisum vnguem oblines ferri recremento quam minutissime contrito, cuius puluerem venator semper habeat, oportet. Excisus vnguis inducendus, commodè ligandus pulchrè conglutinabitur, nec ita multò post vi pharmaci per septem dies ligatus diligenter habèdus. Quòd si inflammatio oriatur ex dolore, terito testam aritam nuncupatam, vngito excisum vnguem, commodius feceris, si etiam totum pedem vnxe- ris, & ita excisum vnguem reduces.

Aliud remedium.

SI accipiter extra radicem fregerit vngues, sicut luxauerit, præsertim maiores, tum in cellam includes, cibumque copiosum ei obijcies, vnguemque recenti axungia suilla aut agnina vngues. Si vnguis exutus sit, is illinendus est spuma argenti, & myrrha simul contritis.

Ad flectendum rectum vnguem.

Accipitris facile flectes vngues, si malagma veterinarium imposueris, fomento prius usus. Malagmatis veterinarij compositio continet

net pinguium ficorum, vuarum sine acinis, nitri assis, seminis cardamomi, seui taurini, seui suilli, adipis anserini, singulorum vnciam, ammoniaci thymiamatis, picis, propoleos, galbani, cere, opopanax, visci quercini, singulorum quadrantem, arida contundes & cribrabis, quæ liquari possunt, arida consperges, & simul omnia subiges, hisque, eum opus erit, vtere.

Quomodo accipiter emittendus in perdices: qui cibus, & quomodo dandus, & quomodo in manu pascendus, & vt venaticus canis simul cum accipitre educandus sit, vt consuetudine inter se cognoscant vt perdices infidiis exponendi & captandi sint: vt ex malis accipitribus, boni fiant: vt in phasianos & anates accipiter sit emittendus.

Postquam accipiter assuetus est obedire aucupis voci, vocemque eius exactè cognoscit, & solo edito sibilo, statim ad manum aduolat, cibumque monstratum capeßit, & iam aptus est ad aucupium: pridie quàm exeatur ad venationem, danda opera est, vt receti carne caprina, aut ouilla, aut suilla, munda & minimè neruosa, neque pingui pascatur: sed ita vt ne ad plenam satietatem, sed diuitiat ad dimidiã pascatur. Si huiusmodi carnis recetis facultas nõ sit, cibus ei parandus ex frigida carne: sed hæc ita accommodanda, vt recens esse videatur. Cum tempus frigidũ est, caro, quã daturus es à sordibus purganda, & in aquã tepidam imponenda

nenda, vsque dum illa tepescat, deinde extrahatur & accipitri obijciatur. Si aqua tepens nõ inueniatur, igni calefacienda est digitis ipsa subigenda, & tandiu versanda, dum incalefacta sit & exiccata, & ita cibari ei obijciatur: post si facultas non sit neque tepentis aquæ, neque ignis, mundo linteo aut panno cibus tegendus & tuis axillis imponendus: sed cauendum ne escæ tegmentum carnem tuam attingat, sed vestis interposita sit, ne humanum odorem recipiens, perdat suam vim & animantem ledat: ita incalefacta edenda prebeatur. Cum hoc modo ipsum paueris, in loco solito collocandus, vbi maneat vsque ad horam nonam, aut decimam: tum sinistra manu capiendus, sursum deorsumque circumferendus, leni manuum contrectatione, & verborum blanditijs demulcendus, consueta in sede à vespere ad diluculum matutinum reponendus: vbi surrexeris, rursus manu gestandus, atque ad mouendus luci, siue ea sit ex candela, siue ex lucerna, siue ex face, modo ne ad ipsum fumus aspires, idemque suauium manuum contrectatione palpandus, vt ex consuetudine ad te mansuescat, & te diligat. Mansuetus enim redditur, manu gestatus, & blanditijs attractatus. Vtile etiam est, vt ipsi canis venaticus adsit, siue cum pascitur, siue cum huc illic gestatur, vt vterque ad alterum assuescat, vt tempore opportuno canem suum adiutorem videat

videat, neque illum, ut hostem, refugiat. Vbi illucere coeperit, ad aucupium exeatur, capiatur locus non omnino planus, sed riuum quendam habeat, & perfugia non continua, sed sufficienti interuallo inter se distantia, neque ascensus, & rursus descensus habeat, qui alteris riuus equantur. Nam ea auxilium & effugium praestant aibus, quas accipiter insequitur. Accipitri aucupanti sursum versus ad colles volatus continuatus ad inferiora loca, molestiae laborem auget, & metum affert, ipsumque segnem reddit ad persequendam praedam, venatoremque inanem declarat. Locus capiendus, ubi auceps in terra sedeat, ne videatur à perdicibus: illorum attendendus cantus. Solent manè canere contenta voce, quam sequatur oportet, & quoad fieri poterit, propè accedat canens suauiter ea, ea, ea. Haec enim vox perdices persuadere potest, ut & capita demittant & quiescant, & multo magis, si suauiter canentem videant. Ille verò suauiter canens auceps, cum proximè ad ipsos accesserit, assiduus his vocibus suauiter vtatur ea, ea, ea: detque operam, ut cubile perdicum praetereat, ne negotium inueniendi perdices praebet venatoribus. Itaque cum is, qui perdicum cubilia scrutatur, iussa fecit, & auceps simul cum altero, venaticos canes ligatos tenet, & intellexit ut perdices non se commouent, tum circumspectat utrinque locum aptum ad

ad tegendum subsidium, illicque venandi auxilia-
tores collocet & iubeat sensim aucupem incedere, & uti diligenter vocibus consuetis, & sibilis, & virgis venatricibus pulsare obuios ramos terram, herbas, & si quid aliud inuētum sit obuium, & quò virga non attingit, iacere lapides, aut cespites, ut assiduo strepitu perdices moueantur. Tu verò qui fers accipitrem, procul in loco eminenti stans, expecta, ut perdices excitentur, atque ubi audiueris venantium hanc vocem, specularare tum, si accipiter ad perdiciu volatum properare cupiat, ne ipsum soluas, sed paulum auersus, tanquam si perdices non videres illum sustineto, donec perdices ante accipitrem praetereant, quos cum ipsi bene demonstraueris, extensa manu ipsum scite emitto, adulaus exhortans, ut forti animo sit, & tantum voce contendens, quātum accipiter distat, & simul insequi festina: ita fiet, ut accipitri audacia addatur, & studium ad insequendum, ut auribus percipiens vocem consuetam & cognitam, confirmetur, ut non horreat aquilarum impetum. Quòd si perdices non prospexerit, & tamen ad vocem venatorum emissus fuerit à venatione aberrans, affligetur & segnis reddetur in reliquum tempus. & haec quidem de ratione emittendi accipitris. Iam verò ubi accipiter praedam ceperit, suspensio pede cum blanditijs ad ipsum accede, utere voce consueta oi, oi, oi, & suauiter palpans altera

manu captum teneto, altera caudam manus permulsiōne adequato, & finito ipsum ex aucupio satiari, quem post cibum leniter, consueta in sedē collocatum, ne neglexeris: sed per diem & noctem quinquies ipsum agitabis & carnes capere fines. Hoc enim pacto cibum concoques in ingluuie & sanus erit. Sin ipsum neglexeris, & non ipsum quinquies motitaueris, ut dictū est, cibus relictus in ingluuie, acescet, & non multo post lædet animantem, & quod cibum non cōcoxerit, & quod non concocta, foetida facta acerbè fert accipiter. Si igitur crudus sit, sumito ipsum benè manè, gestato manu, circumfero vsque ad secundam horam. Animaduerte vbi excrementum reddidit: deinde ipsum ad cibum inuitato: sed tantū gustare finito. Postero die ad aucupandum cum ipso proficiscere, faciens quæ tibi demonstravi. Venatoribus autem rursus inuestigantibus, si perdices excitentur, oportet te ex longinquo intervallo post perdicem emittere accipitrem: ita enim emissus non disperget perdices, sed congregatos in vnum locum obsidebit: tu verò eos virgebis, & iustabis clamore & sibilis, ac lapidibus cum vsus patietur. Urgente igitur necessitate continget vnum, aut aliquot horum enolare ex perfugio. Itaque ex his satis aucupij accipitri suppetere, & vltèrius procedere non oportet. Sed perdicis ab accipitre capte gulam & caput dissectare conuenit, tum si-

nes

nes accipitrem vnguibus & ore fortiter perdicem carpere: neque ipsum caput, vbi accipiter inuasit, nimium obtende, quò fortius prædam impetere possit. incumbit enim fortiter in perdicem vnguibus, ipsumque non facillè dimittit: tu verò dextram laxato, sed vsque eò duntaxat, ne caput comedat perdicis, nisi ipsum solus corripiat vnguibus. Interea dum ille in capite laniando occupatur, perdicem clanculum furator, eundemque in peram abdito. Sed danda opera, vt cum capitæ carnem & cerebrum comederit, scitè ex illius vnguibus ossa detrahantur, ac postea aggredere secundam venationem, quæ laboriosior erit, si volantes perdices aucupere, quàm si insectatione pressis perdices, latibulum subeant: tum enim accipiter superuolat, aut prope sedet, tum te oportet venaticum canem appellare, & solitis blanditijs exhortari: quem si intellexeris festinare frequenter & ingemiscere, & caudam mouere, scito illic esse quæsitam prædam. Itaque vide quando perdix excitabitur, & simul vt excitatus erit, vociferator, ouli la lei laptry. Hæ enim voces accipitrem promptum & fortem faciunt. Quod si locus, vbi accipiter sedet, non est aptus, reuocabis accipitrem, & recipies sinistra manu: tum eum, qui canem pedisequum habet, oportet peruestigare: & cum videbis ex horum signis perdicum excitationem, vociferare, vocem illam

R 2

atende. Accipiter autem audiens hanc frequen-
tem vocem, volatum attendit perdicis, & prom-
ptus est ad ipsum insectandum. Quod si accipiter
prospexerit prædam, & ad ipsam quidem inse-
quendam promptus fuerit, sed gestatorem suum
non inuenerit vigilantem: Et si semel, aut bis vola-
re vetetur immemor & segnior in reliquis vena-
tiones efficitur. Quod si diligenter emittitur, per-
dicem capit unum, aut alterum, aut plures facile,
ac ubi labor multus non est, usque ad sextum aut
octauum perdicem mitti potest. Quod si difficul-
tas aliqua incidere, duos aut tres capiet tribus
emissionibus, & id quidem multo cum labore. Præ-
tereà omnino emittendus non est. nam & mole-
stia afficitur & valde esurit: & si prompto qui-
dē animo è manu abierit, non tamē venabitur: sed,
ut timidus miles, arbori cuius insidebit, seipsum
occultans, neque in manum, ad cibum vocatus, ve-
nire volet, captus obliuione & venatoris & ve-
nationis. Si hoc usu venerit, vel propter difficul-
tatem loci, vel propter longum spatium, vel quia
accipiter non esuriat, subire oportet locum ubi de-
litescunt perdices, & venaticum canem appella-
to, ut mos est: & si tibi est perdix occultus, aut vi-
uus, aut mortuus, obijce eum accipitri. Si huius nō
sit facultas, gallinæ pullum, vel columbam latēter
obijcito accipitri, & vociferare solitam vocem
illā ou la la la la. Accipitrē reuersum bene pascere,
noli

noli festinare, ne alio tempore inanis redeas à ve-
natione, & eò magis, quod si sepe hoc accipitri ac-
ciderit, omnino obliuiscetur venationis: itaq; quan-
tum festinas, tantum tu & accipiter operæ per-
dis: nam sic inutilis efficitur, nisi rursus illum ra-
tione correxeris. Nonnulli aucupij imperiti dicunt,
Accipitri animum promptum restitutum iri, si
cibo abstineat. Habet hoc fortasse rationem: sed
cum pinguis est accipiter, & non aptus ad venan-
dum, aut qui idoneus est ad venandum, & qui nō
refugit à venando, sed iam reformidat ingredi in
latibulum, quo minus capiat illinc perdicem quem
insequitur, cum projicies satis longo spatio alte-
rum perdicem, ut videatur is esse, quem insecta-
tur: accipies autem hunc, tanquam iam venatus
sit, & ulterius esse iubebis: deinde venantem ca-
nem in locum, quo perdices abditi sunt, immittito,
ipsumque indicare prædā iubeto, vocibusque cele-
ribus utitor, & quibus ad exactam inuestigatio-
nem canes excitantur, quod perdix, propter me-
tum, in virgultum & dumetum fugerit, prius fa-
sianos aucupentur accipitres, deinde perdices, ut
ex his gustantes accipitres finem habeant laboris.
Vociferationibus utendum est in peruestigandis
fasianis, strepitus & sibili non parui fiant. Nam
voces audiens fasianus exiles, & quietus, suis pe-
dibus elabatur & non capitur, nisi canis ipsum
comprehendat: at strepitus & sibili editi circum

virgulta, ubi delitescit, metum illi adferunt, ut
 euolet ex latibulo. Itaque si propè cum accipitre
 auceps sit, non multo labore utetur: emittet verò
 accipitrem unà cum volatu fassiani, ut vel ipsum
 quàm mox capiat vel non procul effugiat. Sit tibi
 proposita specula ad accipitrem adiunadum. nam
 oportet ipsum emitti ex editioribus locis. Magnū
 enim momentum adfert ad aucupandum ex altis
 locis speculatio. Hæc enim accipitris generosi o-
 stendet probitatem, & minus generosum non pa-
 rum fortem declarabit. Dicam etiam ut aucupan-
 de sint anates, cum cognosces accipitrem debilio-
 rem factum, & non amplius satis virium habere
 ad insequendos perdices, tum demum ipsum exer-
 ce ad anates in hunc modum. Feres ipsum in sini-
 stra, ut mos est, appendes ad femur dextrū areum
 cymbalum quod percuties cum erit opus: sumes
 anatem cicurem, quæ similiter clangit ut feræ
 anates, pones illam in loco declini, feres prope ac-
 cipitrem, & signo dato ex percusso cymbalo, por-
 rigatur in altum anas ab eo, qui ipsam tenet: tu ve-
 ro accipitrem emittes, & facile ipsam capiet, eâ-
 que satiabitur. Eadem ratio seruanda in anatibus
 feris, quæ cum desident in locis depressis & ne-
 morosis, demittendus accipiter est ad terram usq;
 ne videatur ab anatibus, sensimque propè acce-
 dendum, denique repentino strepitu edito ex cym-
 balo, & solita voce, danda opera, ut anates exci-
 tentur

tentur: earum una capta ab accipitre degustanda
 est, ut in reliquis efficiatur aptior. Est etiam alia
 aucupandarum anatum ratio, cum non in lacu se-
 dent, sed in aquatili loco non procul sedentes acci-
 piter viderit; statim cupit ipsas insectari: is, qui
 eum tenet, ulterius procedat; ne accipitrem ana-
 tes videant & vertantur in fugam: & cum ipsis,
 quoad fieri poterit, appropinquauerit, accipitrem
 ipsis demonstrat, strepituque cymbali ipsas
 excitet, in easque accipitrem immit-
 tat: accipiter proficiscens
 in anates, erit sine
 tintinabulo.

R 4

DEMETRII CON-
stantinopolitani, de cura
& medicina acci-
pitrum,

LIBER SECVNDVS,

PETRO GILLIO INTERPRETE.

Ad difficultatem spirandi.

L O L I I, costi, myrrhae masculae, spi-
cae Indicae, cepheos, theriacae, caryo-
philli, sandarachae, pirethri, olei, gal-
bani, mastiche, singulorum vncia:
vino veteri madescat: post contusa,
detur accipitri, & sanabitur. Aut si illorum non
sit facultas, lentis tritae drachmam, mellis libram,
olei Hispanici ligulas quinque, vini veteris, quod
satis sit, apij radicem, Corianum instar ligularum
quinque, prasi radicis siliquas binas, baccarum lau-
ri siliquas quinque: vna contundito, ac quotidie
offas quinque praebeto ex carnibus.

Ad difficultatem spirandi optimum remedium.

C Vm accipiter ab ipso pectore stertit, & so-
num elidit: ita ipsum curabis, Polytrichum,
que

que nascitur ad fontes, aut aqueductus, elotam su-
mito instar binarum siliquarum, & lactis asini,
medullae cervinae, singulorum ligulas treis, buty-
ri ligulam: vini veteris & boni ligulas treis, olei
Hispanici ligulas duas, oui liquoris albi, quantum
satis sit: vna misceto omnia & conterito cum car-
ne caprina inferuefacta: prius tamen quam medi-
camentum hoc dederis, accipitrem in balneum ge-
stato, cum eius pectus strepit. ...

Ad difficultatem spirandi & spongiam.

C Vm videbis accipitrem non sine vi reddem-
tem excrementa, scito illum vel spongiam
habere, vel difficultatem spirandi, hoc sanabis re-
medio, quod continet galbani, spicae albae Africae,
coriandri radicis, singulos obolos, pediculariae, eru-
ginis rase, cypheos, sideritis, singulorum siliquas bi-
nas. Haec omnia simul misceantur: ex his quinque
offae dentur accipitri.

Ad difficultatem spirandi remedium.

Q Vod recipit spicae Arcadicae, cocci, costi,
spicae Indicae, argalici viridis, croci, cy-
pheos singulorum vnciam. Haec omnia inspergantur
& macerentur vino veteri: aut, si haec omnia non
habes, idem facies, si lentem & rutam in pulue-
rem redegeris, & miscueris cum oleo Hispanico,
ipsique dederis comedenda.

Aliud remedium.

M Astichae, absinthij, euphorbij, mellis, lae-

ris, singulorum vncia, betonicæ semuncia, olei rosacei libra, cumini vnciæ binæ. omnia misceantur contundantur, hisq; caro conspersa detur accipitri.

Ad omne genus difficultatis spirandi.

Radicis argaliæ, butyri, singulas vncias, aloë exiguum, cotundito, laugato, præbeto primo die tres offas, secundo die quinque, tertio septem: quarto cibus detur suilla caro, ne exeat ex cauea, sed illic clausus teneatur sexdecim dies, ita, ut cum illinc exibit, ne sit pinguis.

Aliud remedium, quod Gregorius composuit.

Quod continet euphorbij, pipëris, thuris masculi, costi, spicæ Indicæ, croci, caryophylli, nardi spicatæ, radicis iunci, aloë in formam iecoris concretæ, pediculariæ, betonicæ, singulorum vnciam, medulle ceruinæ, butyri pontici, balsami mellis, cumini, olei Hispanici singulorū selibram.

Aliud.

Succus pomi Cydonij, aut citrij cū melle veteri, mistus præbeatur accipitri ex suilla carne lixa.

Ad difficultatem spirandi pituitosam.

Difficultatem spirandi, quæ proficitur ex pituita, cognosces accipitrē laborare, cum oscitatur & vomit: ita curabis, Liquidam picem mundam in treis globulos redactam ex melle dabis deuorandam, ad solēque ipsum ligatū habeto, usque dum mel euomerit, deinde manu gestabis

bis, columbino pullo elixo, aut mure pontico pascēs, idque per triduum facies.

Aliud.

Cynocestam ex oleo, aut vino bono cōtundito, præbeto ex ipso quotidie globulos quinque in mediam carnem abditos. Hoc facito per triduum: interea columbina carne ipsum alito & sanabitur. aut ipsi dabis offas treis primo die: secundo quinque, tertio septē: & per hoc triduum subrumi catuli cæci carnes elixas dabis, aut tragacanthæ vnciam: spicæ Indicæ semunciam, aut cinamomi vnciam, amonij semunciam: mellis de spumati quantum satis sit: vnā commiscebis & subiges, ex carne dabis per triduum.

Ad difficultatem spirandi ex capite manantem.

Si difficultas spirandi ex capite proficitur ita cognosces. Accipitris oculi tument, ex pectore respirat. Hoc remedio curabis, quod continet semen caprifici, mellis paulum, vinum vetus, misceantur, simul contundantur, naribus infundantur per triduum: deinde dabis edendum catulum subrumum.

Aliud.

Lac asinæ, olei rosacei, modò sit plus lactis quàm olei rosacei, in aheni noui iudito, calefacito, ac ex his tepentibus confectas offas treis, quotidie dabis per triduum & ad sanitatē perduces.

Ad

Ad difficultatem spirandi manantem ex interioribus partibus.

Cum videbis accipitrem frequenter respirare osque hircere, ita curabis, Arsenici scissi scrupulos duos, aloës in formam iocinoris concretæ, myrrhæ, sandarachæ, pulueris absynthij æquales scrupulos: calcis viuæ drachmas tres, conterito calcem viuam, in cacabum nouum restinguendam tradit, sex hisque commistis & contusis globulos septem facito, quorum singuli sint pondere vnus siliquæ, quotidie dabis accipitri tres pilulas per triduum, ac post tres horas, quam pilulas dederis, vsque illum gestabis, donec ipsas pilulas reiecerit. Potes item aliud facere ex puluere ceramarino, qui recipit, sex dactylos, priusquam voces accipitrem, ipsum tegito, ipsumque puluerem conspersum veteri vino eius faucibus inferes, tumque carnibus suillis, vino veteri dilutis eum nutries. Sunt qui cuminum montanum & argalicum misceant cum vino, & dent ex cibo quotidie globulos tres per triduum, & ita excrementa reddat, & persanetur.

Ad eum qui ex pectore strepit.

Thuris masculi, sulphuris parem modum, cum mellis & vini æquali mensura, misceto & conterito, cum suilla carne, dato accipitri comedere & sanabitur.

Ad vulnera tineolarum.

Cum

Cum videbis accipitris ventrem & collum glabrescere, scito illum tineolas habere, ipsi dabis butyri ligula, medullæ ceruinæ siliquas tres, myrrhæ siliquam, mel quantum satis sit: Hæc miscebis, subiges, dabis quotidie globulos septem ex hircina carne, dabis per quinque dies: ad vltimum globulum dabis fel cum lacryma ceruina & bitumine Iudaico, quantum capit tui gladij mucro, idque in carnem suillam elixam inferes, aut ex synopide tres globulos dabis, aut fel bouis, & fel ceruis, & bitumen Iudaicum, mista cum carne, edenda præbebis accipitri.

Ad choleram.

Si cholera infestetur, signa hæc sunt, Liquorẽ viridem euomit, ita purgabis, Betonicæ sextulam, apianæ radice siliquam, mellis ligulam, atramenti sepiæ ligulam, vini probi quantum satis sit: vna contundes, & cum videbis ipsum bilem euomentem, tum hac cõpositione sparsas offas septem primo die dabis, secundo quinque, tertio tres.

Ad exiccandam pituitam.

Coccum gnidium purgatum contundito & subigito, vsque dum in butyri lentorem redactum sit, ex quo globulos quinque cõficies, quos melle sparsos dabis ex carne qualibet: quos ubi accipiter sumpserit, ad solem exponatur, statimque reddet omnem bilem & pituitam: deinde septem pilulas cocci gnidij, & granum piperis simul contundes

tundes, & in offas conformabis ac accipitri dabis.

Ad stertentem & recinentem ex pectore.

SI accipiter ex pectore infestetur, ut voces elisas mittat, ita cognosces, Videbis caput aggravatum, oculos coniuventes. hoc remedium adhibebis, quod continet cervinae medullae magnitudinem auelanæ, sandaracæ siliquam, baccas lauri binas, olei Hispanici ligulas duas, mellis boni ligulam, oui vitellum, vini veteris ligulam: Simul miscebis in poculum, ex quo bibere solet, tum per quinque dies in carnes, quas edit accipiter, inseres.

Aliud.

Semen raphani, piper cum absinthio trita in seius cibum indito. Vel garum & mel mista, & in subrumi catuli carnes insita ipsi dabis. Quod si cibi attingere nolit, etiã inuito ei dabis, donec recipiat sanitatẽ. Cum carnes accipiter cũ labore euomit, scito illum ex pectore laborare: Hoc remedio curabis, quod recipit vitellũ oui, olei Hispanici, quãtum satis sit, vini veteris tantũdem. Hæc omnia terito, ex carne præbeto accipitri comedenda offasq; hoc medicamẽto cõspersas ipsũ capere nolẽtẽ cogito: insuper ferri ramentũ in carnes inserito.

Aliud remedium.

Medullam cum carne pulli gallinacei dabis medendam, aut axungiam suillam infernactam: ipsum in mensa vel in grabato collocabis, ubi sit silentium & quies.

Aliud

Aliud.

EVphorbij, costi, spicæ indicæ, sideritis, croci, ricini, masticæ, pyrethri, laseris, myrrhae, argolici, thuris masculi, piperis, vuae taminia granorum septem, sandaracæ, butyri, oui liquoris albi, gari & mellis, vini boni, olei rosacei, ferri ramenti paria pondera: misceantur, terantur diligenter: fiant offa ex carne suilla, in quam mediam abdes medicamentum, atque ita tectum, dabis accipitri deuorandum.

Aliud remedium.

Cum accipiter pectore infestatur, comprehendito hircum, eius auriculam scindito, sanguinemque defluentem excipito, eumque inferuefactum, in accipitris fauces infundito. Vel erucam, terræ puluerem, mel simul contrita, cum cibo mista accipitri obijcito. Vel radicem synapis & rapæ, æquali pondere mista, & trita ex cibo: aut cum lacte, aut cum oleo Hispanico mista dabis. Vel nasturtium mistum cum melle & vino & carne suilla, accipitri dabis comedenda.

Ad spongiam.

SI accipiter spongiã habeat, ita cognosces, Cum videbis, præter consuetudinem, illum bibere, & crebra febre affligi, multum se sitare, non discedere ex manu, neque ex pertica, ita ipsum ad sanitatem perduces, Ferri ramentum, quantum gladij cuspi caput, tantum in offam conijcies: deinde setas

setas suillas quinque digitis concisas defiges in carnem, subiges cum ramento ferri, & ita septem offas dabis ex carne qualibet, idque facies per triduum. Cum videbis accipitris steruus croceo colore, scito spongiam eius scissam esse, quam ita curabis. Dabis ipsi ricini puluerem, ossa palmarum combures, in puluerem rediges, mel quantum satis sit: hæc omnia miscebis, & dabis accipitri ex carne pulli columbini, aut gallinacei quotidie offas quinque, in quarum singulas prædictum puluerem immiscebis, quantum tui gladij capit cuspidis id facies per quinque dies & sanabitur.

Ad clauos.

CVm accipiter stirpe, aut surculis confixus est, ita cognosces, In pedibus papule acute eminent. Remedio sunt myrrhæ vncia mastichæ, pyrethri, scāmone nuncupate, galastidis, singulorum semuncia: feminis anethi siliquæ tres, baccarum lauri siliquæ quinque, vnâ contundantur, cribrentur, addantur resine albe libra: olei rosacei se libra, suillæ axungie vnciæ tres, cere citrine semuncia: simul hæc misceantur, inijciantur in ahentū nouum, succensis ignibus ferueant, vsque dum medicamenta dissoluta sint: deinde ab igne remoueantur, vt remaneant tepida, & ita purgabis accipitrē, cum stacte ex sarmentis facta, quam calefacies, quantum manus tua calidam patietur, ipsam haustam super clauos impones, vt ipsius pedes

pedes calefiant. Carnibus elixis ipsum nutries, donec expurgatus sit.

Ad febrem.

FEbricula laborare accipiter deprehenditur, cum pustulas habet in ore similes siligini: ita ipsum sanum facies, Mellis ligulam, crocum, quantum duo digiti capiunt, vini antiqui, olei rosacei, singulorum cochleare vnum, miscebis, & accipitri dabis ex hircina carne, in quam, inseres hanc compositionem, pustulas tamen prius acicula compunges. Sunt, qui os accipitris per triduum confricent digito, & ita sanum faciāt. Vel betonicam tursam & melli mistam accipitri dent. Betonica quadraginta morbos curat. Alij florem mali cotonei cum melle mistum ex carne feruefacta dent accipitri. Nonnulli euphorbij, costij, singulorum siliquas duas, Caryophylli grana quinque, croci semunciam, scorie ferri siliquam, olei rosacei, vini boni, mellis singulorum ligulas binas, piperis grana septem, vnâ contundunt & miscent: his ex carne qualibet datis alunt accipitrem quinque dies. Vel rosam cum oleo Hispanico, & melle, & vino bono commistam contundunt, ex eoque pascunt accipitrem.

Remedium.

CVm videbis accipitrem carnes minutatim dilaniantē et oscitantē, passerēs domesticos viuentes, scissos, melle conspersos edendos dabis.

Ad vlcus.

SI accipiter habet vlcus, ita ipsum curabis. *Vini sextario & aqua potabili calefactis, fovebis accipitrem, atque hoc emplastrū adhibeas, quod recipit masticha, aluminis scissilis, resinæ albæ, singulorum vnciam, mel quod satis sit ad illa excipiēda, vnā misceto, ex hisque emplastrū facito, vlcera tandiu inunges, donec expurgata sint. Carnes edat quaslibet feruefactas, duntaxat à bubulo abstineat, ramentum ferri excidens ex incude terito, cribrato, & ex carne suilla dato accipitri.*

Ad tumorem nuncupatum cœlem.

Tumore nuncupato cœle laborantem accipitrem, ita curabis, *Herbæ appellatæ gallatæ, Corianni radicis singularum siliquas treis, piperis grana septem, radicem apij, & præsi singularum siliquam, oleum rosaceum, & mel bonum pari mensura: dabis accipitri, & ad sanitatem perueniet.*

Remedium accipitris lentè comedentis.

SI accipitrem videas lentè edentem, & cibum in faucibus restituentem, scito ipsum afflictum esse ex labore laterum: ita ipsum sanabis, *Seminis apij, croci, nasturtij, euphorbij, singularum siliquam, costi, medullæ ceruines vini boni coriannini, cumini siliquas binas, vnā conterito, ex eoque medicamentum facito, accipitri que præbeto ex carne quaslibet.*

Ad

Ad tineas seu lumbricos.

Accipitrem tineis vexari cognosces ex eo, quod caudam frequenter motet. *Liquidam picem mundam, oleum Hispanicum, mel miscabis vnā per triduum: dabis accipitri ex carne: quod si amplius feceris magis adiuuabis. Alij rutam ex oleo Hispanico coquunt, eoque accipitris cibum conspergunt & curant: vel coriannū cum oleo contundunt, eoque carnem sparsam dant accipitri. Aut escam accipitris respergunt. Vel alliū, pulegium, erucam vnā contundunt, hisque ipsas tineas combustas ex carne suilla per triduum dant accipitri, aut ceruinam medullam simul cum carne inferuefacta tribus diebus dant, & sanitatem restitunt.*

Ad faucium pustulas crebris tumoribus exasperatas.

Necis oleo veteri & butyro simul mistis, accipitris palatum fricabis, aut ysdē illius cibum consperges: aut betæ radice, & sinapi contundes & subiges & ijs nares & palatum illines: itaque omnem capitis dolorem discuties.

Ad suppressum aluum.

Crebrò antulum perticæ admouet, excrementa reddit nigra: hoc remedio curabis, quod cœtinet aloæ in motu iecinoris cœcretæ sextulæ. *ta phis asiane siliquas, mel quātū satis sit, hæc misceto*

dato accipitri ex carne bubula quotidie septē of-
 fas, in quas tantum ex medicamento hoc insper-
 ges, quātum capit cuspis gladij. Cūm vociferatur,
 interea dum excrementa reddit, ipsius autem ocu-
 li lacrymantur, ita illum curabis, Per tridūū pul-
 los gallinaceos inferuefactos ipsi dabis, & aluum
 deijciet: vel mures ponticos viuos cum pilis ipsi
 dabis; vel melle desumato conspersam carnem,
 vel muscatam in aqua mulsa conteres, carni que
 insperges, vel aloem in modum iecinoris concre-
 tam dabis. Sunt qui cervi medullam, butyrum,
 oleum nouum, betae radicem coquant, eorūque
 decocto addāt argaliscum, hyoscyamum, polythri-
 cum, oleum rosaceum, eaque in offas redacta dant
 accipitri. Vel radices sinapis & Caryophylli cum
 ouillo lacte, aut oleo hispanico, mistas & tunsas
 ex carne suilla dent, aut succum Cynoscheti: polli-
 nem piperis, apij semen: melle conspersa ex carne
 suilla praebeant.

Ad calculos & difficultatem vrinandi.

Accipitrem calculis, & difficultate vrinan-
 di torqueri ita cognosces, non excrementa
 reddit, nisi exigua & cum gemitu, & in ipsum
 quod reddit, durum est sicut lapis. Raphanum ra-
 dito, & conspergito sale, in ahenum nouum inji-
 cito, lento igne dissolui finito eius decocto suillam
 carnem conspergito, post in peluim aquae plenam
 ipsum indito, illicque totum diem maneat, facito.

Et

Et quoniam febris tenetur, quantum bibere velit,
 finito: quo enim plus bibit, eo magis sanabitur. Vel
 lentem conterito cum oleo rosaceo, & melle misce-
 ro, hisque carnem aspersam dato accipitri. Vel
 olerum radices, & sinapis folia contundito cum
 resina terebintina, in aquam misceto, & ubi tri-
 ueris cum decocto raphani, ut dictum est, eo carne
 conspersam dato accipitri. Vel herbam clysteriam
 cum oui albo liquore, & melle & exiguo sale
 commistam illius faucibus infundes. Vel tres alij
 partes coquito cum semine herbae nuncupatae me-
 sicale, terito, calefacito, dato accipitri, vel carnem
 bubulam melle sparsam ipsi dabis.

Ad albugines ictusque oculorum.

Si accipiter in oculo albuginem habeat, frequen-
 ti aqua frigida oculum foueto: deinde allium
 Cappadocum: fabam cum sale subigito, hisque ocu-
 lum linito. Hoc ieiunus facito, donec expurgatus
 sit. Vel salem Cappadocum, & ossa sepie subigi-
 to: illinito oculum. Curatur etiam hoc modo, Ebu-
 lum contundito, eiusque succum pinna in oculum
 instillato, per triduum & persanabitur. Alij ex
 corylo corticem detrahunt, purgant, in vino con-
 tundunt, in oculum exprimunt per triduum & sa-
 nant. Sunt qui lac muliebre in oculum instillant,
 & purgant. Alij scorpis in fictilem testam no-
 nam coniectos vsque torrefaciunt, dum redacti
 sint in puluerem, quem in oculum injiciunt & ex-

purgant. Hoc faciunt, si est albugo: sin oculus ictus sit, crebram aquam frigidam instillant & betonica contusa succum in oculum exprimunt & curant. Alij salem Cappadocum & Ponticum conterunt, oculo inspirant: vel sale communi, in puluerem redacto, illinunt. Quidam aīz oon, quam vocant amaranthon, tritum inspergunt.

Ad catarractas oculorum.

Accipitri catarractam haberi medebere hoc remedio, quod habet mel non infectum fumo, fel vulturis, terantur, pinna illinantur oculis & sani fient. Quod si oculorum dolor à capite proficiscitur, cognosces. Oculi conuiuent, nares liquore redundant. Hoc medicamento sanabis, Galbani puluerem & lac asinae mista cum cibo dabis: vinum vetus, laser, contusum miscebis, hisque nares fricabis & oculos ex vino, & oui albo liquore commistis inunges: sed quoad sanum sit, tandiu ne ipsum foras perferas.

Ad morbum accipitris.

Si morbo tenetur accipiter, cognosces, Lentè serigrit se, tristi aspectu est, afflictus sedet. Hunc hoc remedio sanabis, Semen raphani, absinthium Ponticum conteres: eorum puluerem pinna accipitris naribus infundes & sanabis. Vel betae radicem agrestem, aut hortensem purgatam ex aceto contundes, succum, linteo expressum, naribus injicies.

Ad

Ad dolorem capitis.

Radicis agrestis, maluae mature, contundantur, in acetum acerrimum adijciantur: alternis diebus in nares & palatum injiciantur, & nunquam ex capite laborabit. Vel rutam syluestrem cum oleo Hispanico in sartagine coquito: donec rubescat: tum ex igne remoueto, & cum refrixerit, in vitreum poculum indito, eoque carnem illitam, dabis accipitri edendam.

Ad fluxionem capitis.

Accipitrem fluxionibus laborantem, ita curabis, Aloen in iecinoris modum concretam, non multum contundes, in carnem abdes, atque ita per septem dies ales, & ad sanitatem perduces: Vel balsamum, picem, cedrum, semina eruce & rutae, acetum simul coteres, hisque caput accipitris oblines.

Ad occultum morbum.

Accipitris interiora agrotare ex nimio frigore cognosces, cum excremeta reddit crocea aut crueta, alas autem habet remissas & laxas, capitis horrentes plumas: ita curabis: Suillam carnem butyro oblitam accipitri dabis, caprinam carnem salsam & panem bene coctum, infriatum in lac addes, accipitrique dabis. Hoc tandiu facito, dum stercus purum reddat, & corpus confirmatum videas, à frigore abstineat. Vel succum cydonij, aut citrij pomi miscebis cum vino veteri, aut melle, eoque carnem oblitam accipitri dabis.

S 4

Ad pituitam siccam.

Accipitrē pituita arida laborare cognosces, cum videbis oscitantem, liquorēque per nares non emittentem. Hoc remedium ei auxiliabitur, *Vuæ tammie*, piperis grana septem, folij, quantum duo digiti capere possunt. Caryophylli grana quinque, nardi spicatae siliquam: diligenter vnā contundito, & postquam vino veteri illius palatum elueris, ex hoc medicamēto capito quantum duo digiti capere possunt, eoque palatū ipsius fricato: deinde in sole illum collocato: ad horam octauam esca ei præbeatur hircina caro & sanabitur. Vel mel Articum, semen hyoscyami, butyrum subigito, hisque palatum fricato, & pinna nares illius mungito. Alij ipsum ita curāt, Allii cum vino veteri contusum naribus infundunt. Alij cupressi grana septem: semen caprifici, brassicam conterunt vnā, & naribus infundunt per triduum, ac sepe piper adijciunt.

Ad pituitam mollem, quæ liquida per nares defertur.

Cum accipitrem oscitantem videbis, & naribus liquorem eijcientem, scito eum molli pituita laborare: ita curabis, Liquidam picem in eius os infundes: quam cum deuorārit, acetum acerrimum per nares inijcies, aut garum bonum: palatum melle fricabis, atque illum in sole collocabis. Quod si diu permaneat hæc ægritudo, sandarach

racham cum aceto acri conteres, eoque palatum illines. Alij ita illum curāt, Piperis, cam. leontis, singulorum scrupulum, costi sesquifistulam, commifcent, terunt, hisque palatum confricant, & naribus infundunt.

Ad grauedinem.

Accipitrem grauedine laborare cognosces cum videbis ipsum per nares liquorem, & per oculos spumam emitte. Hunc ita curabis, Piperis, pediculariæ, singulorum grana quinque, spicam, allium vnum, liquidam picem, mundam, quantam vno digito capere potes: contundito vnā, sumito quantum gladij cuspis capit: oleo & balsamo palatum accipitris defrica, illumque in sole collocato ad septimam horam, ipsumque pascito carne qualibet.

Ad pituitam occultam.

Cum caput intumescit, & frequenter oscitatur, & lentè reddit excrementa, scito illum pituita latenti laborare. ita curabis, Seminis agrestis, rut. & scrupulum, piperis, pyrethri, singulorum scrupulum, pediculariæ grana viginti, folij, costi, singulos scrupulos: vnā contundito, palatum ipsius fricato.

Ad pituitam spiritum elidentem.

Accipitrem, pituita fauces stringentem, laborare cognosces, cum guttur accipitris intumescit ex humoribus coactis, oculi spumā mit-

tunt, caput tumidum est, nares nihil reddunt: ita sanabis, Herbam nuncupatam phryarium contusam miscebis cum vino veteri, & inspersam carnem suillam feruefactam dabis accipitri. Quidam succum betæ cū melle naribus infundunt. Alij lac muliebre cum succo rutæ naribus immitunt.

Ad pituitam proficiscentem ex dolore capitis.

Cum accipiter curuus manet, & respirare nequit: cum oculis est hebetibus & spumã emittentibus: cum caput ipsius dolore affligitur, scito eum laborare pituita, manante ex capitis dolore. Hunc ita curabis, Piperis vnciam, laseris, cocci, singulorum tres scrupulos, pedicularie grana vndecim, stūdito, cribro incernito, pinna naribus inspirato, hisq; palatū eiusdē infricato: acetū acerrimū naribus infundito, viginti diebus solutus, in tegeticulam clausus, cibum ex tabula capiat.

Ad pedis dolorem.

Cum videbis accipitrē se & suas alas strigentem, & tanquam in nido iacentem, scito eum pedum dolore torqueri. Hoc remedio sanabis, Vini boni treis sextarios, & tantundem aque, mista vsque calefacito, dum manus tua ferre potest, hisque illum foueto, & lauato: deinde emplastrum facito, quod contineat myrrhæ scrupulū arsenici sextantē, mastichæ vnciam, olei rosacei ligulas duas, simul misceto, emplastrū facito, idq; corio
illitum

illitum super pedē imposito, post tres dies resoluto, carnemque calidam ipsi uato. Nonnulli axungiam bubulam, in ahenum adaitam incalfaciunt, eiusque pedes inungunt: alij vino pedes eluunt, atque in lata pertusa collocant, ne digiti pedis lædantur. Quidam acetu tepidum pedibus inspergit.

Aduersus pediculos.

Si pediculos habet accipiter, sandaracham tritam in aquam frigidam addito, qua ipsum lauabis, & ad solem expones, & pediculos excuties. Alij oleum rosaceum, & cor bubulum, axungiam, oleum. Alij traphini tritam in aquam coniungunt, & ita illum lauant. Sunt qui lupinis in aqua maceratis accipitrem lauant, spondylitio combusto ipsum fumigant, & confectum pediculi decidunt. Quidam oleo laurino caput accipitris oblinunt. Alij sandaracham, butyrum ex carne dant accipitri.

Ad luxatum.

Si in venando accipiter luxatus sit: ita ipsum restitues, Vlmæ radicis scrupulos quinque in ahenum additos vsque ad tertias decoquito: eius decocto affectu locum foueto, emplastrum facito, quod recipit masticæ, sturis masculi, floris periplocadis, folij singulorum vnciam, fæcis vini optimi treis ligulas, rutæ cochlearia bina, in vnum cōtundito emplastrum facito, super loci affectum imposito: quinto die mutabis: carnē calidam ipsi dabis.

Ad

Ad fractum.

Accipitrem fractum curabis, ut ante diximus esse curandum luxatum, ac ubi ipsum locum affectum calidis fomentis recrearis, sumito lanam succidam, eamque rosaceo oleo conspersam, super locum affectum imponito, linteoque obligabis, in locum obscurum accipitrem abdes quotidie, calidum cibum dabis. Sunt qui inferuefactam axunxiam ad fractum locum alligent, alij hircinum stercus, alij saponem imponunt.

Ad fractum crus.

Saponem, bulbos, cochleas in unum contrita, linteo illita, super fractum crus imponito, & sanum facies. Alij pedes fouent, & suilla axungia inungunt, in loco obscuro collocant. Nonnulli argalicum, cum absinthio veteri contusum, affe-
ctæ parti imponunt. Alij ceram albam, marmor, cochleas, album liquorem oui unâ commiscunt & contundunt, in locumque fractum imponunt, & ad sanitatem perducunt.

Ad accipitrem aucupari nolentem.

Laseris siliquastreis, in aquam addito, ligulas duas dato cum carne ededas per triduum. Quidam mandragoræ radicem fumigant, & confestim promptum ad aucupandum reddunt. Alij argemonia fumigant: sed & carnes, quas comedit, suffitu lustrant.

Ad euulsionem vnguium.

Cum

Cum accipitris vnguis excussus est, si excussum inueneris, illum reponito: sin minus, alium vnguem mollem accipitris sumito ipsius digiti, qualiscunque est, siue medij, siue calcaris: ita sanabis, Sanguinem pulli columbini, aut ramentum taurinæ collæ, quantum tribus digitis capere possis, comburito, donec in puluerem redactus sit. deinde masticæ sumito grana tria, myrrham, thus, arsenicum, trita super vnguem imponito cum sanguine columbæ fruentis, & reple ipsum vnguem, ac infige in locum vnde excidit facito: ex dura pelle loculamentum pro magnitudine digiti, & ligato pulchrè, & in quatuor dies ipsum liberum dimittito in tegeticulam, nutriens ipsam carnibus feruefactis, posteaque ad venationem educito. Si vnguis radicitus si excussus, confestim iniecta face locum comburito, & sanguis sistetur: vel sumito ex lucerna ea, quæ destillant subter eius colulum, hisque locum affectum linito. Sed citò renascetur, si ita curabis. Absinthium syluestre cum axunxia suilla contundito, saculumque ex aluta factum, præscriptis malagmatibus implebis, eum induces in unumquenque digitum, vnde vnguis euulsus sit, & ligabis, & tertio quoque die mutabis & sanabitur. Vel ossa palmarum cum vuaramina & melle contrita, linteoque illita affectum locum obligabis, & citò vnguis exorietur: Vel thus masculum aqua frigida diluito, eoque locum

locum foueto, & sanabitur. Vel butyrum cum ramento corij elaborato inijcito in digitu vnde vnguis excidit, & ad iusta perducetur.

Ad tremorem accipitris.

Tremore exhorrescere accipitrē cognosces, cum habet pinnas, vt struthiocameus, & volare nequit. ipsum ita curabis, Myrrha, thuris masculi, sandara. hæs, aristolochie rotunde, & galicis aloë in hepatis formam concreta, spicæ Inaicæ, nardi spicæ, singulorum tres siliquas, mastice grana tria, folij, pedicularie, cumini Alexandrini, singulorum siliquas quinq; costi siliquas binas, mellis vnciam, croci siliquam, piperis semunciam. vini boni sextarios duos: simul omnia mista cōcisa contundito, atq; illa ex carne hircina per leccē dies cibari accipitris obijcies: deinde per alios decem dies dabis veruecinas carnes: tum alijs decem diebus præbebis ex pullis columbinis, & galinaceis: semper cibos superiore compositione illines: tum post triginta dies ipsum lauato aqua, in qua prius decoctæ fuerint radicularum schœni librae quinque, sinapis vncie tres, aquæ tertias, aut quartâ pars addita fuerit: qua in peluim infusa, & vsque repenti, quoad manus tua ferre potest, accipitrem fouebis, & lauabis, illum lotum in sole collocabis, idque similiter per triduum facies: si deficitur, vinum asperum insperges, ipsumque confestim pasces: veruntamen suillam carnem
ipse

ipse ne dederis, donec confirmatus sit.

Ad vulnus accipitris.

Argemone ex aceto trita linito caput accipitris prius glabrum factum: pustulam postquam expresseris, inungito. Sunt qui feces olei coquant, hisque refrigeratis, eius caput linit.

Ad mutandas pinnas.

Priusquam in cellam, mutandarum pinnarum causa, incluseris, aqua lupinaria illum eluito, & quam mox in cellulam includito, in eam sabulum spargito, addito tabulam rotundam: per decem dies dabis columbinum pullum. Quod si tardus sit ad mutandum, conterito pellem serpentis, eaque carnem conspersam dato, vel lac potui præbeto: mense Augusto quotidie aquam apponito decem diebus, antequam ipsum educas ex cellula: accede prope ipsum, neque confestim ipsum ex cellula proferas, neque pedibus strepitum edas.

Ad accipitrem mutandum

variè.

Virides lacertos viuos, vel mures, vel ciconiam, vel turturem per triduum dabis. Si recusset lacertos virides viuos, in sole ipsos arefacito, leuigato, eorūque puluere conspersas suillas carnes dato accipitri comedendas. Si accipiter mutauerit, aquam marinam calfacito, eaque pinnas eius foueto per triduum, vel cum aceto acerrimo calefacito.

Si

Si vulneratus sit à grue.

SI accipiter à grue, aut ab alia aue vulneratus sit: ita ipsum curabis, Ossium palmae quinque uncias, ramenti ferri excidentis ex incude uncias tres: in unum misceto, in puluerem redigito, consuito locum vulneratum, & ex illorum puluere inspergito. Sed prius locum vino calido eluito, & eius cibatu obijcito. Alij axungiam suillam, & sacten sarmentorum miscent, hisque perungunt plagam acicula confutam. Verùm attende, ne acicula anteriorem carnem pestringas.

Ad interiora rupta.

SI interiora discussa habet, ita medebere, Statim ex palmitibus vitis dabis ei bibendam, & sanum facies: & carnem feruesfactam, & mel cum butyro commistum præbebis edendum ex carnibus. Vel sandarachã ex carne dabis, & sanitatem recipiet.

Ad dolores lumborum.

CVM videbis accipitrem, vel manu gestatum, vel ad prædam emissum, capite aggravato, & dormitanti deferri, & caudam frequenter flectentem, scito ipsum lumbagine, & torminibus laborare. hoc medicamento sanabis, In aquam conjicito radicem asparagi unciam, poci infra terram generati sextantem, herba vesicariae quadrantem, in cucuma testacea decoquito ad tertias, decocto eius lumbos foueto per septem dies. torm

tormina hoc remedium adhibebis, Lumbricos terrenos coques, eorum sumes siliquam: laferis siliquam alteram, album liquorem oui, in unum miscabis, eaque ex carne dabis accipitri, per ipsos dies ipsum cum superiori decoctione fouebis.

Aliud remedium.

TIlia, alimi semen, oleum laurinum & lentiscini ex aqua coques, hisque accipitrem fouebis, olea quidem separatim coques, & deinde miscbis. Vino calefacto, & per spongiã expresso, accipitrem fouebis, & ad iusta perduces. Vel picem aridam contritam eius potui dabis, & lumbos restitues pristinae valetudini.

Ad tubera pedum.

CVM accipiter habet tubercula in pedibus, tintinabulum paruum facito instar tuberculi, vehementer calefacito, idque ignitum super tuberculum imposito: sed cautè, ne aliam carnem pestringat, & tamen ad radicem tuberculum comburat, ac quàm mox saponem Gallicum, laurinum oleum, stercus columbae in ollam nouam coniecta diligenter calfacito, & frequenter eius pedes & perticam, cui insistere solet, limo, & sanabitur. Vel ipsum tuberculum sauciato, carbonemque tritum cum oleo Hispanico plagæ imposito.

Ad tubera & rimas pedum.

SVillum sterces in furno desiccabis, aquæ dulci miscabis, eaque alutæ illita, afflictæ parti

impones, & confestim discutientur, quod etiā hominibus, simili morbo laborantibus, auxiliatur. Sunt qui saponē Gallicū, viuum teaphin cū erugine rasili contundunt, accipitri alligant.

Ad pustulas.

Pustulis laborantem ita curabis, Oleum rosaceum, mel calcē viuum cū lente miscebis: calfacies, ex carne dabis accipitri edenda.

Ad accipitrem defugientem aucupia.

Accipitrem aucupium defugientem ita restitues, Olei Hispanici, mellis, butyri, vini boni, singulorum scrupulū cum luteo oui cōmisceto, ex carne feruescētā præbeto: & cū hoc cōcoxerit, & per excremēta reddiderit, carne suilla, vel gallinacea pascito. Vel butyrū mastice in puluere redactæ, sanguinē columbe, misceto vnā, hisq; carnem hircinā, sparsam per triduum præbeto accipitri, & sanus fiet. Vel stercus passeris, vel eius carnem, vino vel melle cōspersam, edendā eidē dabis. Vel apij semen, & in ziber pari pondere contritū cum melle aut vino dabis & sanum facies.

Ad sitim accipitris.

Accipitri sæpe sitienti escam frigidam cum melle dabis primo die: altero & tertio oleum Hispanicum & sanum facies.

Ad debilitationem & langorem accipitris.

Accipitri debilitato & languenti auxiliatur hoc medicamentum, quod habet croci, rosar

rosarum aridarum, singulorū semunciam ex sanguine leporino feruente: conterito illud, accipitri præbeto ex carne suilla frigida, & ad sanitatem perduces. Vel croci scrupulum, vinum vetus, in unum contundito: potanda præbeto accipitri, eiusque cibatu hircinam carnem dato & conualescet.

Ad nervos læsos.

Accipitrem ex nervis laborare cognosces, cum ad aucupandum emissus, aucupari recusat, & aspectum auertit ab ipsa præda. hoc fit vel cū arbori implicatus fuit, vel ad saxum genua offendit, vel armos læsit. Huic succurrit hoc remedium, quod recipit axungie bubule, ceruine medulle, cere, singulorum semunciam: in ollam nouam hæc indito: Cochlearum, olei Africi fescuniam adijcito, atque omnia cum spongia & vino contundito: genua & calcanea inungito, & sanitatem recipiet. Aliqui axungiam suillam, tum pulli columbini adipem: succum maluæ & betæ in ollam adijciunt, contundunt, genua, calcanea per spongiam illinunt. Nonnulli axungiam gallinæ, oleum rosaceum, ceram, masticem pari pondere in ollam nouam conijciunt, coquunt, locum affectum perungunt, & pristinam valetudinem restitunt.

Ad vitreaginem oculorum.

Accipitris vitreagine laborare oculos signa sunt tubercula ad oculos & nares, velut paruule auellanule, exorta. Remedium hoc adhibeto, Lignum cupressinum acuito, idque ignitū ter in eius nares inserito, vbi vitreaginem videas, locum exprimito, & mellis exiguum inspergito.

Ad accipitris frigus.

SI accipiter frigore rigeat: ita ipsum curabis, Piperis, pedicularie, singulorum granis tribus in vnum contritis illius palatum illinito, ad solem exponito accipitrē: deinde ipsum pascito & perueniet ad sanitatem. Vel sumito succum cynoschefti, piperis, pollinem, apij semen, mellis mediam partem: hisque simul commistis, carnem conspersam accipitri præbeto, & interiora omnia expurgabit. Vel allium simul cum pipere dabis illius cibari, & rigor discutietur. Vel semen raphani, rutam syluestrem, piper, cuminum, mista contundito, cibatum obijcito, vel columbam scindito, eius intestina feruentia dato accipitri edenda.

Ad tardam aluum deiiciendam,

Accipitrem tardantem eijcere excrementa, Stacten ex vitis palmitibus factam ex ore tuo in os illius inspirabis, quātam capere poterit. Et cum excrementa reddiderit, oui vitellum vna cum melle sumito, hisque carnem oblitam accipitri præbeto.

Ad

Ad tubera pedum.

SI accipiter tubera habet in pedibus, ita ipsum sanabis: Salem cum cochlea terrestri conterito, pedes illius defricato. Vel super tuberculum hirundines paulisper imponito: tum postquam hirundines remoueris, vino veteri incalfacto, locum foueto. Vel hircinum stercus terito, eoque illius pedes oblinito.

Ad vermiculos pinnarum.

Accipitrem, cuius pinnæ vermiculis infestantur sic curabis, Scindito calamum & telam aranei, quam poteris intus inuenire, ex aceto acerrimo terito, in locum, vnde cadunt pinnæ, imponito. Vel sumito sanguinem leporis, & vinum vetus pari mensuras locum affectum conspergito, & melle illinito, ad solem post accipitrem exponito, ad sanitatem perduces.

Ad dolorem maxillæ.

Accipitrem ex maxillis laborare, vel alijs interioribus partibus circunvicinis cognosces ex manu gestatis. Se enim abijcit, neque periticæ insistere vult: sed etiam pinnæ cauda rariores fiunt, & minuuntur. Saliuam cruentam expuit, & volitat. Sic ipsum curabis, Vinum vetus dabis ieiunos, & catello paruulo, vel nefrende per tres dies ipsum nutries: deinde butyrum dabis, & sanabis: vel radicem argolici, siue hyoscyami contritam cum carne dabis.

T 3

Ad debilitationem.

MEdullam veruecinam feruefactam præ-
bebis edendam, & reficies.

Ad lippitudinem.

CLauro cupressino tenui, ignito, nares ipsius
aperito, vel lac caprifici infra linguam in-
fundito.

Ad læsionem axillarum.

FRequenter axillam aqua frigida fovebis &
sanabis.

Ad accipitrem, qui progreditur ad præ-
dam, & simul pedem refert.

ITa ipsum restitues, Piperis grana tria, vinum
vetus, mel, cuminum, album liquorem oui. Hoc
semel die dabis & ad iusta perduces.

Ad eum qui visco oblitus sit.

OLeo locum, vbi viscus adhæsit, eluito, &
linto, tanquam spongia, exprimito, & la-
ete caprino abluito, & mirificè absterges.

Ad eum qui ægrotat ex aucupio.

Aquam inferuefactam, quantum tua ma-
nus ferre potest, super eius dorsum in-
spergito.

Ad eum, quem velis educere ex cellula
pinnarum mutatoria.

ANte lucem cum ipso ambulabis, & prius-
quam sol exoriatur, ad perticam reduces,
vespere verò lucernam huc illuc mouebis, gestans
ipsum

ipsum, quoad dies sit.

Ad oscitantem.

SI accipiter hiscit, oscitatur, scito eius interio-
ra ulcerata esse, ita ipsum curabis, Butyri,
mellis, olei rosacei, singulorum ligulam, medulla
ceruine quadrantem, sandarachæ unciam, vini
ligulas duas, in vnum misceto, eaque cibatu præ-
beto ex carne hircina per tres dies, aut quatuor.

Ad ulcera crebris tumoribus
exasperata.

HOc remedio auxiliabere, Piperis viginti
duo grana, folij Indici, nardi spicæ, folio-
rum petroselini Macedonici singulorum scrupu-
los duos, euphorbij, costi, singulorum scrupulum:
omnia terito, misceto cum melle, hisque palatum
accipitris fricato ad solem, & ad horam pran-
dij sumito butyri tres partes, mellis partem
vnam, balsami partem alteram. Simul terito,
& cum prædictorum puluere commisceto, eaque
que commista ex cibo calido præbeto, & sanita-
tem adferes.

Ad eum qui decidit in aquam
cum ansero.

OSsa palmarum aqua conspergantur per diē
vnum: die insequenti terantur: adyciantur
piper album, & nigrum, pedicularia, nardus spi-
cata, Indica spica: omnia aqua portione terantur.

Sumatur etiam butyrum, & unguia anatū & suilla pari pondere contusa in offulas agglomerata accipitri dentur, & nihil frigoris sentiet. Vel offas illi dato rosaceo oleo conspersas, & protinus frigus illi pelles.

Si nolit comedere.

Pollinem tilia, & seminis lini adijcito carni hircinae, nuper occisae, cogito accipitrem capere & ad iusta perduces.

Si à lepore malè affectus est.

Fac quiescat septem dies, dentur ei cibi inferuefacti, vel columbinae, vel hircinae carnes, & sanabitur.

Ad obstrepentem & voce elisa recinentem.

Mellis, lactis caprini, singulorum ligulam, & tantundem olei rosacei misceto, dato ex carne columbina.

Ad difenteriam.

Seminis ferulae grana vigintisex, trita vino aspersa, potui dabis accipitri. Vel rhodacynon intempestiuum scindito, cum sale coquito, ex cibo dato accipitri.

Ad extenuatum.

Cum accipiter extenuatur, butyrum cum carne ipsi dato comedendū. Vel oleo Hispanico escam conspersam, dato ipsi edendam.

Si

Si aegritudine diminutus est.

Cvrabis, si medullam arietis, nuper occisi, ipsius cibatus dederis: deinde pulli vel columbini, vel gallinacei occisi sanguinem calidum praebebis bibendum.

Si venari nolit.

Quindecim dies in locum obscurum includito, ubi lucem non videat, nisi ad comedendum. Cibi tertiam partem illi detrahit, postea ad venationem emittito.

Ad fluxiones capitis.

Si accipiter capitis fluxionibus laborat: ita concoctum auxiliabere, Piperis albi triginta grana, costum, folium, & spicam Indicam, pediculariam, crocum pari pondere: omnia quidem instar triginta granorum peperis ponderantia contundito, hisque illius palatum defricato cum vino bono: postea mel fumo non infectum sumito, eoque per pinnam palatum linito. Ex superiori compositione rursus inspergito, & quam mox eius nares tuo ore sugito, ut medicamentum sursum perueniat. Haec ubi feceris, in sole ipsum duas horas collocato, & cum excrementa reddiderit, illum ex sole tollito, & vini boni paulum ex ore tuo in os illius infundito. Post duas horas ipsum vocato: dato ipsi vel columbinum pullum, vel murem, & sanus fiet. Si in eius oculis velut lenticula que-

T 5

dam appareant, & ipse oculis hallucinantibus se-
deat: ita ipsum vindicabis, Lac mulieris, nutrien-
tis masculum, in eius oculos instillato, & mox sa-
nus fiet. Vel costum, folium, thus masculum, ma-
sticen, laser Iudaicum, piper, nardum spicam, ca-
ryophyllum, crocum, sandaracham, pediculariam,
paribus portionibus contundito, cribrato, hisque
eius palatum confricato, & sanitatem recipiet.

Si suas pinnas rodit.

Spumam nitri inferuefactá, & cimices quin-
que tritas ex carne dabis accipitris cibatum
per triduum.

Si velis experiri, an infirmus
accipiter viuet.

Quotidie ipsi dabis butyrum, oleum Hispa-
nicum, vel rosaceum cum corde bubulo,
& si excrementa reddiderit, viuet: sin reijciat,
pullum columbinum per tres dies ipsi dabis: si ex-
crementa reddet sanabitur.

Ad intestina.

Butyrum cum melle mistum, in carnes insper-
sum, frequenter ipsi dabis, & sanabitur.

FINIS.

DEMETRII CONSTANTINO- POLITANI DE

Cura & medicina
canum.

PETRO GILLIO
INTERPRETE.

Ad reuerendissimum, & Illustrissimum
D. Georgium Cardinalem
Armaignacum.

GILLIVS NEPOS

Lectori S.

QUOD V. R. Gillius patruus hūc de curatione canum non transtulerit, qui eiusdem authoris erat, & quasi ab altero dependebat, intelligere non potui. Verūm ego, meo Marte, quālicūque in hoc elaboravi: nō tamen quōd me asequutum fuisse verum *ἰδιώματι* græcum in transferendo dici possit, sed vt alicui & doctiori occasionem primariam vertendi præberem: tum maximē, in gratiam *φιλοκαμπυδῦ*, in his occupatus animus deteriora non cogitabat. Bene vale.

DEMETRII CON-

stantinopolitani de cura &

medicina canum

LIBER.

VUTILITATEM non minorē adfert canis quā accipiter, ita vt nonnunquam hominibus custodia, aut venationis gratia, subseruiat. Id satis comprobatur ex fidelitate & benevolentia quam habet erga dominum, quem etiam sæpe ad mortem vsque pro ipso pugnare videmus. Igitur neque canis sic negligendus est, vt cura nobis non sit quomodo se habeat: quandoquidem accipitru vsus sine ipso inutilis, imō iusta de causa his medicinam aliquā adferre oportet: ad quorum cognitionem peruenturi prius de generatione & probatione ipsorum dicemus.

Quo tempore submittere oporteat.

In Anuario & Februario alere oportet sub custodia & in otio detinere vt desiderent iniri a canibus excellentioribus ad concipiendam prolem

lem generosam, sed ineuntem trium annorum esse oportet, nec minoris etatis: foeminam verò duorū. Cum autem submissionem appetit, alicubi includatur unā cum mātē, nec permittas omnino aliquem aspicerē ipsos, alioquin inutiles erunt ad venationem huiusmodi canes. Id nanque experientia venatorum docuit. Vbi verò conceperit, in saltus caue deducas, ne fortē deſyderio curſus opprimat catulos & ſeiſam labore feſſam: quam ſcito dies ſexaginta iterum gerere. Interea mātē reficere oportet cibo delicato & pingui per triginta dies, deinde cum uſus expoſtularit educendus ad venationem.

Quomodo probandi & cognoscendi.

Canes ſtrenuos tibi ſi comparare uolueris ſic probato, conficiens circulum ex ſceno quantum ſe habet magnitudo rotæ curricula, catulos in mediū circuli mitte. Canicula verò ſeorſum alios habeat, ſuccendatur ſcenu illud: diſſolue caniculam, & ſtatim uidebis quomodo haud multū reformidans ignem, inſiliet in medium, catulorum amore tenta. Diſcernet autē naturali quodam inſtinctu meliores, & extrahet. Reliquos verò ſi uēdere, aut donare uelis alienæ cani ſubūcias ſuos habenti ut alat: quod hoc modo facies, ſi ab huiſce mamillis aliquantulum lactis expreſſum, manu exceperis, & in mixto ſputo inunxeris catulorū ſcapulas

ſcapulas: quos ſupponas cū edere uoluerit, & uidebis quā libēter excipiet. Aliter meliores futuri catuli ſic experientur, hos prius in ſtatera ponderato: & quem uolueris pinguiorem eligito, inde à mātē propria nec altera enutriatur, quarum lac & alitus certe longē magis utilis ſit quā aliarum.

Qui ſint eligendi.

EX canibus qui diligentur ſint leopardis, lupis conſimiles: aures habeāt longas & molles, ita ut ex magnitudine & mollitie propendeant: ſi verò fuerint arrectæ, nec parua, haud omnino ſunt deſpiciendi: è diuerſo ſe habent qui paruas & duras. Collo ſint paruos, pectore & armis latis, non anguſtis, ſed abinuicem diſtantiſſimis. Caudam trahant longam & acutam. Crura item poſteriora anterioribus graciliora, curſitant nanque leuius per ardua & montosa loca: ſi uerò fuerint priora poſterioribus æqualia, in planicie optimē current.

Quo tempore ad venationem educendi.

Continuè ſunt agitari, neq; in tempus aliquod differendum, quo minus ſegnes & languidi euadant.

Aſſuefaciendi ut eodem cubiculo utantur cum hominibus.

Canes cū hominibus habitare nō improbandum eſt: ex hoc nanq; māſuetiores & hominum amantioreſ redduntur tū facilius uocantur.

Ad

Ad febrem.

Canem febre correptū ita cognosces, Au-
ribus erit demissus, contrahet faciem, neque
quiescere poterit: tunc ab auribus sanguinem ex-
trahito & duæ olei rosacei vnciæ cum vino co-
quantur: triduo perfundatur, vel rosaceo bina oua
addantur.

Si labore fessus exæstuet.

Canem exæstuantē sic curabis: Lapatium
& oua bina terito, quibus miscebis buty-
rum & vini Sicilici sextarium cum vulgato pipe-
re, dabis ei ad bibendum: quod si rediens à vena-
tione, vehementiori æstu affligatur, fusca, pulegio
immixto, ipsius os irrorato. Fusca autem compo-
nitur ex aceto, tepida aqua binis ouis & oleo
rosaceo.

Ad cognoscendum canem
rabie affectum.

Canem rabie correptum ita iudicabis: pri-
mum quidem stat tanquam stupidus &
sibi placet cum hominem inuadit, difficulter au-
dit, sic nunquam stat, vt dominum non agnoscat:
quod cum agnoueris, talem cōficio potionem: Ro-
sæ syluestris radices terantur & in puluerem re-
digantur, immiscebis parum aquæ fontanæ, &
linteolo exprimens dabis ad bibendum cani. hoc
facto rei veritatem intelliges, aut alio modo: nam
inferior pars linguæ ipsius ligaminibus quibusdā
detinetur

detinetur, quæ vermiculi effigiem habent, & ner-
uo albo permissa: prius igitur quàm accreuerit
malum, & gulam inuaserit, abscindito à lingua,
sicque curatum habebis.

Præseruatium ne rabie
corripiatur.

Accipito caprificum et axungiam veterem,
vnā contusam des ei ad comedendum, aut
hedera coquatur, donec ad tertiam partem ve-
nerit, quam vt edat diluculo præbebis, vel gallinæ
fumum cum vino fragrantis, aut chelidoniam cum
axungia & pane dato.

Ad lachrymosos & inflamma-
tos oculos.

Primū oculos ipsius aqua tepida & vino
fouebis, cum quibus decoctæ sint rosæ, ænan-
the & myrthi folia, deinde oleum & oui liquore
album vnā mixtum oculis superimponito, quod sa-
nè lachrymā restringet & inflammationē auertet.

Ad albuginem oculorum in-
ueteratam.

Quod si oculus illius albuerit, hoc remedio
curabis quod recipiat fellis taurini scrupu-
los sex, foeniculi succum, mellis vncias nouem, cro-
ci tres: quæ simul omnia leuigabis & canē illines.

Ad oculorum dolorem.

Si quid in oculis patiat, gallinæ stercus cum
aceto superimponas.

Ad tubercula quæ in palato
generantur.

Quod si ita sit, assumas ammoniaci quod satis erit, gallæ pillulas tres, aceti scrupulum chartam adustam, omnia mixta contundantur, inde palatum inungatur, & sanus fiet.

Si quid inhæserit gulæ ipsius.

Canis si quid gulæ infixum habuerit, infundatur oleum & ebibat, quod si dimouere non poteris aperto illius ore tepidam aquam guttatim instillabis.

Si bibendo hirudines hauserit.

Ex cimicibus ipsum suffumigato, & statim sanus euadet, vel ptisanæ & olei puri libra coquatur, quibus adiunges mellis puri scrupulum, ex his canis perfundatur aut ex decocto tragacanthæ, ptisanæ, olei, mellis, & oui vitello omnibus mixtis.

Ad canem cibum respicientem.

Canis si fastidierit cibos, humanum stercus ad edendum dabis, & pulegio, fusca addita, nares, fricabis, tum illius cibo cuminum appones prius decocto garo, cuius odore maxime attrahitur: sed ad comedendum dabis in omni cibo donec ipsum satiaueris.

Ad inflammationem & tumorem
ventris.

Si modicū aceti dederis, statim dolorem sedabis.

Ad

Ad canem sanguinem mingentem.

Canis sanguinem si minxerit, lenticule libras tres aut heminam cum lacte concoquito quibus corianni succum, piperis grana viginti quinque, olei vulgati sextarium aut uncias duas addes & ex his illinatur.

Ad stranguriam, aut vrinæ difficultatem.

Panem lacte caprino conspersum bis in die facito vt edat.

Ad venæ rupturam.

Si vena canis excisa sit, araneū & gnaphaliū cum duobus muribus combustum, in puluerem redactum cani superimponito, rursus gnaphaliū adusti cinerē venæ applicabis: tum demum ferro candenti locum attinges, & colligabis ea parte qua sanguis emanat, sicque reprimēs.

Si iuncturæ dolorem patiantur.

Pvmicem exustum in fictili concoquito, & vrina hominis eas abluito, postea vinum addas cui acetum immixtum sit, & gallinæ stercus accipiens & fuscam illi dato.

Si laboret dactylo.

Canem si dactylus corripuerit imprimis cooperiendus est, deinde bina allij semina oleo immixto læuiganda sunt, & applicanda. Talem etiam componito infusionem, quæ recipiat piperis grana vigintitres lauri baccas, butyri scrupulum, singula misceantur, & instillentur.

V 2

Canem si velis saginare.

Prima die panem cum lacte dabis donec didicerit comedere, sequentibus verò auferens partem panis tantundem lactis adijcies: sed elapsis sex diebus in coena, parum offeres. Rursus si volueris ipsum à lacte auertere, quantum ex hoc demeris, tantum panis apponito: neque his diebus à vinculo dissoluendus erit quibus lacte nutrietur, sed paulatim distrahendus ab ipso & singulis diebus ad exercitium elucendus, vel auenam exsiccatam, & cum volueris hunc sumere cibum, in ahenum aquam immittito: quam ubi feruentem videris, addes etiam ex hac auena farinæ sufficientem partem qua saturari possit, miscebis etiam unà adipem: at cum refrixerit permitte vt edat, idque faciens quinque aut sex dierum spatio cognosces quomodo saginandus sit.

Canem si à fame saturare volueris.

Olei sextarium & fabæ flores coquantur unà, quibus adiunges portionem æqualem axungie, prius tamen facito vt canis triduo ieiunet, deinde hora consueta ad edendum dato.

Ad canem paruulum enutriendum.

Canes paruulos alere si desyderes, cum tibi desit lac, bouis pulmonem crematum in puluerem redigito, ipsius cibus ex hoc conspergatur.

Canis si patiatur inflammationem totius corporis:

Si

Si laboret inflammatione oculorum aut pedum ne credas tuberculum esse: sed hoc modo curabis si partem cere, & olei vulgaris, mellis atticiduas, in vnum cōmixtas decoxeris, & canem inunxeris spatio dierum octo: cui etiam dabis offas saporis optimi.

Canis si ab altero morsus fuerit.

Hunc ad sanitatem perduces, confecto ita cerato, quod habet cerui ossa combusta & contrita, oleo immixto.

Si percussus sit.

Superimposita vulnere caro, cum æruggine ferri remedio erit.

Si ab altero rabie correpto morsus fuerit.

Folia rure superimposita loco affecto, unà cum pice & aceto sanum facient.

Asylus aut tabanus si canem momorderit.

Combusta syluestri ruta, locum suffumigabis & aceto illines.

Ad curandam cicatricem.

Argenti spuma exusta teratur, adijcias mel & acetum: deinde toties cicatricem inungito donec curaueris eam.

Si percussus sit, nec percipias quapartē doleat.

Ad solem ipsum exponito atq; ubi dolor aduerit, illic muscæ congregabuntur: hunc au-

tem locum aqua tepida fouebis, inde hordeum calefactum bubulum stercus, & fuscam, hæc in vnum mixta dolori applicabis.

Ad scabiem.

CErusa, resina, bouis adeps, & butyrum cum lentisco misceantur, coquantur, canis inungatur, vel canis pinguedinem, aut echini accipito, quam in ollam nouam repones, & resolues: cum autem feruentem videris, ab igne retrahas & inijcito resinam optimè tritam, ne fortè ebulliens pinguedinem effundat: tantum verò resine insit quantum adipis. Aut accipe herbam *κρωχέσλιν* virentem, cuius flos adhuc sit purpureus, quam exactè conteres & succum in ollam inijcies, ex quo illinatur canis.

Ad pustulas vel exulcerationes.

Hordeum cum aceto leuigabis, & inunges canem: postea eluito: commodius tamè fiet, si oleo illeueris.

Vngulæ si decidant conteres.

Cvmiñ ore masticabis & in vngues ipsius expues, quod decem diebus factururus es, vt reuiviscat vnguis.

Si attrita fuerit pedis concavitas.

Ex hordei farina qua vtimur in conficiendo pane, verbasco, & oleo addito, pars illa inungatur, vel corianni grana recipe, vitellum oui, gall

galline pinguedinem que sufficiat, conterantur, & ita cum lana superimponantur.

Vt canis villos renouet.

Viuam calcem & argenti spumam vnà mixtam, ad similitudinem mellis redigas: deinde per mensem oblinatur & villos innouabit.

Vt citò crescant.

Herbam *γερνίδιον* dictam comburito, cum qua axungie quod satis sit, misceatur, locum postea inungas.

Canem album, si nigrum reddere velis.

CApræ pinguedo, & asini stercus, vnà coquantur, ex quibus canis ille albus decem dierum spatio diligenter perungatur, & ita huius rei veritatem habebis.

Canem si velis per horam non currere.

Oleum manu excipiēs, scapulas ipsius inunges, & ita omnino etiam eo die non curret. id facito cum mercari vel emere volueris canem ab aliquo.

Si vt abortum pariat volueris.

Collyrium ex cinere facito quod pudendo ipsius imponatur, deinde aquam, mustum & terram in vnum mixta leuigato, ex hoc canis perfundatur.

Canis, vt citò concipiat.

Farina partem ieiunæ ad edendum præbe-
to, aut salis grana contusa in pudendi ipsius
inicias.

Canem si velis à calore desistere,
vbi conceperit.

Calcis exiguum ieiunæ dato, etiam nolenti.

Canem ægrotum si velis
reficere.

Iuniperi grana, rutæ folia, piperis quindecim
accipito, & parumper croci, quæ leuigabis &
contundes, vini modicum infusaens & aquæ te-
pidæ: hæc ad edendum dabis.

FINIS.

INDEX EORVM

QVAE HOC AELIANI VO-
LVMINE CONTINENTVR.

<i>B. ROTONI commoditates in ne- cando lumbrico.</i>	269
<i>Accipitres nothi.</i>	63
<i>Accipitres hominum studiosissimi.</i>	62
<i>Accipitrum amor in scæminas.</i>	63
<i>Acus marina quo pacto pariat.</i>	281
<i>Adulter ab elephanto occisus ob stupratam sui do- mitoris vxorem.</i>	326
<i>Aegyptij accipitrem colunt.</i>	292
<i>Aegyptij bellatores cur scarabeum in digitis in- sculptum ferebant.</i>	293
<i>Aegyptiorum magia.</i>	184
<i>Africa neque ceruos neque apros alit.</i>	47
<i>Agni à partu ipso matres agnoscunt.</i>	145
<i>Agros herba serpentibus infesta.</i>	266
<i>Alcion auis media hyeme parit.</i>	21
<i>Alluuio Nili messem piscium Aegyptiis affert.</i>	
309	
<i>Amphisbena duo habet capita.</i>	164
<i>Androclis cum leone amicitia & conuictus per</i>	

I N D E X.

triennium.	237. & 238
Anas ubi pariat.	149
Animal ephemerum, id est, unum diem vivens, apud Hipamin fluvium.	155
Animal curuos habens unguis neque bibit, neque meiere solet.	106
Animalia colorem ex flumine potu mutant.	247
Animalia vno die cursum vitæ conficiunt, dicta ephemera.	37
Animalia quæ tempestatum aut serenitatis signa dant.	208. 209. & 210
Animalia duplicia membra habentia.	463
Animalia omnia præclarè noscunt ubi vim habeant insitam.	272
Animalia quemadmodum pinguescant.	277
Animalia ad prolem augendam quo pacto excitantur.	275
Animalia quæ ad fascinationis remedia callent.	211
Animalia quæ duplex membrum habent.	340
Animalium alendorum nomina.	170
Animalium soni diversi.	160
Animalium quorundam inimicitia.	192
Animalium coitus quo tempore fiat.	282
Animalium Arabicorum varius color.	290
Anserum astus ne clangorem fundant ob aquilarum metum.	147
Antaceorum natura.	415
Apes lapillum ferunt, ne à vento evertantur.	7.

⊕

I N D E X.

⊕ 140	
Apes sono à fuga reuocantur.	140
Apes mira arte edificant.	34
Apes libidinosos, & ungueto delibutos persequuntur.	138. Earum sedulitas. 139. geometria. ibid.
Apes inertes.	6
Apes ex bubus enascuntur.	69
Aper quempiam inuasurus dentes exacuit.	155
Apis in Myconio non gignitur & importata illuc moritur.	155
Apri in Africa nulli nascuntur.	476
Apri musica capiuntur.	369
Apum ætas.	7
Apum mira œconomia.	6
Apum vigilantia ad fucos eiiciendos.	6
Apum rex aculeo caret.	35
Apum œconomia.	137. 138
Apum diuersa munia & nomina.	155
Apum in regem suum studium.	136
Apum insidiatores qualiter arceantur ab apiariis.	33
Apue pisces quomodo procreentur.	52
Aquila, quæ carnes non attingit sed herba pascitur.	258
Aquila Aeschylum testudine occidit.	218
Aquila oculos acres & acutos habet.	25
Aquile fel hebetudini oculorum commodum.	25
Aquila puerum seruauit.	354

aaa 2

I N D E X.

<i>Aquila</i> , beneficij minimè ingrata.	183. & 493
<i>Aquilam symphytum</i> interficit.	192
<i>Aquilarum</i> modus in probandis pullis.	55
<i>Aquilæ</i> amor in nutritios suos, suosque factus.	61
<i>Aquila</i> cum vulpe amicitia.	67
<i>Aquilæ</i> in Creta tauros inuadunt & laniant.	60
<i>Aquila</i> & cornicis contentio.	438
<i>Aquila</i> pennæ aliis pennis commistæ in putredinem eas vertunt.	254
<i>Aquila</i> ab Indis erudiuntur ad venandos lepores.	109. 110
<i>Armeni</i> quo pacto copiam ferarum occidant piscium esu.	486
<i>Araneus</i> ad textrinum opus natura natus.	14
<i>Araneorum</i> geometria.	198
<i>Aries</i> ad utrunque æquinoctium mutat cubandi rationem.	295
<i>Arietes</i> marini quales.	423
<i>Asina</i> nullas tineas alit.	73
<i>Asellus</i> marinus piscis.	142
<i>Asini</i> in Scythia cornuti.	307
<i>Asini</i> quo pacto equas ineant.	42
<i>Asinorum Mauritanorum</i> celeritas.	402
<i>Asinorum Indicorum</i> natura.	125. 126. 127
<i>Aspis</i> , quam <i>Aegyptij</i> <i>Termuthin</i> nominant.	304
<i>Aspis</i> <i>Libyca</i> excæcat.	89
<i>Aspidis</i> morsus vestigia.	281
<i>Aspidis</i> morsus incurabilis.	31
<i>Aspi</i>	

I N D E X.

<i>Aspidis</i> morsus in quinquatrijs.	282
<i>Aspidis</i> morsus, si ranam comederit insanabilis omnino est.	260
<i>Aspidis</i> morsu nemo liberatur.	188
<i>Aspidis</i> morsus lenissimus.	259
<i>Aspidis</i> veneno nulla remedia parari possunt.	54
<i>Aspidis</i> & <i>ichneumonis</i> certamen.	83
<i>Aspides</i> apud <i>Aegyptios</i> mansuescunt.	472
<i>Astaci</i> memoria.	250
<i>Asteria</i> avis humanam vocem intelligit.	151
<i>Attagenis</i> cantus.	121
<i>Aethnæi</i> piscis castitas.	8
<i>Athenienses</i> cur suos immolant in mysterijs.	294
<i>Anthias</i> piscis.	3
<i>Aurata</i> omnium piscium timidus.	394
<i>Autoriates</i> pop. ob ranas è caelo lapsas solum migrare coacti.	489
<i>Aurige</i> munus simia edocta.	146
<i>Aulopij</i> piscis piscandi modus.	384
<i>Austrinis</i> tempestatibus crebrius abortus fiunt.	351
<i>Aues</i> <i>Mennonie</i> .	130
<i>Aues</i> <i>Diomedææ</i> .	1
<i>Avis</i> dicta <i>Cinamomum</i> .	481
B <i>Babylonici</i> pisces nonnulli amphiuji.	146
<i>Balene</i> lac, & color.	134
<i>Basilisci</i> sibilus.	40
<i>Basilisci</i> magnitudo & venenum.	38
<i>Basilisci</i> metu gallinaceorum exanimantur.	160

I N D E X.

<i>Basilisco gallus gallinaceus terrori est.</i>	89
<i>Beluæ immanes beneficiorum acceptorum memores.</i>	122
<i>Bœotia talpis caret.</i>	476
<i>Boreas & auster ouium conceptui est adiumento.</i>	224
<i>Bos marinus.</i>	12. & 13
<i>Boues Libyci retrouersus pascentes, & quare.</i>	464
<i>Boues cornuum expertes in Arabia.</i>	353
<i>Boues apud Nervos pop. cornua in humeris habent.</i>	146
<i>Boues feri in India.</i>	464
<i>Boues Phœnicie & Lycie quali magnitudine sint.</i>	463
<i>Boues Erythrei cornua mobilia vt aures habent.</i>	51
<i>Boues vt abstineant triturantes in area.</i>	109
<i>Boues apud Mysios cornuum expertes.</i>	68
<i>Boues iniurie non immemores.</i>	116
<i>Bouis Indici cornu tres amphoras capit.</i>	90
<i>Bouis domiti obedientia.</i>	206
<i>Boum Libycorum celeritas.</i>	403
<i>Boum Indicorum velocitas & certamen.</i>	440
<i>Bubulo pecori castrato Democritus ait tortuosa cornua & gracilia nasci.</i>	353
<i>Buprestidis pernities in bubulcum pecus.</i>	185
C <i>Allionymus piscis magnum fel habet.</i>	372
<i>Cameli nunquam cum matre concumbit, nisi fall</i>	

I N D E X.

<i>fallantur.</i>	96
<i>Cameleon serpentis morsus non timet, ob pellis firmitatem.</i>	114. 115
<i>Camelorum verecundus concubitus.</i>	200
<i>Camelorum etas.</i>	128
<i>Camelus in posterioribus cruribus quatuor habet femora & totidem genua.</i>	286
<i>Camelus veretrum habet inter posteriora crura caudam versus.</i>	ibid.
<i>Canes Aegyptij fugacissimi.</i>	196
<i>Canes vt sileant & in fugam vertantur.</i>	23
<i>Canes Cretici.</i>	72
<i>Canes Cynamolgorum Indiae populorum.</i>	464
<i>Canes flumiatiles.</i>	410
<i>Canes cum mulieribus consuetudinem veneream habere deprehensi.</i>	219
<i>Canes quo pacto sint ducendi.</i>	391. 392
<i>Canicula marina.</i>	9
<i>Canicule prægnantis operositas tempore Darij.</i>	214
<i>Canicularum marinarum tria genera.</i>	30
<i>Canis rabidi morsus quæ mala inferat.</i>	261
<i>Canis Indicus etiam leonem inuadit.</i>	106
<i>Canis fidelitas mira in custodia pecuniarum domini.</i>	228
<i>Canis primus nascens patrem refert.</i>	255
<i>Canis Eupolidis comici.</i>	308
<i>Canis adulteros prosequitur odio.</i>	222
<i>Canis rabidi morsus perniciosissimus.</i>	119

I N D E X.

<i>Canis Gelonis amor.</i>	202. & 212
<i>Canis Niciamia fornace conflagratum inuenit.</i>	5
<i>Canis Indici constantia.</i>	239. & seq.
<i>Canum amor in dominum.</i>	230. 232
<i>Canum vigilantia.</i>	214
<i>Canum amicitia in dominos.</i>	201. 225
<i>Canum beneuolentia erga nutritios suos.</i>	181
<i>Canceri lutarij.</i>	223
<i>Cancrorum varia genera.</i>	222
<i>Cantharides ubi generantur.</i>	272
<i>Cantharorum marinorum salacitas.</i>	17
<i>Capra à caprario adamata.</i>	188
<i>Capra caligini oculorum medetur rubi spina.</i>	215
<i>Capra acerrimi est auditus.</i>	30
<i>Caprae Syriæ lactis fecundissimæ.</i>	89
<i>Caprae Lyciæ tondentur ut oues.</i>	463
<i>Caprae Libyæ cornua habent in pectore.</i>	464
<i>Caprae Illyricæ ungues pedum indiuisos habet.</i>	146
<i>Caprae pisces comedentes.</i>	466
<i>Caprarum Indicarum cauda.</i>	114
<i>Caprarum ferarum in Libya magnitudo.</i>	405
<i>Caprarum Sardinie commoditas mirifica ex pel- libus.</i>	465
<i>Capito piscis.</i>	3
<i>Capitones Ionij maris quo pacto piscentur.</i>	388
<i>Capitonis amor.</i>	7. & 8
<i>Caprimulgus, auis vberis lacteos fontes exsiccat.</i>	91
<i>Caro suis qui salamadræ comederit hominem in- teri</i>	

I N D E X.

<i>terimit.</i>	267
<i>Carulorum & alcedinum proprietates.</i>	218
<i>Cassia muribus abundat & permagnis.</i>	479. &
<i>vulpibus.</i>	ibid.
<i>Castorides animalia marina, & eorum vlulatus pernitiosus.</i>	276
<i>Castor & aquas & terram colit.</i>	184
<i>Catoblepontis descriptio, & pernities.</i>	206
<i>Catrei auis descriptio.</i>	482
<i>Cepus animal variis coloribus ornatum.</i>	474
<i>Cerastes serpens.</i>	32
<i>Ceruam cornua habere, autores qui.</i>	231
<i>Cerui cornua cur renascantur.</i>	352
<i>Cerui in Africa non nascuntur.</i>	476
<i>Cerui cornu suffimento serpentes fugantur.</i>	263
<i>Cerui musica capiuntur.</i>	369
<i>Ceruis quotannis cornua excidunt.</i>	397
<i>Ceruorum cum serpentibus dissidium.</i>	42
<i>Ceruorum moderatio in pastu.</i>	172
<i>Cervus cornu dextrum occultat ne tanto bono homo fruatur.</i>	80
<i>Cornus eruca occiditur.</i>	ibid.
<i>Cervus amissis cornibus latet.</i>	169
<i>Cercio auis psittaco vocalior.</i>	446
<i>Cetacea maiora.</i>	276
<i>Cetacea omnia moderatorem habent & ducẽ.</i>	48
<i>Cetaceoru Indici maris magnitudo mirabilis.</i>	451
<i>Cete gregatim natant & ubi.</i>	388

INDEX.

<i>Cete, quæ rotæ appellantur.</i>	388
<i>Cete cum ad pinguitudinem peruenit, visum & auditum perdit.</i>	48
<i>Cetotera thunnorum piscatio.</i>	384
<i>Chymali piscis bonus odor.</i>	410
<i>Chamæ marinæ proprietates.</i>	432
<i>Chameleon colorem suum facillè mutat.</i>	48
<i>Charadrij auis obtutus icterico commodus.</i>	478
<i>Cicada foemina muta.</i>	13
<i>Cicadæ marinæ.</i>	393
<i>Cicadarum nomina varia.</i>	309
<i>Ciconia adulteros prosequitur odio.</i>	247
<i>Ciconiæ beneficij accepti memores.</i>	248
<i>Ciconiæ prudètia in tutãdis ouis ne fiant sterilia.</i>	22
<i>Ciconiarum cura erga parentes.</i>	84
<i>Cicuta homini lethalis, suibus verò optimus victus.</i>	108
<i>Cinamomum auis.</i>	58. & 481
<i>Cincli pauperes in rusticorum prouerbio dicuntur.</i>	348
<i>Cinclus auis in alieno nido parit.</i>	348
<i>Cirharædus piscis maris rubri.</i>	332
<i>Chysterem ab ibe aue Aegyptij didicerunt.</i>	58
<i>Clitomachi pancratiastis castitas.</i>	166
<i>Coccyus aut cuculi solertia.</i>	88
<i>Columbæ virides in India nascuntur.</i>	446
<i>Columbæ castitas.</i>	73
<i>Columborum in partu foemine sollicitudo.</i>	49
	&

INDEX.

<i>& eorum astus contra accipitres.</i>	ibid.
<i>Conchæ maris rubri testæ ferræ similes.</i>	296
<i>Cophiæ serpentis iaculatio.</i>	242
<i>Cornicum fides.</i>	74
<i>Corui oua pilos nigros efficiunt.</i>	28
<i>Corui industria ad sitim leuandam.</i>	66
<i>Coruus Apollini sacer.</i>	28
<i>Coruus senex pullis seipsum in cibum præbet, ubi illos alere non potest.</i>	93
<i>Cor hominis ad papillam sinistram appensum, reliquorum animalium in medio pectore.</i>	106
<i>Cosinitus fluuius bibentes in rabiem inflammat equos.</i>	440
<i>Creta nullum animal veneficum fouet.</i>	131
<i>Crocodili partus, & quot annis uiuat.</i>	297
<i>Crocodili ex cadauere nascitur scorpius.</i>	58
<i>Crocodilo trochilus auxilio est.</i>	75
<i>Crocodilorum duo genera in Gange.</i>	365
<i>Crocodilorum mira magnitudo.</i>	473
<i>Crocodilorum malitia & fraus.</i>	144
<i>Crocodilorum abundantia in Aegypto.</i>	299
<i>Crocodilus tactu pennarum Ibis immobilis redditur.</i>	303
<i>Crocodilus à trochilo contra ichneumonis insidias protegitur.</i>	250
<i>Crocodilus oua parit & ex oue fit.</i>	58
<i>Crocodilus natura timidus.</i>	298
<i>Crocotæ calliditas in referenda hominis voce, ut illum</i>	lum

I N D E X.

Cuniculi
333.

lum interimat.	120
Culicū multitudo apud Indos Rhizophagos, & scorpionum, & phalangiorum.	489
Cyaneus avis.	129
Cynocephali docilitas.	171
Cynocephali virginibus vim inferunt.	219
Cynocephali in India nascuntur.	124
Cycni cantus mortis presagus.	57
Cycnorum sedes & robur.	481
Cycnus mortem suam preuidet, & sibi nauiam canit.	150
Cynospastos herba canis opera extrahitur.	417
Cyreneus succus torpedine liberat.	151
Cyrus matrem nephariè amauit.	186
D arij industria in fuga capienda.	193
Delphini & pueri defunctorū mumisma. ib.	38
Delphini amor, & musicæ studiū.	173. 174
Delphini amor & consuetudo in puerum Iasii.	324
Delphini amatores musicæ.	368
Delphini musicæ studiosi.	345
Delphini defunctos sui generis sepeliunt.	11. & 12.
Delphini amor in procreatos & studiū.	40
Delphinatorum cum piscatoribus Eubaicis commercio prædæ.	436
Delphino infirmo simia marina est pro medicamine. ut leoni terrestris.	134
Delphinatorum amor in suum genus.	Delph

I N D E X.

Delphinus omnium velocissimus aquatiliū bestiatarum.	ibid.
Delphinus foemina mammis uberrimo lacte catulos suos alit.	288
Delphinus catulorum suorum amantiſſimus est. ib.	27
Dentices pisces congregaliles.	120
Diceon avis Indica & eius qualitates.	1
Diomedea Insula.	100
Discordia & hostilitas quorūdam animalium.	195
Dipsadis morsus sitim extremam generat.	404
Dorcadum & cemadum descriptio.	438
Draco sexaginta longus cubitorum ab Alexandro inuentus.	404
Draco marinus.	328
Draco Melitæ Aegyptiæ.	468
Draconis mira magnitudinis in India & Aethiopia.	311. 312
Dracones beneficij memores.	314
Dracones sensu audiendi acerrimo.	318
Dracones sacri in Epiro.	52
Dracones Phrygiæ longi decem passuum, & eorum astutia in captandis auibus.	327
Draconis diuinatio.	176
Draconis amor in foeminam.	203
Draconis amor in puerum, quem ab sceleratis vindicauit.	178
Draconis in elephantum inimicitia.	469
Draconis apud Chios mira combustio.	168
Draco num industria.	

I N D E X.

E Chini marini lapillos tollunt, ne à tempestate pellantur.	227
Echini terrestris & marini vsus in medicamen- tis.	397
Elephantes aquam claram minimè bibunt, & sine potione octo dies sitim ferunt.	474
Elephantes sceleratos detestantur.	245
Elephantus cornua arietis, & grunitum porci horrescit.	22
Elephantus mulieris forma capitur.	ibid.
Elephates decimoquoque anno cornua mutât.	397
Elephas grunitum suis reformidat.	229
Elephantus mulieris amore captus.	233
Elephanti unguentorum & florum odore permul- centur.	234
Elephantorum religio.	234
Elephanti tela à vulneratis extrahunt.	235
Elephantus biennium gerit uterum. II4. aquam nitidam non bibit: somnum erecto corpore capit: flos eius ætatis sexagesimus annus est: viuit ad du- centesimum annum vsque.	II4
Elephantus minimè ad natandum habilis.	II3
Elephas quam semel impleuerit, nunquam amplius attingit.	244
Elephas apertè non coit.	244
Elephantus duplex cor dicitur habere.	399
Elephanti telis sauciati, flore oleæ, vel oleo ipso cu- rantur.	50. & 51
	Elep

I N D E X.

Elephanti Indici musica delectantur.	367
Elephanti quomodo fossas transeunt.	243
Elephanti pastus mensura & potionis & quot annis viuat.	474
Elephanti sues horrent.	466
Elephanti semel tantum in vita coeunt.	244
Elephanti quo pacto mansuefiant.	289
Elephanti solertia in eum qui cibum illi diminue- bat furtim.	196
Elephanti adeps contra venena omnium ferarum remedio est.	229
Elephanti arbores euertunt.	163
Elephanti propugnaturi promuscide sese verte- rant.	165
Elephanti adeps contra venena ferarum remedio est.	22
Elephanti ignem extimescunt.	208
Elephanti descriptio.	II3
Elephanti non possunt aut vix solij natalis obliuif- ci, aut consuetæ terre.	295
Elephanti quo pacto in naues immittuntur.	295
Elephanti roscida & palustria loca amant, ripariis que sunt.	109
Elephanti nascentes qua sunt magnitudine.	251
Elephanti graues senectute radicem montis Atlan- tis incolunt.	205
Elephanti quæ pars esui sit apta.	290
Elephanti adeps valet contra venena.	ibid.
	Elep

I N D E X.

Elephanti amor in nutritium.	95
Elephanti parentare defunctis videntur.	159
Elephantorum obedientia & docilitas.	43. 44. 45.
46. & 47	
Elephantorum intellectus, & quod sua pericula cognoscunt.	378
Elephantorum disciplina.	229
Elephantorum amor in nutritios suos.	229. 230
Elephantorum in etate prouectiores elephantos reuerentia & sollicitudo.	201
Elephantorum bellum cum venatoribus Libycis.	198
Elephantorum cornua obstrusa quo pacto reperiuntur.	338
Elephantorum amor & rivalitas.	285
Elephantorum magnitudo.	376
Elephantorum victus.	375
Elephantorum fides & memoria.	325
Elephantorum odium in adulteros.	326
Elephantorum vulnera quo pacto sanant Indi.	375
Elephantorum fortitudo.	485
Elephantorum in Lunam deuotio.	102
Elephantorum catuli qui mansuefiant.	109
Elephantorum pietas.	257
Elephantorum partus.	251
Elephantorum venatio.	207
Elephantorum amor in pullos suos.	216
Ellops, sacer piscis à poetis dictus.	252
Engrauli pisces & eorum piscatio.	245
Equa	

I N D E X.

Equa cum pullo amoris veneficia parit, & vorat.	80
Equarum miseratio in pullos orbos.	74
Equa vento concipere fertur.	100
Equa etiam foetu plena se iniri sustinent.	102
Equa Libyae tibiae cantu capiuntur.	367
Equa amor in suum pullum.	193
Equi Indi vno cornu praediti quo pocula sunt contra venenum.	92
Equi fluiatiles Nili alumni.	161
Equi Indici domatu difficiles.	376
Equi exultatio ad frenam & arma.	171
Equi non lubenter matres ineunt.	100
Equi Libyci & Medorum.	71. 72
Equi docilitas.	459
Equi lycospades.	459
Equisonis mors à pullo equae stupratae.	101
Equorum beneuolentia erga nutritios.	191
Equos quomodo Persae ad bellum audaces efficiantur.	461
Equus lauatiōe delectatur & vnguentis.	338
Equus si lupi vestigium conculcet, torpore comprehenditur.	21
F elle carent oves in regionibus perfrigidis.	461
Felis mas libidinosissimus, & semen habet calidissimum, & ideo foeminae horrendum.	128
Fiber interdum aquas, noctu verò terram incolit.	184
Fiber suos sibi testiculos elidit, ut sibi caueat à venatoribus.	185

INDEX.

Formicarum oeconomia.	54
Formicarum studium & diligentia.	121
Formicarum prudentia.	14
Formicarum domus & oeconomia.	189.190
Formicae sui generis defunctas ex cauernis efferunt ob munditiem.	159
Formicae albae in Pheneo Laconico.	100
Formicae Indicae aurum custodientes.	72
Formicae ingenium.	194
Fucus vorax & piger ab apibus necatur.	6
Fusanei pisces marini temporis mutationem cognoscunt.	275
Galerita grano synapi perditur.	192
Gallinaceus gallus victus non cantat.	112
Gallinacei & gallinae templorum Iouis & Herculis & eorum anguria.	491
Galli muti in Macedonia Niba.	438
Gallorum cantus leones exterret.	160
Gallus qui fiat domesticus, cum datus, vel emptus fuerit.	56
Gallus & perdix venatores.	104
Gangis fluij altitudo & latitudo.	365
Geranon regina Pigmaeorum.	444
Gladius piscis retia lacerat.	427
Glaucus piscis.	10
Glanis piscis etiam hamum deuorare potest.	350
Glaucia citharoceda a cane amata.	4
Gobij in mari rubro duorum aut trium cubitorum.	

INDEX.

rum.	67
Gruis marinae generatio.	429
Grus vitis lachryma perditur.	192
Gruum prudentia & vigilia.	77
Gruum cerebrum amatorum quippiam habere.	26
Gruum prudentia.	36
Grypes auri custodes & quomodo ab eis aurum furripiatur.	110.111
HALcionis partus & nidificatio.	261
Herba contra caninos morbos.	156
Hemorrhous viperarum ex genere est.	433
Herodius ostreorum voracissimus.	151
Herodiorum amor in pullos.	84
Herinacei terreni verusutia.	197
Herinacei terreni prudentia in condendis frugibus.	73
Herinacei terreni inuidia.	105
Hirundinis iustitia aduersus filios suos.	83
Hirundinum coitus & visus recuperatio.	37
Hirundo alba in Samo nascitur.	481
Hirundo hominis contubernalis.	29
Hirundinum in blattas cautio.	22
Hippomanes quid sit.	408
Hippocampus piscis.	408
Hircus complexu muliebri gaudet.	219
Humines cynoprofopi qui sint.	300
rum.	bb b. 2.

I N D E X.

<i>Homini visus quantam maris altitudinem penetrare potest.</i>	270
<i>Horion avis Indica.</i>	481
<i>Hydro percussus.</i>	129
<i>Hyena solo tactu somnum conciliat.</i>	172
<i>Hyena serpens, nunc mas, nunc femina.</i>	16
<i>Hyena piscis.</i>	393
<i>Hyena pardalim odit.</i>	178
<i>Hyena malitia in vomendo.</i>	220
<i>Hyena umbra canes obmutescere facit.</i>	74
<i>Hygrophœnix piscis maris rubri.</i>	353
<i>Hyosciamon & opon per volucres extrahuntur.</i>	268
<i>Hystrix crines pro armis iaculatur.</i>	29
I bis Luna sacra est, & extra Aegyptum nunquam egreditur.	ibid.
<i>Ibis ore coit & parit.</i>	302
<i>Ibis chysteris adinuenit modum.</i>	58
<i>Ibis exportata mortem sibi conciscit.</i>	59
<i>Icci pale strite & Amoei citharædi castitas.</i>	166
<i>Ichneumo vtriusque sexus particeps est, & aspidi & crocodilo hostis.</i>	310
<i>Ignis frustra follibus agitur, ubi adest salamandra.</i>	57
<i>Ignis ex arboribus concussu venti vehementissimi accensus.</i>	469
<i>India nullum suem neque ferum neque cicurem habet</i>	bet

I N D E X.

<i>bet.</i>	467
<i>India oliuam, non gignit, neque aliunde importatam fert.</i>	387
<i>Indi reos capitalium rerū crocodilis obijciūt.</i>	363
<i>Indi sues detestantur & ab illorum carne tanquā ab humana abstinent.</i>	467
<i>Indica animalia satyris similia.</i>	458
<i>Indicarum formicarum prudentia & ars in fossis construendis.</i>	452
<i>Indicum mare hydros marinos parit.</i>	448
<i>Indorum regis bellaria.</i>	404
<i>Insecta animalia oleo perfusa moriuntur.</i>	106
<i>Istro congelato quo pacto pisces capiuntur.</i>	415
<i>Iulides pisces.</i>	64
<i>Iumenta luna decrescente, infirmiora fiunt.</i>	156
L ac suillum vitiligines & lepram generat.	294
<i>Lacertorum dissectio.</i>	53
<i>Lacertus excæcatus qui visum recuperauerit.</i>	157
<i>Lacus feruentis aque in Africa ubi pisces degunt.</i>	408
<i>Lari aues, cochleas ad saxa confractas deuorāt.</i>	82
<i>Leo in bene de se meritos non ingratus.</i>	237
<i>Leo carnes cameli comedit.</i>	492
<i>Leo non nascitur in Peloponneso.</i>	87
<i>Leo acceptam iniuriam vlciscitur. 121. exemplum habes de Iuba Mauro.</i>	ibid.
<i>Leo iuventus ignauior & imbecillior.</i>	116

I N D E X.

Leo edens leontophonon moritur.	106
Leo gallinaceum odit.	178
Leo pugnaturus cauda se flagellat, ne quid ignaue aggrediatur.	163
Leo Androclētem à morte liberauit ob spinam à pede auulsam.	238
Leo apertis oculis nascitur.	152
Leo à somno inuictus.	ibid.
Leo teterrimam aspirationem exhalat.	153
Leo esu sumie ventrem mollitum extenuat.	153
Leo à prima etate cicuratus mansuetissimus est.	153
Leones conuictores habuit Onomarchus.	154
Leo marinus.	402
Leo qualiter se gerat in senectute.	ibid.
Leo à gallo gallinaceo terretur.	89
Leones in India ferocissimi mansuescunt eò usque ut ad venationem ducantur veluti canes.	484
Leones Maurisias voces intelligunt, domesticique videntur illis.	70:71
Leonis ossa dura, medullis carentia sunt, eius natura & partus, & vires.	113
Leonis gressus varius ut venatorem fallat.	267
Leonis cum delphino affinitas.	436
Leonum magna multitudo Nomades è suis locis pepulit.	489
Lepores utriusque sexus participes.	379
Lepores cursu & arte à vulpibus capiuntur.	377.
	378

I N D E X.

	378
Lepores apud Bisaltas bina iecinora habere.	146
Leporis astutia in insidiatores.	193
Lepori aures, ut caudā leoni, roboris numina & incitamenta cursus sunt.	381
Leporum montanorum & campestrium velocitas & in cursu differentia.	380
Lepus magni maris.	456
Lepus tempora & ventos cognoscit.	380
Lepus marinus quæ damna adferat.	64
Lepus patentibus oculis somnū capit.	47. & 380
Libanotis herba serpentibus formidabilis.	266
Libido scari, & qui capiatur.	1
Libycorū modus in probandis legitimis liberis.	32
Limaces non serpunt vbi perdices & herodij versantur.	287
Locustæ piscis polypum extimescit.	307
Locustæ cum murena & polypo inimicitia.	19
Locustæ & polypi inimicitia.	265
Loligines, hirundines & accipitres pisces volant.	277
Lupæ difficilis partus.	99
Lupi flumios transant, caudas mordicus inuicem tenentes.	ibid.
Lupo saturato lingua tumescit.	104
Lupus cur immanis nature dicatur.	219
Lupus piscis binos annopartus edit.	286
Lupus marinus.	18

I N D E X.

<i>Lupus acerrimis oculis præditus.</i>	300
<i>Lupi Meotides.</i>	203
<i>Luscinia musica studiosa & gloriæ cupida.</i>	152
<i>Luscinia si confirmata aetate capiatur silentio venatorem vlciscitur.</i>	92
<i>Luscinie carnes comestæ somnum fugant.</i>	26
<i>Lutea nidum ex herba symphito construit.</i>	123
<i>Lycotinos herba à lupo pressa.</i>	262
<i>Lynx urinam suam hominem vtilem occultat.</i>	105
M <i>Anticora animalis Indi qualitates.</i>	106.
M <i>107</i>	
<i>Margarita Indica.</i>	428
<i>Margaritæ quo pacto piscentur.</i>	291
<i>Melanurus piscis timidissimus.</i>	24
<i>Mel in Cappadocia absque fauis fit.</i>	155
<i>Mel in Trapezunte Pontica ex buxo nasci.</i>	155
<i>Melle liquido pluit in India.</i>	428
<i>Menstruata mulier oleribus perniciem affert.</i>	185
<i>Meropis pietas in parentes.</i>	334
<i>Meropis avis volandi modus.</i>	28
<i>Merula marina.</i>	9. & 10.
<i>Merulus Cyllene omnes albasse ait Socratus.</i>	146
<i>Mithridates taurum, equum & ceruum pro custodia habebat.</i>	235
<i>Molossus canis.</i>	72
<i>Monedularum commoditas in locustas.</i>	76
<i>Monedulas capiendi modus.</i>	113
<i>Monopis sterces venatores occidit.</i>	206
	<i>Mors</i>

I N D E X.

<i>Morsus hominis ieiuni pernitiosus.</i>	261
<i>Muli malitia à Thale Milesio castigata.</i>	222
<i>Muli ruffi in India feri quo pacto capiantur.</i>	449
<i>Mulo immunitas vecturarum data.</i>	193
<i>Mulus piscis edacissimus.</i>	61
<i>Mulus piscis beta oleris delectatur.</i>	365
<i>Mulus piscis ter singulis annis parit.</i>	286
<i>Mulus piscis ter in anno parit, & leporem homini mortiferum conficit.</i>	277
<i>Murene & polypi capitale odium.</i>	19
<i>Musca qui reuiuiscat.</i>	56
<i>Mustella maximis animalibus vel præteriens mentum inijcit.</i>	160
<i>Mustella cum serpente pugnatura rutam edit.</i>	104
<i>Mustella omni iumento odio est.</i>	179
<i>Mustela terrestris & marina.</i>	432
<i>Mustellus piscis ore parit.</i>	283
<i>Mustellus piscis suos fetus, cum illis timet, ore recipit, & rursus reddit.</i>	68
<i>Murena piscis è mari exit concumbendi cum vipera gratia.</i>	29
<i>Murena cum vipera coit extra mare.</i>	284
<i>Mures marini.</i>	273
<i>Mures ruituram domum prænoscent.</i>	329
<i>Mures ex pluuia in Aegypto nasci.</i>	188
<i>Mures eos qui suis sedibus moriuntur oderunt.</i>	159
<i>Murium astutia.</i>	144
<i>Murium iecur.</i>	69
	bbb s

I N D E X.

<i>Murium agrestium incurfione quidam Italiae populi in fugam pulfi.</i>	489
<i>Mus araneus, & remedium in illius morfum.</i>	59
<i>Myrops piscis.</i>	405
N <i>Autilus piscis è genere polyporum, & mira eius natura.</i>	268
<i>Neadum vi maius, prouerbiũ vnde sumptũ.</i>	484
<i>Nerites coclea marina.</i>	418
<i>Nilus fecundiffimam aquam præbet.</i>	90
<i>Nomæa felix à leonibus deleta fuit.</i>	484
<i>Noctua, captiofum animal.</i>	17
<i>Noctua mali olim aufpicij.</i>	307
<i>Noctuarum cum cornicibus discordia.</i>	74
<i>Noctue in Cretam importatæ moriuntur.</i>	131
O <i>Estrus, & Myops, boũ infestiffimi.</i>	185
<i>Olori cicuta pernities est.</i>	74
<i>Onocentauri descriptio.</i>	475
<i>Origanum ciconijs, perdicibus, palumbis que vulneratis medetur.</i>	79
<i>Orphus piscis.</i>	142
<i>Orcynus piscis cetaceus.</i>	24
<i>Ostreæ rubri maris.</i>	291
<i>Otis auis canes perhorrefcit.</i>	145
<i>Otis siue tarda equorum amantiffima.</i>	56
<i>Oues in ponto carere felle dicuntur, in Naxo vero duplici felle præditas esse.</i>	334
<i>Oues Arabũ plus musca quã cibo pinguescunt.</i>	224
<i>Om̃s & hepatus piscis.</i>	271
<i>Onium</i>	

I N D E X.

<i>Onium Arabicarum caude.</i>	287
<i>Onium Indarũ cauda cubitali est latitudine.</i>	224
<i>Onium Indicarum magnitudo, & caudæ.</i>	114
<i>Oxyrynchi pisces.</i>	486
<i>Oxyrynchus Nili piscis.</i>	310
P <i>æonia mulieris laborum patientiffima.</i>	213
<i>Paguri musicæ amatores.</i>	184
<i>Paguris crusta rumpitur, & senectutem exuunt veluti serpentes.</i>	273
<i>Palumbium castitas & turturum.</i>	49
<i>Pardales quo pacto simias decipiant & deuorent.</i>	162
<i>Pardales quo pacto à Mauris capiantur.</i>	377
<i>Pardalus suaueolentia & prædandi modus.</i>	154
<i>Pardali humanum stercus remedio est contra venenum.</i>	125
<i>Pardalis Lyciæ nec animosa est, nec saltu valet, neque ferro facile cedit.</i>	489
<i>Pardalis clementia in contubernalem hædum.</i>	167
<i>Passerem occidit semen allij.</i>	192
<i>Pastinaca aculeo mortem infert.</i>	67
<i>Pastinaca musica mulcetur & capitur.</i>	479
<i>Pastinacæ marinæ aculeus ab omni medicina inuitus est.</i>	31
<i>Pastinacæ aculeus periculossissimus.</i>	58
<i>Pastinacæ natura, aculeus, & venenum.</i>	251
<i>Patellæ vix è saxu abscinduntur.</i>	197
<i>Pauo hominis amantiffimus.</i>	5

INDEX.

<i>Pauonis partus.</i>	148
<i>Pauonis formositas & superbia.</i>	143
<i>Pelamidum piscatio.</i>	430
<i>Pelecanes, aut plate. & sine plateæ.</i>	82
<i>Pelicanorum amor in foetus suos.</i>	84
<i>Perdices mares qui egregie ad pugnam prouocentur.</i>	97
<i>Perdices quo pacto suos foetus tueantur.</i>	78
<i>Perdices mares salaces.</i>	73. & 79
<i>Perdices allia comedunt, ne mensis sint idonei.</i>	103
<i>Perdicum mirabilis conceptus ex vento.</i>	478
<i>Perdicum partus & pullorum ab ouis exclusio.</i>	102
<i>Perseus piscis maris rubri.</i>	87
<i>Phalangiorum morsus terribilis.</i>	476
<i>Phalangius cito perimit.</i>	90
<i>Pharus insula & eius serpentes.</i>	264
<i>Phattage Indica speciem crocodili gerit.</i>	448
<i>Phisa piscis Aegyptius.</i>	350
<i>Physalus piscis maris rubri.</i>	80
<i>Piccus martius nidum obstructum quadam herba aperit.</i>	27
<i>Pimaorum pugna cum gruibus.</i>	444
<i>Pinna belua marina.</i>	87
<i>Pirata à suis submersi.</i>	246. & 247
<i>Piscandi artes variae.</i>	366
<i>Pisces summa hyeme quo pacto se tepefaciunt.</i>	279
<i>Pisces ad pariendum in flumina vicina enata.</i>	281
<i>Pisces venenati.</i>	67
	Pisc

INDEX.

<i>Pisces omnes non sunt muti.</i>	290
<i>Pisces aqua dulci in mari aluntur.</i>	283
<i>Piscis ductus luna.</i>	425
<i>Piscium & aliorum animalium diuisio.</i>	338
<i>Piscium coitus quo tempore fiat.</i>	286
<i>Piscium coitus.</i>	101
<i>Piscium acrimonia in audiendo.</i>	256
<i>Plutonis hiatus.</i>	453
<i>Phoenicum autum arithmetica.</i>	199
<i>Poepagus animal duplo quam equus maior.</i>	450
<i>Polypi & osmyli pisces in sicco aetiuo tempore egrediuntur.</i>	274
<i>Polypi libido.</i>	128
<i>Polypi & murena inimicitia.</i>	19
<i>Polypi magnitudo, & quid damni Puteolis attulerit.</i>	373
<i>Polypi & locustæ inimicitia.</i>	266
<i>Polypi edacitas.</i>	17
<i>Polypi morsus acerbus.</i>	155
<i>Polypus ruta reddit immobiles.</i>	22
<i>Polypus in terram progreditur.</i>	22
<i>Polypus colorem mutat secundum loci in quo est qualitatem.</i>	112
<i>Polypus aquilum in mare detraxit.</i>	213
<i>Polypus & pagurus pisciculorum pernicies.</i>	101.
	& 102
<i>Pompyli piscis natura.</i>	49
<i>Pompylus piscis.</i>	439
	Por

I N D E X.

<i>Porphyrus serpentis Indici natura.</i>	116
<i>Porphyrionis avis pulchritudo & eius rivalitas.</i>	93
<i>Porphyrionis amor cum gallo.</i>	146
<i>Psittacum Indi non edunt & quare.</i>	387
<i>Psylli morsum serpentum non timent.</i>	32
<i>Psylli Africae homines venenatas bestias minime timent, & quo pacto examinent filios an legitimi sint.</i>	462
<i>Psylli auxilio sunt iis, qui à serpentibus sunt icti.</i>	462
<i>Purpura quo pacto ad tingendas lanas sit occidenda.</i>	445
<i>Purpura lingua capitur à piscatore.</i>	227
<i>Pyrrigonos ex igni generari & ali, extraque ignem mori.</i>	37
R <i>Ana piscatrix qua industria pisces captet.</i>	265
<i>Rana marina.</i>	372
<i>Ranae mutae in Macedonia: ite sues & cicadae.</i>	90
<i>Ranae interdum coire horrent.</i>	260
<i>Remora piscis unde nomen sortiatur.</i>	21
<i>Remore piscis natura.</i>	50
<i>Rhinocerotis natura & astutia in elephantum, & bellum.</i>	490
<i>Rubetarum perniciosus aspectus & aspicientibus infestissimus.</i>	477
<i>Rubetas ranas duo iecinora habent, vnum perniciosum alterum salutiferum.</i>	478
	Rumi

I N D E X.

<i>Ruminantia animalia tres habere ventres.</i>	155
<i>Rutae odor serpentibus infestus.</i>	104
S <i>Alamandra ignem aggreditur vt hostem ac expugnat.</i>	57
<i>Salicis semen homini gignendi facultatem adimit.</i>	108
<i>Sargorum piscium amor insanus in capras.</i>	14 & 15
<i>Scarabeus caret foemina, & quo pacto procreet foetum.</i>	293
<i>Scarabeus unguento occiditur.</i>	192
<i>Scari quomodo suos gregales captos liberant.</i>	3
<i>Scari libido.</i>	1
<i>Scarus piscis ruminat.</i>	68
<i>Scolopendra marina hominis salua disrumpitur.</i>	108
<i>Scolopendra maximum cetum marinum.</i>	391
<i>Scolopendra solo tactu velut vitica pruritur generat.</i>	227
<i>Scolopendras salua hominis occidit.</i>	224
<i>Scombrorum piscium piscatio.</i>	395
<i>Scombrus iecore laborantibus prodest.</i>	396
<i>Scorpij viuipari, vel caloris (vt aiunt) aestu non excoitu procreantur.</i>	178
<i>Scorpiones alati, & duplici aculeo armati in Aegypto.</i>	469
<i>Scorpionum Aethiopicorum natura.</i>	242
<i>Scorpionum astus mirabilis in Libycos dormientes.</i>	179
	Scorp

INDEX.

<i>Scorpiorum copia in Media.</i>	441
<i>Sepedonis serpentis astus, pernicietas, & venenū.</i>	436
<i>Sepie morsus venenatus.</i>	155
<i>Sepie atramentum.</i>	20
<i>Sepie duobus promuscidibus præditæ.</i>	154
<i>Serpens prester dictus venenosissimus.</i>	472
<i>Serpens hebetudinem oculorū quo pacto sanat.</i>	261
<i>Serpens Aleuam pastorem Thessaliæ amavit.</i>	240
<i>Serpens dictus Parias.</i>	240
<i>Serpens cor in gutture, fel ad intestina, testiculos ad caudam, venenum verò in dentibus habet.</i>	148
<i>Serpens seps dictus.</i>	469
<i>Serpens arundinis tactu torpescit.</i>	22
<i>Serpentes bicipites in Argæe flumine.</i>	469
<i>Serpentes fumo cornu cervini arcentur.</i>	42
<i>Serpentes à cancris interficiuntur.</i>	467
<i>Serpentes alas habentes in India cernuntur.</i>	470
<i>Serpentes in mari rubro Alexander vidit quadraginta cubitorum longitudine.</i>	471
<i>Serpentes appellatæ hidræ, in Corcyra.</i>	242
<i>Serpentes ex medulla spinæ hominis mortui generari.</i>	29
<i>Serpentes omnes ibidem pennas metuunt.</i>	23
<i>Serpentes odore alarum vulturum incensarum è latibulis euocantur.</i>	26
<i>Serpentium Aethiopiæ magnitudo mira.</i>	51
<i>Silurus piscis quomodo capiatur.</i>	413
<i>Simia maris rubri.</i>	356
<i>Simis</i>	

INDEX.

<i>Simia leoni agrotanti pro medicamento est.</i>	436
<i>Simia, dicta oribate, & eius periculosissimus morsus.</i>	128
<i>Simia ad omnia imitanda habilis.</i>	145
<i>Simiarum copia Alexandrum in India magnis copijs septum perterruit.</i>	483
<i>Simiæ in sexum muliebrem furentes sunt.</i>	435
<i>Simiæ quo astu capiantur.</i>	483
<i>Simiæ in puerulum horrendum facinus.</i>	220
<i>Smilus arbor serpentes necat.</i>	266
<i>Spini avis prouidentia.</i>	129
<i>Spinus avis.</i>	305
<i>Spongia partus maris animans est.</i>	243
<i>Sphyræna piscis astus.</i>	20
<i>Squillarum tria genera.</i>	18
<i>Stellæ marinæ.</i>	264
<i>Stellionis tunicula contra morbos comitiales valet.</i>	80
<i>Struthio lapides pedibus in persequentes hostes iaculatur.</i>	118
<i>Struthio magna nõ potest volare, at cursu alarum subsidio valet.</i>	55
<i>Struthiones aues quo pacto capiantur.</i>	399
<i>Sues quadricornes in Aethiopia.</i>	476
<i>Sues altoris vocem intelligunt, & mirum super hoc exemplum.</i>	146
<i>Sues Aethiopiæ habent cornua.</i>	146
<i>Sus nec agrestis nec domesticus in India nascitur.</i>	ccc

I N D E X.

<i>tur.</i>	72
<i>Syoperdrix lapides exest.</i>	448
T <i>Aprobane insule palmeta, & elephantii</i>	
<i>& monstrosæ bestie.</i>	455
<i>Tarandus, animal Scythicum, tergus impenetrabile habet.</i>	49
<i>Tauri Aethiopici spiculis, neque telis penetrari possunt, & eorum vires.</i>	491
<i>Taurus victus exercet se, & à venere abstinet, vt fortior reddatur.</i>	166
<i>Testacea, luna decrescente ex inanitate & exilitate corporis laborant.</i>	256
<i>Testudines Gangis fluij non minori magnitudine quàm dolium capax 20. amphorarum</i>	365
<i>Testudines in Troglodyde quales nascantur.</i>	472
<i>Testudines quæ in Gange fluuio nascuntur.</i>	365
<i>Testudines ab aquilis ad saxa alliduntur.</i>	218
<i>Testudinis Indicæ magnitudo.</i>	412
<i>Testudinis terrestris mira libido.</i>	437
<i>Testudinis remedium vbi serpentem comederit.</i>	73
<i>Testudinis marinæ mirum.</i>	112
<i>Testudini in viperam origanum est remedium.</i>	171
<i>Testudinem magni maris teste ad quindecim cubitorum magnitudinem procedunt.</i>	454
<i>Testudo rute esu armatur in serpentes.</i>	172
<i>Thaleris prudentia in castigando mulo.</i>	272
<i>Thely</i>	

I N D E X.

<i>Thelyphonus herba scorpium necat.</i>	266
<i>Thrissæ quomodo piscantur.</i>	184
<i>Thunni temporum mutationem sentiunt & solstitia noscunt.</i>	273
<i>Thynnorum piscatio.</i>	426
<i>Torpedinis nomen vnde ductum.</i>	260
<i>Torpedo piscis & eius effectus.</i>	21
<i>Torpedo scorpio admota eum comprimit.</i>	178
<i>Tritones an sint verè.</i>	389
<i>Trochilus auis crocodilum tuetur.</i>	250
<i>Trocta piscis.</i>	4
<i>Trochilus crocodilo est adiumento contra hirundines.</i>	75
<i>Turbines regem constituunt.</i>	226
<i>Turturis castitas.</i>	305
<i>Turturum aucupium.</i>	23
V <i>Acca cur Veneri apud Aegyptios consecrata sit.</i>	301
<i>Vaccæ Susorum.</i>	204
<i>Vermis Indi amnis natura mira, & magnitudo.</i>	
<i>132. quæ capiatur, & vis olei quod ex eo Indi extrahunt.</i>	ibid.
<i>Vesparum regnum.</i>	141
<i>Vesparum aculeatarum malitia.</i>	141
<i>Vespe gignuntur ex cadauere equi.</i>	17
<i>Vipera venenum deponit antequam cum murena coeat, & a co. illud recolligit.</i>	284
<i>Vipera sibilo murenâ piscem è mari vocat coitus</i>	

I N D E X.

<i>causa.</i>	29
<i>Viperarum partus.</i>	435
<i>Viperæ quæ in Troglodyde nascuntur decem & septem cubitorum magnitudine.</i>	472
<i>Viperæ coitus.</i>	16
<i>Viperis sputum humanum perniciosum.</i>	54
<i>Vireonis avis qualitas.</i>	123
<i>Vitis dicta pardalis.</i>	307
<i>Vituli marini ubi pariunt.</i>	258
<i>Vituli marini exeunt de mari, & dormiunt extra mare.</i>	276
<i>Vitulus marinus coagulum suum, ne hominibus sit vsui, deuorat.</i>	80.81
<i>Vpupa nidificatio & industria ad referandum foramen nidi occlusi.</i>	86
<i>Vrfa hyberno tempore parit.</i>	168
<i>Vrfa à leonibus dilacerata ob leunculos caesos.</i>	82
<i>Vrfa foetus suos lambendo format.</i>	51
<i>Vrfa sagacitas in paruis tutandis.</i>	170
<i>Vrfa abstinentia & industria.</i>	168
<i>Vrfa prostratos homines non ledunt.</i>	159
<i>Vrfo pro medicamento sunt formicæ deuoratæ.</i>	168
<i>Vulpanser cur ita dictus.</i>	148
<i>Vulpes marina, callidissima.</i>	259
<i>Vulpes in os herinacei mit.</i>	203
<i>Vulpis fraus in herinaceos, & pisces, & aues, & qui glaciem probet an firma sit.</i>	180
<i>Vulpis</i>	

I N D E X.

<i>Vulpis in vespas astutia.</i>	118
<i>Vultures omnes foeminini sexus.</i>	65
<i>Vultures vento concipiunt.</i>	ibid.
<i>Vulturi vnguentum pernicies.</i>	106
<i>Vulturibus suauitas odorem exitio est.</i>	74
<i>Xiphia piscis Danubij.</i>	411

F I N I S.